

ARII PINELI
 VSITANI,
 VRECONSVLTIA D
 ONSTITVTIONES, CODICE
 de Bonis Maternis, doctissimi amplissimiq[ue] Commentarij,
 quibus maternæ successionis iura fœlici-
 ter explicantur.

Adiectus est rerum omnium ditissimus ac locupletissimus Index.

SALMANTICÆ
 Excudebat Ioannes Baptista à Terranoua.
 M.D.LXVIII.

Expensis Ioannis Moreni Bibliopole.
 Esta tassado a tres maravedis cada pliego.

On Phelippe por la gracia de Dios Rey de Castilla, de Leõ, de Aragón, de las dos Sicilias, de Ieru
salẽ, de Nauarra, de Granada, de Toledo, de Valẽcia, de Galizia, de Mallorca, de Seuilla, de Cer
deña, de Cordoua, de Corcega, de Murcia, de Iacn, Cõde de Flãdes, e de Tirol. &c. Por quanto
por parte de nos Alõso Gomez Impressor de libros desta nuestra corte nos a sido hecha relaciõ
que nos teniades ciertos libros para imprimir intitulos Arias Pinelo de Bonis Maternis, y
de Rescindenda nenditione, y Concilio Tridentino, y los dos Concilios de Toledo y Salamanca:
los quales heran muy utiles y provechosos para la republica supplicandonos nos diessemos licencia y facultad para
los poder imprimir sin por ello caer ni incurrir en pena alguna, o como la nuestra merced fuesse. Lo qual uisto por
los del nuestro consejo fue acordado que deuiamos mandar dar esta nuestra carta para uos en la dicha razon, e nos
tuuimos lo por bien. E por la presente uos damos licencia y facultad para que por esta uex podays imprimir e im=
prima y los dichos libros que de suso se haze mencion sin que por ello caygays ni incurray en pena alguna, y man=
damos que la tal impresiõ se haga de los dichos libros originales que ua rubricada cada plana y firmado al fin de
ellos de Domingo de Cauala nuestro escriuano de camara, de los que residen en el nuestro consejo, y que despues de
impressos no se puedã uender ni uendan los dichos libros sin que primero se traygan al nuestro consejo, juntamen=
te con los dichos originales: para que se uea si la dicha impresiõ esta conforme al original so pena de caer e incur=
rir en las penas contenidas en la prematica y leyes de nuestros reynos, e no sagades ende al. Dada en Madrid a
ocho dias del mes de Octubre de. 1567. años. El Licenciado Diego Despinosa. El Doctor Diego Gasca. El Licen=
ciado Pedro Gasco. El Licenciado Euemayor. El Licenciado Iuan Thomas. El Doctor Francisco Hernandez
de Liebana. El Licenciado Iuan Capata. Yo Domingo de Cauala escriuano de camara de su Magestad la fize
escreuir por su mandado con acuerdo de los del su consejo Registrada. Gorge de Olal de Vergara por Chanciller,
Gorge de Olal de Vergara.

Yo Domingo de Cauala escriuano de camara de su magestad de los que residen en el su consejo, doy fee, que por
los señores del consejo Real de su Magestad fueron tassados los libros intitulos Rescindenda nenditione, y
Bonis Maternis de Pinelo a tres maravedis cada un pliego de los dichos libros impressos en molde, con que en los
principios de los dichos libros se ponga esta tassa, y de pedimiento de Diego de Neyla uexino de Salamanca y man=
damiento de los dichos señores del consejo di la presente que es fecha en Madrid a ueynete y cinco de Noviembre de
mille quinientos y sesenta y ocho años.

Domingo de Cauala.

ERRATA.

Iolio. 2. col. 1. lin. 3. ibi certissima. dic certissima. fol. 3. col. 3. lin. 1. 2. ibi quam. dic que. & in eodem fol. col. 4. li. 2. 5. ibi legitur. lege loquuntur. fol. 4. col. 1. lin. 2. 7. ibi hac. dic. de hoc. & fo. 4. lin. 3. 2. eiusdem columine ibi fillalam. dic filialem. & co. 2. eiusdem fol. li. 1. ibi. C. do. dic de co. nero. 3. eius de fol. lin. 1. 6. ibi odo. dic deo. fol. 5. co. 1. lin. 8. ibi latequi. dic lateque. fol. 5. co. 1. li. ult. ibi in po- rest dic in. l. potest. folio. 5. co. 2. lin. 1. 7. ibi os. dic. so. fol. 5. co. 3. lin. 7. ibi super. dic supra. fo. 5. co. 3. lin. 8. ibi. l. 7. spunge. l. & dic in. 7. fol. 5. co. 4. lin. 2. 7. ibi aliquo. dic aliquas. fo. 6. co. 1. li. 1. 6. ibi. 5. dic ut. 5. fo. 6. co. 1. lin. 2. 4. ibi mittit. dic admittit. fol. 6. co. 2. lin. 1. 8. ibi Cornel. dic Corneus. fol. 6. co. 2. lin. 2. 6. ibi obligatio. dic obligatio- nibus. fol. 6. co. 2. lin. 3. 6. ibi abieccio. dic adieccio. fol. 7. co. 3. lin. 2. 9. ibi habita. dic habitatio. fol. 7. co. 3. lin. 4. 1. ibi enim. dic ibi enim. fol. 7. co. 3. lin. 4. 2. ibi intelligit. dic & intelligit. fol. 8. col. 1. lin. 2. 1. ibi differetia. dic differetia. F. 1. co. 1. li. 2. 0. ibi re. lege rei. F. 1. co. 1. li. 2. 2. ibi emanuit. dic emanavit. F. 1. co. 2. li. 1. 1. ibi ef- set. dic etiam. fo. 1. co. 2. infine. 3. line. & in initio 3. 6. ibi aliquibus. lege aliqui. fo. 1. co. 2. li. 4. ibi incolunt. lege in uolant. F. 1. co. 3. li. 1. 5. ibi textu. dic text. F. 1. co. 3. li. 1. 6. ibi facul. dic falcid. F. 1. co. 4. li. 1. 2. ibi q. dic qd. F. 1. co. 4. li. 3. 2. ibi uere. dic uerisimiliter. lege uerisimiliter. F. 1. co. 1. li. 3. 6. ibi text. lege text. F. 1. co. 4. li. 1. 2. ibi Sex. lege Sed. F. 1. co. 4. li. 4. 2. ibi natis. lege natis. F. 1. co. 2. li. 3. 8. ibi. C. de impub. & aliquod. lege de imp. & alij quod. fol. 1. co. 4. li. 1. 5. ibi undecimo sexto. dic decimo sexto. fo. 1. co. 1. li. 4. 1. ibi consilij. dic concilij. fo. 1. co. 2. li. 1. 0. ibi poenit. dic poenis. fo. 1. co. 2. li. 3. 3. ibi equotas. dic equatos. fo. 1. co. 3. li. 2. 5. ibi abdicatus. dic ab- dicatus. fo. 1. co. 3. li. 3. 1. ibi in de statu. dic in. l. de statu. fo. 1. co. 2. li. 3. 8. ibi si quis. lege si quis. fo. 1. co. 4. li. 3. 7. ibi nomine. dic nemine. fo. 1. co. 4. li. 1. 2. ibi lustranos. lege lustranus. fo. 1. co. 4. li. 1. 4. ibi omitam. dic o- mittam. ep. fo. 1. co. 1. li. 1. 2. ibi his. dic hi. fo. 1. co. 2. lin. 5. ibi oculati. dic occultari. fo. 1. co. 2. li. 3. 4. ibi du- rant. dic durante. fo. 1. co. 2. lin. 3. 7. ibi sic pater. dic sic patet. fo. 1. co. 4. li. 4. 0. ibi quid. quis. fo. 2. co. 2. li. 1. 9. ibi in Cornelio. dic a Corneo. fo. 2. co. 4. lin. 3. 9. ibi in lege. dic & in lege. fo. 2. co. 1. li. 1. 7. ibi. l. lortot. dic lortotus. fo. 2. co. 1. lin. 2. 0. ibi deprimogenito. dic deprimogenitura. fo. 2. co. 2. lin. 6. ibi in Rubr. tex. super- fluit. tex. fo. 2. co. 3. lin. 1. 9. ibi quia filius. dic quia filij. fo. 2. co. 1. li. 3. 6. ibi prohibente. dic prohibentem. fo. 2. co. 2. li. 2. 2. ibi dominus. dic dominium. fo. 2. co. 3. lin. 1. ibi institutionibus. dic instituen. fo. 2. co. 1. li. 2. 8. ibi filius. fam. dic filius fam. fo. 2. co. 2. li. 1. 9. ibi proluga. dic prolega. fo. 2. co. 3. lin. 2. 4. ibi id quic. lege inquit. fol. 2. co. 2. lin. 3. 2. ibi fillum. dic filium. fo. 2. co. 2. li. 3. 5. ibi st. dic et. fo. 2. co. 3. li. 3. 8. ibi lex. dic ex. fo. 2. co. 4. li. 2. 8. ibi constet. dic costent. fo. 2. co. 1. lin. 5. ibi est. dic et. fo. 2. co. 4. lin. 2. 9. ibi utendi. dic utendi. fo. 2. co. 5. co. 1. li. 1. 1. ibi tanti iuris. lege tanti iuri. fo. 2. co. 4. lin. 3. 2. ibi quid. dic quod. fo. 2. co. 2. li. 4. ibi testis. dic test. fo. 2. co. 2. li. 1. 0. ibi concludit. dic coccludit. fo. 2. co. 3. li. 3. 9. ibi filijs. dic filij. fo. 2. co. 2. li. 1. 1. ibi is qui here. dic is qui heres. fo. 2. co. 1. lin. 4. ibi commodum. lege commodum. fo. 2. co. 3. li. 1. 0. ibi argumentum. dic argumento. fo. 3. co. 4. lin. 3. 5. ibi bona. lege bona. fo. 3. co. 1. lin. 2. 6. superfluit. l. fo. 3. co. 1. li. 7. ibi & textum ibi sequuntur. lege textum ibi & sequuntur. fo. 3. co. 1. li. 3. 3. spunge illud in. fo. 3. co. 3. li. 3. 2. ibi in Epiro. dic in Epitome. fo. 3. co. 3. lin. 3. 5. ibi. textus. dic. tex. fo. 3. co. 3. li. 4. 0. ibi textus. dic tex. fo. 3. co. 4. li. 4. 2. ibi utili. dic utile. fo. 3. co. 1. li. 5. ibi patre. dic pater. fo. 3. co. 1. li. 2. 6. ibi quod. l. dic quod lex. fo. 3. co. 1. li. 3. 8. ibi Cornelius. dic Corne. fo. 3. co. 3. li. 7. ibi oportet aut. dic. & aut. F. 3. co. 2. li. 2. ibi Alias. dic Arias. F. 3. co. 1. li. 1. 9. ibi limitatur. dic limitatur. fo. 3. co. 3. li. 7. ibi in fin. dic in. l. fin. fo. 3. co. 4. li. 8. ibi de capitu. dic de captiuis. fo. 3. co. 1. li. 1. 5. ibi dicta. dic dict. fo. 4. co. 4. lin. 2. 9. ibi domini. dic dominium. fo. 4. co. 1. lin. 2. 4. ibi admitta. dic amitta. fo. 4. co. 3. li. 3. 0. ibi glo. cu oportet. dic glo. in. l. cu oportet. fo. 4. co. 4. li. 2. 9. ibi scribet. dic scribentes. fo. 4. co. 2. li. 1. 7. ibi uerisu. dic uerius. fo. 4. co. 2. li. 2. 7. ibi in inuentarij cofecti. dic inuertarij confectio. fo. 4. co. 4. li. 2. 0. ibi occultantur. dic occultentur. fo. 4. co. 2. lin. 1. 8. ibi minor. dic maior. dicat us. fo. 4. co. 1. lin. 1. 0. ibi spectare. dic expectare. fo. 4. co. 3. li. 4. 3. ibi non excludi. dic non excludit. fo. 4. co. 3. li. 3. ibi pater. dic pater. fo. 4. co. 4. li. 2. 5. ibi patres. dic pater. fo. 4. co. 4. li. 3. 4. ibi effect. u. dic cu effect. u. fo. 4. co. 4. li. 1. 5. ibi mobilia. dic immobilia. fo. 5. co. 3. li. 1. 8. ibi ratien. dic ratione. fo. 5. co. 2. li. ultima. ibi sicut. dic facit. fo. 5. co. 4. li. 1. 6. ibi libru. dic libro. fo. 5. co. 2. li. 1. 1. ibi apertius. dic apertus. F. 5. co. 4. li. 4. 5. ibi etati. dic etate. fo. 5. co. 2. li. 2. 8. ibi domin hoc ar. dic dum in hoc articulo. fo. 5. co. 3. li. 4. 1. ibi dotalis. dic dotalibus. fo. 5. co. 1. li. 3. 2. ibi Regia. dic regia. F. 5. co. 4. li. 4. 2. ibi liberos. dic libros. F. 6. co. 2. li. 2. 8. ibi inquit. dic et inquo. fo. 6. co. 1. li. 2. 4. ibi pri- moma. dic prima. fo. 6. co. 2. li. 1. 8. ibi dispensantur. dic dispensatur. fo. 7. co. 4. li. 2. 8. ibi nec. dic ne. fo. 7. co. 2. li. 3. 1. ibi uidetur. dic uidentur. fo. 7. co. 3. li. 4. 6. ibi pater. dic patre. fo. 7. co. 4. lin. 2. 0. ibi aduenturum. dic aduentitiorum. fo. 7. co. 3. li. 2. 3. ibi. l. eu. 2. dic. l. eu. ij. fo. 7. co. 3. li. 2. 7. ibi cuius. dic incuius. F. 7. co. 3. li. 2. 8. ibi aut. dic ut. fo. 8. co. 1. li. 2. 8. ibi si mater. dic. l. si mater. fo. 7. co. 4. li. 2. 6. ibi de usu fructu. dic de usu fructu. fo. 8. co. 2. li. 2. 9. ibi tutu. dic tutum. fo. 8. co. 3. li. 3. 3. ibi lib. 1. 1. dic. lib. 6. fo. 8. co. 4. li. 4. 0. ibi clud. cu. fo. 8. co. 7.

co. 1. li. 28. ibi doceri dic edoceri. fo. 89. co. 1. li. 37. ibi maioribus. dic maioribus. fo. 89. co. 2. li. 8. ibi. lib. 3. dic
 lib. 4. fo. 89. co. 2. li. 12. ibi et notatur. dic et notatur. fo. 90. co. 1. lin. 35. ibi ueritatis dic ueritas. fo. 91. co. 2. li. 3.
 ibi priuilegia. dic prouincia. fo. 92. co. 3. li. 3. ibi non careat. dic non caret. fo. 93. co. 1. li. 3. ibi probant. dic pro-
 bans. fo. 93. co. 2. li. 42. ibi illius. dic illis. fo. 95. co. 4. lin. 3. ibi non dubito. dic non dubito. fo. 96. co. 4. lin. 34. ibi
 prece. dic precedere. fo. 96. co. 4. li. 3. ibi non. dic nos. fo. 105. co. 4. li. 46. ibi insinuari. dic in ea seruari. fo. 108.
 co. 3. li. 44. ibi ad fit nouem. dic fit ad nouem. fo. 117. co. 2. li. 20. ibi Balbi. dic Baldis. fo. 121. co. 1. lin. 32. ibi nisi
 por. lege nisi pro. fo. 123. co. 4. lin. 20. ibi statu nat. dic statu nat. fo. 124. co. 1. lin. 43. ibi non spunge illud non.
 F. 125. co. 1. li. 11. ibi ciuier. dic ciu uir. F. 131. co. 3. li. 2. ibi feudali. dic feudale. F. 131. co. 4. li. 2. ibi arguis. dic
 arduis. fo. 139. co. 4. lin. 4. ibi secunda. dic secundo. fo. 140. co. 2. li. 4. ibi quarta. dic quarto. fo. 141. co. 3. lin.
 39. ibi ad. lege sed. fo. 147. co. 4. li. 16. ibi fides. lege fide. fo. 148. co. 2. li. 13. ibi doctrino. lege doctrina. fo. 148.
 co. 1. lin. 45. ibi uelli. dic utile. fo. 156. co. 2. li. 43. ibi eadem. lege eadem. fo. 163. co. 2. lin. 20. ibi uel. lege quod.
 fo. 163. co. 3. li. 30. ibi extraneos. dic extraneus. fo. 166. co. 1. lin. 18. ibi legis. dic legis. fo. 166. co. 2. li. 14. ibi
 quod. lege quoad. fo. 167. co. 2. li. 6. ibi ex. lege est. fo. 167. co. 3. li. 2. ibi illegitimo. dic legitimo. fo. 168. co. 3.
 li. 29. ibi in alij. lege in alijs. fo. 169. co. 3. li. 4. ibi proximus. lege proximum. fo. 170. co. 3. li. 30. ibi legis cu. dic
 l. cum. l. fo. 172. co. 1. li. 7. ibi afferre. dic auferre. fo. 172. co. 4. li. 7. ibi 5. dic 5. fo. 173. co. 3. lin. 3. ibi. ibi. dic ubi
 fo. 174. co. 1. li. 4. ibi admittere. dic amittere. fo. 174. co. 2. li. 5. ibi filius. dic filijs. fo. 175. co. 2. li. 1. ibi multas
 dic multa. fo. 175. co. 4. li. 27. ibi nostri. dic nostris.

D. SEBASTIANO HUIUS NOMINIS

primo Lusitanorum Regi poten-

tissimo, Afric. Æthio. Indico,

Arius Pinelus perpetuam felicitatem.

LSI vetustissima consuetudine, multis se-
culis obseruata, omniumque feregetium
moribus recepta, Augustiss. princeps, li-
cuerit semper rei literariæ professoribus
lucubrationes suas, etiam de humilioribus
argumentis, magnis Regibus & Monar-
chis consecrare: non potuit tamen nõ val-
de timere quum præsentem iurispruden-
tiæ librum celsitudini tuæ ratio ipsa nun-
cupandum cogere videretur, occurrebat
enim quanta Regij nominis sit maiestas, quantus splendor, cui rectè
nihil offerri dicari ve possit nisi vndique expolitum, ac omnibus nume-
ris absolutum: nec ignorabam qui sit multorum liuor, quàm rarus cã-
dor, vt etiam primæ sententiæ viri calumniantium morsus euadere
nequeant. Agnoscebam quàm egregia in scribente requiratur erudi-
tio, quàm non vulgaris authoritas: eruditionis autem, licet ex longo
tempore, assiduo studio, aliquali ingenio, non nihil mihi vëdicare pos-
sem: auctoritatem verò (in id fortasse magis necessariam) sciebam non
semper meritis parari, sed ab indulgentia fortunæ, principum fauore,
alijque externis sapius pendere. Nec timorem pellebat vbiq; scriptu-
rentium audacia: cogitabam enim plures eam aleam magno suo di-
spendio expertos, qui cum docti haberi, alijsq; excellere molirentur,
vix pro sanis habiti sunt. Nec animum satis erigebat amicorum horta-
tus & efflagitatio: qui scirem eos abdicatis iuris solennibus, sapius iu-
dicare, nec satis integros censores esse: videbamq; tutius fore, cum Ca-
tone, culpa carere quàm cum Albino culpam deprecari. Poteram ta-
men bona fide asserere, traxisse me ad scribendum, atq; ex nõnullis quæ
domi habeo, vulgandum præsens opus, honestum quoddam votum
communicandi iuris studiosis aliqua quæ non omnibus nota existima-
uerim. Illud dixisse liceat, si adhuc in iure scribendi facultas datur, ne-

gandam non videri ei qui maturiori ætate post longam legendi functionem frequentissimo semper auditorio ornatum, post causarum experientiam, & fori digestionem, sufficienti librorum copia, iudicio non illaudato, in eam prouinciam animum intendit. Periculo autem non declinato, videbatur præsens opus non nisi sub Regiæ maiestatis præsidio in publicum mitti posse. Catholici enim Regis patriæque, patris Iohannis tertij, celsitudinis tuæ aui, ac domini nostri clementissimi iussu, stipendijs, beneficijs, in hac insigni Academia Conimbricen. publico legendi munere, ultra continuum decennium functus fueram: qua functione demissa, aliaque vitæ ratione non infelicitè suscepta, idem magnanimus ac præstantiss. Rex me honorificis codicillis insignitum, ad ius ciuile interpretandum remisit. Iure igitur sub eius Principis nomine (si superstes fuisset) primæ lucubrationes nostræ vulgandæ erant: eo autem ad cœlestem gloriam euecto, eodem iure sub tuis auspicijs in lucem prodeunt, cum celsitudo tua eidem in Regium nomen, amplissimumque imperium, solus legitimusque successor exiterit. Lusitanis autem in tanti Regis obitu, communi luctu ac mœrore obrutis, magnū præstat solatium excellentissima Regina D. Catharina aui tua, domina nostra, nunquā satis laudata, tibi iure ipso legitima trutrix, in idque munus ab auo tuo prudentissimè destinata, cuius virile pectus, in Deū pietas singularis, in communem vtilitatem vigilantia, omni eam imperio dignam faciunt. Nec minus subditos tuos recreat fouetque, rarissima virtus, eximia prudentia D. Henrici Magni patru tui, in quo inuictissimi Regis patris, atauorumque regia stemmata, amplissimam Cardinalatus dignitatem, aliaque mortalium iudicio maxima, eius internis bonis atque animi dotibus longè inferiora semper censebunt rectè sentientes. Quid enim non plebeium atque infimum manebit, si eius principis saluberrimo iudicio, fidei zelo, morumque nceritati syconferatur? Inclytam Celsitudinem tuā auiæque augustæ, ac serenissimi patru (quorum consilio imbecillam ætatē tuam supplente, regnum fœliciter gubernatum iri speramus) diu incolumes reddat, atque in longos annos sospitet Deus Opt. Max.

HEN-

H E N R I C V S F E R N A N D V S O L Y.

S Y P O N E N S I S D I S C I P V L O -
R V M M I N I M V S , A D C A N -
D I D V M L E C T O -
R E M .

SE M P E R in ea fui sententia, Lector candide, ut ex-
stimauerim in operibus doctissimorum virorum (quā-
tumuis sint ingenio excogitata, industria elaborata, iu-
dicio perfecta, omnibus deniq; numeris absoluta) non
nulla desiderata esse ab eis praesertim qui zoilorum se-
ctam animo profitentur, & opere sequuntur. Quod ipsum docet ex-
perimentum, suadet vetustas, & quiuis medioeri lectione instructus
ex multorum exemplis facile comperiet. Nam in dialogis diuini Pla-
tonis ordo desideratur: Aristoteles totius Peripateticæ doctrinæ faci-
lè princeps (qui ipsius Platonis, Empedoclis, Anaxagoræ, Pythagoræ,
& cæterorum huiusce generis durum fuit flagellum) obscuritatis no-
tatur, & à Galeno in multis reprehenditur: Virgilius à nonnullis inge-
nio imbecillus, ab alijs Homerici laboris compilator habetur. Home-
rum aliquando dormitasse Horatius testatur. Demosthenes M. Tullio
non in omnibus placuit: hic verò à Græcis in ius vocatus, ut aliena re-
stitueret, frigiditatis in salibus, & copiae puerilis fuit damnatus. T. Liuij
conciones Trogus Pompeius fictionis arguit: nō desunt qui Plinium
turbido flumini assimilent, quippe qui multa degustauerit, pauca autē
digesserit, excoxeritve. C. Salustius affectationis etiam in verbis ab-
soletis ab Asinio Pollione carpitur: Senecam, calcem sine Arena. M.
Varronem, literarum porcum compellant: eloquentissimus Hiero-
nymus in epistolis magni Aurelij Augustini nonnihil notat. Sic etiam
(ne interim professionis nostræ obliuiscamur) Accursio nonnulli iu-
diciū iniquè negant: Bartoli distinctionum longitudinem, Alberi-
ci breuitatem, Baldi inconstantiam, Alexandri perplexam me-
thodum, vtriusque Raphaelis nimiam subtilitatem culpant. In alijs
politioris literaturæ incuriam, in alijs negligentiam in allegan-
dis doctoribus vitio dant: & (ut vno verbo dicam) ne ipsi quidem
Iureconsulti huius notæ immunes fuere. Quòd si ijs priscis vi-
ris sapientissimis, & fama clarissimis inuidia non pepercit, quanto

vehementius in viuos inuehetur? Maledicorum enim inuidia nomina eorum qui eadem tempestate florent, funditus extirpare conatur. Plato & Xenophon de eadem re scripsere, vterque Socratem citat: alter verò alterius mentionem non facit. M. Cicero ad Brutum multos oratores insignes recenset, suæ ætatis vix vnum aut alterum nominat. F. Quint. contemporaneos oratores silentio præterit, & vnus quem ingenuè fatetur illud sæculum gloria exornasse, nomen suppressit. Cum itaque maior pars mortalium huiusmodi tenebris obæcata sit, nouum non erit si aduersus insignem præceptorem Pinelum Iureconsultum clarissimum, & huius florentissimæ Academiæ tutissimum præsidium, vitiligatores insurgant, atque illo canino dente quo reliqua omnia, discerpant. Hi enim (vt D. Hieronymus ait) mimicis calumnijs publicè impetunt, quod priuatim libenter legunt, & quod tentare non audent, assequi autem desperant, liuidis moribus dilacerare non cessant. Quorum orationes libenter sinimus præter fluere, modò illud apud omnes interim constet, authorem obiurgari non posse de furto alieni laboris: cum singulis debitam laudis portionem semper reddat, licet ætate, studio, & eruditione inferiores sint, secutus solennem illam Plinij sententiam, Benignum, & plenum ingenui pudoris esse, fateri per quos profeceris: sicuti e contrariò obnoxij animi, & infœlicis ingenij, deprehendi infurto malle quàm mutuum reddere, cum præsertim fors fiat ex vsura: quem animi candorem in paucis reperies. Nec malè audiendum est, studiosè lector, si aliquando omnes ex antiquioribus & recentioribus opiniones ordinatim referat, & pleasque refutet: cum id fecerit animo beneuolo (quo veritatem inuestigare indefessa diligentia ab ineunte ætate cupit) vt multorum opinionibus ob oculos positis (aduersus quas neruose & modeste agit) facilius veritas illucescat, atque æquiora semper & vero similia probentur: ne illa peruulgata Phil. Decij vox in prouerbium abeat, iuris interpretes, quasi aues, eò volare omnes quò vnus volauerit. Quapropter non miretur quis si eum ab omnium vel plurium opinione discere nonnunquam videat: nec ipse mirabitur si quis ab eius sententia deuiabit. Nulli enim mortalium inuida fortuna ita prosperè hactenus flauit, ita affluenter indulget, vt ab eius opinione nullus dissenserit. Quod si aliter eueniret, qui fieri posset vt tot variae hominum factiones in singulis disciplinis effluxissent? Hoc vnum constanter affirmare audeo, opus hoc non esse connumerandum inter ea quæ plus in fronte promittunt quàm in recessu habeant, nec eius author inter eos colle candus est quorù ingenium, quia continuo studio nò excolitur, in fœlicilolio, sterilique auena premitur atque hebescit. Nec cum ijs
accu-

accusandus est qui adeò tenaciter aliorum vestigijs inhaerent, vt si alie
na ab eorum operibus separètur, charta alba, & absq; literis remaneat,
& Æsopica cornici simillima: nec ex aduerso cum his increpandus,
qui tantum destruere instituunt quæ ab alijs constructa sunt: nec ijs si
milis est qui omnia ad humanitatis studia defleunt, Iureconsultis ve
rò non æquè magno adiumento sunt: vt pote qui etiam ab adolescen
tia, iudicij maturitate, ingenij dexteritate, memoriæ tenacitate prædi
tus circiter triginta annos iuri Cæsareo assidua lectione totus insuda
uerit: quorum decem honesto honorario, iussu inuictissimi atque cle
mentissimi Regis Ioannis iij (cuius anima perpetua gloria iure frui
tur) ius ciuile nò diserè minus ac luculenter in hac inclyta Academia
mirabili auditorum applausu & frequentia interpretatus est: cuius sin
gulari doctrina (tāquam ex equo Troiano) plures euasere perdocti, qui
legali scholæ non paruo adiumento fuerunt: quo transacto decennio
aduocationis munere apud summum regni prætorium (voluit enim &
hanc literarum aleam experiri) tam sceleriter functus est vt veteres to
gatos insignes vel æquaret, vel vinceret: ea illi erat in consulendo ma
turitas, in suscipiendis causis alacritas, in pertractandis synceritas, in ipsa
veritate tutanda grauitas & constantia: quæ omnia cum comperta ha
beret prudentissimus Rex huius Academiæ institutor & protector,
summumq; desiderium totius scholæ de reditu insignis Pineli in dies
auribus acciperet, eum huc reuocandum statuit: quod factu facile non
erat: sed Rex præstantissimus merita Pineli, vota q; Academiæ expen
dens, eum in collegium senatorũ supremi prætorij dignè cooptatum
honorifico stipendio redire coegit: vt iuris Cæsarei facultati plenè con
sultum esset. In Academiam verò reuersus biennio iam difficillima Iu
risconsultorum responsa profunda eruditione illustrat: legum vim ac
potestatem mirabiliter enucleat. Ad sunt in eius frequentissimo audi
torio multi docti ac ingeniosi iuuenes, qui diligenti cura, ingenti silen
tio, debita reuerentia pendent ab ore viri: quorum vtilitati vt magis
consuleret, posteritatemq; demereretur, tum ne diutius crebras ami
corum flagitationes procrastinaretur, opus hoc subtilitate & vtilitate
cumulatissimũ typis mandauit, quod nũc ingrauiori ætate senectuti
proxima, post diuturnũ iuris studiũ, longumq; causarũ exercitium, cõ
modius præstare existimauit. Quæ partes si in multis scriptoribus no
strætatis nò desiderarètur, cõmunis querimonia cessaret, nec amplius
quereremur cur hodie paucissimis datur quæ antiquis fuit scribendi fœ
licitas, modò naturæ auaritiã, modò planetarũ inuidiã, modò Mæcena
tum penuriã causantes, cum tamen hæc omnia à pristino statu non de
fecerint: eadẽ enim est naturæ vis, & fortasse perfectior, iisdem plane
tarum influxus, eadem ferme principum erga doctos munificentia.
culpa igitur scriptorum est, p artim quia volunt vna die, vna hora sibi
& alijs

& alijs esse, & videri Poëtæ, Oratores, Philosophi, Theologi, ac iuris
vtriusque consulti: cum tamē natura nostra quasi vas quoddam sit an-
gustioris orificij, in quod si aliquid infusum velis, guttatim illud & per
interualla distillari oporteat. Quò fit vt apud veteres singuli dij, singu-
larum rerum virtute contenti aliorum vsui se non immiscuerint. Par-
tum verò, quis à principio proprium defrandantes genium, vires suas
æqua lance non examinant, nec insitam à natura aptitudinem circa
scientiarum electionem sequuntur: quod si fieret (quæ Platonis opinio
est) in sua arte scientissimus quisque euaderet. Si igitur, doctissime le-
ctor, fructuosum hoc opus accuratè euolueris, plurimos, difficilèsq̃
legum sensus verissimè enucleatos percipias, scribentium nodos sol-
ues, eorum lapsus emendabis, tam rara est in hoc libro eruditio, tanta
quæ perspicuitas: quamplurima hîc noua, scholasticæ & forensi vtili-
tati coniunctissima tibi occurrent, quæ decies repetita placebunt. Tra-
ctantur verò omnia arguta inuentione, sententiarum grauitate, argu-
mentorū abundātia, mira facilitate, stylo mediocri, vt magis ob fidē
opus commendetur. Norunt enim periti quanti inter sit proprijs at-
que consuetis artis verbis res tractari. Lectores autē admoneo, in par-
te libri nonnulla esse mendosa loca Typographorum inscitia: quæ ta-
men doctos circa rerum substantiam parum remorabuntur. Illud ve-
rò iuris studiosis polliceor, si opus hoc beneuolè exceperint, multo al-
tiora penes authorem manere, quæ propediem edi poterunt. Diutius
fortasse quàm decebat immorati sumus: sed quando is qui primū
aliquid in publicum mittit, multorum censuram subire cogitur, lon-
giori epistola nobis vtendum fuit: præsertim cum ea cura ab eximo
præceptore mihi mandata fuerit, cuius suauī familiaritate, cōsiliū
sanitate, morum honestate, variarumquæ cognitione vtinam diutius
fruiliceret: ab esse enim nos non sine mœrore cogit vitæ ratio. Quòd
si excusationem non acceperis, in tædij compensationem duplicem
indicem accipe. alterum elementarium de rebus insignioribus: alterū
de varijs iuris locis, quæ in libro explicantur. Quod in tuam gratiam,
candide Lector, diligenter perfecimus, vale & fruiere.

INDEX LOCORVM

IVRIS COMMVNIS ET REGII, QVÆ

in hoc libro explicantur, in quibus peritus

& candidus Lector semper aliquid no-

uum, vel non negligen-

dum reperiet.

Ex ff. veteri seu primo volumine Pandectarum.

IX. 3. & 4. de his qui sunt
sui. fo. 13. nu. 9. & sequē.
L. in orbe. ff. de statu homi.
fo. 13. nu. 11. & sequen.
L. ingenium. ff. de statu ho
mi. nu. 50. fo. 91. & seq.
L. qui in vtero. ff. de statu homi.
fo. 20.
L. cum ii. s. eam cum glo. ff. de trāfact. fo. 77.
numero. 31.
L. filius fa. ff. qui satis d. cog. fo. 56. nu. 67.
L. non quemadmodum. ff. de iudic. fo. 119.
& sequen.
L. sed & si lege. §. cōsultit. ff. de petit. hāredi.
fo. 106.
L. Iulianus. ff. de petit. hēred. fo. 48. ante nu
merum. 43.
L. filius non impeditur. ff. de inoff. testa. nu.
21. latissimē & bellissimē. fo. 28.
L. Papinianus. §. meminisse. ff. de inoff. testa.
fo. 3.
L. 1. §. per hanc. ff. de rei vendi. fo. 13. nu. 5.
& fo. 20. & fo. 36.
L. superficiario. ff. de rei vend. fo. 110.
L. 1. ff. qui in perpetuū, & l. 3. ff. si ager. vecti.
fo. 111. & sequen. num. 67.
L. 3. ff. de seruit. fo. 29.
L. si. ff. de his qui deiecer. fo. 25. nu. 4.
L. 4. ff. de vusufruct. fo. 7. & 71. num. 1.
L. Proculus. ff. de vusufruct. fo. 83. num. 41. &
sequen. elegantissimē.
L. defuncta. §. Sempronio. eodem tit. fol. 43.
nume. 13.
L. Vusufructuarii. §. ii. & l. vusufructuarii. lxxviii.
eod. tit. fo. 51. num. 53. 54. & 55.
L. ex sylua. cum. l. sequen. eodem titu. fo. 52.
nu. 59. & sequen.
L. haecenus. ff. eodem. fo. 60. latissimē & vti
lissimē.
L. 1. §. 1. ff. de vusufruct. ear. rer. fo. 67.
L. tribus. ff. de vusufr. ear. rer. fo. 65. num. 76.
L. tibi. ff. quibus modis vusufr. amit. fo. 42.

numero. 7.
L. diuus. ff. de vfu & habit. fo. 52. numero. 57.
& 58.
L. 1. ff. de vusufruct. quemad. caue. folio. 48.
& 75.
L. in lege Aquilia, si deletum. ff. ad. l. Aquil.
fo. 508. versu. nec obstat.
L. si vt certo. §. si duobus. ff. commod. fo. 72.
numero. 10. cum sequen.
L. tutor. §. fin. ff. de pignor. actio. fo. 110.
L. rem alienam. versu. non est idem. ff. de
pignor. actio. fo. 124. versu. limit. 3.
L. filium. ff. ad Macedon. fo. 39. num. 72.
L. si verō non remunerādi. & l. idemq. §. fin.
ff. mandato. fo. 103.
L. 6. §. de illo. ff. pro socio. fo. 43. bellissimē.
L. qui tabernas. ff. de contrahen. emp. fo. 75.
L. Iulianus. §. si quis colludente. ff. de actio.
emp. & §. seq. fo. 78. nu. 34. cū multis seq.
L. necessario. §. fin. ff. de peric. & commd. rei
vend. fo. 77. & sequen. nu. 40.
L. si Titio. ff. de pigno. fo. 125.
L. obligatione generali. ff. de pigno. nu. 47.
fo. 11.
L. cū tabernam. ff. de pignor. fo. 10. nu. 46.
cum multis sequen.
L. lex vectigali. ff. de pignor. fo. 114. ex nu
mero. 70.
L. si fundus. de euiction. fo. 7. num. 37.
L. vēdicantem. ff. de euictio. fol. 116. nu. 73.
& numero. 82. folio. 123.
L. Scia. ff. de euiction. fo. 124.
L. si vusufructus. ff. de iure dot. fo. 80. cū mul
tis sequen.
L. Profectitia. ff. de iur. dot. num. 15. fo. 27.
L. cum post. §. patrona. ff. de iure dot. versu. in
fertur. 32. fo. 108.
L. quod autē. §. si vir. ff. de donatio. inter vir.
& vxor. fo. 103. versu. minus obstat.
L. quod si vir. ff. de donat. inter vir. & vxor.
fo. 17. versu. ex quib. elegāter intelligi pōt.

*** Ex

Index.

¶ Ex in fortiato, seu secūda parte pandectarum.

- ¶ Lex, si cōstāte. ff. sol. matri. nu. 44. fo. 152.
 L. Lucius. ff. sol. matri. fo. 125. & 138.
 L. 1. denuntiari. ff. de ventre in spl. fo. 88.
 L. si sine. §. Lucius. ff. de amit. tut. fo. 17.
 L. 1. §. iufficit. ff. de admini. tuto. fo. 57.
 L. cum plures. §. si. & l. tutor. §. in soluēdis. ff. de admini. tutor. fo. 97. nume. 56.
 L. si tutelæ. ff. de admini. tutor. fol. 108.
 L. 1. §. si. & l. 2. ff. de reb. eor. fol. 92. nu. 52, latissimè.
 L. & mulier. ff. de curat. furio. fo. 175.
 L. ait prator. ff. de iure delib. 87. exactissimè. numero. 47. & 48.
 L. Iulianus. ff. si. quis omi. ff. caus. testa. nu. 6. fo. 25.
 L. 3. §. hzc autem. ff. de lega. præstād. nu. 14. fo. 27.
 L. qui in aliena. in fin. princip. ff. de acquirēd. hzredit. num. 26. fo. 31.
 L. Aristot. ff. de iure delib. fo. 76.
 L. Arist. ff. de iure delib. fo. 76.
 L. placet. ff. de acquir. hzred. fo. 28. num. 10.
 L. cum hzres. de acquirēda hzred. folio. 37. num. 64. & 65. & sequen.
 L. Antistius. §. si. ff. de acquirēdi. hzreditate, fo. 157.
 L. filiusfam. §. secundum vulgarem. ff. de leg. 1. fol. 25. num. 3. & 7. & 8. & seq.
 L. Caius. ff. de leg. 2. fo. 3.
 L. seruos. ff. de leg. 3. nu. 40. fo. 8. & seq.
 L. si chor. §. 1. ff. de leg. 3. fol. 50. nume. 48. & 49.
 L. vxorem. §. legauerat. de leg. 3. fo. 49.
 L. quæ situm. §. 1. de leg. 3. fo. 49.
 L. si mihi Mevia. §. 1. de leg. 3. fo. 49. nu. 46.
 L. qui concubinā. §. qui hortos. de leg. 3. fo. 63. versic. limita. 7.
 L. 1. ff. de usufruct. lega. fo. 17. nu. 6. cum seq.
 L. quæro. ff. de usufruct. lega. fo. 61.
 L. generali. §. vxori. ff. de usufruct. lega. fol. 8. numero. 39.
 L. Stichus. ff. de usufruct. leg. fo. 146.
 L. pediculis. §. item cum quæreretur. ff. de au. ro & arg. leg. nu. 40. & 41. fo. 8. & seq.
 L. post legatum. §. si pater & §. si filius. ff. de his quibus vt indig. fo. 24. nu. 28.
 L. fin. ff. de colla. bonor. & l. si. ff. de asig. libe. fo. 20. nu. 27.
 L. 1. ff. si quis à paren. fuer. manum. fol. 26. ex numero. 11.

- L. fili. ff. de suis & legit. hered. nu. 17. fo. 166.
 L. 1. & ad plures eius. §. ff. si quid in fraud. patron. folio. & fo. 117. 118.
 L. fin. ff. si quis in fraud. patron. fo. 25.
 L. fin. §. quæri potest. ff. quis ord. in bon. pos. seil. seruatur. nume. 66. fo. 38.
 L. pen. ff. ad Tertul. fo. 24. num. 29.

¶ Ex, ff. nouo. seu. 3. parte Pandectarum.

- ¶ L. in prouinciali. §. si ego. ff. de noui ope. nunci. fol. 110. numero. 66.
 L. hoc amplius. §. fin. ff. de dam. no insect. fo. 53. numero. 60.
 L. Aquilius. ff. de donat. fo. 59. & fo. 101.
 L. si pater. §. fin. ff. de dona. fo. 44. col. 3. cum sequent.
 L. filius. ff. de donat. fo. 97. & sequē. nu. 56. cum sequen.
 L. pen. ff. de fideicom. liber. fo. 12. nume. 6.
 L. si seruo. ff. qui & à quib. fol. 124. vers. limitatur secundo.
 L. filium. ff. de liber. causa. fo. 42. ibidem.
 L. si procuratorem. ff. de acqui. rer. domi. fol. 12. versicu. ad hanc.
 L. vbi lex. ff. de vsucap. fol. 146. nu. 28.
 L. pen. ff. de vsucap. pro empt. fo. 141. nu. 15.
 L. generaliter. §. fin. ff. de fideicom. libertatib. nume. 3. fo. 41.
 L. 2. §. filiū. ff. de vsucap. pro hered. fo. 21. nu. 41. & sequen.
 L. ex contractu. ff. de re iud. fol. 88. num. 49.
 L. in vendicatione. ff. de bon. author. iudic. possid. fol. 79. cū sequen. nu. 38. cum seq.
 L. fin. §. si à focero. ff. quæ in fraud. cred. fol. 107.
 L. 1. ff. de loco pub. fruen. fo. 112.
 L. 1. §. quod autem. ff. de superfic. fo. 110. & sequen. ex numero. 66.
 L. 1. versicul. pietas. ff. de liber. hom. exhib. fo. 13. nume. 7.
 L. 3. §. penul. ff. de liberis exhib. fo. 36. nu. 57.
 L. si cum testamento. §. si fundū. ff. de excep. rei ludi. fo. 42. & 43.
 L. si ita quis. §. ea lege. ff. de verb. obli. fo. 125. ante versic. limit. 13.
 L. si ita stipulatus. §. 1. ff. de verb. obli. fol. 41. numero. 4.
 L. si pignore. ff. de fur. folio. 106. versic. inferatur. 27.
 L. sed & si vnus. §. filiosa. ff. de in iur. fol. 137.
 L. 2. ad l. Corne. de licar. fo. 16. nume. 18.
 L. Impe-

Index.

L. Imperatores. ff. de iure fisci. fo. 147. nu. 32.
 L. Milites agrum. §. desertorem. ff. de re milit.
 fo. 18. nume. 32. cum sequen.
 L. Lucius. §. idem respondet. ff. ad municip.
 fo. 63. versicu. limita. 3. & sequen.
 L. filij. §. Senatores. ff. ad municipa. fo. 172.
 L. vicario. ff. de muner. & honor. fo. 172.
 L. 1. de iure immunit. fo. 1. ibid.
 L. si. de decur. fo. 174.
 L. 1. §. in honorarijs. & §. licita. ff. de varijs &
 extraordin. cognit. fo. 106.
 L. alienatum. ff. de verb. signifi. fo. 74. cū seq.
 L. recte dicimus. ff. de verb. signi. fo. 71. nu. 5.
 L. alienationis verbū. ff. de verb. signi. fo. 146.
 numero. 29. & sequen.
 L. lege obuenire. ff. de verb. signifi. fo. 162. &
 sequen.
 L. nemo p̄dō. §. 1. ff. de regu. iur. fo. 25. n. 6.

¶ Ex codic.

¶ Auth. quas actiones. C. de sacros. eccles. fo.
 157. versicu. infertur. 62.
 L. fin. C. de sacrosan. eccles. fo. 157.
 L. binos. C. de aduoc. diuersi. iudi. fo. 116. vñic.
 numero. 74.
 L. cum à matre. C. de rei. vend. fo. 122. nu. 81.
 & sequen. latissimè & utilissimè.
 L. doce ancillā. C. de rei. vend. fo. 73. nu. 13.
 L. 1. C. si aduers. creditor. num. 47. fol. 152.
 L. si fundum. C. de rei. vend. nume. 17. fo. 142.
 L. 1. C. de usufr. fo. 65. num. 75. cum sequen.
 L. 9. C. de usufruct. fol. 76.
 L. 4. C. de prob. fol. 41. & 42. nu. 6. & 7.
 L. 2. C. de patrib. qui fili. distrax. nume. 20. cū
 sequen. elegantissimè & latissimè. fo. 16.
 L. fin. C. de reb. alien. fo. 74.
 L. emptorem. C. locati. fol. 112.
 L. foemina. C. de secund. nup. fo. 41.
 Auth. hæres. C. de secund. nup. fo. 31. nu. 38.
 L. in rebus. C. de iure dot. & l. si prædiū. cod.
 titu. fo. 73. nume. 12.
 L. si dotem. C. de iure dot. fo. 107.
 L. fin. C. de iure dot. fo. 5. ibid.
 L. 1. C. de fundo dotal. fo. 74. nu. 18. & 19.
 L. fin. C. de natur. lib. fo. 167. ex nume. 20.
 L. non solum. C. de præd. minor. fol. 86.
 L. si ad resoluendā. C. de præd. minor. fo. 96.
 L. 1. C. qui admitti. fo. 6. num. 30.
 L. 1. C. de verb. signifi. fo. 8. nume. 39.
 Lex repudiatione. C. de fideicom. fo. 137.
 L. fin. §. sed quia. C. communia de lega. nu. 9.
 & 10. fo. 140.
 Auth. res quæ. C. communia de lega. fo. 136.

L. 1. C. de condi. infer. ornatur & ampliatur
 contra scribent. folio. 170.
 L. cum oportet. C. de bon. quæ liber. fol. 30.
 numero. 31. & sequen. & §. cum autem,
 eiusdem. l. fo. 35. num. 51. & fo. 39. & §. nō
 autem. fo. 44.
 L. cum oportet. §. vbi autem. C. de bon. quæ
 libe. fo. 56. numero. 66. ex a. lissimè.
 L. 2. C. de usufr. pro empt. fo. 146. nu. 27.
 L. nihil. C. de usufr. pro hæred. fol. 21. cum
 sequen. plenè & utiliter numer. 90. 91. &
 sequen.
 L. 1. in fine. C. de annal. except. folio. 152. nu.
 mero. 45.
 Auth. mala fidei. C. de long. tēp. præscript.
 numero. 8. fol. 140.
 L. fin. C. de cunctio. fo. 126.
 L. 3. C. de patr. potest. fo. 18. numero. 30. &
 sequen.
 L. si ynquam. C. de reuoc. donat. fo. 4. nume.
 ro. 20. & numero. 23.
 L. 1. de infirm. pæn. ecclib. fol. 14.
 L. 1. C. de iure libero. numero. 13. cum seq.
 fo. 13. & sequen.
 L. fin. C. ad l. Iulia. maieft. fo. 147. num. 32.

¶ Ex tribus posterioribus libris Cod.

¶ L. defensionis. C. de iure fisci. fo. 45.
 L. vnica. C. de impon. lucrat. descrip. fol. 107.
 versicu. infertur. 29. & melius. fo. 173. versu.
 infertur. 1. ex comuni.
 L. cognouimus. C. de m̄cip. & colo. to. 113.
 versicu. infertur decimò.

¶ Ex authenticis, seu nouelis.

¶ §. habeat in auth. vt ecclesi. Roma. fol. 154.
 elegantissimè.
 Auth. vt ecclesi. Roma. fo. 156.
 Auth. hæc constitutio. colla. 8. fo. 156.
 §. sed quod sancitum, in auth. de nup. fo. 152.
 numero. 45.
 Auth. cui relictum, & origi. fol. 174. nu. 17.

¶ Ex libro feudorum.

¶ C. 1. §. quod ergo de inuesti. de re alien. fo.
 114. numero. 70.
 C. 1. an agna. vel fil. fo. 127. & fo. 131.
 C. 1. de cap. Cōra. fol. 114. & fo. 67. nu. 19.
 C. 1. §. Titus, si de feud. fuer. cōtro. inter dom.

*** 2 & agn.

Index.

& agn. folio 132. num. 95.

¶ Ex institutionibus.

¶ §. 1. Instit. de patr. potest. cum gloss. fol. 13.
numero. 10.

§. finitur. Instit. de usufruct. nume. 38. fo. 79.

§. posthumi. Instit. de hered. quæ ab intest.
fol. 20. numero. 37.

§. sed neque hæres. Instit. de testam. num. 16.
folio. 27.

¶ Ex decretalibus.

¶ C. constitutus, de in integ. resti. fo. 136.

C. ult. de pignor. fo. 48.

C. per tuas, de donat. folio. 113. versicu. nec
obstat.

C. quia diuersitatem de cõces. præb. fol. 152

& sequen. nu. 46. & seq.

C. nuper, de donat. inter vir. & vxor. fo. 77.

¶ Leges regiar, seu ordina- tiones.

¶ Lib. 1. titu. 79. folio. 105.

Lib. 2. titu. 17. §. 3. fo. 74.

Lib. 3. titu. 30. §. 5. fol. 89.

Lib. 4. titu. 5. fol. 74. nume. 19.

Lib. 4. titu. 6. fol. 94.

Lib. 4. titu. 7. & titu. 67. §. 33. folio. 59. nume-
ro. 71.

Lib. 4. tit. 62. fo. 44. nu. 11. & §. 3. fo. 36. n. 69

Lex Castellæ. 14. Tauri. fol. 148.

Lex Castellæ. 46. Tauri. folio. 115. nume-
ro. 71. versic. ex quibus.

F I N I S.

Index.

Actiones inter bona connumerantur, in prima parte rubi. nu. 3. & sequen. fol. 1.
 Actiones constituunt tertiam speciem bonorum, in prima parte rub. nume. 24. fol. 4. nu. 33. & seq. 26. & sequen.
 Accusatus de crimine, propter quod bona fisco sunt applicanda, an sit cogendus in uenturum conficere. l. 1. in. 2. parte nune ro. 14. fol. 45
 Aduentitia bona an prorsus acquirantur patri ante Iustinianam constitutionem. l. 3. in prima par. nu. 9. cum seq. fol. 24
 Aduocatorum salarium an maius esse debeat in causis criminalibus. in. l. 1. in. 3. part. nu. 62. vers. infertur. 28. fol. 106
 Agens actione reali, ac nominans se proprietarium an obtinebit, si probet utile dominium. in. l. 1. in. 2. part. nu. 8. fo. 42. & quid si probet vsum fructum. nume. 18. in. d. 2. par. fol. 44
 Alienationis verbum quare contineat. in. l. 1. in. 3. par. nu. 18. fol. 74
 Alienatione prohibita, an prohibeatur vscapio. in. auth. nisi tricennale. n. 25. f. 143
 Alienatio rei ecclesie vel minoris absque solennitate, an valeat. in. l. 1. in. 3. par. nu. 3. cum seq. fol. 77
 Arbitrator cui causa committitur dirimenda ex æquitate, citra iuris rigorem, an possit rejicere exceptionem prescriptionis. fol. 152. vers. infertur.

B.

Bonorum significatio, in rub. in prima par. nu. 2. cum multis sequentibus.
 Bonis publicatis an veniant iura & actiones in. 1. par. rub. nu. 3. fol. 1. & nu. 26. fol. 5
 Bona cum pro nomine, mea, aut adiectiuo, omnia, comprehendunt iura & actionem in prima par. rub. nu. 7. fol. 2
 Bonorum appellatione cum adiectione loci, an contineantur iura & actiones. ibid. nu. 10. f. 2
 Bonorum appellatione an contineantur bona Emphyteotica. ibid. nu. 19. vsq. ad nu. 24. fol. 16. cum seq. fol. 4
 Bonorum mobilium, & immobilium appellatione non comprehendunt iura & actiones, ibid. nu. 25. ver. hinc infertur. fol. 4
 Bonorum relictum, an comprehendat venalia, ibid. nu. 38. fol. 7
 Bona materna an ante Iustinianum acquirantur filijs in. l. 1. par. nu. 19. cum multis seq. fol. 28. & sequen.
 Bona immobilia inundationi subiecta an

possint vendi a patre legitimo administratore, & quid in tutore & curatore minoris in. l. 1. in. 3. par. nu. 27. & seq. fol. 76
 Bona relicta familie an possint locari ad longum tempus, vel in Emphyteosim concedi, ibid. nu. 65. fol. 110

C.

Cautio an dicatur de substantia vsusfructus earum rerum que vsu consumuntur, in. l. 1. in. 2. par. nu. 78. vers. qua doctrina, vsque ad finem dicte secundæ partis fol. 67. cum sequen.
 Colonus ad quæ onera teneatur, in. l. 1. in. 2. par. nu. 60. per totum maxime ex vers. 10 ampl. fo. 60. vsque ad fol. 64
 Collecta quid differat à tributis seu oneribus realibus, in. l. 1. nu. 72. in. 2. part. vers. ideo non est. fol. 60
 Colonus fisci, vel reipub. an possit expelli à successore particulari, in. l. 1. num. 68. in. 3. par. vers. infertur. 10. & seq. fol. 112
 Condicio impediens nuptias an hodie tollatur in masculis viduis, in. l. 4. nu. 17. fo. 174
 Condicio, si sine liberis. de quibus intelligatur. fol. 170
 Cōducens ad longum tēpus an acquirat dominium, in. l. 1. in. 3. par. nu. 66. fol. 110
 Confessio facta à possessore maioratus an præiudicet successori, in. l. 1. in. 3. part. nu. 50. vers. nona limitatio. fol. 89.

D.

Decretum an sit necessarium in alienanda pecunia minoris. in. l. 1. in. 2. par. nume. 43. fol. 48
 Denunciatio extrajudicialis an indicat malā fidem, in. auth. nisi tricennale. nu. 14. fo. 141
 Detinēti ex iusta causa, an detur remedium possessorium in. l. 1. in. 3. par. vers. tandem nu. 40. ad finem. fol. 81
 Dignitates non diuidi inter plures satius esse in. l. 1. in. 3. par. nu. 17. fol. 74
 Dominium ex prescriptione & vscapione quale acquiratur. fol. 148.
 Dominium quid sit, & vnde dicatur, in. l. 1. in. 3. parte, nume. 1. fol. 40
 Dominium & proprietates quomodo differunt, ibidem nu. 6. fol. 41
 Dominium alicuius rei an possit esse apud duos, in. l. 1. in. 3. par. nu. 10. cum multis sequen. fol. 72
 Donationem factam à Rege de bonis Coronæ, vni tantum proximiori descendenti cōpetere, in. l. 1. in. 3. par. nu. 17. fol. 74
 Donatio remuneratoria an possit fieri, &

Index.

- quomodo, in l. 1. in. 3. par. nu. 59. cū multis seq. fol. 99. & sequen.
- D**onatio facta negotiorum gestori pro ipsis negotijs gestis, magis cōpensatio dicenda est, ibid. num. 62. fol. 104
- D**onatio facta ab Episcopo vel monasterio pro seruitijs & operib. libi factis, magis cōpensatio dicenda est, ibid. in vers. inferitur tertio. fol. 104
- D**onatio remuneratoria non valet inter coniuges, ibid. vers. inferitur. 9. fol. 104. Nec valet inter patrē & filium, ibidē vers. inferitur. 1. 1. & multa similia reperies. fol. 104.
- D**onatio principis ob bene merita, an reuocari possit ex causa, ibid. vers. inferitur decimo sexto. fol. 105
- D**onationem factam a filio tempore emancipationis esse ininuandam. ibid. vers. inferitur decimo nono. fol. 106
- D**os an sit censenda causa lucratia, in l. 1. in. 3. par. vers. inferitur. 3. 1. fol. 107
- D**os ob ingratitudinē secutam an reuocari possit, ibid. vers. inferitur. 3. 2. fol. 107
- E**
- E**cclēsiastica res alienata sine iuris solennitate, an possit vlcapi in authent. nisi tricennale. nu. 24. vers. ex quibus. f. 143
- E**mphyteota an expelli possit ob deteriorationem rerum in l. 1. in. 2. par. nu. 6. 1. vers. idem in emphyteota. fol. 53
- E**mphyteota an possit cadere arbores frugiferas, ibid. vers. idem in emphyteota. nu. 6. f. 53
- E**mphyteoticę retributa quis soluere teneatur, ibidem, nu. 7. 1. fol. 59
- E**mphyteota non nominante de iure regni venit emphyteosis ad hęredes venientes ab intestato. in l. 2. nu. 1. 1. fol. 163
- E**mphyteosis pro se & filijs, an filias cōprehendat. fol. 173
- E**mphyteosis pro se & legitimis hęredibus. folio. 163.
- E**mphyteosis pro se & suis hęredib. fol. 163
- E**mphyteosis pro se & posteris, an comprehendat venientes ex foemina. fol. 172
- E**mphyteosis pro successoribus suscepta, an ad particulares successores pertineat. fol. 166. nu. 130.
- E**xpensę factę exigenda dotę, quę data est in omnibus debitorum, an minuant dotē vel marito sint satisfaciendę, in l. 1. in. 2. par. nume. 70. fol. 58
- F**
- F**eudū concessum pro se & hęredibus an dicatur hęreditarium, in l. 1. in. 3. par. nu. 83. vers. maior scribētum varietas. fo. 127
- F**eudum concessum pro se & hęredibus masculis, vel ex corpore suo descendētib. an sit hęreditariū, ibid. nu. 88. fol. 127. & an in talibus hęredibus requiratur sūitas, ibid. nu. 90. vbi multę illationes notabiles ponuntur. fol. 129
- F**eudi antiqui concessio, in qua vocantur descendentes & agniti, adiecto verbo, hęredibus, an requiratur, qd successor sit immediatē hęres vltimi possessoris, ibid. nu. 91. vers. ad prædicta, & nu. seq. vbi latissimē. f. 129
- F**eudi alienatio facta cū consensu dñi, an possit reuocari a successore, ibid. nu. 97. & se. 133
- F**eudatarius qui impetrauit a dño solā alienandi facultatē, an possit ius hypothecę, vel pactum reuenditionis aliudvē simile feudi alienationi adijcere, in l. 1. in. 3. part. vers. inferitur decimo septimo. nu. 52. f. 94
- F**eudatarius an possit constituere seruitutē, ibidem nu. 7. 1. fol. 114
- F**eudum hęreditarium, quid differat a feudo ex pacto & prouidentia, in l. 1. in. 3. par. nu. 84. per totū, & seq. vbi latē & elegāter inuenies, quibus formulis vtrumque concipiatur. fol. 126
- F**emina exclusa, excludi descendētes ex ea fol. 166. nu. 19.
- F**ilius an possit repudiata hęreditate retinere emphyteosim & feudum ex pacto & prouidentia, in l. 1. in. 3. par. nu. 85. fo. 127
- F**ilium esse in sacris paternis quid sit, & cur ita dicat remissiue, in. 2. par. rub. nu. 4. fo. 13
- F**ilium illegitimum melioris esse conditionis in acquirendo quam legitimum, in. 2. parte, rub. nu. 8. fol. 13
- F**ilij Gallorum in potestate constituti nō acquirunt parentibus remissiue. ibid. nu. 9. & 10. fol. 14
- F**ilij an possint Galli substituere, ibid. nu. 10 folio. 14.
- F**ilius acquirat patriq. regula ponitur in l. 1. in. 1. par. nu. 9. & 22. ampliacionibus ornatur per totam pri. partem. fol. 26
- F**ilius legitimus an acquirat patri, in l. 1. in. 2. par. nu. 59. fol. 36
- F**ilius administrator bonorū patris tenetur rationem reddere administrationis, in l. 1. in. 2. par. nu. 39. fol. 47.
- F**ilius an teneatur stare locationi a patre factę de rebus aduentitijs, in l. 1. in. 3. parte nume. 63. fol. 108
- F**ilius an admittatur ad irritandam alienationem aduentitiarum a patre factam ibidē. nume.

Index.

numero.74. fo.116
Filius an possit cogere patrem dissipatorem
 ut aliqua bona separet pro ipsius alimen-
 tis & legitima, ibid. n. 2. & 75. fo. 117. seq.
Filius an viuo patre agere possit ut declare-
 tur ad se spectare successorem maiora-
 tus, ibid. nume. 78. fo. 119
Filius hæres patris an possit rescindere alie-
 nationem factam ab eodem patre, ibidem
 numero. 79. vbi multa habes notabilia, in
 vnaquaque facti specie tam maioratus,
 quam feudi, &c. fol. 120. cum seq.
Filia an sit præferenda nepoti, in emphyteo
 si, in l. 1. in. 1. part. nu. 69. fo. 132
H
Hæres non admittitur contra factū de-
 functi, in l. 1. in. 3. parte. vbi ponitur. 7.
 ampliation. huius reg. & 14. limitation. &
 nonnullæ illationes. fo. 122. & sequent.
Hereditas iusta, & legitima qualiter intelli-
 gitur in omni dispositione, in l. 2. n. 6. f. 161
Hæres alienantis rem feudalem an possit cō-
 trahere, ibid. nu. 91. cum seq. fol. 129. &
 in successore maioratus, fo. 134. ex. n. 99.
Hereditas testamentaria quomodo dica-
 tur. fo. 162
Hæres sui aliquādo pro quibuscumq; etiā
 extraneis accipiuntur. fo. 163
I
Iura cōstituunt tertiam speciem bonorū,
 in l. 1. parte. rubr. nu. 24. & 33. fol. 4. & 5
Ius liberorum quid significet. nu. 12. fo. 13
Ius Digestorum an omnino sit antiquius iu-
 re Codicis in l. 1. in. 1. part. nume. 33. fo. 30
Ius canonicum circa præscriptionem cum
 mala fide, obseruādum in foro seculari, in
 authen. nisi tricennale, nu. 11. & 12. fo. 140
Impubes an sit citandus, in l. 1. in. 2. part. ver-
 sicu. cauendum etiam, numero. 67. fo. 56
Impetia per vnum tantum gubernari, cōmo-
 dius esse, in l. 1. in. 3. part. nu. 16. fo. 73
Inventarium ad quid prosit, in l. 1. in. 3. par-
 versi. amplia. 7. fo. 122
Inventarium facere an compellatur vsufu-
 ctuarius, in l. 1. in. 2. part. nu. 22. fo. 44
Inventarium an compellatur facere pater le-
 gitimus administrator, ibid. nume. 21. &
 sequen. fol. 44. & 38.
Inventariū aut descriptio bonorum an fiat
 contra accusatum, ibid. nume. 24. fo. 45
L
Legatū vsufructus quid differat à legato
 fructuū, in l. 1. in. 2. part. n. 11. & 12. fo. 43
Liberi & posterī æquiparantur. fo. 173
Locatio ad longum tempus quæ dicatur, in

l. 1. in. 3. parte. n. 93. versi. ante aliā. fo. 108
Locatio ultra legitimū tēpus facta, an sal-
 tem intra tempus licitum sustineatur, ibi-
 dem. nu. 65. versicu. quā in re. fo. 110
Locatio ad longū tēpus quid differat à loca-
 tione ad modicū tēpus, ibid. n. 66. fo. 110
Lucrum à lege vel consuetudine delatum pa-
 renti, an sit referuandum liberis prioris
 matrimonij. fo. 174

M.

Maioratus expensas quis soluere tene-
 tur, in l. 1. in. 2. parte nu. 71. fo. 71
Maioratus possessores an dicantur domini,
 ibid. numero. 5. fo. 41
Maioratus possessor an possit constituere
 vsufructum ad suam vitam, in l. 1. in. 3.
 parte, numero. 71 in fin. fo. 115
Maioratus possessor an possit eius bona alie-
 nare causa dotādi filiā, ibid. n. 102. fo. 136
Maioratus bona an possint vsucapi, in auth.
 nisi tricennale, nu. 23. & 29. fo. 143. & 146
Maioratus possessor an in longum tēpus lo-
 care, vel in emphyteosim dare in l. 1. in. 3.
 part. nume. 65. fo. 109
Maioratus possessor an possit transfigere,
 ibid. numero. 51. fo. 91
Maioratus successor, & hæres præcedentis
 possessoris, an reuocare possit quæ aliena-
 ta fuerunt, ibid. nu. 99. fo. 134
Maioratum sperās an agere possit ut saltem
 viuo possessore sua declaretur spes ibid.
 num. 78. fo. 119
Maioratus re aliqua vsu capta contra vnum
 an vsucapio noceat successori. fo. 147
Maioratus secundum vsum hispaniæ, differt
 in multis a relicto familie de quo loquū-
 tur Iureconsulti, in l. j. in. iij. part. nu. 100.
 Reliqua vide in verb. feudum. & verb. fi-
 lius. fo. 42
Mala fides quomodo pbari possit, in auth.
 nisi tricennale. num. 14. fo. 143
Maritus an dicatur dñs bonorū dotalium, in
 l. 1. in. 3. parte. nu. 12. per totum. fo. 75
Mater non potest vendicare filium, in secu-
 da parte rubr. in princ. fo. 113
Mater nō pōt vēdicare filiū ibid. n. 20. fo. 116
Mater nutrix filiorū nō releuatur ab oneri-
 bustutorū, in l. 1. in. 3. part. nu. 28. fo. 46
Minor an possit donare tutoris, curatoris siue
 autoritate, in l. 1. in. 3. part. nu. 56. fo. 97
Mulierī impudicæ an possit curator dari &
 an impediatur testari, in l. 4. numero. 20.
 & sequen. fo. 175
Mulierī nuptæ libidinis causa nō dandus cu-
 rator est. ibidem. fo. 175

*** 4 Nepos

Index.

N.

Nepos an veniat appellatione filiorū. in l. 1. in 1. parte. nume. 69. fo. 38
 Nepoti ex filio illegitimo an relinqui possit. folio. 146

O

Obligatio generalis, & vniuersalis an differant, contra plures in. 1. parte rub. numero. 47. fo. 11
 Obligatione generalis an comprehendatur venalia, ibidem. nume. 46. fo. 10
 Obligatio an dicatur alienatio, in l. 1. in 3. part. num. 19. fo. 75
 Obligatio in criminalibus à lege est, non ex consensu, delinquentis. in authen. nisi. numero. 28. fo. 146
 Obligatio anthidoralis quanti sit effectus in l. 1. in tertia parte. num. 60. fo. 100.

P.

Pactum de reuendendo appositum à patre in emptione rei ipsius filij: quid opere tur, in l. 1. in 3. part. nu. 51. fo. 91
 Pactum resolutorium potest apponi à tutore, curatore, vel legitimo administratore, in l. 1. in 3. parte. nume. 52. versicu. inferitur sexto. fo. 91
 Pactum reuendi vel reuendendi an possit apponi ab ecclesia vel minore, ibid. numero. 53. fo. 95
 Patria potestas an competat Romanis, in 2. part. rub. numero. 9. fo. 13
 Patria potestas in filium quanta, ibid. numero. 17. fo. 14
 Pater potest occidere filiā adulteram, ibid. numero. 9. fo. 16
 Pater potest vendere filium, ibid. nume. 20. cum sequent. fo. 16
 Pater potest permutare filium, ibid. numero. 25. fo. 17
 Pater potest castigare filiū, & qualiter, ibid. nume. 30. fo. 18
 Pater an amittat vsumfructū si filius ingreditur monasterium, in l. 1. in 1. parte, nume. 45. fol. 34. & quid si pater ingreditur monasterium, ibid. nume. 48. fo. 35
 Pater an possit cogere filium, vt cum eo habitet, ibid. nu. 53. cum seq. fo. 35
 Patri fructuoso an acquirat filius, ibid. nu. 60. cum sequen. fo. 36
 Pater bene à Doctor, dicitur legitimus administrator, in l. 1. in 2. part. nu. 15. fo. 43
 Pater vsumfructuarius in quo differat ab alijs fructuarius, ibid. num. 15. fo. 43
 Pater vsumfructuarius an teneatur satisdate, ibidem numero. 20. fo. 44

Pater vsumfructuarius an teneatur inuētariū conficere, ibid. num. 25. fo. 45
 Pater tutor filiorum emancipatorum teneatur ad omnia, que extraneis, in l. 1. in secunda parte, nume. 27. fo. 46
 Pater dolose administrans bona filij teneatur rationē reddere, ibid. nu. 33. & seq. fo. 46
 Pater quomodo possit agere pro aduētitijs, ibid. nu. 64. cū seq. fo. 54. & an ei sit necessarius filij consensus, nu. 66. fo. 55
 Pater an ex fructibus aduētitiōrū filij, litis expensas sit factururus, nu. 68. fo. 57
 Pater potest filio stipulari, & acquirere, ibid. nume. 73. fo. 64
 Patrem legitimū administratorem nō posse alienare aduētia filiorū, in l. 1. numero. 18. in 3. parte. fo. 74
 Patre alienante bona aduētitiā, an cēseat alienasse vsumfructū, quem in eis habet, ibid. numero. 37. fo. 79
 Pater an possit compromittere vel trāsfigere de aduētitijs, nume. 44. fo. 86. cū seq.
 Pater an possit exercere actiones in iudicio nomine filij, non suo, ibid. nu. 47. fo. 86
 Pater an possit tradere rem filij emptam cū pacto reuendendi, ibid. nume. 15. fo. 91
 Pater legitimus administrator si nobilis sit, an possit donare de rebus minoris, nu. 56. folio. 97. cum sequen.
 Pater legitimus administrator an possit alienare eis à quo filij eā habuerit, n. 58. fo. 99
 Pater an possit donare de bonis aduētitijs causa remunerandi, n. 59. cū seq. fo. 99. cū seq.
 Pater an possit locare bona aduētitiā filijs numero 63. cum sequen. fo. 108
 Pater an possit cōstituere seruitutē in bonis filij aduētitijs, in l. 1. in 3. par. n. 69. fo. 114
 Pater an possit vēdicare rem ab eo, in quem filius alienauit, ibid. nu. 73. cū seq. fo. 116
 Pater dissipator bonorū an possit cogi, vt ex eius bonis aliqua separētur pro alimentis & legitima filij, ibid. nu. 75. fo. 117
 Pater nō potest dotare filiā ex bonis aduētitijs, ibid. num. 101. fo. 136
 Pater an possit repudiare hereditatē filio de latam, legatum uē relictum, ibid. vers. alia ampl. fo. 137
 Pater an possit remittere, iniuriam factā filio, nu. 105. fo. 137
 Patria potestas cur inestimabilis dicitur, in l. 1. in prima parte, numero. 3. fo. 25
 Patronus an possit reuocare alienata per libertū: ex causa onerosā, in l. 1. in 3. part. numero. 76. fo. 117
 Pecunia an sit de rebus, quæ seruando seruati nō

Index.

- ri nō possunt, in l. 1. in 2. par. nn. 42. fo. 48
Pecunia cambijs destinata, nihilominus res
immobilis dicitur, ibid. nu. 44. fo. 48.
Pecunia continetur appellatione mobilium
rerum, vel immobilium, ibid. nu. 45. fo. 49.
Præscriptio 30. annorum ante Iustin. fuit
introducāta, in authen. nisi tricennal. nume
ro. 30. fo. 139
Præscriptio cū mala fide quomodo noceat
etiam in foro seculari, ibidem, numero. 11.
cum sequent. fo. 140
Præscriptio longissimi temporis an admit-
tatur, obstante clausula decreti irritan-
tis, in authen. nisi tricennale, numero. 18. &
sequent. fo. 142
Præscriptio temporis longissimi an locum
habeat in rebus subiectis restitutioni, ibid.
numero. 22. fo. 143. numero. 26. fo. 146,
& numero. 35. folio. 147
Præscriptio an habeat locum in bonis maio-
ratis, ibidem, numero. 23. fo. 143
Præscriptio ordinaria an sufficiat contra fi-
lium, postquam exierit à patria potesta-
te, ibid. numero. 34. fo. 147
Præscriptio 40. annorum de iure civili suf-
ficiebat etiam contra ecclesiam Romanā,
in auth. nisi tricennale nu. 57. fo. 156. & seq.
Præscriptio non currit nō valenti agere, fo-
lio. 147. numero. 42. & sequent. per mul-
tas ampliaciones.
Præscriptio lōgissima cur requiratur in auth.
nisi tricennale. nume. 4. fo. 139
Privilegium alicui & liberis vel posteris vel
generi concessum an comprehendat fœ-
minas & descendentes ex fœminis, latissi-
mè in l. 3. nume. 31. fo. 169
Pontificatum vel papatum apud vnum esse
debere, in l. 1. in 3. part. nu. 18. fo. 74
Posthumus an & quādo dicatur suus heres,
in 2. part. rubr. nume. 36. fo. 19. & 20
R.
Rei appellatione quid comprehendatur, in
prima parte rub. nu. 5. & seq. fo. 2
Rerū appellatione cū relatione ad locū, an
veniant iura & actiones, ibid. nu. 10. fo. 2
Regna per vñ tantū gubernari vtilius esse,
in l. 1. in 3. part. nu. 16. & 17. fo. 73. & 74.
Restitutio an detur contra vsucapionem vel
præscriptionem, latissimè in auth. nisi tri-
cennale. numero. 59. fo. 158. & seq.
S.
Sacra paterna cur sic dicta pro patria po-
testate, in 2. parte rub. num. 4. fo. 13
Sententia lata contra possessorem maiora-
tus vel aliorum bonorū quæ restitutioni
sunt subiecta, an noceat successor, in l. 1.
in 3. parte. nume. 48. fol. 87. cum sequen-
Suitas non datur sine patria potestate, in se-
cunda part. rub. nume. 36. fo. 19
Suus hæres an vsucapere possit pro herede,
ibidem nume. 38. fo. 21. cum multis seq.
Successor particularis fisci vel ecclesiæ non
potest expellere colonū etiam modici tē-
poris, cuius rei rationem habes in l. 1. in 3.
parte, nu. 68. vers. infertur decimo. f. 112
Statuto vel lege, vt acquisita ex causa onero-
sa cōmunia fiant inter cōiuges, an sit cō-
municāda donatio remuneratoria, in l. 1.
in 3. parte nu. 62. vers. infertur vigesimo
tertio ad quæstionem. fo. 106.
T.
Transactio facta à possessore maioratus
an noceat succedenti in l. 1. in 3. par. nu-
mero 50. versicu. 8. limitatio. fo. 89.
Testes ad perpetuam rei memoriam, in l. 1.
in 3. part. numero. 78. versicu. nec obstant
quæ adducebat. fo. 119
Tutor ex vigore statuti an possit compro-
mittere de re minoris, in l. 1. in 3. part. nu.
45. versicu. antequam vero agamus. fo. 86
Tutor an sine decreto possit distrahere im-
mobilia minoris periculo subiecta in l. 1.
in 3. part. nume. 28. fol. 77.
V.
Vidua potitur priuilegio, quo fruebatur
vivo marito. fo. 160
Vidua ex stupro an amittat dotem. fo. 175
Vidua an sit alēda ab heredibus viri. fo. 174
Viro libidinoso curatorem ea de causa non
dari. 174. & sequen.
Vir aliquando succedit vxori iure civili stan-
tibus liberis, fo. 167. & sequent.
Vsucapio an prohibeatur prohibita aliena-
tione in auth. nisi tricennale. nu. 25. fo. 143
Vsucapio quo iure fuerit introducāta. nume-
ro. 39. fo. 148
Vsucapio an dicatur iniquum remedium &
odiosum, ibid. num. 40. & 41.
Vsucapio tam ad mobilia, quam immobilia
refertur, fo. 148
Vfus syluæ legatus, aliquando conuertitur
in vsumfructum in l. 1. in secunda parte,
nu. 57. vers. sed vltra glo. & doctores. fo. 51
Vsumfructus an sit pars dominij, in l. 1. in
3. part. nume. 1. cum sequen. fo. 70
Vsumfructus an dicatur de bonis, nu. 6. fo. 71
Vsumfructus quotuplex, in l. 1. in 2. part. nu.
9. & 10. folio. 42
Vsumfru-

Index.

- Vsufuctu. dom⁹ legato, cū onere, ne altius tollat, an censeatur relictā proprietās. in. l. 1. in. 2. part. num. 41. fol. 84. & quid si adiectum foret, vt alienare possit, ibid. numero. 43. vers. ego aduerto. fo. 84
- Vsufuctus patris plenior est, quā vsufuctus aliorum, & in quo differat, in. l. 3. in. 2. parte. nume. 16. cum sequen. fo. 44.
- Vsufuctuarius an amittat vsufuctū per ingressum religiōis, in. l. 1. in. 1. parte. numero. 47. cum sequen. fo. 35
- Vsufuctuarius an plenē teneatur inuentarium conficere, numero. 22. fo. 45.
- Vsufuctuarius an possit perficere ædificiū inchoatum, in. l. 1. in. 2. part. nu. 52. fo. 50.
- Vsufuctuari⁹ an possit cedere arbores, ibid. numero. 59. fo. 52.
- Vsufuctuarius an audiatur in quæstionetā gente proprietatem, ibidem numero. 68. versicu. similiter est differentia. fo. 57
- Vsufuctuarius an teneatur facere litis expēsas in rebus quarum habet vsufuctum in l. prima. in. 2. parte, numero. 68. fo. 57.
- Vsufuctuarius ad quæ onera teneatur. ibidem numero. 72. cum sequen. fo. 59.
- Vsufuctuarius an satisficere teneatur, ibid. numero. 75. folio. 65.
- Vsufuctuarius an faciat fructus suos an satisficere, ibid. nu. 77. cum seq. fo. 66.
- Vsufuctuarij mora in satisficendo an ei noceat quoad fructus ibid. nu. 79. fo. 67.
- Vsufuctuarius an possit distrahere suum vsufuctum, in. l. 1. in. 3. part. nume. 38. cum sequen. folio. 79.
- Vsufuctuarius in possit constituere seruitutem, ibidem numero. 70. fo. 114
- Vxor ob culpam viri ab eo separata, nihil ei dem acquirit aut cōmunicat, in. l. 1. in. 1. part. numero. 58. fo. 36
- Vxor an dicatur domina rerum dotalium, in. l. 1. in. tertia parte. nu. 12. cum sequen. folio. 72.
- Optare mellora, cogitare difficillima, ferre quæcunque euenerint.

¶ IN Discursu libri hæ literæ, l. C. significant Iuris consultum, quod exprimo pro minus expertis.

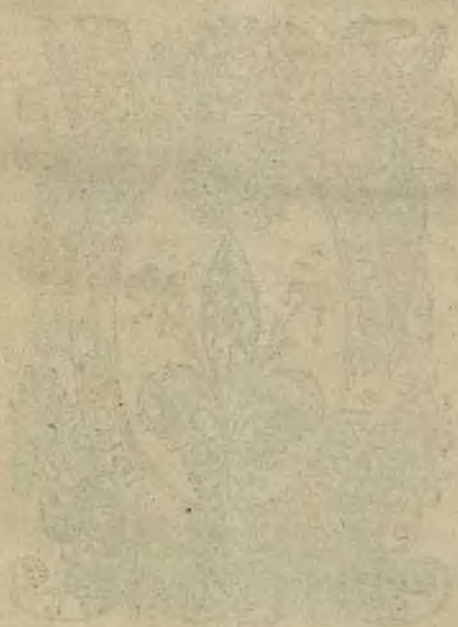
*In his & alijs prudens lector facile percipiet
veram lectionem.*

SALMANTICÆ.

Apud Ioannem Baptistam à Terranova.

1 5 6 8.

COMMENTA- RIA D. ARII PINELLI LVSITANI. I. V. D. AD CONSTI- TUTIONES. C. DE BONIS MA- TERNIS.

S V M M A R I V M.

- 1 **D** V O praeludia ne-
cessaria huic titulo &
sequenti.
2 Appellatione bono-
rum quæ contineatur
quod multipliciter &
utiliter explicatur.
3 Examinatur glo. l. non ad ea. ff. de condi. &
demonstr.
4 Ostenditur aliquos interpretes: contra iura
expressa in hac materia locutos.
5 Nomen rerum & bonorum in proposito
equiparari
6 Non referre an nomen bona, exprimitur
indefinitè uel uniuersaliter.
7 Pronomine, mea, adiectum nomini, bona, non
impedire quin ueniant iura & actiones.
8 Multo clarius supradicta procedere in hyp-
poteca & obligatione bonorum.
9 Contra Lodouicum Gometium ostenditur
in proposito non esse differentiam inter dispo-
sitionem legis & hominis.
10 Nomen, bona, cum relatione ad certum locū
non comprehendere nomina debitorum.
11 Ostenditur nō rectè stare summarium Bar.
ad l. Caius. ff. de lega. 2.
12 Examinatur doctrina. l. lappi. ad. d. l. Caius.
13 Probatur multis iuribus regulā praece-
dem. d. l. Caius procedere etiam si adiciatur uni-
uersalia & generalissima. & nu. 14.
15 Examinatur controuersia Tirag. & Bene-
dicti ostenditur q; differentia inter institutio-
nem heredis & alias dispositiones.
16 Ampliatur. d. l. Caius. & regula quæ ex ea
deducitur ut procedat nō obstante favore seu
ratione sanguinis. & nu. 17.
18 Appellatione, bonorū, contineri emphyteu-
tica & similia. & nu. 19. & nu. 22.
20 Ostenditur in hoc plures iuris interpretes

- magni nominis sepe lapsos.
21 Probatur naturam uerborum aliqua impor-
tare, quæ in dispositione non comprehenduntur.
23 Deciditur questio utilis ad. l. si unquā quam
inde cisam reliquit Tiraguel. in repetitione il-
lius legis.
24 Probatur recepta opinio ut iura & actio-
nes constituent speciem bonorum distinctam à
mobilibus & immobilibus.
25 Inferuntur aliqua in diuersis materijs.
26 Discutitur questio circa publicationem bo-
norum mobilium & immobilium.
27 Ostenditur error Chassi. in proposito.
28 Tractatur limitatio ad præcedentem con-
clusionem.
29 Tentatur noua opinio in hypotheca contra
Doct. ut comprehendat iura & actiones non ob-
stante adiectione mobilium & immobilium.
30 Explicatur questio Fulgosi. ostenditur q; eū
non bene citatum à Corn. & Soci. iunior.
31 Adiectionem mobilium & immobilium re-
stringere nomen, bona, nō obstante signo uni-
uersali.
32 Ostenditur in hoc contra iura & receptas
sententias locutos Alciat. & Molin.
33 Tractatur distinctio gloss. circa actiones ha-
bito respectu rei, ad quam competunt.
34 Ponitur difficultas receptæ traditionis, quæ
ad Doct. non soluitur.
35 Adhibetur notabilis consideratio ad aliqua
negotia occurrentia in hoc proposito.
36 Donatio rerū uel bonorū non restringitur,
ad bona loci, in quo fit donatio contra Gomet.
37 Explicatur. l. si fundus. ff. de uic. & uic.
38 Questio An in legato generali ueniant ue-
nalia & exactissime discutitur.
39 Explicatur. l. generali. §. uxori. ff. de usuf.
lega. & l. 1. c. de uerb. signi.
40 Intelligitur. l. seruos. §. si ff. de lega. 3. & l.
A pedi-

Pin. de bon. mater.

- pediculis. §. item cum quæreretur. ff. de Auro
 & arg. leg. 4. §. num. 4. 1.
 42 Ex dict. §. item cum quæreretur ostenditur
 errasse Dec. Roma. Benedict. & alios in duobus
 articulis.
 43 Explicatur Bart. in d. §. uxori, & proponi-
 tur noua difficultas, quæ resoluitur cū differē-
 tia inter uenalia & nomina debitorum.
 44 Tractatur an sit differentia inter uenalia
 ex redditibus bonorum & uenalia negotiatorum.
 45 Agitur circa hoc, quid in cōventionibus &
 hypothecæ & de intellectu. l. cum tabernam. ff.
 de pignor.
 46 Agitur de intellectu tex. in l. obligatione ge-
 nerali. ff. de pigno. contra Dec. & alios eum
 sequentes.

donans mobilia &
 immobilia an censetur
 donare iura & actiones.
 V. mēdo. cons. 47.

R. VBR. C. DE BONIS

Maternis.

PRIMA PARS.

an appellati. Lo
 no p. comprehen-
 dant. secū. v. d.
 sing. l. pauli. §.
 fi. ff. de pignor.
 qui est p. det. -
 hypot. l. 1. §. in
 causa ff. de ques-
 tio. & an conputet
 inter immobilia v. d.
 capen. in cons. bur-
 f. d. 312 & eund.
 f. d. 37. ed. q. an an
 mai. data ad d. d. d.
 conputet inter im-
 mobilia. d. d. d.
 an continetur p.
 amia v. aut. d. m. verb. signi. & ibi Accurs. & Alci. & in
 l. m. p. l. 2. n. 1. Princeps. bona. 2. l. eo. titu. & ibi Ac-
 curs. & Bartol. & Alcia. & copiosè Bene-
 dict. in c. Raynucius, verbo cetera
 bona, & Tiraquel. in l. si vnquā, ver-
 bo bona. & Ang. in tract. maleficio-
 rum, verbo & eius bona. Sed omīsis mul-
 ti.

Raſtaturi (Deo du-
 ce) in hoc titulo &
 ſequent. de bonis,
 quocūque modo
 quaſitis filijs fami-
 lias, & per eos Pa-
 trētibz, ſub quorum poteſtate ſunt,
 operæpretium duximus, duo in pri-
 mis vt neceſſaria præluſia examina-
 re. Primum de nomine, bona, quo
 uterque titulus inſcribitur. Secundū
 de ipſa patria poteſtate, cuius vi, filij
 patribz acquirunt. Hæc enim duo
 in his tractatibus vbiq; ſeſe offerunt,
 & in hoc ſequimur conſilium Vlpia-
 ni in l. i. ff. ſi cert. petā. & alibi ſæpe.
 Ad primum, vulgare eſt apud iure
 conſultos nomen, bona, latè patere,
 vt in l. bonorum. 49. in ordine. ff. de
 acquir. v. aut. d. m. verb. ſigni. & ibi Accurs. & Alci. & in
 l. m. p. l. 2. n. 1. Princeps. bona. 2. l. eo. titu. & ibi Ac-
 curs. & Bartol. & Alcia. & copiosè Bene-
 dict. in c. Raynucius, verbo cetera
 bona, & Tiraquel. in l. si vnquā, ver-
 bo bona. & Ang. in tract. maleficio-
 rum, verbo & eius bona. Sed omīsis mul-
 ti.

tis quæ illi tradunt, & facilè inueniē-
 tur, expediemus aliqua vtiliora, in
 quibus etiam nō pauci ſcribentium
 haud raro lapſi ſunt.

2 Eſt autem cōcluſio illorum iuriū
 vt appellatiōe bonorum: non ſolū
 contineantur corporalia, mobilia, &
 immobilia, ſed etiā iura & actiones,
 quod multis aliis iuribz. cōprobat glo.
 in dicta. l. princeps bona, & curioſè
 Tiraquel. in d. loco, ſed ad hoc ſuffi-
 cit tex. in l. ſi legatus. 30. §. 1. ff. ad Tre-
 bel. Idque etiam in pœnalibus locū
 habet, vt in l. ſi ademptis. C. de ſen-
 ten. paſſ. quæ id ſtatuit in publicatio-
 ne bonorum, quod tamē limitari po-
 teſt, niſi publicatio fiat de mobilibus
 & immobilibus, tunc enim dicunt
 plures non comprehendī iura & actio-
 nes, quod nos Paulo mox inferi⁹ tra-
 ctabimus, Eandē concluſionem limi-
 tat etiam laſ. in l. ſi ſtipulatus fuerim
 §. cū ſtipulamur. nu. 6. ff. de verb. obl.

3 Limitatur etiam dicta. l. ſi ad em-
 ptis. per gloſ. in l. non ad ea. ff. de con-
 ditio. & demonſtra. vbi Bartol. & Do-
 cto. notant, & Roma. in notab. 170.
 Alex. notabiliter in l. ſi marito. nu. 2.
 ff. ſolut. matri. Deci. in cōſil. 23 §. nu.
 5. laſ. in dicto. §. cum ſtipulamur. ex
 qua gloſſ. commēdata & recepta ha-
 betur, in publicatione bonorum nō
 venire futura nec conditionalia Bar.
 Alexan. Deci. in l. 3. §. fi. ff. quod quis
 que iur. Bal. in l. 3. nu. 4. C. ad legem
 Falcid. & bonus text. in l. ſi manda-
 uero. 22. §. is cuius. ff. manda. ibi quic
 quid poſt ea acquiritur non ſequitur
 fiſcum, & illum extollit Bald. in l. fi.
 in fine. C. quæ res pign. oblig. poſ. In
 quo cauendum eſt ab Ang. de male-
 fi. vbi ſupra nu. 12. qui ex generalita-
 tē gloſ. videtur id extendere ad con-
 ditionalia ex cōtractu, quod tamen
 communiter reprobat, tunc enim
 conditionalia ex cōtractu penden-
 tia,

v. Belac. ipſ.
 d. m. p. 2. §. 5.
 putat. ipſ.
 iura. conf. c. 1.
 n. 17.

ria, quæ postea implentur, veniunt in confiscatione, vt resoluunt Alexan. ad Barto. in dicta l. Non ad ea, & in dict. l. si marito, & Roma. in d. singul. & Chassen. in consuetud. Burg. rub. 2. §. 2. fol. 96. col. 1. n. 24. si vero publicatio bonorum fuerit cum deportatione intellige d. gloss. & verba dict. §. is cuius, vt viuens deportatus fruatur quæstis post sententiã, eo autem mortuo occupat fiscus omnia ab eo relicta, quia deportatus non habet alium heredem, l. 2. C. de bon. proferri. & ibi Doct. gloss. d. §. is cuius. vbi vide Fulgos. notat Bal. & Imol. in l. eius qui. §. 1. ff. de test. facit tex. magistralis in l. quidam sunt. ff. de pœn. resoluunt Alexand. in l. 1. col. 3. C. de hered. institut.

4 Contra hoc autem tam vulgare, totque iurib. probatum, videlicet appellatione bonorum contineri iura & actiones, sæpissimè scripsit Guid. Pap. vt aduertit Tiraq. in d. verbo, bona, nu. 7. vbi etiam in eodem errore ostendit aliquando fuisse Dominic. à sancto Gemin. & in eo cauendū est etiã à Panor. in ca. 2. nu. 3. de religio. dom. & Barbat. ad Bal. in l. 1. litera b. C. de usufr. vbi cõtra hæc iura loquitur. Ex his etiam patet errare eos qui scripserunt nõ sufficere nomen hoc bona, simpliciter prolatur, vt comprehendantur iura & actiones, ideoque exigunt signum vniuersale, omnia, aut simile: in quo errore fuit Const. Roger. in l. vlt. nu. 3. ff. de donat. colligitur ergo ex supradictis certissima regula, vt appellatione bonorum in materia fauorabili & pœnali veniant iura & actiones: & hæc sit prima conclusio in hoc artic.

5 Secunda conclusio, quod in proposito idem sit in hoc nomine, Res, iuxta tex. in l. rei appellatione. 23. ff. de verb. sign. & colligitur. ex l. rei app. Reluc. ip. de maiestatu q. 40. n. 4.

pellatio. §. ff. eodem tit. latissimè scribentes in l. 1. ff. si certum petat. regulariter autē in dispositionibus legis & hominis harū vocum res, & bona, parius est, vt colligitur ex Barto. in l. quintus. §. argeto. ff. de aur. & arg. lega. Bar. Albert. Bal. in l. 1. ff. de stat. homi. & eandem æquiparationem probat Bal. in l. 1. in princi. C. de usufr. Felin. in annot. Decret. §. omnes leges. col. antepenult. & Dec. in l. 1. lectu. 2. nu. 7. ff. si certum petat.

6 Et hoc procedit sine dubio, etiam si nomē, rei vel bonorū, exprimatur simpliciter, sine aliquo signo vniuersali, vt in allegatis iurib. maximè in d. l. si legatus. §. 1. ff. ad Trebell. tex. in l. nā quod. 14. §. vlt. cū duab. ill. teque. ff. eodem titu. colligitur præterea ex text. l. quoties. 40. §. vlt. ibi, vniuersorū, & ibi bonorū. ff. de usufruc. notat Bar. in d. l. si legatus. §. 1. & in d. l. nam quod §. nõ omnis, ibi, omnia vel simpliciter. Adde tex. in l. vxori meæ. ff. de usufruct. lega. ibi bonorum meorum, & ibi omnia. vbi hæc æquiparantur.

7 Tertia conclusio sit, quod vbi quis in dispositione rerū vel bonorum addit pronomen, mea, adhuc veniunt iura & actiones, cõtra veteres quos sequebatur Bart. in l. 1. nu. 3. ff. de stat. homi. & ibi Bal. in princi. & Ang. de malefic. d. verb. & eius bona. nu. 3. & in §. fin. num. 2. Institui. de iur. natur. idē etiã sequi videbatur Guid. decif. 442. num. 2. & alij quos refert Tiraquel. d. loco num. 8. Verius enim est quod aduertit Bar. in dict. l. quintus. §. argeto. nu. 3. vbi reprobat opinio. antiquorū per multa iura quib. probatur adiectionē pronominis, mea, non minuire significationē huius dictionis, bona: nec referri tantum ad ea quæ possidentur. Idque probatur maximè ex d. l. si legatus. §. 1. & dicta

A 2 dicta

Pin. de Bon. Mat.

dicta. l. Nan quod. §. si. cum duab. ll. seq. & hanc opinionem probat tex. in l. meorum. 91. vbi Alci. nu. 1. eam dicit communem. ff. de verborum significat. & Feli. in dicto. §. omnes leges. Gomez. in. §. omnium. nu. 22. in situ. de actio. Hispanus Fernandus arias. l. 21. Tauri. nu. 15. Rip. in. l. 1. col. fi. nu. 104. ff. si certū petā. Segur. Hispan. in. l. quemad modum, fol. 91. ff. de acq. poss. & idem est si dicatur omnia mea, vel mea, sine substantiuo, bona, ex dicta. l. si legatur. §. 1. per quem ita notat Bart. dicto. §. argento nu. 4. vers. hoc premisso, quē somniculose reprehendit Gomez. dicto. §. omnium. nu. 22 putans Bartol. contrarium dixisse. Et hinc cauendum est ab Alc. in l. final. nu. 79. C. de pactis. qui loquitur contra hanc receptam sententiam: & minus bene citat Bart. in dicto. §. argento. & ita etiam in confiscatione & pœnalib. resoluit Roma. in l. si cōstante. §. fina. nu. 8. ff. sol. ma.

- 8 Quarta conclusio sit, quod cum in relictis & donationibus appellatio ne bonorū veniunt iura & actiones, ex iurib. supra citatis, multo fortius idem dicendum est in hypotheca seu obligatione bonorum, & ita communiter intelligitur tex. in l. nomen. C. que res pign. obliga. poss. facilius enim extenditur obligatio, quam donatio ex l. fina. eiusd. ti. iuncta l. si ita. ff. de aur. & arg. lega. & ibi Bar. explicat: idque non tantum procedit in obligatione expressa, sed etiam tacita contra Azon. ad Accurs. relatum, & cōtra eundem Accurs. variantem in l. 3. C. de hæredit. Action. vbi contra Bald. ita communiter Doct. resolunt, & Pau. Cast. in l. si conuenerit. 2. ff. de pign. actio. idem Pau. in l. si constante. §. si. ff. solut. mat. asserit receptum Dec. cōf. 349. ad fi. nu. 10. &

Neguz. de pign. 4. memb. 2. arti. nu. 165. ex quo cauendum est à Ias. errare. in conclusione & in allegatione illius glo. in. §. item seruiana. nu. 43. In sti. de action.

- 9 Quinta cōclus. est necessarioque inferitur ex precedentibus, vt hæc regula non solum procedat in dispositione legis, sed etiam in dispositione hominis, vt patet ex allegata. vxorimez. 37. ff. de vlt. leg. & l. si legatur. §. 1. ff. ad Trebell. cū multis alijs. Ideoque vana est differētia quam in hoc constituebat Gomez. in d. §. omnium numer. 23. ad fin. malè citans Ange. Aret. & Alexand.

- 10 Sexta cōclusio limirat precedentes, vt, scilicet, appellatione rerū vel bonorū facta relatione ad locū, non cōtineatur iura & actiones, cō quod certo loco non circūscribuntur. l. Caius. ff. de lega. 2. & in l. si fideicommissū §. tractatum. ff. de iudi. & ad hoc d. l. Caius: extollunt Doct. vt tradit Tiraque. d. verbo. bona, nu. 9. dicit notab. Ias. in §. Item seruiana, nu. 42. In sti. de actio. & ita illam l. intelligit. Io. Imo. ibi. Bal. in l. 1. ff. de stat. homi. & est recepta interpretatio. vt colligitur ex Ias. in l. Cūctos populos. 2. lectu. ad fi. C. de sum. Trini. & in l. A diuo Pio. §. in venditione. nu. 6. ff. de re iudic. & in d. §. Item seruiana. nu. 42. In sti. de action. idē in cōf. 5. col. 3. li. 3. & Alc. in l. fin. nu. 80. C. de pact. Alex. cons. 31. nu. 7. li. 1. Alciat. l. nominis, & rei ff. de verb. sign. Io. Cerier. de primogenit. lib. 2. q. 9. contra quod miserè agit Gome. d. §. omni. col. 6. vers. tertio. nu. 23. In quo aduerte non rectè sensisse, Bart. in d. l. Caius in summario, dū indistinctè dicit in legato generali non cōprehendi iura & actiones, per tex. ibi, quod est contra iura receptasq. sentēcias, tex. autē in d. l. Caius suam habet specialē rationē

ut vides. Similiter circa eandē l. labū
tur aliās Imo. & Ro. in l. fi. ff. de dona.
constituentes differētiā inter ver-
ba generalia; & magis generalia vtro-
biq; enim si relationē facias ad locū,
eadē est ratio: Sed d. l. Caius elegāter
limitabat & declarabat Lapius alle-
ga. 9 i. nu. 8. ad fin. ut nomina debito-
rum circumscripta non dicantur esse
in loco: sed aliquando per effectum
exactionis quæ fieri potest, in loco
certo dicantur esse bona eiusdem lo-
ci vel provincie, & idē cōtineātur
sub legato vel dispositione loquēte
de bonis, ut si quis leget vel donet
bona Italica, vel Hispanica cōtineā-
tur ea quæ in illis provincijs soluen-
da erāt: quod sequitur Alex. conf. 16.
ad finē l. 1. & Socini. cōf. 101. nu. 2. li.
1. & Cierier. de primoge. li. 2. q. 9. nu.
7. Sed aduertendum quod limitatio
hæc Lap. ex verbis eiusdē in princi-
pum loquitur de pecunijs, procedit
planē cū expressim in dispositione
fit mentio de nominibus debitorū,
cum relatione ad locū, tunc enim ea
locutio intelligitur de ijs, quæ in eo
loco exigī possunt, nō autē intelli-
gitur de instrumētis vel chiographis
existētib⁹ in alio loco, in quo debita
exigī nō possunt, ut colligit ex Alex.
d. cōf. ad finē, & ex Soci. d. cōf. & hoc
modo limitatio Lapi vera est, & non
tanti momēti, ut forsā sonare vide-
ratur aliās si indistinctē Lapius loquere-
tur obstarēt decisio illius l. Caius, cū
simi. nisi forsā agatur de relicto, vel
donatione mercatoris, qui nomina
tantū haberet in illis locis. Tunc em̄
de ipsīs nominibus debitorū intelli-
getur: attēta qualitate disponētis, &
ne dispositio irrita sit, ut dicemus in
Rub. sequēti circa vānalia, & ita de
mercatoribus loquitur Lapius d. loco,
crediderim, etiā quod in institutio-
ne & fidei cōmisso vbi testator diui-

deret bona inter hæredes, tūc appel-
latione bonorū vnius provincie cō-
prehēderēt nomina debitorū, quæ
tunc nō fit relatio ad locū tam limi-
tatū. nec animo restringēdi institu-
vel fideico. arg. tex. in l. Si certatū. §.
1. ff. de mili. test. tex. in l. cogi. §. sed &
si miles ibi res Italicas. ff. ad Trebel.
nec cōtradicit Soci. d. conf. 101. in. 1.
vol. imo videtur hoc comprobare, si
maturē inspiciatur.

13 Septima cōclusio præcedētē am-
pliati: ut quādo bona nominātur cū
relatione ad locū, non veniāt iura &
actiones, licet adijciatur signum vni-
uersale cū verbis generalissimis, pu-
tā omnia, vel quæcumque bona, vel
omnia vbiq; que sint, ut tradit Ias in
d. l. A diuo Pio. §. in vēditiōe nu. 7.
in quēstione in qua refert se cōsulu-
se uti cōsuluīt d. cōf. 5. lib. 3. quod re-
fert idē Ias in l. stipulatio hoc mo-
do cōcepta. nu. 22. ff. de verb. oblig.
quibus in locis refert Bald. ita consu-
lentem, quod probat Dec. conf. 237.
vbi in specie Ias citat, idē Dec. conf.
414. num. 11. quæ declaratio iuuatur
ex tex. d. l. Caius. quam notat Bal. in
d. l. 1. ff. de stat. homi. vbi erat, verbū
omnia, luuatur etiā ex tex. in l. ge-
nerali. §. vxori. ff. de vfufruct. lega. ibi
omnium rerum quæ in his domibus
erant: militat etiā ratio dic. l. fidei-
commissum. §. tractatum. ff. de iudi.
ibi cum nō loci sit æs alienum facit
tex. in d. l. pediculis. §. item cum quæ-
reretur. ff. de aur. & arg. lega. ibi om-
ne & ibi nō videri legatū. Ad idē
facit tex. in l. quæsitum. §. pen. verfi.
Papinianus. ff. de fund. instruc. ibi
omnia quæ in domo erant, & ibi cau-
tiones debitorū legatas nō videri: ad
idē facit tex. in l. quæsitum. 76. §. 1.
ff. de legat. 3. ibi omne: & ibi quod-
cūque, & ibi quicquid vbi sunt ver-
ba vniuersalia, sed non comprehen-
ditur

Pin. de Bon. Mat.

ditur quod ex regula & ratione iuris non solet comprehendit. Et est eadē ferē ratio ad nostrum articulum facit etiam ad idē text. in l. Vxorē. 39. §. legauerat. ff. de lega. 3. ibi, quē quid, & ibi non deberi. Sed in proposito melior text. in l. Si mihi mētia, ibi cum ceteris vniuersis quæ in eisdē fundis erunt, & ibi vti optimi maximiq; sunt, iuncta decisione ibi nomina debitorum legato non cōtineri, Quam text. in proposito dicit singularem Pau. in d. l. Caius, nu. 1. Vides igitur iura clara vt hæc cōclusio procedat etiam si concurrant verba geminata & generalissima, vt aliquando consuluūt Cornel. & similiter Bertrand. quos refert Tiraq. de retract. ligna. §. 1. glo. 7. nu. 28. *¶* Quib. A. h.

14. Ex quibus iuribus infertur, in his terminis errasse Imol. Romā. in d. l. l. fina. ff. de donation. dam. limitabāt d. l. Caius. nisi adijcerentur verba generalissima: vides enim ea verba ita generalissima & geminata in d. l. Si mihi mania, non tamen comprehendit nomina debitorum. Quæcūque enim verba singas in relatione ad certum locum, nunquam videbis posse eam congruere nominibus debitorum, cum nullo modo sint in loco. Inde etiam infertur non semper verba geminata & vniuersalia augere vel mutare naturam rei, vt alias dicit Iure consul. in d. l. pediculis. §. labeo. ff. de aur. & argē. legat. licet etiam verba geminata & generalia sæpe augeant & magis operētur, vt tradit Alciat. libr. 3. de verbor. signific. post princ. Molin. ad Alexā. Conf. 30. lib. 1. Ripa. in l. Ex facto. §. fina. numer. 16. ff. ad Trebell. tradit multa pro & contra copiose Tiraq. d. §. 7. n. 21. & 27. Ex eisdē iuri. infert Tiraq. in d. §. 7. nu. 26. & 27. cōtra Benedict. in d. c. Raynūtius verb. Certe

ra bona, nume. 8. vbi dixit, quod sit statōr, de quo ibi relinqueret omnia mobilia & immobilia quæ haberet in loco certo, venirent nomina debitorum. Et ideo Tiraquellus dicto loco, numero. 29. putat Benedict. loqui contra iura, & contra eum citat Docto. in varijs locis: sed licet Benedict. non vtatur aptis terminis, verū tamen dixit, & Tiraquel. decipitur, nam Benedict. loquitur in institutione vniuersali, per verbum relinquo, cum vniuersitate bonorū. His verbis, vbi gloss. & Barto. ff. de hered. insti. Alexand. in l. nam quod §. non omnis. ff. ad Trebellia. igitur succedit regula. l. 1. §. si ex fundo. ff. de hered. insti. vt non dato cohæredē, institutus in certa parte bonorum, cetera omnia consequatur, & ita congrue Benedict. ex illa regula argumentatur, nec loquitur de donatione quod non aduertit Tiraquel. Iura autem & Doct. quib. Tiraquel. nititur loquitur in donatione vel legato, aliāne dispositione particulari, in qua non datur illud necessarium ius accrescendi & cōsolidandi omnia bona ad personam illius in quem ipsa dispositio dirigitur. Facit quod in simili resoluit Alex. conf. 45. nu. 9. ibi nisi generaliter lib. 1.

16. Octaua conclus. ad ampliationem præcedentis, & maxime ad ampliationem d. l. Caius est quod vbi ex relatione ad locum vel simili causa, bonorum appellatione non comprehenduntur iura & actiones, id procedat quauis relictum vel donatio conferatur in personam dilectissimam, etiam si in filium: vt colligitur ex Barto. conf. 1. relato à Benedict. in d. verb. nume. 25. ad fin. à las. in d. l. A diuo Pio. d. §. in venditione. num. 7. & alibi sæpe, pro quo in terminis est text. in dict. l. quæritum. §. 1. ff. de

lega.

legat. 3. vbi erat relictum filio, & ita
tex. in d. l. quæsitum. §. penul. versic.
Papianus. ff. de fund. instruct. Sic &
de filia loquitur in simili text. in d. l.
Pediculis. §. Item cum quæreretur. ff.
de aur. & arg. lega. & d. l. Caius, agit
de relicto Nepoti, quod fuit speciali
ter notandum, ne quis deciperetur
ex ijs quæ in iure sapius traduntur de
fauore sanguinis, & specialibus ratio
ne consanguinitatis, vt l. Aurelius. §.
titius. ff. de lib. leg. Aleia. Regu. i. præ
sumpt. 6. & pluribus probat Ias. in l.
1. ff. in ius voca. vt eant. & Felin. in
cap. cum quidam, nu. 1. de iur. iuran.
Hippol. in l. vna, nu. 194. C. de rap.
Virg. Marth. de Afflic. in tractatu de
iure protomissi. ex num. 14. & latius
in cap. 1. §. Si clientulus, de aliena.
feud. late Tiraq. de retrac. in præfa
tione, ex nume. 52. quibus addet
in l. vestem. ff. de iniur. & text. in le.
Si pater. §. fin. ibi coniunctam. ff. de
adoptio, & quæ tradit Cremen. in
rep. l. 2. col. 61. C. de rescind. vend.

17 Magis etiam fuit necessarium de
hac admonere lectorem, quia non
solum posset quis decipi ex illis ge
neralibus, quæ modoreculimus fauo
re consanguinitatis & dilectionis: Sed
in specie contrarium scripsit Ro. no
tab. § 14. dicens ob amorem filialam
cōtineri iura & actiones, & etiam ve
nalia quæ aliàs non continerentur:
nec meminit illorum iurium cōtra
quæ loquitur, deceptus per tex. in d.
l. quæsitū §. sed ipse Papinianus ff. de
fund. istruc, qui aliud. lōge diuersum
probat, vt declarat Soci. in l. Si ita le
gatum. ff. de condit. & de monstra.
Deci. consil. 59.

18 Nona cōclu. est ex l. bonorū. ff. de
verb. signi. vt sine dubio appellatione
bonorū contineantur mobilia &
immobilia, subditq; tex. contineri su
perficiaria, de quibus in titul. ff. de su

perfi. idq; patet ad sensum: & colligi
tur ex l. tutor. 16. §. si. ff. de pig. actio.
& l. lex vectigali. 31. ff. de pig. verè
enim inter bona nostra connumera
tur emphyteusis per illa iura, & colli
git ex l. 1. cū seq. ff. si ager. vectig. vel
emphyt. per.

19 Ideoq; & in bonis
emphyteuticis minoris Requiritur
solēnitās decreti. vt in l. 3. §. si ius em
phyteuticiū ff. de rebus cor. l. etiā
C. do præd. min. de qua voce emphy
teusis agit Alci. lib. 1. parerg. c. 36. in
deq; infertur necessario ad Res ec
clesiæ quod scripsit (nō citans illa iu
ra) Rebus. in suo cōpendio circa alie
nationes rerum ecclesiæ, facit quod
scribit Ripa. in Rubr. ff. de pig. nu.
10. quod in generali obligatione ve
niūt bona emphyteutica: per illa iu
ra quæ citat: sed minus bene: nāque
illa iura loquuntur magis de obliga
tione expressa, verumtamē est quod
Rip. dicit vt trademus in l. 1. infra eo
dem vel in rub. titu. seq.

20 Hinc sequitur quod si vim & si
gnificationē huius verbi attēdas, ne
cessario dicendum si lapsos fuisse se
pissimē, plures maximosq; iuris Inter
pretes: qui dubitarunt aliquādo, an
appellatione bonorū contineantur
Emphyteutica vel similia in quibus
quis habet vtile dominiū tātum ali
quando etiā scripserunt nō contine
ri, nec sibi satis constant, vt colliges
ex Ias. variāte. in l. Gallus. §. quidam
recte. a. lectu. nu. 43. & seq. ibi caue ta
men: & colligitur ex relatis ab Ale
xan. in l. si patroni. ff. ad Trebel. hui
smodi etiam varietas & negligentia
Doct. adhuc magis colligitur ex rela
tis a Dec. in l. 1. in. 2. lectu. nu. 9. ff. si
cer. per. & tradit Marth. de Afflic. in
decis. 14. nu. 9. sed & alibi distinguūt
an dicantur bona, in definitē an om
nia bona vniuersaliter, vt sentit idē
Marthæ. de Afflic. libr. 1. conflictu.

Aluaro Vaz.
de iure empbit.
l. p. q. j. n. 22.

Pin. de Bon. Mat.

Rubr. 6. num. 48. & Ias. Confi. 124. col. penul. lib. 4. Ac. in super alibi distinguunt inter hæreditatem & bona, vt per Ias. in authen. Vnde si patrens. nume. 8. C. de inoffic. testa. & in. d. §. quidam. rectè in vtraque lectu. Et in suo compendio feudo. nume. 45. Et Matth. de Afflic. in cap. In generali. nume. 27. si de feud. fuer. cõ trou. inter domi. & agnat. in libr. 3. feud. fol. 37. colum. 4. In quibus locis videbis eam quam diximus varietatem, tam circa bona Emphyteutica, quam feudalia, præsertim apud Matth. de Afflic. in dict. loco post alios. Et vsque odeo in hoc variant dubitant quæ Doct. vt Tiraque. plures referēs. in. l. Si vnquam verb. bona. num. 10. in fin. non resoluerit an decisio illius locum habeat in donatione bonorum feudal. vel emphyteuticor. quæ vtilissima questio non erat relinquenda in decisā, maximè repetenti. l. illā.

21 Verum ego non dubito (vt dixi) Si verbi significatio respiciatur, Emphyteutica & feudalia propriè bona appellari: quod rectè Dec. sensisse videtur. d. l. 1. in. 1. lectu. nume. 9. ff. si cert. petā. Idem probatur ex text. in l. Item prædia. ff. famil. erciscun. vbi dicit hæc bona venire in iudicium famil. ercisc. & similiter in iudicium commune diuidi. vt. l. 7. ff. commu. diuid. quæ iura sæpissimè citantur à nostris indistinctè asserētibus, quod bona emphyteutica & similia possunt diuidi inter hæredes, quod qui dem longè aliter intelligendum est, quam interpretes putarunt, vt late atq; vtiliter deducemus in. l. 1. in. 2. parte, infra cod.

22 Aliquando tamen non obstante significatione vocabuli, non continebuntur feudalia vel emphyteutica sub nomine hæreditatis vel bonorū, ex aliqua ratione particulari quæ

ita suadeat, vt tradit Bar. in. l. item vendendum. §. si. ff. de petit. hæredi. Alexan. in. d. l. Si patroni. & ita procedi. tex. in. d. c. in generali, & quæ ibi tradit Matth. de Afflic. ita etiā elegāter cõprobabis quod scribit Io. Cro. in. l. Si constante nu. 26. ff. solut. mati. qui hæc nō aduertit: & non est nouū aliqua ex defectu intentionis nō comprehendī in dispositione generali, quæ ramē quoad verba sunt eorū de quibus loquit ipsa dispositio, vt in. l. obligationē generali. ff. de pigno. & alibi sæpe, facit. l. item apud Labconem. §. ait prætor. ff. de iniur. ibi, quæ notabilia specialiter, Optimus text. in. l. Si quis ita. 16. §. si quis eum ignoraret. ff. de testa. tutel. ibi licet nomē, & ibi quia non sensisset.

23 In quæstione autem. d. l. Si vnquā crediderim. l. illam procedere etiam in bonis feudalib. vel. emphyteuticis, si fuit vera donatio ex parte eius qui libero s postea suscepit, ita vt nouus possessor principaliter ab eo habere dicatur, tūc enim militat ratio legis, militāt etiā verba, cū & hic propriè de bonis agatur, vt probaui. Vbi autē in casu. d. l. Si vnquam, bona illa alteri obuenerint magis ob nouam concessionē domini directi, vel alia causa quæ maioris pōderis sit quam renunciatio & voluntas illius qui liberos suscepit: aliud dicendum erit, quia tunc possidens non dicetur habere ab eo: ex ijs quæ trademus in. l. cum multa. infra tit. sequent.

24 Decima conclusio in hac materia sit, quod iura & actiones, licet propriè dicantur bona, constituunt tamen bonorum speciem diuersam à mobilibus & immobilibus: nec propriè dicuntur mobilia vel immobilia, vt colligitur ex Iureconsult. in dict. l. à diuo Pio. §. in vditione. ff. de re iudicata. ex text. ad hoc celebri apud Doctores.

Et in leg. quam tuberis. §. in pe-
culio. ff. de pecul. ibi, res mobiles &
fōli & ibi hoc amplius nomina debi-
torum, & ita antiqui Doctor. trade-
bant, vt refert Bartolus in lege po-
test. ff. de author. tutor. Bartol. in l.
mouentium. ff. de verbor. significat.

& ibi notanter latē qui Alberic. Et
hac est recepta theoria, vt tradit
Alexand. in dict. §. in venditione, in
1. nota. idem Alexand. in l. 1. num. 9.
ff. de vulga. & pup. & in multis con-
silijs, quā citat Aymon. conf. 213. ad
fin. Alexand. conf. 45. numer. 8. libr.
1. & idem in consil. 24. libr. 6. Guid.
pap. quæst. 291. Deci. in dict. l. 1. in 2.
lectu. num. 8. ff. si certā petat idem
Deci. in consil. 414. num. 11. Panor-
mit. in cap. nulli, num. 9. de reb. ec-
clesi. Neguzan. de pignoribus, in 2.
part. 2. membr. num. 9. & latissimē
more suo Tiraquel. de retract. ligna.
§. 1. gloss. 7. num. 9. vbi refert las. in
varijs locis hoc extollentem, aliosq;
innumeros Doctō. Et licet eos dicat
in hoc variare, tamen hac est rece-
pta sententia, & quidem vera ex il-
lis iurib. maximē dic. §. in peculio, &
suadet ex eo, quod iura & actiones
naturaliter & ex vsu loquendi mani-
festē separātur à rebus mobilibus &
immobilibus vt ex. Old. tradit Albe-

ric. in dict. l. mouentium: Et in his
præcipuē attenditur vsus loquendi
& mens disponentiū. quintus. §. pri-
mo ibi, non faciliē quis computat. ff.
de aur. & argen. lega.

25 Ex qua doctrina inferitur, non
rectē loqui glossā in lege finali Codi-
ce in quibus causā integrum resti-
tu. non est necess. in verbo, quætere
vbi in distincte numerabat actiones
inter immobilia, per text. quem ma-
ximē adducit in laic. prætor. §. prima. Di-
gestis de iure deliber. & contra gloss.
in hoc est text. in potest. ff. de autor.

ruto, dum sine prætorē permittit di-
stractionem actionum minoris. In-
de etiam inferitur errare Notarios, &
alios putantes plus contineri sub ver-
bis, mobilium & immobilium simul
quā sub verbo bonorum: & ita ex
inanī verborum superfluitate lape-
nocent. Cauebis ex inde etiam à va-
riatione glo. & Alexand. ad Barba. in
d. l. mouentium. Sic & ab alijs aliter
variātibus, vt refert Tiraq. d. §. 1. glo.
7. nu. 617. & 8. Hinc inferitur quod in

donatione vel relicto bonorum mo-
biliū & immobilium non contine-
būt iura & actiones ex Bar. & Do-
cto. in locis sup. citatis, Bart. expref-
sim. conf. 95. l. idē Bartol. in l. fin. nu. 4.
verbi quæro. ff. de vsu fr. lega. & las. in
d. §. in venditione nu. 7. & in consil. 5.
li. 3. & Guid. Pap. d. q. 261. Deci. cōf.
237. col. 1. & in d. l. 1. in 2. lectu. nu. 8.
ff. si cer. pet. & Benedic. in d. verb. cē-
tera bona, nu. 25. Gome. in d. §. om-
nium, nu. 22. & in statuto. in casu no-
tabili latē tradit Corn. cōf. 104. ex. n.
19. li. 2. Marian. Socii iunior cōf. 115.
col. 1. lib. Cap. Tolubi Aufrex. q. 315.

26 Inde inferitur ad quæstionē supe-
rius tactā, quādo publicātur seu con-
fiscantur mobilia & immobilia. di-
cunt enim plures nō publicari iura
& actiones: vt ex Bal. Angel. Imo, tra-
dit Alex. in l. sic cōstante. §. fin. nu. 9. ff.
solue. matr. Idem dixerunt Guadin.
& antiqui, quos refert Tiraq. d. nu. 9.
post princ. vbi hoc cōmiserat alijs ma-
terijs, & videtur vereceptū tradere:
ita etiā Neguzan. de pigno. 2. par. 2.
mēbr. nu. 10. Cieret. de primoge. lib.
2. q. 2. nu. 3. Alex. in terminis in publi-
catione bonorū cōf. 244. libr. 6. vbi
addidit idem esse, quamuis publica-
tio fiat cum signo vniuersali omnia
bona, vt si adiiciatur mobilia & im-
mobilia, non veniant nomina debi-
torum. Idemq; est de mēte aliorum,

A 5 quous

v. vol. 1. com. 4p.
pag. 94. vol. 1.
ad fi. d. seq.

Pin. de bon. mater.

quos Tiraquellus citat & hic allegamus: & comprobatur ex Bartol. & alijs citatis numero proximo, & ex inferius adducendis, qui in proposito asserunt idem esse in dispositione infinita quod in vniuersali: & probatur ex iurib. quæ adduximus super in l. 7. concl. circa l. Caius. ff. de lega. 2. Et hæc opinio videtur planè tenenda in publicatione & sic in materia pœnali, restringenda, cum idem communiter à Doctore. tradatur in donatione & legato, & sic in materia fauorabili: vt videatur procedere argumentum à fortiori. Et tenendo hanc opinio. in confiscatione, sine dubio dicas nihil referre an sententia loquatur simpliciter de bonis, an generaliter de omnibus bonis vt Alexand. tradit in d. consil. & est de mente aliorum: in quo minus bene contrarium scribit Moline. ad Alexand. dict. consil. in vltim. additio. adducens malè Tiraquellum qui id nō scribit: & debebat Alexand. in dict. consilio citare Albericum. in. 3. part. statut. quæst. 13. vbi idem concludit in publicatione & statuto pœnali, ne veniant iura & actiones cum agitur de bonis mobilibus & immobilibus, & ita Neguzan. de pignor. in. 2. part. 2. membr. numero. 10.

27 Vnde inferitur errasse grauitèr Chassane. à quo cauendum est in consuetud. Burgund. in Rubric. 2. §. 1. numero. 14. fol. 94. colum. 3. qui dicit quod in confiscatione bonorum mobilium: veniunt iura & actiones quæ mobilibus dicit æquiparari, & asserit id à Doctore. tradi. quod posset lectorem fallere. Doctore. enim communiter contrarium scripserunt, vt vides, cum iura & actiones separant à mobilibus & immobilibus. & in confiscatione etiā omniū bonorum mobilium & immobilium, non ac-

cedant alteri ex illis speciebus secundum Alexand. & communem, & ita in legato mobilium consuluit Alexand. quem sequitur Deci. Consil. 381. numero. 5. & consil. 237. & Oldrad. consil. 219.

28 Sed aduertendum est, quod in publicatione bonorum, si sententia loquatur de mobilibus & immobilibus, in casu quo de iure omnia bona confiscantur, videtur sententia intelligenda secundum iuris decisionem, vt tunc veniant iura & actiones, quia militat regula. dict. l. si ademptis. C. de senten. pass. quod voluit Moline. ad Alexand. dict. consil. 244. libr. 6. & tunc potest dici quod pars bonorum trahit totum ex decisione legis, nec est cur relinquatur nomina debitorum ei cuius bona mobilia & immobilia publicantur: sed etiam in statuto loquente de pœna mobilium & immobilium loquitur Alberic. d. quæst. 13. arguens ab odio pœnæ per l. sanctio legum. ff. de pœn. & sic non est tuta declaratio Moline. nisi in casu apertè deciso aliquo lege confiscante omnia bona delinquentis, ad quam legem referatur sententia, ideo quæ secundum illam debeat intelligi, iuxta. l. quint. §. si iudex. ff. de re iudicata cum similibus. Hinc etiam ex hac decima conclusione inferitur ad obligationem & hypothecam, in qua quotidie errant. Notarij adijciantes verba illa mobilia & immobilia, quia tunc ex proximè adductis non venient nomina debitorum, vt in specie dicit Angel. Aret. in. §. primo Instituti. de mutil. stipula. & alij quos citat Tiraquel. dict. §. primo, gloss. 7. nume. 9. Neguzan. de pignor. in. 2. part. 2. membr. nume. 9. limitando id notanter in casu quem tradit Nouel. de doc. 6. par. priuileg. 68.

29 Et Neguzan. 4. membr. secunda, part.

part. numero. 84. Sex in hypotheca
 posset teneri contra Doctos, vt in
 obligatione bonorum mobilium
 & immobilium veniant iura & ac-
 ctiones, quia est minus praiudi-
 cium, & quia mens contrahen-
 tium de omnibus bonis est, & illa
 adiectio Notariorum fit ex stylo,
 ideoque non debet restringere
 quod contrahentes volunt, ar-
 gum. doctrina Bartol. in lege prima
 numero decimo, in si. digestis de iu-
 re codicilorum & quia in cōuentioni-
 bus nō tam proprietates verborum q̃
 mens contrahentium attendi debet,
 5. in materia dicit l. fin. C. quæ res pi-
 gno oblig. pos. & in proposito p̃pat
 Deci. conf. 472. numero. 10. pulchrè
 Iureconsult. in l. in cōuentionibus.
 219. ff. de verbor. significatione. vbi ponit
 exemplum ad quod non solent ad-
 uertere Doctores, qui alibi indistinctè
 excludunt successorem particulare,
 quem Iureconsult. ibi mittit, quod a-
 lio loco explicabimus. Pro hac noua
 opinione facit regula illa iuris, quod
 inducta ad augendum non debent
 afferre diminutionē & è cōtra lege
 legata inuicilliter Digestis de legatis
 primo cum alijs. Facit etiā quod no-
 tat. Paulus. Castrensis in dicta. lege
 quam Tuberonis paragrafo si. ff.
 de pecul. vbi refert se ita consuluisse.
 Nec esset nouum vt verbum genera-
 le, bona, quod præcedit, nō restringa-
 tur ex illa adiectione mobilium, ar-
 gum. text. vbi latè Bartol. in lege
 quæ situm. §. final. ff. de fund. instruet.
 de quo notabiliter agit Matthæ. de
 Afflict. in Decisio. 106. & Rip. in l.
 cum filio, numer. 57. ff. de legatis pri-
 mo & in hoc posset adduci quod in
 simile scribit. 30 Fulgosius in l. 1. ad fina. C. si aduers.
transact. vbi agit de questione quæ
erat inter duos filios quos pater in liti

tat alterum in mille, alterū verò in
 bonis mobil. & immobil. & cōtendit
 Fulgo. tūc quod hic filius obtinebit
 etiā nomina debitorū, ex verò simili-
 mēte testatis, qui assignādo certam
 quantitatē vni, & alteri mobilia & im-
 mobilia, videtur sensisse de omnibus
 bonis nō exceptis iuribus & actioni-
 bus. Quasi omnia bona huic dare vi-
 deatur exceptis mille quæ speciali-
 ter & limitate alteri relinquit, quod
 autem à mobilibus & immobilibus
 separentur iura & actiones est restri-
 ctio quæ fit ex iuris subtilitate, aliud
 que videtur tūc suadere mens testā-
 tis, quæ magis attendi debet secun-
 dum Fulgosium: quem male refert
 Cornel. d. conf. 104. num. 1. lib. 1. &
 Socin. Nepos d. conf. 115. col. 1. lib. 1.
 Et ita in simili quod mens disponen-
 tis præferatur significationi mobilium
 vel immobilium tradit Decisio. 381.
 nu. 5. quibus ad de doctrinā text. in l.
 quisquis. ff. de verborum signifi-
 catione & dict. l. in cōuentionibus. ff.
 eodem & ita in obligation tēramus
 aliud dicendum, q̃ in donationibus
 & legatis, vt etiam in alio sit differē-
 tia inter illa per Bartol. in l. si ita. ff. de
 aur. & argent. legat. & in alijs, vt ex
 Bald. Gome. Crot. tradit doctiss. Co-
 ua. Ruu. libro secūdo resolut. capitu-
 lo quinto numero secundo.

31 Vndecima conclusio sit ad am-
 pliationem præcedentis, vt illa qua-
 litas vel abiectio mobilium & im-
 mobilium restringat nomen bona,
 quantuis exprimatur cum ligno vni-
 uersali omnia vt est de mente om-
 nium superius citatorum: & ita in
 specie tradit Bartol. dicto consilio.
 l. loquēs de legato per verba gene-
 ralia & vniuersalia & geminata, vt
 etiam tradit Iason in dicto paragra-
 pho in venditione, & fortius tradit
 Deci. conf. 237. numer. 1. & ita cum
 signo

de cons. 381.

Pin. de bon. mater.

signo vniuersali loquitur decisio. Capel. 315. Aymon. referens plures in Rubrica. ff. de legatis. 1. numero. 72. & ita sentire Doctor. communiter, colliges ex Tiraquel. in dict. tracta. de retract. §. 1. gloss. 7. numero. 26. & ibidem numero. 28. refert Corne. & Bertrand. ita consulentes, & in terminis ita colliges ex Iasoni. in lege. si pulatio hoc modo concepta ad finem, & in verbis generalissimis & geminatis, tradit hoc Decius in dicto consilio. 227. collat. 1. & in lege. 1. in. 2. lectur. numero octauo. ff. si certum petatur post Guidon. Dec. 291. vbi loquitur etiam cum adijcitur dictio vniuersalis: ex quibus patet hanc esse receptam sententiam apud scribentes, & ita consultit Decius in casu in quo erat dictum, omnia bona mobilia & immobilia vbi-
in casu cunque reperiantur, non venire iura & actiones, nisi de illis fiat specialis mentio, Deci. consilio. 30. numero secundo, versicul. quarto, iuncto numer. 5.

- 32 Vnde cauebis ab Alciat. qui immemor communis opinionis, contrarium scribit in dicta l. mouerium ff. de verbor. signification. putans verbum, omnia, hoc casu operari, vt cum mobilibus & immobilibus veniant iura & actiones: & idem repetit Alciat. etiam in l. 1. C. de sacrosanct. ecclesi. & eum sequebatur Mo line. ad Alexand. consil. 45. libr. 1. immemor communis sententia, sic etiam cum Alciat. Hispanus Coua. in cap. relatum. 2. numero. 1. in fine de testamen. hæc autem recepta opinio iuuatur ex l. quæsitum. §. penul. versic. Papinianus. ff. de fund. instr. fulcitur etiã ex textu in. l. quæsitum §. 1. ff. de leg. tertio vbi erat relictum cum signo vniuersali & verbis geminatis, nec veniunt iura & actiones,

vt latius comprobauimus supra in se prima conclusione. nu. 13.

- 33 Duodecima conclusio sit in proposito, vt quauis actiones de se faciant diuertam speciem bonorum, nec proprie dicantur mobilia nec immobilia, tñ aliquando regulantur & censentur secundum naturam rei ad quam competunt, vt in minore & ecclesia actio competens ad rem immobilem, regulatur vt res immobilis, & non possit distrahí sine solennitate requisita in immobilibus, secundum gl. leg. 1. C. si aduer. transact. gloss. in Authen. de non alienan. aut permutand. reb. eccles. §. 1. in verbo numeranda: commendat. Ias. in lege fina. nume. 122. C. de iur. amphyte. notat Paul. in. d. l. quæ tuberonis. §. fin. ff. de pecul. vbi pulchrum verbu scribit, & circa hoc mirè variant scribentes, vt copiose & vtiliter tradit Tiraquellus dicto loco, nu. 14. 15. & seq. tandem verò nu. 17. probat hanc resolutionem, quam dicit receptiorē, & aliquib. modis eam declarat, & nouissimè Hispanus Antonius Gomezius de contract. c. 10. col. 2. Aduerte tamē quod secundum hanc resolutionem, si eam intelligas vt scripta est à multis Doctoribus, destrueretur illa recepta sententia quæ colligitur ex. d. §. fin. l. quam tuberonis, semper enim actio competet ad rem mobilem vel immobilem, & cōsequenter semper posset cōnumerari vni vel alteri speciei, maximè attēta regula. l. qui actionem. ff. de regulis iuris, & ideo hæc resolutio periculosa est: in qua etiam vltra relatos à Tiraquello se inuoluit Matth. de Afflict. lib. 2. fendor. in titul. de feud. cōgno. nu. 49. cum seq. referens & alios variates: nec etiã satis se explicat Panor. in cap. nulli. nu. 9. de reb. Eccles. 34 Nec satisfaciť resolutio Barr. in. l. potest. ff. de autor. tutor. quā doctor
fre.

frequentius sequuntur, vt colligitur ex Panormit. & alijs supra citatis: & tradit Alex. in dict. §. in venditione, & Guid. Pap. in consilio. 52. Alexan. in cons. 125. nu. 4. libr. 1. & Aufre. ad Capel. Tolosan. in questione. 315. ad fin. Hispa. Suarez allegat. 20. pagi. 3. Alcia. in dict. l. mouentiu: si enim bene inspexeris distinctionem Bartoli non cessat difficultas proximè tacta, nec constat quando verificetur consideratio Bartoli dicentis hanc resolutionem procedere, quādo necesse est iura & actiones accedere alteri ex his speciebus bonorum: hoc est ignotum per ignotius. Nisi quoquo modo intelligas Barto. vt necesse sit iura & actiones alteri speciei bonorum accedere. Quando agitur de bonis cōsiderādis in persona in qua ius cōstituit differentiam inter eius mobilia & immobilia, quod regulariter cessat in illis personis quæ libere possunt bona sua alienare. Sed nec id satisfacit. Et in casu Pau. Ca. in d. §. si. l. quā tubernis, nō erat necessariū vt nomina debitorū applicarentur alteri ex his speciebus bonorū & sic vides Pau. & alios sibi nō cōstare. Vnde posset dici non esse generale, sed particulare, quod colligitur ex gl. in dictis locis, vt scilicet ea cōsideratio tantum procedat circa solennia adhibēda in actionib⁹ distrahēdis: quæ doctrina in illis terminis pbatur ex tex. cū gl. in lege si ad resoluendā. C. de prædi. minor. vt notat Cagnol. in lege qui actionē. nu. 3. ff. de reg. iur. & alij ex supra relatis. Non autē tam generalis conclusio videtur deducēda ex illis gloss. ne destruat doctrina principalis.

35 Item ex dictis Oldrad. in dicto consilio. 219. & Alberic. in dicta leg. mouentium in negotijs occurrentibus, non tam sequeretur hanc pericu-

losam distinctionem Bartol. & aliorum, quā rationem rei & mentem disponentium: quia aliquando ratio vrgebit vt iura & actiones separantur à reliquis bonis: interdum ratio suadebit, vt inter mobilia & immobilia numerentur, vt in questione Fulgos. (de qua supra) numer. 30. & opinione Moline. numero. 28. In casu autem dict. §. in venditione l. à diuo Pio, ex Bartol. ibi. 2. opposit. iustissimum fuit vt nomina separarentur à cæteris bonis: ne lites ex litibus orirentur, si cogeretur creditor seu victor exigere ab alijs qui debitori suo deberent. Et vltra alios circa illas gloss. & receptam resolutionem, vide vnum quod scribit. Bartol. in lege si sic legatum. §. fina. in fin. ff. de legat. 1. Præmissis itaque his conclusionibus circa effectum nominis, bona, de quo fit mentio in omnibus legibus huius tit. & sequentis, nunc ex d. l. bonorū, & supra traditis inferri posset ad plurima, sed ex multis pauca atq; vtiliora seligemus.

36 Primò igitur in proposito infero, longè aberrasse Hisp. Gomez. in d. §. omniū col. 6. in fin. Instit. de actionib. nu. 23. versi. tertio limitatur, qui secure scribit, quod in omni donatione rerum vel bonorum, subaudiatur, vt veniant res vel bona loci in quo fit donatio, per textus in lege si fundus. ff. de euiction. & leg. Medico. ff. de auro & argento legato. Sed miserè labitur, nec aliquid faciunt illa iura quæ citat. Verum enim est quod donans, bona, sentit de omnibus illis quæ ubicunque habet, non autem solum in loco donationis, cum omnia sua sint, & sic verba & ratio patiter militant in omnibus facit lex in hac Codice de donationibus & de alibi sitis facit l. secunda, Codice de excusa

Pin. de Bon. Mat.

- cufatione tutorum probatur euidē-
ter, quia dominium bonorum non
limitatur ad certum locum, sicut de
actionibus dicitur textus & ibi no-
tant ad confiscationem bonorum
Alberic. & Iacobi. in lege si fidei-
commisum. paragrapho tractatum.
ff. de iudic. & in confiscatione etiam
Bart. in lege relegatorum. §. interdi-
cere. ff. de interd. & relega. & que
tradit Deci. in consilio. 207. Rubeus
consilio. 45. post Ias. & repetentes la-
tē in lege prima C. de summa Trini.
probatum hoc quia secundum illud
dictum Gomezij. nunquam dona-
tio improbaretur, quasi omnium bo-
norum presentium & futurorum, cō-
tra Bart. & communem in l. si. C. de
pact. & in l. stipulatio hoc modo. ff.
de verborum obligationibus.
- 37 Nec villo modo obstat dict. l. si fun-
dus. ff. de euiction. ibi enim disponi-
tur aliud omnino diuersum, nempe
quod ubi cauendum est vel satis dan-
dum, intelligatur secundum consue-
tudinem loci, in quo contrahitur:
quia ad eam tamen proximiorē
& magis de mente contrahentium
censetur habita ratione & ita Doct.
quos citat Felin. in c. 1. nu. 23. despō-
sal. in quo adhibentur distinctiones
vt per Alberic. in dict. l. si fundus. &
Roch. in c. si. q. 12. de consue. repetē-
tes in l. 1. C. de sum. Trinit. & fid. ca-
thol. refert Andr. ab Ex ea in libr. de
pact. nu. 498. Hisp. Anto. Gomez. in
l. 3. Tauri, nu. 20. & procedit d. l. etiā
si res de qua agitur, sit extra illū locū,
vt tradit Iacobin. de S. Georg. in l.
non solū ff. de iur. dot. minus obstat.
d. l. si. ff. de aur. & arg. lega. enim vni-
cuius genus argenti legabatur, intel-
ligit rex. de argēto quod erat tēpore
restitutionis ex regula l. si ita, cod. tit.
nec ibi sit restrictio, sed declaratio,
hic autē fieret restrictio cōtra verba
& contra mentem disponentis.
- 38 Ex eadē generalitate & significa-
tione huius nominis, bona, vtilius in-
fertur ad reliquū bonorum, an cōpre-
hēdat vānalia: in quo plures vidi do-
cere, q. sub nomine bonorum in reli-
ctis, nō veniant vānalia: idq. incautē
scribit Bal. in Rubr. C. de verborū si-
gni. nu. 4. Deci. cons. 381. nu. 5. idem
Deci. in l. 1. nu. 24. ff. de regulis iur. &
Bellon. in cons. 9. numer. 7. & Carol.
Ruyn. cons. 155. nu. 9. lib. 3. Deci. cōf.
76. nu. 2. idem Dec. in authēt. prete-
rea. nu. 7. C. vnde vir & vxor & in l.
omnia num. 1. ff. si cert. pet. idem in
consilio. 389. col. fina. numero. 11. &
Hyppolit. in Rubric. ff. de fideiussō.
nu. 195. sentit Socin. in l. qui Romā.
§. Calimachus. col. 1. ff. de verb. obli-
gatione. vbi Iason tangit, sed non sa-
tis resoluit, numero quinto variat
idem Iason. in §. Item seruiana, nu-
mer. 49. cum sequenti Institutio. de
Action. Sed ibi Gomez. nu. 19. aper-
tē dicit in legato generali non com-
prehendi vānalia, & ibi etiam nume-
ro. 22. sic etiam Romanus in notab.
437. ita etiā Ias. in l. 1. C. de verb. signi-
num. 1. dum sequitur Bald. in Rubr.
eodem titulo quem retulit: & idem
repetit Iason ibi vers. ex his habes,
vbi citat Bart. in l. diuus. ff. de bon.
damnator. qui id videtur dicere, nu-
mor. 4. & hoc tandem probat Crot.
in l. si constante, in. 2. lect. num. 139.
vers. secundo, vbi sequitur Bal. in d.
Rubr. & idem Crot. in. 1. lectu. num.
96. vers. idem etiam dicendum, vbi
melius incepit sentire: sed tādē ita
concludit cū Bal. In hoc variat do-
ctissi. Alex. in d. l. si constante, nu. 27.
vbi prius benē resoluit, sed statim si-
bi repugnans subdit in vers. sed re-
spōde, quod in legato generali nō ve-
nient vānalia, nec etiā in hoc manet,
variavit etiam Neguzan. de pignor.
in. 2.

in. 2. parte. 2. memb. numer. 15. cum sequen. quibus addo, quod Alberi. in d. §. vxori, in summario variat, & idem Alberic. in l. vbi adhuc nu. 10. de iur. dot. videtur cum his sentire, vt non veniant vernalia: & aperte Bald. ibi numero. 19. ver. sicur. Fatetur autem Bal. in d. Rub. & sequitur alij sup. relati, magis cōmuniter quod in hypotheca generali veniēt vernalia, licet non in legato: quod colorat Crot. & Gome. vbi sup. ratio minoris praiudicij. Sed hi non aduertunt quod Bal. quem sequuntur, loquitur generaliter de omni cōtract. dicens plus comprehendere cōtract. quam relictum de quo miratur las. d. §. item ser. num. 50. maximē attēta reg. l. in testamentis. ff. de reg. iur. secundum cōmunē allegationem eandem differentia inter legata & donationē facit Bal. in l. 1. ff. de stat. hom. Ad hanc autē opinionem circa legatum citauit Bal. tex. in le. generali. §. vxori. ff. usufruct. legat. Quo etiā mouetur Deci. & alij qui etiam in hanc partē adducunt tex. in l. pediculis. §. item cū quēreretur. ff. aur. & arg. leg. Sed melius citaretur tex. in l. seruos. 73. in fin. ff. de legat. 3. Qui magis urgere videretur, ad secundū verō. Quod Bal. & alij dicūt de hypotheca & cōtractibus allegant l. cum tabernam. ff. de pigno. vides igitur Bal. Deci. & alios magni nominis voluisse in legato generali non comprehendere vernalia. Quā conclusionē retenta, ipse Decius eam limitat vt procedat in legato indefinitē prolato. putā cum legātur res vel bona: secus si addatur signū vniuersale, omnes vel omnia, quia tunc dicit contineri vernalia & ita in tot locis supra citatis semper hoc scripsit, adducēs Bar. in d. §. vxori: & hoc appellat ipse Dec. differentiam inter dispositionem genera-

lem & vniuersalem: & ita cum Dec. Bellonus d. conf. & ante eos las. d. l. 1. nu. 2. C. de verbor. signi. quod etiam repetit Dec. eodem modo ad casum l. obligatione generali vt statim trademus & cum Decio plures, quos eius autoritas traxit, qui idem scribit confil. 472. numero. 2. Sed Bald. in dict. rubr. lapsus fuit magis que errauit. Dec. vbi supra, tam in conclusionē, quā in allegationē text. & Bart. in d. §. vxori: veraque conclusio est vt regulariter in legato generali rerum vel bonorum comprehendantur vernalia secundum verbi significationem maximē cū in legato non fiat praiudicium testatori. qui dum vixerit omnia sua integrē habebit, & de eis liberē disponet, & hoc probat text. in d. §. vxori. & ita vult glo. ibi & gloss. in l. pediculis. §. item cum quēreretur, dum in illis iuribus ex particulari ratione inquit glo. non cōprehendi vernalia, sentientes regulam esse vt comprehendantur.

39 Idem autem in d. §. vxori nō comprehendunt vernalia quia nō fuit legatum simplex, sed cum relatione ad locū, vt patet ex litera. Vnde talis relatio restringit vt glo. ibi rectē sentit citās l. Caius. ff. de legat. 2. de qua latē egimus superius in septim. & octa. cōclus. Quā restrictio etiā tunc fit ex regula iuris, quā habetur nō cōferi esse in loco ea, quae ibi extant vt q̄ citō inde amoueantur. ex l. questum. §. pradia. ff. de legat. 3. & l. ex facto. 35. ff. here. inst. ita etiā intelligit Bal. & Cuma. in d. §. vxori: & ex Bar. bene colligit Alex. in d. l. si cōstante, nu. 27. idem volunt Pau. & Cor. in l. 1. C. de verbor. signi. tradit notanter Hispan. Conas. Ru. à leina, vir eruditione & virtute insignis lib. 2. resolut. capit. 5. cuius relatione dicas hanc communem esse sententiam, & ita verē

Pin. de Bon. Mat.

verè sentit Benedic. in. c. Rainūcius
verb. cetera bona. numero. 15. & Ne
gu. in. d. loco. numero. 37. bene expli
cans verba Barto. & cum in hoc se
quitur Cagno. in. l. prima numero.
21. ff. de regul. iur. & in l. fi. num. 258.
C. de pact. & Molina. ad Decis. d. l. 1.
& Paul. Picus in. §. Titia cū nuberet.
numero. 111. ff. de leg. 2. & Aymon
in l. 1. num. 73. ff. de leg. 1. & ita bene
sensit Alex. conf. 118. nu. 5. lib. 5. be
ne etiam sensit Assi. decif. 105. nu.
6. ver. an autem. & Alci. in l. is qui na
tus. 210. in fin. ff. de verbo. signific. &
Ioan. dilectus de arte testandi. ca. de
leg. cautel. 19. & nouissimè Anconi
tanus stracha. in tracta. de mercat. ti
tulo mādāt. pa. 170. Ex quibus (si nu
merum attēdis) patet hanc esse rece
ptiorem sententiam. Eodem modo
respondetur ad l. 1. C. de verbo. signi
fic. legat. enim prēdijs nō poterāt cō
prehēdi vānalia, vt text. inquit. nec
alia quę nō erant naturalia prēdiōrū
de se vel ex vsu domini. Quod vltra
Doctor. melius explicatur attento.
Quōd nomen prēdiōrū non cōprē
hendit res diuersas ibi existētes: qua
ritas autem adiecta de prēdijs instru
ctis, nō refertur ad accidētalīa vt pro
bat text. in l. cum. de Lanionis. §. fabi
nus. ff. de fun. instr. quē ibi notat Bar
tol. & Boer. decif. 160. ad idem text.
optimus in l. fundi vers. labeo. ff. de
action. emp. quē extollit Ias. l. fin. nu
mero. 12. ff. de. const. princi. & sic pa
tet d. l. 1. & d. §. vxori probare magis
hāc veram & receptiorem sentētiā
contra Bal. Dec. & alios vt in legato
generali veniant vānalia.

40 Obstat tamen videntur duo illa iu
ra, scilicet, d. §. item cum quæreretur
l. pediculis. ff. aur. & arg. leg. & dict. l.
seruos in fine. ff. de lega. 3. nam in di.
§. item cum quæreretur, legauit mu
lier omne suū ornāmētū muliebre

& text. inquit, si mulier negociatrix
erat non comprehendī ornāmētū
vānale, sed id quod testatrix ad suū
vsum paratum habebat: eodem mo
do in d. l. seruos. legauit quis seruos
suos, & text. inquit quōd si testator
vānaliciariam vitam exercebat in
dubio non contineri eos quos com
parauerat: vt illico distraheret, qua
si eos magis mercis loco quā su
rum habuisse credendus sit. Nec
satisfacit solutio quam sentit glos. in
dict. §. item cum quæreretur, verbo
non videri. Quæ notat ibi pronome
mea, restringere legatum ne compre
hendat vānalia: quasi mea vel sua nō
dicātur, nisi quæ ad proprios vsus pa
rata sunt. Quam interpretationem
probat Bartol. in illo. §. & Pau. in. d. l.
1. C. de verb. sign. & Ias. in. l. qui Ro
mę. §. duo fratres. nu. 62. ff. de verbo.
obilga. & Hispa. vbi suprā. nu. 1. ver
si. 2. & nu. 3. ver. 4. conclu. & videtur
probare Ias. in. l. grege legato. nu. 3.
ff. de leg. 1. dum citat. d. l. seruos. Ob
stat enim manifesta ratio: quia regu
lariter secundum communem sen
sum nō potest fingi exemplum lega
ti sine illo pro nomine: non enim ali
ter testatores legant vel relinquunt
nisi cū adiectione illa, bona mea, ser
uos meos, ornāmētum meum, & si
milia. obstat etiam recepta doctrina,
quæ in aliis articulis habet pronome
meum, non restringere, vt ex Bartol.
& multis adduximus suprā in. 3. con
clus. Vnde aliter succurrendum vide
tur huic non leni difficultati, vt hæc
duo iura intelligantur procedere in
diuerso casu. Nos enim in principali
quæst. agimus de legato generali re
rum, vel bonorum, & tunc asserimus
comprehendi vānalia: at in illis iuri
bus non fuit legatū generale, sed po
tius certa species bonorum expressa
fuit inter quæ longa est differentia
quam

quam ut receptam tradit Alexan. in dict. l. si constante, numero. 24. vers. præterea. & ante eum Roman. paragrapho fin. eiusd. l. numero octauo, licet id non adducant ad intellectum horum iurium. Nec mirum si plus comprehendat legatum generale quam legatum certæ bonorum speciei: ex adductis à Roma. & Alexan. & ex eo quod ratio suadet verba magis generalia latius extendenda. argu. tex. in. l. si ita stipulatus. 56. ff. de fideiussor. & l. prima & generaliter. ff. de leg. præf. l. in fraudem. §. fin. ff. de mil. testa. quo argumento vtuntur Docto. in variis articulis ut per Tiraq. in. l. boues. §. hoc sermone. 26. limita, quæ differentia etiam iuuatur ex mente disponētis. facilius enim & proprius inter bona sua numerabit quis vanaalia, quam ubi descendit ad certam bonorum speciem in qua habet vanaalia & non vanaalia, & ita illa duo iura accipienda videntur ut sustineatur receptior sententia: aliter difficultas à Do. non resoluitur. Negari autem non potest quod illa iura non loquuntur de legato generali rerum vel bonorum simpliciter: & ita intelligo Bartol. qui contra adducebatur in dict. l. diuis, numero. 4. ff. de bon. dam. loquitur enim de relicto panorum, non legato rerum vel bonorum simpliciter. Quod ex Alexand. videtur resolvere Picus in §. titia cum nuberet, numero. 112. licet obscure tractet, & Neguzan. d. 2. memb. nume. 16. & ita potest intelligi Angel. non solitus referri in. l. cum tabernam. ff. de pign. in exēplo mercatoris legantis panos cum ijs quæ domi erant. Apertè autem innuit. text. in dict. §. item cum quæreretur. Quod ubi excluduntur vanaalia non excluduntur quando relictum non posset ad alia referri, ut pa-

ter ex tex. ibi si habuit proprium ad usum suum paratum, idemque significat dict. l. seruos ibi si habuerit: proprios, quorum operas. Quod suadet iuris ratio, ne dispositio irrita maneat: & ita in illis iuribus declarat Alber. & Cuma. in. d. l. seruos: prius glo. recepta in dict. §. item cum quæreretur Paul. & Ias. in. d. l. 1. C. de verbo. si gni. Ias. d. l. qui Romæ. §. duo fratres nume. 62. faciunt congesta à Feli. in cap. 1. colum. 1. numero. 8. de rescrip. ab Hipol. de fideiussor. nume. 194. sic alias fit interpretatio legati ne sit sine effectu in. l. Mauius, vbi gloss. & Paul. notant. ff. de lega. 2.

41 Ex dicto autem §. vxori. & d. §. ite cum quæreretur, videbis ibi relictum fuisse cum signo vniuersali, omnes, vel omnia, non tamen venire vanaalia illis casibus, ob rationes particulares, de quibus proximè diximus. Ex quo sequitur lapsum in hoc fuisse scriptissimè Deci. qui in dictis locis scripsit adiecto signo vniuersali semper venire vanaalia, ut superius retuli, cum illa iura apertè contradicant: ad quod etiam facit text. in. l. debitor. ff. de pigno. inspiciendo cōventionem, quæ text. ibi refert, & decisionē, quæ non distinguit inter verba vniuersalia, vel simplicia. faciūt quæ superius dixi in. 7. conclu. nume. 13. & conclusi in. 11. nume. 31. Inspecta item litera. d. §. item cum quæreretur, constat ibi legatum fuisse relictum filie dulcissimæ: & tamen non comprehendere vanaalia: & sic probat text. Quod ubi in relicto non veniunt vanaalia, non mutetur id ius, quantum relictum fiat liberis: nec ibi operatur ratio sanguinis, vel dilectionis, & consequenter patet contra illum text. loqui Roman. notab. 543. Benedict. d. verbo & cetera bona. num. 15. vers. nisi esset. Quod in simili admonuimus superius

B riu

rius circa. l. Caius. ff. de legat. 2.

- 43 Barto. autem in. d. §. vxori, quem Deci. male citauit, non dicit quod dictio vniuersalis adiecta rebus legatis, facit comprehendere vanaalia, quando alias non comprehenderetur: nec distinguit inter legatum vniuersale vel simplex. vtroque enim casu idem ius est: sed distinguit Bartol. in casu illius text. an relatio ad locum fiat simpliciter, an cum signo vniuersali, ut quamquam priori casu non veniant vanaalia, veniant tamen in posteriori, prout si dicat testator lego quae habeo in tali loco quocumque modo ibi sint, vel quolibet modo ibi ea habuero. Haec est mens Bartol. ut verè intellexit Alexand. in. dict. l. si constante. Negu. dict. 2. membr. 2. par. numero 37. & Couas Rut. vbi supra. & Afflict. dict. decil. 106. & Aymon. dict. l. 1. ff. de leg. primo, ut sic eo casu magis operetur dictio vniuersalis in relatione ad locum, quam in nomine rerum quae relinquuntur, quasi ea geminatio verborum in relatione loci, ostendat mentem disponentis velle comprehendere vanaalia, & quae ibi quoquo modo reperiantur: & doctr. Barto. ab omnibus recepta est, ut colligitur ex supra relatis, & firmat Hippol. in. l. vnus. §. cogniturum. numero. 28. ff. de quaestio. idque videtur probare Imol. in. l. fin. ff. de donat. Sed contra Bartol. instabit quis forsitan ex. dict. l. Caius. ff. de lega. 2. & fortius ex. l. si mihi Meui. 90. §. primo. ff. de legato tertio, vbi etiam in relatione ad locum fuit adiectum signum vniuersale, & tamen non veniunt ea quae alias non venient.

Quod patet ex dict. §. primo ibi cum his omnibus agris. & ibi cum ceteris vniuersis speciebus quae in eludem fundiserunt, & ibi vti optimi maximiq. sunt, & ut plenius dicam

ita ut clauduntur: tamen responderetextus, non venire instrumenta emptionum, nec nomina debitorum, quorum scripturae ibi reperiuntur. videtur igitur ille textus destruere resolutionem Bartol. quae tamen amplectenda est: & huic difficultati respondendum est distinguendo inter incorporalia & corporalia: Bartol. enim in. dict. §. vxori loquitur de rebus corporalibus existentibus in loco quae comprehendere possunt ob illam geminationem, & vniuersalitatem adiectam relationi loci. Quia cum sint corporalia, non absurdè in loco esse dicuntur: at nomina debitorum aliaque iura incorporalia nunquam dicuntur esse in loco, licet singas verba geminata, & vniuersalia etiam in ipsa relatione loci: ex ratione dict. l. Caius & l. si fidei commissum. §. tractatum. ff. de iudic. quod in proposito comprobare potest ex doctrina Bartoli in. l. cum pater. §. mensis numero. 9. vers. quæro. ff. de legato secundo.

- 44 Nec omittendum est quod scripsit Deci. consil. 472. ad fin. vbi videtur limitare iura, quae dicuntur in legato non comprehendere vanaalia ut intelligantur de venalibus mercatorum, vel eorum qui emerunt ad reuendendum: non verò de vanaalibus ex redditibus bonorum, & possessionum testatoris. Quod sequitur Hispanus vbi supra, nec colore caret. potest quae congruentius applicari ex dict. l. seruos. ff. de legatis tertia, & ad dictum paragraphum item cum quaereretur: quae iura loquuntur aperte de negociatoribus, & exercentibus vitam vanaaliciariam. Sed aduertendum est, quod Bartolus in dicta lege Diuus numero. 4. ff. de bon. damn. & Docto. communiter in dict. l. 1. c. de verb. sign. circa textum. ibi indistin-

ctè

et intelligunt, & ponunt exempla tam de venalibus causa negociationis, quam de ijs quæ testator ad vendendum habebat ex fructibus bonorum suorum: & ad hoc est textus in dict. §. vxori dum loquitur de usufructu salinarum & fundorum, & excipit ea quæ ibi erant mercis causa, ea quæ appellat venalia: licet sint ex Salinis testatoris, quod non aduertit oculatissimus Hispan. in dict. capit. 5. versicu. tertio apparet. idque procedere videtur vbi sit legatum cum relatione ad locum, vt tunc venalia cuiuscunque generis non comprehendantur, ex ratione. d. l. ex facto. ff. de hered. institut. cum supra adductis. Sed verè opin. Dec. æquitatem habet, vt teneri possit extra terminos. dict. §. vxori attentæ origine ire, quæ non ex negociatione, sed ex fructibus possessionum emanuit: causa enim originalis attendi debet, vt in. l. qui habet. ff. de tute. l. qui id quod. ff. de donatio. cum alijs.

45 Ex prædictis infertur ad contractus, & primum vt in donatione rerum vel bonorum comprehendantur venalia, vbi non fieret relatio ad locum, nec esset alia ratio particularis, quæ restringeret donationem. Quod voluit Baldus in dict. Rubrica. C. de verborum significatione, & in dict. l. prima ante, numero. 1. versic. sed pone. ff. de statu homi. non enim loquitur tantum in hypotheca, sed in donatione & omni contractu, vt refert Alexand. in dict. l. si constante, numero. 27. versicu. sed responde. & las. in dict. §. item Seruiana, numero. 49. & Neguzant. dicto secundo memb. secund. part. numero. 1. militat enim rationes supra adductæ circa legata, & sic cessat illa anxietas las. in dicto. §. item seruiana, qui mirabilem putabat differetiam Bald. inter

legata & contractus. Cessat etiam confusio Alexand. circa hoc in dict. l. si constante & Neguzant. d. 1. memb. dum non satis explicat an sic idem ius in relictis, & donationibus ceterisq; contractibus. Quod nota ad ea quæ congerit las. in lege quæ legato. ff. de leg. 1. Alibi autem inuenio Doct. sibi contrarios velle vt plus comprehendatur in legatis, quam in contractibus esset in hac materia, vt colligeretur ex Ang. & Pau. nume. 2. in. l. certo. ff. de seru. rust. Ex quo infertur quod donationes & contractus non debent separari ab hypotheca, nec esse speciale in obligatione generali: vt ex Bald. malè colligebat Crotus in dict. l. si constante. 1. lectu. nume. 39. versic. nam confirmo: & in. 2. lectu. numer. 139. versic. Secundo. & Gome. dict. §. item seruiana numero. 22. versic. & ratione, dum ponderabant specialiter in hypotheca minus præiudicium: quasi diuersum esset in donationibus, alijsq; contractibus. In quo etiam cauendum est ab Hispan. dict. capit. 5. nume. 2. ad finem. Inde etiã resultat, secundum Bald. Alexand. in dictis locis, & magis cõmuniter Doctor, vt in generali obligatione bonorum veniant merces & venalia: quod videntur probare quasi argumento à fortiori Crotus, Gomez. & Hispan. vbi supra: sed argumentum à fortiori hoc casu periculosum est, cum aliquibus Doctor. dubitent an in obligatione venalia comprehendantur, vt inuoluunt Angel. & las. in dict. §. item Seruiana, & contrarium tentauerit Socin. in lege. qui Romæ. §. Calimachus numero. 2. ff. de verbor. obligatio. & ante Soc. ita dicebat negatiuè Iacob. de Aren. Quem Barro. refert in. dict. §. vxori in princ. ita etiã dicebat Pau. in. d. l. 1. C. de verb. signifi. numero. 2. versic. idem, si aliquis Roma.

B 2 ma.

Pin. de Bon. Mat.

ma. & alij relati à Negu. d. loco numero. 14. qui tamen concludit communem esse sententiam vt comprehendantur: & ita Ias. d. paragrapho. Callimachus numero. 5. & Ripa. l. 1. nume. 8. ff. de pigno. & hanc partem magis probat Bar. in. d. §. vxori, dum reprobatur argumē. Iacob. Aren. Quē ita videtur intelligere Bald. hoc tenens in. l. cum tabernam. ff. de pign. versicu. sed quæro, & Cuma in dict. §. vxori.

49 Ex his infertur ad intellectum. l. cum tabernam. ff. de pign. variant enim Doct. vbiq. Bal. enim in. d. Rubr. C. de verb. signi. eam citat vt in obligatione & contractu veniant vanalia, & ita frequentius Doct. & tamen Paul. in. d. l. 1. C. de verb. signi. ad contrarium eam allegat, sed malè, & longe aliter eam citat idem Paul. in. l. certo generi. ff. de seru. rust. præd. aliter etiam variant Docto. nam idē Bal. in. l. certi iuris. 6. q. C. loca intelligit. d. l. vt vbi veniant merces, quia expressè obligatæ fuerunt, quasi dicat quòd sub generali vel tacita obligatione non comprehenduntur: sed tamen in tacita idem iuris est secundum veram & receptam sententiā vt veniant merces. & venalia Hispa. d. c. 5. nu. 1. & Negu. d. 2. memb. Ripa. d. l. 1. nu. 8. ff. de pign. & ita sine dubio tenendum asserit Zas. in. d. §. itē Ser. nu. 20. & ibi Ioach. colligitur ex Bar. recepto in. d. l. si cōstante numero. 73. versu. 3. quæro & ibi Alex. d. numero. 27. contra Roman. & ita contra Soc. resoluit Ias. d. §. Callimachus. nu. 5. in quo mirè fluctuat Gomez. in. d. §. item Seruiana, numer. 22. & 23. qui tandem communem probat. Circa quam. l. cum tabernam alia qua sunt à Doct. malè explicata. Aduertitur igitur quod ibi obligatio fuit expressa quoad tabernam, & sic licet

possit iure extendi ad hypothecam tacitam, non tamen loquitur de tacita omnino. Quod confundunt plures ex suprā citatis, maxime in. d. l. si constante. Similiter non fuerunt specialiter, vel expressim obligatæ merces, sed taberna: ideoque dubitatio erat apud Iureconf. an merces obligarentur, quod non aduertit Bald. in. d. certi iuris, & plures ex allegatis: maxime in. d. §. item Seruiana. Variavit item circa illam. l. Bar. in. l. cum pater §. mensæ nu. 7. ff. de le. 2. primò enim intelligit ibi esse speciale in hypotheca, vt obligata taberna veniant merces, vt tex. inquit, diuersum que vult in donationibus, & venditionibus: cum ita respōdeat ad. l. qui tabernas. ff. de contrah. emp. & adducit illam rationem in hypotheca, quia est minoris præiudicii. & ita Alcia. in. l. instruct. 185. ff. de verb. signi. quam differentiam etiam videntur probare Crotus. Gome. & Couas. vbi suprā: dum considerant eandem rationem specialem hypothecæ. ita etiā videtur resolvere Bar. in. d. l. cum tabernam versu. & ratio, & ibi Cuma. quam differentiam improbat ibi Salic. versu. cum non appareat vrgens ratio, & Bart. in. d. §. mensæ, non sibi constās, subdit secundò quod in. d. l. sub obligatione tabernæ veniūt merces, quia debitor non habebat ius aliquod in loco seu taberna: ideoque ne obligatio irrita sit veniunt merces, & hoc vt nouum scribebat Gomez. d. §. itē Seruiana. num. 22. ad fin. versu. & ideo ego puto: potestque fulciri ex. d. l. ibi quæsitum est vtrum facto nihil egerit: & non citato Bartol. ita scribit Floria. in. l. certo generi. nume. 3. ff. de seru. rust. præd. Sed verius credo quòd vbi obligatio expressa vel tacita esset generalis omnium bonorū, indistinctè veniret taberna cum ijs quæ

que in ea haberet debitor, & cū va-
nalibus ibi repertis, secundum rece-
ptiorem sententiā: cui non obest va-
rietas Bart. & confusio aliorum: eos
enim excusare poteris, ut intelligen-
tur variare tantum in terminis. d. l.
cum tabernam: quando obligatur
taberna, nō vero generaliter obligā-
tur omnia bona. Adhuc etiā in obli-
gatione tabernæ iuxta terminos ip-
sius. l. placet differentia Bart. ut faci-
lius admittamus obligari merces, nō
tantum ipsam tabernam: non autē
ita indistinctē in donationibus, vel
alijs contractibus: quia in his agitur
de maiori præiudicio: declarando ta-
men ex Bart. & Cuias. ut in veditio-
ne attendatur quantitas pretij, ut scia-
tur an sola taberna, an etiam merces
veniant, argumento glo. in l. i. ff. de
superficie. verb. agendo. declarando
etiam ut donatio tabernæ compre-
hendat merces, quando aliās donatio
esset sine effectu: puta si donās non
haberetur dominium tabernæ, sed eā
cōduxerat, habereturque in ea merces
ob quas appelleret tabernam suam. l.
tabernæ. ff. de fun. inst. facit. l. tan-
quod ibi, nisi nullum domi fuerit. ff.
de fun. inst. & supra diximus ad glo. §.
itē cum quæretur, & ita in termi-
nis dicunt Ange. & Pau. num. 2. in l.
certo generi. ff. de sect. ruf. præ. Qua-
ratione si dominus tabernæ eam o-
bligaret nō sub nomine tabernæ, sed
sub nomine domus, crediderim cū
Alb. Salic. & Cuias. in d. l. cum taber-
nam. non comprehendere merces, cū
verba id non ferant: nec enim quis
nomine domus simpliciter compu-
tat merces quas ibi habet: arg. tex. l.
quintus. §. i. ibi, non facile. ff. de au-
ro. & arg. leg. 1. & tunc cum obligans
domum sit dominus, iam patet actū
non manere sine effectu. Vbi verō o-
bligatur taberna ad domino soli, &

edificij & mercium, crediderim verius
ex Salic. ibi, ut comprehendatur mer-
ces ob specialē rationē maioris præ-
iudicii: quicquid incolunt Bart. Alb.
Ang. & Cuias. ibi. dum opponunt de
l. qui tabernas. ff. de cōtrah. emp. nec
æquum est ut maligna fiat interpre-
tatio cōtra creditorem, cum debitor
non oneretur: & sic nō distinguo an
taberna sit obligantis, an reip. an al-
terius: cōtra plures Doctos. quicquid
etiā videatur sentire gloss. i. ibidem.
Quod iuuatur, quia in obligatione
non cadit illa restrictio & cōparatio
pretij ad res obligatas: cum promini-
mo multa bona obligari soleant ab ho-
mine & a lege, ut docent experientia,
& leges. C. de ff. in quibus caus. pig-
tac. contrah. Ex quo in ea sum sentē-
tia, quod licet obligatio fiat cū relatione
ad locū, adhuc tamē comprehendatur
venalia, si in eo loco obligas solebat
ea habere, vel habere sperabat, quia
nec facile de alijs rebus cōventio for-
titerur effectu, licet posset cōtrover-
ti ex verbis Bart. in d. §. vxor: & Bal-
cum ciantis in d. l. cum tabernam.
Alex. d. l. si constant. Negu. & Hisp.
vbi supra, dum etiam in hypotheca
admittunt restrictionem ex relatio-
ne ad locum: sed loquuntur genera-
liter, nos verō attentis circumstantijs
negocij, quod comprobatur ex Rip.
in d. l. i. nu. 9. ff. de pigno. Hinc infer-
tur quod si agatur de hypotheca taci-
ta, quæ sit ex inductis & illatis, distin-
guatur utiliter quod Doct. non voluit.
Nam si creditor erat dominus taber-
næ, tunc indistinctē obligantur ve-
nalia inducta & cōductore: cum de ijs
& nō de alijs verificari possit obliga-
tio legis, & dispositio intelligi debet
secūdam subiectā materiam & qua-
litatem rei, de qua agitur. l. si vno. ff.
loca. l. si stipulatus. ff. de vtit. cū alijs.
Nec tunc posset contra induci text.

in. l. debitor. ff. de pigno. imò iuuat, si maturè consideres. ibi enim attenditur natura rei, quod etiam hic sequimur: facit. l. quesitum. 76. §. i. ff. de lega. 3. & quæ diximus superius ad. l. i. C. de verbo. signi. Et vltra iam dicta intelligi potest. rex. in. d. l. cum tabernam, ibi vtrum eo facto nihil egerit: vt illa verba intelligantur nō solum quia taberna non esset debitoris, sed etiam quia verò similiter parui valoris esset demptis mercibus, ideoque dici posset nihil agi; si merces non obligarentur, licet taberna debitoris esset, facit textum in princip. inst. ad. l. facul. ibi, pto nullo vel minimo, cum vulgaribus. Illud etiā ex dict. l. vtiliter colligendum est in responso, ibi, quæ mortis tempore: vt quauis taberna mercium obligetur expressim vel tacite, non impediatur libera facultas alienandi, & emptores securi erunt effectusq; hypothecæ, tunc licet ea tantum quæ creditor inuenerit quando agere voluerit: idque probat Bar. Alberic. Salic. Ange. & Cuias. ibi, Crotus & Nequ. ibi supra. Zas. dict. paragrāpho, item seruiana numero. 21. & ibi Gomez. numero. 22. ad fin. & ante eos ita de clarat Cyn. in. l. vbi adhuc. numero. 19. quæstione. 15. C. de iur. dot vbi Bal. numero. 19. hoc dicit notatu dignum, ex quibus constat vtilitatem creditoris, tunc fore quoad merces quas inuenit: quod non percepit. l. si in. d. §. item Seruiana numero. 51. atque erit tunc verum dicere (si cum iudicio attendas) hypothecam eo casu magis dari in mercibus futuris quæ extantibus tempore conuentionis: præsentibus enim quotidie alienabuntur, vt constat ad sensum, quod non percipiens Soc. misere labitur in dicta §. Call. numero. 22. etiam in obligatione mercium non comprehen-

di futuras quod est contra illam. l. & receptas sententias, vt melius contra Soc. aduertit ibi las. numero. 5. & Ripa. d. l. i. nu. 8. ff. de pign. pro quo est ratio Bar. & Bald. in. d. l. cum tabernam. Bald. d. l. vbi adhuc. nu. 19. si quod vbi obligantur merces videntur cōrahentes sentire vt alienatio non impediatur cum vernalia sint in cōcinua distractione, creditori autē satisfat futuris mercibus: cum taberna sit quod vniuersale vbi nouæ merces subrogantur in locum distractarum, manente semper nomine tabernæ arg. l. pponeretur. ff. de iudi. tex. & ibi Bar. & Alex. in. l. si grege. ff. d. l. i. Resultat igitur ex supra dictis qd dicta lex proprie non loquitur de expressa obligatione mercium contra Bald. in. d. l. certi iuris & contra plures. Nec de obligatione legali tacita contra las. dict. §. item seruiana numero. 21. & contra aliquos ex supra citatis. Nec loquitur de obligatione generali, cōtra quam plures, sed procedit in terminis, quos superius verè annotauimus.

47 Tandem ex supra dictis inferretur ad. l. obligatione generali. ff. de pigno. vbi à generali obligatione excipiuntur aliqua quæ iure consul. exprimit, & quæ in specie verè similiter non erat obligaturus debitor: de quibus agit Matthe. nota. 136. Alex. in. l. si constante nu. 26. & nu. 18. Pala. in repet. c. §. 38. & §. 70. nu. 11. & Calcaneus cōf. 29. numero. 11. & Alci. in. l. alienatum. ff. de verb. signi. Dec. cōf. 30. Gerar. sing. 35. Neg. de pigno. 2. part. 2. mem. nu. 34. cum sequen. Ex quorum dictis longè vtiliter colligi possunt plures ampliaciones & limitationes ad. l. illam quam hic adduximus: quia Dec. in. d. l. omnia nu. i. ff. si cert. pet. & d. cōf. 30. num. 4. & alibi sæpe intelligebat vt

illa

illa non procedat quādo bona omnia obligantur, constituendo differentiam inter obligationem indefinitam & vniuersalem, quam sequitur Purpu. in. d. l. omnia & in. l. 1. nu. 47. ff. de offic. eius & Alcia. l. si. num. 81. C. de pactis & Riminal. instit. quib. alien. licet num. 179. idemque cōsuluere Corn. Ias. Curt. iun. quos refert doctus & diligens vir Aymō in. l. 1. nu. 47. ff. de lega. 1. vbi ipse melius aduertit & contrarium probat, & ita melius Socin. in. l. si is ducenta. §. vtrum numero. 4. ff. de reb. dub. & alijs melius aduerterūt, quos refert & sequitur Cagno. in. l. si. nu. 255. C. de pact. & Negu. in. d. 1. membr. nu. 37. & pro hac veriore sententia stat ratio. dict. le. licet enim obligatio sit cum signo vniuersali: omnia bona, adhuc militat ratio æquitatis, quæ lex exceptit certa bona. militat etiam alia pars rationis ex vero simili mente obligantis. Quod probat text. vbi Doctor. ita sentiūt in lege prima. C. quæ res pigno. obliga. poss. probatur etiam hæc pars non solum à ratione sed verbis. d. l. dum loquitur de obligatione generali, non enim est verum quod Decius & alij præsupponebant: dicentes vbi adijcitur particula omnes, vel omnia, ibi dispositio nem appellari vniuersalem non generalem, & plus cōprehendere: imò veriùs dicēdum est quod eorum differentia valere posset ad distinguendum, inter indefinitam & vniuersalem, (licet & in hoc regulariter contra eos sit veritas in iure) sed in proposito dictæ legis loquentis de obligatione generali, verum & proprium exemplum est, vbi adijcitur dictio omnes, vel omnia, idque appellatur generale vt docet Bartolus in lege si ita, col. 2. numero. 4. ff. de auro & argen. legat. Barto. in. l. generali. §. vxo

ri. ff. de vñfruct. legat. quam doctrinam vt receptissimam tradit Alexā. in. l. Grege legato numero. 2. ff. de lega. prim. & probatur planè ex text. qui ponderari non solet in. l. illud. §. si. ff. de minor. & ex text. in lege quoties. §. fin. ff. de vñfruct. ad idem potest verè expendi textus in. l. nam quod. §. fina. cum secunda. ll. sequen. ff. ad Trebel. notat Bartol. in. §. non omnis eiusdē. leg. ibi omnia vel simpliciter, idem probat textus in. l. 2. C. de pign. ibi generaliter vniuersa bona. notat Bartol. & ibi est bonus textus in. l. si legatus. §. primo. ff. de Trebel. exceptio autem quando fit à lege ex particulari ratione contra verba: non debet cessare tam leuiter, vt Decius & sequaces volebant ob dictionem omnes vel omnia, quod colligitur ex text. in lege. si mihi meua. 90. §. primo & fin. de legat. tertio ex text. in. l. quintus. §. primo, & l. pediculis. §. item cum quæreretur. ff. de auro & argen. legat. ex text. in. l. quidam hæredem. ff. de vino triti. lega. ex text. in leg. Quæsitum. §. penult. ff. de fund. instruct. quæ iura obseruauit, aliaque expendi possent: vt caueant iudices in praxi ab errore Decij totque insignium virorum in re quotidiana, vt etiam aduertant iuris periti non esse tantum tribuendum argumento à verbis generalibus, vt superius retuli & tradit Zazius. libro. 1. respon. capit. 1. & ita imponimus finem primæ parti huius Rubricæ, in qua beneuolus lector ignoscat prolixitati, præsertim multis vtilibus coniuncta.

B 4 SVM-

SUMMARIUM.

- 1 Agitur de patriæ potestate ex qua liberi patribus acquirunt.
- 2 Id ius patriæ non concessum.
- 3 Patria potestas in gis à iure ciuili est secundum Barto. & communem sententiam.
- 4 Potestas patriæ sepe in iure designatur ex nomine, sacris.
- 5 Explicantur uerba Iureconsul. in §. pri no lege prima ff. de rei uendic.
- 6 Ponitur differentia inter patrem & matrem, & tractatur intellectus. l. penul. ff. lib. de fideicommissi liber.
- 7 Agitur de litera & sensu. l. 1. §. pietas. ff. de liber. bon. exhib.
- 8 Ostenditur aliquando utilius agi cum liberis illegitimis.
- 9 Tractatur de uerbis Iureconsul. & Iustiniani dum tradunt patriam potestatem ciuium Romanorum esse.
- 10 Saluatur & explicatur glo. à multis commendata à pluribus reiecta in §. 1. insti. de patr. potest.
- 11 Defenditur & explicatur princip. insti. de patr. potest.
- 12 Proponitur & soluitur difficultas circa ius patriæ potestatis in regnis non subditis imperio.
- 13 Agitur plene de intellectu. l. 1. C. de iure liber.
- 14 Examinatur allegatio nobilissimi Antonij Augustini.
- 15 Proponitur locus Alciati, quem Duarenus reprehendit agiturque de eius ueritate.
- 16 Reijcitur intellectus doctissimi Duare. ad diuinam legem primam.
- 17 Agitur de antiquo iure liberos occidenti.
- 18 Explicatur. l. 2. ff. ad l. Corn. de sicar.
- 19 De potestate patris occidenti filiam adulteram aliqua explicantur.
- 20 Circa potestatem patris uendendi liberos ob necessitatem & de intellectu. l. 2. C. de patri. qui fili. distra.
- 21 Proponitur difficultas aduersus quandam communem sententiam in materia illius. l.
- 22 Sustinetur communis & respondetur difficultati.
- 23 D. l. secunda continere effectum patriæ potestatis secundum communem.
- 24 Reijcitur opinio quedam Rebusi circa illam legem.
- 25 Proponitur communis circa eadem. l. sed pro

- batur contraria sententia ut illa lex processat in permutatione & numero. 26. ubi aliqua non uulgaria tractantur.
- 27 Contra Bald. & Salicet. ampliatur illa l. ab idemitate rationis.
- 28 Agitur de litera illius. l. uerb. sanguinolentus.
- 29 Ostenditur magnus effectus, qui resultaret in materia dicti. leg. retenta litera sanguinolentos.
- 30 Agitur de alio effectui patriæ potestatis.
- 31 Explicatur sensus. l. 3. C. de pat. pot.
- 32 Tractatur exactissime material. milites agrum §. desertorem. ff. de re mil.
- 33 Ponuntur ampliationes receptæ ad illum §.
- 34 Limitatur nouè decisio illius §.
- 35 Ostenditur decisionem illius §. incautè à Docti. ampliatam, nec facile trahendam esse ad alia crimina.
- 36 Tractatur alius effectus patriæ potestatis circa suitatem & expendantur aliqua iura.
- 37 Circa posthumos tractantur aliqua non negligenda & de intellectu §. posthumi Insti. de here. quæ ab intest.
- 38 Aliqua de suis heredibus breuissimè.
- 39 Contra communem probatur opinio nouiorum quæ Cuma. & Fulg. fuit ut suis heredibus non negatur usucapiendi ius titulo pro hered.
- 40 Explicatur uerus sensus. l. 2. §. filium. ff. eod.
- 41 Agitur de intellectu l. nihil C. pro hered.
- 42 Proponitur noua difficultas aduersus opinionem Raph. & Virgilij quæ utiliter resoluitur.
- 43 Ponuntur aliquæ ampliationes ad dict. lege nihil. C. pro hered. secundum uerum intellectum.
- 44 Tractatur declaratio Bald. in Rub. de præsc. & probatur quod. Ias. tentauit contra communem.

SECUNDA

SECVNDA PARS.

Secundum præludium necessariū his legibus & alijs innumeris quæ agūt de acquisitione quæ fit patribus per liberos, est patria potestas: quæ est basis ac fundamentū huius acquisitionis, vt in l. 1. infr. eodē & lege cum oportet infr. tit. proximo & Insti. per quas person. nob. acquir. idq; probat I. C. in l. patre furioso, in fin. ff. de his qui sunt sui vel ali. iur. Patria autē potestas tantū datur in liberos ex iustis nuptijs procreatos. l. 3. ff. eodē tit. De his qui sunt sui vel ali. iur. & §. 1. Inst. de patr. potestat. vt inde cōstet filios spurios, vel naturales tantū, vel alios nō legitimē natos, non esse sub potestate patris: quod oēs Doct. vbiq; tradunt, & probat tex. in l. lex nature. ff. de stat. hominū cum multis alijs. Ita que id ius matri non est concessum, nec expediebat, multas ob rationes quæ passim ex scribētibus colliguntur: nec est nouū in iure, in plurimis articulis, deterioris esse conditionis fœmineū sexū l. in multis. ff. de stat. hominū, vbi Alberi. ample ornat, & Philip. Deci. in l. 1. ff. de regulis iuris. prius notabiliter speculat. in titu. de procura. in princi. & post eos Cerier. de primoge. lib. 7. q. 20.

³ Dicitur autē patria potestas inuēta iure Ciuili, secundum omnes post Bart. in l. i. tit. in potestate. ff. de his qui sunt sui vel alien. iur. per textus ibi: fuitq; moribus recepta, vt dicit tex. in d. l. patre furioso, Bart. in l. frater à fra. nu. 12. ff. de condi. in deb. omnes in d. §. 1. Insti. de patr. pote. & Nouel. in Rub. ff. de verborum obligatione num. 15. Hispan. Segura, in l. Imperator, nu. 10. ff. ad Trebellia.

⁴ Filius verò in potestate dicitur in sacris paternis esse, & ita multę leges

loquūtur, vel. si viua matre. infr. eod. & l. filia sup. de collatio. & alibi sæpe vt curiosē tradit Franci. Duare. in cōmentarijs solut. matrim. cap. de nuptijs in princ. Cur autē diceretur sacra in hoc articulo, explicat Bald. in Rub. Insti. de patr. potestate, & prius Alci. in lib. 1. prætermislor. in verbo sacra, quem sequitur Syluest. Aldobrand. in §. 1. num. 33. Insti. de patr. potesta. quibus non relatis, aliter videtur sentire Forcatul. in sua Necio. man. Dialog. 15. num. 1. & Connan. in commentar. iuris ciuil. libr. 2. cap. 13. ad fin. Effectus autem varios patrię potestatis congestit gloss. in princip. Insti. de patr. potest. vbi Angel. addit, & latius Aldobrand. & Corrafi. in l. qui liberos, colum. 2. & sequent. ff. de rit. nuptia. Sed nos omissis multis lenibus quæ illi tradūt de patria potestate procedemus inferēdo ad aliqua iura, & explicādo ea quæ videbāt vtiliora, & difficiliora.

⁵ Ex his igitur iuris principijs inferatur ad textum. l. 1. §. per hanc. ff. de rei vendica. vbi Vlpian. tradit patrem non posse vendicare filiū simpliciter, & est sensus, quia ea vendicatio præsupponit dominium. l. in rem. eod. titu. & dominium est de iure gentium. l. 1. ff. de acquir. rer. do min. patria autem potestas non facit patrem dominum: nec si faceret, id esset iure gentiū, sed Ciui. vt sup. vn de subdit textus in d. §. secundum sententiam Pompon. rectē patrē agere & vendicare filium si addat se petere ex iure Romano vel lege Quiritum: & ita melius textus ille intelligitur quam ex dictis per gloss. Bart. & Angel. ibi cum traditis à gloss. 1. in §. præiudiciales, Insti. de action. vbi tamen ex Angel. numero. 6. ex Ias. numero. 342. colliges textum illum ad alias personas trahi.

B 5 Sed

6 Sed illa vendicatio matri non datur. Idem in actione furti quæ patri tantum, non matri datur l. si filius fam. 30. cum sequen. ff. de furt. idem in interdicto de liberis exhibendis, quod pro liberis in potestate tantum datur. leg. prima ff. de liber. exhibend. Aliud autem interdictum fauore libertatis, omnibus conceditur, vt exhibeatur persona libera, iuxta l. primam ff. de liber. homin. exhiben. Et hinc intelligitur textus in quo gloss. variat & laborat, in leg. penultima Digestis de fideicommiss. liberta. vbi textus dicit matrem audiendam apud prætorem in causa filij, gloss. putabat ibi videri matri concedi vendicationem, de qua in dicta lege prima paragrapho per hanc. quod cum verum esse non posset, quia illa vendicatio datur iure patriæ potestatis, variat gloss. nec resoluit in dicta lege penultim. tu dic l. reconsultum ibi non agere de vendicatione, sed vt mater audiatur in causa libertatis filij, maxime vbi filij ætas vel absència eum impediret, pro libertate autem non solum matri, sed etiam extraneis agere licet, vt in dicta lege prima Digestis de liber. homin. exhibend. quod non percepit Alberic. in dicta le. prima paragrapho per hanc dum citans illam l. penult. dicit ibi specialem limitationem poni ad dictam legem mater. cum verius sit ibi non agi de actione furti, sed de asserenda libertate filij, est autem aduertendum ad textum in dicta le. 1. vers. pietas. ff. de liber. exhibend.

7 Vbi excusatur parens qui retinet filium, & si non habeat in eo ius patriæ potestatis, & plures libri habent literam, pietas gemina, & gloss. exponit non absurde vt in parente dicatur gemina pietas: quia altera est communis hominum inter se, altera pe-

culiaris parentum & liberorum, & ita Alberic. ibi: idem Alberic. in proem. digestorum §. discipuli. num. 23. & pro illa pietate & affectione comuni inter homines facit text. in lege seruus ea lege, ad finem. ff. de seru. exportand. ibi, beneficio affici hominem interfit hominis: & gemina pro duplici habetur in leg. fina. C. de malefic. & Mathemat. Sed aliter legendum dixit Alciat. vt sit litera genuina pietas, pro naturali & peculiari parentum. ita Alciat. libr. 4. de verborum significatione, & in tractatu præsumptio. Regula prima præsumpt. 11. Sed idem Alciat. libro decimo parerg. cap. 20. probat literam communem cum expositione gloss. retractans id quod prius scripserat. Nunc autem aliqui C. qui dicuntur emendati iuxta Paddedt. Florentinas habent gemina, vt Alciat. emendabat. Vtrumque autem stare potest. & pro expositione gl. adde conducere verba tex. in l. ar si quis. §. sed interdum ff. de relig. & sumpt. funer. ibi pietatis vbi illa vox etiam ponitur erga extraneos, vnde nimirum si in parente dicitur, possit gemina.

8 Ex dictis autem iuribus & recepta sententia circa patriam potestatem, inferitur quod aliquando quoad lucrum & commodum pecuniarium, filius illegitimus est melioris conditionis quam susceptus ex iustis nuptiis: hic enim sub potestate patris est patrique; acquirit: ille autem sibi, non patri. Et interdum succedit in parte bonorum, ex multis legibus. C. de natural. liber. Obseruat eleganter Alciat. libr. 4. parerg. capit. 5. Sex & apud Lusitanos est lex quæ in casu quodam, filium naturalem omnino æquat legitimè natum, tam ab intestato, quam contra testamentum: libr. 4. titu. 71.

9 Ex eisdem iuribus habetur, patriam potestatem proprium esse ius Ciuium Romanorum.

Romanorum: atque inde glo. inferre, in dicto §. i. instit. de patr. potest. Gallos & alias gentes non habere hoc ius patriæ potestatis: idque videtur colligi ex verbis Iustiniani ibi, cuius verba deducuntur ex Caio & VI piano, in leg. 3. & 4. Digestis de his qui sunt sui vel alie. iur. Connan. autem dict. loco contendit Iustinianum non recte transcripsisse verba illa Iu reconulti in hoc articulo, nam ex l. C. (inquit ipse) non excluduntur alie nationes à iure patriæ potestatis, licet eam propriam dicat Cuius Romanorum: & ait, proprium appellari, ideo quia non acceptum ab alijs: non autem proprium ut non sit apud alios. Sed non aduertit eundem sensum congruere posse verbis Iustiniani, quem assignat verbis l. C. Id autem tradit Connan. & ante & post eum aliqui ex nouioribus, quia legitur apud Cæsarem in Commentarijs, & apud alios præcos, fuisse & alijs nationibus hoc ius patriæ potestatis in liberos. Syluest. in d. princip. Instit. de patr. potestat. Costalius in l. 3. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. Balduin. ad l. Romuli. Sed negari non potest fuisse aliquid in hoc speciale Romanis, quod alijs nationibus ita commune non esset: idque mihi probat. d. l. 1. §. per hæc. ff. de rei vendica. cuius sensus aliter non constaret: dum pro signo peculiari in patriæ potestate ait, de iure Roma. vel l. Quiritum: & ita probat text. in c. ius quiritum. 1. distinct. facit quod ex Plinio refert Balduin. in d. princip. Instit. de patr. potestate & Iustinianus non negat prorsus illud ius alijs gentilibus: sed dicit non talem esse apud alios homines patriam potestatem, qualem Romani habebant: quod eleganter comprobatur: quia viri Galli doctissimi nostra tempestate feri

10 pferunt, apud eos ex antiquissima consuetudine filios non acquirere patribus, nec inter eos impedire conventiones & iudicia: ut fatetur Connan. libr. 2. capit. 13. in fin. Costali. & Eguinari. in d. l. 3. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. Tiraque. de Retract. §. 1. glof. 9. num. 60. & Chaf. in consue. di. fol. 216. col. 1. numero. 4.

Ideoq; in hunc sensum saluabitur gloss. dict. princip. Instit. de patriæ potestate dum dicit Gallos & alios non habere hanc patriam potestatem, quam gloss. plures probant & extollunt. ut Alexan. in l. penult. C. qui testament. face. poss. lal. in l. secunda numero. 19. ff. de vulga. & pup. Hispan. Segura. in l. Imperator numero. 97. ff. ad Trebellia. ubi alios refert & omnes citant Bald. qui glo. illam probauit. licet Syluest. ibi, & alij alibi indistincte gloss. reproberent, ut facit Galiaul. in Rubric. ff. de verb. obligat. num. 187. & Lancel. Polit. in tract. pupil. substitu. & Ripa. in l. 2. num. 21. ff. de vulga. & pupil. & prius Philipp. Dec. in l. qui se patris. nu. 4. C. vade liber. & ibi Fabius, nu. 34. in quo sæpe numero lapsi sunt Alexan. & lal. putantes quod apud Gallos & alias nationes, pater non posset substituere pupillariter filijs & filios familias indistincte posse restari, quod melius. aduertunt Decij. Galiaul. Syluest. & alij. ex sup. citatis, & Andr. ab. Exea de pact. numero. 492. Corasi in l. si testamento numero. 19. C. de impub. & aliquod examinare superuacaneum iudicauit Zaf. in tract. pupilla, cum tamen in iure & in præxi necessarium esset, & ita contra illam glo. fuisse iudicatum, tradit Chaff. in consuetudi. Burgund. Rubric. 6. §. 3. fol. 213. col. 1. nu. 21. Quam rem male se explicat Benedict. in c. Raynucius, in vers. si. absque liberis in. 2.

Pin. de bon. mater.

in. 2. de pupi. substi. numero. 38. deceptus ex illa glo. quam extollit. & idem in d. c. in verb. matrem, numero. 22.

11. Posset etiam dici (& forsā melius,) contra Connan. & aliquos ex sup. citatis, quod Iustinianus in d. 8. 1. Instit. de patr. potesta. non ponit verba quę Gallis vel alijs nationibus adimant aliquid quod ex verbis Iur. cōfili illis competere posset: im̄o in fāuorabilius loquatur, quia dum Ciuib. Romanis patriam potestatem tribuit intelligi debet sensisse de omnibus subditis Romano imperio, vt iam erant Galli & Hispani: quod generaliter tradit gloss. in dicta lege tertia. ff. de his qui sūt sui, maxime post constitutionem Antonini, quę id voluit, vt in l. in Orbe Rom. 17. ff. de stat. homi. quam non citauit gloss. dict. l. 3. quia gloss. habuit literam, in vrbe, vera autem litera est in Orbe, vt admonuit Alc. lib. 2. dispunct. c. 22. quem in hoc laudat Cagnol. in l. 2. nu. 128. ff. de orig. iur. refert & sequitur Costali, in d. l. in Orbe. & Syluest. Instit. de patr. potest. item in principi. Instit. de excusa. tutor. nume. 19. in fin. & Fabius d. l. qui se patris nume. 34. Andre. ab. Exea in d. l. loco, Corasi. etiam vbi supra tacito Alc. Ripa. etiam in d. l. 2. num. 21. & Bart. in d. l. in orbe, & ibi. Vaccensis. Idem repetit Alc. lib. 4. parerg. cap. 5. idem Alc. in l. potestatis. 215. ff. de verb. signi. c. om̄ probat Anton. Augusti in lib. singul. ad Modestinum; post emendationes. pagi. 320. *mas rous, eliqui. Den ai*

12. Sed cum hodie non adsit Romanum illud Imperium, nec Orbis ille Romanus. Regesq; Gallię. Hispanię. Lusitanię: & alij, non recognoscant superiorem, dubitari posset ex sup. dictis, an in his prouincijs detur ius

patrię potestatis: quia non sunt Orbis Romani, nec homines earum possunt appellari ciues Romani. Sed dubitandum non est quia vsu moribq; in his prouincijs recepta est patria potestas non secus ac olim apud Romanos, dicit text. in dict. l. patre furioso. & in eisdem prouincijs ex voluntate Regum, receptę sunt leges nostrę atq; ius quod proficemur & commune appellamus: nō ob auctoritatem vel potestatem, sed propter rationem, vt tradit Hispaninus a Palac. Ruui. in princip. sūa repetitionis numero vndecimo sexto. Matthæ. de Assl. in preleud. cōstituit. Neapo. in. 1. q. & in. 2. q. nu. 4. voluit Bald. in C. fin. col. 4. nu. 25. de cōsuet. Potest. præterea dici, quod cū Reges approbēt ius cōmune, quatenus eorū constitutionibus non abrogatur, videatur ipsum ius commune in Regnis seruari vt Regium, ob approbationem principum iuxta. l. 1. versicul. omnia enim. C. de veter. iur. lenucle. de qua approbatione apud Lusitanos est lex. in lib. 2. titul. 5. apud Hispan. l. 1. Tauri. Ex his infertur ad intellectum text. in l. 1. C. de iur. libe. vbi Honor. & Theodosa. aa. omnibus concedunt ea lege ius liberorum, vt amplius non sit necessarium illud petere. glo. ibi variat quid sit ius liberorum: & primo intelligit de patria potestate: sed hoc reiecto, intelligit secundō de iure succedendi emancipatis; & hoc sequitur Bald. ibi, alij nihil scribunt. Ad hęc interpretatio non congruit literę, nec pater erat destitutus iure succedendi emancipatis, vt in l. prima cum sequent. ff. si quis a parente fuerit manumiss. & si parentum successio antiqua erat. l. nam & si parentibus. ff. de inofficio. testam. Prima expositio gloss. bene cōgruit verbis illius

illius legis quā explico ut sit sensus, quod omnes subditi Romano imperio, habeant ius patriæ potestatis: id enim non improprie potest dici ius liberorum, quod iuuatur quia id ius solebat à principibus peti, ut ex Plinio tradit Baldus. in dicto principio de patria potestate. ne autem præcibus petatur id concedit generaliter omnibus lex illa ab Honorio & Theodos. condita. Sed facit difficultatem quod superius diximus ex Alciat. & nouioribus, ad l. in orbe ff. de stat. homi. videbatur enim id iam concessum generaliter ex lege Antonini, qui longo tempore ante Honor. & Theodos. imperauit. Responderi tamen potest huic difficultati, quod Antonin. non tam clarè locutus fuerat circa ius patriæ potestatis, ut pater ex di. l. in orbe. & forsitan non erat ita generaliter moribus receptum, nec tam sine dubio, ut colligi potest ex l. 1. cum suis. §. ff. de Censib. & l. 6. eod. titul. ubi plures subditi Romano Imperio, specialiter donantur iure Italico, & in alijs subditis fit differentia: & ex Iureconsultor. nominibus in illo titulo colliges id fuisse post Antoninum: maximè ex l. fin. ff. eodem. ubi refert ipsum Antoninum. Video tamen in illis legibus agi de bonis & priuilegijs circa ea, nos hic de personis. Nec nouum est ut antiquiores constitutiones non uè promulgentur & repetantur, quod non rarò facit Iustinianus, ut dicemus in l. 1. infra. eod. & leg. cum oportet, infra titul. sequent. Idque in consilijs ecclesiasticis sæpe inuenitur: licet aliter intelligant Alciat. & Duarenus proximè referendi.

14 Anton. autem Augustin. vir nobilissimus & doctissimus in libro singulari ad Modestin. post diligen-

tissimas suas emendationes, pagina. 320. circa hæc dicit Constantinum & Theodos. omnibus concessisse ius liberorum, non autem explicat quod sit illud ius. Et refert id statutum à Constantin. & Theodos. cum sit lex Honor. & Theodos. Alia autem lex Constantin. & Theodos. est l. prima. titul. præcedent. C. de infirmis. pœnit. cæliba. ubi abrogatur durities & pœna quæ erat circa bona & successionem contra cælibes: & l. secunda eiusdem titul. corrigitur & aboletur dura lex Papia. quæ similiter mulctabat in parte bonorum, & auferebat ius succedendi vel capiendi relicta cõiugatis, qui sobolè nõ procreassent: ad quam alludit Iuuenal. loquens de vxore in virum, Iura parentis habes, propter me scriberis hæres: legatum omne capis, nec non & dulce caducum: de qua lege tractat Alciat. libro. 3. dispunet. cap. 2. & in l. ter. enixa. ff. de verb. significationibus. Connã. libr. 8. cap. 1. ad fin.

15 Et Duarenus libro primo disputationum capitulo quadragesimo. Alciat. autem in dicta lege ter enixa, videtur scribere, quod per leges illas Theodosij. Honorij. & Iustiniani extincta sint priuilegia concessa habentibus liberos, & æquorates eos qui sobolem non habent, eis qui liberos procrearunt: quod merito & rectè reprehendit Duarenus in dicto capitulo quadragesimo ad finem, ostendens priuilegia concessa habentibus liberos hodie durare, post illas leges, ut Institut. de excusatione tutor. in principio. ubi Balduin. idè tradit, & Syluest. per l. primam. Codice qui numero. liberorum se excusat. cum alijs quæ citant. Illæ enim leges pœnas tantum abrogarunt, quæ antea erant in cælibes & non

Pin. de bon. mater.

& non habentes prolem, non verò abrogant priuilegia habetium liberos, cum interfit Reipub. liberis hominibus eam repleti. l. prima. ff. de bon. dam. vel portio. quæ. lib. dam. cōced. vbi refert Iurecons. sententiā diui Adriani dicentis: ampliari, imperiū potius hominū adiectione quā pecuniarum copia malim. Crediderim verò doctiss. Alciam. nō sensisse id in quo reprehenditur à Duareno, esset namq; crassus error: Verba Alciam. emendari debent, vt sit sensus: hodie per illas leges sublatas esse pœnas eis qui prole non susceperint, equatōq; prolem habentibus, quoad habilitatem succedendi & capiendi relicta: non autem adempta priuilegia concessa habentibus liberos: & inde inferri posset ad verū sensum legis primæ. Codice de sacrosan. Eccle. cōtra vulgarem intellectu. omniū fere Doctor. tradētium. ibi concedi testandi facultatem abdicatus solennibus, fauore pœæ causæ: cum tantū lex illa cōcesserit facultatem relinquendi Ecclesijs, quod antea non permittebatur, vt ibi melius aduertit Alcia. & nō latuit Bald. vt tradit Ferret. inde statu. ff. de testamen. in fin.

¹⁶ Duaren. in dict. capit. 60. ad fin. non discutiens interpretationem gloss. ad dict. l. primam. C. de iur. liberor. (nec relata gloss.) nouè aliter intelligit: vt lex illa ibi statuatur eos qui numerum liberorum habuerint ad priuilegia & excusationes, lege ipsa tutos fore, nec indigere præcibus: quod non sine colore probare nititur. Sed hæc interpretatio mihi non placet, tum quia non satis congruit literæ, nulla enim ibi fit mentio de numero liberorū vt appareat ibi aliud agi: tum quia in l. sequent. & in titul. ibi præcedente, agitur de

non habentibus liberos. vel certum numerum liberorum cum quibus durius agebant leges antiquæ: & sic vbi adesset numerus liberorū, cessabat rigor illarum legum, & dabatur fauor seu priuilegium antè Theodosiū & Honor. multis legibus expressis, absque precibus principi oblati, vt in l. 2. ff. excusa. tuto. & in l. 2. ff. de minorib. l. ad rempubl. ff. de muner. & honor. l. semper. §. demonstratur. ff. de iure immunit. Et si bene aduertas, comperies magis necessariū fuisse apud veteres Romanos, & in initio Imperij fixa certaque esse priuilegia, liberos procreantium: vt hominum numero & adiectione cresceret potētia Reipub. quod ex Tit. liuius in multis locis deprehendi potest: idcirco placet magis interpretatio quā superius ex mente glo. comprobauimus.

¹⁷ Inter effectus verò patriæ potestatis erat antiquitus, vt pater posset liberos occidere: vt refert Iureconsult. in l. in suis ff. de liber. & posthu. & Imperator in l. fina. C. de patr. potesta. & lex Romuli habebat: parentum in liberos omne ius esto, rellegendi, vendendi, occidendi: quam vt 1. in ordine commentatur Balduin. Et constat ex historijs, non semel patres vfos fuisse ea lege & potestate liberos occidendi, maximè ob disciplinam militarem, & vtilitatem Reipub. vt refert Budeus in l. 2. ff. ad leg. Cornel. de Sicari. quinetiam citra causam Reipubl. ob solius pudicitia respectum: refert Iureconsult. in l. 2. in. §. initium. ff. de origin. iur. Virginium quendam occidisse filiam infontem. Sed illa potestas antiquata est. & ideò illa iura non amplius licere, sed licuisse olim dicunt: vt declarat Bartol. in l. diuus, ante numero. 1. ibi vel verius.

rius. ff. ad l. Pomp. de patric. Idq; etiā in dominis erga seruos sancitū: nec occidere, neque senuire in eos liceat. l. 1. in fi. cum l. seq. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur.

18 Ex quo inferitur ad intellectum. d. l. 2. ff. ad leg. Cornel. de sicar. vbi glo. Barto. & alij variabant, meliusq; ibi explicat Bude. Ultra quos omnes ad uerre, quod ex illa lege à contrario posset colligi, vt pater, auditum & se defendentem, filium posset eo tempore occidere quod ibi videtur concedere Bude. & Ioan. Corasi. in l. filium quem habentem numero. 80.

* C. fam. l. c. circū. Sed non est admittendum id argumentum à sensu contrario, in Vlpiano illius legis auctore, suis enim temporibus secundum Bar. ibi non erat iam illa potestas patri, occidendi liberos, vt constat ex iurib. allegatis & dict. l. diuus ff. ad leg. Pompe. de patricid. notat gloss. recepta in d. l. in suis. Nec pater poterat cognoscere de causis vel criminibus filiorum iuxta regulam l. qui iurisdictioni. ff. de iurisdic. omni. iudic. probat rex. in l. 3. C. de pat. pote. Vnde ad d. l. 2. dici potest Vlpianum ibi non solum occidendi potestatem, sed etiam audiendi & cognoscendi patri omnino sublatam sentire: ideoque apud præsidem vel præfectum, accusationem tantum permittere. sicut in l. 3. C. de pat. pote. Posteriores enim leges semper minuerunt patribus ius potestatis, fauendo liberis: vt tradit Æmil. Ferret. in dic. l. filium quem habentem, num. 120. C. fam. l. c. circū. & latius ibi Corasi. ex num. 79.

19 Ex illa tamen antiqua patrum potestate occidendi liberos, vestigium adhuc durat vno casu, in filia adultera quam occidere patri permittitur: idque ratione patrie potestatis

quæ iure communi manebat etiam in liberos coniugatos, vt probant innumera iura quæ citat Tiraquel. in tracta. de iure marital. in princip. & nostratib. in l. cum oportet Probat. l. 1. §. fin. ff. de liber. exhibed. l. inter liberos. §. filius familiæ maritus. ff. ad leg. Iuliam de adulterio. Patri igitur tantum habenti filium in potestate, mansit ius occidendi filiam adulteram l. patri. 20. ff. ad leg. Iul. de adulteri. Eam autem potestatem occidendi appellat ibi, ius occidendi: & dict. lex Romuli, quod notabis pro Ias. in dict. l. prima. §. usufructuarius, numero. 4. ff. de noui operis nuntia. melius etiam id probat text. in l. nec in ea. 22. ff. eod. Et ita datur alius effectus patrie potestatis, vltra congestos à gloss. Nam cessante patria potestate, non posset pater occidere filiam adulteram, vt volunt illa iura: traditque Cagnol. in Rubr. ff. de in officio. testament. nu. 2. & Chas. in consuetu. Burg. rub. 4. §. 1. nu. 20. & de illa potestate eo casu, agit notatèr Hisp. Couas Ruui. in lib. despos. 2. parte. c. 6. ex nu. 2. hunc autem casum dicit specialè Bar. in l. 2. ff. ad l. Corne. de sicar.

20 Potestas autem vendendi liberos abrogata est, & vno tantum casu permissa ab Imperat. ob famem summamque patris necessitatem, vt l. 2. C. de patr. qui fili. distraxe. circa quam aduertat quod licet. l. 1. loquatur de parentibus & eadem lex vtatur verbo communi, si quis: quod posset etiam comprehendere matrem, vt l. 1. ff. de verb. sign. Tamen glo. recepta ibi ab omnibus, intelligit illud ius soli patri non matri competere: ita etiā gloss. & communis in d. princip. Instituit. de patria potesta. vbi Syluest. id asserit receptum numer. 17. & ita Alberic. Bal. Salycet. & reliqui in dict. l. secunda

da ubi Bal. numero. 1. aduertit illud ius forsan emanasse ex antiqua occidendi potestate, iuncta ratione sanguinis, & incomparabili illa causa necessitatis: & cum Bal. Coras. in l. qui liberos, numero. 14. ff. de rit. nupti. vides igitur ex glo. & Doct. illam l. de Matre non intelligi: quod etiam asseruit Brū. in suo copioso tract. de statut. excluden. scēmin. quem refert & sequitur in hoc Rebus. in trac. de priuilegi. Scholastico. priuilegi. 177. numero. 5. est in. 1. 1. volu.

21 Sed hæc opinio. glossæ. & omnium Doctorum. non omninò tuta videtur, possetq; contrarium suaderi. Primo ex verbis text. ibi & l. præcedentis, quæ etiam matri congruunt, & in dubio omnis effectus & sensus sumendus est qui ex verbis colligi potest. l. Callus. §. primo. ff. de liber. posthu. tex. & Aretin. in l. cum lege. ff. de testam. ad hanc opinionem. cōducere posset, quòd in illis legib. non sit mentio patris potestatis: causa autem illa necessitatis, & ratio sanguinis, æque pro matre vrgent, cuius est eadem pietas, vel omninò esse debet: vt in l. 4. ff. de curato. furios. eademque reuerentia. vt in l. fin. C. de in ius vocan. & l. 4. vers. parentes. ff. eod. & vnà omnibus parentib. seruāda reuerentia: vt dicit textus in l. parentes. 6. ff. eod. tit. l. facit. l. in cōiunctione. C. de nupti. quod si dilectionem & merita respicias, nihil est quod liberi Matribus non debeant. capi. fin. de conuers. in fide latè Gome. in §. fuerat. Inst. de actio. col. prima & secunda, quod quidem multis ornari posset ex nostris legib. & ex sacra pag. alijsq; passim script. facit l. propter insidias ibi, pietas & ratio naturalis. C. qui accusa. non pos.

22 Sed his non obstant. ibi mihi videtur tenenda opin. gloss. & commu-

nis ad illam l. vt non procedat in matre: tum quia ille effectus patriæ potestatis videtur: potestas autem patris nō matris est in iure, vt patet ex dict. l. 4. ff. de curat. furios. cum alijs, tum quia ius illud non solum in amore & ratione sanguinis: sed etiam in consilio poni debuit argu. d. l. nec in ea. ff. ad leg. Iul. de adulte. Cōsiliū autem maris non formine est. l. 2. vbi latè Dec. ff. de regu. iur. colligitur ex l. 1. ibi virorum. ff. de legib. formine autem fragiles sunt earumq; consiliū parum tutum. & sæpe contra sua propria commoda laborant l. penul. C. de sponsal. facit. l. cum de indebito, versicul. si autē. ff. de probat. ibi minor vel mulier. Ob imbecillitatem igitur, inconstantiamq; feminarum iusta videtur recepta opinio, vt potestas. d. l. 2. matribus nō detur, sed patrib. tantum: qui maturius expendent negotium, neque enim facillè mouebuntur vel fallentur: vt posset contingere in matribus: & ita de consilio & constanti amore patris: sæpius iura nostra loquuntur, vt latissimè tradit Tiraque. in l. si vnquam, in princ. ex nume. 7. cum multis sequentib. C. de reuocan. donat. Non tamē cōpertum est, an maior sit amor paternus quàm maternus: & dicūt plures vehementius Matres diligere liberos: patres verò constantius, vt latè tradit Ioan. à Lignano, in libel. de Amicitia. quæst. quis magis diligar, fol. 12. col. 3. & nomine citato Anto. Vac. in l. 3. ad fi. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur.

23 Ex sup. deductis patet etiam, ex mente gloss. & omnium Docto. illā non procedere in filijs emancipatis, cum non tantum ratione sanguinis & amoris, sed etiam potestatis, decif. illa procedat: ideo quæ à gloss. & Docto. communiter inter effectus patriæ

trix potestatis connumeratur.

24 Circa dict. l. aliqua ex professo. colligit Hisp. à Cou. Ruui. li. 3. resol. c. 14. cuius scripta nō opus est referri: sed addam aliqua vltra superius deducta. Non omitendo quod Petr. Rebus. in. 1. tomo const. Gallic. in proœmio gloss. 4. num. 62. scribit. l. illam non procedere apud Gall. eò quod liberi eorum exempli sint à patria potestate secundum glo. in principio. Institut. de patr. potesta. Sed labitur vir ille, & contradicit alijs scriptoribus Gallis, qui gloss. lacerant, eò quod illis negauerit ius patriæ potestatis. Nec talis limitatio sustineri potest, attenda consuetudine Europæ quæ vbiq; recepit patriam potestatem, vt superius deduximus: & ita est de mente gloss. & omniū Doct. vt lilla procedat vniuersaliter in omnibus prouincijs, maximè vbi ius commune cōstitu. Rega. approbatur sua deturq; necessariò si aliquis insistat authoritati, d. glo. quia respōdebitur eā magis communiter reprobata vt vt sup. diximus: imò dicebat Alber. in d. l. 2. nu. 9. quod aliæ nationes præter Rom. viderentur etiā sine causa necessitatis posse vendere liberos, quod mihi nō placet, nec Alber. probat quin potius ex sup. deductis nō distingo inter Romanos & alias nationes.

25 In materia eiusdem. l. 2. & in illo effectu patriæ potestatis, gloss. ibi recepta ab omnibus, intelligit, vt illa decisio loquens de venditione, procedat magis in pignore: tradit Hisp. d. loco, & alij sup. citati: sed specificè in permutatione, nō habere locum, dicunt ibi Bald. nu. 4. & Salycet. nu. 3. sic etiam concludunt Docto. cum gloss. secundum Hisp. l. illam nō procedere ex aliqua alia causa simili nec vllò modo ampliatur, etiam ex iden

titate rationis, ita Syluest. in d. princ. Insti. de patr. potest.

26 Sed hæc non sunt tuta, nec carent dubio, licet cum ijs simpliciter transeat Hisp. vbi sup. puroq; l. illam sine violētia & sine extensione, æque intelligēdam in permutatione, vt scribit Petr. Gama. in tracta. extēsiō. nu. 101. Cuius opinionē probo, quia in permutatione eadem est ratio, tam erga patrē, quā erga filiū: ita subuenitur patri permutatio sicut vendendo, nō est deterior conditio filij, concessa permutatione. Et quod Bald. & alij arguunt, contra eos vrget, nam cū ibi agatur de causa famis & necessitatis, non est restringēdum id ius patris, cum forsan contingeret non occurrere emptorem, sed permurantem: vel cū permutare vtilius fuerit: aliās maligna fieret interpretatio cōtra parentes, quod lex abhorret, vt l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus, ibi, neq; malignè accipiendū. ff. de verb. obliga. Sicut enim inter arma leges silere dicebat Marius apud Salustiu, ita in illa tremenda necessitate non oportet sectari differētiā vēditionis & permutationis. Hæc nō considerauit Gama. quem citauimus, cuius opinionem prius scripsit Fulgo. vno verb. in l. 1. C. illo titu. dicens leges ibi loquentes de venditione, ex vi verbi trahi ad quasunque alienationes: per text. in l. statu liberi. ff. de statu liberi. Sed peccat arg. quia text. ille loquitur secundū antiquitatem, quæ nō distinxerat nomina cōventionum: vt melius alijs circa illam l. statu liberi. ff. ibidem Ias. in l. iuris gētiū col. 3. ff. de pact. quod plenè latius trado. Igitur tutius arguemus ex prædic. considerationibus, simulque iuuabitur hæc opini. ex tex. in l. sciēdum. 19. §. penul. ff. de edil. edict. ibi emptorē accipere debemus qui

C pretio

Pin. de Bon. Mat.

pretio emit: sed & si quis permutauerit. dicendum est utrunq; emptoris & venditoris loco haberi, de qua æquiparatione latè Igne. in l. 3. §. si cōditioni, ex nu. 20. ff. ad Syllan. & illū tex. cōmēdabat Crem. in notab. 157. Anto. à Bur. in. c. cum causa, nu. 8. de empti. & vendi. l. si in l. fi. nu. 3. ff. de condi& ob caus.

- 27 Sic in eo quod Bal. & Salice. subijciūt cum glo. in d. l. 2. & Doct. in alijs locis citatis ab Hisp. & Syluest. magis placet, vt si detur similis causa, putā q; pater captus ab hostibus, sit occidēdus, nisi certū pretium dederit possit tunc distrahere filiū ex proximè deductis: & quia militat eadē ratio, quæ magis attendi debet etiā in materia nō fauorabili: vt colliges ex traditis à Bal. & alijs per tex. ibi, in c. 1. §. porrò quæ sit prima cau. benef. amittē. cū relatis à las. in l. cum qui dam ex nu. 20. ff. de li. & posthu. & in l. fi. ff. de in ius vocā. Adde ad hoc Panorm. in. ca. fin. nu. 10. de rescript. Feli. in proœm. Grego. col. 2. nu. 9. & quæ tradit insignis Azpilcueta Nauarrus præceptor meus, probitatis & eruditionis rarissimum exemplum in. c. sacerdos nu. 49. de pœnit. Dist. 6. vbi etiam in extēsiōe pœnæ, vim rationis agnoscit. Facit tex. in l. ossa. §. fi. ff. de relig. & sumpt. fune. in fine ibi quia intellectu aliquo prohibitus ipse videtur. Vrget tex. in l. his solis, ibi, satis tacitè cautum. C. de reuocā. donatiō. cum traditis ab Alexā. in l. cum mulier. ff. solut. matri. Probat mihi tex. notab. in. l. libertus. 64. ibi cum ideo prohibuerit. ff. de ritu nuptiar. vbi Iureconf. ratione extendit dispositionem pœnalem & exorbitantem: vt videtur notare las. in l. 1. §. hoc autē nu. 9. ff. ad Trebel. Arc. in l. 1. col. 1. n. 3. ff. de vulg. vrget autem fortissimè pro hac sentētia, cōtra cō-

munē, quod habet alias recepta sententia, vt quanuis lex expresserit certas causas, ad exhæredandū filiū possit tamen exhæredari, etiā ex alia causa simili vel maiori: secundum Ang. Alex. las. & quāplures alios: vt tradūt nouiores in Authen. non licet. C. de lib. præterit. quod probāt Ripa. Hippol. Alci. Bellon. Benedi&. Chaf. Couas Ruui. & ferè innumeri, quos alibi refero, & elegantissimè defendit doctif. & acutif. Doct. Lusitanus Costa. in. §. & quid si tātum. l. Gallus pagi. 131. vt interim omittamq; decisi. d. l. 2. licet contineat casum non vulgarem. nec faciliè extendendum, nō tamen odiosum, nec pœnalem: nec tam contrarium naturali rationi vt Bal. ibi putabat, & in l. illud, nu. 4. ver sic. nec obstat. C. de sacros. eccles.

- 28 Tandem circa. d. l. 2. tractat Hisp. d. loco, ex Alciat. Tiraq. & alijs, post glo. & ordinarios, in. d. l. 2. duplicem literā inueniri. Nā aliqui libri habēt sanguinolētus, facta relatione ad patrem quæ litera frequentior est, eamq; probat gl. ibi, nō tamē bona ratione alias rationes acutius excogitarunt Albc. & alij ibi, vt latius tradit Couas Ru. eandemq; literā allegat Conan. lib. 2. c. 13. & ita habēt libri qui emē dati dicūtur, ad pādētar. Floren. exēplar: & tunc sit sensus patrem distrahentē filium etiā lege permittente, sanguinolentū dici, quia ipsi sibi sanguinolentus videbitur nec enim iusta causa tollet dolorē patris, qui vtēs ea facultate legis se ipsum forsan incusabit. quasi naturalē rationem affectionemq; transgressus fuerit: argu. listi quidē. ff. quod met. cau. in fine, ibi. Cum pro affectu parentes magis in liberis terreātur: & tex. in. §. fi. ibi, pater magis quā filius: Inst. de noxal. facit. l. iusta. ff. de manumif. vindi. Alij legunt sanguinolentos, facta relatione

latione ad filios, vt per gl. Albe. & Sa
li. ibi. quam literā probat Alci. in lib.
2. de verb. signi. nouè intelligēs text.
illum loqui, de liberis sanguinolētis
pro recēs natis: quam interpretatio-
nem probat Tiraq. non relato Alci.
lib. 1. de Retra. §. 26. in glos. 1. nume.
14. dicens errare Doct. in d. l. 2. ali-
ter intelligētes. Vterque nititur ma-
gno argu. ex Rub. C. de Infant. expo.
ibi sanguinolētos nutriēdos. Et ex C.
Theodosiano, vbi his recēs nati, san-
guinolenti dicūtur: ideò forsan, quia
vt docet experientia, tunc homines
sanguineis maculis alijsq; à partu im-
mundis aspersi nascuntur. Eādem in-
terpretationem, tacito Alciat. tradit
Baldu. in l. 17. Romuli.

29 Quo sensu deuiantes à recepta in-
terpretatione. Alci. Tiraq. Baldu. nō
obscure volunt, quod ius cōcessum
patri in illa. l. non procedat indistin-
ctè in omnibus liberis, sed tātum in
infantibus recens natis: glos. autem
& communiter Doct. cōtrarium in
distinctè sentiunt: nec differētia Al-
cia. & Tiraq. ratione. carebit, licet Hi-
spa. Couas. Ru. in d. loco, dicat ean-
dem omnino esse rationem in omni-
bus liberis.

* Cōsidero enim quod si liberi sint
iam infantilis vel maioris ætatis, pos-
sent iuuare patrem ad pellendam
famem, cum de iure in infante consi-
derabiles sint operæ. l. cæterum. 32.
ff. de rei vendi. ibi, Etiam impuberis
aliquæ operæ esse possunt: & l. si in-
fantis. 62. ff. de vsufr. Similiter liberis
adultis, & habentibus intellectu, ef-
feret acerbius seruitutem vel seruitu-
tis speciem subire, cum libertatis dul-
cedinem prius sensissent: quod in re-
cens natis cessat. Maiusque infortu-
nium est aliquando fecelicem fuisse,
iuxta celebrem Seuerini sentētiā
& illuc Ciceronis in familiaribus,

vbi non sis qui fueris nō est cur velis
viuere. Sic etiā quoad honorē & exi-
stimationē in liberis adultis, illa ma-
cula, quoad se & cōsanguineos, non
ita oculati poterit. Et ita lectio & in-
terpretatio Alc. nouè comprobatur,
(reiecta alia lectione Rebu. variātis,
in d. loco, qui nihil affert,) Sed ne pa-
rentū fauorē restringamus: quia etiā
codices ferè omnes habēt literā san-
guinolētus, magis probāndum vide-
tur quod glo. & Doct. cōmuniter vo-
lunt vt lex illa procedat in filijs cuius-
cunque ætatis.

30 Inter effectus patriæ potestatis
enumeratur decisio Impera. Alex. in
l. 3. C. de patr. potest. quæ lex in pri-
ma parte planè loquitur de patre &
filio fa. quoad acquisitionem, nec de
matre vel filio emancipato loqui po-
terat: sed Doct. nō citat illam in pri-
ma parte, id enim alijs multis iurib.
magis ex professo statutū erat. In se-
cunda & tertia parte habet text.
quod pater potest castigare filiū ino-
bediētem, & eum perseueratē of-
ferre Præsidi ad maiore pœnam. Bal.
ibi intelligit de filio in potestate tã-
tum, & ibi Alb. & ita illā l. ad effectū
patriæ potestatis citat Ang. Aret. in.
§. ius autē. nu. 2. Insti. de patr. potest.
Sed hi Doct. debuerunt aduertere,
quod illud ius castigādi, & consiliū,
vt durat, iniquitate filij. ducatur ad
Præsidi, cōceditur etiā propinquis,
nō solis parētibus, vt in l. vna C. de
emen. propin. & sic pater cōtra plu-
res Doct. tex. in d. l. 3. quoad hoc non
cōtinere quid speciale patriæ pote-
statis quod non explicat Alc. Reg. 1.
præsumpti. 3. nec Boer. Dec. 275. nu.
3. tractātes illa iura. Quibus est addē-
tus tex. in l. 1. §. 1. ff. de obse. ibi, patrē
& matrem: & ibi, ad publicam pieta-
tem: de quo tex. in verb. educatum,
agit Alcia. in l. fin. C. de in ius vocan.

C 2 Tiraq.

Tira. in l. si vnquam, verb. suscep-
rit. num. 43. sed aliter Lusit. Costa. in
rep. l. si ex cautione. C. de nō nu. pec.
pag. 56.

- 31 Mellusq; dicendum est, vt ibi de
filio in potestate agatur ob aliud, nō
ob ius castigandi tantū: est igitur ibi
speciale, vt patre ducente filium ad
Præsidentem propter irreuerētiā vel
similē culpā in ipsum patrē com-
missā, debeat Præsides dānare filium,
vt pater ipse dictauerit: quod non
conceditur alijs propinquis in d. l.
vna. Et est notādū ad limitationem
illius, quod dicitur in l. nā quod. ff.
ad Trebe. & ita forsā sensit Alb. in
d. l. vna. n. 4. quod nō exactē videtur
aduertisse Dec. in l. vt vim. n. 21. ff. de
iusti. & iur. dum in hoc æquiparat
patrem & matrē. Decisio autem d. l.
3. cum in hoc specialis sit, nō est ex-
tendenda ad alios casus, loquitur e-
nim tantum vbi pater offert Præsidi
filium sibi inobedientem & contu-
macem, tunc enim in pēna irrogan-
da Iudex sequitur patris arbitrium:
facit text. in l. nec quicquam. §. de
plano. ff. de offic. Procon. Quod etiā
suadet ex text. celebri. in l. respiciē-
dum. §. furta domestica. ff. de pēn.
ibi. publicē vendicāda non sunt: de
quo text. agit Alex. cōf. 135. nu. 2. li.
1. & latius Capol. eum extollens, in
Authen. sed nouo iure, nu. 54. C. de
seru. fugiti. Aliter etiam debet intel-
ligi d. l. 3. C. de patr. potest. secūdum
Bal. ibi, quod voluntas patris in filio
puniēdo, debeat moderari: nec ver-
bum volueris ibi positum, potest ex-
tendi ad pēnā excessiuā, per text.
& Barro. in l. si quis dicat. ff. de manu-
mil. ibi, vtique non maiorem pēnā
cōstituturus: & ibi cum Bar. Plumbi-
nus in fine. & verē text. hīc vrget, ar-
guendo à domino ad patrē, quod in
proposito licet, & nihil citās, ita dicit

Bonifacius in tracta. malefic. tit. qui-
bus est cōcessa correctio. Ad text. ve-
rō in d. l. vna. C. de emēda. propin. vi
de Deci. in d. l. vt vim. nu. 22. ff. de iu-
sti. & iur. post Feli. in. ca. cū cōtingat,
de for. competen.

- 32 Hinc inferitur ad text. celebrē in
lege milites agrū. §. desertore. ff. de
re milita. cuius sunt verba, Deserto-
rem qui à patre suo fuerit oblatu-
deteriorem militiam Diuus Pius da-
ri iussit, ne videatur, inquit, pater ad
supplicium filiū obrulisse. Itemq; di-
ui Seuerus & Anto. eū qui post quin-
quēniū desertionis, se obrulit, depor-
tari iusserunt: quod exēplum sequi
nos debere, & in ceteris Menander
scripsit. Significat aperte text. quod
eū pēna capitalis eo casu posset irro-
gari filio, moderatur & cōuertitur in
aliā mitiorē, si pater filiū ipsum offe-
rat iudici, idq; ex illotex. generaliter
colligūt plures Doct. in varijs locis
intelligētes text. illū procedere in oī
delictis: indeq; inferūt cautelā, vt qñ
pater viderit filium obnoxiiū pēnæ
mortis ex delicto, offerat eū iudici, &
euitabit pēnā mortis Bar. ibi nō scri-
bit, Alb. autē dicit per illū text. ita te-
nere cōiter Doct. & quod aliquando
vidit ita seruari: tradit Capol. caute.
1. securē intelligēs, idē fore in crimi-
ne lesa maiestatis, refertq; aliquos
Doct. nō parui nominis: & ita ex illo
§. colligit Salice. in l. propter insidias
nu. 3. C. qui accus. non pos. & in hoc
illū text. extollit Feli. in. c. 1. col. 2. ad
fin. de offic. delega. & in. c. quērenti,
col. 3. nu. 6. ver. tertius. eo tit. & Hip-
po. in l. 2. nu. 13. ff. ad leg. Corn. de Si-
car. & in l. vnus. §. seruus, ad fi. ff. de
questio. & Matth. de afflict. in. c. 1. §.
in super. num. 18. de prohi. feud. alie.
per Federic. lib. 3. feud. fol. 151. & ita
gñraliter per illum text. tradit Iacob.
Boul. in repetit. l. capitaliū. §. famos.

numero. 189. ff. de pœn. & ita Ludo, Carrer. in suo lib. crimina. §. homicidij. num. 136. cum sequen. & ita indistincte intelligit. Felin. dicens illum tex. sing. in c. accusasti. num. 4. de Acusar. & tam ipse quam Cap. & alij referunt Pau. in d. l. propter insidias, quem ibi scribere non inuenio. ita Al. Re. 1. præsump. iij. & Aug. Arimi nen. ad Ange. de malef. verbo, & ad quarelam. nu. 38. Idem ex illo text. vult Angel. in l. si adulterium cum incestu. §. liberto. in fin. ff. ad leg. Jul. de adulc. vbi ampliat idem esse e conuerso, si filius in simili casu patrem, qui obnoxius esset grauiori pœnæ, offerat: & ita Hippo. in d. l. 2. nu. 13. ff. ad leg. Corne. de Sicar. Alci. d. reg. 1. præsump. 4. & & Iacob. Boulen. d. loco, & Carrer. d. loco. nu. 137. Idem in matre offerente filium tradit Sali. in d. l. propter insidias, quem sequitur Felin. in d. c. 1. col. 3. in fi. cum principi. sequen. de offic. deleg. & Capol. in d. caute. 1. Ex quibus resultat Doct. intelligere tex. in d. §. desertorem, vt non procedat specialiter ratione patriæ potestatis, sed ex ratione naturali amoris & sanguinis, ideoq; idem sit in matre & filio emancipato: idq; suadet ex ratione illius text. ibi, ne videatur ad supplicium obtulisse. Et ex hîsto. deprehenditur: aliquando in causis criminalibus datû patri vt arbitrio suo filios damnaret, vt tradit Connan. lib. 2. cap. 13. & Balduin. ad leges Romul. l. 17. Dum autem Docto. communiter extendunt illû text. ad omnia crimina, iuuari potest ea ampliatio, expendendo tex. ibi, in verbo, & in cæteris. Ad principalem verò conclusionem illius tex. citat etiam glo. ibi text. in l. qui cum vno. §. qui filiû eod. titu. & ita Capol. & Matthæ. de Afflic. & alij in d. locis: qui tex. in de

sertore eandē sententiā videtur probare. Tenendo communem illam allegationem est aduertendum, quod in crimine filij commissio in personā patris aliud est, quia tunc pœna irrogatur arbitrio patris, idque tantum in filio in potestate: per. d. l. 3. C. de patr. potest. secundum Bal. & Alberi. ibi, & diximus sup. proximè: & sic est limitatio ad d. §. desertorem.

34 Similiter communis illa allegatio videtur nouè intelligenda, quando patres offerret filium quem iudex facile capere non posset, secus vbi iudex eû quærebat, & non poterat eua dere, tunc enim pater nō diceretur eum offerre: vt eleganter colligi potest ex text. in l. edito. 13. vers. id autem. ff. de iure fisci. ibi, id quod later, non quod fisci est, quicquid videatur sentire Alci. d. præsump. 4. qui verè non tangit hos terminos.

35 Sed quauis tot Doct. ita indistincte scripserint, & mitè illam cautelā tradant, non eis accedo: veriusq; credo tex. illum in verb. & in cæteris, nō sentire de cæteris criminibus, sed cū dixerit in quodam desertore offerre se, ita Imperatorem iudicasse, subdit, idem in cæteris dicendū fore: id est in alijs personis: in quibus occurrerit eadem causa non diuersa, secundum doctrinam gloss. l. non solum. §. quæritur. ff. de procura. & in l. si fugitiui. C. de seru. fugit. Est enim longè diuersa ratio de illo crimine ad alia, cum desertor grauius puniatur ob culpam omittendo, contra regulam iur. de qua in l. 2. C. si aduer. delic. gl. in l. si mora. ff. solu. matr. vnde pœna desertoris cum sit ex maximo rigore, facilius potuit moderari. Ex multis enim legibus illius tituli deprehenditur ibi procedi nimio rigore, vt in l. 6. versic. qui in acie. ff. eo. sic nec felix euentus aliquid ibi excusat. l. 3. §.

in bello. ff. eo. quem extollit Cremen. nota. 151. Florianus in l. sed & loci. §. sed & si quis. ff. si. regun. quod non est trahendum ita ad reliqua, vt scribit Felin. in cap. causam nume. 8. ad finem de iudi. probat Cagnolus in l. 2. nu. 140. ff. de orig. iur. de quo etiam Felin. in cap. illud, de maior. & obed. Benedi. in cap. Rainutius, verbo in eodem testamen. l. nu. 71. Corra. lib. 1. Miscel. cap. 24. ad finem: & legitur apud Gellium libr. 1. cap. 13. Similiter non fuit bona extensio q̄ Doct. indistincte faciunt ad alia crimina, quia in desertore potuit esse culpa ex pusillanimitate: nec est directa ad incōmodum vel offensam certæ personæ, ideo potuit facilius remitti & moderari: argu. l. 2. C. de in ius vocan. & quod notat glo. magna ad medium, in l. asiduis. C. qui potior. in pign. hab. ibi, lex enim suum beneficium. Nec erat iuridicum indistincte admittere, vt parens vel filius posset eludere pœnam à iure statutam, offerendo filium vel parentem facit text. notabilis in l. si quis forte 6. ibi, eludendæ pœnæ causa. ff. de pœn. & quotidie legi fraus fieret, contra publ. vtilitatem quæ versatur in maleficijs puniendis. l. congruit. ff. de offic. præf. l. ita vulneratus. 2. ad legem Aquil. contra id quod eleganter dicit tex. in l. si à reo. §. illud quod vulg. ff. de fideiuss. ibi, pœnas ob maleficia solui magna ratio suadet: faciunt quæ congerit Felin. in cap. Rodolphus, colum. 3. de rescript. l. as. in l. 1. in. 2. lec. ad finem. ff. solu. matrim. Crotus in l. omnes populi. num. 177 Concludo igitur contra doctorem in dict. locis, vt ex dict. §. desertorē, non fiat regula generalis, nec extendatur ad alia crimina in quib. sit diuersa ratio. Inde credo quod in vero crimine læsæ maiestatis, non ser-

uabitur illa decisio, contra Salycet. Cepol. & alios. Vnde sequitur melius aequaliter aduertisse Matthæ. de Afflict. dicto loco, dum videtur resolvere, quod ille text. non trahatur ad casum in quo persona offensa, causam suam prosequatur: facilius enim dispensat lex & princeps cum solennitate publica, quàm cum præiudicio tertij: vt probat tex. in l. si quādo. C. de in offic. testam. secundum veram resolutionem.

36. Non fuit omittendus alius effectus patriæ potestatis à gloss. omisus, ceteris autem subtilitate superior, & apud Iurecons. frequentior, qui huic tituli. & sequenti non improprie applicatur: is est circa ius & nomen sui heredis, vnde interpretes suitatis nomen non absurdè deduxere. Nam apud Iureconsul. vt nomen sui hæredis frequentissimum est, ita suitatis non inuenitur: id tamen rectè deductum defendit Vigli. in. §. sui autem. Institu. de hæred. qualiter. & differ. Alciat. libro quinto parerg. cap. 19. & his tacitis Coraf. libro tertio Miscellan. cap. 16. Suitatem verò definierat Angel. de Peri. gloss. in repet. l. in suis. ff. de libe. & posthu. cuius definitio nem defendit Deci. in l. qui se patris numero. 2. C. vnde libe. vbi nouissimus Fabius aliter describit, alijs etiā verbis Alciat. vbi supra aliter item Loriot. de Cōsang. Axiom. 15. quorum dicta hoc loco examinare opus non est. Præcipuum autem requisitum suitatis est patria potestas, regulariter enim de iure absque patria potestate non dicitur qui suus hæres: quā regulam ineptè nonnulli conantur euertere, cum tamen eam perspicuè scribat Iureconsult. in l. lege Cornelia, in fin. ff. de testamen. ibi, quanuis suus hæres esse non possit, qui in potestate morientis non fuit. Idem

Idem probat textus in. §. sui autem, & melius in §. ceteri, Instituti. de hered. qual. & differ. & in §. sui autē. In sit. de heredit. que ab intesta, defer. Ex quo infert Iusti. in dict. §. ceteri. vers. qua de causa, neminem suū heredem esse matri: & inde colligitur regula. l. nulla femina. ff. de suis & legit. hære. & illud, §. ad testamēta. ff. de bono. pos. cont. tab. quibus iurib. constar hanc esse veram regulā, cui tamen (ut ferè omnibus alijs) nō possunt deesse obiectiones quibus satisfacit Deci. in d. l. qui se patris, & ibi Gozad. in num. 12. & prius limitando satisfacit Alex. in l. si filius qui patri. col. 6. ff. de vulga. & pup. & nouissimè tradit Hisp. Antro. Gomez. 1. tomo capitulo. 9. ex numero. 9. hinc puto explicanda esse verba textus. ad quæ glo. & Docto. non aduertunt, in l. prima. §. per hanc. ff. de rei vendic. ibi, suum vel in potestate petat. Significat enim Iureconsult. in filio paria esse suum dicere vel in potestate eòq; ex potestate patria sui heredis nomen resultet semper in filio, nō semper in nepote, secūdum iuris principia. l. si quis filio. ff. de iniust. rup. l. 1. §. sciendum. ff. de suis & legit. hære. Aduersus hanc regul. qua si Iurecons. non esset, non satis cautè argumentatur Corne. in l. si fratris. col. 18. nume. 14. vers. sed in contrarium. C. de iur. de liber. adducens exemplum filij. Episcopi vel patricij. quibus dignitatibus liberatur à patria potestate, & tamen dicitur suus hères: quod nihil est, cū lex iustis ex causis tunc effectum emancipationis induxerit, ac præcedētis potestatis vel suicitatis diu cōseruauerit. Alia obiectio fit à Corn. vbi sup. quo tacto idem scribit Marius Salamo. in l. Gallus. §. si eius nu. 14. ea est de posthumo. potestq; dupliciter formari,

tam de posthumo nato, q̃ de posthumo dum in ventre est: argumentatio autem Corne. tractat. de posthumo nato mortuo patre, & sic cum patria potestas dari non possit, & tamē is posthumus in iure dicitur suus hères, in l. si quis fil. §. primo. ff. de iniust. & rupto testament. in l. prima. §. sciendum, ibi, vel saltem concepti, ff. de suis & legit. hære. Cui difficultati respondens Decius in dicta leg. qui se patris, præ posterè eam accipit, ideoq; minus aptè respondet, dicens, quod posthumus fiēt & in spe dicitur suus, per legem. qui in vtero, ff. de statu hominum quod respicit aliam considerationem, dum posthumus in vtero est, de qua statim agemus. Itaque patet adiura à Cornello adducta, non facere spem natiuitatis posthumis nec tunc rectè applicari d. l. qui in vtero: quod ante Deci. non satis expendit Alex. in d. l. si filius qui patri, numer. 1. nec Soc. in l. 1. num. 24. col. 24. in fin. ff. de vulga. Vnde melius huic obiectioni occurrendum est ex fideione seu prouidentia, de qua in l. intelligēdus. §. 53. ff. de verb. signi. qua habetur generalius, posthumum cēferi natum eū pater moreretur, & sic retro trahitur tempus natiuitatis ad tēpus quo pater adhuc vivebat: sic alibi dicitur quod ad tempus natiuitatis iura sua ei cōseruantur, vt in l. antiqui. ff. si pars hære. pera. de text. autem d. l. q. qui in vtero doctè & ingeniosè olim scripsit Bartolome. Philippus Lusitanus, in tracta. fictio. 3. par. cap. 9.

37 Ex prædicta regula infertur ad veram, & receptam sententiam, quæ habet posthumum non dici suum heredem antequam nascatur. l. fin. ff. de collatio. bonor. l. fin. ff. de adsigna. lib. ideoq; spes tantum non existētia sui heredis tunc considerari

potest, vt in lege prima. §. totiens. ff. de vent. in poss. l. mittere. latè l. as in l. si à primo, numero. 18. ff. de liber. & posthum. latius Tiraquell. in l. si vnquam verb. suscepit liberos, numero. 124. vbi multis hoc ornat: quibus addo text. in l. Posthumus in princip. ff. de inoffi. testa. secundum communem literam ibi, quibus suus potuisset fieri, si in vtero, mortis eorum tempore, non fuisset: quod probat text. ille etiam si legatur ad exēplar
 “ florentinum, cuius meminit Anto.
 “ Augustin. libro quarto emendat. pag. 270. Huic autem vere & receptæ sententiæ non obstat text. in §. sui, in l. instituit. de hered. quæ ab intesta. defer. quo l. as. maximè torquetur in dicta l. si à primo, & in l. posthumus nato, & in l. qui se patris, vbi dixit non posse ei sine violentia responderi, cuius verba sunt: posthumi quoq; qui si viuo parēte nati essent, in potestate eius forent, sui heredes sunt. Puta
 “ uit enim l. as. in dict. locis, textum illū loqui de posthumus dum in ventre est: ideoq; responderi sicut dici suū ob spem natiuitatis: & ita semper De
 “ cius. in d. l. posthumus nato, & in d. l. qui se pat. & in l. posthumus. C. de collatio. & nouissimè Duare. libro. 2. disputa. c. 37. Sed melius est intelligere vt olim ego intelligebam, posteaq; idem legi apud Cur. dicta l. posthumus, à quo transcripsit Gozad. dict. l. qui se patris, & refert nouissimus Hu
 “ berti. dict. l. posthumus, in secūda parte numero. 4. vt scilicet, textus. ille loquatur de posthumus nato (nam ante natiuitatem ex dictis iurib. suus heres nō dicitur) quod primo suadet ex vi nominis, idem enim est dicere posthumū, ac si dicas natū post humationē seu mortem patris l. tertia vers. primo. ff. de iniust. nup. Aulus Gellius libro. 2. c. 16. probat text. in
 11309

l. nomen filiarum. 164. ff. de verb. sig. & ita habet communis resolutio vt post alios tradit Galiau. in l. Gallus in princip. numero. 28. Idem sensus colligitur magis ex serie illius textus quia prius loquitur quod iudicaretur: si viuo patre natus esset, & vtitur verbis conditionalibus ibi si viuo patre: & sic loquitur de nato, nō de eo qui in ventre est. Igitur idem referri debet ad casum mortui patris. Si enim eo viuo requiritur natiuitas vt filius suus heres dicatur, multo magis id exigi debet in secūdo casu, cum iam parens de est, & sic textus ille semper loquitur de posthumus nato: facti autem differentia nō iuris ibi est, an viuo an mortuo patre nascatur, atque ita textus ille magis probat commu. sententiā, Quæ interpretatio etiā iuuatur eō quod frequentius in iure posthumus nō dicitur qui in vtero est, sed natus vt in d. l. tertia. ff. de in iust. rup. ante natiuitatem enim magis appellatur venter, vel in vtero esse dicitur, vt in dict. l. qui in vtero. & l. ventre. ff. de acquir. hære. l. cū quidam. §. primo. ff. eod. l. veteri. ff. de tutor. & curato. da. l. prim. & per totū titul. ff. de vent. in poss. mit. Non tamen negandum est aliquādo posthumus dici ante natiuitatem, pro eo scilicet qui adhuc in vtero est l. cum pater. 30. ff. de nego. gest. l. si nemo. §. si. ff. de testamen. tute.

38 Ad nomen sui heredis & effectū suitatis ex patria potestate citatur quotidie tex. in d. l. in suis, & in d. l. §. sui autem à in lege cum ratio. ff. de bon. damnat. vel secundum aliam literam de portio. liber. de quibus agit Coras. libro tertio Miscellan. capitulo. 16. cuius verba fuerunt Viglij in dicto Paragrapho sui autem & Alcia. in fin. libri quarti de verborum significatione & dicto libro quinto parerg.

parerg. capitulo. 19. Ex quo, & alijs
quæ legendo aduertit, conijcio Dna
ren. ad Balduin. in hoc vicio transcri-
bendi voluisse notare eundem Co-
rat. cuius tamen diligentia & iudi-
cium in multis laudari potest. Ex il-
lis autem iuribus plures fuitatis effe-
ctus colliguntur à Doct. quos facile
colliget qui legit scripta ab ordina-
rijs & repet. in d.l. in suis, & in d.l. qui
se patris, & in d.l. si filius qui patri: &
quæ repetit Corn. in d.l. si fratris, &
quæ transcribit Benedi. in c. Raynu-
cius. verb. mortuo, itaque in secunda
ex numero. 50. & latissimè Igne. in l.
1. §. si pater ab hostibus. ff. ad Syllan.
& post eos l. orior. de Confanguin.
Axiom. 15. cum seq. & Tiraquell. in
dicta l. si vnquam in princip. ex nu.
19. Idem de primogenito quæst. 32.
& 39. & quæ in praxim deduxit
Deci. consi. 31. Quibus addendum
est ex d. iurib. quod cū regulariter vi-
uentis nemo dicatur hæres, si in ali-
qua dispositione fiat mentio de hæ-
redibus viuentis, intelligendum sit
de suis hæredibus, vt aduertit Alcia.
in l. hæredis 75. numero. 4. ff. de ver-
borum significatione cui addo tex-
tum secundum communem literā,
in l. tertia in fin. princip. ff. de iniusto
rupto. ibi, siue post mortem siue vi-
uo testatore iuscatur hæres: ad quæ
verba nec gloss. nec Docto. aduertit
se videntur. Sed omisis cæteris effe-
ctibus fuitatis, illum examinandum
suscipio, qui difficultatē & vtilitate
maior videtur: ex illis enim iurib. in-
ferenda dixit gloss. in l. nihil. C. pro
hæred. & in leg. secunda. §. filium. ff.
eod. q. filij sui hæredes, non habeant
ius vsucapiendi illo titulo pro hære-
de & ita Bar. quæ sequitur Pau. Alex.
& alij, in d.l. in suis vbi idem probat
nouissimè Alci. post Ang. de perigl.
ibi. n. 117. & est receptissima opinio,

vt tradunt omnes ibi, & Iacob. de S.
Georg. in l. pater filium, nu. 2. 6. ff. de
inoffic. testam. Hispan. à Couas Ruui.
in c. possessor. 2. par. §. 5. Bald. Soc. Be-
nedic. & alij infra referendi, circa de-
clarationem Bal. in Rubr. tex. de præ-
script. Albe. in d.l. 2. §. filium Funda-
mentū gloss. & Doct. est ex d.l. in suis
cum similibus, cū enim Iurecons. ibi
& alibi dicat suum hæredem viuēte
patre dominū censerī, & eo mortuo,
magis cōtinuare pristinum ius, q̃ no-
uum acquirere, putāt ipsi inde nega-
ri filio nomen & possessionē heredis
& consequenter non concurrere ius
vsucapiendi ex nouo titulo pro hære-
de, quod probari existimāt in. d.l. ni-
hil, & in. d. §. filium. Sed contra præ-
scriptam illam opinionē, seu potius
inueteratum errorem, eleganter ad-
uertit Vigli. in dict. §. sui autem, Insti-
tut. de hæred. quali. & differ. qui vti-
nam pergeret enucleare ius Civile
vt cœpit, & potuisset, quem merito
dum iuuenis esset magnæ spei appel-
larunt insignes viri Erasmus & Al-
ciat. quo in loco Vigli. respondet il-
lis iurib. quib. gloss. & Docto. nitun-
tur, ea quæ melius explicat, non au-
tem curauit probare sententiam cō-
muni contrariam: & eo tacito idem
scribit Forcatul. in sua Neciomantia
dialogo. 36. cuius tantum memin-
it Hispan. vbi supra vult igitur Vigli.
cōpetere suis vsucapionem pro hæ-
rede: idemque nouissimè probat Cō-
nan. libro decimo capitulo quinto
nemine citato, more suo. Sed ante
hos omnes eandem sententiam con-
tra gloss. & communem tentauit Cu-
man. in dicta l. secunda. §. filium, &
Fulgo. in l. prima. C. pro hered. Et an-
tequam illis iurib. respondeamus,
hanc veram sententiam probō vl-
tra eos, ex sequētib. primò ex dicta
l. in suis cum similibus à quibus Do-
cto.

C 5 do.

cto. præpostere inferunt: nam dum
sui vocatur tanquā pristini domini,
& per illam iuris cōtinuationem, id
planè est eos magis hæredes facere,
non autè eis adimere aliquid quod
extraneis heredibus concedatur: sui
tas enim prodesse, nō nocere solet vt
fatètur Doct. parum in hoc sibi con
stantes, vt colligitur ex Perigl. num.
112. & num. 116. ex Barto. & alijs in
d.l. si filius qui patri. ff. de vulga. & ita
succedit regu. vulgaris l. quod fauo
re. C. de legibus. facit ad hoc textus
notab. l. tertiæ §. si emancipatus. ff. de
bono. pos. cont. tabul. ibi, non enim
qui filius iustus est efficietur nō filius
cū recessio quo magis admittatur nō
quo minus adhibeatur, &c. Iuuatur
hoc secūdo, quia filius suis quæ hæ
redibus planè conuenit vsucapio pro
hærede ex vi verborū, ipsi enim ve
rè & propriè hæredes sunt, & magis
hæredes dicuntur quàm extranei,
vt superius probaui. & colligitur ex
lege prima §. qui sunt in potestate.
ff. si quis omis. caus. testat. Non est
igitur cur eis negetur ius hæredibus
concessum. Faciunt tertio pulchra
uerba textus in l. falsa demonstratio
33. §. primo. ff. de conditio. & demo.
ibi, honor eius ausus est, non condi
tio mutata. ita in suis nomen & con
ditio hæredum manet, licet effectus
maior sit. Probatur quarto hæc veri
tas, quia suis hæredibus non negan
tur actiones & remedia hæredum, vt
petitio hereditatis, iudiciumq; fami
liæ erciscun. vt colligi potest ex l. ter
tia. ff. de petit. heredit. & l. secūda in
princip. famil. erciscun. cum tradi
tis notabiliter per Aretin. in l. planè.
§. duobus col. 3. ff. de legatis primo.
Probatur & §. idem efficaciter ex l.
pen. §. si pater. ff. pro suo vbi glos. reti
nens suum errorem mirè variat, nul
la enim ratio differentie assignari pō

test. cur ex diuisione bonorum à pa
tre viuo facta, filij ibi vsucapiant pro
suo: succedendo autem patri defun
cto non vsucapiāt pro hærede: maxi
mè cū diuisio illa facta à patre viuen
te inter liberos, & successio quodam
modo equiparentur, ex glo. & Doct.
in l. quoties. C. famil. ercisc. & ideo il
la diuisio nō sumit effectum nisi post
mortē, sicut successio, secūdam glos.
& Doctorem. & notat Salic. in d.l. nihil,
nu. 2. in fin. Contra cōmunem etiam
& 6. stat manifesta ratio: glo. enim &
Docto. argumētantur à continuatio
ne dominij, de qua agit Iurecōsultus
& ob id negāt suis vsucapionem pro
hærede: sed debuerūt aduertere hic
agi de vsucapiēdo & sic de re aliena,
in qua non potest dari continuatio
illa dominij, & consequenter cor
ruit illa argumentatio glosæ & Do
ctor.

40 Fortius autè & euidentius funda
mentum aduersus communem erro
rem colligitur ex d. §. filium. dict. l. 2.
vbi hæc sententia manifestè proba
tur, verba text. sunt filium quoq; do
natam rem à patre, pro hærede nega
uit vsucapere Seruius. s. quia existi
mabat naturalem possessionem pe
nes eum fuisse viuentē patre. Ex qui
bus verbis glos. & Doctorem. colligunt
suis negari vsucapionē pro hærede:
sed verius collegissent contrarium.
vt pungit Cuma. ibi, licet non sibi cō
stet: firmitus autem explicat Vigli. vbi
suprà, & forsan melius nunc deduce
mus. Nam in d. §. describitur in quo
speciali ratione suis negatur vsuca
pio pro hærede: si autem regulariter
suis vsucapere non posset, ineptā ef
fet dubitatio Iurecō. vanoq; labore
tot verbis ostendere conaretur, in ea
specie cessare vsucapionē pro hære
de: à quo enim remouetur genus, cer
tum esset remoueri speciē, iuxta glo.
in l.

in l. si causa cognita. C. de transactio.
quod aperte deducitur ex eodē tex.
attento quod ibi specialis ratio tradi-
tur ad negandam tunc vsucapionē
pro hærede. Vnde per locum à spe-
ciali, patet Iute consul. significare re-
gulam esse in contrarium, vt scilicet
suus pro hærede vsucapiat; ex qua re
gula ibi resultabat ratio dubitandi,
qua nō obstantē deciditur eo casu
cessare vsucapionē pro hærede: quia
filius viuo patre, rem possidebat à pa-
tre sibi donatam, & ideo postea pa-
rente mortuo, non potuit filius sibi
mutare causam possidendi, ex regu-
la. §. præcedent. & l. tertia. §. illud. ff.
de acquir. posse. Et vt magis enucle-
tur mens illius textus. aduerto l. C.
ibi aduersus hanc rationem decidē-
di, sentire subtilem rationē dubitan-
di, videtur enim ibi non mutari cau-
sam possessionis, eo quod prima do-
natio inter patrem & filiū non valuit,
& consequenter causa pro non causa
erat habenda, iuxta vulgarem regulā
leg. nō putauī. §. nō quæuis. ff. de bo-
no. posse. cont. tabu. & ita videbatur
posse induci vsucapio pro hærede,
nec mutari in filio causam possessio-
nis cui tacite obiectioni satisfacit l. C.
considerans, donationem illam li-
cēt inuālidam, transulisse naturalē
possessionem in filium, sicuti, aliās in-
ter virum & uxorem l. 1. §. si vir ux-
ori. ff. de acquir. possess. Atq; ita conclu-
ditur stare regulam illam prohibēte
nequis sibi causam possessionis mu-
tet ideoq; nō posse ibi dari vsucapio-
nē pro hærede, quia mutaretur cau-
sa possessionis cōtra iuris regulā hęc
sunt quæ verē & subtiliter colligun-
tur ex Iure consul. in dict. §. à Docto-
ribus malē explicato. Ex quo iam pa-
tet ibi non agi de possessione bono-
rum, quatenus prius erant penes pa-
trem, sed de possessione rei donatæ,

quæ viuo patre erat penes filium:
quod contra glos. & Barto. bene ad-
uertit las in dict. l. in suis, numero. 31.
& sic ostēditur ibi esse tex. expressus
pro hac sentētia cōtra cōmunem.

Nec aliquid obstat dict. l. nihil. C.
41 pro hærede, verē enim respondet
Vigli. & ante eum Fulgos. non rela-
tus. leg. illam aliud longē diuersum
contingere, cum dicit. nihil pro hæ-
de vsucapi. possesuis hæredibus exi-
stentibus magis obtinuit: quæ verba
præposterē à glos. & Doct. accipiun-
tur, quasi ibi negetur suis hæredibus
vsucapio pro hærede: text. autem
vult quod vbi sui hæredes existunt
nō possit aliquis hæres dici, nec pro
hærede vsucapere: quod iidem Cæ-
sares rescripserant in leg. 2. C. vnde
libe. cuius ratio est, quia suus ipso iu-
re fit dominus etiam ignorans, & cō-
sequitur dominus totius hæredita-
tis, vnde nemo alius hæres dici po-
test: quod propriē congruit in succe-
sione ab intestato, vt loquitur dic. §.
sui autem, versiculo idem etiam con-
uenit vbi suo præterito, aliquis insti-
tuitur, succedit enim ipso iure causa
intestati. l. 1. ff. si tab. testamen. nullę
extab. leg. inter cætera. ff. de liber. &
posthu. l. 1. ff. de iniust. rup. cum mul-
tis alijs. Necessariō autē ex iuris prin-
cipijs d. l. nihil procedere nō potest,
vbi daretur testamentum validum,
in quo cum filio institueretur extra-
neus, tunc enim extraneo negari nō
potest nomen hæredis, ex institutio-
ne, & consequenter vsucapio pro hæ-
rede. quod Doctor. non ita explicat.
Hæc autem interpretatio ad dicta l.
nihil, difficultatem habere posset,
quam Vigli. non attigit: si fingas
quod aliquis ex iusto errore pos-
set credere se hæredem, vt in exem-
plis Bartol. in leg. Celsus, col. prima.
ff. de vsucap. similiter etiam in exem-
plo.

Pin. de bon. mater.

plo. l. h. ff. de hered. institutionibus
vbi Barr. & Imol. notant de rumore,
quod filius ante patrem decesserat:
essetq; aliud exemplum iusti erroris
ex lege uxorem. ff. de manu testa. Si
militer ex errore facti datur bona fi-
des, & nomen heredis, & si suus exi-
stat qui ignorabatur, vt lege militis
codicillis. §. miles in supremis. ff. de
militari testamento. Nam si ex iusto
errore aliquis se heredem credat,
etiā suo existente, poterit pro here-
de vsu capere. ex gl. in verb. existima
uerit, & ibi Doct. in l. 1. ff. pro here. &
gl. h. ff. verb. nō potest. C. eod. Ex iu-
sto enim errore titulus putatiuis suf-
ficat ad vsucapiendū. l. non solū. §. 1.
ff. de vsu capio. l. quod vulgo. ff. pro
empt. l. pro legato. ff. pro lega. gl. l. in
terdū, in prin. ff. de acquir. poss. Barr.
& alij in d. l. Celsus. Hæc autē restri-
ctio ad illā l. tutius procedet in tertijs
possessoribus qui causam habuissēt
ab instituto vel alio qui iusto errore
se heredem putaret: talis enim pos-
sessor bene se tueretur aduersus suū
heredē ex possessione cū titulo, quod
comprobatur: Nam iura dicunt ius
adeundi & immiscendi nō perimi vl-
lo tēpore quod communis sentētia
intelligit vsque ad triginta annos,
gloss. recepta in l. 3. ff. de acqui. here-
dit. & l. licet. C. de iur. de libe. Bar. in
l. 1. num. 4. ff. de codic. ex lege: quod
tenuit Paul. in l. si quis suus. ff. de iur.
de libe. & l. si. C. de repud. here. quā-
uis fas in dicta l. tertia & in dict. l. li-
cet, male eūm citet: tradit notanter
Curti. in l. vna C. quand. non peten.
part. num. 25. & ibi Deci. nu. 8. Felin.
in c. de quarta, num. 22. de præscrip.
Sed quāuis filius vel alius hæres ha-
beat spacium illud. 30. annorum, si
quis tamen rem possideat, vsucapiet
aduersus filium tempore ordinario,
si titulum & bonam fidem habeat:

sine titulo autem cessante mala fide,
vsucapiet tempore lōgissimo, vt tra-
dit notatē Alex. d. l. vna, nume. 7. C.
quand. nō peten. part. Bal. de præscr.
part. 4. quæstione. 19. Gozad. consil.
57. nu. 4. qui citant. Bal. in l. si. C. fin.
in regūdo. vbi hoc non dixit, ego ad-
do ita interminis scripsisse Paul. in l.
filio præterito, colū. secunda. ff. de in-
iust. rupi quem nō petens in aduer-
tenter reprehendebat. Benedi. in c.
Raynuius, verbo, mortuo, in secun-
do num. 62. & sic vides aduersus suū
heredem vsucapi posse res heredita-
rias: pro quo adduco tex. notab. qui
hoc manifestē probat in l. captū. 19.
C. de poss. limi. reuer. ibi, suum here-
dem, & ibi, si non tām tēpus, efflu-
xit, Ex quō tex. & inris principijs est
hoc intelligendū, data habilitate ter-
minorū putā post legitimā ætatē filij
nō antea, & cū restitutione ex iusta
causa, ne vsucapio noceat filio, quā-
do ei non possit culpa imputari: &
ita tēperādum est, q; in distictē scri-
bit gl. & Bal. in d. l. vna nu. 9. & quod
tradit Bal. de Præscr. 1. parte. 6. nu. 3.
q. 27. dū scribunt cōtra existētiā
sui heredis nullo tempore vsucapi
posse: melius dicerent existētiā
ipsam sui heredis vsucapi nō posse,
qui nullo tempore potest quis effi-
ci filius vel suus, si nō erat: dominus
autem vetū effici potest, & ita cōtra
suum heredem vsucapione se tueri,
quod potest colligi ex Pau. in d. l. li-
cet. C. de iur. de liber. & ex Corn. ibi
col. 3. ver. sed aduerte, & ista conue-
niunt quæ Bal. adducit in d. loco.

43 Intellige etiā d. l. nihil, secundum
prædictū verum sensum. vt securius
procedat, quādo alius sciret filiū ex-
tare: statim enim scit vel scire debet
se ius nō habere, nec posse aliquem,
suo præterito, heredē esse ex testamē-
to: quia veritas tūc est causa intestati

l. i.

l. i. in fi. ff. si tab. testa. null. extab. secū
dum veram & receptam sentēciam.
Idem facilius procederet vbi prorsus
testamētum non esset factū, ne-
mo enim succedere potest stāte suo,
vt sup. in quibus terminis nō posset
vsucapio procedere quāuis possessor
errore iuris putaret se habere iustū
titulum: obstat enim regula in mate-
ria: vt iuris error non inuēt ad vsuca-
piendū l. nūquam ff. de vsucapio. l. fi.
C. de vsucap. pro dona. Quod vtili-
ter amplio vltra Docto. vt procedat
etiā lapsis triginta annis licet id tem-
pus etiā sine titulo ex errore iuris vel
alio colore quo cesset mala fides, suf-
ficiat ad vsucapiendū, etiā de iure Ca-
nonico, secūdu Pau. in d. l. Celsus. n.
4. ff. de vsucap. vbi latē Bal. nu. 15. &
facit tex. in c. peruenit. vbi notanter
Burg. de emp. & vēd. notat. Affl. De-
cis. 40. n. 21. vbi merito extollit reso-
lutionē Pau. & ita Rubeus cōf. 75. qđ
luuatur ex effectu lōgissimi tēporis,
in re prohibita alienari: secūdu tradi-
tionem Pau. vidēdam in l. fi. §. sed
quia, col. 3. C. cōmū. de lega. Ias. in l.
fi. ius fam. §. diui, in. 1. lectū. n. 114. in
fi. Dico enim quod in his terminis,
nō procedit illa resolutio Paul. quia
vbi possidens bona, scit extare filium
defuncti, magis est in mala fide q̄ in
errore iuris, ea retinēdo: id enim sua-
det non solū ius ciuile, sed ratio natu-
ralis omnibus nota. d. l. cū ratio. ff. de
bon. dānat. Et in his quę natura ipsa
docet, nemo excusari potest. l. 2. &
ibi Doct. C. de in ius vocan. Ias. in l. fi.
quis id quod nu. 32. ff. de iurisd. om-
niū iudi. quod maximē inuari potest
ex traditis à Feli. in d. c. de quarta. n.
26. de prāferi. & ab his quę resoluit
Bal. vbi supr. Nec illa doctrina Paul.
prorsus tuta est, possetq; multis con-
trouerti: variāt enim Doct. vt latē tra-
dit Hispa. à Leiuā in d. c. possessor. 2.

pat. §. 7. n. 5. char. 52. versis secūda cō-
clusio. Et hęc nostra ampliatio iuuat
tur satis ex notabili decisio. Affl. d.
374. vbi loquitur de possidēte lōgissi-
mo tempore ex testamento irritō.
Posset etiam exēplum & ampliatio
assignari ad d. l. nihil. in spurio, qui
nullo tēpore vsucapere posset, in reli-
ctis à patre, quatenus ius resistit, etiā
si ex errore facti putaret se legitimū:
vt tradit Salic. in d. l. nihil. post anti-
quos: & voluit glo. memorabilis in l.
nemo. ff. de vsucap. pro leg. Bald. in l.
nullo. C. de rei vēdic. notabiliter Ale-
xan. conf. 74. lib. 3. latē Bal. 4. part. 4.
par. q. 1 §. & Rip. in l. 1. nu. 8. ff. quor.
bono. qui videnti sunt, quia non est
omnino sine dubio. Et ex illa l. ne-
mo: cū glo. ff. pro ligv. vtiliter infer-
tur ad personas numeratas à glo. in.
§. legari Instit. de legat. Sunt hęc vti-
lia, pendētq; necessariō ab intelle-
ctu d. l. nihil, idē excessus hic nō cul-
pabitur: vt aliās idquit l. C. Marce-
lus, in l. iam dubitari. ff. de hāred. in-
stit. Pater igitur ex sup. deductis, nō
esse negandum ius vsucapiendi pro
hārede, suis hāredib. & consequen-
ter nō esse differētiā inter filios in
potestate & emancipatos: cōtra glo.
& Doct. Hinc etiam cessabit anxie-
tas Pau. in d. l. secunda. §. fillum. ff. de
vsucap. pro hāre. dum tractabatur quo
remedio succurreretur suis hāredib.
bus. Utilitas autem et verificatio hu-
ius articuli ad praxim est quando in
bonis patris aliqua extarent quę
patris non essent: sicut enim extra-
neis, tunc datur titulus & ius vsu-
capiendi pro hārede: ita & fortius di-
cendum est in suis, ex sup. deductis.
Quam sententiam libentius ample-
ctor, quia eam probauit olim cōsum-
matissimus Iureconf. insignis Doct. *
Antonius Soarius, supremi Regij prę-
torij senator dignissimus, quę Salmā-
tica:

triciā docentem, audisse nunquā per-
niterebit. Ex his infertur ad opinionē
Bal. in Rub. de præscrip. num. 15. qui
retinens communem errorem quē
sup. cōfutuimus, excogitauit pro in-
genij velocitate, posse filium nō ob-
stante suitate vsucapere pro hærede
non vt filium, sed tāmquam agnatum
vel cognatum. Filijs enim successio
defertur ex tribus capitibus l. primē.
§. sed videndum. ff. de success. edic. &
sic vult Bal. q. filius licet ex primo ca-
pite non possit vsucapere pro hære-
de, poterit ex sequētibz: quod sequi-
tur Alexand. d. l. in suis numer. 7. idē
Alexand. in lege prima nume. 17. C.
qui admit. Alexand. in l. licet C. de iu-
re de liber. Alexand. in l. si emanci-
pati. C. de collatio. Deci. in d. l. prim.
in vtraque lectu. baldus in di. l. Cel-
sus prima parte numero. 46. ff. de vsu-
cap. Soci. in l. si filius qui patii, num.
16. ff. de vulga. Benedict. in. c. Raynu-
rius, in verb. mortuo. c. 2. nu. 185. Hi-
spa. Couas Ru. d. c. possessor, nouissi-
mē Alcia. dict. le. in suis: quæ opinio
inutilis est si attendatur verior sen-
tētia quā sup. probauimus: cum enim
possit filius vsucapere pro hærede ex
primo capite, non oportet confuge-
re ad iura agnatorū vel cognatorū.
Sed retenta communi opinione, nō
videtur probabilis hæc inuētio Bar.
lex fundamento Ias. in d. l. in suis, nu-
mo. 8. & eiusdem in dict. l. 1. num. 25.
quod prius tetigit Alex. d. l. si emāci-
pati. 2. col. vers. sed posset: ex tex. quē
cōmendat in l. de bonis. §. 1. ff. de
Carbon. edic. ibi, tametsi ex inferio-
ribz partibus perant, qua legitimi
vocantur, quoniam sui sunt, vel ex il-
la quæ cognatis datur. Et sic vult tex-
tus quod ex quocunq; capite succe-
dat filius, semper ei inest qualitas sui
hæredis: & consequēter si suitas es-
set causa tollēda vsucap. pro hærede,

non posset filius vsucapere ex capi-
te agnatorum vel cognatorum. Sed
tandem Alexand. dict. l. si emanci-
pati, Ias. d. l. prima numero. 25. & ibi
Deci. num. 89. lectur. secunda & Al-
ciar. d. l. in suis, & Soci. d. l. si filius qui
patii, nume. 16. respondent quod in
alijs capitibus filius dicitur suus,
quoad ea quæ vtilitatem ei adferūt
cum gloss. d. l. 1. per l. penult. §. fin. ff.
quis ord. in bono. pos. seru. & ita in-
telligatur di. l. de bonis: quæ solutio
periculosa est, ex his quæ in simili tra-
dit idem Deci. in l. vna, nu. 9. C. quā-
do non pete. part. à quo transcribit
Gozad. cons. 56. nu. 3. Item secūdam
eam Bal. subtilitatē destrueretur cō-
munis opinio, & redderetur prorsus
inanis regula, quā figunt gl. & Doct.
cum ad manū & nutum filij absque
vllō labore esset vsucapere pro hære-
de: quod dubitans aduertit Corra in
memorab. verb. filius, & lex tunc di-
ceretur imposta verbis non rebus,
contra id quod in hac materia dicit
gl. in l. penult. §. si pater. ff. pro suo. Ex
hac etiā solutione Doctorū colligi-
tur quā parum sibi constet in hoc
articulo: si enim suitas secūdam eos
non attēditur in filio, nisi quoad vti-
lia, iam sequitur eam non tollere ius
vsucapiēdi pro hærede: & cōsequen-
ter esset hoc nō contēnendum fun-
damentum pro vera sentētia quā sup.
probauimus, contra gl. & Doct. quic-
quid pro cōmuni scribat Huberti. in
d. l. 1. C. qui admit. ex nu. 114. Hinc
etiā cessantque tradit nouissimē An-
to. Gomezius egregius Doctor Sal-
manticens. 1. tomo. c. 9. num. 19. Sed
longius quā vellē me progressum
video: nec dubito coricari & detra-
ctoribus ansam oblata, vt saltem
tanquam proluxa præludia hæc mor-
dere possint qui non respiciāt quod
hic non vulgaria traduntur: nec mo-
rem

rem nostrorum in rubricis prolixius scribendum, ac multa extranea adducendum. Omnia autem quæ hic scribimus, pertinebāt ad tractatū horū verborū (Bona est patria potestas:) si ne quibus nulla inuenitur lex in his duobus titulis. Sed doctis & cādidis laborem nostrum nō ingrātum fore speramus.

S V M M A R I V M.

- 1 Diuiditur hæc lex in tres partes separatim tractandas.
- 2 Emendatur traditio quædam Pauli Castr.
- 3 Explicatur text. in §. secundum uulgarem l. filius fa. ff. de lega. 1. in uerbo inestimabilis.
- 4 Circa idem uerbum explicatur l. si. ff. de ijs qui de iecce. uel effude. contra Alber.
- 5 Inferitur ad ius patroni quatenus inestimabile appellatur
- 6 Tractatur intellectus l. nemo prædo. §. 1. ff. de reg. iur.
- 7 Consecutiue explicantur l. Iulianus. ff. si quis omiſſa causa testa. contra communem allegationem.
- 8 Agitur de uera litera d. §. secundum uulgarem.
- 9 Tractatur an Constantinus in bonis matris, & Iustinianus generalius in aduentitijs nouum ius induxerint.
- 10 Reijcitur communis allegatio. l. placet. ff. de acq. hered.
- 11 Sustinetur contra Politem communis allegatio l. 1. ff. si quis apar. fuer. manusif.
- 12 Probatur multis iuribus communis opinio, quæ habet ante Iusti. aduentitia prorsus acquiri patribus.
- 13 Ponderantur ad hoc iura tractantia de collatione bonorum inter liberos, & alia iura.
- 14 Expenditur l. 3. §. hoc autem. ff. de lega. præstan.
- 15 Tollitur obiectio profectitia. ff. de iur. dot.
- 16 Agitur obiter de tex. in §. sed neq. heres In ſi. de testa. contra glo. & Ange. ibi & contra aliquos alibi.
- 17 Ponitur & impugatur communis sententia quæ habet dari hodie efficacem conuentionem inter patrem & filium fa. in aduentitijs.
- 18 Agitur de patris scribetis legatum filio suo relictum.
- 19 Proponitur communis opinio quod ante Cōstantinum bona materna omnino acquirerebatur patri.
- 20 Probatur eadem communis opinio iuribus, & ration. ultra Doct. contr. Ricar. Polit. Alex.
- 21 Exactissime & plenissime examinatur sensus. l. filius. ff. de inoffic. testa.
- 22 Reiectis pluribus interpretationibus reijcitur etiam interpretatio Aret. & Dec. quæ fuit Cyni, & Alber.
- 23 Reijciuntur aliquæ interpretationes ad d. l. filius.
- 24 Probatur cum Maria. Soc. l. illam non obſtare cōmuni ſententie & extenditur ibi uerbum alij. non poſſe intelligi de filio.
- 25 Adducitur & explicatur l. qui in aliena in fine princip. ff. de acq. hered.
- 26 Agitur ultra omnes de uerbis dict. l. filius, uerſ. quoniam.
- 27 Probatur ultra omnes ex prima parte illius l. communis ſententie, cōtra quam omnes adducant ſecundam partem eiusdem l.
- 28 Ex eadem l. aliqua nouè & utiliter deducitur.
- 29 Agitur de intellectu leg. pen. ff. ad Senatus ſenſ. Tertul.
- 30 Explicatur litera l. 1. C. qui admi. pro comuni contra aliquos.
- 31 Tollitur obiectio Ale. contra communem & nouè intelligitur l. cum oportet in princ. C. de bon. quæ libe.
- 32 Explicatur litera d. l. cum oportet dum reſert ius antiquum.
- 33 Admonentur lectores ut caueant ab errore eorum qui indistinctè putant ius digeſtorum antiquius eſſe iure codicis.
- 34 Multipliciter ampliatur hæc leg. & iura quæ tractant acquisitionem quæ fit patri per ſilium fa.
- 35 Oſtenditur in hac materia iugens error Anto. Corſe.
- 36 Lucrum à lege delatum ſine additione, uel agnitione, tranſmitti, & oſtenditur error Hiſp. Segu.
- 37 Explicatur lex & cōſuetudo communicans bona inter cōiuges.
- 38 Explicatur text. in auth. heres C. de ſecund. nup.
- 39 Adducuntur aliqua notabilia. pro effectu acquisitionis duraturæ penes patrem quandiu uixerit.
- 40 Impugatur limitatio quædam Pauli & Corn.
- 41 Probatur alia limitatio Pau. ad hanc legem & ſi

Pin, de bon. mater.

¶ Similes.

- 42 Ponitur alia ampliatio, quando filius ex dignitate extret à potestate patris.
- 43 Ponitur alia de filiofa. clerico testante, contra Panormi. & Benedicium.
- 44 Ponitur alia ampliatio de filio testante permittente statuto.
- 45 Ampliatio de filio ingrediente religionem.
- 46 Ingressu religionis cessare patriam potestatem.
- 47 Proponitur ex exactissime discutitur quæ filio patris ingrediente religionem.
- 48 Relatis varijs opinionibus scribentium, emendantur aliquæ allegationes eorum.
- 49 Ostenditur contra aliquos in hoc receptiorē esse gloss. opinionem, ut tunc ususfructus maneat penes monasterium uiuente patre.
- 50 Eadem opinio ultra scrib. eleganter probatur.
- 51 Respondetur cuidam argu. Bartol. & explicatur. §. cum autem. l. cum oportet, infra titu. sequenti.
- 52 Ponitur alia ampliatio ad tex.
- 53 Ampliando tractatur quomodo pater & filius cohabitare debeant.
- 54 Id tutissimum esse, ubi pater à filio, uel filius à patre uelit alimenta.
- 55 Tentatur contra plures filium non esse indistinctē retinendum à patre.
- 56 Nouē ampliatur hæc. l. & intra similia ad patrem cuius nequitia filius ab eo separatur.
- 57 Expenditur & limitatur. l. 3. §. penulti. ff. de liber. exhib.
- 58 Ponitur differentia inter acquisitionem coniungum & filij.
- 59 Ponitur alia ampliatio in liberis legitimatis.
- 60 Ampliatur hæc lex. & similes de acquisitione per filium patri furioso.
- 61 Ponitur commu. limit. in hereditate delata filio furioso.
- 62 Ponitur difficultas ad eandem communem opinionem.
- 63 Validissime impugnatur communis illa limitatio.
- 64 Explicatur. l. Antist. §. fin. ff. de acqui. her. contra communem.
- 65 Retorquetur. l. cum heres. ff. de acq. her. contra communem.
- 66 Explicatur. l. fin. §. queri potest. ff. quis ord. in bon. poss. ser.
- 67 Iterū explicantur aliqua. ad dictā. l. cū heres
- 68 Ampliatur hæc lex. i. per le. sequentem, & tractatur an illa fuerint necessaria.
- 69 Ex illa. l. inferitur ad. l. infra. interpretat. ff. de uerb. signi.

70 Ponuntur aliqua in quibus appellatione filiorum non ueniunt nepotes.

71 Ponitur utilis declaratio in eodem articulo.

72 Explicatur. l. filium habet. ff. ad Macedo. contra plures.

73 Ex eadem. l. 2. infra eod. colliguntur & explicantur aliqua non uulgaria.

PRIMA PARS.

Ora materia huius tituli & sequentis utilissima est, quia nihil frequentius habetur in praxi. Hæc autē. l. prima secundum Cinæ. Bartol. Alberi. Salicetum, Fulgosium tria continet, & ego eorum diuisionē sequor: quia licet textus alia etiam contineat, illa tria sunt principalia. Primū est quid acquirat filijfa. patribus, in bonis maternis. Secundū quod pater debeat ea bona administrare. Tertiū quod pater non possit alienare talia bona: & hoc ordine legem hanc tractabimus tribus capitibus. Constantinus l. hanc condidit, cuius uerba in hac prima parte sunt, [Res quæ ex matris successione siue ex testamento siue ab intestato fuerint ad filios deuoluta: ita sint in parentum potestate, ut eundi fruendi quantaxat in diem vitæ facultatem dominio uidelicet earum ad liberos pertinente.] Deciditur ergo ut in his bonis filius dominium, pater vsum fructum habeat: fit autem hæc acquisitio vigore patriæ potestatis, ut in legib. sequentib. & l. cum oportet. infra titu. i. & in. §. 1. Institutio. per quas personas nobis acquir.

Ex quo scriptum reliquit insignis Doctor Paul. Castren. in. l. fin. §. i. numero. 3. ff. de verborum obligationibus quæ patria potestas inuenta fuit, ut filij patribus acquirerent: quod mihi non omnino congruere videtur iudicio

iudicio tanti iuris: licet enim acquisitio sit ex effectibus patriæ potestatis, non tamen dicendum est ob id tantum vel principaliter ob id fuisse inuentam patriam potestatem, ut colligitur ex glo. §. primo Institut. de patr. pote. Colligitur etiam ex eo quod ipsa patria potestas aliquando magis consideratur ad utilitatem filij lege cum ratio. ff. de bon. damn. l. in suis. ff. de libe. & posthu. Colligitur etiam ex alijs effectibus magni momenti ultra acquisitionem, ut latè deduxi superius in 2. parte Rubr.

3 Hinc infero ad text. vulgarem in l. filiusfa. §. secundum vulgarem. ff. de leg. 1. ibi, [potestas enim patria inestimabilis est.] solet enim intelligi in scholis, ob effectum acquisitionis quæ patri sit per filios vel nepotes in potestate, tradit Riminal. in §. hoc quoque, nu. 3. instit. per quas person. nob. acquirit. Sed ego melius intelligo ex Alberi. ibi: ut non solum, nec principaliter, effectus acquisitionis faciat patriam potestatem appellari inestimabilem: sed potius alia quæ in iure habentur de patria potestate, ut diximus superius in Rubric. quale est illud l. 3. C. de patr. pot. & illud de iure occidendi: & illud de iure vendendi: & alia quæ honorē & vitam respiciunt, quæ licet raro contingant, possunt tamen aliquando contingere, & tunc pretio æstimari non possent: arg. text. notab. in l. si pater. §. 1. in fi. ff. de dona. ibi, [contemplatione salutis certo modo æstimari non placuit:] facit. l. iuxta. ff. de manu. vind. ibi, [vitæ vel infamiae:] & l. etiam eo. tit. ibi, [in prelio:] & ibi, [contra latrones:] & ibi, [sanauerit:] & ibi, [infidias detexerit.]

4 Sic etiam accipitur inestimabile, in l. fi. ff. de ijs qui deiece. vel effud. ibi, [cicatricis autem, aut deformatis nulla fit æstimatio: quia liberum corpus non

recipit æstimationem:] tradit Cagno. in l. libertas. ff. de regu. iur. & de illo tex. melius Rebuf. de senten. prouis. art. 1. gl. 4. & quæ scribit Ange. de malef. verb. in facie: & Feli. in c. cū non liceat col. 1. de preter. Quibus addendum quod Alberi. post antiquiores, in l. ex hac. ff. si quadru. pau. fecif. dica. l. imitabar. d. l. fi. ne procedat in feminis: in illis enim dicebat æstimatione cicatricis esse admittendam: Sed de buisset aduertere quod d. l. fi. contrarium probat in principio, ibi, [liberi hominis:] & in fine ibi, [liberum corpus:] quæ verba planè comprehendunt feminas ut masculos: nec potest hoc negari. Sic aliàs extra æstimationem & diuersum à pretio censetur, quod respicit honorem vel dignitatem. l. quod adipiscenda. ff. de donat. inter. vir. & vxor.

5 Sic dicitur inestimabile ius patronatus, & censetur remotum à commo pecuniario, ut is cui seruus legatur & rogatur manumittere, non possit grauari in aliquo dādo, ob ius patronatus quod consequitur in libertato: text. ubi vide Cuma. in l. planè. 2. §. fin. est lex. 87. ff. de legat. 1. de quo text. agit Bartolus post gloss. in l. naturalis. §. fina. ff. de prescrip. verb. Pau. in l. Titius. ff. de actio. emp. Rip. in l. cum filio, numero. 15. Digestis de leg. 1. Fortuni. in l. iurifgentium. §. 1. col. 9. nume. 21. ff. de pact. non ergo dicitur quid inestimabile, tantum ob nimium pretium pecuniarium. Sed ob alios effectus.

6 Ex d. l. planè, §. fina. & ex his, inferatur ad intellectum text. in l. nemo prado. 169. §. 1. ff. de reg. iur. dum ibi Ulpian. inquit, [locupletiores non censeri qui liberum acquirunt:] gloss. dicit posse legi dupliciter primo libertum, ut non dicatur quis locupletior eo quod consecutus sit ius patronatus

D

natus

Pin. de Bon. Mat.

natus liberti: & ita intelligit gloss. in dict. l. plane. §. finali. & ibi Bart. gloss. & Doct. in l. maritus. C. de donat. int. vir. & vxor. glo. etiam in dict. l. naturalis. §. fin. cum qua transeunt Doctores & Fortuni. in d. l. iuriscientium. §. 1. nume. 22. ff. de pact. & Deci. in l. 1. num. 1. C. de bono. posses. cont. tab. lib. Et hæc interpretatio videtur receptior, quod non aduertunt nouiores statim citandi. Secundo legit gloss. ut text. habeat liberum: & intelligit pro filio, ut non dicatur locupletior qui filium suscepit: quo sensu accipit Alciat. in l. non est sine liberis. ff. de verbor. signific. & Spiegel. in Lexico, verbo liberi: quæ interpretatio mihi non placet, quia rarissimum est, ut nomen liberi, in singulari ponatur pro filio: nec legitur apud Iureconsultos nisi in l. ius agnationis. §. 5. ff. de pact. vbi Ias. notat: nec erat tam apta ratio dubitandi ad illum text. an quis diceretur locupletior suscepit filio: si autem de filio intelligatur, videtur aptius intelligendum esse de arrogato, ob verbum acquirere, quod non congruit naturali: & quia ex arrogato videri posset pater locupletior, ut Instit. de acquisitionibus per arrogationem. Aliter & tertio intelligunt Cagnol. & Ferrar. ibi: quos videtur sequi Riminal. in dict. §. hoc quoque, numero. 7. Institutionum, per quas perso. ut litera habeat liberum, & intelligatur de libero homine: quod ante eos ita scripsit Tiraquell. l. si vnquam, verbo. suscepit liberos, numero. 201. Sed hæc interpretatio minus placet, tum quia sine substantiuo hominem, non congruit intelligere de libero homine, nec est in vsu ea locutio: tum quia text. ibi agit de re quæ ostendi possit, non quæ occultari debeat: liber autem homo non potest reti-

neri de iure, ne quis fateretur in iudicio se habere liberum hominem pro seruo: de occultis autem non iudicatur, cum potius merita causarum, partium assertionem pandantur: ut dicit text. in l. fin. C. si per vim vel alio mo. & verb. illud, [acquirat,] magis congruit primæ interpretationi. Nec videtur posse dici acquirere liberum, ut accipitur in alijs interpretationibus: fateor tamen quod nec vsitatum est liberum pro liberto poni: ideoque crediderim literam esse emendandam ut legatur libertum, addita litera, tunc enim erat elegans ratio dubitandi & decidendi.

7 Sic ad propositum dictæ interpretationis. §. secundum vulgarem, ut ibi non tam consideretur acquisitio quam honor, alijque effectus patriæ potestatis: facit quod dicunt scribentes per text. in l. Iulianus. ff. si quis omis. caus. testa. quod honor præferri debet lucro: & ita colligit Alberi. ibi: & ad hoc illum text. dicebat meliorem de iure Ange. in l. reprehendenda. C. de instir. & subtit. Socin. in l. 3. nume. 4. ff. de lib. & posthu. sed hi patres non aduertunt bene, quod text. in d. l. Iulianus, non loquitur de honore ad differentiam lucri, nec de differentia honesti & utilis, de qua alias agit Cicero de officijs: sed potius loquitur de honore pro commodo, ut ibi exponit gloss. quod euidenter competierit qui bene legerit illum text. Nec est nouum ut honor pro commodo ponatur in iure. l. ab eo. C. de fideicom. tex. cum glo. 1. in l. 6. si remunerandi. ff. manda. quod melius videtur aduertisse Ferrer. in l. si diuortio. ff. de verb. oblig. Et ideo text. ibi appellauit honorem institutionem propriam, cui postea opponit institutionem alienam: & sic agit de differentia vnius commodi ad aliud, non

non autem de honore ad differentiam lucri prout Doct. minus benè citare solent: facit. l. 3. §. hoc autè. ff. de legat. præstan. ibi, [non cui acquiritur sed cui honor habitus sit.]

- 8 Tandem ad. d. §. secundum vulgarem, aduertendum est quod gloss. & veteres, & ferè omnes libri hucusq; habuerunt literam illius tex. vt. §. inciperet ab illis verbis, [secundum vulgarem:] vera autem litera incipit ab illis verbis, [si liberos suos:] prima autem verba, secundum vulgarem, sunt. §. præcedentis, qui in illis finiri debet, vt nunc legitur in libris emendatis ex pandectis Florèntinis: admonuitq; Anto. August. lib. 1. emenda. pag. 70. vbi eleganter confutat expositionem gloss. ad illa verba, secundum vulgarem: & probat ea congruere. §. præcedenti, in quo ponitur casus qui potest decidi ex regula vulgari: in casu vero. d. §. si liberos potius agitur de casu subtili & minimè vulgari, vt colligi potest ex l. si cui legatum ff. de cōditio. & demonst. quam notat & ampliat Alex. in l. utrū turpè. ff. de verbo. obligat. extollit Ias. in l. cū filio, nu. 132. ff. de lega. 1. & secundum veram literam vel emendationem ab Anto. August. scriptam, rectè illum. §. citat Ferret. in l. 1. nume. 36. ff. de leg. 1. & de casu illius. §. agit Maria. Soci. in l. cum filio. num. 46. ff. de lega. 1.

- 9 Sed omiſſis his & alijs quæ obiter se offerebant, venio ad ea quæ propria sunt huius l. & materiæ, an Constantinus nouū ius introduxerit: qui articulus duplicem habet inspectionem: prima est quoad bona aduentitia genere: secunda quo ad materna in specie. Ad primum, receptissima Doct. sententia habet, quod ante Iustinianū in l. cū oportet, in f. titu. 1. aduentitia prorsus acquirebantur patri,

tam quoad dominiū quàm ad vsum fructum: & Iustinianus nouè statuit in alijs aduentitijs, quod dñe statuerat Constantinus in maternis idq; colligitur planè ex litera illius. l. & ex. §. 1. Institutionū per quas perso. nob. acquir. & ita scripserūt omnes in his titulis, & in. l. placet. ff. de acquirenda heredi. & in. l. 1. C. qui admitt. id. que vt receptissimū & sine vllō scupulo tradit Coras. post alios in. l. frater à fratre. §. 1. nume. 12. de condic. indeb. Communis tamen omnium consensus non deterruit Lancel. polit. qui in contrarium non tantū tentaret, sed audacter assereret: is enim in tract. de vulgari substitu. nu. 43. cōrendit non esse verum, quod omnes indifferenter asserunt de iure Digestorum omnia aduentitia in solidum patri acquiri. Ipse autem Polit. nō ad ducit iura quibus prober opinionē communī contrariā: sed ostendit communem nō probari iuribus quæ docto. citant.

- 10 Solent enim Doct. citare ad id. d. l. placet. ff. de acquirenda heredi. vt patet in innumeris locis, & colligitur ex Bart. sæpius, & alijs in. d. l. frater à fratre: & ita illam. l. citant Barto. Paulus. & omnes in. d. l. 1. C. qui admitt. Bartolus Imola, Alex. & alij in. l. legatum. ff. de lega. 1. Alex. in. l. à filio. ff. eo. tit. Bar. in hac. l. Alexan. in. l. stipulatio ista. §. sicut, num. 7. ff. de verbo. obli. & vbiq; Doctores. Fateor autem verum dicere Politum contra communem allegationem, quod illa. l. non probat regulam ad quam citatur: nec enim dicit omnia patri per filium acquiri, sed potius quod vbi sit ea acquisitio, sit sine vllō intervallo: vt nec momento ius sit penes filium: & ita ante Poli. melius ibi aduertunt Bartolus Albericus, & Cuman.

D 2 Soler

Pin. de Bon. Mat.

11 Solet etiam à Doctor. pro communis sententia adduci. l. 1. ff. si quis à parent. vi. fuerit manum. quam auctor Polir. retorquet, contra communem, ex eo quod tex. inquit filios acquirere emolumentum patribus: ipse enim intelligit appellatione emolumentum non totam rem vel totum ius rei contineri. Sed fallitur, quia commodi & emolumentum appellatione, comprehendere potest tota res, ut in l. patre furioso ad fin. ff. de ijs qui sunt sui. tex. in l. pater. 93. §. 1. ff. de acquirenda heredi. tex. in l. Papinianus. §. meminisse. ff. de inoffi. test. tex. qui id probat necessario in l. Antistius. 62. §. finali. ff. de acqui. hered. Sed alia iura adducunt scribentes, quibus Polir. respondet. d. loco, quæ proprius congruit articulo speciali, circa bona materna statim discutiendo.

12 Communis tamen sententia, quæ vera est, probatur ex Iustiniانو in d. l. cum oportet, & Instit. per quas personas nobis acquiritur: quibus violenter respondere nititur Polir. Probari etiam potest ultra omnes multis iuribus, ut ex l. 2. C. de pat. potestate aduertendo quod illa lex est Antonini longè ante Iustinianum: & dicit generaliter dominium ad patrem spectare omnium quæ filius acquirit, solum quæ excipit ea quæ non acquiruntur, id est quæ in nihilo ei acquiruntur: quod respicit castrensia vel quasi: secundum glo. ibi: nec posset intelligi de aduëctiis etiam post ius nouum, cum in eis non parum patri acquiratur, qui etiam dominus censetur, ut in secunda parte huius. d. legis.

13 Hanc receptam sententiam probat etiam ultra doctores ex lege. filiarum licet. Codice de collationibus. in. 2. parte: ubi ante Iustinianum nulla fit differentia inter profectitia & aduë-

titia, tantumque excipiuntur castrensia: quod magis corroboratur ex. l. si. eod. titulo ubi nouè Iusti. decedit ut aduentitia non conferantur: ergo ante eum non erat talis differentia. Quod etiam euidenter probatur ex. l. 1. per totam. ff. decolla: bono. ubi Prætor vocans emancipatos ad successionem cum suis, iubeat ut emancipari conferrent ea quæ post emancipationem quocunque modo acquisita haberent: quia si in potestate patris fuissent, omnia patri acquirerent, solumque excipitur castrense peculium, ut in §. nec castrense, eiusdem. l. Ad idem facit. l. 1. §. si. cum. l. sequen. ff. ad Macedon. ubi sola castrensia excipiuntur: ita etiam text. in l. si quis uxori. §. 3. §. 1. ff. de furt. & sic nulla fiebat differentia inter profectitia & aduentitia. Eadem communis sententia probat iudicio meo in. l. queritur. 38. ff. de bo. liber. ibi, [donec in potestate:] & ibi, [ne per alios:] ubi. l. C. equiparat patrem per se vel per filium succedere: & utroque casu pariter dicit patri acquiri. Ergo in totum patri acquirerebat quicquid filio obueniret: & ideo ibi deceditur, ut quando pater excluditur à successione, excludatur etiam filius sine per filium pater acquirat quid per se non posset: probat etiam tex. in. l. post legatum. §. si pater. ff. de ijs qui. ut indig. de quo dicemus in titulo. sequen.

14 Probatur eadem sententia in. l. 3. §. hoc autem. ff. de lega. præstan. ibi vel subiectæ persone. ubi quoad effectum acquirendi. l. C. equiparat quicquid per se vel filium famil. acquirit. Secundo equiparat acquisitionem per seruum vel filium. ergo in totum acquirerebat filius aduëctitia ante Iustinianum quod etiam probatur in. l. qui liberis. §. hæc verba. ff. de vulga. ibi, [neque pater

rer per filium: neque domibus p[er]seruum: & ibi, [heres extiterit:] Sicut igitur seruus totum, ita filius acquirerebat, & pater per filium hæres dicebatur, quod denotat dominium: vt in. §. si. Institut. de hæred. quali. & differen. Hæc iura vltra scribentes volumus p[ro]derare p[ro] defensione communis opinionis, quæ tutior manebit, cum inferius tractabimus de bonismaternis in specie: in quibus etiã ostenditur ante Constantin. & Iustinian. ea prorsus patribus acquiri.

15 Nec obstat si quis argumentetur ex l. profectitia, & l. Auus. ff. de iur. doti. vbi Iureconsulti. distinguebant inter dotē profectitiam & aduentitiam: id enim alios effectus respiciebat: ac speciale erat in dote. vt in. l. 2. §. quod si in patris, & ibi glossa notat & l. quoties. ff. solut. matrim. ideoq[ue] in illa specie notū distinguebatur inter filiā in potestate vel emancipatam, quoad effectum dotis profectitiæ vel aduentitiæ, vt in. d. l. profectitia. §. p[er] ff. de iur. doti. & sic patet ibi non offendi regulam & communē sententiā quæ procedit ratione patrie potestatis. Inde etiã inferri possit ad text. difficilē in. l. 80. ff. de actio & obligat. cuius rationē Bar. ibi ingenuē fateatur se ignorare: de quo exactē tractabimus, Deo duce, in. l. si. §. necessitate, infra titul. sequen. vbi est locus aptior. Hinc inferatur ratio verā ad iura quæ dicebant paria esse regulariter patrem sibi stipulari vel filiofam. vt in. l. dominus. 39. & l. quod dicitur. 130. ff. de verb. oblig. significant enim quod quocunque modo aliquid filio obueniret, totum patri acquirerebatur in effectū.

16 Ex hac differe[n]tiaturis noui & antiqui dubitabat Angel. Areti. in. §. sed nec hæres. Institut. de testament. an hodie procederet text. ibi dum

dicit patrem vel filium fam. vel fratrem institui, existentem sub eiusdem patris potestate, non posse esse testis in testamento: & glo. ibi. verbo adhiberi. assignat rationem acquisitionis, quia scilicet totum patri acquirerebatur. Vnde posset dubitari secundū Ang. an hodie diuersum sit, cū filius institutus sibi acquirat dominium, concludit tamen ad huc hodie idē iuris esse eo casu: & ita Bauerius & nouiores ibi, quod verum est: sed glo. & Angel. aliq[ue] debuerūt aduertere librum illum esse Iustiniani, qui scriptum proximē relinquebat hoc nouum ius vt filius sibi dominium quærat in aduentitijs: & sic textus ille non poterat censerijuxta antiqua iura, ideoq[ue] nec ratio glo. apta erat, nec dubitatio Angel. attento nouo iure, cum ibi nouum ius nō antiquum habeatur. Angel. autē nō satis ibi aduertit ad literam text. dum dicit in fratre indistinctē locum habere regulam prohibitivam. l. parentes. C. de testib. nam contrarium suadet ex illo. §. dum non repellit fratrem nisi quando ipse & institutus, sunt sub eiusdem patris potestate: & ita aduertit glo. d. l. parentes, quæ. l. nō loquitur de fratribus vt Angelus malè citabat. Item ex dicto. §. repellente fratrem à testimonio testamenti, eo casu cauendum est à generalibus verbis Baldi. in. d. l. parentes, columna prima vers. aut testamentarius, vel vt alij habent, instrumentarius: vbi indistinctē dicebat fratrem admittendum in testem instrumenti vel testamenti. licet simpliciter eū sequatur Felinus in capitu. literas, nu. 12. de p[re]sumptio. & in cap. cum oporteat, colū. 3. nu. 3. vers. secundo, limita. de accusation. quibus in locis Felinus notabiliter agit, quando frater admittatur vel repellatur à testi-

D 3 monio,

monio, à quo transcribit Bauen. in. §. pater. nu. 3. Institutio. de testamen. & resolutionibus à Felino scriptis cōsonat apud Lusitanos lex Regia, lib. 3. titulo. 42. §. 15.

- 17 Ex eadem differētia iuris noui & antiqui infertur ad opinio. glos. dicētis q. hodie in aduentitijs dabitur conuentio & obligatio inter patrem & filium, & inter fratres existentes sub potestate eiusdem patris, quod olim non erat glo. l. frater à fratre in principi. ff. de condit. indebiti vbi Ias in prima lectu. nu. 37. cum Bar. hanc dicit. commun. sententiam: & ultra eum ita tradit Pau. in. l. dominus. ff. de verborum obligationibus. & ita intelligitur text. in. l. iubemus. §. in supra dictis. C. ad Trebel. secundum Bal. Sali. Pau. Cor. ibi: & ad hoc eum extollit Cazial. in. d. l. frater à fratre. nu. me. 39. tradit Alex. conf. 185. nu. 6. in 6. volu. & ita secūte scribit Crotus referens alios, in. l. si cōstante. 2. repet. nu. 126. Dicit tamen Ias in dicto loco, q. contrarium sentit Bal. in leg. à filio. ff. de legatis primo. & ibi Ioan. Imol. & opinionem Bal. dicit probabilem Coraf. in. d. l. frater à fratre. §. 1. nu. 6. vbi cum Ias. respondet ad. d. l. iubemus: Bal. autem, in. d. l. à filio, super glo. ibi, vult q. etiam hodie in aduentitijs nō obligetur pater filio ciuili ter, per regulam. d. l. frater à fratre, absque alio fundamento. Ultra quos posset hęc opinio Bal. probari ex secunda parte huius legis, & ex. l. cum oportet cū suis. §§. dominium enim filijs est in aduentitijs. vñ usufructus plenissimè patris est: nihil ergo manet de quo inter eos contrahi possit. Nec filius potest donare patri suum dominium, quia hęc lex nullam potestatem alienandi filio cōcedit, dum pater vñ usufructum habet & bona ipsa administrat. Nec pater in diget

aliqua donatione filij, quoad fructus quos iure capit. E conuerso autē nec pater donare, vel se obligare potest filio, obstante regula. l. 2. C. de inofi. donat, quoad fructus verò aduentitiorum, an eos remittere filio possit, non oportet citare glos. vel Bal. quia id deciditur in. l. cum oportet. §. si autē: vbi plenè examinamus. Si quā autem obligatio tunc datur, ea est legis obligantis patrē, ne alienet, nec dissipet bona aduentitia. vt patet ex hac. cum similibus; Et sic non videtur inter patrem & filium posse dari efficacem contractum seu obligationem conuentionalem, etiam in aduentitijs, cōtra glos. & communem, facit text. cum glos. l. 1. §. quæ oneranda. ff. quar. rer. actio non det. daretur enim occasio vt pater facillè posset filijs nocere in his bonis, quod ius abhorret, vt in. l. 2. C. si aduers. don. & l. si ad resoluenda in. C. de prædi. min.

- 18 Ex eadem differētia iuris antiqui & noui, infertur ad quæstionem patris scribentis, legatum filio suo in testamento alicuius: cum enim dominium filio acquiratur, videretur relictum valere & patrem scribentem à pœna excusari. licet olim contrariū esset Sed adhuc idem iuris est secundum glos. & Bar. in. l. impuberem. §. primo. ff. ad leg. Cor. de fals. vbi Alexand. ad Bar. eam extollit: prius autē. idem scripsit Azo. in Summa. C. de his qui sibi ascribunt nu. 3. & ita tenendum est per. l. nostiam, cum pater sibi acquirat vñ usufructum quando vixerit, & censeatur dominus: ergo non poterit filio scribere in alieno testamento. Hinc etiam aliud infert Alex. in. l. stipulatio. §. sicut. nu. 4. in fine & nu. 7. ff. de verbo. obligationib. hinc infertur aliud per glo. & melius Bal. nu. 4. ad finem in. l. si putas. C. de peti. hered. infertur aliud quod

quod tradit Alexand. in l. cū filio nu.
17. ff. de lega. 1.

- 19 Erat secundus articulus specialis
& magis proprius huic. l. circa bona
materna in quo cōmunis etiam sen-
tentia est, quod ante Constantinum
patri acquirebantur omnino: non
solum quod ad vsum fructum, sed quo
ad proprietatem: & sic quod hæc lex
induxerit nouum ius: ita Bar. Pau. &
alij hic: Cuius in. l. 1. sup. qui admit.
ita prius glo. 1. in hac l. & vbiq; vol-
uit generaliter glo. tam in maternis
quàm in alijs aduentitijs, vt hæc l. &
sequentes nouum ius induxerint: ita
glo. l. si filius, sup. de petitio. hæred. &
glo. in. d. l. 1. sup. qui admi. glo. in. l.
is. qui hæres. §. si. ff. de acq. hered. gl.
in. l. fin. ff. quis ordo in bon. poss. seru.
gl. in. l. cogi. §. si pater. ff. ad Trebel.
Ex quo patet minus rectè Ias. in. d. l.
1. col. 2. ad si. sup. qui admi. in contra-
rium allegare glo. d. l. is qui hæres.
Fatentur omnes hanc esse receptissi-
mam sententiam, vt ius rediges, &
ante Constantinum bona materna
per filios omnino patri acquirerentur
Contrarium tamen ex antiquis
tenuit Ricar. Malum & prius aliqui
relati à glo. in. d. l. is qui hæres. §. si. vt
aduertit Bar. in. l. 1. C. qui admit. &
ex recentioribus Polit. d. loco, & Al-
ci. libro. 4. parado. cap. 3. Horum fun-
damentum fuit. l. filius, 22. ff. de inof-
ficio. testamen. qua nimis torquen-
tur omnes scribentes. varicq; illam
interpretantur. Cōtra communem
etiam citat Aleia. text. in. l. penulti.
ff. ad Tertul. & d. l. 1. C. qui admit.
quam alij ponderant: nos commu-
nem vt verissimam amplectimur.

- 20 Quæ probatur melius quàm pu-
tauerit Poli. in dicto tract. de vulga.
nume. 43. qui respondet non nullis
iurib. & omittit alia principaliora:
probatur igitur secundum glo. in. d. l.

is qui hære. §. si. ex text. ibi, & melius
ex. l. sequent. vbi l. C. considerat per-
sonam patris in omni hæreditate de
lata filio, sine distinctione an sit pro-
fectitia vel aduentitia: & expressim.
d. l. sequens ibi de hæreditate legiti-
ma filio delata, quæ proprie intelli-
gitur de materna: & ita aperte text.
in. l. qui in aliena, post princip. eo de
ritu. Nec obstat vana replicatio Po-
liti. & aliquorum dicentium quod
in illis iurib. etiam exigitur factum
filij in adeundo, nec solus pater po-
test repudiare vel adire: responderetur
enim quod id nõ tangit effectum ac-
quisitionis post hæreditatem aditā.
Sic enim & in seruo instituto, eius fa-
ctum in adeundo requiritur, vt in. l. 3.
sup. de hæredi. instit. nõ tamẽ ideò
aliquid seruo acquiritur. Item illa iu-
ra loquuntur tam vbi filius sui con-
templatione instituitur, quàm si pa-
tris: & sic etiam vbi sit hæreditas pro-
fectitia, & tamen requiritur factum
filij in adeundo: sed in profectitia om-
nes fatentur, nihil acquiri filio. Ergo
factum filij circa aditionem, non in-
nuat omnimodam acquisitionem pa-
tri. Probatur eadem opinio commu-
nis. noua ratione eaq; vrgentissima:
Ric. enim & Alei. fatentur quod alia
aduentitia omnino acquirebantur
patri: diuersum autem putabant in
maternis. Sed in his magis erat idem
dicendum, plusq; in eis patri tribuen-
dum quàm in alijs aduentitijs: quia pro-
uenerunt ab vxore ipsius patris, & pa-
ter constante matrimonio dominus
dicebatur. l. doce ancillam. C. de rei
ven. & vnica fuerat fam. l. 1. §. si vir.
ff. ad Silla. & in terminis probatur
hæc consideratio ex text. in. l. si viua
matre, infr. hoc tit. vbi in bonis ma-
ternis plus conceditur patri quàm
in alijs aduentitijs: adeò vt etiā post
emancipationē aliquid patri tribua-

D 4 tur

Pin. de Bon. Mat.

tur in successione maternorum. Pro communi etiam facit tex. non adductus à Doctoribus in d. locis. in l. 3. §. verbum potestatis. ff. de donatio. inter virum. & uxorem. bi. [Si mater filio qui in potestate patris est donet, nullus in memento erit donatio, quia patri queritur.] Apertè ergo in bonis maternis ibi deciditur, in solidum ea patri acquiri eo tempore: quod ibi aduertit Bal. & aliud agens, citat Tirac. de retrac. ligna. §. 1. glo. 9. nu. 72. Si autem patri solus vñsfructus quæreretur, nō diceret rex. donationem omninò nullā, sed pro parte quæ patri acquiri posset, argu. l. tancimus. C. de dona. luvatur communis opinio ex leg. quæ aliquando agunt de matre instituyente filium, sollicita ne bona ad maritum pervenirent, vñ. l. mulier. ff. ad Trebillia in. l. tertia. C. de institutionib. & substitutionibus: significant enim quò planè patri acquirèbantur per filium bona materna. l. filijs matrem. C. de inofficio, testamenti.

21 Retenta itaq; cōmuni ac vera sententia, non obstat rex. in d. l. filius. ff. de inofficio. testamento, cuius verba sunt: [filius nō impeditur quominus inofficiosum testamentum matris accusaret. Si pater eius legatū ex testamēto matris accepisset, vel adisset hereditatem: quāvis in eius esset potestate. Nec prohiberi patrem dixi iure filij accusare: nā in dignatio filij est. Et quærebat, si nō obtinuisset in accusando, an quod patri datum est, publicaretur? quoniam alij commodū victoriæ parat. Et in hac causa nihil ex officio patris, sed totū de meritis filij agitur, & iudicandum est non perdere patrem sibi datum, si secundum testamentum pronunciatum fuisset.] Gloss. ibi & omnes ferè Doctores, intelligebant verba illa,

[alij commodum victoriæ parat:] significare q. pater agebat, & commodum victoriæ parari filio: & sic esset casus in quo filius patri non acquireret, etiam illo tempore ante Constantinum & Iustinianum: & ita ibi tranfit glo. Bar. in. d. l. 1. C. qui admittit. & in d. l. is qui hæres. §. fina. respondet quòd in illa. l. quarela, vt actio iniuriarum dicitur filij, sed rupto testamento & deuoluta successione ab intestato, commodum patris est. Quam solutionem impugnat benè Deci. in. d. l. 1. in. l. lectu. ad fi. & in. l. lectu. nu. 71. prius Are. in. l. filius fa. ff. de acqui. hære. quia si concedimus ibi, verbū, [alij] intelligi de filio non potest stare solutio Bar. cū. l. illa de ipso commodum loquatur: & ita contra Bar. tenent Iaco. de nigr. & noviores, in. d. l. 1. licet ibi Curti. ex nu. 53. inuoluntè conetur sustinere interpretationē Bar. quæ non congruit verbis illius. l. Aliter secundò, respondet Iaf. in. d. l. 1. nu. 5. vt in illa. l. dicatur commodum filio parari respectu iuris adeundi ab intestato, post testamentum ruptum, quia ius adeundi non datur patri quam interpretatio nem probat Soci. Nepos, in lege cū filio. ff. de lega. 1. nu. 2. Quæ tamen nullo modo congruit literæ nec mētī illius legis meritoque Deci. & noviores hanc solutionē rejiciunt, quia ibi agitur de commodum & sic de effectu acquisitionis: nō de iure adeundi, quòd diversum est: vt lege pretiarum. ff. ad leg. falcid. licet pro. & contra Iaf. multa fundat: nouiss. Hubert. ibi ex nu. 77. Eadē ratione probati nō potest tertia solutio & interpretatio Bal. in. d. l. 1. oppos. 28. dum dicit quod primacia acquisitio dicatur filij, quia incipit à persona eius: sed effectum postea ad patrem spectare: & ita Fulgos. non relatus, in dictale.

ita lege filius: sed obstat manifestè verbum illud, [commodum] quod nō potest accipi nisi pro effectu: nec enim diceretur cōmodum si ad aliū peruenire deberet, vt in lege qui sic ff. de solutio. & ferè in terminis probat. lex Papinianus. §. meminisse. ff. de inoffi. testa. ibi, [cuius emolumentum:] & ibi, [ceterū si rogatus:] maximè q. commodum nec momento in filio residebat, in his quę patri quęrenda erant. d. l. placet. ff. de acquir. hered. licet respondere conetur Curti. in l. 1. num. 17. sequens Bal. in alio articulo. Similiter. 4. nō potest probari alia interpretatio vel solutio Paul. Castren. in. d. l. filius intelligentis cōmodum filij esse quia non compellitur adire, vt poterat differre quouſq; esset sui iuris, vt sic non patri sed sibi acquirat. Quod est extraneum literarū illius. Item quia. l. ibi cōsiderat cōmodū præsens: tum quia de iure spes ille remotæ & casus aduentitij regulariter non cōsiderantur. l. Iulianus. ff. qui & à quib. Et ita rejicitur interpretatio Paul. licet eandem probare videatur Curt. nume. 55. in. d. l. 1. inuoluit ibi Sebastian. Sapia ex nume. 48. qui nō referunt Paul. in. d. l. filius: maximè quia periculosum est dicere, q. filius non posset cogi adire cuius contrarium dicit receptius Sapia vbi supra ex eodē Paul. in. l. is qui hæres. §. si. nu. 2. vers. in principi. ff. de acq. hære. Aliter & 5. intelligebant nonnulli quos refert Deci. in. d. l. prima in secunda lectu. nume. 72. vt verba illa, [alij parare commodum,] intelligantur pro aduersario. l. instituto, cōtra quem pater nomine filij egerat querela: quia textus dicit pro testamento fuisse iudicatum. Quem intellectum vt suum scribit Iacob. de nigr. in dict. l. prima, nu. 45. vbi audacter dicit errasse omnes qui hoc non

aduerterunt: & forsan eum voluit referre Deci. quia potuit scribere ante secundam lecturam Decij: quæ tamen interpretatio à Decio rejicitur & ita nouissimè rejicit ibi. Huberti. nu. 77. Verè enim non congruit literarū. Nec. l. C. potuit dicere, quod pater agens querela. parabat commodum instituto: cum alia esset mēs patris eo casu dubiusque litis euentus non patitur. vt ex initio litis dicatur parari certus effectus. Item cum ibi agatur an pater admittat relictum, non congruebant vllō modo verba illa, [alij cōmodum victorię parat:] intelligēdo pro aduersario, quia nō facerent ad excusandum vel puniendum ipsam patrem, vt pater ad sensum. At. l. C. illis verbis sentit dari causam excusandi vel puniendi patris, vt inferius.

22. Aliter & sextò intelligebat Aret. in. l. filius fa. ff. de acq. hered. quę sequitur Dec. in. d. l. 1. in vtrāq; lectura. in. l. 1. nu. 13. & in. 2. nu. 72. dicit enim Areti. illā. l. continere casum specialem in querela inofficiosi testamenti & cōmodi quod ex ea resultat: vt etiam ante ius nouum esset filij non patris: quia iniuria tātum filij est, & eiusdem indignatio, vt rex. ibi dicit: & l. Papinianus, eo tit. & posset comprobati ex eo qđ notat gl. recepta, in l. si. in princ. verbo recusante, in fi. in fra tit. 1. Sed hæc interpretatio rejicitur à Curti. in dict. l. 1. nu. 55. & à Iacob. de nigr. ex nume. 44. bonis argumentis: & ita contra Aret. concludit Huberti. ibi. d. nume. 77. & Soci. d. l. cum filio, col. 1. Nec mihi placere potest, quia lōgè diuersum est commodum pecuniarum ab ipsa iniuria, vt Barto. bene scripsit in. d. l. 1. & in. l. is qui hæres. §. si. & in. l. filius primus ff. de actio. & obli. licet igitur iniuria filij sit. effectus tamē actionis, quoad

D 5 acqui-

Pin. de bon. mater.

acquisitionem patris est: ut probat
 tex. in. l. si longius. §. si filius fa. ff. de iu-
 di. ibi, [furtum vel iniuriā:] & ibi [ne
 dū pater expectatur:] Displicet etiā
 hæc interpretatio Areti. quia nō est
 lex quæ declaret tunc nō acquiri bo-
 na patri per filium: & regula multa-
 rum legum suadet contrarium, à
 quibus facillè recedendum non erat:
 argumentum textus in. l. item apud
 Labeonem. §. ait Prætor, ibi, [ea enim
 quæ notabilia sunt:] ff. de iniur. Est
 etiam vrgēs ratio contra Areti. quia
 siue per querelam siue alio modo bo-
 na ad filium venirent, semper mater
 nā erāt, in quibus pater totum habe-
 bat ante ius nouum: hodie vsumfru-
 ctum: & in legitima etiam inuita ma-
 tre, ut videbimus in Authen. excipi-
 tur, in. fa. tit. primo. ergo non erat mi-
 nus dandum patri ante ius nouum,
 cum plus habebat iure antiquo, eo
 casu: quod ipsi non aduertunt, nec
 alij nouiores. Item illa interpretatio
 Areti. offendit hanc. l. & l. seq. quæ in
 distindēte æquiparant omnes modos
 & casus, quibus qualibet via ad filiū
 venient bona materna: per quere-
 lam autem rescisso testamēto mane-
 bat successio ab intestato: & conse-
 quenter patri erant acquirenda bo-
 na, secundum leges superius addu-
 ctas. Non tamen omitto quod illa in-
 terpretatio Areti. fuit Cini in. d. l. 1.
 col. 2. nu. 7. in vlti. oppos. & Albe. ibi,
 col. 3. ver. Ego teneo: quos nec Aret.
 nec Dec. nec repetent. in. d. l. 1. refe-
 runt: meminit autem Cinus Soci. d.
 loco, & ita contra Cin. Alberi. Areti.
 Decium, resoluo. Septimò aliter no-
 uissimè interpretatur Bellon. libr. 4.
 supputa. c. 4. non citans. Soci. qui idē
 prius scripsit: concordat cum cæteris
 ve in. d. l. verba illa, [alij commodum
 parat.] intelligantur de filio: Dicit ta-
 men non esse negandum effectū ac-

quisitionis patri, sed ibi appellari cō-
 modum filij respectu honoris & exi-
 stimationis: quia ex hæredatio erat
 nota, quam diluit quærela: adducit
 quæ aliqua ad colorandam suam in-
 terpretationem, quæ sustineri non
 potest, si literā illius. l. respiciās. Nihil
 enim magis alienū est à mente l. C.
 in illis verbis, [commodum parat:] q̃
 hæc cura honoris & existimationis:
 totaq; quæstio erat de bonis: in totū
 quoad hæreditatem in filio: vel parti-
 culariter quoad legatū patri relictū:
 & repugnat significatio cōmodi. se-
 cūdum ea quæ adduxi sup. in princ.
 huius. l. facilius enim honor, pro cō-
 modo accipitur quā commodum
 pro honore.

23 Aliter & variè octauò interpreta-
 tur doctissimus Marian. Soci. in. d. l.
 cum filio, nume. 2. vbi tripliciter in-
 quit posse intelligi. Primo; explicat
 commodum filio parati eo modo, ut
 postea scripsit Bellon. & ita reijcien-
 da est sua prima interpretatio, ut pro-
 ximè ostendimus, nec opus est repe-
 tere. Explicat & aliter cum Ias. in. d.
 l. prima quæ interpretatio in effectu
 est Bar. & utrāq; superius reieciimus,
 quia verè non congruūt verbis illius
 l. Aliter etiam interpretatur, ut l. illa
 intelligatur scripta ex intētionē no-
 ui iuris: q̃ planè reijciēdū est, ut diui-
 natorium: & contra literam illius. l.
 quæ tota est Triphonij, vel Pauli se-
 cūdum alios libros: nec lex antiqua
 potuit diuinare posteriorem, ut in. l. au-
 bemus. C. de de testam.

24 Tandem. 9. aliter intelligit Soci. d.
 loco ibi, vel etiam fortè, ut textus. d.
 l. filius, magis probet cōmunem sen-
 tētiā, & nouè declarat cōtra glo. &
 omnes, ut illa verba [alij cōmodum]
 parat: nō intelligantur de filio sed po-
 tius de patre: quod brevissimè com-
 probat ex litera illius. l. Eandemque
 inter.

Interpretationem latius probat Hubertus. in dicta. l. prima num. 78. ipse tamē nō refert Soci. nec Socinus eū nescio quis eorum prius scripserit. Ego autem cum anno. 1543. articulū hunc tractarem, mirabar glo. & tot. Docto. eximios, semper existimasse, quod in illa. l. verbum, [alij.] referebatur ad filium, quasi ei cōmodum acquisitionis pararetur, existerē patre repugnantem enim omnia iura, nec verba dicta. l. vrgent vt commodum ad filium referatur. Aduerte bāque verbum illud [alij.] de filio nō posse intelligi: quod postea vidi à Socino & Huberto. scriptum. Pater hæc vera interpretatio, quia glof. & Docto. intellegebant illa verba, cum pater agebat pro filio, & idēo exponebāt, [alij parat:] scilicet ipsi filio, vnde resultabat difficultas. Sed litera in eo vers. manifestē loquitur quando filius agit petito principio. l. quod magis ostēditur ex verbis proximis ibi, [an quod patri datum est publicaretur:] si enim textus in eo vers. loqueret de casu. in quo pater ageret que rela. nō cōgruebat dicere, [an quod patri datum:] sed diceret, quod ei datum. Similiter ex hoc patet, verbum [obtinuisset] ibi præcedens debere necessariō referri ad filium agentem non ad patrem: est enim continua clausula.

Nec obstat quod. l. illa etiam tractat de patre agente nomine filij, in vers. [nec prohiberi] idem fuit obiter dictū: principium verō & principalis pars loquitur de filio agente. Et semper attēdi debet quod principalis est, secundū vulgaria iura. Quod etiā nouē cōprobo, ex. l. qui in aliena in princ. ff. de acqui. hære. vbi primo ponitur vnū dictum in hereditate: deinde ponit aliud diuersum in bonorum possessione: postremō poni-

tur aliud, in hereditate delata ex senatus cōsulto Orficiano: & dicit textus [idē erit probandū:] & ex verbis posset fieri relatio ad magis proximum, scilicet ad bonorū possessionē tamen verē nō fit relatio nisi ad primum casum hereditatis, secundum glo. & omnes ibi nec aliud posset teneri ex iuris regulis. Sic dicta. l. filius, prius loquitur de filio agēte, deinde in vers. [nec prohiberi:] obiter dicit patrē agere posse nomine filij: tertio in vers. [& querebatur] redit ad primum casum de filio agente, ideoq; subdit [an quod] patri datū esset & sic aperte resultant, q. ibi verbū, alij nō potest intelligi de filio, cū textus loquatur de filio agente, aliquod cōmodum victoriæ parante. Probatur ergo ex verbis illius. l. cōmodum victoriæ ibi filio non parari contra id quod glo. & Doctores putabāt: & cōsequenter cessat difficultas qua Docto. tam anxie torquebatur: ob quā tot interpretationes excogitarūt: & plures, difficultati succumbentes, à cōmuni veraq; sententia recesserūt vt cōstat ex suprā deductis. Licet autem necessariō ex litera illius. l. 5. verē colligatur ibi verbū, alij, non intelligi de filio, nō ita necessariō intelligi tur de patre: aptē tamen de eo intelligi potest, vt Socinus & Hubertus intelligunt. Sed ad tollendā difficultatē, satis est ostēdere quod cōmodū ibi, & verbū, alij nō referunt ad filiū.

26 Pro maiori autem elucidatione illius textus est aduertēdum, q. illa verba [quoniā alij commodum victoriæ parat:] scripta sunt in vim rationis: sed adhuc nemo explicauit an sit ratio dubitandi vel decidēdi: seu ratio excusandi patris. Ad vnum enim vel alterum effectum ibi ponuntur ea verba: & sine hoc nō potest perfectē intelligi litera illius. l. Ego aduerto quod

quòd secundū interpretationem gl.
& omnium qui intelligebant ibi pa-
trem agere, & alij commodum para-
ri: nō poterant stare verba illa: [quo-
niam alij:] in vim rationis dubitan-
di contra patrem: vt Doctor. non sat
maturè sentiebant. Si enim pater alij
parabat cōmodum, non sibi: id iuu-
* ret patrem ne legatū amitteret, iux-
ta text. in l. tutorem. ff. de ijs qui. vt
indig. ibi: [cū non sint personæ iu-
re, sed pupilli accusauerit propriam
pœnam mereri non debet.] Et text.
in l. aduersus. 30. §. 1. ff. de inofficio.
testa quod etiam vrger, vt rejiciatur
cōmunis intelligendi modus ad ver-
ba illius. l. vlt. conser, in eo vers. nō
patrem sed filium agere querela. Me-
lius stant illa verba pro ratione dubi-
tandi (supposita vera interpretatio-
ne, quòd in eo vers. filius agebat) &
tunc quærebatur an patri auferatur
relictum. quoniam filius agens non
sibi sed alij. l. patri parabat commo-
dum: & sic erat ratio dubitandi, qua
videretur legatum patri auferendū,
quia cessabat excusandi ratio. d. Tu-
torem. Et verè rectius staret litera si
pro alij, legeretur, illi: vt pungebant
aliqui secundum, quod refert Alcia.
d. c. 3. in fine. Cū autem ibi sit quæ-
stio an pater legatum amittat, nullo
modo illa verba possunt intelligi in
vim rationis decidendi: quia deci-
sio est, ne patri relictū auferatur: cui
non congruit talis ratio. maximè cū
decisio inferius ponatur à Iureconf.
vnde cū adhuc non esset scripta,
non potuit ratio præcedere. Aduer-
to etiam quòd primæ decisioni illius
l. sentit. l. C. rationem dubitandi fuisse,
quia filius erat in potestate patris,
& pater acceperat relictū in testamē-
to vnde videbatur filium non posse
agere querela, ac si filius sibi relictū
accipiens, approbasset testamētum:

iuxta regulam. l. post legatū, in prin-
cip. ff. de ijs qui. vt indig. l. nihil. inter-
est. 12. ff. de inoffic. testamen. l. si pro-
ponas. 23. §. 1. ff. eodem. Quo non ob-
stante decidit. l. C. filium agere pos-
se querela, licet pater legatum acce-
pisset. Sicut igitur factum patris acci-
pientis relictum, adducitur pro ratio-
ne dubitandi contra filium, in prima
parte illius. l. ita factum filij agentis
querela præstabat causam dubitan-
di contra patrem in secunda parte
tex. quod videtur ex mēte. l. C. licet
nulli ibi ita explicetur.

27 Ex qua vera interpretatione iudi-
cio meo nouè colligi potest, ibi esse
text. in prima parte, pro cōmuni sen-
tentia quam defendimus, quòd an-
te ius nouum bona materna per filiū
omnino patri acquirebantur: nam
quia l. C. d. præsupponebat, ideò du-
bitabatur an filius in potestate agere
posset, contra testamentum ex quo
pater relictum acceperat: nec vide-
batur curandum de persona filij. Sic
enim in multis habetur in iure non
attēdi personam mediam per quam
res alij acquiritur. sed eam tantum
cui vltimò acquiritur: vt in l. cū ei
ff. de legat. 2. l. cogi. §. 2. qui solidum.
ff. ad Trebellia. l. cū pater. §. dona-
tionis. ff. de legat. 2. vnde quia pater
legatum acceperat, quo iudicium te-
stantis agnouerat, & patri erant ac-
quirenda bona rupto testamento: vi-
debatur impediendus filius, ne que-
rela ageret aduersus testamētum à
patre approbatum ex exceptione re-
lictū: quod comprobari posset ex ver-
bis text. in l. si post mortem decimo.
§. liberi. ff. de bonorum possessione
contra tabul. ibi, [quidem bonum
est eis fauere, vt partem faciant ni-
hil habituri:] Tacitè ergo in ratio-
ne dubitandi significat Iureconf. l. C.
in prima parte illius. l. bona illa ma-
terna

terna acquiri patri: alias enim non esset dubitandi ratio Iurecōs digna, quod dici non debeat, iuxta l. q. Labeo. ff. de Carbo. edict. quia si bona acquirenda patri nō fuissent, nullo colore dubitari posset, an patris factum accipiētis relictū, impediret filium in querela: cuius effectus ad patrem nō expectaret. Quod suadetur ex regula. l. qui potest inuitis. ff. de reg. iur. Et quia audiri nō debet persona cuius non interest, ut in. l. ille à quo. §. 1. vbi Bar. & latè Alexan. ff. ad Trebel. & ita pro communi sentētia damus ibi textū, quo in præsentem diem omnium Doctor. ingenia mirè torquebantur.

28. Ex communi tamen sentētia quæ cōcludit, etiam in casu illius. l. acquisitionem bonorum patri cedere: infertur necessariò (quod scribētes nō aduerterunt) ibi esse aliquid speciale in querela inofficiosi testamenti: ut scilicet pater agens nomine filij, vel permittens filium agere, non amittat sibi relictum: & ita elegāter limitatur textus in. l. post legatum. §. si pater, & §. si filius fami. ibi. [si inuito patre.] ff. de ijs quibus, ut indig. quibus habet patri auferri relictū: si eo permittente filius accuset testamentum. Inde etiam secundum Pau. notabiliter limitatur. §. meminisse. l. Papinianus. ff. de inofficio. testam. vbi filius agēs querela cōtra testamentū, si nō obtineat, amittit relictum sibi in eodem testamēto: ut sic mitius agatur cum patre agente pro filio, vel permittente filium agere, quàm ageretur cum ipso filio: quod notatu dignum est. Necessariò etiam sequitur verum dixisse Bart. in dicta. l. prima. C. qui admittit. & l. is qui hæres. §. si. ut pater nō admittat relictum eo casu ob quærelam filij, licet commodum acquisitio nis ad patrem spectaret: & idem sen-

tiunt communiter scribentes; quod non percepit Deci. cōtrarium incautè dicens, in dict. l. prima in prima lectu. nu. 13. & in. 2. lectu. nu. 72. vbi Curtius inuoluit, nume. 53. in fine & numero. 54. cum sequen. & Huberti nus. 76. ad fin. Cū autem, specialitas necessariò colligatur ex dictis iuribus, & communi sentētia, ratio forsā eius specialitatis fuit, quia in casu. l. filius, concurrebat, legatum fuisse relictum ab vxore viro: cui aliquid plus deberetur, ob transactum matrimonium. l. vnum ex familia. §. fin. ff. de legat. secundo & infra dicemus circa. l. 3. infr. eod. Concurrere etiā quòd filius agebat, vel pater eum agere permittebat ad vitandam notā exheredationis. Atque ad obtinenda bona matris quæ naturaliter filio debebantur. l. nam & si parentibus. ff. de inofficio. testamento. l. scripto. §. fin. vnde liber. idē aliàs datur minori restitutio in querela inofficiosi testam. l. 1. C. de integr. rest. nō in alia accusatione. l. auxilium. ff. de min. Vnde magis excusandus erat pater, magisq; ei fauēdum hoc casu, ut ita limiteretur regula illorum iuriū. Ex regula autem dicti. §. si pater & §. si filius. l. post legatum & dicto. §. meminisse. l. Papinianus, magna ratio dubitandi resultabat ad decisionem d. l. filius, quatenus patri relictum cōseruat. Hæc sunt quæ ad. l. illam asserere potuimus.

29. Contra cōmūnem, citabat Alciat. d. loco. l. penul. ff. ad senatuscon. Ter tullii. quam dicit ab alio non adduci, eamq; sufficere ad confutandā cōmūnem sentētiā: Verba legis sunt hæc: [Sacratissimi principis nostri oratione cauetur, ut matris intestatæ hereditas ad liberos, tametsi in aliena potestate sint, pertineat.] Quæ verba Alcia, variè pōderat: sed ei sa-

ei satisfaciē Soci. in dict. l. cum filio: & melius Hubert. in d. l. 1. C. qui ad mitem. 79. ex quibus precipua respōsio colligitur, ut illa intelligatur de iure succedendi, nō de effectu acquiſitionis: nec enim ibi agitur cui veniat acquirēda hereditas post ſucceſſionem ſui; Quod colligitur ex l. qui in aliena, in fine principij. ff. de acq. heredit. & l. filius. 91. ff. eodem. Quod ultra eos videmus alibi, ut res dicatur ad aliquē pertinere, quæ tamen poſtea eſt alij reſtituēda, ut in fructibus, quos lex dicit indiſtinctē pertinere ad bonæ fidei poſſeſſorē l. bonæ fidei. ff. de acq. rer. domi. & tamen aliquādo tenetur reſtituere vel ſoluere quatenus ſit locupletior ex gloſſ. l. qui ſcit. ff. de vſur. Bart. in l. ſi eius. ff. de rei vendic. quod alibi plane tradimus. Sic in l. codicillis. §. matre. ff. de lega. 2. hereditas ſororis in teſtate dicitur pervenire ad fratrem qui filiū ſororis occiderat & tamen id nō poteſt intelligi cū effectu, quia ſiſcus auferret, ſecūdum Barr. & Imo. per l. Lucius. ff. de iure ſiſc. Hęc interpretatio ad illā l. magis cōprobatur ex verbis eiꝯdē l. ibi, [tamen ſi in aliena poteſtate,] oſtēdit enim rex. eā ſucceſſionem filio ſui iuris planē cōpetere: magiſq; potuiſſe dubitari an ei negetur ſi ſub poteſtate alterius fuiſſet, idq; tantū ibi tollit, admittendo filium: non autem ut tollat acquiſitiōē patri, ſicut nec eam tollit Iuſtinianus in princip. Inſtit. ad Orficiā. Sic è conuerſo, mater exiſtēns ſub poteſtate alterius ad mittebatur ex Senatuſconſulto, ad hereditatem filij. l. 6. eodem titu. ff. ad Tertullian. Quæ dubitationes ibi tollūtur, quia cōtempore nō erat omninō expedita ſucceſſio adinuicē matris & liberorum, ut patet ex illis iuribus. Et ſecundum hanc ſolutionem ceſſat ob

iectio quæ Alciat. in ſolubilem putabat contra communem. Nec diſſicultati ſatisfaciebat Sebaſtia. Sapia. dicta lege prima numero. 53. in fin. C. qui admit. ubi teſcio quid cōminiſcitur. Aliet nouiſſimē reſpondebatur & intelligebatur Bellon. libr. 4. ſupputa. capitulo. 5. qui conſtanter hanc receptam opinionem defendit.
 30 Non obſtat aliud argumentum Alci. ex dict. l. 1. C. qui admit. in verbo, etiam quod Richardus ponderabat, ut ibi reſert Bal. 28. oppoſi. colligitur ex Cin. Alberic. & Barto. ibi. Quod verbum innuere videtur, ut non ſoli patri cōmodum acquireretur, & ſic quod pars filij eſſet: ſed Bal. & communiter Doct. reſpondent, ut verbum, etiam, implicet facta, non perſonas: ſitque ſenſus. L. ut non ſolum ſi lius patre ignorante poſſet agnoſcere bonorum poſſeſſionē, ſed etiam ita agnita commodum patri afferret: & poteſt ſufficere hęc communis ſolutio, ut per Alexan. ibi in quarto notabi. & Curt. num. 17. licet aliter & ingenioſe explicet Bellon. quē vide libro tertio, ſupputa. capitul. 1. Nec valet quicquam argumentatio Politi à verbo emolumentum vel cōmodum, quod ipſe dicit ſignificare uſumfructum, nō plenum dominiū: quia ſupra oſtendi contrarium ex text. in l. Papinianus. §. meminiffe. ff. de inofficio. teſtamento & alijs iuribus. Probat etiam text. in l. ſi putas. C. de petitione hereditatis.
 31 Minus obſtat argumentum, Alciat. d. l. cum oportet, in fratre titulo ſequen. inducendo illa verba: [in veteris iuris obſervatione:] iunctis verbis ſequentibus [quemadmodum in maternis:] Videtur enim ibi ſignificare Iuſtinian. quod iure antiquo bona materna non omninō patri acquirēbantur,

rebanur, sed tantum usus fructus: & consequenter quod Constantinus hic non induxerit nouum ius. Et licet possemus referuare responsionē ad tractatum illius. l. ubi late alia scribimus: opportunum fuit hoc loco respondere statim, ne scindatur hic articulus proprius huius. l. qui continenter tractatus, melius intelligitur. Ad argumen. Alciat. videtur quod gloss. in dicta. l. cum oportet, verbo, in veteris, illud senserit: respondet enim exponendo ibi, ius antiquū dici pro eo quod erat ante Iusti. non pro eo quod erat iure pandecta. & ita Huber. in dict. l. r. nume. 80. in fin. melius Bellon. d. lib. 4. cap. 5. ad fin. Post iura autem digesto. aliqui Imperatores statuerunt ea que Iustinia. ibi refert, ut patet ex hac. l. & l. prima. C. illo titulo. Sed hæc solutio mihi non placet possetque Alciat. merito replicare contra talem interpretationem: quia improprium videtur intelligere ius vetus, pro decisione huius. l. & l. prima. l. infra titulo primo, quas sæpissimè scribentes appellant nouum ius, ut sup. deduximus: & manifestè repugnant verba illa, [veteris iuris] quæ magis propriè ad antiquius ius
 * quàm huius. l. referri debent. Vnde aliter explico, ut in. d. l. cum oportet, ita tenent Bart. Bald. & Sali. quorum opinionem sequitur Ias. & post eum Alex. de Imol. & volēs Iustini. statuere, quod generaliter statuit in aduentitijs: Ut non omninò patri acquirantur, incipit à rebus incertis quæ iure veteri obseruabatur, in quibus filius non acquirebat patri: deinde refert casus certos decisos à præcedentibus Imperato. ut erat casus huius. l. & d. l. r. infra tit. i. & ita sit sensus quod sicut iure antiquo aliqui erant casus in quibus filius patri nō acquirebat. Et postea aliqui Imperatores alios casus

deciderunt, in quibus dominium patri nō quæreretur, ita Iustinius ibi iustum putauit, idem generaliter statuere in omnibus aduentitijs, & verbum [quemadmodum] ibi non refertur ad præcedentia (iuris veteris) ut glo. Alciat. alijsq; accipiebant, sed potius refertur ad sequentia, quod necessario euincitur ex illa. l. quia in illo vers. [quemadmodum] simul ponitur casum huius. l. de bonis maternis, & casum lucri dotalis vel nuptialis: sicut igitur secundus ille casus, secundum omnes fuit nouè decisis ab imperatorib. & contrariū erat iure antiquo: ita dicendū est in casu nostro, qui ibi ponitur sub eadem determinatione, iuxta regulā. l. iam hoc iure. ff. de vulgar. l. fina. C. de sententijs & interdictio. Et hoc modo ex. d. l. cum oportet, cōprobatur cōmunis opinio, ut hæc. l. nouum ius induxerit in bonis maternis. Hinc patet rectè Doctor. communiter intelligere text. in. §. r. Insti. per quas personas. nob. acquiri tur. ut ibi verbū [olim] intelligatur pro iure digestorum, quod Iustinia. nouè emendat, statuens ut dominij aduentitijs filio acquiratur ut merito rejiciatur: violētā interpretatio Politi, contra communem dicto tracta. de vulga. numero. 43.

32 Sed posset lector instare, quid significet Iustinia. in. d. l. cum oportet, dū refert ius antiquum, secundum interpretationē nostram: videtur enim cum de iure antiquo filius omnia patri acquireret, non posse verificari illam obseruationem rerum, quæ iure veteri non quærerentur patri. Sed huic obiectioni seu inuestigationi satisfacio dupliciter. Primò quia etiam iure antiquo castrensia & quasi castrensia patri non quærebantur
 * l. secunda. ff. ad Macedon. cum multis alijs. secundò & melius respondeo,

Pin. de bon. mater.

deo, quòd apud Iureconsultos diligens lector inueniet in aliquibus rebus cõcessam acquisitionem filio nõ obstante patr. potest. vt in exercitio quærelæ d. l. filius & d. l. Papin. ff. de inofficio. testa. vt etiam in l. tertia. §. si quid minori. ff. de min. facit quod notat Soci. in l. filio. ff. de condict. & demon. facit ad idem casus l. cum hæres. ff. de acquir. hære. ibi, [quasi pater familias.] & casus l. Imperator. ff. ad Trebell. vt etiam de iure digest. aduertit Bartol. in l. placet, vlti. oppo. ff. de acquir. hære. Manet itaque defensata communis sententia, contra Richar. Polit. & Alcia. vt lex hæc nouum ius induxerit: nec immeritò, quia Constantin. in alijs etiam nouas constitutiones edidit: vt in l. fin. C. famil. ercisc. l. his solis. C. de reu. dona. & in l. cum vir. C. ad leg. Iuli. de adulter. & in l. i. C. de natur. libe. obseruat Alcia. libro quarto parerg. capitulo quinto col. 2. Facit pro comuni, nam in hac materia Iustinian. refert l. Constantinianam. vt in d. l. cum oportet. §. cum autem: & sic inuit quòd Constan. nouè aliqua induxerit, quæ ob id appellantur Constantiniana: inuatur hoc, quia successiue ex hac l. vsque ad l. cum oportet, & sequentes, semper aliquid pro filijs statuitur, minuendo antiquam acquisitionem, quæ in totum patri dabatur, sicq; videtur nouum ius his legibus induci. Cauendum tamen est ab errore imperitorum, qui indistinctè putant responsa Iureconsultor. esse antiquiora legibus Imperator. & consequenter dicunt ius digestor. esse antiquius iure. C. quod verum non est: quia plures Iureconsulti, quorum responsa habemus in pandectis, vixerunt sub Imperatoribus quorum sunt constitutiones in hoc libro. C. vt patet ex l. quarta C.

de contrahen. stipula. patet ex l. prima C. de lega. iuncta l. Caio. §. Imperator. ff. de alimen. lega. & ex l. Antoninus. ff. de fideicommi. libert. quod colligi potest ex innumeris alijs iuribus tradit Alcia. libro sexto Parerg. cap. 14. & ante cum admonuit Fulgos. in l. fructus columna tertia numero. 8. ff. de rei vendic. patet etiam ex titulo. ff. de constitut. princip. Ex quo cum iudicio legendus cum Bartol. in l. fina. in fin. ff. de reg. Cato. Ex his datur lumen & fundamentum legibus præsentis tituli & sequentis.

34 Quibus sic expeditis, ampliatur] decisio hæc Constantini, & illa Iustini in dicta lege cum oportet, vt cum hæc acquisitio patri fiat ex patria potestate, necessariò procedat etiam si filius longè à patre degat: distantia enim locorum non tollit ius patrie potestatis. l. Pomponius. 40. ff. de procurato. in princip. & l. cum filius. ff. si certum petat. l. si longius. §. si filius ff. de iudicijs quòd alias inuoluit Hispa. Segura. in repetitio. l. vnũ ex familia. §. sed si fundum, columna septima probatur hoc etiam ex lege si pater. C. de institu. & ex l. fin. ff. de condict. institut. vbi distantia & absentia non tollit effectus potestatis, etiam contra patrem. Ampliatur secundò in patre arrogatore secundum Albericũ in dict. l. cum oportet, per textum in princip. Instit. de acquir. per arrog. facit. l. si arrogator. ff. de adoptio. l. sed si plures. §. in arrogato. ff. de vulga. intelligẽdo per textum. in l. nõ enim, cum l. sequẽ. ff. de adopti. & ita ampliat Bartol. in l. cum filio num. 10. ff. de legatis primo. Ampliatur tertio etiam si filius senex sit: durat enim semper ius patrie potestatis, secundum gloss. receptam in l. fin. §. pupillus. ff. de verborum obligatio-

gationibus quam ibi extollit Ang. & Imol. & Baucri. in princ. Instit. quibus non est permisi facere testamentum siue. 19. Ex qua glo. cōfirmabis quod inquit Bal. in l. si. si. filijs autē, infr. titulum primum ampliando & textū ibi sequuntur Paul. & Corn. ibi, Ampliatur quarto, hęc adquisitio secundum ius commune, etiam si filius vel filia sit coniugatus vel coniugata. durat enī patria potestas & effectus acquirendi patri. vt in l. prima & secūda infr. titul. sequē. & l. si vxor. C. de cōditio. infr. latē Boer. decisio. 147. & probatur ex innumeris iurib. vt tradit Tirac. de iure mari. in princ. quod vt memorabile commendat Ioan. Crot. in l. frater à fratre, quæstio. 16. numero. 53. Hodie autē in Lusitania & Hispania aliud est dicendū ex legibus Regij, eximentibus liberos à potestate patris per matrimonium, de quo plenissime agemus in titu. sequen.

35 Ex hoc autē inferitur, quod cum patria potestas de iure durabat etiā post nuptias liberorum: si pater donaret filia: coniugate, non valeret donatio in distictē, siue filia esset in domo patris siue in domo viri seorsum à patre: militat enī vinculum patrie potestatis, quæ donationem irritat, iuxta l. secundā in. C. de inof. si. donat. & consequenter patet contrarium sine iudicio scriptum à Corset. in notabil. verbo, donatio, qui male ad id citat Bal. in c. iurauit. de probatio. vbi nu. 12. aliud diuersum dicit, quod non tangit effectum acquisitionis, nec respicit hunc articulum: & cōtra te citat Corset. in a duertenter textum in l. nec inter. 4. C. de donation. inter vir. & vxor. Quinto ampliatur, etiam si pater ex crimine relegatur: quia adhuc durat patria potestas, quæ ex deportatione cessat.

ret. §. cum autē, Institutionum: quibus modis ius patrie potest. soluit. primò & l. relegati. ff. de interdictis & relegatis facit. l. quidam. ff. de pœnis. Sexto ampliatur vt eadem patria potestas & eius effectus procedat inter liberos: his enī nō negatur hoc ius ciuium Romanorum. l. liberos. C. de patr. potesta. Septimò ampliatur etiam in patre qui ignorabat se habere filium, vel illū mortuum putabat. l. vxorem. ff. de manum. testa. ibi, [in potestate ignoratis.] effectus enī & acquisitio legis, absentibus & ignorantibus non negatur, vt colligitur ex l. secunda & ibi Docto. C. de pactis. cōsulerunt Angel. & Anchar.

36 Quos citat Aymon. in rubr. ff. de legatis primo numero. 77. Sic lucrum à lege delatum, transmittitur sine agnitione: vt contra Angel. resoluit Alexan. in l. si vir. ff. ad leg. falcid. notat Bal. in l. hac edictali. C. de secun. nup. Soci. consil. 116. numero. 19. libro primo latē & vtiliter Ias. in l. si arrogator. nume. 14. ff. eodem titulo ad leg. falc. ex quorum dictis hoc videtur receptum in omni lucto vel commodò delato à lege, extra nomē hereditatis: & ita Chas. in consuetu. Burgun. in rubric. quarta. §. 14. ad fin. folio mihi. 179. col. quarta & in specie ad casum authenticę bonā damnatorum, tradit Ias. dicto loco, referens plures: vt reseruatō quarū textus ibi tribuit descendētibz & ascendētibz in bonis damnatorum, transmittatur sine agnitione, quod plenē tradit doctus Hispan. Xarez, in l. quoniam in prioribus: folio mihi. 77. C. de inof. testa. & in praxi iudicauit in casu pulchro, Consilium Neapoli. vt tradit Mattha. de Afflict. decis. 314. Sed in hoc cauendum est ab Hispa. Segu. in l. vñ ex

E fami-

Pin. de bon. mater.

familia. §. sed si fundū. ff. ad leg. falci. folio mihi. §. 6. col. 3. qui hæc applica-
bar legi & cōsuetudinī huius regni,
quia inter coniuges omnia bona cō-
municantur: & ipse in aduertēter id
appellat lucrum, & cū eo Hispa. Ca-
stel. l. 14. Tauri col. 3. & tunc inferūt
ex proximē dictis quod transmitta-
tur, licet acceptatum non fuerit.

37 Sed debuerūt aduertere talem le-
gem vel consuetudinem non agere
de lucro sed de cōmunicatione mu-
tua: argu. l. de fidei cōmissi. C. de tran-
sac. colligit ex Paul. in. l. si pater puel-
læ, ad fi. C. de inoffi. testa. ex Hispano
Ioan. Lupo de Pala. Ruu. in repe. Ru-
bri. de don. inter vir. & vxor. §. 50. col.
fi. & §. 67. num. 17. ver. ex quo: & ver.
sed ne vera: colligitur ex Rip. in. l. fce-
minæ, nume. 43. C. de secund. nup.
ex Bertrand. in leg. hac editali, num.
32. C. eo. Imò non solum vbi omnia
communīa sunt, sed vbi ex lege vel
consuetudine communicantur quæ
sita constante matrimonio, ibi non
potest dici quod agitur de lucro. nec
applicātur authoritates loquētes de
lucro nuptiali: quod non dicitur vbi
æqualiter vtrique coniugi cōsultitur.
vt melius expendit Hispan. à Couas-
ruu. dignissimus nunc Archiepisco-
pus, in Epiro. sponsal. secunda part. c.
7. §. primo. nume. 8. ad fin.

38 Non omitto quòd ad supradictā
doctrinam citant Doct. textus in Au-
then. hæres. C. de secūd. nup. vbi Ale-
xan. ad Bal. & tradit Ias. in. d. l. si arro-
gator. nu. 15. & alij alibi: sed licet do-
ctrina sit vera, non tamen probatur
ex illo textus ibi enim tantū disponi-
tur vt liberi quibus lex certum lucrū
defert ex bonis parētis, possint illud
accipere, etiam si hæredes parentis
esse nolint: quia nō defertur iure hæ-
reditario, nec offenditur regula. l. pri-
ma. ff. de acquir. hære. vt melius ad-

uertit Bald. in. l. generaliter. §. in his.
C. de secund. nup. non verò agit tex.
ibi de lucro non agnito transmitten-
do, vt Ias. & alij minus Benè citant, si
autem filius ab hæreditate excluda-
tur ob in gratitudinem: excludetur
etiam ab eo lucro. l. hac editali. verfi.
nisi ex his & l. fi. C. de secun. nupt.

39 Octauò ampliatur hæc acquisitio
in maternis & alijs aduētitijs ex ver-
bis huius. Libi, [in diem vitæ,] vt vsuf-
fructus patri quæsitus viuo filio, du-
ret post mortem filij: attēditur enim
vita patris secundū verba huius. l. qd
probatur melius ex textu in. l. fi. ver.
[sin verò:] sup. ad senatusc. Tertul. &
ibi extollunt Bar. Bal. Paul. & reliqui
& Palac. Ruu. in repe. rub. §. 42. ad fi.
& idem notant glo. Cin. Bartol. in. l.
tertia sup. de vsufu. glo. recepta con-
tra Palac. in. l. secunda infr. eo. proba-
tur etiam in. l. sancimus, ad fin. sup. ti-
tulo primo & est omnium commu-
nis sententia. Ex qua verissima sen-
tentia deciditur casus, de quo agit
Chas. in consuet. Burg. rub. 6. §. quin-
to. fol. 219. columna secunda cum se-
quen. Infertur etiam vtiliter ad mul-
ta quæ nō solent aduerti, & sunt ma-
gni momenti, maximè vbi ius com-
mune non est correctum, vt copio-
se & vtiliter tradit Hispa. Anto. Go-
met. omninò videndus. l. sexta Tau-
ri. nu. 11. & nu. 12. Nam si fingas filiū
defunctum qui habebat bona aduē-
titia, superstitē patre & matre, tunc
licet mater in successione æquetur
patrī, non tamen minuetur vsufu-
ctus patris: quod vtilissimum est in
regnis & prouincijs, in quibus bona
non cōmunicantur inter coniuges.
Imò etiā vtili est in nostra Lusitania,
quando ex forma contractus dōtalis
receditur à consuetudine Regni, &
manent sub dispositione iuris com-
munis, quod non rarò contingit: fa-
cit

cit dicta. l. fin. & dicta. l. sancimus, iū-
cta regula. l. commodissime. ff. de li-
ber. & posthu. l. si cūdotem. ff. solut.
matrimo. Sed ubi filius decederet
cum filio & patre, licet de iure pater
adhuc deberet habere vsum fructū.
per dicta iura: tamen hodie apud Hi-
spanos & Lusitanos, contrarium est
dicendum, quia agimus de filio con-
iugato qui per matrimonium exit a
potestate, secundum legem Regiam
Tauri. 47. & secundum legem Lusita-
niæ, ut dicemus in titulo sequen. Vnde
cessat patria potestas & usufructus,
quia leges regni statim iubent om-
nia bona filijs coniugatis tradi. vt.
l. 48. Tauri: atque apud nos lib. 4. ti-
tul. 78. dicemus latius in. l. cum oportet.
§. cum autem, infra titulo primo.
Nec in hoc pacta vel conventiones
possunt mutare leges regias quod ad
ius publicum patriæ potestatis: nec
coniuges auferre ius filijs à lege dela-
tū: argument. l. si arrogator, ibi, [prin-
cipali prouidentia:] ff. de adoptio.
facit reg. quod. l. dat homo non au-
fert: text. & Bal. in authen. hoc locū.
C. de secund. nup. facit. l. iura sangui-
nis. ff. de regu. iur.

40 Hanc conclusionem limitat Paul.
indict. l. si. sup. ad Tertul. vt non pro-
cedat quando filius defuncti succe-
dens nō esset sub potestate Aui, sed
alterius: vt si decedat filia habens ad-
uētitiā, in quibus pater habebat vsum
fructum: tunc enim filius illius filia,
excludet Auum ab usufructu: quod
sequitur Cornelius ibi, citant. l. ter-
tiam. §. fin. secundum vnam lectū in
fra titulo primo quæ nō probat. Sed
hæc limitatio mihi non videtur tu-
ta, quia refragatur. d. l. fin. sup. ad Ter-
tullianum & dicta. l. sancimus, sup. ti-
tu. 1. semper enim militant verba il-
larum legum & earum ratio, vt patri
vivo non auferatur usufructus se-

mei quæsitus militant etiam ver-
ba huius. l. indistincte dicentis, vt in
diē vitæ patris usufructus ei maneat:
stat etiam ratio iuris, vt effectus ac-
quisitionis consummata non cesseret,
licet res veniat ad casum à quo in ci-
pere non posset: Bartol. in. l. pluribus
§. & si placeat. ad fi. ff. de verbo. obli.
melius in. l. Titia. §. Imperator. nu.
10. vers. [incōtrariū:] ff. de leg. 2. tex.
in. l. fin. ff. vnde libe. latē Tiraq. in
suō tracta. de causa: pro hoc stat etiā
regula tex. in. l. 3. sup. de usufruc.

41 Hanc conclusionem eleganter li-
mitat Pau. in. l. si. ad fi. per illum tex.
sup. d. usufr. vt non procedat quan-
do usufructus consistebat in perso-
na filij, licet pater haberet commodi-
tatem: tunc enim mortuo filio cessat
illa commoditas patris: quod prius
scripsit vtiliter Bal. in. l. cum oportet,
ad fin. princip. infr. titu. 1. vers. & si
diceret: quod est notandum ad ca-
sus in quibus pater non habet vsum-
fructum quanuis habeat commodi-
tatem: dicemus in Authen. idem est.
infr. ti. 1. facit. l. necessariū. §. fin. ff. de
peric. & commo. rei. ven. & Bal. se-
quitur Hispan. Fernad. Arias. l. 46.
nu. 5. ad fin. Anton. l. 48. nu. 4. in. fine

42 Nonò ampliatur, & infertur ex
precedente ampliatione, vt quam-
uis filius efficiatur sui iuris ob aliquā
qualitatem, non cesset usufructus
quem pater habebat in maternis &
aduentitijs: vt si filius efficiatur Epif-
copus. Authet. sed episcopalis. C. de
episcop. audien. vel Patricius. §. filius
fa. Instit. quib. mod. ius. patr. potest.
sol. quod vltimum hodie nullibi est
in vfu: ita inferēdo neminem citans,
dicit Hispan. Anton. Gomet. l. 48.
Tauri. nu. 6. ad fin. Hoc. voluisse vi-
deretur Palaci. in repeti. rubr. §. 42. ex-
nume. 13. cum sequen. licet non om-
ninò explicet: id autem exprimit. Pa-

E 2 la. in

Pin. debon. mater.

- la. in filio facto clerico. Et latè Hispā. Surez, in qu. maioratus, folio vlti. Faciunt quæ tradit Deci. in capitu. in præsentia, ex nume. 62. de probatio. facit ratio superius adducta ad leg. fin. suprà ad Tertul. nec tunc militat dispositio leg. cum oportet autem, in fra titulo primo, vbi de hoc latius agetur.
- 43) Decimo ex eadem cōclusionē & verbis huius. l. ampliat hęc acquiritio: licet filiusfamil. effectus Clericus testetur, (vt potest secundum cōmunem sententiam) & cū testamento decedat: non tamen potest aliquo modo disponere de vsufructu, quē pater habebat ante clericatum filij, vt colligitur ex Docto. in l. sacrosanctæ, suprà. de Episco. & cleri. & probatur ex litera illius. l. ibi, [in eodē gradu clericatus viuentes:] & hoc vti receptius & verius tradit Hispan. Anton. Gome. dicta. l. 48. nu. 7. vbi plures refert: & hoc voluit Hispan. Suarez, d. q. de maioratu, fol. vlti. & ita resoluit Deci. ab eis non relatus in dicto capitulo. in præsentia, nume. 64. de probat. & ex Fabro & alijs resoluit Couas Ruu. in ca. quia nos, nu. 2. de testamen. Vnde cauendum est à Panorm. contrarium malè sentiente in dicto capitu. in præsentia, nu. 56. quod alibi non deciderat, idem Panorm. in capitu. constitutus, nume. 7. de integ. restituit. Magis cauendū à Bened. errante in cap. Raynutius, verbo matrem, nume. 20. repugnat enim iuris ratio. vt priuilegium filij clerici, auferat patri vsufructum quem ante clericatū habebat. Nec contrarium voluit Paul. Castrenf. in dicta leg. sacrosanctæ: nec Ias. in l. filix licet. C. de collatio. licet minus bone eos referre videatur Antō Gomet. vbi suprà. qui etiam minus diligenter ibi citat Barto. in nonnullis locis ad hanc cōclusionem: sic pro contraria aliquos malè citat Benedi. dicto loco.
- 44) Hinc infertur vndecima ampliatio, vt si statutum permittat filiumfam. testari, intelligatur sine præiudicio vsufructus, quem pater habet in aduentitijs, secundum Bal. in leg. si quæramus in finalibus verbis. ff. de testamen. tradit Angel. Arctin. in tracta. de testa. fol. 2. colum. 4. & latè Anton. Gomet. l. 6. Tauri, nu. 13. quorum sententia probatur ex doctrinā. l. si quando. C. de inofficiof. testam.
- 45) Duodecimo ampliat & ita infertur ex proximè dictis, vt pater nō amittat vsufructum quem habebat, licet filius efficiatur monachus, & ex religione cesset patria potestas: quia adhuc militat verba huius. l. & iurium quæ sup. adduximus, & militat regula dictæ. l. 3. sup. de vsufruct. tradit Palaci. in rubri. d. §. 42. in fine: & receptum est, vt tradit Deci. in d. c. in præsentia. nu. 62. & ex Salice. & Anto. tradit Suarez. d. qu. maior. colum. penulti. Nec enim patitur iuris ratio, vt factum filij, licet laudabile. auferat patri ius suum: secundum regulam. l. id quod nostrum. ff. de regulis iuris. facit text. notabil. in l. impuberi. 41. ff. de admin. tuto. ibi, [nam ad alienam iniuriā priuilegium militum prorogare nō oportet] quem text. aliàs notabat Polit de vulga. numero. 89.
- 46) Volunt autem Docto. in his locis & alijs citandis in sequen. ampliatio ne, vt ingressus religionis tollat patriam potestatem: & Bald. in leg. pater furioso. ff. de ijs qui sunt sui. notat glo. in l. si ex causa. 10. §. Papinianus. ff. de minoribus notabilis & recepta vt per Iaso. in l. 2. nume. 22. ff. de vulgar. Arctin. in l. si potest, colum. 4. ad fin.

fin. ff. de acquir. haredi. Boeri. decisi. 121. ad fin. vltra quos id pulchrè de clarat Bald. in. l. 2. C. de liber. exhibend. sed contra illam glos. & cõmunem quòd religionis ingressus tam patris quàm filij non tollat patriam potestatem, contendit Marth. de suc. ces. ab intest. in princi. nume. 7.

- 47 Decimo tertio ampliatur hæc acquisitio. inferturque ex prædictis ad quæstionem in qua scribentes mirè variant, quando pater ingreditur religionem: glo. enim in Authent. idè est, infra titulo. 1. indistinctè inquit vsum fructum manere, scilicet penes monasterium viuente patre: & in omne vsum fructuario ingrediẽte religionem idem dixit gloss. ad fin. in Authent. ingressi. C. de sacrosanc. eccle. hancque opinionem sequuntur quamplures vt infra. Contrarium tenere prorsus voluit antiquus Doctor. Martin. Sil. quem refert Cin. in dicta Authent. asserens quòd totus vsus fructus redit ad proprietatem, & sic manet in solidum penes filium: & hanc opinionem sequitur Sali. in. d. Authent. ingressi idem est: vbi subdit ita tenere & cõmuniter Doctor. & hanc videtur sequi Ias. in. d. Authent. ingressi, nume. 48. Et nouissimè eam probat Riminald. §. 1. nume. 128. Insti. per quas person. & Couas ruu. in. c. 2. nu. 8. de testam. vbi cum Salicet. eam dicit communem. cui addit novum fundamentum ex materia. c. cū scimus, de regu. & refert Hippol. singulari. 668. vbi hæc sequitur. Terriam opinionem eamq; mediam vult Bar. in. d. Authent. idem est, & ibi Ange. vt media maneat penes monasterium, altera ad filium spectet: sicut quando pater eum emancipat, iuxta dict. le. cum oportet. §. cum autem, & ita Pañor. in dicto capitulo in præsentia: num. 57. & in. d. c. cum si-

mus de reg. Et cum Bart. transit. Hispanus Alias. l. 46. colum. 2. & Syluef. in summa, verbo religio. 6. & nouissimus Riminaldus sibi contrarius in. §. 2. numero. 19. institutio. per quas perso.

- 48 Aduerto quòd Cin. in dicta Authent. idè est, remittit se ad ea quæ dixerat in Authent. ingressi: & idem facit Alber. & ambo in. d. Authent. ingressi, sequuntur gloss. ibi, vt patet ex Cin. nume. 12. ex Alber. nu. 22. cum seq. & sic malè citantur contra gloss. à Ias. ibi à Couas ruu. d. c. à Riminald. loco: à quibus in hac allegatione cauendum est. Sic etiam Hispan. Anton. Gomet. l. Tauri. 48. nu. 8. ad fin. nō bene citat Salice. & Marti. Sili. Alberic. Ias. ad prædictam opinionem Bartoli diuidentis vsum fructum inter filium & monasterium: cū hi Doctores longè aliud scripserint, vt fidelius retuli: labitur etiam Hippol. d. singul. confundens allegationem Bar. & aliorum

- 49 Hanc quæstionem tangit sed non resoluit Boerius decisio. 198. in fine. Ego curiosius aduertendo dico quòd opinio. glo. receptior est: quia eam probant Cin. Alber. in dict. Authent. ingressi. & ibi expressim Barto. num. 42. & nume. 49. & Rosellus nu. 18. & ita Bald. Paul. Rapha. Corn. in. d. Authent. idem est: & Guido Pap. decis. 477. nu. 4. & expressius decis. 595. vbi dicit ita fuisse iudicatum. Et idem tenuit Specu. quem Guido & alij referunt: & ita Decius in dicto capitulo in præsentia, nume. 66. vbi etiam citat Imol. in. l. cum filio. ff. de legat. 1. & ita Capol. consilio. 22. nume. 4. colligitur ex Innocen. in dicto capitulo in præsentia, & alijs, quos citat Socin. consilio. 10. nume. 20. libr. 1. vbi hæc dicit communem sententiam: & eandem probat Alexand. consilio. 139. num. 5.

Pin. de Bon. Mat.

num. 5. libro. 2. vbi eam videtur dicere communem, nec aliquem contra citat: & hanc sequitur Hispa. Anton. Gomet. d. l. 48. nume. 8. ad fin. hanc. dicit communem Cror. in. l. Gallus. §. & quid sit tantum, nume. 30.

50 Probatur hæc opinio gloss. ex regula huius leg. & ex iuribus sup. citatis: pater enim licet monachus, naturaliter vivit, & sic durat ususfructus, monasterio autem, quatenus capax est, omnia deferuntur quæ monachus habebat dicta Authen. ingressi. Nec obstat argument. Marti. Sil. rescriptum à Cino & Alberico in dict. Authen. idem est dum arguit à cessante ratione, quod ususfructus datur patri ob custodiā & ad ministracionem, quæ cessat in monacho. Respondeo enim quod non cessat in monasterio habentē ministros & officiales qui suā gubernant, vt docet experientia: & forsitan diligentius sua tuentur quā īlatel, vt alibi dicit Pratic. Papient. seu Ferrariens. Nec obstat argum. quod pungit Couarsiu. ex materia cap. cum simus, de regu. quia non est tutum, vt pater ingressus religionem, statim legitima debeat filio, quod alibi examinamus: nec si esset verū, valebat consequentia ad vsumfructum de quo agemus.

51 Non obstat etiam argumentatio Bartol. ex. d. §. cum. autem. l. cum oportet omīssa enim friuola responsione Bald. & aliorum. dico quod in dicto. §. agitur de emancipatione facto patris, immediatē id agentis: sed pater ingrediens religionē longē aliud intendit, licet igitur accessorie resulter filium exire à patriā potestate, nō potest dici emancipatio ex facto voluntario patris, quod non dirigebatur ad talem effectum, secundum regulam. l. si quis nec causam. ff. si certum petat. & quod probat text. &

Barto. ibi, in leg. socium qui in eo. l. 6. §. 1. ff. pro socio, cū alijs quæ omitto. Ex his ergo resoluo opinionem gloss. veriorē esse & magis communem quicquid contra dixerint Salicet. & reliqui sup. relati.

52 Ampliatur. l. 4. hæc acquisitio ex resolutione Ias. consilio. 198. libro. 2. vbi concludit, quod si ex statuto acquiritur viro quicquid vxori obuenit vel deferitur constante matrimonio. idem erit in viro filios fami. vt sibi proprietas, patri ususfructus quaratur, interpretando statutum secundum ius commune, quod sequitur Boer. decisi. 199. in fine: sed non seruit in ijs provincijs, in quibus lege vel consuetudine filius per nuptias exit de potestate patris.

53 Ampliatur. l. 6. vt ultra acquisitionem possit pater, ratione patriæ potestatis, compellere filium ne viuat extra domum & familiam patris, secundum Angel. consil. 35. numer. 3. quem corrupte sequitur Boer. decisi. 195. num. 5. vbi non rectè citat numerum consilij: & ita asserit Bald. Nouell. de dote. 7. part. priuileg. 34. num. 5. versic. & sicut vbi concludit ita teneri filium simul cum patre habitare, sicut vxor cum viro: citat Bal. in Authen. ex testamento. C. de collatio. vbi hoc non inuenio. Ego aduerto quod Doctores omnes hoc tradunt, quando agitur de retinenda dote aduentitia filij coniugati, de iure enim debebat esse pēnes patrem & patrem, debebat alere ex ea filium & nulum, & fructus dotis percipere vt resoluunt communiter Doctores. secundum Crotum, in. l. repeti. l. 6. cōstante, in. l. 17. in. f. Ang. Imol. Paul. in. l. si cum dote. §. transgrediamur. vbi Alexand. nume. 9. ita resoluit. Ita etiam loquuntur Doct. citati à Nouell. & Boer.

Simi.

54. Similiter hoc procedit quando filius veller alimenta à patre, debet enim cum eo habitare, nec aliàs pater tenetur eum alere extra domum facit glo. c. significasti de diuor. communis, vt tradit Palac. in rub. §. 64. nume. 7. & nume. 10. Et idem econuerso si parens velit alimenta à filio: nec etiam pater posset filium de domo eijcere, licet ei extra domum alimenta præstare veller. secundum Bartol. & Doctor. communiter: vt resoluunt Paul. & Ias. nume. 6. in l. quidam cum filium. ff. de verborum obligatio. per text. ibi post princip. in illis verbis: [domo eum propulerit.] Ex quibus cauendum à generalibus verbis Bartol. in tracta. de alimen. num. 25. sed hæc limitantur, nisi ex iusta causa, puta ob scruitiam vel malos mores, quia tunc potest filius vel pater alendus recedere à domo alere debentis secundum Bartol. Pau. Imo. Alexad. Boer. & Noue. & alios vbi sup. & Ias. in l. 1. nu. 1. cum seq. C. de leg.

55. Sed non placet quòd indistinctè asserunt Noue. & Boer. dum dicunt quòd filius præcisè teneatur habitare cum patre, sicut vxor cum viro, imò crediderim quòd si filius nosit à patre alimenta, velitque querere honestum vitam genus, non possit impediri à patre qui filij opera non egeret: contrarium enim esset, hominem liberum seruilis conditionis reddere, contra l. secundam. ff. si quis à paren. fuer. manu. Quod iuuatur, quia videmus filium fam. ex promissione regulariter sine patre obligari. l. filius fam. 2. ff. de actioni. & obligat. l. eam ex contractibus. ff. de iudic. Videmus præterea filium fam. inuito etiam patre eoque ad expensas obligato. posse dare operam literis, glo. recepta. l. sed Iulianus. §. proinde. ff. ad Macedon. Bald. in d. Macedoniani. C. ad

Macedon. Felin. in cap. 2. de magist. Nouel. de dote. 6. part. priuileg. 46. in princip. notanter Rebusus de priuileg. Schola. priuileg. 53. Sic temperare illam vendicationem, quæ iure datur patri pro filijs in potestate l. 1. §. per hanc. ff. de rei vendicat. de qua latè egimus sup. in 2. parte Rubr. Filio enim in hoc datur voluntas & libertas, vt probat. l. fina. ff. de liber. exhiben. quod in supra dictis terminis vtile esset in filio qui veller Africam vel Indiam petere, ne à patre absque causa retrahi possit: facit text. in c. cum simus, de regu. ibi. [liberum sibi.] quem notat Pla. in le. ne diutius. C. de agric. & cens. speciale enim est causa correctionis vt pater eum possit certo loco retinere Bartol. in l. ex facto, in fine. ff. de hære. insti. Felin. in c. cum contingat, ad finem de for. comp. Alcia. regul. 1. præsump. 3.

56. Ampliatur. 16. hæc omnia iura loqueria de acquisitione, quæ sit patri, vt procedant etiam si ob scruitiam vel nequitiam patris filius degat extra eius domum: durat enim adhuc effectus patriæ potestatis, vt habet text. notab. qui ad hoc expendi non solet, in l. 3. §. penul. incip. etiam. ff. de liber. exhib. ibi, [obtinuit mater ob nequitiam patris, vt sine diminutione patriæ potestatis apud eam filius moreretur,] quem textum ad aliud commendat Angel. Areti. in §. summa, ad fin. Institu. de interd. ponderanda sunt illa verba [sine diminutione patriæ potestatis] significant enim, quod nec pater excusabitur ab eisque alijs, tenetur: nec amittit id quod habet ratione patriæ potestatis. Facit, quod alibi dicit Iustinia. in Authen. de incest. nupt. §. primo vers. si verò, ibi, [licet impius & legum contemptor pater est.]

57. Sed hoc intelligi debet quando

Pin. de Bon. Mat.

* Solum agitur contra patrem ut filius apud eum non moretur: secus si tanta sit patris nequitia, ut etiam cogatur filium emancipare, quod fieri potest, per l. fin. ff. si quis à patre fuer. manu. sic in l. si lenones. C. de Epil. audien. in fin. C. de specta. libro. 11. declaratur etiam ut aliquando ex maxima patris culpa, filij ipso iure liberentur à patria potestate. l. secunda. C. de infan. expo. Limitatur etiam nisi pater inique negaverit filio alimenta, quia amittit hos effectus patrie potestatis, glos. penult. verbo pœna, ad fin. C. de patr. pote. quam extollit Panorm. in c. fin. nume. 5. de cõvers. infidel. Brunus de statutis excludent formi. arti. 1. numero. 26. facit. l. prima. §. sed scimus. C. de lati. liber. tol. verum quem, ibi, [quem à domo repulit maneat, ab eo eiusque substantia, pœnitus segregatus.] & vulgaris. l. necare videtur. ff. de liber. agnoscen. Limitatur etiam ille text. & minuitur ius patrie potestatis eo casu in filio conjugato habente dotem, ut patri auferatur & priuetur eius fructibus, filioque tradatur pro oneribus matrimonij extra domum patris, ut resoluunt Doctores communiter, in l. si cum dotem. §. transgrediamur, vbi, Alex. numero. 9. ff. solu. matrim. Paul. in l. 1. ad fi. C. famil. ercit. Boer. d. decif. 195. Crot. in l. frater à fratre, nu. 56. Nouell. de dote. 7. parte. priui leg. 34. Declaratur etiam ille text. ut quod ibi dicit de filio erga patrem, non procedat inter coniuges: quia si vxor obcedam viro ab eo separetur, vel eius cohabitationem vitauerit, nihil ei acquirat nec communicat. Bal. in l. si vxor nu. 6. in fin. C. de conditio. infert. idem Bal. in l. non sine. C. de bõ. quæ libe. & Pala. in rubr. §. 64. nu. 11. Dec. l. 1. nu. 10. C. vnde vir. & vxor.

tradit Couasruu. de sponsal. 2. par. cap. 7. §. 1. nu. 6. Nec mirum si maioris potentie sit causa naturalis inter patrem & filium, quam causa coniugum secundum Panor. in c. literas. nu. 17. de restitu. spolia facit tex. qui notari non solet, in l. nõ ut à patre. 8. ff. de capitu. Ampliat. 17. hæc lex & similes, dum loquuntur de acquisitione & patria potestate, ut procedat non solum in liberis procreatis ex iustis nuptijs: sed etiã in ijs qui illegitimè nati, postea legitimantur. Hi enim incidunt in potestatem, & efficiuntur legitimi, text. in §. fin. Institut. de nupti. facit textus in l. sed si hæc. §. secundum ibi, [Princeps ingenuum fecit]. ff. de in ius vocan. facit tex. in l. quaris. & si. ff. de nara. restitu. ibi: [omne ingenuitatis statu.] & ibi: [perinde habetur.] tradunt late Bar. & las. ex nu. 226. in l. si is qui pro emptore, & ibi nouiores: tradit Deci. in l. liberos. C. de colla. & consil. 155. Tiraq. in l. si vnquam, verbo, suscepit liberos, ex num. 63. Quibus omnibus addo text. non solum notari, in l. si senatori, ibi: [iustam vxorē]. ff. de ritu nupt. Ampliat. 18. hæc lex & similes, etiam si pater furiosus extet, vel mente captus, adhuc enim durat patria potestas, & effectus acquisitionis: ut est text. apertus in l. patre furioso, in fi. ff. de his qui sunt sui vel ali. iur. vbi ponitur regula secundum omnes eam limitantes (specialiter per l. cum hæres. ff. de acqu. here. & ideo cauendum est à Chas. qui regulam in contrarium citat, in consueu. Burg. rubri. 6. §. 3. fol. 219. columna. 1. nume. 3. & in quo etiã grauer error Boer. in cõsue. Bitur. titulo primo. §. tertio post princip. vbi facit regulam. ut filius nihil patri acquirat furioso & male citati iura & docto. d. l. l. 1. nu. 63.

Sed

61. Sed hæc ampliatio restringitur cōmuniter à scribētibus, per tex. in. d. l. cum hæres. ff. de acquir. hæred. cuius sunt verba: [Cum hæres institutus erat filius & habebat patrē furiosum in cuius erat potestate interponere se suam beneuolentiā diuus pius rescripsit: vt si filius s. a. adierit, perinde habeatur ac si pater s. a. adisset permissit itaque ei & seruos hæreditatis manumittere.] Ex quo textu Bart. ibi, & in. l. placet, vlti. op. of. eod. titu. concludit esse speciale in hæreditate delata filio furiosi, vt filius ipse adire possit, & sibi non patri acquirat. Idē vult Bartol. in. d. l. cum hæres, & ibi Paul. Castren. dicens rationem specialitatis esse, quia in hæreditate datur lucrum & damnum ob onera hæreditaria: & ita prius Alberic. ibi, & in. d. l. patrē furioso, in fin. Et idem probāt Angel. in dicta. l. cum hæres, & Imol. & Ro. ibi, & Aretinus dicentes textus singularem idem Aret. in. l. cum ex filio, in fi. ff. de vulg. & Ias. dicens illum text. solennem, in. l. qui in aliena. §. interdictum, num. 13. ff. de acquir. hæred. Idem nudē videtur sequi Mantua. lib. tertio locorum cap. 51. & hoc probat per illum text. Aimō. Crauer. in. l. cum filio secunda parte, num. 33. ff. de lega. 1. Et sic pater hāc esse communem sententiam; in hoc autem variavit gloss. in dict. l. cum hæres: vbi Roma. & Aret. referunt Petrum de Bexucio, qui à communi opinione recessit. Et mirum est Aret. Ias. & nouiores non aduertisse, quod subtilis Cuman. in dict. l. cum hæres, ad fin. contrarium magis probare videtur, dicens se non videre cur filius fam. nō acquirat patri furioso etiam in casu illius. l. Et eo tacito, idem vno verbo dicit variando, Soci. in. l. cum filio, num. 14. versic. vel fortē melius ff. de lega. 1. quod ego nouē multipli-

citer probabo.

62. Sed contra hanc cōmunem adducunt gloss. & Docto. textum in. l. Antistius. 62. §. fin. ff. de acquir. hæred. & ita habent ferē omnes libri antiqui: hodie autem legitur ad exemplar Florentinum. l. 63, incipit furiosus, & sunt verba: [furiosus acquirere sibi commodum hæreditatis ex testamento nō potest: nisi necessarius patri aut domino hæres existat: per alium autem acquiri ei potest veluti per seruum, vel eum quem in potestate habet.] Bartol. post antiquos respondet, tam in dicta. l. cum hæres, quā in. l. Antistius: quod est differentia an filius adeat sponte & tunc sibi acquirat, atque ita procedat dicta. l. cum hæres: aut iussu curatoris patris furiosi, & tunc patri acquirat, & ita procedat. d. l. Antistius. Quod etiam resoluunt Alberic. Bald. Imol. Paul. & alij communiter ibi: & Alberic. in dicta. l. patrē furioso, in fin. & Crauer. dicto loco: subdit Paul. in dicta. l. cum hæres numero. 2. quod si postea pater redierit ad sanam mentem, & ratam habuerit aditionem filij, acquireretur sibi hæreditas.

63. Ego, non viso Cumanō nec Socino (qui nihil adducunt) contra communem tenendum putabam, atque ita teneo: primo per textum in dicta lege patrē furioso: dum in distinctione infert, quod cum daret patris potestas in patrē furioso, durabilitatem effectus acquisitionis. Et ratio illationis. l. C. ita militat in hæreditatibus sicut in alijs acquisitionibus, maximē hodie stante remedio inuentarij. l. fin. C. de iur. deliber. ideoque rextus in dicta. l. patrē, non admittit restrictionem Doctor. quod magis astringit, attenta regula. l. de pretio. ff. de publica. l. 1. §. & generaliter ff. de legatis præstan. Secundo contra

E 5 com.

Pin. debon. mater.

communē facit tex. in l. penul. ff. de curat. furio. vbi si pater prodigus sit, curatoremq; habeat, adhuc in hereditate filius in potestate ei acquirit: ideoq; oportet emancipari filium ne ei acquirit. Igitur idem dicendum in patre furioso, maiori ratione. quia mitius agendum erat patre habente curatorem ex casu & fato infelici, quam ex culpa & prodigalitate: secundum glo. d. l. Antistius, quam Bal. ibi dicit auream: facit. l. diuus, ff. de offic. præsid. & facit. l. 1. ff. de cura. furio. ibi, [ad exemplum.]

64 Tertiò contra communem stat textus in d. l. Antistius. §. si. seu in l. furiosus, secundum aliam litteram quam superius reuoli: apertè enim inquit textus patri furioso acquirit hereditatē per filium quem in potestate habet: nec ibi fit mentio de curatore iubente, ideoq; talis diuiniatio admittenda non est: imò si cum iudicio attendatur, constabit nullo colore sustineri posse illam communem resolutionē & differentiam inter illa duo iura. Si enim filius non patri furioso, sed sibi poterat acquirit, id nō erat mutandum ex eo quod pater haberet curatorem: nec faciebat ad rem curator patris, cum Bartolus & Doctores dicebant, quod filius per se poterat adire, nec erat iuridicum, hanc acquisitionem tam incertam reddere, maxime quod filius regulariter est ipse curator parentis furiosi vel prodigi. l. 1. in fin. & l. quarta. ff. de curat. furio. Nec obstat alia solutio Areti. in dict. l. cum heres, distinguentes an hereditas deferatur ipsi filio, & tunc procedat ea lex. aut deferatur patri, & tunc procedat l. Antistius. Replicatur enim quod Barto. & Docto. communiter contra sententiā intelligentes. l. Antistius, quocumq; modo hereditas filio deferatur: item dicta. l.

Antistius, generaliter loquitur, & plane comprehendit casum quo filius esset institutus, & ei principaliter de lata hereditas: quia concludit text. ut patri furioso acquiratur, quemadmodum alia de iure acquiri ei solet. Et contra Areti. facit in hoc quod ad illum textus tradit las. alios referens in l. ex facto, numc. 36. ff. de vulga. & manifestè contra Areti. facit ille text. in exēplo serui. quo ostēditur ipsum filium vel seruum fuisse institutum.

65 Quartò cōtra communem vrger littera. d. l. cum heres, ibi, [permisitq; ei seruos hereditatis manumittere:] si enim filius omnino sibi acquireret hereditatem ob furem patris, fieretque dominus, ut Doct. dicunt nō congruebat verbū, [permisit:] quia dominus non egebat permissione, nec oportebat exprimi specialiter illum casum manumissionis: imò posset decipere ea specificatio, cum manumissio facilius esset admittenda, & sic expressio deberet fieri de alijs minus fauorabilibus: itē si filius ibi esset dominus satis fuisset id significare, ut omnia sibi licere cōstaret ineptūque foret vnū specialiter exprimere, iuxta. l. in re madata. C. mada. Quintò contra communem, facit, quod superius tradidimus, secundum iura & Docto. acquisitionem legalem fieri ignorantibus & absentibus: nec exigere acceptionem. Cum igitur hæc acquisitio sit legalis, ut d. l. placet, cū similibus: negari non debet patri furioso, qui absentibus & ignorantibus equiparatur. l. 2. §. furiosus. ff. de iur. codic. præsupposito q; hic nō requiritur iussus sed tantū agimus de commodo acquisitionis ex aditione: stringit magis argumentum, quia vbi non requiritur cōsensus, & ignorati acquiri potest, ibi furioso acquiratur. l. si à furioso 23. ff. de action. & obliga.

Sexto

66 Sexto, cōtra communē, stat tex. in l. fi. §. quāri potest. ff. q. s. ordo in bon. poss. serue. vbi tex. apertē dicit quod patre furēte, nihil potest filius obtinere ex bonorum possessione. ideo. quē eum non agnoscētē excusat: nec aliquid valet responsio Areti. in dicta. l. cūm hāres ad fin. dicentis q. est differentia inter hāreditatē & bonorum possessionē, quia cum patria potestas sit de iure Civil. secundū quod patri erat acquirēdum, non potuit Prātor in bonorum possessione tollere acquisitionē patri. Aliud agens Curt. iun. l. prima num.

14. C. qui admit. rejicit hoc dictum * Areti. ego aduerto ingenium Areti. in hoc contra se loqui: nam si qua esset differentia inter Prātorē & ius ciuile, ea magis deberet prodesse filio, vt facilius sibi acquireret cōmodum bonor. poss. quā in hāreditatis, cum Prātor minus curet patriam potestatem, & filius magis faueat. vt in §. emancipatos, Institu. de exhāred. liber. & §. emancipati, Institu. de hāre. quā ab intest. defer. Item fallitur Areti. quia cum ipse & Docto. communiter asserunt de iure ciuili eo casu filium non acquirere patri, per d. l. cūm hāres igitur Prātor planē idē dicere potuit, imō debuit quia nō poterat tōlere ius filio à lege concessum. §. quos autem, Institu. de bono. poss. Et regulariter hāreditas & bonorum possessio, seu hāres & bonorum possessor equiparatur. l. 2. ff. de bono. poss. & in hac materia. l. fin. §. secundo. C. de cura. furio. ibi, [hāreditatē vel bonorum possessor.]

67 Ex quibus iuribus & rationibus necessariō tenenda videtur hāc opinio contra communē, nec obstat text. in dict. l. cūm hāres, quia specialiter exprimit casum manumissionis, cui sepius iura fauent, & po-

test intelligi q. manumittebat seruū patris ob iustā causā magisq. arguitur indē, quod in alijs rebus nihil poterat filius disponere: nec erat mirū, vt cūm filius hāreditatē acquireret, & patre furēte bona administraret, permitteret ei seruū manumittere licet alijs curatoribus non permitteretur, vt in patre legitimo administratore dicunt Doct. vt videbitur in. 3. parte huius. l. Nec obstat verb. dicta l. cūm hāres, ibi, [perinde ac si pater fami. adijssset:] id enim est quod facultatem adeundi, sed non concludit ad tollendū cōmodū patri post hāreditatē aditam: vt aliquādo Bartol. in alijs artic. considerabat, in. l. is qui hāres. §. fin. ff. de acqui. hāred. Notabilis autē est. d. l. Antistius §. fin. dūm habet, quod potest quis per alium acquirere, quod per se nō posset: extollit ad hoc l. as. in. l. ex facto num. 36. ff. de vulga. l. as. in. l. 3. ad fin. C. qui admit. Sic alias inquit tex. in. l. Aristo, in fin. ff. quē res pign. oblig. poss. latē l. as. in. l. si emancipati, ex nume. 5. C. de collatio. Felin. in cap. 1. de prāscript. De hāreditate autem delata furioso quid agendum? habetur in. l. fi. §. tali itaque. C. de cura. furio. per Alexand. in. l. cūm hāres. 1. ff. ad Trebel. Areti. in dict. l. Antistius. §. fin. glof. & Docto. in. l. 3. C. qui admit. text. & doctor. in. l. sancimus. C. ad Trebel.

68 Ampliatur. 19. hēc lex per. l. 2. infr. eodem vbi dispositio huius. l. loquentis de bonis maternis extenditur ad bona auita: vt idē iuris sit, quādo bona procedunt ab auō vel auia maternis, sicut quādo à matre: & illa. l. nō fuit superflua, imō erat necessaria secundū Bal. Salic. Fulg. Paul. Corn. ibi, & Corne. in. l. 3. infrā eodem nume. 4. qui resoluunt quod ante illam leg. non permitteretur extensio in hac

Pin. de Bon. Mat.

hac materia, de bonis maternis ad auita: Idem tradit vt receptum Man-
tua. libr. 1. locor. cap. 18. ita Curti. iu-
nior consilio. 35. nume. 3. licet solus
Corne. in l. cum oportet, ante num.
1. infra. titu. 1. cōtra dicat: & ratio est
secundum Bald. & alios ibi, quia hæ
leges nouum ius inducebant corri-
gendo ius antiquum, quod in totum
applicabat bona illa patri, & sic erat
ius correctorium cum præiudicio pa-
tris: idē nec ab idēritate rationis va-
leret argumētum, faciunt tradita in
Authent. quas actiones. C. de sacro-
fanc. ecclef. vbi Barto. nume. 9. ita re-
soluit, & ibi latē Ias. ex nume. 21. vbi
hanc dicit communem, resolutionē,
& nōnulla cum iudicio cumulat: ita
etiam resoluit Dec. in cap. translatō,
in. 1. lectu. nume. 9. de constitu. latif-
simē Gamara. in tracta. extensionū,
ex nume. 135. cum multis sequen. &
Alciat. lib. 2. de verbo. signific. Ex. d.

* l. 2. colligo euident argumētum pro
communi sentētia, quod hæc lex no-
uum ius induxerit: quia aliās frustra-
torium erat extendere eam ad bona
auita, quod Polit. & Alciat. non ad-
uerterunt vt dixi sup. latissimē.

69 Ex his iuribus & communi sentē-
tia distinguente inter donata a ma-
tre, & donata ab Auo vel Aua, & in-
ter successione filiorum & nepo-
rum, posset inferri ad articulum vti-
lissimum & in multis difficilem: an
appellatione filiorum veniant nepo-
tes? Nam secundum communem re-
solutionem vides quod hæc. l. loquēs
de filijs non extendebatur ad nepo-
tes, ob rationem proximē traditam
quod addendum est scriptis Bartol.
& Alciat. in l. liberorum. ff. de verbo.
signi. Sic vltra casus ab Alcia. ibi no-
tatos: addi potest alius ex Roma. cō-
fi. 438. ad fin. de commissiōe eligen-
di ex filijs, vt non extendatur ad ne-

potes, per l. cum pater. §. hæreditatē
1. in fi. ibi, [de alijs eligendi potestas
non fuit.] ff. de legat. 2. vbi Alberic.
non relatus ita intelligit: & Socin. in
l. Gallus. §. instituens, ad finem. ff. de
liber. & posthu. sensit gloss. vlti. l. vni-
ca. C. de ijs qui ante aper. quod pos-
set controuerti ex traditionibus Do-
cto. in locis proximē citadis. Tamen
ex illa declaratione Alberic. Roma.
Socin. infertur ad legem Lusitano-
rum. lib. 3. tit. 62. §. 3. dum in emphi-
teosi semper præfert filium vel filiā
nepotibus: exclusa etiam representa-
tione filij maioris defuncti viuo pa-
tre, contra Corne. consil. 24. col. fin.
vers. tamen his, libr. 2. contra plures,
vt per Tiraq. de primoge. q. 40. Co-
uas ruu. in quæstio. pract. fol. vlt. col.
1. De quo articulo plura adduci pos-
sent ex Bart. & Alcia. in d. l. liberorū,
Alciat. in l. iusta interpretatione, eo-
dem titu. ex Ias. in d. §. instituens, vbi
pro & contra multa adducit: & Alex-
an. conf. 5. lib. 3. idem Alexan. conf.
37. libro. 6. & ibi Molin. Deci. conf. 1.
& conf. 95. nume. 5. & alibi sæpe Do-
cto. vt colligitur ex nouissimē con-
gestis à Couas lib. practi. quæst. cap.
vltimo: Gozadin. conf. 4.

71 Quod tamen diximus ex Roma.
Alberic. à dict. §. hæreditatem, intel-
ligi debet stantibus filijs, aliās posset
eligi nepos: ex Socin. in dicto. §. insti-
tuens, ad fin. & ex Decio dict. consil.
1. ad fin. quem sequitur Alciat. in di-
cta. l. iusta. nume. 3. & in dicta. l. libe-
rorum, nume. 28. Et ita disponit lex
Regia Lusitanorum, libr. 4. titu. 63,
§. antepenul. quod æquius est, quā
id quod colligitur ex Alexand. in l.
sed si hac. §. liber. columna prima,
ver. vbi similiter. ff. de in ius vocan.
vbi indistinctē dicebat nepotes ex-
cludi, secundum aliquos ibi cita-
tos.

Ex. d.

72 Ex.d.l.2. & recepta declaratione, quæ habet, vt diximus, necessariam fuisse extensionem. d.l. inferitur ad. l. filium. 16. ff. ad Maced. quæ decidit, senatusconsultum illud loquens de filiis, intelligi etiã de nepotib. in quo aliàs dixit Gome. in princip. Insti. de actio. nume. 47. quod nisi. l. 1. ita exprimeret, non posset id admitti ex iuris regulis: possetq; Gome. vrgenter probare quod dicit, ex hac. l. 1. & 2. iuncta communi resolutione. Sed non aduertit contrarium dixisse Docto. qui pro ratione illius. l. adducunt regulam dicta. l. iusta interpretatione. ff. de verborum significatio. vt tradit Ias. in. l. si constante, nume. 82. ff. solu. matrimo. prius Alexan. in. l. 1. nume. 24. ff. de iurisd. omn. iudi. Feli. in cap. 2. col. 1. de offic. iud. Sed illud simpliciter nõ esset verum, quia sine causa non fieret talis extensio: vnde melius resoluit Deci. in. d. l. 1. nume. 27. ff. de iurisd. omnium iudic. quod in. d. l. filium, extensio fit de filio ad nepotem, quia militabat ratio senatuscõsulti: & ita Ias. in. l. prima. §. hoc autem, in 2. lectu. nume. 9. ff. ad Trebel. Gozadin. consilio. 103. nume. 17. & consilio. 35. nume. 14. versic. ad sextam: & ante eos Alexan. in. l. si prius. nume. 27. ff. de noui. oper. nunc. & in. l. si finita §. si de vectigalibus, col. 3. post princ. ff. de damn. infec. Aliter intellexit Bal. in. l. penultima. C. eodem quem refert & sequitur Paul. in dicta. l. filium: vt ibi veniat nepos, quia senatusconsult. loquebatur de filiofam. & nepos in potestate censetur filiusfam. ob nomen famil. licet non ob nomẽ filij, quod in effectu comprobatur intellectu Decij. Et sic ex his Doctoribus, & ex Barto. in. l. liberorum, nume. 6. ff. de verbor. signif. colligitur, quod dict. l. filium procedit ex regulis & rationibus iuris. vt ita veniret

iudicandum licet illa lex scripta non fuisset. contra Gomet. horum summe morem. Quod confirmo, quia illo casu est magna culpa mutuantis, filio vel nepoti alterius: vt in. l. 1. ff. eodẽ & ideo tunc casus non expressus cõferatur tacitè decus a lege, concurren te eadem ratione argumen. tex. in. l. libertum, versic. [cum ideo.] ff. de ritu nupti. tex. celebris in. l. his solis, ad fi. C. de reuoc. don. ibi, [satis tacitè cautum putamus:] quem extollit. Ias. in. l. fin. nume. 4. ff. de in ius voc. Feli. in c. aduersario, col. 1. de exceptio. & alibi sæpe Docto. Aduerto etiam quod in dict. l. filium, licet materia sit exhorbitans (vt Doctor. dicunt) est tamen iusta decisio & utilis Reipub. vnde potuit iuste admitti ea extensio quod multis comprobare possem ex traditis supr. in Rubr. ad. l. 2. C. de patri. qui fili. & ex Bar. in. d. l. si constante, num. 42. ff. soluto matrimo. a quo tamen cauendum est in eo quod scribit ibi circa dictam. l. 2. attentis quæ ad eam dixi.

72 In eadem. l. 2. infra eodem, sunt expendenda cum solo Albe. verba text. ibi, [vel intestati successione cõtulerint] quibus probatur, qd decedens ab intestato, videt vocare legitimos hæredes, eisq; conferre bona sua: qd probat tex. in. l. cõficiuntur. ff. de iur. codici. ibi, [quoniam creditur pater fami. sponte sua his relinquere legitimam hæreditatẽ] quod solet restringi per gloss. non iustam. C. ad Trebel. quam dicit mirabilem Ias. in Authẽ. ex causa, colum. fin. C. de liber. præteriti. extollit Pau. in. l. licet Imperator, & ibi Ias. nume. 40. ff. de legat. 1. Sed non est tutum indistinctè quod gloss. voluit, vt per Salice. & Corne. ibi nume. 6. Qua in re ego aduerto rectè dici posse cum gloss. vt defunctus censetur vocasse proximiores, non sequentes.

Pin. de Bon. Mat.

quentes: ita enim lex ipsa vocat, quā defunctus sequi praesumitur, ut in. l. peto. §. fratre, ibi, [proximus quisq;] ff. de leg. 2.

- 73 Sed ubi cōtingeret succedere eos qui à principio proximiores non erant dicerem in his eandem tacitam vel praesumptam voluntatem concurrere, attento effectu successionis: argumen. l. si quis cum nullum. ff. de iute codicil. ver. l. [sed & si post:] aditio enim & realis successio tribuit nomē heredis ut per Deci. in. l. heredem. ff. de regul. iur. Et proximus censetur quis à tēpore successionis, licet alius praecesserit tempore mortis eius cui succeditur. l. secūda. §. interdum, ver. si. proximum. ff. de suis & legit. hære. vel proximus, quem in effectu successionis nemo antecedit. l. i. §. proximo. ff. unde cog. Nec potest in hoc
* non videri durissimum quod ex rescripto Imperatoris tradit. l. C. in. l. prima. §. fina. ff. de legat. 3. qui enim grauauit proximorem, multo magis sequentem grauare videtur. d. l. licet Imperator. l. Publius. 3. §. fin. ff. de condi. & demonstra. de qua materia, vltra ordinarios, agit Alcia. regu. 2. praesump. 35.

- 74 Ampliatur. 20. hæc lex, & l. cum oportet per l. 3. infra eodem ubi contra regulā iuris acquiritur certa pars vsus fructus per filium vel nepotem emancipatum & (quod plusest) per nepotem ex filia in casu speciali illius. quæ vulgo malè intelligitur: ubi explicamus. Ampliatur. 21. per l. vltimam, infra eodem: ubi plenè tradimus, vt h. vsus fructus patri maneat etiam si trāseat ad secundas nuptias. Ampliatur. 22. hæc acquisitio ex notabili cōsideratione Pauli de monte pico. in reper. §. Tita cum nuberet, numer. 79. ff. de leg. 2. Quæ sequor & inde nouè declaratur. §. cum autē.

l. cum oportet. Alijs modis variè ampliatu acquisitio quæ fit per liberos colligi vt potest ex statim adducēdis in secūda parte huius. l. & latius ex ijs quæ scribo in. l. cum oportet, cū suis §§. & Authen. excipitur, & authent. idem est. Sed iam finiatur hæc prima pars quam aliæ vtilitate non inferiores sequuntur.

S V M M A R I A secundæ partis huius. l.

- 1 Colligitur ex text. differentia inter proprietatem & usum fructum, poniturq; definitio Barto.
- 2 Impugnatur definitio dominij à Bartol. tradita, ostenditurq; Doctor. varietas.
- 3 Explicatur ad propositum. l. generaliter. §. vlti. ff. de fideicommiss. liber.
- 4 Resoluuntur aliqua circa verba plenum dominium & plenum ius, & explicatur. l. si ita ff. de verborum obligat.
- 5 Tractatur an possidens maioratum vel bona familie relinquenda dicatur dominus dum uiuit.
- 6 Agitur an sit differentia inter dominium & proprietatem.
- 7 Explicantur uerba. l. 4. C. de probatio. contra glo. Paul. & plures.
- 8 Tractatur questio an agens rei uendicatione uel dicens se proprietarium obtineat probandum utile dominium.
- 9 Tractatur diuisio usus fructus secundum traditionem glo. & Docto. proponiturq; difficultas nouissimorum.
- 10 Defenditur glo. & communis opinio ab obiectionibus nouiorum.
- 11 Explicatur utiliter quibus uer. constituitur usus fructus.
- 12 Ostenditur in hoc contra expressa iura aliquando locutus fuisse plures doctores.
- 13 Explicatur contra communem. text. in. l. defuncta. §. Sempronio. de usufruct. & an in parte fructuum detur usus fructus. numero. 14.
- 15 Probatur communis declaratio Doctor. ut usus fructus patris in aduentitijs dicatur for malis.
- 16 Ostenditur potentiorē esse usum fructum patris in aduentitijs quā aliorum in multis, & numero. 17.

- 18 Tractatur contra Bal. & plures agentem rei uendicatione uel dicentem se dominum obtinere probato usufructu, idq; magis in patre legitimo administratore.
- 19 Inde probatur traditio gloss. circa usum fructum in re cuius forma mutatur.
- 20 Ponitur prerogativa patris quem lex in hoc usufructu à multis oneribus eximit.
- 21 Ponitur communis opinio, pater tunc anteneatur inuentarium conficere.
- 22 Ostenditur contrarium in reliquis usufructuarijs, & explicatur le. prima, uersus recte. ff. usufruct. quemadmod. cau. contra gloss.
- 23 Probatur tamen contra communem posse patrem legitimum administratorem compelli ad inuentarium faciendum.
- 24 Probatur contra Bart. & plures non esse compellendum accusatum uel conuentum ad descriptionem uel inuentarium bonorum nisi detur iusta causa.
- 25 Additur aliud circa precedentem traditionē ad l. defensionis. C. de iure fisci, & numero sequen. 26.
- 27 Ponitur differentia inter patrem tutorem & eundem legitimum administratorem.
- 28 Ponitur item differentia inter patrem & matrem.
- 29 Ponitur alius casus in quo pater tenetur reddere rationem filio.
- 30 Ostenditur, prerogatiuam patris in hac materia non procedere tantum ex confidentia & dilectione paterna.
- 31 Ponitur alius casus in quo pater cauere tenetur.
- 32 Traditur alius casus notab. in quo pater cauere tenetur.
- 33 Tractatur, quādo patris bona obligentur, & quando in bonis aduentitijs rationem reddere teneatur. Et quādo ab administratione remoueri possit.
- 34 Contra Paul. Bal. & plures aliqua in hoc articulo utiliter explicantur, & nu. 35.
- 36 Ultra omnes intelligitur hęc lex circa precedentem articulum.
- 37 Adduntur alia in hoc articulo circa reddendam rationem & patrem remouendum, & nu. seq. 38.
- 39 Ponitur differentia inter patrē & filiū aliosque administratores.
- 40 Agitur de usufructu patris in pecunijs aduentitijs filiorum & explicatur aliqua quę Docto. inuolunt.
- 41 Proponitur opinio Corn. Et Cardinalis Parisiens. circa eandem pecuniam aduentitiam.
- 42 Eorum tamen opinio aperto iure rejicitur, & patrem à reddenda pecunia non excusari.
- 43 Pecuniam non esse de rebus quę seruando seruari non possunt, contra uulgarem opinionem, & aliqua in eo articulo utilia & numero. 44.
- 45 In relicto rerum uel bonorum comprehendī pecuniam numeratam etiam mutuo destinatam contra plures.
- 46 Agitur de intellectu l. si mihi meua. §. ult. ff. de legat. 3. in quo rejicitur interpretatio gloss. & Dec.
- 47 Resoluitur articulus proximus cum differentia sit inter relictum simplex, & legatum cū relatione ad locum.
- 48 Explicatur l. si chorua. §. 1. ff. de legat. 3. & traduntur aliqua non uulgaria circa relictum mobilium cum relatione ad locum, & numero. 49.
- 50 In relicto uel dispositione mobilium de iure comprehendī pecuniam, diuersum autem hoc die iudicandum, atq; uero usu loquendi utiliter probatur.
- 51 Ostenditur alia prerogatiua parentis in usu fructu aduentitijs.
- 52 In eodem proposito ostenditur posse patrem nouum facere & fiduciam: & inchoatum consummare in aduentitijs.
- 53 Agitur de intellectu & ratione l. usus fructuarius. 1. & 2. ff. de usufruct. & rejiciuntur multa scripta à Docto. circa ea iura, & numero. 54. & 55.
- 56 Ostenditur in illis iuribus, non permitti usufructuario edificare etiam si aliter usufructus esset in utilis, contra nonnullos.
- 57 Circa eadem iura non leuis difficultas ostenditur ex l. diuus. ff. de usu & hab.
- 58 Circa. d. l. diuus, aliqua contra scriptas traditiones explicantur.
- 59 An pater habeat prerogatiuam fructuarijs negatam in cedendis lignis & arboribus, & numero. 60.
- 60 Ostenditur alia patris prerogatiua, in accipienda possessione propria auctoritate, & agitur de alijs fructuarijs: cum numero. 61.
- 61 Patrem agere & defendere in aduentitijs etiam nomine proprio contra plures, & quāliter compromittere uel transigere possit, nu. 62.
- 62 Posse patrem sine filio quocunque tēpore procurato-

Pin. de bon. mater.

- curatorem constituitur, secundum receptam sententiam, contra glos. & aliquos.
- 66 Agitur de intellectu. l. fin. §. ubi autem, infra titu. sequen.
- 67 Orenditur non esse bonam argumentationē glossę, & aliquorum de ratore ad patrem, legatum administratorem.
- 68 Traditur differentia inter patrem & alios usufructuarios, circa expensās litis.
- 69 De alijs expensīs a patre factis in aduentitijs filiorum ad questionem collationum.
- 70 De expensīs in rebus motoratis inter fratres & inter coniuges, & nu. 71.
- 72 De oueribus & tributis an a proprietario an a usufructuario solui debeant.
- 73 Posse patrem acquirere seruitutem in aduentitijs filiorum, & de alijs usufructuarijs.
- 74 Agitur de intellectu, sed & siquid. §. vlti. cū l. seq. ff. de usufruct.
- 75 Tractatur materia cautionis prestandę ab usufructuario, & aliqua utilis usque ad numero. 79.
- 80 de donante bona sua, reseruato usufructu, an ad eam cautionem teneatur, contra So. Dec. & plures nouiores.

SECUNDA PARS.

Secūda pars huius lecti in verbi [parentes:] in hæc verba: [Parentes autē penes quos materna rum rerum vtendi fruēdiq; tantū potestas est, omniē de bentuendę rei diligentiam adhibere & quod iure filijs debetur, in examine per se vel per procuratorem pōscere: & sumptus ex fructibus impigre facere & litem inferentibus resistere: atque ita omnia agere tanquā solidum perfectumq; dominium eorum eis acquisitum fuisset, & personam gerant legitimam.] Verba text. sæpe repetentis dominium & vsum fructum, exigunt vt aliqua de dominio & de usufructu discutiamus: nec enim aliter. l. percipi poterit, quod maximē constabit ex infra dicēdis.

1 Dominium hic ponitur vt diuersum ab usufructu. idque filio datur: patri usufructus. De domino tradit Coras. in. l. pro parte nume. 7. ff. de seruitu. viros aliquot doctos scriptum reliquisse, non esse vocem satis latinam: sed his sufficere debuit auctoritas Iu reconlutorum vbiq; loquentium de dominio: Vnde verō dictum fuerit, tra. lit. Conan. lib. 3. cap. 3. in principio. Diuiditur & definitur dominiū a Bart. in. l. si quis. 6. §. differētia. ff. de acqui. poss. diuisionem damnabant aliqui ex antiquis: magis dānant no uiores, asserentes vnicum dari dominium, quod Bart. directum appellat: sed hoc omitto. Dominium definit Bartol. vt dicatur ius de re corporali perfectē disponendi. eamq; definitionem nouissimē ibi defendit Alciat. eam probat Duare. lib. 1. dispu. cap. 17. Conan. in dicto loco caute Bart. adiecit illa verba, [nisi lege prohibeatur] quia plures sunt domini qui alienare non possunt: quæ deelsa ratio tollit plures obiectiones secundum Alexan. & latius Alcia. ibi & ita cessat fragilis obiectio Corras. in. §. nihil cōmune qui non aduerrens ad verba hæc Bar. scribit nō posse teneri eius definitionem: cū plures domini alienare nequeant sic enim filius hic dominus est aduentitiorum, sed non alienat. l. fin. §. filijs autem, infra titu. 2.

2 Sed iudicio meo definitio Bartol. cum sua adiectione [nisi lege prohibeatur] parum explicat, definitum, pluresq; patitur difficultates, vt ibi tradit Alexand. melius Areti. quibus non bene satisfit maximē cū & iuris in corporalis dicatur dñm l. qui vsum fruct. ff. si usufru. pcta. idē Bart. cū glo. in. d. §. nihil commune. Bart. in. l. qui vsum fructū. ff. de verb. obli. Molin. de mater. feud. in consuet. Parisien.

rifen. §. i. glof. i. nu. 5. Nec sibi constant Docto. in hoc, cum sæpe alibi scribunt dominium non exigere potestatem alienandi quod vnum Bartol. in sua definitione ponit: quod autem facultas alienandi non sit de substantia dominij, tradit Bal. in. l. voluntas nume. 12. C. de fideicom. quem refert & dubitat Ias. in. l. si ita quis. §. ea lege, ad finem. ff. de verb. obli. Dubitari autem non potest, nec dictum Bald. contradicit definitioni Bartol. attenta illa adiectione, [nisi lege prohibeatur:] & illud Bal. refert Ias. in. l. si ita stipulatus fuero. §. i. numero. 7. ff. de verb. oblig. probaturque ex. l. si. ff. de usufr. car. rer. quæ usu cõsum. & l. species. ff. de auro. & arg. leg. vbi quis dominus est dum vixerit. & tamen alienare non potest rem, saltem vt alienatio effectum habeat post eius mortem, sicut in. l. fin. C. communia de leg. l. non ideo minus. ff. de rei vñd.

3 Sed cauendum est à Bald. in dicto loco, dum dicit, plenè dominum appellari etiam eum qui alienare non potest, citat textum in. l. generaliter. ff. de fideico. liber debet intelligi de. §. si. illius. l. in vers. latius quem prius citauit glo. in. l. si is cui. §. fin. ff. quem admod. seru. amit. nam in dict. §. non

* est verbum illud. [plene dominus, nec pleno iure:] item tex. ille nihil, aliud dicit, nisi quod hæres potest vendere seruum cui relicta fuit libertas sub conditione, quia ea pendente, secundum iuris regulas tota res integrè hæredis est, vt dicit tex. in. l. generaliter ibi. [pleno iure,] ff. qui & à quib. consonat vulgare illud. l. si quis sub conditione. ff. si quis omi. cau. est & l. plerumque sit, vbi glo. & Decius. ff. de reg. iur. nec satis aduertebat Baldus. d. loco dum adiecit verbum illud. [pleno iure,] satisque erat dominium dicere (non autem pleno iure)

contrarium enim notat idem Bald. in. l. fœminæ. §. illud. C. de secund. nupt. per textum ibi, quem extollit: colliges dominium plenum dici cum potestate alienandi. & cum eo Ias. in. l. traditionibus nu. 11. in fine. C. de pact. & hoc putat verius Feli. in. c. conquestus. nu. 2. in fine. de for. compe. vbi aliqua cumulat, de verbis pleno dominio & pleno iure: & Alex. consil. 208. li. 2. Sed hoc omninò tutum non est, iura enim in hoc certâ definitionem non ponunt, & scribentes variant, vt congerit Feli. in. c. auditis nu. 6. cum sequē. de præscript. Alex. autem in. d. §. differentia. num. 6. in fine refert Bal. in dict. §. illud & videtur eum sequi pro quo facit. nā adiectio, illa plene vel plenum. non potest addi otiose arg. eorū quæ notat Deci. in. c. si. nu. 4. de cõfirm. vtil.

4 Id certum est ex dicto. §. illud, & l. fin. §. similiq̃ue modo infra titulo sequen. vt plenum dominium intelligatur. quando concurrebat usufructus cum proprietate: seu quando usufructus non separatur à proprietate: & ultra illa iura. C. id probat. l. C. Apertè in. l. si ita stipulatus fuero. 12 §. primo. ff. de verborum. obligationibus ibi, [pleno iure,] & textus in. l. Sempronius. 26. ff. de usufr. lega. ibi, [plenus fundus:] & ibi, [solidam proprietatem:] & sic resoluo longè plus significari ex verbis pleni dominij, quàm ex dominio simpliciter prolato: non tamen assero necessariam esse consequentiam, vt ex verbis pleno iure, vel pleno dominio, semper detur potestas alienandi, magisque attendenda esse puto subiectam materiam Id etiam patet ex supra dictis dictam. l. generaliter, non bene citari à Bal. & alijs. Nec omitto quod in dict. §. primo. l. si ita stipulatus fuero, *

F con-

Pin. debon. mater.

consulti, nō stipulantis: nec ponitur quasi necessarium, vt in stipulatione fundi contineatur proprietas & vsus fructus simul. nam etiam non expres- sis verbis, [pleno iure.] totum id con- tinetur, & satis est rem simpliciter sti- pulari, vt veniat proprietas cum v- sufructu. idque colligitur ex. l. C. ibi, & in. l. qui vsumfructum. §. 8. ff. eodē, & in. l. & per iurandum. §. illud. ff. de acceptila. probat textus. bene in- tuenti, & ibi notat Bartol. in. l. si alij. ff. de vusufr. lega. Iureconsultus autē in dicto. §. primo. l. si ita stipulatus, ideō addit verbū [pleno iure:] quia superius dixerat de stipulationibus, quibus separatim agebatur de pro- prietate & usufructu: diuersum que subdit quando stipulatio est de tota re: quod ex alijs iuribus intelligitur, etiam vbi simpliciter contrahitur sti- pulatio. Et ita cessant quæ ibi pun- git Ias. numero. 8. & 9. parum sibi cō- stans, nec percipiens mentem. l. C. à quo cauendum est, quia videtur con- cludere diuersum esse ius, an res sim- pliciter veniat in stipulationem, an cum adiectione illa. [pleno iure:] ad effectum textus ibi, quod est contra dicta iura. Et hinc eleganter confir- matur quod scribit cordatus Docto.

* Francisc. à Ripa in. l. re coniuncti. nu. 40. ff. de leg. tertio & tex. in. d. §. pri- mō dixit meliorē de iure Maria. So- ci. in. §. Cato numē. 4.

5 Ex his autem aptē infertur, ad po- stestores vel successores maioratum (quod verbum peculiare est Hispa- norum & Lusitanorum) vtrum dicā- tur dominum viuunt: dubitatio est ex eo q. bona alienari nequeunt, quia familiæ perpetuo relin quūtur, l. peto. §. fratre. l. cum ita. §. in fidei- commissio. ff. de leg. 2. & vulgō eos usufructuarios non dominos appel- lari frequens est: idque colligitur ex

Hispa. Xuar. alle. 9. pag. vlt. ibi, [quo- dammodo usufructuarius:] quod et- iam colligi potest ex eodem in. q. maioratus, post. l. quoniam in priori- bus, fol. mihi. 181. col. 2. & sequen. & ita clarius Hispanus Arias. l. Tauri, 46. nu. 5. ibi, [solum vsumfructum:] sed contrarium verius dicendū pa- tet ex supra traditis: quibus habetur, verē quem dici dominum absque fa- cultate alienandi, etiam si bona alte- ri sint restituenda, vt. d. l. non ideō minus. ff. de rei vend. l. fin. Commu. de legat. & in simili probat. l. fin. ff. de vusufr. ear. rer. & l. species. ff. de au- ro & arg. leg. vbi onus restituendi post mortem, non tollit nomen do- mini in vita, etiam si res concedatur nomine usufructus: explicat Paul. in. l. Titia cum testamento. §. fin. ff. de leg. 2. Alciat. in. l. rectē dicimus. ff. de verb. sig. & Claudius Marme. in. §. nihil commune, col. 12. & in termi- nis in habentē maioratum, vt dica- tur dominus, nō tantum usufructua- rius, benē resoluit Hispanus Anton. Gomer. l. Tauri. 40. nu. 75.

6 Solent Docto. nostri distinguere inter dominum & proprietatem di- centes dari dominium directum & vtile. per. l. 1. ff. si ager vectigal. pro- prietatem dicunt semper stare pro dominio directo, vt notat Coraf. in dicta. l. pro parte, numē. 5. cum Bald. quem citat in. l. si de proprietate, C. si à non compe. iudi. vbi id dicit, num. 13. versc & nota: idem notat Bald. in. l. proprietatis, numē. 1. C. de pro- batio. Deci. in. c. ceterum, numē. 16. de iudic. Ias. in. d. §. nihil. commune: col. 2. num. 13. & ibi nouiores: idem Ias. in. l. traditionibus, colum. 2. C. de pact. & tanquā receptum tradit Molin. in consuetud. Paris. folio. 305. col. 3. Alexan. consilio. 159. num. 9. li- bro. 5. Ad hanc differēciam citat Ias. text. in.

text. in l. si procurator. 14. ff. de acqui-
rer. domi. ibi. [dominium & proprie-
tas.] & illam citant nouiores, in. d. §.
nihil commune, & alibi. Sed text. ille
non probat, vt manifestè videri po-
test: & verius est quòd sepius pro-
prietas & dominium pro eodem po-
nuntur vt dicit Faber. in. §. omnium
nume. 2. l. Instit. de Actio. & patet in
illo tit. ff. de acqui. rer. dom. & in. l.
fi. ff. de superficie b. & alijs iurib. vt
tradit Duaren. d. cap. 17. ad fin. Qua
in re est aduertendum, quòd aliquan-
do inuenitur in iure vtrumq; nomē
proprietatis & dominium simul. vt in.
l. 4. C. de probat. ibi. [proprietatis do-
minium.] vbi glo. & Doctor. expli-
cant vt nomen dominijs fter exposi-
tiue. quasi. d. proprietatis quæ est do-
minium, vel econtra dominiū quòd
est proprietatis. Similia verba ponit. l.
C. in. l. si tibi. 17. ibi. [proprietatis do-
minium.] ff. quibus mod. vsufruct.
admitta. Pau. Castren. in. d. l. proprie-
tatis: num. 1. obscure ex ponit aliter:
vt dominium ibi ponatur vt diuer-
sum à proprietate, & intelligatur de
dominio nudè proprietatis, quod
magis inuoluit quàm exponit.

7 Ego ex mente Salicet. ibi, intelli-
go in dicta lege accipi propieta-
tem pro ipsa re in qua dominium
* quis habet: quod mihi probatur ex
text. in dicta. l. si tibi, (quam ita intel-
ligo vltra Doctor.) dicit enim. l. C.
quòd habens vsufructum emit do-
minium proprietatis: quod planè re-
fertur ad rem ipsam, vt inde dica-
mus quòd nomen proprietatis (vt
vulgariter dici solet) ponitur pro ipsa
re. Sicut ex vulgari locutione, nomē
possessions accipitur pro rebus &
proprietatibus. l. interdum. 78. ff. de
verborum signifi. quæ malè citatur
ab Alexan. in. d. §. differentia. col. fin.
& ab alijs sepius.

8 Ea autem differentia proprietatis
& domini adducit in praxi ad quæ-
stionē agentis actione reali an si di-
cat se proprietarium, vel ad specta-
re proprietatem, obineat probando
vile dominium: si enim de dominio
tantum mentionem habeat, suffice-
re vile, receptissimum est: lat. in. §.
sed iste, nume. 141. instit. de actio. &
in. l. si domus. §. si fundus: nume. 5. ff.
de lega. 1. Panor. Felin. in. c. ceterum
de iudic. in Libello autem vel peti-
tione proprietatis, id negare videtur
Bald. dum nimis insitit in illa diffe-
rentia: & ita apertè resoluit idē Bal.
in. l. 2. ff. de cōdi. institu. quem sequi-
tur Paul. ibi. & Ias. dubius in dicto. §.
nihil commune nu. 16. cum sequen.
& ibidem Areci. & Fabius. nu. 17. &
Deci. in. d. c. ceterum, num. 16. de iu-
dic. Alexand. Conf. 183. nume. 2. li-
bro. 1. Dubitat tamen Alexan. in. d.
l. si quis vi. §. differentia, col. fin. in prin-
cip. dubitat Iacobin. à. S. Georg. in
rub. ff. de rei vendic. nume. 7. dicens
quòd non ausus fuit in praxi recede-
re à Bald. quia non inueniebat contra
dicentem. Contra Bald. in hoc te-
net Ias. sibi contrarius, in. l. sed & si
possessori. §. item si iurauero, nu. 27.
ff. de iureiuran. & hoc dicit verius.
Rip. in. d. §. nihil commune, nu. 7. &
ibi Hormanot. nu. 9. & Rubens nu.
97. Berengari. nu. 48. citantes Alex.
in. l. si finita. §. si de vectigalibus. col.
1. ad fi. ff. de dam. infec. qui nō loqui-
tur indistinctè, sed tantū vbi ex nar-
ratis constat, quòd licet agens se di-
xerit proprietariū. proponebat cau-
sam vtiles dominijs. Mihi placet hæc
opinio contra Bal. ex regula. l. si quis
intentione ambigua. ff. de iudic. ex
doctrina Bar. in. d. §. item si iurauero:
& in. l. 1. C. de vsufru. & ex iuribus
supra citatis, quibus probatur pro-
prietatem & dominium pro eodem

F 2 accipi

Pin. de Bon. Mat.

accipi solere. Addo pro hac parte Fab. in §. omnium, nu. 21. vers. satis: instit. de actio. facit regula iuris reiiciens verborum captiones: maxime quia opinio Bal. esset inutilis, attentis clausulis quæ in libellis ponuntur: omni meliori modo, & similibus: quæ maiores defectus suppleant ut tradit Ias. in §. omnium, ad finem, Insti. de actio. Socin. in d. §. nihil commune. nu. 3. Deci. in l. petens. nu. 5. C. de pact. Ias. & Alciat. in l. certi cōdictio. §. si nummos nu. 17. ff. si cert. peta.

9 His præhabitis circa dominiū & proprietatem, necessarium est de usufructu agere, cū in his versetur tota hæc. l. & l. cū oportet, aliaque iura noua, diuidentia acquisitionem inter patrem & filium. Et de usufructu ante alia notandū est, quod gloss. & Doct. communiter eū diuidunt, ut alter formalis: alter verò causalis appelletur: gloss. ordinaria, in prin. Inst. de vsuf. Bar. in l. 1. col. 2. nu. 4. ff. de cond. ex leg. Appellantq; formale qui separatus est à dominio, & dicitur seruitus personalis. l. 1. ff. de seruitu. hic est de quo agitur. C. & ff. de usufruct. & sepius sit mentio in iure: nouè explicat Ripa. in l. re coniuncti. nu. 38. versic. considera. Vsum fructum causalem appellat gloss. quæ habet dominus rei, quasi pendeat ab eadem causa dominij: & est recepta traditio gloss. ut per Ias. in §. æque si agat. nu. 4. Instit. de actio. Alex. in l. si ita stipulatus. §. 1. nu. 2. ff. de verbo. oblig. Maran. in l. is potest nu. 172. ff. de acquiren. hæredi. Contra gloss. & communem illam resolutionem est Duaren. in d. l. si ita stipulatus. 126. Corraf. libro. 5. miscella. ca. 3. & ff. de seruit. Connan. lib. 4. cap. 3. chart. 231. qui non debuerunt inueni contra gloss. & Doctor. ob illam diuisionem usufructus, quæ non vi-

detur tam absurda: multa enim vocabula in vnaquaq; disciplina finguntur docēdi gratia, maxime quia ipsi admittunt vocem illam usufructus. [formalis] quæ nō magis inuenitur apud Iurecōsultos quàm altera [causalis]. Item præcipuum eorum fundamentum contragloss. & Doct. adducitur: quod in iure non inuenitur nomen usufructus in domino rei, sed tantum in eo qui habet illud ius fructu rebus alienis. l. 1. ff. de usufruct. dominus autem facultatem vtendi, & commoditatem habet, non vsum fructum, secundum eos: quod prius dixit Bar. in d. l. 1. nu. 4. ff. de condic. ex leg. & in l. qui vsum fructum, ante fi. ff. de verbo. obligation. Idemque ante illos nouiores scripsit Alciat. in l. rectè dicimus. ff. de verb. signi

10 At contra eos pro gloss. & communi, vrget text in l. si cum testamento. 21. §. si fundum. ff. de excep. rei iudi. quem gloss. adduxit. vbi usufructus dicitur apud dominum rei: nec obstat responsio Corraf. in l. 1. nu. 3. pag. 31. ff. de seruitu. dicentis quod. l. C. ibi refert verba agentis in iudicio Cōtrarium enim veriùs apparet ex litera tex. vbi. l. C. ea verba ut sua scribit: quod magis patet ex text. in fi. ibi, [ex noua causa meus esse coeperit,] ibi tex. loquēs de fructuario qui emit proprietatē dicit nouum vsum fructum, vel ex noua causa dari: & sic in domino rei appellat vsum fructum: probat etiam tex. in d. l. 126. §. 1. ff. de verb. obli. ibi, [de usufructu qui proprietatem comitatur.] Idem probat tex. in l. 4. ff. si vsufr. peta. ibi. [cum proprietate vsum fructū esse.] idem probatur in l. Sempronius. 25. ff. de vsuf. leg. ibi, [de eo usufructu qui cōiunctus est hæredis personæ.] facit. l. qui vsum fructum. ff. de verb. oblig. dū vsum fructū partem rei appellat.

pellat. sic tex. in. l. si à reo. 71. §. reo. ff. de fideiussor. nec enim ibi de usufructu formali agitur, sed de eo quod cum dominio est, & tamen usufructus appellatur: fatemur tamen proprius & frequentius vsum fructu de primo dici: & pro nouioribus est melior tex. quem ipsi non adduxerunt, in. l. quod nostrum. 70. ff. de usufru.

- 11 Vbi IC. aperte negat vsum fructu in eo qui rei dominus est pro notitia & utilitate terminorum illud est notandum, quod ut si usufructus non exigitur necessarii ut relinquatur vel donetur per verbu usufructus, sed sufficit relinqui vel dari fructus ad vitam, vel in singulos annos, ut ita usufructus dicatur, ut habet tex. in. l. si quis ita. 24. ff. de usufruct. & l. cum ita. ff. de usufr. leg. & ita docet glo. recepta in. d. l. si quis ita: Bar. in. l. fundi Trebatiani, nu. 1. ff. de usufr. leg. Bart. nu. 10. & Pau. col. 2. in. l. eodem. §. qui maximos. ff. de publica. Idem. probat tex. quem glo. Bar. & alij non adducunt in. l. per seruum. §. 1. ff. de usu & habit. ibi. [Si usufructus an fructus legetur nihil interest:] effectus est maximus & utilissimus: quia si ex dispositione loquente defructibus, non resultaret usufructus, quatenus Seruitus est, daretur tantu actio personalis sine iure possidendi rem: possetque res alienari, nec actio daretur contra certu possessorem ut probat tex. in. d. l. fundi Trebatiani: & regula. l. si. §. si. ff. de contrah. emptio. Suntque plures alij effectus, ut colligitur ex Paul. in. l. ut pomum. ff. de seruit. tradit Cypol. de seruit. vrba. ca. 2. Tirac. de retract. ligna. §. 8. glo. 5. nu. 7. Hispan. Anto. Gomet. de contract. cap. de seruitu. folio. 117. col. 2.
- * Ex illis iuribus comperies lapsos aliquando fuisse Doctores magni nominis, putantes non dari vsum fructu,

cum legatum vel donatio eum non exprimit: nec sufficere quod fructus rei annui dentur: ita contra illa iura scriptum reliquit Feli. in. ca. auditis, ad si. de prescriptio. lat. in. l. cum hi. §. 1. ff. de transac. Cypol. de seruitu. vrba. c. 4. nu. 7. decepti per tex. in. d. l. fundi Trebatiani: vbi relictus fuerunt fructus, nec resultauit usufructus, sed actio tantum ad eos petendos. At tex. ille secundum glo. Bart. Albe. & Doct. communiter procedit, ex eo quod verba relictus, obliqua erant, quibus testator voluit fructus illos dari legatario: & sic non directo eos legauit, significans ut à manu heredis acciperet, usufructuarius autem possidet & percipit per se, secundum iuris principia: ideoque ex qualitate dispositionis significatur mens disponentis. l. non codicillu. C. de test. & ita ad. d. l. fundi Trebatiani, notat. glo. magistra. in. d. l. si quis ita, & ibi Alber. Ange. & alij: Paul. in. l. inter omnes. nu. 5. ff. qui satisfac. cog. Martia. Afflic. decisio. 252. nu. 1. & nu. 3. Alex. cons. 214. nu. 1. lib. 6. glo. & Bar. in. l. Caius. ff. de annu. lega.

- 12 Nec obstat tex. in. l. defuncta. 75. §. Sæpronio. ff. de usufruct. vbi per illa verba, [ex reitu fructuum oleris & porrinæ partem sextam do, lego,] non resultat usufructus: Alber. enim ibi, cum glo. recepta in. d. l. si quis ita, intelligit non esse vsum fructum, quia non omnes fructus legabantur, sed pars quedam eorum: que interpretatio tuta non videtur: cum enim relictum, vel donatio fructuum inducat vsum fructum, per iura sup. adducta: idem videretur in relictis partibus, iuxta regulam. l. quæ de tota. ff. de rei vend. Contra comunem magis urget doctrina. l. 5. ff. de usufruct. dñ. I. C. ibi inquit, vsum fructu pro parte diuisa vel indiuisa constitui posse facit. l. 1. §. si

Pin. de Bon. Mat.

ususfructus. ff. ad leg. falcidiam. Vide
tur igitur quod eodem modo in par
te fructuū dicatur ususfructus: & ita
tenendo, responderi posset ad. d. §.
Sempronio, quod ibi fuit relictum
[ex relictu], ut habet litera Florenti
na & alij plures libri: quod verbum
longè differt à fructibus, ut in. d. l. fūdi
Treba. Itē licet litera stet (ut alij libri
habent) [ex relictu fructuum], diuer
sum adhuc erat à fructibus, [ut] sic
ex qualitate verborū ibi testator nō
fructus, nec usufructum, sed quod
ex illis redigeretur, legasse videatur.
Et licet reditus & fructus æquipara
ri videantur. ex. l. 7. ff. de usufr. non ta
men negari potest differentia inter
fructus, & reditus ex fructib⁹. ut omi
tam alia quæ pro differentia inter ea
verba tradunt aliquando Docto. &
gloss. c. generali. verbo reditus. de
electio. in. 6. Tiraq. deretrac. ligna. §.
1. glo. 6. in prin. & hoc videtur proba
re Fulgo. in. d. l. si quis ita. ff. de usu
fruct. arguēs contra gloss. & commu
nem. Sed minus recedēdo à recepta
interpretatione. d. §. Sempronio, re
soluendum videtur, posse usufruc
tum dari in parte fructuū alicuius
rei: sicut in parte eiusdem rei: iuxta.
d. l. 5. iunctis dictis iuribus. l. si quis
ita. & l. cum ita: nec hoc in specie ne
gant gloss. & Docto. Sed differen
tia sit, ut quauis relictis vel concess
is fructibus totius rei, videatur dari
ususfructus: non ita præsumatur, reli
cta vel concessa parte fructuū: idq; in
dubio, ne ex communione possessio
nis discordia detur, iuxta. l. cum pa
ter. §. dulcissimis. ff. de lega. 2. Simul
etiam ut cum donatarius vel legata
rius totos fructus rei non habet, pos
sessio sit penes heredem vel perso
nam principalem: argumen. l. 5. ff. ta
mil. erciscūd. Quæ inter pretatio ra
tionem habet, & maxime confirma

tur ex traditione Pau. Castren. in. d.
l. cotē. §. primo in. ff. de publica. &
vectiga.

15 Ante alia colligendum est ex lite
ra huius. l. verē scribentes appellare
solutus patrem legitimū administra
torem quo nomine ubiq; in hac ma
teria vtuntur omnes. Ex supra dedu
ctis autem circa usufructum vide
tur confirmari: quod scribētes indis
ferenter sentiunt, usufructum pa
tris in hac materia dici formalem,
cum dominium rerum sit penes filiū
licet enim in hoc titulo & sequenti,
specificē id non tradatur: ita tamen
Doct. sentire, satis ex eorum dictis,
colligitur: & ita tradit Nouellus in. l.
cum filio, nume. 42. ff. de legat. 1. ita
Hispan. à Castello. l. Tauri. 48. col. 2.
ita apertē notat Bar. quem illi nō re
ferūt in l. si. in fine sup. ad Tertul. &
ibi Corn. num. 2. idem colligitur ex
gloss. & Docto. in. l. tertia sup. de usu
fruct. notat Palac. in repetitio. Rubr.
§. 42. nume. 13. Sic in parente tran
seunte ad secundas nuptias, dicitur
hodie usufructus formalis, in bonis
quæ habuit ex lucro nuptiali, vel ex
successione filij prioris matrimonij:
ut resoluit Rip. in. l. fœminæ, nu. 68.
C. de secund. nup. Arelatan. in. l. ge
neraliter, numero. 92. eo. titu. Picus
in. §. Titia cum nuberet, nu. 36. ff. de
lega. 2.

16 Non tamen est tuta argumētatio
(qua vtitur nostri in dictis locis, &
alibi sepe) de alio usufructu ad hunc
quē pater habet in aduentitijs, quod
ostēditur ex verbis huius. l. supra re
latis dum inquit, patrem esse legiti
mū administratorem, & omnia pos
se gerere ac si perfectē dominus es
set: sic. l. cum oportet. §. nō autem ibi,
[plenissimā potestatem], in fr. titu. 1.
quæ potestas nullibi tā ampla datur
usufructuarijs: & hanc differentiam
apertē

aperte constituit tex. in leg. fin. §. fin. autem res alienum, in fine eodem tit. ubi, [et alijs omnibus, quæ ab usufructuarijs extraneis exiguntur.] Alij autem usufructuarij dicuntur habere rei custodiam, quod longè minus est, ut in l. 1. §. si cum l. sequē. ff. usufructua. quemad. caue. nec ea verba tantum tribuunt, quantum ex
* illis colligunt feribent. nam Bal. ibi colligit quod usufructuarius potest agere nomine proprietarij. Bar. in l. de die §. quidē. ff. qui satisd. cog. colligit ex illo tex. usufructuarius habere mandatum generale & cense-ri procuratorē in rem suam: & Paul. in l. cum apud quem. C. de usufruc. Bal. extollens in c. quoniam frēquē-ter, col. si. nu. 11. ut lite non contes-tradicat in l. 1. §. usufructuarius nu. 3. ff. de nou. oper. nu. titia. Molin. in consuet. Paris titu. §. 1. glo. 1. nu. 10. sed meli⁹ aduertit in hoc ad illū tex. Rubens, in l. non solum §. morte. nu. 12. ff. de nou. ope. nunt. Crotus in l. 1. nuntiatio, nu. 9. ff. eo. titu. & prius contra communem allegationem il-lius tex. aduertit Fulg. ibi. Hinc in-fero primò, quod ubicūque alius v-sus fructuarius dicitur dominus, mul-to magis dicitur pater legitimus ad-ministrator habēs vsum fructum ad-uentitiorum: & eadem ratione infer-tur, in multis posse deficere ius alte-rius usufructuarij, non patris hoc ca-su: cum ei amplior potestas à lege cō-cedatur: quod addēdum est eis quæ notat glōf. in l. 4. ff. de usufr. glōf. & omnes in l. naturaliter. §. nihil com-mune, dum agunt de usufructuario, an & quomodo dicatur dominus, de quo inferius.

18 Inde. 2. inferitur ad questionem agentis rei vendicatione vel dicen-tis se dominum rei: scribit enim Bal. in l. quis vsum §. ff. si usufr. petat. de usufructuario aperte rei vindicat.
* And. v. 23. ip. de succumbit. q. 13
n. 4.

quod is probando sibi competere v-sum fructū in re, nō obtinebit: secus si simpliciter dixerit se dominū, nec exprimeret rei vendicationem quia secundum eum conferretur se referre ad dominū iuris usufructus, & tūc obtineret: quam resolutionē ibi pro-bat Fulg. & ita Bal. in l. 2. ff. de cond. inst. probat Alex. in d. §. nihil com-mune. num. 6. Ripa. num. 27. Claudius Marm. nu. 46. Fabius nu. 34. Dec. nu. 19. Rubens nu. 119. Alciat. in l. rectē dicimus. ff. de verb. signi. & concor-dant omnes in hoc, ut succumbat v-sus fructuarius quando dixit se domi-num expressare rei vendicatione: quia secundum eos non datur usufructua-rio, sed tantum confessoria, & ita eū Bal. Jacob. à S. Geor. in Rubr. ff. de rei vend. nu. 8. Igneus in l. 1. §. domi-ni. 1. col. antep. ff. ad Syllan. Sed So-ci. in d. §. nihil commune: & prius Aret. col. 1. & Alex. in l. sed & si pos-sessorj. §. item si iurauero, & ibi las. nu. 11. ff. de iur. iurando concludunt quod tunc sufficiet usufructus. Idēq; indicatum in praxi colligitur ex Ca-pitio deci. 96. in fin. licet ex nu. 3. va-riè argumentetur. Et hæc opinio mi-hi placet ex verbis. d. l. qui vsum fru-ctum in fine, ibi [dominium:] & ex traditis à las. in d. §. item si iurauero: & ex verbis Bar. in Rubr. C. de v-su-fru. & ex communi sentētia. quæ ha-bet sufficere tunc emphiteosim, se-cundum Bar. in l. si mater §. eandem nu. 4. ff. de excep. Imò dicunt suffice-re tunc conductionem ad longum tempus: per tex. in l. 1. §. qui in perpe-tuū, cum l. sequen. ff. si ager. vctig. vbi Angel. notat: & Bar. in l. codicil-lis. §. instituto. ff. de legat. 2. qd mul-tis cōfirmari posset ex traditis à Boer. deci. 234. melius à Tiraq. de retract. ligna. §. 1. glo. 14. nu. 79. Nec placere potest verbalis differentia Bal. Alex.

F 4 & alio-

- & aliorum; distinguendum an agēs dicat se dominum simpliciter: an dominum rei. credoque eam doctorū controuersiam inanem: quia in praxi vel in primis articulis, vel in reliquis semper exprimitur causa agendi & dominij: vt sic probatio vsusfructus deducta & probata sufficiat: nec erat fallum cōcedere fructuario vendicationem, ex Bar. in d. Rubi. C. de vsusfruct. bonus text. in l. vti feni. §. i. ibi, [in rem actio fructuario.] ff. si vsusfruct. petat. In patre autem legitimo administratore (cui lex hęc amplius ius concedit) videretur cessare controuersia scriben. vt dicamus non uē pōcedere libellū quo pater proponeret se dominū, & ageret rei vendicationem, quia hęc lex & l. cū oportet plenissimum ius ad agendum patri cōcedunt ac si perfectē dominus esset: & talis petitio patris sustineretur omnino ex suo iure & filij, ac si dominium & vsusfructus in patre cōcurrerent, nec patri negarent, quod alij fructuario negant. Crotus & Ruben. citati sup. proximē nu. 16. in fi.
- 19 Ex eadem differentia vsusfructus paterni ad alios, infero 3. ad quaestionem glo. cum oportet. §. non autem, infra tit. sequen. verbo, mobiles: vbi concludit vsumfructum patris non cessare mutata forma rei cum aliās ex ea causa vsusfructus cessare soleat iuxta text. in l. 5. versu. [rei mutatione:] & versu. [Si arexi.] ff. quib. mod. vsufr. amit. & sententiam glo. probat scrib. specificē Salice. & Pau. probat etiam Bal. in Authen. excipitur, nu. 2. eod. tit. & ratio manifesta est quia durat patria potestas cū qua vsusfructus cōtinuatur, & si nouus esset, nouē etiā acquireretur: quod ex Floria. rradit Firmia. de Gabellis. 6. par. n. 12
- 20 Ex eadē prerogatiua vsusfructus paterni l. 4. resultat alia differentia, vt

pater satisfacere non teneatur, nec de vtendo arbitrio boni viri, nec de restituendo nec rationem reddere, nec alijs oneribus grauari, vt in d. l. cum oportet. §. non autem: & in l. fi. §. si autē, in fi. infr. tit. i. quod lex tribuit paternā reuerentiā. Circa limitatur generalis regula l. 1. ff. vsusfruct. quē ad. cauea, dum iubet vsumfructuariū ex quacūque causa, satisfacere, ab illis enim verbis geminatis & vniuersalibus excipitur pater: per hęc noua iura, quorum decisio confirmatur ex eo quod in simili docebat. l. C. in. i. filio. 7. ff. vt lega. seu fideicom. nom. caue: vbi aliquid remittitur patri circa onus satisfaciendi quē inuatur ex maxima confidentia: quam lex habet de patre erga liberos: vt multis probat Tiraq. in l. si vnquam, in princ. ex nu. 25. & quod in simili notat las in l. nemo. potest. 2. lectu. nu. 68. ff. de legat. 1.

- 21 Eodem respectu, & sic. §. pater legitimus administrator secundū scrib. cōmuniter non tenetur inuentariū conficere. vt notat Bal. & Corn. d. l. cum oportet. §. non autē per. tex. ibi. [ratiocinia:] dicūt enim scribēt verbo in locis sup. citatis, quod cōfectio inuentarij eos tangit; qui rationem reddere tenentur, & ita Alberic. hic num. 2. dicens quod ita vidit seruari & l. C. in d. l. cum oportet. 4. qu. ad fi. Ex quo limitatur l. tutor qui repertorium. ff. de admin. tuto. quod etiam colligitur ex Bal. in l. Orphanotrophos. numero septimo. C. de Episco. & cleri. & hoc vt receptum tradit Boer. decisio. 71. nu. 5. & nouissimus in patrocinio pupillor. pag. 20. De quo tamen dubitauit Specul. in tit. de instru. edit. §. viso. nu. 14. Cū consil. 89. nu. 3. vbi subdit, honestius facturū parentem, si inuentarium conficiat.

In

In alijs autem usufructuarijs, dicitur
alias textus in l. i. §. recte ff. usufru. quod
ad. caue. recte dominum & usufructua-
rium facturos, si in scriptis redigant;
quæ bona sunt fruenda: ubi glo. verbi
fauent, id intelligit de consilio. Ego au-
tem intelligo posse dominum id iure
petere & obcinere, ut usufructuarius
inventarium conficiat, ne bona occultari
possint: nec id negaret l. C. si ca-
sus proponeretur. quod dominus id
peteret à fructuario: & ita videt senti-
re Ange. in §. constituitur, col. 2. verbi
ex quo, ibi, [inventarium]. Inst. de
usufruc. facit pro hoc iuris regula, ne
fraus occasio detur. In fundo, sup. r. 23
de rei vendic. & alia regulanda multa
utilis, de qua per Bar. & alios, in l. 2. ff.
sola. mat. quod tibi non nocet, &c.
Facit item notabilis doctrina l. C. in
l. i. ff. si quis cautio. ibi, [neutri parti
onerosa] & ibi notant ad multa Pau.
& las. facit etiam, nam regulariter obli-
gatus restituere: tenetur inventa-
rium conficere: ut colligitur ex Gui-
do. in tracta. de forma inventa. & in
consilio. 42. & late Vitalis in tractat.
clausular. pagina mlii. 90. & quod
notabiliter tradit Pau. in l. cum tale.
§. 1. ff. de condi. & de mon. facit etiam
quod in pulchro casu tradit Alberic.
in l. si nu. 1. ff. de bon. auro. iud. possi.
De inventario conficiendo ab uxore
post mortem viri retinente bona pro-
dore: facit l. cum domini. 58. ff. loca.
ibi, [et ea quæ ibi sunt describere:] fa-
cit ite. nam hoc casu non est minor ra-
tio obligandi usufructuarius, ad con-
ficiendum inventarium, quod est in alijs
personis, de quibus per Rebus. de co-
stit. Gal. 1. tomo, tract. de senten. pro-
uiscat. 3. gl. 3. nu. 8. ubi in specie hoc
tradit de usufructuario: & in termi-
nis tradit Alex. cons. 58. nume. 8. lib.
quod ibi prudenter probat: & in ter-
minis, ita illum textum citat & intel-

ligit Picus in §. Titia cum nubere-
t. nume. 142. ff. de legat. 1. & Jacobus à
S. Georg. in l. fin. §. primo in fine. C. de
iur. deliber. & ita Bellon. cont. 54. nu-
1. & in fortioribus terminis, ita intel-
ligit Matthæ. de Affict. de cons. 342.
& dicit ita fuisse iudicatum. Sed nec
ipse nec alij advertunt ad glossa. sup. pro-
citaram, quæ id de consilio intelligen-
bat, quasi non de necessitate, sed in
hoc reiicienda est glossa. Quod enim
colore negare posset usufructuarius
inventarij confectio nemine maxime
cum vulgare sit illud, qui male agit
lucem odit.

Imò contra supra citatos scriben-
tes crederem verisus esse, ut etiam
pater legitimus administrator, com-
pelli possit à liberis vel à iudice, ut in-
ventarium conficiat: id enim longè
differt ab onere cautionis, vel sa-
tisfactionis, vel rationis reddendæ,
alijsve oneribus quæ extraneis im-
poni solent, à quibus pater excusa-
tur, in dicto. §. fin. autem res alienum,
in fin. Imò nec onus recte appellabi-
tur hoc casu in inventarij confectio-
ne, quia tantum respicit probationem
veritatis, ne tempore bona illa occultari
possint: ut prudenter deduxit
Alexand. dict. consilio. 58. cuius ra-
tiones hic militent. Nec est contra
fiduciam quam lex de patre habet,
quia hoc respicit restitutionem fa-
ciendam post mortem patris, & sic
non ab aliquo postea fraus liberis fiat.
Quod inuatur ex Bar. l. prima §. pe-
nulti. ff. de vent. in posses. mit. & ibi
Alexand. ad eum: ubi licet prohibea-
tur sequestratio regulariter, ad mit-
tenda tamen sit inventarij confectio,
in quam res nullius præiudicij, ut sic
conuenit teneatur bona describere:
quod etiam probat Bald. l. vna; ad
fin. C. de prohib. sequest. & ibi Carr.
num. 16. Et in accusato notat Bartol.

in l. mādatis. ff. de requiren. reis: quē sequitur Plat. in l. defensionis. C. de iure fisci. Boer. referens alios, in decis. 61. nu. 2. in fine. & Guido. Pap. decis. 352. ubi Ioan. de gradib. in additio- ne nullo fundamento, in patre legiti- mo ad administratore, secundum hanc opinionem se iudicasse refert: quod etiam probat Frācisus de Porcel. in tract. de inuenta. c. 2. num. 14. & Ber- tran. conf. 313. nu. 6. lib. 1. inuaturq; hæc opinio, ex l. iubemus. §. 1. sup. ad Trebel. & ita se pissime vsu obserua- tum vidia moriente enim vxore, pa- ter legitimus administrator, inuen- tarium conficit in quo describuntur omnia bona, tam patris quam libe- rorum. Idque cōsonum est. l. Regni, lib. 1. tit. 67. §. 4. & §. 7. & ita cōprobo, quod dubitarunt Specul. & Cuma. in locis sup. citatis.

24. Sed quia adduxi Bar. in d. locis vo- lentem quod conuentus vel accula- tus, a quo bona petuntur, possit com- pelli, inuentarium facere, idque rece- ptū videtur ex supra relatis. Ego nō puto indistinctē verum, ex verbis, d. l. defensionis facultas, ibi. [cum facul- tates eorum de controuersia penden- te, inquietari describi que fas nō sit:] & ibi, [cū rei exitus probauerit, tunc demum res persequi liceat, & super modo facultatum interrogationem haberi.] vanaq; est responsio Bart. in d. l. mādatis: & Ioan. Plat. in d. l. de- fensionis: & aliorum dicentium ibi prohiberi descriptionem ad seque- strum vel occupationem, non ad in- uentarium. Hoc enim est aperte cō- tra verba illius leg. & mera euillatio quæ à iure improbat: verbū enim [describi,] inuentarium significat. Item verba illa, [tunc demum inter- rogationem haberi,] manifestē indi- cant, ante sententiam non compelli- reum, ad inuentarium faciendum, ar-

guendo à verbo, tunc, iuxta l. 4. §. fi. ff. de condi. & demonst. Et de alio in- uentario occupationis, post senten- tiam, loquitur rex. Bald. & alij, in d. l. quis intra. C. de bon. damna. Facit, nā & eo casu inuentarium nō leuiter ef- fer in quietatio reo: vt patet, ad sen- tiam, & colligitur ex l. 2. vers. [quid enim tam durū.] Cūquādo & quib; quæ pars: ideò de opinione Bart. & communi rectē dubitasse videtur Pi- cus, in l. post contractum, num. 96. ff. de donat. vbi tamen inquit, esset no- tabile ad praxim quod Bar. tradit, & ita praticari.

25. Quia in re ego probarem opinio- nem Bart. & aliorum, vbi aliquāliter constaret de maleficio ex quo bona veniunt publicanda, ne forte bona de- cultantur: vel vbi esset timor fugæ non autem simpliciter ob solam ac- cusationem, vt incautē doct. scripse- rūt. Quod cōfirmo ex traditis à Bal. in l. executorem, nu. 16. & nu. 18. C. quor. appe. non recip. aliqua enim summarie ante sententiam pronun- tiantur, sed non omnino absq; causæ cognitione vt colligi potest ex mul- tis quæ omitto. Facit tamen qd scribit Albe. in l. iubemus. C. de prob. & re- soluit. Dec. conf. 175. num. 5. & Alex. cōf. 205. nu. 7. & seq. lib. 6. quibus cō- cordat l. Regia. lib. 3. tit. 46. §. antepe- nul. ibi, [per qualquer.]

26. Aduerto etiam qd Bar. in d. l. mādatis: Plat. & Rebus. in d. l. defensionis: Picus in d. l. post cōtractū; loquūtur de accusato, & vident id tradere, vbi bona fisco essent applicāda. Bar. autē in d. l. 1. §. fi. ff. de vent. in pos. mit. Bal. & Curt. in d. l. vna, limitādo text. ibi generalius loquuntur, & sic in quali- ber causa ciuili: & ita indistinctē Gui- & Boer. dictis decisionibus. Quod potest dici receptū attento numero scribentium: maxime cum hucus- que

que nemo videatur contradixisse. Sed ego id indistinctè non admitte-
rem, nec crederem cōuentum à quo
bona petuntur compellendum esse
ad conficiendum inuētarium ad pe-
titionem agentis, qui de iure suo ni-
hil ostēdisset: ne fiat nouatio lite pē-
dente contra iuris regulam: & ex ra-
tione dictę. l. 2. C. quan. & quib. cum
supra adductis. Quę omnia iudican-
tis arbitrio committenda sunt.

- 27 Quòd autem volunt hęc iura nō
teneri patrem rationem reddere nec
cauere, nec bona tacitè obligari: pro-
cedit specialiter in patre legitimo ad
ministratore, scilicet habēte liberos
in potestate. Dixerim enim est vbi
pater tutor fuerit, vt notarunt Bald.
Paul. Corn. in l. cū oportet. §. sed cū
tacitas, infra titulo sequent. Bal. in d.
l. Orphanatrophos, num. 7. C. de epi-
sco. & cleri. Bald. Paul. Arcin. in l. si
superstite. C. de dōl. per text. ibi. fa-
cit text. in l. licet, & ibi notant Do-
ctor. C. ad legem Falcid. notat Ias. in
l. præs, numero. 3. C. de transact.
Crot. in l. frater à fratre, numer. 56.
Firmia. de episcop. numero 63. Hi-
span. Xuar. quæst. de maior. ad fin.
colum. vltim. per text. in l. litis conte-
statę. §. pater. ff. de nego. gest. Chass.
in consuetu. Burg. fol. 223. colum. 3.
in fine cum sequen. Ratio differētię
manifesta est: quia pater legitimus
administrator totum cōmodum ha-
bet, solāq; proprietas est filiorum, qui
sub eius potestate sunt: pater autem
tutor est, non filiorum in potestate,
sed emancipatorum. d. l. si superstite
& alibi sæpe. vt per Ias. in l. si infanti,
nume. 8. C. de iur. deliber. & proba-
tur Institut. de legit. Parent. tute.

- 28 Ex quò sequitur matrem tutricem
non excusari à reddenda ratione, &
alijs oneribus tutorum: gloss. l. fin. §.
si autem, verbo, reuerentia: & ibi

Bald. & alij, infra titulo. 1. Bald. Paul.
Corne. in dicta. l. cum oportet. §. sed
cum tacitas: glo. notabilis in l. si quis
prioris. §. fin. in fi. C. de secund. nupt.
Alexan. conf. 105. ad fin. libr. 3. Goza-
din. conf. 80. in fin. & eius bona taci-
tè liberis obligantur. l. si mater. C. in
quibus caus. pigno. taci. cont. notan-
ter Deci. conf. 491. cui addo Bald. in
l. cum pater. ff. de nego. gest.

- 29 Inde etiam sequitur, quòd pater
tenebitur rationem reddere bono-
rum filij, in quibus vsusfructum nō
habet: vt in rebus præbendę vel
dignitatis, secundum Bartol. Bald.
Angel. Paul. in dict. l. litis. §. pater. ff.
de nego. gest. Socin. conf. 34. libr. 1.
Hispan. dict. q. minor Palac. in repe.
Rubric. §. 42. num. 9. Arcin. in l. fin.
§. 1. ff. de verbor. obligat. Aymon.
conf. 218. numero. 3. Inde sequitur,
quòd in his quę ius remittit patri in
hac materia, non est ratio, est sola ob-
confidentiam quam lex de patre ha-
bet: & enim idem amor concurrit in
patre tutore, & vbi administrat bo-
na filij, in quibus non habet vsus-
fructum, & tamen non excusatur
tunc ab oneribus tutorum: Igitur di-
cendum est, quòd multum hic atten-
ditur vsusfructus, quē plenissimum
pater habet, quia res sua dicitur cū
legitimus administrator est, Quòd
non aduertunt scribent. in varijs lo-
cis, totum tribuentes paterno nomi-
ni: in quo cauendum est à Deci. in
lege pactum, columna final. in prin-
cipio, versicul. & pater. C. de colla-
tion.

- 30 Sic pater cauere tenetur in casu
speciali, quāuis filios in potestate ha-
beat, in l. iubemus. §. 1. supra ad sena-
tus conf. Trebel. cū transiit ad secundas
nuptias: & hoc in casu illius tex. non
regulariter in hac materia, vt ibi no-
tant Fulgos. & Corne. gradit Ioan. à
Garro.

Pin. debon. mater.

Garro in rub. C. de secund. nupt. nu. 17. quod latius scribo in. l. fin. infra eodem. Sic patre transeunte ad secūdas nuptias, bona eius obligantur liberis prioris matrimonij pro ijs quæ reservate eis tenetur. l. si quis prioris. §. fina. C. de secundis nupt. ad quam non aduertit Corn. contradicens in. d. l. cum oportet. §. non autem: vbi malè reprehendit Fulgo.

32 Limitantur etiam hæc iura in ijs quæ pater donauit filio emancipato, vel ex causa quæ omnino valider donationem filiofa. Si enim pater retineat bona donata filio, tenebitur rationem reddere, eadem ratione de qua proximè nu. 23. ita Angel. in. d. l. litis contestate §. pater, per tex. ibi, qui id probat: quia loquitur de rebus à patre donatis: & Ange. sequitur Hispan. Xuar. d. quæst. maior. in fi. quod est notabile: posset enim dubitari ex eo q. cum pater ipse donauerit bona videretur mitius cum eo agendum: argu. l. diuus Pius, & ibi Deci. ff. de re gu. iur. cum alijs quæ forsan inferius tractabimus. Sed pro Ang. vt reg. obseruetur in patre à quo donatio processit: faciunt duo iura notabilia, & non trita apud scrib. text. in. l. 3. C. si aduers. donat. & text. in. l. si ad resoluendum. C. de præd. minor.

33 Sic vbi pater dolose administrauerit, eius bona obligantur, & ipse teneatur rationem reddere: secundū Bal. & alios, in. l. cū oportet. §. si. per text. ibi vult glo. in. §. nō autem, eiusdē. l. & ibi Corn. nu. 3. hoc receptū dicit. Idē tradit Soci. cōf. 34. nu. 15. & seq. lib. 1. vbi videndum est. & Alex. in. l. Imperator. ff. ad Trebel. Et resoluūt Doct. in hoc esse differentiam inter dolosā administrationem & culpabilem: vt hæc limitatio nō procedat, nisi vbi dolose gessit pater: tradit Neguzani de pigno. 4. mēbro. 2. pā. nu.

3. & nu. 16. Areti. cōf. 72. nu. 7. vers. ad sextū. Sed etiā cessante dolo, si pater dissipet vel aliter noceat liberis succurritur eis, vt pater priuetur administratione: ex traditis per Alexā. nu. 6. in. d. l. Imperator: resoluit notāter Ioan. Nico. Arelatan. in. l. generaliter, ex nu. 155. C. de secund. nupt. qd inuoluit Soci. d. cōf. 34. nu. 15. cum seq. lib. 1. & hæc videt probare Pala. in repe. c. per vestras. §. 17. nu. 13.

34 Cauendum igitur est à Pau. Cast. in. d. l. cum oportet. §. sub hac tamē. dum æquiparat casum remouēdi patris ab administratione, dictis articulis obligandi bona, & reddēda rationis: ad hæc enim duo exigitur dolus, nec sufficit culpa: ad remouendū vero patrem sufficit negligentia & culpa, secundum magis communem resolutionem, ex Bart. & alijs, maximè Alex. in. l. Imperator col. 2. & ibi idē Paul. & Arelata. vbi sup. quod sentit glo. in. d. l. si quis prioris. §. fin. ibi, de fraude vel si alienet.

35 Vnde cauendum magis est à Bar. in. d. l. cum oportet. §. nō autem: vbi ad remouendum patrem ab administratione: exigebat alia: maximè qd pater nō sit soluendo, & quod bona sint mobilia. Bar. autem. in. d. l. Imperator, & ibi Imol. & Hispan. Segura. nu. 108. non exigunt patrem nō esse soluēdo, requirunt tamē q. culpa patris sit talis, vt liberis non possit esse consultum: & ponunt exemplum in pecunia & mobilibus, vt diuersum sit in immobilibus: quod dicit magis commune Areti. d. cōf. 72. nu. 5. vers. sicu. ad quartum: & plures per Ias. in le. si constante, nume. 96. & ibi Crot. 2. lect. nume. 120. & sequen. inuoluit Boer. deci. 61. num. 14. ita etiam Hispan. Arias. l. 4. Tauri, nume. 48. vers. sic. memor. bene tamē resoluit Areti. in d. cōf. contra Bartol. in dict. §. non autem

autem: vt nō attendatur an pater sit
soluendū. Ego autem ex Alex. in. d. l.
Imperator col. 2. veriū pater suffice-
re notabilem culpam alienādo: vt si
absque causa distraheret immobilia:
vel negligentiam in administrando
vt bona non colendo, ad remouen-
dum patrem ab administratione: ef-
fet enim maximē damnosum liberis,
spectare ea que Bar. exigebat. & me-
lius est ante tempus occurrere, vt in-
quit l. si. C. in quib. caus. in integ. re-
sti. non est neces. quod dicit æquius
Boer. dict. decisio. nu. 15. Idque intel-
ligo etiam si sint bona immobilia, li-
cet ipsi non exprimant, cōtra Bar. &
communem, quia militat magna ra-
tio, licet nō tanta quanta in alijs: pos-
set enim tempore veritas occultari
cum detrimento filij vel heredū. In-
de cauendū est etiam à Bal. in. d. l. cū
oportet. §. non autē, nu. 1. ver. solu-
endum in hoc distinguebat inter dolū
& negligēciam: quod in alijs verum
est, non verò in administratione bo-
norum vel officij: in administratore
enim negligentia maxima culpa est:
vt tradit Ioan. Platea, in l. pen. col. 1.
C. de anno. & trib. quod nō satis ex-
plicat Alex. in. d. l. Imperator: vbi Hi-
span. Segura. nu. 134. hoc inuoluit: &
Hispa. Arias. d. l. 4. Tauri, nu. 48. in fi.

36 Nec obstat hæc. l. adducta à Barr.
& sequacib. dum hic fit mētio de pa-
tre alienante, & reseruatur ius filius
ad tēpus quo fuerint sui iuris: vnde
ipsi arguunt, non remoueri patrem
ab administratione. Respondeo enim
hanc reseruatiōem pro liberorū v-
tilitate, nō eos excludere à remouen-
do patre inale ad ministrante: diuer-
sa enim remedia sunt: hæc lex vnum
ponit, aliud verò nō excludi, quia de
eo non agebatur, ideo suppletur alijs
iuribus & rationibus maximē quia
non omnis alienatio patris faceret

causam ad eū remouendū vt supr.
quod nec Alex. in. d. l. Imperator nec
alii aduertunt: & in simili notat Pau.
authē. qui rē, nu. 3. C. de sacros. eccle.

37 Quod autem dictū est de reddē-
da ratione & hypotheca, ob idola fam
administrationē: necessariō restrin-
gendum est, quoad res ipsas filij, vel
si ei damnum infertur alio modo, non
quoad fructus: hi enim omnino ad
patrem spectāt, qui potuit de illis ad
libitū disponere, secundum vulgaria
iura: & ita colligi videtur ex d. l. si. §.
si autem res alienū, vers. q. si pater,
& ibi Salic. in finalibus verbis.

38 Nec tunc admittēdus esset pater
licet cauere vellet, quia cautio non
prorsus tutum reddit ius liberis: vt tra-
dit Arelatan. d. loco, nu. 163. & mili-
tar tunc cōtra patrem iuris præsum-
ptio. l. nō omnis. §. à barbaris. ff. de re
milit. semel malus: quæ opinio Barr.
& glo. fuit eaq. notatē probat Alex.
in. d. l. Imperator. nu. 7. vers. cōtrariū.
& dicit hoc commune Ripa. in. d. l. si
constante, in fine. Hanc autē remo-
uendi patris causam, eleganter am-
pliat Bal. in. l. si. col. si. nu. 18. C. de sen-
ten. pass. non tantū cum pater dissi-
pat, sed vbi tam tenax est, vt in neces-
sarijs deficiat: quod extollit Hispan.
Segura. in. d. l. Imperator, nu. 117. se-
cūdm nouiorem editionem, vel se-
cūdm antiquam, fol. antepenult.
col. 4. & Hispa. Arias. d. l. 4. nu. 50. fa-
cit. text. in. l. 1. §. sed nonnullos. ff. de
tutel. & ratio. distrah. ibi, [quinimo
per contrarium.]

39 Quod autē diximus speciale esse
in patre legitimo administratore, vt
excusetur à reddenda ratione. proba-
tur etiam quod diuersum est in filio,
quia rationem reddere tenetur glo.
in. l. is qui. ff. de tutor. & curato. rece-
pta. vt per Firmia. de Episco. nu. 64. Is
enim si administret, rationem red-
diturus

diturus est; per supradicta de patre tu-
tore, & de matrē. Idque Docto. tra-
dunt in filio, cui patre negotia com-
missa quo fratres rationem exigere
poterunt, mortuo patre secundum
Patris bonifilium Caroli. ver. tertio, li-
bro 1. & plures quos citat Hippo-
sing. 464. Crotus in leg. frater a fra-
tre numer. 19. & ibi Contrast. part.
num. 7. Soci. cōsili. 2. lib. 1. Deci.
cōsili. 255. col. 1. quod si adetur ex
reg. l. 1. §. officio, si de tute. & rat. di-
st. ubi administrat quib. est rationem
reddere. & leg. cum interius. 81. §. 1. &
ibi pau. Cal. ff. de cōdi. & demon. &
Hostiens. in summa de obliga. ad ra-
tio. & Deci. cōsili. 463. nu. 1. Hispa-
nus à Castella. latē. & utiliter l. Tauri.
18. Ripa. de peste. fol. 84. secundum
minorem editionē, latē. Chas. in con-
sue. Burgun. Rubric. 6. §. 6. fol. 222. lat.
cōsili. 1. lib. 1. v. vultam l. 1. m. l. 1. ubi

40. Cum autem hanc. l. & sequentes,
in omnibus aduentitijs filiorum, v-
lusufructum patri deferant: necessa-
rio sequitur idem dicendum in pecu-
nia quam filius varijs ex causis acqui-
rere potest: quod probatur ex verbo
res, & verbo bona: & ex. l. prima ubi
notat Bal. & Salic. C. de usufr. cū his
quæ latissime diximus sup. in princi.
Rubr. Et inde patet talem pecuniā
penes patrem esse debere, iuxta re-
gulam, huius. l. & l. cū oportet, quic-
quid inuoluit Carol. Ruin. cōsili.
142. ante numerum. 1. lib. primo à
quo caue, & consequenter non po-
terit filius eam pecuniā expendere,
nec ex ea creditoribus suis soluere,
vt recte sentit gloss. secunda in. l. si
lius. ff. si cert. petat. ubi Deci. nume.
3. hoc dicebat mirabile videri: ex eo
quia pecunia dici solet de rebus quæ
seruando seruari non possunt, secun-
dum cōmunem traditionem, de qua
in. l. 1. fuit quæsitum. ff. ad Trebellia.

201. 11b

Sed nō oportebat id appellare mira-
bile, nec argumentari ex illa vulgari
traditione, attenta regula huius. l. &
d. l. cū oportet, quia scilicet pecunia
aduēitiapenes patres esse debet: vt
tandem melius ibi aduertit Deci.

41. Quia in rescriptum inuenio à Cor-
ne. cōsili. 105. col. ult. ad fil. lib. 3. patrē
cuiusque hæres nō teneri ratione red-
dere de pecunia aduentitia, nec eam
vnamquam filio reddere, nisi in rem pa-
tris versa inueniatur: quod sequitur
Paris. tempore nostra Cardinalis
cōsili. 25. nu. 76. lib. 2. quorum autori-
tate maxima daretur ampliaris ad iu-
ra excusantia patrem à reddenda ra-
tione. Sed (ni ego fallor) patres hi mi-
serè decipiuntur: si enim intelligebāt
de pecunia non restituenda, quæ es-
set ex augmento & fructibus. vel quo
libet lucro resultantē ex aduentitijs,
clarum est quicquid accesserit ex pe-
cunijs vel rebus filij, ad patrem iure
usufructus omnino pertinere: sit e-
nim patres dominus omnium fru-
ctuum & accessionum, & consequē-
ter etiam si in rem patris id augmen-
tum versum inueniatur, nunquam
filio restituendum est: contra prædi-
ctos patres. Si autem intelligebant
(vt ex eorum scriptis patet) de pecu-
nia filij, quæ vulgo primum capitale
appellatur, in hac deterius loquitur
ea enim effectu filio reddenda est,
quo tempore alia aduentitia sibi re-
stitui debent, cum patri non domi-
nium sed usufructus deferatur à le-
ge: ideoque in pecunia usufructus
& cautio restitutionis consideratur,
non scilicet eiusdem pecuniæ inspe-
cie, sed eiusdem quantitatis vt in. l.
secunda. ff. de usufr. ear. rer. quæ vfu
consu. & §. constituitur. Institui. de
usufr. eleganter Alciat. libr. septimo
parerg. cap. secundo nō tamen pater
cauebit, etiam de pecunia contra
Ruin.

pecunia am
num. 1099.

Ruin. d. conf. num. 1. Resoluo igitur pecuniæ vsum fructum ita patri deferri, vt quodcunque augmentum ex ea, proprium ipsius patris efficiatur: cum tamen eiusque hæredes, à reddenda eadem quantitate, non excusari: nec in hoc aliquid facere, pecuniam esse versam vel non versam in rem patris: quod cōprobo ex l. fin. §. ipsum autē, ad fi. in f. tit. 1. ibi, [vt pretium earum vel in res hereditarias procedat, vel filio seruetur.] ergo filio seruatur & ei restitui debet nō tamē vsus patri negatur interim, licet ex illo tex. hoc inuoluat Carol. Ruin. d. conf. 144. ante nu. i. lib. 1.

- 42 Ex proxime dictis constat nihil in proposito facere, quod pecuniā dicatur de rebus quæ seruādo seruari nō possunt: id tamen vbique dicunt scribentes, maxime Bart. & alij per gloss. ibi, in d. l. 1. §. fuit quæ situm. ff. ad senatufcon. Trebel. l. as in l. interdum, nu. 3. ff. de condi. in deb. Corn. & Paris. in dictis conf. & alij quamplures passim, vt refert Tiraq. de retrac. lig. §. 1. glo. 7. num. 103. cum sequen. Sed in hoc aduertendum est, quod hæc vulgaris traditio naturali ratione corruit, cum ad oculum pateat pecuniā rem esse quæ seruari possit & sane à multis plus nimio seruatur: ideoque pecuniā filio seruādam dicebat tex. in dict. l. fi. §. ipsum autem. Et de thesauro loquuntur plura iura, & l. si chor. §. 1. ff. de legat. 3. idque fatentur Bar. & Docto. in d. §. fuit quæ situm, respondentes alio respectu pecuniā dici rem quæ seruando seruari nequeat quia destinata est ad vsum & distractionem, aliter quæ sine utilitate esset ex sententia Aristot. quod tamen omninō tutum non est, cum aliquando prudentiæ sit pecuniam seruare, & non expendere, vt in dict. l. si chorus. §. 1. Item contra Doct. vrget

quod ea locutio, rem seruando seruari non posse, inuenitur apud Constantinum in l. lex quæ tutores, ad fi. C. de administ. tuto. circa cuius. l. materiam Docto. his verbis vtuntur: ad effectum scilicet, an in distractione pecuniæ necessarium sit decretum. Quod si ad verba illius. l. attendas, in versicul. vltim. [rem seruando seruari non posse:] appellat eam, quæ solo tempore absque vfu consumitur & ex versic. præcedenti, quo loquitur de pecunia (in qua dicit veteres posuisse robur patrimonij, planè separare videtur pecuniam à rebus quæ seruari nequeunt, contra vulgarem illam traditionem. Nec obstant iura quæ pro communi illo axiomate citantur, inter quæ est cap. vlt. de pign. ibi, [quia vfu consumitur.] Respondeo enim quod ea iura non dicunt pecuniam esse rem quæ seruari non possit, sed potius significant pecuniam ex vfu, à dominio nostro exire, diuersosque dominos sortiri, ipsam tamen non consumi. Nec obstat tex. in l. Iulianus. 33. ff. de petit. hæredi. ibi, [si pecuniam eligat actor, quæ seruari non possit:] quem textum dicebat apertissimum Tiraque. in dicto. §. primo gloss. septima. numero. 103. non timens seu non aduertens quod Alexand. scripsit, in dicto. §. fuit quæ situm, nume. 4. versic. quidam text. illum à minus doctis adduci: vetè enim text. ille loquitur de pecunia non idonei debitoris, à quo exigere nequeat ob inopiam vel aliam causam: idque appellat l. C. seruari nō posse, vt ibi, sentit gloss. & facit. l. nam is. ff. de dolo.

- 43 Dum tamen communiter Doct. resoluunt, non esse necessarium decretum circa pecuniam minoris: nō esse recedendum à cōmuni sententia quam tradit Bar. conf. 77. nume. 2. & probat

probat Deci. in dicta. l. filiusfa. num. 3. ff. si cer. petat. idq. vsus obseruat. vt sepe solus tutor. vel curator ex pecunia minoris emat. vel eā fenori tradat & planē ad vsus necessarios minorum eam expēdat: vt in. l. 3. C. de admin. tutor. salua decisione iuris noui, de qua in Authē. ante. l. 1. C. cod. titu. Sic ex pecunia absque decreto soluitur creditoribus minorum. l. 7. §. 1. ff. de minor. quæ iura nō inueniuntur correctā: & in solutione tantum loquebatur glos. in. dict. §. fuit quæsitum solutio autem iuris necessitate habet, vt in princi. Institu. de obligat. Ideoque non rectē. gloss. illa ibi notatur & vbiq. à Doct. ad illud vulgare, quod pecunia dicatur de rebus, quæ seruando seruari non possint: quod aliquādo aduertit Cuma. vt refert ibi Ias. nume. 33. variat Rip. nume. 17. Vnde quod glo. ibi permittit debitori, circa solutionem, nō permitteret ad alium actum: quod alibi apertē dixit glos. in. l. 3. C. de in lit. iuran. ex qua tamen (si bene aduertas) colligitur non esse necessarium decretum, vt communis opinio habet: Ex prædictis autem infertur in pecunia non planē procedere sententiam gloss. in. l. vnica. C. si aduers. vsucap. quæ dixit fructus ultra triennium durare non præsumi: ideoque sine decreto alienari posse, vt resque seruando seruari nequeunt: quā glo. probant & extollunt Doct. ibi, Alexan. conf. 49. col. 2. lib. 1. Deci. in Authē. qui rem, col. 2. C. de sacros. ecclē. & plures alij quos refert. Tiraq. dicto loco de retract. ligna. §. primo, glos. 7. nume. 51. id enim nō tam congruit pecuniæ, quæ magis seruari potest ex supradictis: congruit tamen in ea parte qua decretum excusatur, intelligendo vt tutor vel curator pecuniā minoris vtiliter utatur, nō vt do-

net vel perdat, vt in. l. fin. ff. de curat. furio. & l. filiusfam. ff. de donat. cum alijs: quibus addo notab. text. in. l. quarta. ff. ad Macedo. vbi etiam mutare sine lucro, appellat perdere, (quod tamen generaliter dictum, politicum non esset) nō tamen omitto quod totam doctrinam glo. d. l. 1. C. si aduers. vsuca. dū agit de fructibus, ad pecuniā trahit Curti. seni. conf. 71. nu. 9. quem sequitur Parisi. conf. 25. nume. 75. lib. 2.

447 Illud addo, quod pecunia cābijs tradita, non ideo delinet res mobilis censeri, nec inter mobilia connumerabitur, contra Bald. in cap. cum causam. ad fin. de re iud. quem sequitur Tiraq. dict. §. 1. glo. 7. num. 117. tunc enim nec res ipsa nec destinatio nomen rei immobilis inducit, vt patet ad sensum. Et hinc posset hoc loco discuti, quod dici solet de pecunia destinata ad emptionem immobilium per tex. in. l. 3. §. quid ergo. ff. de contrar. iudi. tut. quem extollunt Rom. Crem. Corset. in notabilib. & Palac. in Rubr. §. 38. colum. 2. & quamplures alij, asserentes tūc pecuniā immobilibus accedere, in quo mire variant Doctor. vt copiosè refert Tiraquel. vbi sup. nume. 105. & 106. & latissimè Boer. decisio. 119. asserens contrarium receptius, nec ex tali destinatione pecunia dicatur res immobilis cum Alex. in. d. §. fuit quæsitum nume. 5. & in. l. à diuo Pio. §. vult. ff. de re iudic. & hāc partem dicit receptiorem Ias. in. l. cetera. §. sed si parauerit. nume. 21. & sequen. ff. de legat. 1. Soci. Nepos conf. 120. num. 18. lib. primo. Et ita cauendum est ab ijs qui scriptum reliquere vt receptissimū pecuniā tunc inter mobilia computari: & maximè cauendum à Chassia. in consuetu. Burg. Rub. quarta. §. secundo folio. 135. num. 16. cum seq. & à

& à Gomet. in. §. item Seruiana. nu. 21. Institui. de Actio. & à Rebus. in priuileg. Schola. in priuileg. 56. nume. 5. Ex hac tamen veriori & receptiori sententia, & ex dictis scribentium in hoc articulo, satis probatur, quod in princip. huius numeri dico. contra Bal. & Tiraq.

45 Ex his infertur relictis mobilibus venire pecuniam ex significatione vocabuli, secundum tradita à Bar. & omnibus in. d. §. fuit quæsitum, & ab alijs citatis à Tiraq. Boe. & nouiorib. ybi sup. licet hoc in specie non inferant: id tamē in terminis consuluit Curt. iun. consil. 183. arguēs à remotis, & principaliter à generalitate verborum testamenti, de quo consulebatur: ultra quem dicas idem à multis scriptum quos citat Deci. idē respondens, consil. 381. nu. 4. cum sequem. & consil. 472. col. 1. & 2. & Patres consil. 79. nu. 45. lib. 2. Fortius igitur id dicendum est in relicto bonorum vel rerum, quæ verba generaliora sunt quam relictum mobilium, ideoque tunc pecunia comprehenditur, quia rerum vel bonorum est. vt in. l. lex quæ tutores ver. penult. C. de admittuto. in. l. fi. C. de constit. pecun. Quod amplio. ultra omnes. etiam si pecunia sit fœnore vel cambio destinata vel tradita: adhuc enim legato rerum vel bonorum accedet contra Luc. de Pē. in. l. fi. ad fi. C. de muner. patrim. contra Tiraq. d. loco nu. 106. contra Dec. d. consil. 472. nu. 7. & 8. deceptos per duo iura quæ statim explicabo. Hoc. autem contra eos probatur ex proprietate verborum, iuncta regula. l. non aliter. ff. de leg. 3. & quæ docet Aret. in. l. cum lege. ff. de testa. sed perēptoriē probatur, quia in his terminis: scilicet in relicto simplici non restricto ad locum etiam venalia continentur, vt virius

& receptius dixi sup. in Rubr. 1. parte: idemque necessario de pecunia dicendum est, vt constabit ex proximē dicendis maximē, quia si pecunia iam esset tradita cābijs veniret appellatione bonorum, vt veniunt actiones & nomina debitorum.

46 Hinc infertur ad in tellectū textus in. l. si mihi Mænia. 190. secundum literam communem: vel. 192. secundum literam Florentinam. §. ult. ff. de lega. 3. vbi sequens responsum habetur: [Domibus legatis nullo omnino excepto cum omni instrumēto, & repositis omnibus, non videri testatorem de pecunia numerata, aut instrumentis debitorū sensisse.] quā decisionem extollit las. in. l. singularia. nu. 28. & Alcia. nu. 19. ff. si cert. petita. & Gomet. in. §. item Seruiana, nu. 20. Vnde videretur appellatione mobilium, non contineri pecuniā: quæ tex. Deci. d. consil. 472. col. 2. & in. d. singularia. nu. 21. vers. sed istud inteligit de pecunia quæ esset mutuo destinata, vel aliæ distractioni: & ita Alberi. in. d. §. final. & gloss. ibi. per. l. si chorus. §. 1. eod. de leg. 3. quæ inter pretatio diuinatoria est ideoque reiicienda, cum text. simpliciter de pecunia loquatur, nec vllum verbum ibi quod esset mutuo destinata. Melius igitur dicendum est quod in. d. §. fin. non erat relictum simplex rerū vel mobilium: sed erat relictum cum relatione ad locum, relinquebantur enim mobilia quæ dominus essent, relictio autem ad locum restringit relictum ne veniant ea quæ alias venirent, vt patet ex. l. generali. §. vxori. ff. de usufr. lega. & ideo tunc non continentur venalia, nec pecunia, quia non cēsentur esse in loco, ob celerem morum continuumque usum, secundum Bal. in. l. certi iuris. quæstio. 6. C. locat. & in terminis Corne. consil.

49. nume. 11. libr. 3. quem non percepit Deci. d. consil. malè eum reprehendens. Corn. enim doctè scribit in relicto mobilium cum relatione ad locum, non comprehendit pecuniam: & ita intelligendus est tex. in. 1. vxorem. 39. vel. 41. secundum litteram Florentinam. §. legauerat in fin. ff. de lega. 3. vbi Barto. nume. 2. ita sentire videtur: & hunc text. solent notare Doctores, quod pecunia semper cèsetur parata vsui & distractioni, Bald. in. l. fin. ad fin. C. de compensat. l. aso. in. §. item seruiana. nu. 47. Nec quis obijciat auaros pecuniam expendere non audentes, nec magis suorum dominos quàm extraneos: lex enim eas hominum sordes non respexit.

47. Resoluo igitur, vt de iure in relicto simplici rerum vel bonorum, plane comprehendatur pecunia, ex iuribus sup. citatis, & alijs quæ vt in re clarissima, omittimus. Licet contra ea iura in cautè scribat Crot. in. l. si constante, nume. 140. in. 2. lectu. Idè què resoluo in relicto mobilium, secundum verborum proprietatem, & Doct. traditiones: idemquè si pecunia mutuo destinata sit vel cambio, contra Luc. de Pen. Tiraq. & Deci. Si verò relictum sit cum relatione ad locum, tunc non contineatur pecunia, sicut excluduntur venalia, etiam si pecunia non sit mutuo destinata, contra glo. in dicto. §. fin. & Alber. ibi: contra Deci. in. d. l. singularia. & in dicto consilio. In quacunq; enim pecunia militat ratio illa, quæ non censetur esse in loco ob frequèntissimum vsu seu motu: quod mihi probat tex. in. d. §. legauerat, ibi: [pecunia quæ in area.] Colligitur ex Bal. in dicta. l. certius iuris. 6. q. & in dicta. l. fin. C. de compensat. ex Corn. in dicto consilio & ex Neguzan. benè

sentiente, in suo tracta. de pignori-
bus. 2. part. vlti. membr. nume. 166.
benè etiam resoluit Paul. à mōre pi-
colo, in. §. Titia cum nuberet, nume.
112. ad fin. versic. & idè. ff. de lega.
2. Et in his terminis rectè allegarunt
illum text. Ias. & Alcia. in. d. l. singu-
laria: quando scilicet relictum est cū
relatione ad locum, quod Dec. ibi.
contradicens non percepit, & in di-
cto consil. 472. Et in his terminis idè
dicendum de pecunia, quod de ve-
nalibus, vt colligitur ex his Doct. ma-
ximè ex Pico. & Neguza. Quæ equi-
parationem pecuniarum & venalium,
faciunt etiam Barto. non ita exactè, in.
l. Quintus. §. 1. ff. de aur. & argen. le-
ga. Idemquè tunc dicendum de pe-
cunia, quod de nominibus debito-
rum: vt loco non circumscribantur:
vt bene sentit Corn. d. consil. & Ias. in.
d. l. singularia: licet Deci. ibi, & in. d.
consil. contradicat. Et ita ex Corn. &
Ias. ampliabit. l. Caius. ff. de leg. 2. &
l. fideicommissum. §. tractatu. ff. de
iudic. dū habent illud vulgare, quod
nomina debitorum loco non circū-
scribuntur: idque videtur de mente
Bal. in. d. locis: & ita intelligere vide-
tur Ange. Aret. de testament. glof.
39. nu. 3. Quam resolutionem pro-
bat tex. ita intelligendus. in. l. qua-
situm. 76. vel. 78. §. 1. ff. de lega. 3. vbi
relicto fundo cum omnibus quæ ibi
essent, ibi non veniunt nummi, nec
nomina debitorum, etiam si relictu
esset filio, & per verba generalia: &
sic patet ex illo text. in relicto cum
relatione ad locum equiparari pecu-
niam & nomina. Patet etiam ex eod
text. & ex. d. §. fin. l. si mihi Mencia:
quod vbi in legato rerum vel mobi-
lium non venit pecunia, idem est, li-
cèt relictum sit per verba vniuersa-
lia: in quo contra. d. iura loquitur De-
ci. d. consilio. 472. Et in dè cauedum
est ab

est ab argumentis Cur. iun. d. confi. quod melius aduertit. Alcia. in. d. l. singularia. nu. 29.

- 48 His. non obstat. l. si choras. 77. vel. 79. §. 1. ff. de legat. 3. vbi in relicto mobiliu non comprehenditur pecunia destinata mutuo, continetur tamen ea, quæ præsidij causa reposita esset: quam decisionem extollit Ias. in dic. l. 1. §. fuit quæsitum. nu. 38. ff. ad senatusconsult. Trebel. Cur. iun. d. confi. 183. nu. 2. in eo autem text. agitur de relicto mobiliu, cum relatione ad locum, vt patet ex litera ibi, [quæ ibi mobilia erunt:] & ibi, [nummos repositos, vt mutui darentur: nõ esse legatos.] Quibus verbis à contrario sensu colligebat Deci. in dictis locis, intellecto cum relatione ad locum, venire pecuniam, nisi esset mutuo destinata: quod argumentum à contrario sensu, vt Decium decepit, ita plures fallere posset: & ita posset induci text. in. l. si fundus. 42. vel. 44. ff. d. leg. 3. quæ magis colorat opinionem Decij. verius enim & receptius est, vt tali relicto nõ veniat pecunia indistincte, per dict. §. vlti. l. si mihi Maxima. & §. legauerat. l. vxorem. & §. 1. l. quæsitum, & ex Docto. sup. citatis. Contra quæ iura tale argumentum sumi non potest, iuxta l. 1. & ibi scribentes. C. de condit. insert. & ita respondetur ad. d. l. si fundus, quod magis ostenditur ex eo: §. 1. Nã. l. C. ibi. cum negat eo casu venire pecuniam mutuo destinata, statim significat id non dictum, vt generaliter omnis alia pecunia ventat, sed ea tantum quæ separata ab vsu quotidiano præsidij causa, tanquam thesaurus reponeretur. Tunc enim pecunia in loco esse censetur, vt quid in mobile, non vt pecunia, ex glos. & Bart. in d. §. legauerat. l. vxorem, ex Cuma. relato à Ias. in d. §. fuit quæsitum, nu.

38. ex. Zas. in. d. §. item Seruiana. nu. 22. Dum autem. l. C. ibi refert Rusti eos senes dicentes, [pecuniam sine peculio fragilem esse,] ea verba explicat Zas. vbi sup. Alcia. in. l. paterfam. 182. ff. de verbo. signi. Montanus in. l. filiusfam. 94. ff. de regu. iur. Corra. lib. 1. miscellan. cap. 8. Est quæ ibi emendanda litera, vt legatur, [quidam:] secundum exemplar Florentinum, non, [quibusdam:] vt communiter habetur. aliàs sensus non constaret: & tandem ex supra adductis patet eandem esse rationem regulariter in qualibet pecunia. quæ non est mutuo destinata, vt sic non sumatur argu. à contrario sensu in dicta. l. si fundus. ff. de legat. 3.

- 49 Ad. d. §. facit quod alibi habetur pecuniam relicta vel promissam (vt est in loco) iudicari tanquam specie, non tanquam genus. l. si certos numeros. 17. ff. de verbo. oblig. l. si seruus. 111. §. qui quinque. ff. de legat. 1. & latè Ias. in. l. talis scriptura, col. 2. ff. eodem tit. de legat. 1. Questionis autem esset, (vltra omnes, à dicto. §. 1. l. si choras:) quid de pecunia quam testator adhuc non reposerat, sed destinauerat eam reponendam: & varia in hoc adduci possent ex traditis à Bar. & alijs. in. l. cetera. §. fin. ff. de leg. 1. ab Aret. confi. 6. ad fin. latè Tirac. de iure marit. post. 14. legem cõnubialem, Felin. in. d. cum ad eod. ex. nume. 2. de rescrip. Ego crediderim text. illum procedere tantum in pecunia iam reposita. non in ea quæ reponenda esset: argu. tex. notabi. in. l. fundi. 18. versi. [item quod insule.] ff. de actio. emp. melius ad. fi. l. versi. ea quoq; ibi, [at quæ parata sunt vt imponantur non sunt edificij.] licet Alberic. ibi. putet, eam. l. non procedere in relictis, per tex. quæ ibi glos. citauit: in. l. & si non sunt. 21. §. quid ergo.

Pin. de Bon. Mat.

ergo. ff. de aur. & argen. lega. qui tamen non obstat, quia de loco ibi nulla questio: quæ hic tota est de loco: nec est tuta argumetatio Alber. à fauore vltimarum voluntatum, vt in alijs tradit Deci. in. l. in testamentis. ff. de regul. iur. licet ante Alber. ita intellexerit glo. in. l. 5. ff. de verb. signi. vbi Capol. aliter variè explicat, & aliter Bar. in. d. l. cetera §. sed si parauit. & ibi Ias. nu. 19. ff. de leg. 1.

50 His tandem addo vtiliter, quòd licet de iure in relicto, vel alia dispositione mobilium nomine contineatur pecunia secundum proprietatem vocabuli: hodie tamen attento vsu loquendi: contrarium iudicandum sit. Notorium enim est homines appellatione mobilium, non sentire de pecunia, sed de suppellectili & ornamentis: ex quo loquendi vsu constat mens disponentis, quæ præualeat proprietati vocabuli. secundum vulgarem regulam. l. liberorum. §. quod tamen Celsus. ff. de leg. 3. quod probatur efficaciter ex ratione. I. C. alibi tradetis, appellatione auri vel argenti, non comprehendit nummos aureos, vel argenteos: non ob aliud, nisi, quia homines non ita nummos computant: vt in. l. Quintus 29. §. 1. & ibi Bar. ff. de aur. & arg. lega. Sic etiam de iure appellatione pecunie omnia bona significantur: hodie tamen attento vsu loquendi, non continetur nisi pecunia numerata: vt prudenter docet Bar. receptus, in. l. talis scriptura, nu. 2. ad fi. & ibi Ias. ff. de lega. 1. & Alci. in. l. pecunie nomine. 222. ad fin. ff. de verbo. signifi. Idem in re simili docet Oldra. consil. 219. quem sequitur Alber. in. l. mouentium. ff. de verbo. signi. Vnde cum vsus loquendi ostendat mentem disponentis, non posset iuridicè contrarium iudicari & ita hodie vsus obseruat.

51 Eadem prerogatiua patris in suo vsufructu ostenditur ex iuribus quæ habent, posse sine dubio proprietarium alienare ius suum: vt in. l. 2. C. de vsufruct. quod latè probat Hispa. Anton, Gomet. de contract. cap. vlt. nu. 6. Vsusfructus tamen patris tantus effectus est, vt filio impediat facultatem alienandi suam proprietatem, vel ius quod habet in re: vt in. l. fin. §. filijs autem, vbi plenè & vtiliter expedito, infr. tit. 1.

52 Ex eadè prerogatiua patris in hoc vsufructu infertur ad. l. vsufructuarius. 1. quæ est. 51. ff. de vsufruct. qua habetur non posse vsufructuarium parietibus rectoriū imponere, [quia tamet si meliorem (excolendo & edificium) domini causam facturus esset, non tamen id suo iure facere potest: aliudque est tueri quod accepisset, aliud nouum facere.] Infertur etiam ad. l. vsufructuarius. 2. quæ est. 68. ff. eo. vbi. l. C. inquit. [Vsusfructuariū & edificium inchoatum consummare non posse etiam si eo loco aliter vti non possit.] Quæ iura valde notabilia sunt: plures enim contrariū responderent vt bene aduertit Ange. Aret. in. §. vltimo. ad fin. insti de vsufruct. In patre autem legitimo administratore sine dubio non procedunt, ex verb. huius. l. & l. cum oportet: cū hæc iura patri plenissimā deferant potestatem in aduentitijs filiorum, ac si verè dominus esset: nec enim causa patris tam separata est à causa filij, vt est inter alios proprietarios & fructuarios: & ita colligitur ex. l. fi. §. fin autem res alienum, infra titulo. 1. & exijs quæ supra diximus, per glo. & Doctor. in. l. cum oportet. §. non autè, verb. mobiles sic emphyteota areæ poterit ibi edificare secundum Bal. in. l. prima. C. de iur. emphyteo. & ibi Iaso. nu. 99. & Capol. de seruitu. rusti. capitu. vigesi-

vigesimo secundo, nu. 10. idque suadet natura emphyteosis, & quia edificium aliquando tolli poterit. resque ad antiquam speciem reduci. vt ita videntur obiectiones.

- 53 Sed omittendum non fuit quod vides apud. l. C. in dicta. l. 68. ff. de usufruct. in illis verbis, [etiam si eo loco aliter vti non possit.] de quo posset dubitari ex multis, & glos. ibi dubitat ex regula. l. secunda. ff. de iurisdictione omnium iudicum, qua habetur, concessio vno, venire omnia necessaria ad illud: quod in hac materia dicitur tex. a quo maior dubitandi ratio erat, in. l. prima. §. usufructus, & versicul. sequent. ff. si usufruct. petita. Sic in seruitute, bonus tex. in. l. tertia. §. fina. ff. de seruitut. rustico. idem glos. Alberi. Bal. Angelus. Fulgosius, ibi, respondent, decisionem illius. l. in usufructuario procedere ex natura rei, & regula iuris, qua habetur, non consistere usufructum mutata forma rei. l. quinta versicul. rei. mutatio ne. ff. quibus modis, usufruct. amittitur. quæ solutio recepta est secundum lasso. in dicta. l. secunda. ff. de iurisdictione iudicum, nume. 24. vbi Curt. eam eodem munem dicit. subdens quod in his versatur maxima difficultas. quam Bart. noluit gustare. Ipse autem Curt. numero. 59. improbat solutionem seu rationem glo. & Doct. dicens quod forma rei consistit in consummatione, iuxta. l. si is qui quadringenta. §. quædam. ff. ad leg. Falcis. Ideoque secundum eum non potest dici in. d. l. 68. mutari formam rei, quando agitur de edificio inchoato consummato: & ita post eum Corra. statim citandus. Quæ obiectio fragilis erat, vt ob eam à communi interpretatione recederetur, glos. namque & Doct. non loquuntur de forma, vt accipitur in. d. §. quædam. sed formam ap-

pellant ipsam figuram speciem rei, & ita in his terminis loquitur text. in. l. si. ff. de usu & habita. quo tollitur argumentum. Curt. & Corra. arguentium à forma, & ita accipitur in. l. proponebatur. 75. in fine cū glo. ff. de iudic.

- 54 Curtius autem ipse aliter intelligebat, dicens contra glo. & Doct. facilius esse concedendum fructuario nouum ædificium extruere, quam inchoatum consummare: citat tex. in. l. penul. & l. æquissimū. §. si tamē. ff. eodem: assignatque nouam rationem differentiarum: quia vbi edificium erat inchoatum, fortē habebit proprietarius aliam industriam, diuersamque intentionem, cui non responderet industria vel intentio usufructuarij. Sed hæc interpretatio Curt. non est tuta, quia sicut leges illæ negant usufructuario perficere opus inchoatum, ita etiam negant de nouo ædificare: & ita Angel. ibi & est textus. l. septima versicu. penultimo. ff. de usufruct. ibi, [ædificiū poni.] Specialiter autem edificare permittitur gratia fructuum colligendorum: & ita procedit. l. penulti. & dictus. §. si tamen. l. æquissimum: secundum Alber. & Ange. in dicta. l. penultima. & ita glos. l. septimæ versiculo, hac ratione. ff. eodem. Capola, de seruitutibus vrbano. capitulo trigesimo nono, nu. 5. & ita aperte distinguit tex. in. d. §. si tamē. Sic alibi expensæ gratia fructuū fauorabiles sunt. quæ gratia ipsius rei glos. fin. in princip. in. l. in fundo. ff. de rei vendica. ibi. [de impensis fructuum, dicas semper ex fructibus deduci:] probat tex. in. l. fundus qui. 52. ff. famil. eretit. ibi, [nullus calus interuenire potest, qui hoc genus deductionis impediat:] commendat Pau. in. l. fructus. C. de action. emp. in fine: declarat Nouel. de dote par. 1. nu. 6. versicu. assumo

latè Tirraq. de retract. ligna. §. 15. gl. 1. in princip. facit. l. generali. §. Lucius. ff. de usufruct. legit. ibi: [Villam colligendis & conseruandis fructib⁹ necessariam ædificauit.] De his etiā impēsis & ædificijs loquitur. l. diuortio. §. vltim. ff. solut. matrimo. & ibi Doctor. Ostendimus non esse tutam resolutionem Curt. nunc verò ostendo, quod nō tollit difficultatē. Dubitatur enim, cur in illa. l. cōcesso vno, negatur aliud necessarium ad illud: cum. l. C. dicat fructuarius non posse consummare ædificium, etiam si loco aliter vti nō possit quæ difficultas non tollitur ex dictis Curtij.

55 Corraf. lib. 1. miscell. cap. 6. refert. Cur. eiusque rationem sup. relaram improbat, eo q̄ potuit esse usufructus relictus in testamento. cum sæpissimè iura loquantur de usufructu ex testamento: morte autem testantis cessat eius intentio & destinatio circa ædificium: & ita cessat ratio, Curt. qui tamen posset replicare, q̄ eadem voluntas spectanda esset, sequentis proprietarij. Ad difficultatem respondet Corraf. posse usufructuarius ædificare, vbi aliter nō posset vti suo usufructu: per tex. in. d. l. æquisimum. §. sed nec, & ita cessare oppositionem ex regula dictę. l. secū de. ff. de iurisd. omn. iud. At secundū eum in dicta. l. usufructuarius. 68. potest fructuarius vti iure suo. licet nō vtatur eo loco in quo erat inchoatū ædificium. Idem nouissimè scribit Ludouicus. Caron. lib. primo vers. capitulo quinto in fin. & Costalius in aduersar. vel annotatio. ad pandec. in dicta. l.

56 Sed dum hi nouiores scribunt, quòd in illa. l. datur utilitas absq; loco ædificij inchoati. non obscurè sentiunt, posse usufructuarius perficere inchoatum, quando aliter v-

usufructus esset omninò inutilis: & ita limitaretur textus ibi quod multis confirmari posset. Sed contrariū in terminis colligitur ex gloss. ibi referente Azo. & expressim contra dicit ibi Angel. notans, quod licet omnino esset inutilis usufructus, non magis posset fructuarius ædificare, & pro hac sententia stat textus in dicta. l. quinta vers. penult. ff. quib. mod. usufr. amit. & in. l. septima vers. penult. ff. de usufr. ubi. l. C. loquitur in distincte. in usufructu areæ, quæ aliquādo dicitur in vrbe vel opido: vt colligitur ex textu & glo. in. l. prima. ff. de feruit. vrb. præd. At in vrbe area sine ædificio, nullius esset utilitatis, secundum communiter accidētia. Itaque vult textus non posse fructuarius mutare speciem rei, ædificando vel aliud faciēdo: etiam si usufructus maneat sine utilitate. Et idem videtur tradere. l. C. in dicta. l. usufructuarius, prima, & ita sustinetur communis ratio ad dictā. l. usufructuarius, secunda. Alia enim necessaria concedentur fructuario, dum tamen non mutetur species vel forma rei, in qua constituitur usufructus: mutare enim rem esset excedere ius usufructuarij, vt docet. l. C. in dicta. l. usufructuarius. prima ibi, [non tamen id iure suo:] Ex eadem resolutione cōmuni, cessat obiectio dictę. l. primę. ff. si usufr. petat. & aliorum iurium. Et est notandum quòd illa prohibitio æqualiter sit proprietario, sicut usufructuario. vt patet ex dict. l. quinta in fine. ff. quibus mod. usufr. amit. & d. l. 7. vers. hac ratione, & l. æquisimum. 17. §. penulti. vers. quod Labeo. ff. de usufr. melius ex textu in. l. 6. ff. de usu. & habi. qui loquitur etiam vbi ex opere res melior efficeretur: sicut de fructuario dicit tex. in. d. l. usufructuarius. 1. Vnde ca-

de ca-

de cauebis à verbis Albe. in. d. l. fin. qui contrarium videtur sentire. Sed ultra glo. & Doct. ad. d. l. 68. difficultas non leuis poterat considerari ex. l. diuus. ff. de vsu & habita. vbi cum vsus multo minus contineat quàm vsusfructus vt in principi. Instit. cod. tit. tamen relicto vsu syluæ, inquit. tex. [vsusfructum quoque legatū videre.] subditque. l. C. rationem, quæ aduersatur decisioni dictarum legum: [quia nisi liceat legatarijs cedere syluam, & vendere: quemadmodum vsusfructuarijs licet nihil habituri essent ex legato.] Vides igitur ibi, ne relictum maneat inutile: exte di de minori ad maius, contra proprietatem verborum. Ideoque decis. d. l. diuus, non immerito extollitur à Doct. vt tradit Ias. in. l. 1. nu. 1. ff. de eo quod cert. loc. idem. Ias. in. l. quoties. nu. 1. ff. de verb. oblig. Areti. in. l. quod in rerum. §. 1. & ibi Ias. nu. 12. ff. de lega. 1. Tiraq. de retrac. conuē. §. 3. glo. 1. nu. 28. Sed quoad. d. l. vsusfructuar. non obstat. l. diuus. quia in hac, licet amplietur verbū tamē non mutatur rei forma vel species: & ita non offenditur regula. d. l. §. ff. quib. mod. vsusfr. amit. Adueruo etiā quod Areti. Ias. in. d. locis. & Alci. in. l. 1. §. si quis, ita. nu. 23. vel. 37. secundum diuersas editiones. ff. de verb. oblig. ad ducunt. d. l. diuus: tanquam difficilē. contra non nulla iura quibus aliquādo legatum corrui ne verba extendantur: & sic intelligant in illa. l. verba extendi, ne actus irritetur. Sed ue riū videtur dicendum quod ibi nō timetur, nec vitatur nullitas: licet enim maneret legatum vsus, vt verba sonabant, non erat relictum nullum, nec actus caret iuris effectu. sed facti utilitate: utilis autem redditur intelligendo vsusfructū relictum cēseri.

58 Nec omitto quod glo. in dict. l. di-

uus, intelligit syluam de qua ibi, esse in loco remoto: alias non foret legatum inutile, nec verba extēderetur, quia vsus syluæ propinquæ, vtilitatē adferret: & ita Alberi. ibi & nouissimē Costal. ibi in suis annotatio. Angel. in. l. arboribus. ff. de vsusfruct. Fabi. & Angel. in. §. 1. Instit. de vsu. & hab. quod vt receptum tradit Bellō. consil. 49. nu. 11. Capol. de seruit. rustic. cap. 22. nu. 9. in fine. Socin. nepos consil. 16. nu. 6. lib. 1. idque probat Fulg. in. d. l. diuus. dicens textum ibi mirabilē, quia vsus eo casu nunquā videretur prorsus inutilis. Ego aduerto hanc interpretationem communem: reddere decisionē minus dubitabilem. fateor enim, si intelligas ibi, syluam remotā, quod inutilius esset legatū: & magis militaret ratio tex. Sed diuinatorium est subaudire ibi syluam, esse remotā, nec facile esset decernere, quādo diceretur propinqua: & sic communis interpretatio diuinatoria est, & reddit. l. decisionē incertam. Vnde videtur verius intelligendum sine diuinatione. secundū * tenorem literæ: vt ea decisio procedat ex natura rei, non ex longinquitate loci. Si enim rem attendas, communiter vsus syluæ minimam asserit vtilitatem ei qui ligna non posset cedere & vōdere. (vt negatur vsuario) & licet aliquid vtilitatis asserre posset, ea certē ita minima esset, vt nulla cēseri debeat: iuxta textum in principi. Instit. ad. l. Falc. ibi. [pro nullo aut minimo lucro:] maximē cum & vsusfructuarius syluæ, grādes arbores cedere nequeat: vt in. l. 12. ff. de vultu. vt statim. Quanto igitur minoris vtilitatis esset vsus syluæ, cum etiā vsus fructus tā restrictus sit? Quæ omnia iuuantur ex eo quod communiter syluæ sunt remotæ, ab oppidis & locis quibus homines habitant: sicut etiā

Pin. de Bon. Mat.

quod aliàs ex qualitate personę in eadem materia, ad ampliandũ relictũ vsus, habet textus in. l. plenum. §. equitij. ff. illo titulo. Atque ita decisio l. diuus. iustificatur vltra scribent à quibus circa eandem. l. deuiat Connan. aliquid tangens, libro quarto. c. 5. fol. penul.

59 Conferendo vsufructum patris ad alios, inferitur octauo ad quæstio. cædendi ligna & arbores, de qua in fructuario, habetur in. l. item si fundi. 10. §. fin. & l. ex sylua. 11. cum sequen. & l. æquissimum 17. §. fructuarius. ff. de vsufruct. De viro in bonis dotatib. l. diuortio. §. si fundum. ff. solu. matri. cum alijs, vt per Bar. Paul. Alex. & alios ibi, & de cõductore fisci. l. in fraudem. 45. §. conductor. ff. de iur. fisci. omitto alios minus iuris habentes. in hoc. d. l. ex sylua distinguit inter syluam, cæduam & nõ cæduam: ex iurib. autem sup. citatis, maxime ex. d. §. fructuarius, & §. conductor. & in. l. sylua. 30. ff. de verb. signifi. & ibi Ale. colligitur, syluam non cæduam appellari, quæ habet arbores frugiferas, quæ sine incommodo rei cædi non possunt. Colligitur etiã ex Doctõr. syluam non cæduam appellari, quãdo arbores cæse non renascuntur: vt tradit Pau. à monte Pico. in. §. Titia cum nuberet, nu. 115. ff. de legatis secundo & Sigismũ. Lofre. consi. feuda. 28. In eadem re, post d. l. ex sylua, sequitur. l. sed si grandes: quæ indistincte habet, non posse fructuariũ grandes arbores cædere. Angel. autem & Doctores in. d. l. ex sylua, Picus & Lofred. vbi sup. Alexan. Parif. & ferè omnes statim citandi, aperte intelligunt. d. l. ex sylua, & l. arboribus. ff. de vsufruct. & alia iura, etiam si vsufructus sit tantum ipsius syluæ: nã si aduertas ad. d. l. ex sylua cum sequentibus quæ ne gant omni.

nõ facultatem vendendi, & nullam incisionem arborum permittunt, nisi ad vsu fructus, & ferè nullius utilitatis: maxime quãdo fructuarius nõ haberet rem ad cuius utilitatem vti posset lignis syluæ. Ego autem contra scribentes intelligo restrictionẽ dict. l. ex sylua, cum sequen. procedere, vbi vsufructus principaliter erat alterius rei, cui sylua accedebat, ideo quæ minor vsus in ipsa sylua conceditur. Quod si vsufructus specificè in sylua constituatur, non tam strictus erit imo vltra vsu fructus cædere & vendere licebit, vt probat textus in. l. Diuus. ff. de vsu & habita. & in terminis id probat textus in dicta. l. 10. ad fin. ibi, [nisi fortè:] ff. de vsufructu. vbi glos. id aduertere videtur: licet eadem glo. variet in dicta. l. ex sylua. Quæ re solutio rationem habet: amplius enim ius resultare debet ex cõcessione, specificè & principaliter facta, quàm ex generali & accessoria Item in vsufructu specialiter in sylua constituto, si negares facultatem cædendi & vendendi, inutilis redderetur vsufructus: non ita quando cõstituitur in vinea, vel alia re, cui sylua accedit: quod iuuatur ex consideratione. l. C. in. l. fundus qui locat. ff. de vsufructu. glos. & Barto. in. l. pediculis. §. cum quæreretur. ff. de auro & argento legato. Et in hunc sensum verius loquitur. dict. l. ex sylua, ibi, [in vinea:] & d. l. arboribus. ibi, [quãtũ ad villæ] ex quibus colligitur, ibi, vsu fructum principaliter syluæ nõ esse, ideoque non tam amplius vsus cõceditur. Ex his intelligi potest textus in dicta. l. sed si grandes. duodecima. ff. de vsufructu, quam Angelus, & alij, & Alciatus dicta. l. sylua cædua, numero. 3. & alij communiter intelligunt, cum glossa ibi, & in. l. sequent.

quent. de sylua non cædua. At. I. C. ibi indistinctè loquitur, & continua tiuè, post. d. l. ex sylua quæ de cædua & non cædua agit: & sic diuinatoriū esset, & contra regulam. Iam hoc iure. ff. de vulgari restringere. d. l. ad arbores frugiferas tātū quod aliqua liter videtur aduertere Fulgosius, meliusque intelligitur secundum terminos proximè notatos, qđ vsusfructus principaliter syluæ non erat. Si enim ibi tātū ageretur de arboribus frugiferis, vel non cæduis, non oportebat solas grandes arbores excipere. In eodem articulo variant Doctor. circa arbores nō frugiferas: alij enim eas cæduas appellant, si renasci possunt, licet longo tempore: ideoque eas in fructu esse dicunt. posseque vsum fructuarium indistinctè eas cædere & vendere: vt tradit Alexand. consil. 118. nume. 3. & nume. 7. lib. 5. & ita Curt. sen. consil. 70. nume. 8. ad fin. Paris. consil. 111. num. 32. lib. 1. qui hoc vt receptum asserunt. Sed Picus d. §. Ticia cum nuberet. num. 116. dubitat, & magis probare videtur contrarium: & his nō relatis. Arnulphus Ruzeus. in tracta. de iur. regal. priuileg. 56. ad fin. vers. 4. vbi securè intelligit de arboribus quæ casæ breui renascuntur & crescunt, & ita vt receptum tradit Sigismund. d. consil. num. 4. ibi, [non cito,] & nume. 6. ibi, [quæ non cito:] & nume. 8. ibi, [non breui.] Et hoc veriùs videtur: non enim pullulare & renasci debet, quod annorum multitudinem exigit argu. l. antepenul. ff. famil. ercisc. ibi, [tā difficilis:] & l. 1. §. 1. ff. de flumin. versic. [si tamen:] ad frequentiora enim iura adaptatur.

- 60 Quibus vtiliter præmissis in fructuario, eaden videntur Docto. in distinctè applicare ad patrem legitimū administratorem: vt scribit Ange. in

l. fin. §. si autem as alienum, in fin. infra titul. prox. Capol. de seruitu. rusti. cap. 22. de montibus, num. 13. Tiraq. de retract. conuent. §. 3. glo. 1. nume. 12. Ego autem eam æquiparationem nō ita indistinctè veram puto: video enim ex supradictis iuribus, in hoc articulo restrictū nimis esse ius fructuarij, etiā in his quæ proprietate deteriore non facerēt: nec tam amatè cum patre agendum putarem, nec extenderem. d. §. si. item si fundi & d. l. ex sylua. cum seq. de fructuario ad patrem legitimū administratorem. Considero enim in alio fructuario aliquādo præsumi fraudem quia fortasse vult durante suo vsu fructu, plus debito vt re cum dāno proprietatis. l. & hæc distinctio. 38. §. 1. & ibi Bart. ff. loca. quæ suspicio cessat in patre, qui omnia præsumitur filijs parare. l. nihil. ff. de bon. liber. ibi [cum omnia quæ nostra sunt liberis nostris ex voto paremus:] & l. scripto. §. fin. ff. vnde libe. Nec valet argumen. de alio fructuario ad patrem cui maior potestas defertur, vt patet ex hac. l. cum oportet, cum ijs quæ superius probau. Nec obstat tex. in d. l. fin. §. si autem, infra titulo. 1. dicere enim patri non permittendum, vt de teriore filij proprietatem faciat: ita enim intelligitur potestas ei concessa in aduentitij, secundum Bald. hic ad fin. per regulam. l. creditor. §. Lucius. ff. manda. facit in patre. l. generaliter, vers. negotia, ibi, [vtiliter.] C. de secund. nup. Resoluo igitur in patre legitimo ad ministratore non procedere simpliciter iura loquentia de fructuario: arbitrio enim fructuarij nihil, patris autem arbitrio tota administratio committitur, vt in his iuribus. Manebit autem æquiparatio quo ad illud, ne arbores frugiferas cedat: ne aliadā nostra faciat: &

G 5 ita

Pin. debon. mater.

ita in parte procedat. d. §. fructuarius
Læquissimū, & §. cōductor. l. in frau-
dem: faciunt quæ superius dixi cum
Bar. Pau. Alexand. in l. Imperator. ff.
ad Trebel. de remouendo patre ma-
le administrante. Hinc infero posse
patrem remoueri in hoc articulo, si no-
tabiliter deteriorem reddat proprie-
tatem, cædendo arbores frugiferas,
vel simile damnum dando, argu. tex.
in l. & eleganter. 7. §. 1. ff. de do. ibi:
[vel ædificia diruit: vel arbores exci-
dit: vel vineas extirpauit:] & l. 2. ff. si
vultu. Pera. ibi: [arbores deiecit, et
aut ædificium demolitus, aut aliquo
modo deteriorem vsum fructū.] Re-
ceptum [est] enim posse fructuariū
repelli ob causam, per text. in l. hoc
amplius. 9. §. ult. ff. de dam. infect. ibi:
[cum quoq; fructuariū qui nō re-
fuit à domino vti frui prohibēdū:]
tradit receptum Alexand. in dict. l.
diuortio. §. si fundum. Pau. in Authē.
qui ren. nu. 3. & ibi Deci. nu. 5. C. de
sacro. eccles. Tiraq. d. lib. de retract.
conuen. §. 3. gloss. 1. nume. 22. Ioan.
Hannibal. in l. nemo potest, nume.
168. ff. de lega. 1. Molin. in consuetu.
Parisi. §. 1. gloss. 1. nume. 31. fol. 14. Ca-
rol. Ruin. lib. 2. conf. vltimo, num. 31.
& sequen. licet enim vsum fructuariū
cautionem præstiterit, ex qua cōue-
niri posset, id nō tollit hoc remediū,
secundum Paul. in d. Authē. Idem
in Emphyteota. licet eius ius sit per-
petuū, videturq; maius: repelli enim
potest, si arbores frugiferas cædat,
vel rem deteriorem faciat, vt notat
Bald. in d. l. diuortio. §. si fundum: cu-
ius opinio recepta est, (quod plenè
ostendam) quia Ioan. Imol. & Rom.
ibi dubitant, & Iason ibi contradi-
cit: & Angel. Aret. & Matthæ. de Af-
flictis statim referendi, quia etiā du-
bitat Chass. in consuetud. Burg. ru-
bric. 4. §. 6. ad fin. nume. 18. Sed Bald.

sententiam defendit, Alexand. in d. §.
si fundum probant Paul. & Deci. in
d. Authē. Cæpol. in d. cap. de mon-
tibus. Tiraq. vbi supr. Ias. in l. 1. num.
99. C. de iur. emphyt. Sigismun. con-
sil. feud. 28. nu. 3. & sequen. Aymon.
conf. 300. num. 1. & sequen. gloss. con-
sue. Cathalon. pagi. 120. nu. 38. & nu-
me. 41. & Paul. Picus. d. §. Titia cum
nuberet, nu. 120. vbi eam dicit com-
munem: & ita fatetur Iason. in d. §. si
fundus, & ita consuluit, vt patet con-
silio. 17. lib. 1. vbi vtiliter declarat: &
in d. Authē. qui rem, nu. 6. & Fran-
cis. Zoanet. vbi notabiliter ampli-
at. librū. rer. quotidiana. c. 57. Idq; placere
debet in odium malignè vtentium.
Nec enim proprietario esset bene
cōsultū, si vsum fructuariū vel emphy-
teota rem deteriorem faciēs, non re-
pelli posset: cum tempore veritas oc-
cultaretur, & difficilis probatio, vel
impossibilis redderetur. Ex his cauē-
dum est ab Ange. Aret. in. §. fin. col.
2. nu. 3. Instit. de vfu. vbi indistinctè
scripsit, emphyteotā vel fructua-
rium, re malè vtentem, non repelli,
sed cōueniri posse actione leg. Aquil-
liæ, vel ex cautione præstata: quod
etiā tradit Matthæ. Afflic. lib. 3. feud.
in tit. si de feud. fuer. cōtrouer. inter-
domi. & agna. §. licet vassallus num.
14. fol. 36. non aduertētes contrariū
esse receptissimum.

71 In eadem collatione vsum fructu-
arii paterni ad alios, est alia præroga-
tiua. 9. vt pater absq; filio per se pos-
sit accipere possessionem aduēctio-
rum, ex verbis huius. l. & l. cum opor-
tet: dum patri administrādi & agēdi
potestate deferunt, ac si dominus ef-
set, diuersum autē est in alio fructua-
rio. Et hanc differentiam expressim
tradit Alberi. in l. cum oportet, ad fi.
princ. probatq; eam Boeri. decisio.
199. nu. 9. dicēs esse speciale in patr.
legi.

legitimo administratori: citatq; plu-
res Docto. asserentes non posse aliū
fructuariū possessionem accipere,
nisi à manu haredis, vel proprietarij,
vt per Alex. conf. 50. nu. 5. lib. 7. Soci.
conf. 131. nu. 8. lib. 1. qui loquuntur
etiam de usufructuario vniuersali. Et
ita Parisi. conf. 37. nume. 2. lib. 3. & in
alijs fructuarijs scribit Roma. consil.
312. Boer. conf. 19. Idemque vt rece-
ptissimum tradit Aymo. Crauet. in
l. 1. nume. 142. ff. de lega. 1. Et in usu-
fructuario vniuersali ex testamento,
idem fatetur Deci. conf. 418. nume.
3. vbi id limitat in casu vxoris relictæ
fructuariæ: quod tamen non est sine
dubio, ex Alex. conf. 56. ad fin. lib. 3.
de quo etiam dubitat Paul. à monte
Pico. in §. Titia cum nuberet. q. 45.
nume. 137. ad fin. & in proposito tra-
dit Gozadin. consil. 21. nume. 17. &
conf. 99.

62 Quod autem communiter dicūt
Docto. supr. citati. consonum est iu-
ris regulis. Si enim usufructus con-
stituatur inter viuos, necessaria est
possessio ex voluntate constituentis,
vel autoritate iudicis. l. si ex stipula-
tione, & ibi Bar. & las. ff. de acq. poss.
si autem usufructus testamento re-
linquatur, non potest possessio acci-
pi nisi à manu haredis, cum id neces-
sarium sit etiam in rebus plenè reli-
ctis. in quibus nihil mansurum sit pe-
nes heredem. l. non dubium. C. de le-
ga. & l. 1. ff. quor. legat. postquam ve-
rò fructuarius ab hærede vel proprie-
tario possessionem cōsequitur, actio
nes exercebit cōtra debitores, & alia
faciet per se, quatenus usufructus
extenditur: vt colligitur ex Alexan.
in dicto consilio. notat Deci. d. conf.
418. nume. 8. Anchar. conf. 3. facit. l.
1. §. ult. cum. l. sequen. ff. de usufruct.
quemadmo. caue. Hinc patet huic
resolutioni nō aduersari doctrinam

Bar. in l. 1. nume. 6. ff. de lega. 1. dum
scribit vsum fructum in testamento
relictum, ipso iure legatario acquiri
ante traditionem haredis, vt alia re-
lictæ: id enim nō excusat legatarium,
si accipere velit possessionem absq;
authoritate haredis, per supra dicta
iura. Et opinio Bart. recepta est secū
dum Alexan. in id. consilijs, & Alcia.
in l. 2. §. & harum, nu. 51. ff. de verbo.
oblig. lat. in. d. l. 1. num. 62. cum seq.
licet Areti. ibi dubitet, col. penul. nu-
me. 4. ad fin. cui las. satisfacit, limitās
doctrinam Bart. vt procedat in lega-
to. non autem in fideicommisso: sta-
cta differentia inter relictum per ver-
ba directa, & relictū per verba obli-
qua: idque probat Alcia. ibi, nu. 42.
Sed Bart. d. nu. 6. apertè contradicit:
& Iacob. de Nigr. nume. 145. ad fi. &
Crauet. nume. 142. quibus ego acce-
do reiecta ea verborum differentia:
& ita indistinctè loquitur Bal. in l. 1.
ad fi. C. commu. de lega.

63 Circa iudicialia, habet hæc. l. posse
patrem in aduentitijs agere: vt patet
ex tex. ibi [per se pōcere:] & eodem
modo agentibus respondere: vt in
verf. [litem inferentibus relistere.]
Idemque colligitur ex. l. cum oportet.
§. non autem ibi: [plenissimam
potestatem.] Qua in re non parum
variant Docto. circa modum agen-
di vel defendendi. Bartol. autem hic
per verbum: [debet] videtur innue-
re necessarium esse, vt patre agen-
tē vel conuento in aduentitijs, adda-
tur in libello nomen legitimi admi-
nistratores: & idem vult Angel. hic
nume. 7. ad fin. quod etiam sentire
videtur Bar. in l. pater qui castrense,
num. 2. ibi, [vt legitimus administra-
tor.] ff. de castren. pecu. & in l. si in-
fanti, nume. 2. C. de iur. delib. Idem
vt receptum tradit Felin. in. c. cum
olim, col. 4. verf. quo autem, de testi-
bus,

recepta.

bus, ibi, [debet administratorio nōmine.] & ita Fulgo. hic, nu. 7. ibi [verba libelli referenda sunt ad personā filij:] & cū Fulgo. Cor. hic, nu. 3. & idē vult Faber hic, & Matth. de Afflict. lib. 2. constit. Rubri. 9. nume. 12. ad fin. ibi, [formabitur contra filium.] ultra quos omnes addo glo. quā idē voluisse videtur, in l. cū dos. 7. verb. proderit. ff. de pact. dotal. ibi, [filie nomine agere:] Et subdit Barto. hic, ex communi practica tūc nominari solere patrem & filium: idem scribunt Salic. & Corne. & verē ea videntur ciuillior agendi forma quam vsus obseruat.

- 64 Dum autem Docto. vtuntur verbo, [debere:] videntur id innuere (vt dixi) necessariū esse pro forma libelli & iudicij, vt pater agat vel conueniatur expressa ea qualitate legitimi administratoris. Ego autem verissimū * credo libellum, & iudiciū sustineri, licet ea clausula non addatur: nec tā in hārendū est formulis in iure odio sis, vt patet in. 1. C. de form. subla. quod maximē probatur, quia in prosecutione causae semper deducitur, & latius explicatur ius litigantis: & ita constabit patrem agere vel conueniri vt legitimum administratorem: que probatio apta sustinet etiam libellū defestuosum, ex gloss. celebri in l. 1. §. si quis argentum, verb. iurati. ff. de pos. ibi, [nisi postea probetur:] quam Doctor. extollunt, vt per Felin. in. c. 2. nu. 4. col. 2. de libel. obla. notabiliter Ias. in l. 1. ex nu. 6. ff. de officio. assesso. Idque planius apud Lusitanos, aliasque nationes quibus viget salubris. l. vel. cōsuetudo: vt iudicetur secundum veritatem probationis, nō obstāte ineptitudine libelli, vel processus errore: quod iuuatur ex text. notab. in l. fin. §. fi. ff. quod met. cau. quem notat Bal. ibi: sentit enim I. C.

non irritanda acta, quibus ius & veritas constat, licet contra ordinē procedēdi solennia omnino seruata nō sint: vt colligitur ex. d. §. fi. ibi. [Quāuis non extra ordinem exactionem fieri, sed ciuilliter oportuit: quā tamē solutioni debitae quantitatis profecerūt, reuocari in ciuile est.] De quo agit Ias. videndus, in l. à diuo Pio. §. in venditione, nume. 12. ff. de re iudic. Paul. & Alex. in l. si cum nulla. ff. eodem. Anchar. eleganter cons. 12. Deci. cons. 449. num. 19. Matth. de Afflict. lib. 1. constit. rubri. 25. nu. 32. Areri. in. d. §. nihil commune, col. 2. nume. 7. & ibi Rip. num. 74. Iacobin. in l. si de vi, in fi. ff. de iudi. Rebus. in 1. tomo constit. Gallic. pag. 131. post Ias. in l. iurare cavere, num. 5. ff. de iurisd. omni. iudic. Tutius igitur est. libellum & iudiciū sustinere, patre agente vel conuenito in aduenticijs, ex mente gloss. hic melius sentientis, vt. legitimam, ibi, [quocunque modo fiat non est ius:] quod nudē tangit remissinē Chas. in consuet. Burg. Rubri. 6. §. 5. nu. 5. fol. 218. Ex quibus etiā tutius puto, vt libellus & iudiciū * sustineatur conuenito patre, non expresso nomine filij presentis & maioris infāte, de quo statim plenius. Idē etiā puto, vt quauis filius absens sit vel infans possit pater agere, vel conueniri, expresso nomine filij, id est, tanquam legitimus eius administrator: nec sit de forma necessaria, vt pater tunc agat vel conueniatur nomine proprio: reiecta differentia Paul. hic. nu. 2. ad fi. quem sequitur Corne. nu. 3.

- 65 Ea enim forma, vt dixi, nec validat nec irritat processū. Ex verbis huius l. & l. cū oportet: dū patri plenissimā potestātē deferunt, agendo & defendendo in aduenticijs, infertur cōtra glo. quā rectē Doct. communiter reprobata.

probarunt, dū glos. volebat, non posse patrem procuratorem constituere in causa filij, ante litem contestatā per. l. neque supra. de procurato. quę loquitur de tutore & curatore, nec ad patrem extendi debet, secūdum Cyn. Bart. Alberic. Bald. Ange. Salic. Pau. & est communis sentētia secundum Fulgos. & Corne. & secundum Imol. in. c. accedens, nu. 5. de procurato. secundum. Rom. conf. 241. nu. 10. Matthæ fil. notabi. 190. Alexand. nume. 6. & Ias. nume. 4. in fin. in. d. l. neque, Tiraq. in. l. si vnquā, in princip. nume. 29. Cur. in. l. præses. num. 14. in fin. C. de transactio. Ange. Arcet. in. §. fin. autem. nume. 7. in l. i. de satisfacta. Rober. Maran. in. l. si actor, nu. 11. ff. de procurat. Marc. Mant. lib. 1. locor. cap. 18. & hanc conclusionem extollit Bald. in. c. si. nu. 5. de iu. calū. licet glo. non bene referat: & hæc recepta opinio nō bene restringitur à Fulgo. hic. nume. 5. nec puto verum, quod tradit specu. de libel. cōcep. §. nunc vidēdum. in fine, vt necessum sit tunc procuratorem agere debere nōmine patris & filij simul licet eum sequatur Imo. in. c. accedens nu. 5. de procura. Sed magis iustinebo iudicium siue procurator agat nomine patris, siue filij, ex hic deductis.

66 Sed in hoc aduertēdum est, quod quam plures Doctor. ex supra citatis hoc in distinctē asserunt: vt scilicet, pater possit agere, & procuratorem constituere, nō expectato consensu filij, cuiuscunq; ætatis filius sit. Et hoc probare videtur Bar. hic, nume. 1. & apertius Bal. nume. 8. dicens magnos viros contradicere, sentiens de Innocent. vt proximē adducam: & hanc sentētiā indistinctē à nostris teneri, asserit Paul. hic nume. 2. verū dicit tamen, & hoc vult Bartol. in. l. fin. §. vbi autem, in princip. infr. titu.

1. & hanc dicit communem sententiam legistarum Imol. in. l. fin. §. pupillus, nume. 3. ff. de verbo. obliga. & ibi Arcet. nume. 5. Sed in hoc mira est Docto. varietas: dixit enim Innocent. in. d. cap. accedens, de procurat. nume. 1. non posse patrem sine filio procuratorem constituere, nec agere, nec defendere in aduentitijs, vbi filius est maior septennio, per text. terribilē, & qui videtur apertius in dict. l. fin. §. vbi autem in vnum infr. titu. seq. ibi, [adhibeatur autem etiā filiorum consensus, nisi adhuc in prima ætate sint constituti:] per quem text. Iustinian. mirabiliter restringit potestatem à Constantino hic concessam patri: hic enim nullum verbū de cōsensu filij, ibi autem filij consensus exigitur, & ita ibi notant Cyn. & Salic. & Angel. & Corn. & ita iudicat Decisio Capellæ Tolos. q. 105. idem consuluit Rom. per illum text. d. conf. 241. nume. 10. & cum Innocent. ita resoluunt Imo. & Arcet. d. l. fin. §. pupillus. ff. de verb. oblig. vti Arcet. ad finem dicit non posse responderi ad illū tex. per quem ita etiā tradit Alber. in. l. si longius. §. si filius. nu. 4. ff. de iudic. & ita concludere videtur Paul. in illo. §. nu. 3. & seq. & Fulgos. nu. 4. & est in hoc summē notab. tex. ille secundum Roma. d. conf. & possent per eū irritari plures processus, deficiente consensu filij, secundum Fulgos. Ange. & corne. ibi quod etiā colligitur ex Paul. ibi, & nume. 5. ibi, [quod iudicium sit nullū.] & ita cū Innocent. asserit Ange. in. §. actiones autem. nume. 4. Instit. de actio. quod etiam probare videtur idem Ange. in §. pupillus, nu. 7. Instit. de inutil. stipula. Vnde si benē attēdas hæc videtur receptior opinio legistarū & canonistarum quicquid Imol. & Arcet. dixerint. d. §. pupillus: & Aufre. in addit. d.

Pin. de Bon. Mat.

addit. d. decisio. Capel. Et verè text. in. d. §. vbi autem, videtur omni solutione maior, & mirè restringit (vt diximus) potestatem in hac. l. patri concessam: ad quod nō aduerterunt Alexan. & Ias. d. l. nec. C. de procur. Cur. & plures supr. citati. In quo articulo
 * quia frequentissimus est, & maximè animaduertendus illud pro Innocè. vrget, q. d. §. vbi autem, vt posterior, potuit addere & detrahare huic. l. Vnde si contra Innoc. arguas ex hac l. facilis est responsio ex nouiore cōstitutione Iustinia. in. d. §. iuxta. l. nō est nouum cum seq. ff. de legib. maximè cum hæc lex apertè non exclu-
 debat consensum filij, què ibi Iustin. exigit. Nec placere potest quod quidam tentabant, quos meritò improbant. Sali. & Corn. in. d. §. vbi autem, dicebant enim hanc. l. procedere in maternis, illum verò textum in alijs aduentitijs: par enim ratio est regulariter in his omnibus iam æquiparatis in. l. cum oportet. Cum autè Bart. non obstatibus verbis. d. §. audacter asserat, non esse necessarium consensum filij, minus placere potest quod ipse respōdet ad illū. §. dicit enim cū Iacob. Butr. vt dum text. exigit consensum filij, intelligatur filius cōsentire tacitè, & sic vbi non contradicit: quod tamen satis videtur contra litteram textus ibi, [adhibeatur etiam filiorum consensus,] quæ verba non
 * possunt applicari taciturnitati, vel patiētiae, maximè in filio impubere. aduerto etiam q. in cōstitutione procuratoris, verior videtur sententiā Barto. eamque receptiorem puto, vt sine filio possit pater procuratorem constituere in aduentitijs, per hanc legem cui in hoc Iustin. nihil addit in dicto. §. in quo tantum loquitur de iudicijs, vt patet ibi, [suscipiat actiones & moueat,] quod rectius

videtur aduertere Bal. ibi. nu. 1. què probare videtur Pau. nu. 4. & Marat. d. l. si actor. num. 1. r. & Alex. hic ad Bar. & in hoc rectius dixissent Imol. & Aret. opinionem. C. & Bartol. cōmunè esse, & ita salua assertione Pauli hic, asserentis communem esse, nō strorum contra Innoc. & consequenter cauendum est à Cornel. hic, & ab omnibus ferè alijs sup. citatis. miscē-
 * tibus articulum constituendi procuratoris, cum articulo agendi vel defendendi in iudicio. Quæ tamen diuersa sunt. vt patet re ipsa. cum autè huic. l. non addatur aliquid à Iustinia. circa procuratorem: non est mutandum quod expressim non corrigitur, vt. l. præcipimus. C. de appellat. cum vulgari. possetque considerari pro ratione differētiæ maius periculum in agendo vel defendēdo, quàm in constituēdo procuratore, vt sic cautiùs agatur in eo in quo maius periculum vertitur: Circa illum §. & in hoc articulo, ob varietatem, Doctor. tedioso, licet quotidiano: ad uerbo duriora esse verba Iustiniani ibi, dum inquit, [adhibeatur consensus,] quàm si simpliciter diceret [consentiente filio,] verbum enim [adhiberi:] apertè significat cōsensum expressum de quo constare debeat extrinsecè: nec verificatur in taciturnitate vel patientia, ex notat. in lege. 2. §. voluntatem. ff. solut. matrimon. Fateor autem (si textus ille non staret) æquiores videri Barto. opinionem, ne pater legitimus administrator, filij consensu egeret, maximè ante virilem ætatem, quo magis miror decisionem illius textus iuncta communiori omniū interpretatione. Quid enim iuuabit consilium vel consensus filij impuberis, vel etiam puberis ante virile ætatem? malis enim cōsultor erit minor iuxta. l. 1. ff. de minori. & l.

& l. fin. C. de legit. tuto. nec tam stricte agendum videbatur cum patre, de quo lex omnia confidit. Vnde ob autoritatē Bart. & æquitatem eius opinionis, admittēda videretur quæ libet responsio colorata, ad d. s. ne rigore eius iniquus reddatur: ne etiā processus facili irritetur, quod esset reipu. incōmodum. Cogitabam igitur an posset responderi ad illum textum ut loquatur de consilio, non de necessitate ut aliquando scribes respondere solent. Sed nō placet, quia verba illa [adhibeatur etiam consensus filiorum:] necessitatem designare videntur: iuxta l. non dubium. C. de legib. Cogitabā etiam in speciali ter tex. ibi intelligi debeat in hereditate aduentitia, de qua agebatur in eal. & ss. ante illum: non de alijs aduentitijs, ut pungere videtur Corn. hic. col. 3. ante nu. 3. vers. sed tu, Possetq; aliquantūcomprobari hęc differētia, eo quod in hereditate, etiam iure antiquo, non poterat pater sine filio adire vel repudiare: ut in l. is qui hæres. §. fin. ff. de acquir. hæredit. sed quod non erat in alijs aduentitijs, ut per gloss. & omnes ibi, & est notissimum. Et in noua rigidaq; decisione illius. §. posset forsan admitti hęc restrictio: quæ tamen non placet, quia par ratio videtur in omnibus aduentitijs: ideo cogimur imitari ingeniosum doctissimumq; Socin, qui sæpe cogitandum reliquit vel dicendum cum Iurecons. in l. prospexit. ff. qui & a quib; sufficere ita l. scriptam esse: & quod l. C. ait in l. non omnium. ff. de legib. Illud autem ex scribētib; in hoc mihi placet ut licet text. ille exigat consensum filij, si tamen non habeat causam contradicendi, valeant quæ pater sine filio gesserit: ut sentit Angel. dicto. §. vbi autem, [si quam iustam causam:] & Paul. num.

5. ibi, [causam contradicendi:] & ita apertius Fulgos. ibi, numero. 3. quod suatur ex decis. text. in l. si cum dotem. §. eo autem tempore in fin. ff. solut. matrimo. ibi, [si pater sit cui omnimodo cōsentire filiam decet:] & ibi, [filia leuis mulier vel admodū iuuenis:] & ibi, [potius patri acquiescere Prætores oportere:] conducunt quæ vtiliter tradit Palac. in rep. rub. §. 22. columna secunda. In eodem articulo placet etiam quod eleganter considerat Imol. in dict. l. fin. §. pupilus. ff. de verbo. obliga. nu. 3. in fin. ut opinio Innocen. & decisio illius tex. exigens consensum filij, procedat tantum cum agitur de proprietate quæ filij est, vel esse potest: secus autem si agatur de vsu fructu qui patris est, vel esse debet: quod etiam sentit Angel. ibi: idemque ex Speculat. & Ang. videtur probare Fulgo. hic numero. 5. in articulo procuratoris constituendi: Et Aufre. in addit. Capel. d. quæst. 115. & Corn. hic, col. 3. in princip. quod probatur: quia aliàs deterioris conditionis esset pater in suo vsu fructu, quam quilibet vsufructuarius extraneus contra iuris regulas & rationes de quibus supra iuncta regula. l. 1. §. vlt. cū l. seq. ff. vsufruct. quemad. caue. Tādē in hoc articulo omnes nemine dempro, intelligūt textum in. d. §. vbi autem in verbis, [primæ ætate:] ut intelligatur de filio minor septennio: ut sic ex rigore illius tex. exigatur consensus filij, cum maior septennio est: omnes ibi, Innoc. Areti. decis. Capella. Roma. & reliqui su præcitati, Fulgos. Angel. hic omnes. Quorum fundamentum esse videtur: licet non exprimant. ex eo quod aliàs prima ætas à Doctor. intelligitur de infantia vsque ad septennium, secundū glo. celebrem, in præc. 6. Decret. verb. perfectus. Ego autem

contra

contra omnes veriùs puro Iustiniã.
 ibi non de infantili ætate tantum:
 * sed de pupillari, vsque ad 14. annum
 sentire. Nec est. l. aliqua, quæ cogat
 primam ætatē tantū intelligi vsque
 ad septennium: licet prædicta glo.
 magistraliter ætatē hominibus mul-
 tifarē diuidat. Licet etiã aliqua dif-
 ferentia sit in multis articulis, inter
 infantem & aliquando maiorem an-
 te pubertatem, quod non negamus:
 Sed cum text. ille de prima ætate lo-
 quatur, & innuat post eam necessa-
 rium esse patri concessum filij, intel-
 ligo post pubertatem, vt ibi ad mi-
 nustora ætas ante pubertatem dica-
 tur prima: nec in ea requiratur filij
 consensus quod mihi sit verisimile.
 Primo quia ante pubertatem nullū
 consilium filij esse videtur ex. l. vna.
 C. de fals. monet. cum vulgaribus.
 Videreturque ridiculum in patre
 exigere consensum filij impuberis,
 cum in tutore non exigatur, in iu-
 dicijs nec in bonorum administra-
 tione: vt. l. 1. §. sufficit, & ibi Bartol.
 ff. de administ. tuto. de quo proxi-
 melatius. Suadet etiam hæc inter-
 pretatio, eo quod tota hæc ætas vni-
 co nomine pupillaris appellatur: eo-
 demque nomine & iure censetur. l.
 moribus. ff. de vulga. & pupil. & bo-
 nus text. in princip. Instit. de pupil.
 substitu. idemque colligitur ex l. C.
 in. l. pueri. 2. 14. in. fi. ff. de verb. signif.
 & ibi notat Alciat. & Spiegel. in le-
 xic. iuris. verbo puer. Ideoque à nati-
 uitate ad pubertatem pariter nega-
 tur facultas testandi. l. qua ætate. ff.
 de testam. & intra eam ætatem pari-
 ter datur, & durat tutor. l. 1. ibi, [pro-
 pter ætatem suam:] ff. de tute. & in-
 terim pupilli pupillæque pariter ap-
 pellantur: vt in princip. Instit. quib.
 mod. tute. fin. Sed & intra eandem
 ætatem minor testimonium ferre nō

potest. l. 3. §. lege Iulia, cum glos. ff. de
 testib. intra eandem ætatem nec in
 causa spiritali quis auditur, cap. fin. *
 de iudic. in 6. Quibus iuribus patet,
 puerum & puellam propriè dici à na-
 tiuitate vsque ad pubertatem, licet
 docēdi gratia, & ad aliquos effectus
 aliquando fiat diuisio illa infantilis
 & puerilis ætatis imò non putarem
 absolum intelligere text. in. d. §. vt
 illa verba [prima ætas] intelligantur
 de plena pubertate vt aliàs accipitur
 in. l. Mela. ver. certe. ff. de alim. & ci-
 bar. legat. & l. cū filio. ff. de legat. 3. &
 leg. 1. §. pueritiã. ff. de postul. quibus
 iuribus pueritiã accipitur in varijs ca-
 sibus non solum vsque ad puberta-
 tem ordinariam. 14. annorum, sed
 etiam vsq; ad. 17. & 18. annū. Cum
 igitur hæc nomina ætatis ambigua
 sint, per illa iura & per alia, quæ ad-
 ducit glos. in. d. §. pueritiã: rationi
 cōsonū videtur, vt ita [prima ætas:]
 intelligatur in dicto. §. vt minus ad-
 uerteretur ei quod dixerat idem Iusti-
 nia. in. l. cum oportet. §. 1. dum patri
 plenissimam cōcedit potestatem: vt
 etiam nō tam strictè cum patre aga-
 tur: tum etiã quia frustratoriū esset
 impuberis consensum expectari.

67 Ex quibus noua hæc opinio, verifi-
 milis & æqua videtur. Ex supr. dictis
 patet, longè maiorem esse potestatem
 patris legitimi administratoris quã
 tutoris: quod cōstat ex multis suprã
 traditis, & inferiùs tradendis: probat
 Ias. in. l. filiusfamil. nume. 9. ff. qui sa-
 tisda. cogantur. Tiraqueb. in. l. si vna
 quam, in princip. ex nume. 29. ideo-
 que reprobat argumentatio glos.
 hic de tutore ad patrē. Infertur etiã
 non teneri patrem satisfacere quando
 tutor à satisfando excusatur: vt colli-
 gitur ex glos. hic, melius ex glos. &
 Barto. in. d. l. fin. §. vbi autem, infr. ne.
 1. & est ibi communis resolutio: &
 in. d.

in. d. l. filiusfamil. Vnde cauendum est ab Angel. Aret. in. d. §. fin. autem nume. 9. in fin. Institut. de fatilda. gl. autem in. d. l. filiusfam. circa hoc laborat, quia videt ibi patrem fatildare. Sed lex illa difficultatem nō facit in patre legitimo administratore quā tempore illius: adhuc non erat hoc ius, quod nouē à Cōstanti. & Iustin. postea introductum fuit: secundum veram & receptam sententiam, quā plenē probauimus in prima parte huius. l. Et secundum hanc cauendum est à verbis Lorient, de consanguinitate, axiom. 40. & sequen. dum indistinctē scribit, patrem fatildare tene ri, quærens cur teneatur, cum tutor ab eo onere excusetur: quod applicari non potest ad patrem legitimum administratorem, qui agit ac defendit ac si integrē dominus esset, maxime absente filio: iuxta tex. in. d. §. vbi autem. l. fin. in fr. titu. 1. Quod autē ibi Lorientus asserit pro ratione differentie inter patrem & tutorem: non nouum est, sed glo. & omnium in. d. l. filiusfam. in fin. ff. qui fatilda. cog. Ex his etiam magis cauendum est à Cino. hic, nu. 2. qui in cautē scribit posse actorem conuenire solum filiumfamil. presentem septennio maiorē: per. l. 1. §. sufficit. ff. de administ. tuto. Quo errore labi videtur Corn. hic, nu. 3. ibi [alias pater:] nec bene Paul. & Corn. hic, citant Bar. in. d. §. sufficit. Labuntur autem ij doctissimi patres, arguēdo de tutore ad parentem legitimum administratorem: & in eo magis quod putāt posse quem in ius vocare filiumfamil. septennio maiorē, in aduentitijs: cum per hanc. l. & l. cum oportet: & l. fin. tit. sequēt. exercitium actionis & defensionis ad patrem spectet. Cauendum etiam est ab eis & ab alijs alibi citantibus text. & Barto. in dict. §. sufficit: non

enim. l. C. ibi permittit posse citari impuberem solum, sed cum tutore: quo casu in effectu tutor ipse citatur vt rectius intelligit glo. in. l. 2. ff. de condictio. furt. & glo. in. l. nec impubes. ff. de in ius vocan. quam Paul. ibi malē refert. Cauendum magis est à Bartol. in. dicto. §. sufficit, nume. 2. dum putat pupillum infante maiorē solum citari posse: quod etiā probare videtur Specula, de helbel. concept. §. nunc videndum, nume. 10. & Paul. die. l. nec impubes: & apertē Matthæ. de Afflic. decisi. 262. numer. 2. Verior enim & receptior sententia est, non posse impuberem sine tutore citari, manifesta quæ ratio repugnat: quia pupillus ad citationē non attendet, nec tutorem vel defenso rem certiorabit, ætas enim illa, quod videt ignorat quod in terminis pro text. in. l. 5. §. 1. ff. quib. ex cau. in posses. ibi, [aduocandi sunt tutores pupilli:] Ad idem facit. l. contra pupillum. §. 4. ff. de re iudi. vbi Paul. ita melius sentit, & Alex. ibi: licet rem inuoluat, & ita contra Bart. iudicatum fuisse asserit Imol. ibi, in fine & ita re soluit Bal. in. l. fin. ante nu. 1. C. si propte. pub. pensita Et cum eo Iacob. de S. Georg. in. d. l. nec impubes, nu. 2. & ita resoluit Paul. in. d. l. 2. nu. 3. ff. de condict. furt. colligitur etiam ex Salic. in. l. clarum, nu. 4. C. de autho. præst. & hanc sententiam receptam asserit Alex. in. d. l. nec impubes, ad fin. dicens opinio. Barto. magis communiter reprobari. Et tandem apud Lusitanos hanc opinio. quæ verior æquior & receptior est, probat. l. Regi, lib. 3. titu. 86. §. 4. Et hinc cessat in proposito dubitatio Deci. consi. 449. nu. 11. Hinc cessat etiam dubitatio Aymo. Crau. consi. 225. num. 1. qui articulum nō resoluunt, hinc cauendum est à Pano. in. c. tua nobis nu. 1. H de ap.

Pin. de Bon. Mat.

de appella. qui parū tūtē hoc remittebat ad nota. per Bart. in d. c. §. sufficit: hinc etiam cauēdum est ab Afflict. lib. 2. feudo. titul. de mili. vafal. qui contum. nu. 3. vbi. in pupillo maiore septennio loquitur contra hanc veriore & receptiorem sententiā, putans eum sine tutore citari posse: & in d. decisio. malē citauit Bal. in l. donatarum. C. de acquir. posses. qui potius contradicit, nume. 3. ibi, [sed solus tutor.] Si autem tutor non citatus cōpareat pro pupillo citato, sustinebitur iudicium secundum Pau. & Alex. in d. l. contra pupillum, & in d. l. nec impuberes, intelligendo si tutor compareat ante litis contestationem: vt doctē resoluit Imol. in d. l. contra pupillum. In quibus terminis non est differētia inter pupillum infantem, vel proximum pubertati, ex Imo. vbi supra ex receptiori sententia contra Afflict. d. c. 1. nu. 2. Et hoc iuuatur, quia citatio illegitima, sustinetur ex comparatione patris, vt per Alex. in l. 1. nu. 3. ff. de ferijs. Felin. in l. c. 1. nu. 18. de iudic. idem Felin. in c. illud, nu. 8. de prescrip. Alex. Ias. & Deci. in l. fina. C. de in ius vocā. Hippol. in l. de vnoquoque, nu. 43. ff. de re iudica.

Ex verbis huius Libi, [sumptus ex fructus facere:] planē colligitur patrem ex fructibus aduentitiorum filij, litis expensas facturum. quod notat & mente tenendum dicit Barto. hic. nu. 3. norant etiam Bal. Ange. Corne. & alij subditque Ange. nu. 1. si fructus, non sufficiant, tunc filium ex proprietate suppeditaturū expensas quod iuuatur ex l. si. §. si autem res alienum tit. sequent. in quo articulo scribit Hispan. Anto. Gomet. in lib. de contract. cap. 15. nu. 7. ad fin. differre patrem ab alijs fructuarijs, vt scilicet alij non teneantur expen-

sas litis facere circa res, in quibus vsum fructum habent, & resoluit vt hic textus procedat in habēte vsum fructum ex legis dispositione, vt tūc teneatur ad expensas litis. diuersum autem sit in habentē vsum fructum ex dispositione hominis, quod ante eum tradit Pau. Picus in §. Titia cum nubereturque. l. 8. ff. de lega. 2. Gozadi. consil. 94. nu. 37. & ante eos ita in terminis resolvebat Guilic. eum quē refert & sequitur Bal. in d. l. 1. §. 1. nu. 1. ff. vfufr. quemad. cau. quō. nouiores non meminerunt. Ego autē huic resolutioni rationem ab ipsis nullibi scriptam video, nec satis tutum videtur, deterioris conditionis reddere habentem ius à lege quā ab homine, contrarium enim colligitur ex traditis ab Alex. in l. si vir. ff. ad l. falcid. Aduerto etiam contra Docto, proximē citatos, dum agunt de alio fructuario, non videri tutum quod indistinctē scribunt, eum non teneri ad expensas litis: finge enim aliquem mouere litem vsum fructuario circa vsum fructum tantum, non est cur tunc oneretur proprietarius, cui nulla culpa imputari potest in eo; quod aliquis inquietet vsum fructuarium. vt alias dicit Bal. in l. 2. C. de liber. causa. Vnde dicendum est patrē hic sumptus facere ex aduentitijs, quia omnia penes se habet, vt legitimus administrator, magis quā vt fructuarius, vt in simili tradit Alexand. in l. vsum fructu. ff. ad le. falcid. Similiter est differentia inter patrem & alium vsum fructuarium, quia licet lismoueat circa proprietatem, non filius, sed pater agere & defendere debet, iuxta hanc l. cum supra traditis, At alius fructuarius in questione tangente solā proprietatem, non ita audietur, vt eleganter resoluit Ang. in l. 1. §. vlt. nu. 1. & ibi Alex. nu. 3. ff. de no.

*v. molin. li. 1. §. 1.
de primogenijs.
c. 27. n. 10. ad
scgq.
II*

de noui. ope. nunti. & ibi bene sentit. Paul. Castr. nu. 1. in fine. colligitur ex Marian. Soci. in cap. quoniam frequenter nu. 112. vers. 4. opinio. ut lite non contest. quod ut receptum refert Picus. d. §. Titia cum nuberet. nu. 148. & ita modificabis quæ passim & indistinctè traduntur à Doctori. de potestate fructuarij, quem dicunt censerì procuratorem in rem suam, & agere posse nomine proprietarij per. l. 1. §. vlti. ff. usufruc. quæ ad. cau. de quo superius scripsi. idque cõfundit scribentes ut colliges ex las. in d. l. 1. §. vlti. ff. de noui. oper. nun. nec videtur ex iudicio agitato cum usufructuario præiudiciũ resultare proprietario non citato, securè cõtra ut in. l. is qui fundum. 31. & ibi Bart. ff. de usufruct. legat. quod inuoluunt scrib. ut constat ex variè relatis. ab Alex. in. l. saxe. nu. 106. ff. de re iudic. qua in re cõsetur fraus non denutiare item domino, si ei nuntiari potest ut egregiè notat Bal. in. c. 1. §. si Vassalus in. 2. si de feud. fuer. contro. inter domi. & agna. Tandè cauèdũ est à ratione Bar. hic in fine. domin. hoc arti. patrem ad expensas litis teneri inquit, eo quod habet usufructũ ex causa lucratiua: quod refert Picus vbi. supra & Crotus in. l. frater à fratre nu. 123. & Cor. hic. Sed debuerunt aduertere usufructum dispositione hominis concessum, sæpius esse ex causa lucratiua legati vel donatio nis ut in princip. Instit. de usufru. & per totum. ff. eo. & tamè regulariter non tenetur usufructuarius ad sumptus ex trinfecos extra refectionem rei. ut in. l. hactenus. ff. de usufruct. Bal. in. l. eũ ad quem. C. eod. de quo latius infra. nu. 72. & sic patet etiam si quis habeat usufructum ex causa lucratiua non teneri ad expensas litis motæ circa proprietatem, teneri

autem si mouetur circa eius usufructum tantum.

69 Dum verò tex. hic loquitur de expensis litium, quas pater facere debet ex fructibus aduentitiorum filij, non procedit in sumptibus factis ad perpetuam rei vtilitatem, seu aduentitiorum meliorationem: ideoque filius eorum bonorum dominus fratribus conferet valorem expensarum: secundum Bal. in authenti. excipitur nu. 4. & Paul. in. l. vlti. §. vbi. autè. nu. 7. titul. sequent. & cum Bald. Hispanus à Castell. Tauri. 46. col. 2. & Alex. hic ad Bar. verb. expensas & Bar. ad Bald. in. l. si. §. emptor. C. communia de lega. estque notandum quod Bal. indistinctè loquitur. eo autem nõ relato quæstionem tangit Crot. in. l. frater à fratre, nume. 124. q. 36. ff. de condic. in. d. vbi distinguit: an pater sit diues necne, an plures habeat, filios, an sumptuum rationem scripserit: sed ab eius dictis cauendũ est licet colorata videantur, ea enim ad collationem inter fratres parum seruiunt: & magis est cum Bal. ut regulariter ob ea melioramenta collatio locum habeat secundum traditionem Doctor. in authen. ex testamento. C. de collat. vide sequentia & quæ scribo in. l. cum oportet. §. si autem, titulo sequenti.

70 Hinc infertur ad quæstionem quæ tractat Bar. hic. ex glo. l. 1. verbo non sint. ff. de impens. in reb. dot. quando viro dantur in dotem nomina debitorum, & vir expendit in illis exigendis, an vxor tenatur expensas satisfacere, vel minuant quantitatẽ ipsam exactam, glo. in. d. loco, indistinctè tenet quod non Bar. hic indistinctè quod sic, alij non parum variant, glo. dicit singularem Bal. in. l. 2. C. de actio. & oblig. vbi inuoluit quæstionem dicit satis dubiam Alber. in. d. l. 1. su-

H 2 per

per glos. nu. 3. versic. ultimo. glo. illam dicit singula. Cha. in consuetu. Burg. rub. 4. §. 17. fo. 183. col. 4. vers. quæro. vbi. non discutit, sed tantum refert Bald. hic. sic Ias. in. l. si in area. nu. 3. ff. de condic. inde. extollit glos. sed examen omitt. Bal. nouel. in tracta. de dote, videtur hanc quæstionē omisisse: in qua Cor. hic refert Bene. de plumbi. dicentem opinionē Bart. contra glos. esse magis communem, quod simpliciter refert Crotus, in. l. frater à fratre nu. 123. & cum Barto. est Ange. hic nu. 3. Corn. autem variè argumentatur, & ultimo loco videtur probare opinionē Bart. Alber. autem in. d. l. 1. nihil. certum asserit, Bart. ibi. distinguit. & sic non tam indistinctè recedit aglos. ibi. & distinctionem Bart. sequitur Ioan. Campes. in tract. de exactione dotis. quæ. 48. Ego circa numerum Docto, cauendum puto à Cor. & Crot. ex eorum enim relatione colligitur receptionem esse opinionem glos. quæ Azō. fuit: eamque in effectu probat Bald. hic. nu. 13. & in. d. l. 2. C. de actio. & obligat. & in. l. 3. nume. 2. in fin. C. de fals. causa. adiect. lega. & in. l. per diuersas nu. 10. q. 6. C. mand. & eandē opinionem probat Specu. lib. 4. titu. de dote post diuor. restitui. §. vlti. nu. 25. versicu. illud etiam. vbi non leuiter argumentatur. pro glo. & eandē probauerunt Dyni. & Reyne. quos refert Fulgosius. hic sequens etiam opinionem glos. quam etiā probare videntur Iaso. & Chassa. vbi supra: & sic opinio glos. receptior videtur. Contra glo. verò pro Bart. vltra omnes virgite videtur, quod traditur in titulo de impēf. in rebus dotalis. esse restituendum viro necessariam impensam, eamque necessariā appellat. I. C. in. l. quarta illius tituli, quam vir omittere non potuit, & si omittat,

uxori tantundē damnabitur: quod congruit exactioni debitorū, si maritus enim negligens fuerit in exigēdo. tenetur ac si exegisset. l. menia. ff. sol. matr. & in. l. nupta. 31. §. quoties. ff. eod. & ibi Bar. Pau. & alij & Afflict lib. 3. consti. Rub. 13. nu. 6. versic. 2. fallit. vnde ex doctrina. I. C. in. d. l. 4. videtur necessaria expensa viri hoc casu, & consequenter satisfieri debere viro. Placet tamē opinio glo. (quā receptiorem puto) cum declaratione Bald. indic. tribus locis, vt scilicet distinguatur inter magnam & paruum expensam, in magna procedat opinio Barto. ne resultet iniquitas. si vir diligentiam necessariam adhibuit, & necesse fuit notabiliter expēdere in exactione debitorum, in parua autem expēsa tutius procedet opinio & ratio glos. debuit enim vir cogitare necessario aliquid expendendum esse in exigendis debitis: & hanc Bald. distinctionē probat Ias. in dicta. l. si in area, idē in. l. diuortio. §. impēdia ad si. ff. solut. matri. Alex. ad Barto. in dicta. l. 1. ff. de impens. l. l. tera fin. & comprobatur ex. I. C. in. l. omnino ibi, [modicas impensas:]. ff. eodē & ex ratione. I. C. in. l. iure succursu. 7. ff. de iure dota. ibi, [circumuentus:] & ibi, [bono & equo non conuenit:] Qua in re magnam vel paruum expensam non iudicarem, simpliciter, sed respectiue attēta quātitate dotis arg. l. res bona fide. 54. ff. de contrah. emp. melius ex. l. Scio. secundum literam & interpretationem Alberi. ibi. ff. de integ. restit. reiecta vulgari allegatione vt melius tradit Deci. in ca. de appellationibus de appel. & in proposito ita prudenter instruit iudicem Alberi. in. l. hactenus ad fin. ff. de usufruct. Turtius etiam procedit opinio glo. quando nomina debitorū daretur æstimata, quasi

tunc videatur distracta alea, ex qua posset resultare lucrum vel dānum, vt considerat Bar. in. d. l. 1. & in. d. l. meuia. facit. l. 1. C. de pact. l. de fidei commissio. C. de transact. Ex quibus non videtur tutum, quod indistinctè scribit Alexan. d. l. diuortio. §. impendia. nu. 3. dicens impensam modicā semper appellari quæ non concernit perpetuā rei vtilitatem licet sumptuosa sit, & e contra magnā impensam appellari: quæ respicit perpetuam vtilitatem rei, etiam si quo ad sumptum modica fuerit: quod probat Ruin. conf. 14. nu. 3. lib. 1. Sed contrarium æquius est & magis consonum doctrinæ. I. C. d. l. omnino & l. hæcenus. ff. de vsufru. & l. in commo dato. 17. §. possunt. ff. com. mod. ibi. [naturali ratione], & ibi [modica impensa:] & contrarium consuluiffe Paul. Castr. fatetur ipse Ruin. d. loco & ultra eos contrarium colligitur ex Bal. in locis supra citatis generaliter distinguere inter modicas & magnas impensas.

- 71 Ex supra dictis autem vtiliter inferitur ad expensas quæ fiunt in bonis maioratus vel emphyteoticis aliterve restitutioni subiectis, de quo multa dici possent. interim verò nō omitto apud Lusitanos nostros. l. Regiam coniugi deberi partem expensarum quæ matrimonio constante fiunt in rebus maioratus: vel emphyteoticis, & similibus quæ non communicantur, inter coniuges: sic etiam. l. Regia succedēs in emphyteosi tenetur conferre fratribus impensas in ijs bonis, vt libro quarto ritu. 7. §. tertio & rit. 77. §. 33. in fine & seq. vbi approbati videtur differentia nostra contra Alexand. inter modicam & magnam impensam. quod Regnicolæ summè notare debent eaquæ Regia lex receptis traditionibus consona videtur,

vt scilicet coniux & alij filij partem habeant in melioramentis, licet res in quibus fiunt ad vnū tantum spectent, vt probat Hispanus Palat. in rubr. §. 6. 2. nu. 15. & seq. quem sequitur Chas. malè eum referens in consuet. Burg. rubr. 4. §. 13. num. 6. vers. aduerte & nemine citato Hispanus. Arias. l. Tauri. 44. nu. 28. Couas. Ru. de sponfal. 2. par. cap. 7. §. 1. nu. 9. Quibus in locis plures ex prædictis Doct. minus aptè arguunt à vasallo vel emphyteota faciente melioramenta, ad quæ tenetur dominus finito feudo vel emphyteosi absque culpa vt habetur in. cap. 1. §. si. vasallus si. hic finitur lex & ibi Bal. Afflict. & alij & tradit Ias. in. l. 2. nu. 27. cum sequenti. C. de iur. emph. notanter Molin. in cōsuet. Paris. §. 1. glo. 5. nu. 98. cum præceden. quo argum. omnes vtuntur. Ego autē aduerto hos terminos esse longè impares respectu filij vel successoris in maioratu: namque res nō veniunt ad eundem liberè, semperque subiiciuntur restitutioni. nec possunt alienari, cū sint vinculata familiarē & sæpè onerosum & iniquū esset filio maiori astringere eum ad soluēda melioramenta propter fragile dominum vel vsum fructum ad vitam tantum. At dominus feudi vel emphyteosis consequitur re ipsam liberè, eiusque vtilitati cedunt plenè melioramenta quæ cum re distrahere potest. ideoque iustius est, vt satisfacere teneatur, quod magis consonat equitati, quam. I. C. in hoc expendit, in. l. in fundo. 39. ff. de rei vendic. & in. l. si seruos. 25. ff. de pignor. actioni. ibi, [grauius ad recuperandū,] & ibi: [non est equum.] Ex quibus in filio successoreque maioratus non parū iustificatur. l. Hispanorum Tauri. 49. quam longe iniquam asserit Palat. ibi & in. d. §. 62. Rubr. nu. 16. & alij.

Hispani: eam tamen aliquantulum colorant Anton. Gomet. & Didac. à Castello ibi vides igitur in hoc contrariam esse. l. Castellæ. l. Portugal. nostra enim magis fauet coniugi, & ceteris liberis, illa tollit primogenito vel successori maioratus. In qua difficultate ego in ea essem sententia, ut successor maioratus teneatur satisfacere matri vel fratribus, quando expensa fuerit magna, & ex ea resultat notabilis utilitas: nec tunc compellendum eum putarem ad soluendum semper in pecunia, si ea non abundet. Sed magis in redditibus resultantibus ex ipsis melioramentis: quia ipse non magis dominus est maioratus quam fuit pater, vel is cui succedit. Similiter putarem non teneri successorem maioratus ad soluenda melioramenta, quando antecessor eam fecit sine in comodo uxoris, vel quia eam non habebat, vel quia ex melioramentis resultauit incrementum patrimonij quod ipsa communicauit. Nec compellerem successorem ad talem solutionem quando pater vel possessor decederet sine liberis vel parietibus, eligeretque hæredes non necessarios, sepe enim contingit ut maioratus ex dispositione iuris vel instituentis ad vnum pertineat, possessor autem reliqua sua bona alij relinquat: tunc enim iniquum esset complere successorem ad soluenda ea, quæ antecessor expendit in rebus maioratus, in quibus ipse successor non plus iuris consequitur, & aliter aperiretur via fraudibus, quia possessor ample expendere in odium & onus futuri successoris, cui aliquando difficillimum & quasi impossibile erit magna melioramenta soluere contra equitatem quam considerat. l. C. in dicta l. si seruos: & in dicta l. in fundo & saltem non obligarem tunc successo-

rem ad plus, quam id quod habetur in allegato. §. si vasalus. ti. hic finitur lex ubi etiam dominus ad quem redunt bona non arctatur præcise ad soluenda melioramenta, sed electiue ut soluat, vel ea auferri patiatur, & sic ibi probatur à maiori nostra hæc sententia, in qua textus ille sine iniquitate procedet, licet eius decisionem immodeste nimis reprehendit doctus & curiosus (licentiosus tamen). Molin. d. loco & ex hijs cum equitate & ratione resultat modificatio ad prædictas. l. l. Lusitanæ & Castellæ. Nec omitto quod apud Lusitanos lex Regia specificè fauet coniugi circa impensas factas in bonis maioratus: vt. d. lib. 4. tit. 7. non autem id expressum est in fauorem liberorum, nisi tantum in bonis emphyteoticis. d. li. tit. 77. §. 33. vsus autem id obseruat: nec dispar ratio videtur emphyteoticis & maioratus inter liberos ipsos quo ad collationem: non tamē tanta erat ratio pro alijs liberis, quanta pro coniuge, impensa enim fit de fructibus & bonis communibus inter coniuges. ex lege & consuetudine regni: ideo iustius potest coniux repetere partem impensarum: non ita liberi, qui viuo pariete id iuris non habent iuxta. l. i. §. si impuberi. ff. de colla. bon. Bar. in. l. hæreditatū. ff. de bon. auto. iudic. possi. De estimandis autem melioramentis & aliqua utilia ad multa iura tractabimus. Deo duce in sequem. parte vel in Auth. huius tit.

72 Circa onera autem & expensas in alijs fructuarijs, præcipua decisio habetur in. l. hætenus. 8. ff. de usufru. vbi. l. C. celsus vel Vlpianus secundum alios liberos, fructuarium onerat ad modicam expensam in reficiendo: ideoque ad certa testata eius obligatio restringitur ibi, & in. l. eum apud. C. de usu.

de usufr. Si verò damnum ex vetustate vel alia causa (secundum Albe.) contingerit, quod non possit sine magna impensa reparari, ut fructuarius non tenetur ita nec proprietarius, ex mente I. C. ibi, [sed si hæres refecerit.] & ita Doct. volunt. proprietario autem reparante, utetur fructuarius, ut tex. habet qui tamen intelligi debet, nisi tota res destructa fuerit quia finitus esset usufructus iuxta l. 5. §. rei mutatione. ff. quib. mod. usufr. amit. notat in terminis Bar. in l. cotem ferro. §. qui maximos. nu. 6. vers. si verò. ff. de publi. & vecti. glo. autem in d. l. hætenus concludit remittendum esse iudicis arbitrio, quæ dicatur magna vel modica impensa: & ita Alber. ibi & Angel. nu. 2. glof. & Bar. in l. omni non. ff. de impens. in reb. dota. quod posset comprobari ex multis, quæ copiosissime congerit de arbitrio iudicis Match. de Afflic. in cap. 1. 2. col. cū quarta. sequen. ex quib. cau. feud. ad mit. lib. 3. feud. tit. 1. unde ornabis, quod inquit Vlpianus in l. 1. in fin. ff. de iure de lib. ibi, [in ius dicentis potestate:] Et quod inquit Papinianus in l. quæsitum. ff. de testib. ibi, [quod legibus omisum est, non omittetur religione iudicantium.] Et multa in simili cumulat Tiraq. in l. si. vn. quam. verb. omnia nu. 30. & Hipol. in l. quæstionis. la. 1. ff. de quæst. Rip. in l. si constante nu. 29. ff. solu. matr. Nicotius in cap. quoniam contra fol. 80. de probat. quibus ad. d. l. 1. circa quæstionem temporis committendi arbitrio iudicis Adde. Alber. in l. prima. §. quod autem. ff. de superfic. Distinctio autē dicta. l. hætenus circa magnā vel modicā impensam procedit tantū in reficiendo, onera enim & tributa aliāue extrinseca ratione, possessionis vel fructu bonorū ipso fructuario solui debent etiam si mo-

dica non sint secundum Bal. & Ang. ibi, & Fulgo. in fine. l. præced. & ita intelligunt tex. ibi in vers. quoniā, ibi, [alia onera,] & ibi: [stipendiū vel tributum:] & melior textus in l. si pēdentes. 34. §. si qui. ff. eo quem extol. lit Platea in l. 1. co. secunda. nu. 3. C. de anno. & tribu. & alijs onerib⁹ realibus idem regulariter tradit Molin. in consue. Paris. §. 22. nu. 156. & 158. probat tex. in l. quarto. 28. ff. de usufr. lega. & ibi Bar. bene etiam probat tex. & ibi Bar. in l. neque stipēdium ff. de impens. in reb. do. ibi, [onus enim fructuum hæc impēdia sunt.] & ibi glof. notat & Bar. & ample Alex. ad Bar. vbi multa adducit. tex. & Doct. in l. fructus. C. de actio. emp. ibi. & [functionem grauamen pertinet:] quia verò decisio. d. l. hætenus utilis est etiam multis ampliationibus & limitationibus ornabimus, quæ non alibi forsan inuenientur. Primò igitur ampliatur in viro possidente bona dotalia ut ex illis tributa oneraq realia soluere teneatur secundū glof. & Bar. in l. vnica. C. de mulier. in qui. loq. & ibi Mauricius pag. 210. probat tex. & ibi notat Bar. in l. nec stipēdium. 13. ff. de impens. ibi [onus enim fructuum hæc impēdia sunt:] quæ sententia receptissima est: colligitur ex re. l. fruct⁹ vbi latissime doc. ff. sol. matr. Secūdo ampliatur ut procedat in emphyteota & feudatario qui similiter ad eadem onera tenentur ut probat. l. secun. ibi [publicatū fructuum:] & ibi Albe. & Bal. C. de iure emphyt. & est recepta sententia ut tradit Ias. in l. 1. nu. 25. C. eo. Chas. in consue. burg. Rub. 4. §. 6. fol. 154. col. 2. Ioan. de Ami. conf. 8. nu. 61. & 62. Tertiò ampliatur ut possidens fundum, & percipiens fructus, teneatur ad soluendum censum, & onera realia, etiam si contrarium cū

Pin. de Bon. Mat.

eo conuenienter, a quo rē habet, vt probat tex. in l. 2. & ibi notat Bal. C. sine censu vel reliq. & ibi glo. ad idem bene adducit tex. in l. inter debitorem 43. ff. de pact. & ibi Docto. tradit Card. Parif. cōf. 52. lib. 1. Quartò ampliatur ex Bal. in l. fi. nu. 1. in. 3. notab. C. sine censu. dicente id menti tenendum, per tex. ibi, vt procedat, etiam si bona alterius nomine descripta vel registrata inueniantur: preualere enim debet veritas & æquitas, vt pos- sidens & percipiēs fructus teneatur, & hoc regulariter magis probarem licet aliqui controuertant, vt tradit Parpal. in l. placet num. 41. C. de sacro. Eccles. facit. §. veritas. l. illicitas. ff. de offic. pref. & cum Bald. est Roman. in l. imperatores numero. 1. ff. de public. & vectig. Quintò. amplia tur etiam in oneribus & tributis no- uè impositionis post vsum fructum constitutum vt probat textus & ibi notat Bartol. in l. quaro. 28. ff. de vfu fruct. legato. ibi, [& in his speciebus, quæ postea indicat.] & ibi, [hoc onus ad fructuariū pertinet.] notat Mat- thæus Afflic. libro tercio feud. ti- tul. de prohib. feu. alie. per Feder. §. præterea ducatus nu. 57. facit. l. serui- tus. 21. ibi, [omne lumen significari, siue quod in presenti, siue quod post contrigerit.] ff. de seru. urb. præd. Sextò cōsecutiue ampliatur ad collectā extraordinarie pro rebus impositam vt sic decisio illius. L. non tantū proce- dat in tributis & oneribus ordinarijs seu consuetis vt eleganter tradit So- ci. cōf. 119. lib. 1. quod duplicatur cōf. 217. lib. 2. ex quo limitatur ge- neralis allegatio. l. scio. 10. §. medico. ff. de annu. lega. cum notatis à Fel. in c. sedes. 3. col. cum sequē. de rescrip. Septimò ampliatur, vt nō solū tenea- tur principalis fructuarius & perci- piens integros fructus, sed etiam pro

rata teneatur, quicumque habuerit partem fructuū vt tradit Matth. Af- flic. d. §. præterea ducatus, num. 53. idem decis. 252. nu. 2. vbi tamen id li- mitat in primo genito tenente feu- dum vel maioratū, & ex eo aliquid annuum tribuēte fratribus vt illi ab oneribus excusentur quæ sententia equitate & ratione iuuatur, eamque probat Tiraq. de primog. q. 74. Octa- uò Ampliatur in conductore ad lon- gum tempus secundum Alex. cōf. 1. nu. 10. lib. 4. quem sequitur Parpal. in l. placet nu. 48. C. de sacro. Eccles. Sylua. cōf. 47. nu. 4. quibus non cita- tis idem scribit Mauric. in. d. l. vnica pagi. 205. faciunt notata à Deci. cōf. 204. Nonò ampliatur in tributis & oneribus realibus, vt fructuarius, vel emphyteota, vel emptor teneatur et- iam pro præteritis antequam possi- deret vt probat tex. cum glo. in l. im- peratores. 7. ff. de publi. & vectig. ibi, [ipsa prædia non personas conueni- ri.] & ibi, [idè possessores etiam præ- teriti tēporis vectigal soluere debe- re] & ibi notanter Pau. & Rom. & Matth. Affli. omnino vidēdus decis. 95. & hoc dicit magis commune Pa- nor. in. C. pastoralis nu. 5. de decim. bonus text. in l. 5. §. fi. ff. de censu. ibi, [ob tributa præteriti temporis.] tra- dit Capit. deci. 20. num. 26. Decimò ampliatur fortius in quocūq; posse- ssore fructus recipiente, vt is onera realia soluere teneatur vt tradit Mat- thæ. Affli. lib. 1. constitut. rub. 97. §. vlti. nu. 5. quod confirmari potest ex- gl. in l. 1. verb. fructus. C. de annō. & tribut. quam notat Bar. ibi ad hoc. q. dñs locans prædiū pro pēsiōne pecu- niaria, nō teneatur ad tributa, sed cō- ductor qui fructus rei percipit, quod probat & extollit Io. de Plat. ibi nu. 2 ad fi. Corf. in notab. verb. locatio Ro. in l. imperatores. ff. de publi. l. as. cōf.

109. ad fi. lib. 1. vbi alios citat & Paul. conf. 442. in fine lib. 1. quæ conclusio dura videtur ita indistinctè accepta. Nam dicta. l. haftenus & iura similia loquuntur (vt vides) in fructuario vel emphyteota, & saltem in conductore ad longum tempus. Diuersa autem ratio est in colono, vel simplici conductore, vt infra, vt melius aduertere videtur Molin. ad Alex. d. conf. 4. lib. 5. maximè quia si rectè attendas, dominus rei, magis quam colonus, videtur tunc fructus percipere ea pecunia æstimatis argum. l. si æstimatis. ff. solu. matri. l. si. C. de cõstitu. pecu. ibi &, [possibile est omnes res in pecuniam conuerti] & merces locationis fructus appellatur in. l. videamus. 19. ff. de vsur. Sed pro cõmuni opin. vrget text. quem glo. & Doct. citant in. l. si sine. 33. §. Lucius. ff. de admini. tuto. vbi I. C. refert consuetudinem particularem ciuitatis, in qua domini prædiorum, non conductores onera realia soluebant, & sic significat extra consuetudinem, conductores prædiorum teneri ad onera realia, & ita ibi notat Alber. & Cu. Qua in re scribentes non sibi cõstant. Nam idem Pla. in. d. l. 1. nu. 3. in distinctè vt receptum scribit colonum ad ea onera non teneri per. l. 4. C. de agri. & cens. vbi idem Plat. nu. 2. not. excusari à collecta & tributo colonum partiariu, vel qui nummis colat, licet ibi sit litera corrupta deficiente negatiua, quæ addi debet ex ea. l. & ex aduersatiua in eod. Plat. ibi. [Sed domini] & ibi, [ite secus] Igitur videtur manifesta repugnantia: quia nummis colere, idem est, quod domino in pecunia soluendo, fructus percipere. Vnde talis colonus excusandus non erat, si verum dicit glo. & cõmunis opinio in. d. l. 1. Nec concilies Plat. & Doct. quasi in. d. l. 1. loquantur de conductore, & in dict.

l. 4. loquantur de colono: iura enim ipsa talem differentiam non admittunt: maximè q. Bar. Rebut. & alij in dict. l. 1. extollens glo. ibi eam securè intelligunt in colono. Ideò non est leuis difficultas, quæ ex hac Doct. repugnantia resultat, in qua antea, est adhibenda differentia inter collectam, & tributa seu onera mere realia, vt tradit Ias. d. consil. ad fi. citans. Plat. in. d. l. 1. ad fi. C. de Annon. sed debuit allegare Bal. ibidem, nu. 5. melius ita declarantem & assignantem rationem diuersitatis, & ita Alex. d. conf. 4. nu. 4. lib. 5. Secundò in eadem difficultate non omninò videtur verum quod indistinctè Doct. scribunt contra colonum, vel conductorem soluentem in pecunia, nec est cur magis oneret in tributis soluendis, quam colonus partiarius: imò qui nummis colit vel conducit, videtur maiori oneri & periculo obnoxius, vt docet experientia, ac pro inde mitius cum eo agendum erat, quod Doct. non aduertit. Idque mihi probatur ex. l. qui concubinam. 29. §. qui hortos in fine. ff. de lega. 3. iunctis infra dicendis. Tertiò in eod. articulo aduertendum puto, an onera & tributa realia sint notoria & cõsuetæ, & tunc tutius procedet gl. & recepta opinio, vt dominus seu locans, qui solam pecuniam non fructus, percipit, excuset ab onere & tributo respiciente fructuum collectionem, quasi ita videatur tacite conuentum ex cõsuetudine & natura rei, iux. l. semper in stipulationibus. ff. de regu. iuris nec tunc potest conqueri conductor vel colonus cum onus sit notorium, nec id regulariter ignorare liceat, & natura oneris realis rem, non personam sequitur dicta. l. imperatores. ff. de publi. & vectig. l. 2. & fin. C. sine sensu vel reliquis. Quartò in emphyteota vel fructua-

H 5 rio

Pin. debon. mater.

rio indistinctè excusabitur proprietarius, quæcunque onera realia sint, vt probatur ex iuribus & Doct. sup. citatis. Et ita Bald. in dicta. l. 1. nume. 5. in fin. C. de annon. dicens fructuarium vel emphyteoram in hoc dominum censeri per. d. l. hætenus. Quin-
 to videtur iuridicè distinguendum inter non dominum rei colligentem fructus ex causa onerosa, & percipiētem eos ex causa lucratiua, in primo enim obseruabuntur distinctiones hic traditæ, in secundo regulariter excusabitur proprietarius, à quo vel ab eius authore causam habet is, qui fructus colligit ex causa lucratiua non enim par ratio est eorum iuxta. l. vlti. C. de codic. cum vulg. & ita in colligente ex causa lucratiua tradit Roman. cons. 230. nu. 1. facit. l. ad res donatas. 62. ff. de ædil. edi. l. Aristot. §. si. ff. de donat. Sexto in colligēte fructus ex causa onerosa nō putarem eum teneri ad onera extraordinaria & inconsumpta: quia de his conuentum non videtur argu. l. Seio. §. medico. ff. de annu. leg. & ita in cōdu-
 ctoribus soluturis in pecunia vsu obseruari videmus, vt dominus seu loca-
 teor exprimat omnia onera rei, Alias conductor non tenetur nisi ad quantitatem cōuentam. Et ei suffragatur regul. l. quicquid astringendæ ff. de verb. oblig. nec parum deferendum est consuetudini, iuxta. l. minime. ff. de legi. & in hac materia id docet l. C. in. d. §. lucius. l. si sine. ff. de admi. tuto. l. 5. C. de agric. & censu. & cō-
 uentiones iudicari debent, secundū quod homines communiter intelligunt, vt in simili notat Panorm. in. c. pastoralis ad fi. de Deci. & colonum
 & cōductorem à collectis & decimis excusari tradit Francisc. Luca. de Fisco. 3. par. nu. 19. sed caue, vt infra. Se-
 primò vt supradictis infertur maxi-

ma ampliatio ad. d. l. quæro. 29. ff. de vsufr. lega. vt nō solū procedat in fructuario, sed etiam in quolibet possessore, vel colligēte fructus ex causa lucratiua, is enim regulariter onera realia soluet, idq; maiori ratione quàm in casu de quo agit gloss. & cōmunis opinio in. d. l. 1. C. de anno. cum ibi astringatur conductor soluens domino in pecunia, hic verò loquamur de percipiente fruct. ex causa lucratiua: & ita in quolibet legatario sentit Alber. in. l. qui concubinam. §. qui hortos in fi. ff. de lega. 3. licet regulariter contradicendum videretur vt per Alex. d. cōf. 4. ad finem lib. 5. Octauo ex his notabiliter potest intelligi tex. in. d. §. lucius, quem glo. & Doct. indistinctè contra cōductorem notant, ego autem melius intelligendū puto ex superioribus: facta distinctione iuxta terminorum diuersitatē, vt his cōclusionibus resolvimus, quibus patet ex alijs iuribus non posse indistinctè procedere, quod scribentes generaliter colligunt ex eo. §. vbi l. C. nō tradit regulam, nec certum quid deciderit, nec explicat an ibi conductor esset ad breue vel longum tempus, & an in pecunia, an in fructibus soluturus. sed tantum refert consuetudinem loci, & agit an ea excuset curatorem vnde quoad alia, petenda est resolutio ab alijs iuribus & rationibus. Non dō, decimis ex fructibus non excusabitur colonus, vel conductor recipiens vel partem vt probat text. in cap. tuanobis, & ibi Panorm. num. 14. quem vide de decim. id enim onus odiosum nō est: Sed notoriū, vniuersale & fauorabile Felin. in c. ad audientia. nu. 21. de prescrip. qđ pro expresso haberi debet in cōuentione domini cum colono vel conductore: vnde cauendum est ab eo, quod indistinctè in decimis scribit
 Lucan.

Lucan. d. loco. Decimò ex scribenti bus in dictis locis aperte colligitur, emphyteotam teneri ad tributa & onera etiam si magnū canonem, seu magnā pēssionem domino soluat. in- distincte enim loquuntur Docto. in emphyteota, vt cōstat ex Bal. in. d. l. 1. C. de iure emphy. & ibi Ias. nu. 25, Socinus. d. cons. Alex. d. cons. 4. lib. 5. & cons. 35. lib. 4. idque expressim colligitur ex Bal. Angel. Fulg. in. d. l. ha- ctenus & ita Petrus de Vbal. in tract. de collec. ad finem nume. 3. & Silua- nus cons. 47. vbi reprehēdunt Albe, Bru. in tracta. de statu. excluden. fœ- mi. art. 8. q. 22. Sed illi loquuntur ge- neraliter, Bru. autem loquitur specia- liter in emphyteota ecclesie, ideo- que nota ita debuit reprehendi, cum expeditum non sit, imò variè distin- guatur quando emphyteota vel co- lonus bonorum ecclesie teneatur vt per Iaso. in. l. placet ex nu. 17. C. de sacro. eccle. & ibi Parpa. & Pla. in. l. fi. C. de exact. trib. Felin. in. c. ad apo- stolicam de simo. Ripa. lib. 2. respōs. capitu. 7. Silua. cōs. 9. Boer. deci. 213, ad fin. de quo apud Lusitanos habe- tur. l. Regia. lib. 2. titulo. 17. §. 9. & 14. & 15. Vndecimò ex suprà adductis, colligitur, scribentes generaliter sen- tire, q. emphyteota vel usufructua- rius in solidum teneatur ad collectas sicut ad onera merè realia, nec in hoc constituunt, differentiam inter collectas & tributa realia vt ex pres- sim notat Bar. in. l. quæro. ff. de usu- fruct. l. Bald. in dicta. l. 1. C. de anno. & trib. nu. 5. in fine. Bal. in. l. 1. nu. 5. versic. sexto. C. de iure emphy. Alex. dictis consil. Socinus. d. cons. aperte Ange. & Bal. in. d. l. haftenus Romā. in. l. imperatores. ff. de publica. & ve- cti. Petrus de Vbal. d. tract. de collec. nu. 48. Matth. Afflic. lib. 3. seu. titu. quæ sint regal. §. plaustrorum nu. 40.

fol. 180. sic in marito ex bonis dota- libus secundum Bar. & Doct. vbi su- præ vt tradit Alexa. cons. 148. nu. 3. libr. 6. quas authoritates retuli quia Iacob. rebus. in. d. l. 1. C. de anno. & trib. quasi receptum scribit, onus sol- uendę collectę diuidi inter proprie- tarium & emphyteotam & usufru- ctuarium. Ideoque ab eo cauendum est, licet quo ad alia sit differentia, in- ter collectā & onera merè realia: vt per Bart. & Plat. ibi & alios vt tradit Alex. d. cons. 35. lib. 4. Lucan. d. tract. de fisco. 3. par. Alex. cōs. 78. lib. 6. mul- ta vtiliter Bal. in. l. fin. ex nu. 3. cū seq. & ibi Salic. nu. 5. C. sine cens. vel reli. Curt. iun. cons. 60. & sequent. est ta- men aduertendum, quod vbi tribu- tum vel collecta imponitur iuxta va- lorem bonorum vel fructuū, deduci debet, quod emphyteota soluit do- mino, vt notat Iser. quem sequitur Matthē. Afflic. d. §. nu. 36. faciunt no- tata ab Alex. in. l. quoties. ff. ad l. falsē. & in. l. vbi purē. ff. ad Trebel. Ias. in. l. non amplius. ff. de legat. 1. & in. l. pe- nul. §. 1. ex nu. 6. ff. de iurisd. om. iud. Ex quo à paritate rationis infero. q. si usufructuarius esset ex causa onero- sa, quia emisset forsan usum fructum, nō ita teneretur ad collectas vel one- ra saltim extraordinaria, deberet e- nim minui valor fructuū attēto pre- tio quod dedit. tex. enim in. d. l. que- ro. ff. de usufru. lega. loquitur de lega- tario & sic in causa lucratiua. Et ad hunc modū vtiliter intelligitur. d. l. haftenus cū si onera enim & impen- sę minuunt valorē rerum & fructuū vt per Alex. & Ias. in locis proximē ci- tatis, & in simili notat Ioan. Imol. in. l. cum seruus. §. hæres. ff. de legat. 1. Ad limitationes. d. l. haftenus, dum loquitur de modica impēsa refectio- nis, limitatur, primò inquilino vel conductore ad breue tēpus, qui non tene-

tenetur expendere, etiam modicè,
in ijs quæ ultra tempus cōductionis
duratura sunt, secundum Alberi. ibi
& Bal. in. l. nu. 5. C. de iure emphy. &
ibi las. nu. 25. & 27. addo Bar. in. l. co-
tem. §. qui maximos. nu. 13. ff. de pu-
blic. & vest. Alex. in. d. consil. 4. nu. 7.
lib. 5. citant text. in. l. ædiles. ff. de via
publi. quem corruptè allegat Bal. in
d. l. 1. qui tex. in. vers. quicunq; conce-
dit inquilino vel cōductori ius repe-
tendi in p̄sām, si eam fecerit: extol-
lit Alex. in. l. diuortio. §. impēdia. nu.
3. ff. solu. matri. las. in. d. l. 1. nu. 27. fa-
cit. l. eum ad quē. C. de vsufr. Limita-
tur. 2. d. l. haftenus, ne procedat in cō-
ductore ad non longū tempus, iuxta
supradicta in ampliacionibus: & col-
ligitur ex Bald. in. d. l. 1. nu. 2. C. de iu-
re emphy. tradit notabiliter Alex. d.
consil. 4. lib. 5. & est receptissimū. Vn-
de in colono & cōductore cauebis à
nouissimo Costalio, in annota. ad Pā-
dec. sub. tit. ff. de vsufr. l. 7. vbi in cau-
te eos æquiparat emphyteotæ. Limi-
tatur. 3. vt procedat in tributis & o-
neribus realibus & collectis pro re-
bus vt supr. non autem quoad onera
personalia: vt notat Bart. in dicta. l.
nec stipendium. ff. de impens. & glo.
l. vnic. C. de mulier. & in quo loc. per
tex. in. l. Lucius. 21. §. idem respōdet
constante. ff. ad municip. & ita Plati-
in. d. l. 1. col. 2. C. de anno. Mauri. (vbi
videtur addere aliqua ad dictum. §.)
in. d. l. vnica, pag. 212. & cum glo. Pla-
tea ibi ad finē. Ego aduerto q̄ tex. in
d. §. idē respōdit, loquitur propriē in
munerib⁹ & magistratibus, nō in tri-
butis vel oneribus, habetq; diuersam
rationē ob vtilitatē publicā, vel peri-
culū reipub. cui non esset cōsultum
ex bonis dotalibus: & ita illam. §. ex-
tollunt Bald. Alex. & las. num. 2. in. l.
sciendū. §. si fundus. ff. qui satisf. cog.
Alberi. 1. part. statu. q. 109. ad si licet

aliter videatur minus bene intelli-
ge re Capol. in Auth. sed nouo iure. nu.
68. C. de seru. fugi. Limitatur. 4. dicta
haftenus, & quæ supra dicta sunt, vt
aliquando teneatur ad onera, qui nō
percipit fructus: vt casu notab. tradit
Gozad. quem vide consil. 33. Limita-
tur. 5. d. l. & quæ supra adduximus,
vt procedat in oneribus realibus pu-
blicis, ex lege vel indictione superio-
ris: ita enim loquuntur supra allega-
ta, secus in oneribus ex cōuentione,
vt in pen sione soluenda ab emphy-
teota, qui rem alienauerit, non enim
datur domino ius agendi ad pensio-
nem nisi cōueniat cum eo, cum quo
fit alienatio vel translatio: quia est a-
ctio personalis ex conuentione, quæ
non sequitur rem iuxta reg. l. fin. §.
fin. ff. de contrah. emp. ita in termi-
nis notat Paul. in. l. in venditione. ff.
de actio. empt. quem non videtur
percipere Matth. A. m. decis. 95. nu. 3
nec eius meminit las. in. l. 2. nu. 150.
& 154. C. de iure emphy. vbi hoc tra-
ctat. & plures refert & ex traditis per
eum colligitur esse hoc receptum:
ita etiam Alber. in dict. l. qui concu-
binam. §. qui hortos, vers. vel dic. ff.
de lega. 3. Roma. in. d. l. imperatores
ad finem. ff. de public. & vestig. & ex
text. ibi: colligitur ratio differentia,
quia in tributo & onere publico rea-
li inquit. l. C. [rem non personam cō-
ueniri,] id est, quemlibet rei posses-
sorem: vt in. d. l. 2. & fin. C. sine cens.
vel rel. & l. inter debitorem, sup. ci-
tatam. ff. de pact. Limitatur. 6. ne pro-
cedat in oneribus soluendis, antequa
legatarius vel fructuarius consequa-
tur possessionem rei, illa enim ab he-
rede vel domino fieri debent: vt no-
tat glos. quam Bartol. ibi probat &
commendat in. l. pen. §. si. ff. de leg. 3.
& Roman. consil. 230. versic. 2. Bartol.
in. l. quæro. ff. de vsufr. legat. vbi di-
cit

cit hâc verissimam resolutionē: erit ergo differētia inter onera futura, & ea quæ pro introitu exigunt. Et hinc elegāter declarabitur doctrina. l. C. in. l. si à substituto. 47. §. si. in fin. ff. de leg. 1. ibi, [talīs dari debet qualis est.] Et illā glo. nō bene adducit Card. Paris. conf. 94. nu. 23. lib. 2. Limitatur. 7. d. l. & quæ sup. diximus, ne procedāt quādo donatio vel legatio vtilitate careret, donatario vel legatario onerosa solvente, vt notat glo. in. d. l. si pēdētes. 34. §. si quid: verbo pertinebūt ff. de vfufr. per rex. in. d. l. qui cōcubīnam. 29. §. qui hortos. ff. de leg. 3. vbi glo. ita intelligit: loquitur enim tex. de testatore legāte fructus hortorū, quos ad quinquenniū à R. P. conduxerat, & respondet, hæredem teneri siue legatariū vti frui, & mercedem R. P. præstare: intelligit glo. quia nisi ita fieret, inūtile foret legatum: & ita intelligebat Di. relatus ab Albe. ibi, & à Bar. in. l. pen. §. si. ff. eod. ita etiā intelligebat Cyn. relatus ab Alex. in. l. apud Iulianū. §. si quis in fi. ff. de leg. 1. ita Alber. in. d. §. fin. ita etiā Roma. conf. 230. Aretī. in. l. fructus, col. fi. ff. solu. marr. vbi id probat & cōmēdat: & ita Ias. ibi col. fin. nu. 18. idem Ias. in. l. cū seruus, nu. 6. ff. de leg. 1. dicēs ad hoc tex. in. d. §. cum glo. notabilē: idem in. l. apud Iulianū. §. hæres, nu. 8. ff. eod. ita etiā Moli. in cōsue. Paris. §. 22. nu. 156. ad fi. Tiraq. de retra. lig. §. 15. glo. 1. nu. 16. Parpal. in. l. placet nu. 50. C. de sacros. eccle. prac. Papiē. in for. lib. ad dotem, verbo, dedit, nu. 5. col. 3. qui nō uirores nihil ferēte ferunt, nec discutunt de hoc: patet autem ex his receptā esse hanc opinio nem, de qua tamē dubitare videtur Alex. in. d. §. si quis cum Bar. in. d. §. si. l. pen. ff. de leg. 3. qui nō omninō improbant, sed cōtra dicūt Ang. in. l. eū ad quē in fi. C. de vfufr. Ego aduerto

in. d. §. qui hortos, non agi de onere reali, de quo loquitur. d. l. hactenus, cū supra adductis: & cōsequenter nō videtur satis apta allegatio vel oppositio glo. Bar. & aliorum: de illo. §. ad d. l. quæro & alia iura loquentia de onere reali, quod videtur meliūs ceteris aduertere Alber. in. d. §. qui hortos, & Fulg. in. d. l. si pendentes: quibus non visis ita cogitabā ex resolutione Pau. in. l. in venditiōe. ff. de actio. emp. & alijs sup. adductis. Ultra omnes etiā considero ibi testatorē legasse fructus hortorū, fructus autē legati. intelligi debēt lucratiuē iuxta naturā legati nec propriē dicerētur fructus, si legatarius mercedē conductionis solueret secundū ea quæ diximus sup. hoc nu. ad gl. l. 1. C. de anno. & trib. nec tunc manerent legati fructus. sed trāsata diceretur alea cōductionis, contra proprietatem verborum, & naturam legati, quod donatio appellatur iuncta communi al legatione. l. in testamentis. ff. de reg. iur. nimirū igitur si in dict. §. qui hortos, legatarius fructus sine onere percipiat: & forsā ita sensu, licet nō explicet Bart. in. d. l. penul. §. fin. Limitatur. 8. d. l. nisi vfufructuarius paratus sit vsum fructum relinquere, tūc enim excusatur ab onere ad quod alias tenetur, iuxta respōsum Vlpian. in. l. cum fructuarius. 71. ff. de vfufr. notat Bart. in. d. l. eodem. §. fin. nume. 14. ff. de publica. & vecti. Quæ renūtiatio non procederet. 3. emphyteota vel feudatario ex conuentione obligatis nō audirentur enim renūciando emphyteosim vel feudū sine consensu domini: secundū Bald. & Ange. ibi Fulgo. in. l. sequen. notat Bart. in. l. is cū quo. ff. de aqua. plu. arc. quem ibi sequuntur Paul. & Roman. & Alexand. ad Bartol. & est recepta sentētia ex traditis à Ias. in. l.

Pin. de Bon. Mat.

in. l. 2. nu. 24. C. de iur. emph. Panor. in. c. 1. de feu. Ex quo patet non esse turam argumentationē à fructuario ad emphytheotā, vel è cōtra: quod etiā colliges ex tex. in. l. sciēdū. §. 1. ff. qui satisd. cog. & sic contra Ias. & eos quos citat in. d. l. 2. num. 18. C. de iur. emph. & cōtra Grat. conf. 22. nu. 10. lib. 1. ratio autē differētiæ in hoc potest esse q̃a fructuarius sapius est ex causa lucratiua, emphyteota ex onerositate fructuarius nihil præstat domino nec ei nocet renuntiando tandem ad. d. l. actenus Paul. Castr. in. l. eum ad quem. C. de vsufru. reprehēdit Bar. in. d. §. qui maximos: notans Bar. dixisse q̃ fructuarius tam ad modicam q̃ magnam impensam in reficiendo teneri, & sua pecunia facere debere: differentiam autem esse, q̃ magnam impensam repetet à proprietario: ipse dicit contrariū veriū cum Bal. ibi, quia iniquum esset compellere fructuarium, vt sua pecunia impensam non modicam faciat, nec ei satis consulereetur ex iure postea repetenda. Salic. autem ibi aliter Bar. refert, quasi dixerit, posse fructuariū petere à proprietario ad magnā impensam necessariam, nec eam teneatur suo sumptu facere de quo Salic. dubitat ob iura quæ fructuariū obligat ad custodiā & refectionem: & sic vides Salic. & Paul. contrarios in allegatione Bart. Bertrādus autem (Quē Galli Doct. laudant) conf. 40. nu. 15. lib. 2. aliter citat Bal. in. d. l. eū ad quē: vt fructuarius teneatur suo sumptu facere magnam impensam & eam à proprietario repetere: quod probat reiecta opinione Bart. in dicto. §. qui maximos: & sic eum intelligit longē aliter q̃ Pau. Ego puto Paul. in allegatione Bar. & Bal. negligenter in hoc articulo se habuisse: Bal. enim ibi id vult, quod Paul. à Bar. scriptū tradit.

Bar. autē in. d. §. qui maximos, nu. 15. cōtrariū resolvere videtur, q̃ fructuarius teneretur ad diligentiam & custodiam: iuxta. l. 1. §. si. cū. l. seq. ff. de vsu fru. quemadmodum caue. sed negat fructuariū teneri ad magnā impensam suo sumptu: immerito ergo in eo loco reprehēditur à Pau. meliusq̃, in eodem loco citatur à Salic. & Bertr. & ita eum accepisse videtur Imol. id securè tradēs in. c. vlt. nu. 20. in princ. de pigno. Aduerto etiam eundē Bar. sibi contrariū videri, alibi enim id dicit quod Pau. in eo reprehendit, nēpe in. l. damni. §. ei cuius. nu. 3. ff. de damn. infec. vbi fructuariū obligat etiam ad magnā impensam: eamq̃ à proprietario repetendā cōcedit, idq̃ probare videtur Practicus Papien. in forma libelli ad dotem verbo dedit, nu. 6. alibi autem Bar. in. l. Nescennius nu. 7. ff. de neg. gest. ambiguē loquitur: eius tamē verba ibi, [sumptibus tamen proprietarij] videntur magis significare vt fructuarius non teneatur suo sumptu facere. Vides igitur in hoc vtili artic. Bar. variantē & ab alijs malè citatum: vides Bal. Bertrā. Papiens. velle q̃ fructuarius etiā ad magnam impensam teneatur, eamq̃ à se factam repetat à proprietario. Vides Salic. dubitare: Paul. verò constanter asserere contrarium: imò quod fructuarius non oneretur ad magnam impensam, licet eam à proprietario repetere possit: & ego. Pau. opinionem amplector, quam probo authoritate Azo. in summa. C. de vsu fru. nu. 6. ad fi. & Imol. in. d. c. fin. nu. 20. qui solum Bar. citat. Hæc autem opinio æquitate ratione quæ iuuatur quia, non esset fructuario benè consultum: si arctaretur ad magnam impensam eo pretextu quod eam repetere possit: melius enim est ante tempus occurrere (vt lex inquit) nec de-

ber

bēt quis se committere obligationi vel actioni personali iuxta tex. in l. cogit. 16. §. si pater, in fine. ad Trebel. ibi, [non oportere sub incerto cautionis se committere:] & hæc opinio iuuatur ex d. l. hæc tenus, quam Salic. malè adducit: cum enim eam .l. ad modicam impensam tantū fructuarium obliget, satis significat non teneri magnam suo sumptu facere, idque magis videtur de mente dicta. l. eum ad quē. C. de usufr. vbi fructuario datur ius reperendi magnam impensam, quam voluntariè fecit, non autem quod eam facere teneatur, idque iuuatur ex iuris regula. vitandi circuitus. l. dominus testamento. 53. ff. de condit. in deb. nec obstat argumentatio. Salic. à custodia & diligentia ad quam fructuarius tenetur, longè enim differt onus custodiendi, ab onere exbursandi pecuniā propriā, Non tamen intelligas arctandum proprietarium ad præstandam pecuniam fructuario pro impēta, poterit enim per se facere & expēdere, nec alterius fidei se committere: vt in simili notat Panor. in c. cū nō sint nu. 5. de decim. ibi, [interest dominiv sic præfens.] Pulchrè autem adnotauit Pau. in d. l. eum ad quem, vt fructuarius non denuntiare teneatur, quādo necessaria fuerit magna impensā: id enim pars est diligentie & custodie ad quam fructuarius iure tenetur: idque videtur de mente. Barto. in dict. §. qui maximos, vbi supr. Circa actionem autem qua fructua. impensas reperet, variant glo. & Doct. in d. locis, tractat Corn. 86. lib. 4. Hæc prolixius adduximus quia vtilia sunt nec alibi ita explicata, vt agnosceret peritus lector.

73 In hac materia à glo. Salic. & Pau. in l. si. §. filius autē, infra tit. seq. adducitur tex. in l. sed & si quid. 19. §. h. ff.

de usufr. in quo habetur non posse fructuariū seruitutē fundo acquirere, qđ notabile est ad ampliationē regule. §. alteri. l. stipulatio ista. ff. de ver. obli. cū simi. quæ decisi. nō procedet in tracta. huius tit. & seq. pater enim legitimus administrator filio stipulatur & acquirit: vt tradit. Bart. receptus in l. quod dicitur. col. 2. nu. 4. ff. de verb. oblig. gl. in l. si legat. ff. de pign. quā dicit ling. Chat. in consuet. Burg. fol. 218. col. 3. nu. 4. & generaliter potest pater filio acquirere in aduētitijs. glo. in d. l. quod dicit & cōmunis secundū. las. ibi nu. 18. Bart. & alij, in l. dñs seruo. 39. ff. eo. Salic. in l. 2. C. de cōtrah. & cōm. stip. imò & filio emancipato acquirit pater vtilem actionē. vt notat Pau. per tex. ibi, in l. quod cūq. 41. §. 1. de verb. oblig. vbi las. nu. 2. eā dicit cōmunem sententiā: ergo magis valebit stipulatio hōc casu cū agatur simul de vtilitate patris habentis amplissimū vsumfructum.

74 Sed omittendū non fuit quod gl. Doct. cōmuniter colligūt ex d. §. si. l. sed & si quid, vñ quod putāt à l. C. expressim decisum, vt scilicet fructuarius nō possit cōsentire proprietario imponenti seruitutem rei, nec valeat constitutio seruitutis quādiu durat usufructus: & ita illum tex. intelligit glo. Fulg. & alij ibi glo. Salic. Pau. in d. §. filijs autem: glo. in l. pen. C. de pactis, vbi per eum limitat vulgarem regu. quæ habet: posse quem liber iuri & fauori proprio renuntiare: & verè nemo ex scribentibus negaret fructuarium posse in hoc cōsentire proprietario, nisi putarent cōtrarium illo tex. decisum. Ego autem cum apud Iurecōsultos rationem legis cæteris omnibus præualere videam, eosque viros prudentissimos nihil sine ratione minusque contrariam responsuros, non potui semper

per non mirari hanc decissionem receptaque sententiā, laudoque Curt. Iuni. qui in. d. l. pen. nume. 37. C. de pact. planē id mirabile & difficile putat nec se rationem assequi fatetur: Nec valet quod pro ratione committitur Alci. ibi nu. 53. & ante eum Fulgos. in. l. de qua agimus. nā quod adducunt non solum nō concludit, sed potius retorquetur: arguit enim quod non potest seruitutem constituere nisi perfectē dominus. l. 2. ff. de seruit. & inde infert Alci. rationē, ut putat ad dict. l. ut idē proprietarius & fructuarius simul non possint seruitutem cōstituere: quia neuter eorum perfectē dominus est. At ego non video. l. adijcientem qualitatem illam perfecti domini ad cōstituendam seruitutem: video autem dominum appellari usufructu carentem. l. rectē dicemus. ff. de verbo. significatio. Sed magis contra Alciā. retorquetur eius argumentatio: cū enim hic præsupponamus fructuarium consentire proprietario seruitutem imponenti, iam cōcurrat cōsensu utriusq; & consequenter potest seruitus imponi, licet neuter cōstituentium perfectē dominus sit: ut notat glo. in. d. l. 2. & est text. in. l. per fundum. r. i. ff. de serui. rust. prēd. vbi sustinetur seruitus concessa ab vno ex pluribus dominis, accedente consensu aliorum, etiam ex intervallo: & ita text. in. l. si. ff. communia prēd. notat Paul. Castr. in. l. stipulationes non diuiduntur nume. 6. ff. de verb. obliga. & ibi Alexand. & Ias. Ex quo mihi resultat maximū fundamentū cōtra hanc communem assertionē. ut putem necessario tenendum, posse seruitutem cōstitui ex re, cuius aliquis usufructum habet, fructuario scilicet & proprietario consentientibus. Et hæc opinio probatur ex di-

ctis iuribus loquentibus de constituenda seruitute in re quæ ad plures spectat: probatur etiam ex reg. d. l. penult. C. de pact. & ex eo, quod ad sensum constat, non fieri tunc iniuriam fructuario consentienti. l. 1. §. vsque adeo. ff. de iniur. nec est in eo assensu vlla turpitudinis nota, quæ rem vitia re possit, nec ex consensu fructuarij tunc datur seruitus seruitutis, ut contra aliquos sciolios melius aduertit Curt. vbi suprà: nec forma rei mutatur, nullumque ferē præiudicium videtur: maximē si seruitus, quæ cōstituitur, non minuat quantitatem fructuum, nec libertatem vtēdi. Et per hæc prorsus reiiciendam puto communem opinionem. Fateor tamen non leue esse respondere illi. l. qua Docto. fundantur, cuius verba sunt in. d. §. ult. [proprietatis dominus ne quidem consentiente fructuario seruitutem imponere potest:] Deinde sequitur: [nisi per quam deterior fructuarij conditio non fiat.] In primo responso putant glo. & scribentes expressum esse quod nos hic improbamus. Cōnanus autem (quem grauissimi iudicii virum puto) libro. 4. c. 3. idem quod nos tentauit, licet nō ita funderet: & pro sua exactissima cognitione linguæ latinæ verba illa aliter explicat: interpretatur enim ut, primum responsum contineat affirmatiuē, posse proprietariū sine cōsensu fructuarij seruitutē imponere: quia vero ea decissio videretur dura & cōtra iuris rationes, intelligit ex sequenti responso eam limitari, ut procedat tantum, quando seruitus nullum incommodum fructuario afferret: & verbum [nisi:] accipiat pro duntaxat, ut sic ex utroque contextu resultet vna decissio, quæ habeat, proprietarium, & si non consentiat fructuarius, posse seruitutem rei imponere, eam

eam duntaxat, per quam nullum dā
num fructuario inferatur. Et hac no-
stra explicatione, apertius mens eius
in hoc percipietur: cui addimus cir-
ca particulam, ne, primi respōsi, que
tradit Bud. in Annot. prior. ad Pan. d.
l. in eo iure. ff. de ritu. nup. addimus
etiam eam particulam sapē stare nō
pro (vt ibi stat) quod ad alia iura nō.
Alb. in dictionario, Spiegel. in lexico
Et ex sequenti contextu. ibi, [deter-
rior non fiat:] planē colligimus. l. C.
non respicere argutias, quas inter-
pretes pro ratione suā opinionis asse-
runt, sed tantū respicere ne fructua-
rio inferatur incommodum: ideoque
necessario probat, valituram consti-
tutionem seruitutis cōsentiente fru-
ctuario, quia tunc non dicitur in cō-
modum nec iniuria, vt suprà, quod
elegāter probat tex. in. l. in fi. ff. de
vsa & habit. Cogitabam etiam rem
hāc faciliore reddi posse: si in primo
respōso duplex esset negatiua. primo
ma, vbi est in omnibus exēplaribus
secunda ante verbum potest, vt sit
sensus proprietarium non posse ser-
uitutem constituere non consentiē-
te fructuario: & tunc propriē sequi-
tur limitatio: nisi seruitus sit, per quā
nullum incommodum fructuatio af-
feratur: quia tunc solus proprietarius
seruitutē imponere potest. Nec est
nouum vt aliquando in Pandectarū
libris particulam aliquam desiderē-
mus, vt sapē tradit doctissimus Al-
cia. & alij non aspernandę auctori-
tatis viri: specifice autem ad. l. si quis
quā. ff. de diuers. & tempo. prescripi
Et in hunc sensum dictio, nisi sequē-
tis respōsi lenius & proprius statet
quam secundum interpretationem
Connanu. Tandē quęlibet interpre-
tio admittenda est pro veritate con-
clusionis quā hic tuemur, reiecta cō-
muni opinione, cui iurisrationes ob-

stant & cōmunis sensus aduersatur,
vt constat ex suprà adductis.

75. Vidimus suprà patrem in aduenti-
rijs a cautione vel satisfactione excu-
sari, cum regulariter omnis fructua-
rius cauere teneatur: iuxta. l. i. ff. vfu-
fru. quenad. cau. l. si vfufructus. 16.
ff. de vfu. c. vlt. de pig. quę materia,
vtilissima ob frequentiam est, & a no-
stris nullibi ordinatim explicata,
ideoque eam hic amplē & vtiliter or-
nare intendimus. Reg. igitur amplia
1. ad vsum. vt etiam qui eum tantū
habet. cau. ten. vt in. l. 5. ver. sed & si
vfu. & l. pe. ff. vfu. quemad. caue.
Ampliat. 2. in habitatione. & 3. in
operis seruorum secundum Imo. in.
d. c. vlti. nu. 29. Ampliat. 4. etiam si
vfufructus vel vfu. detur personę
dilectissimę, vt vxori vel liberis: ex
mente doctorum & l. 1. & l. 4. C. de
vfu. cōducunt que doctē tradit De-
ci. consi. 5. Ampliat. 5. ex eo quod
inferius tentatur contra Soci. Cor.
Deci. ad finem huius partis, nu. 80.
Ampliat. 6. vt ea cautio debeat ef-
fe cum descriptione bonorum, vt su-
perius dixi in alio articulo, cū Alex.
consi. 58. lib. 3. contra glo. non solutā
citari in. d. l. i. verb. facient. ff. vfufr.
quemad. caue. tradit. las. in fra. citan-
dus, consi. 40. nu. 2. lib. 1. Ampliat. 7.
in legatario ad tempus: scilicet cau-
ere. debet heredi de restituēdo post
tēpus, vt in. l. si. C. de lega. & ibi gl. &
Docto. notat Guid. decisio. 248. Am-
pliat. 8. etiā si vfufructuarius vel
vfuarius simul habitent cū proprie-
tario: vt in. l. penul. & ibi Alb. ff. illo-
tic. Picus in. §. Titia cū nuberet nu.
17. in. notat Bar. in. l. si vt certo. §. sine
me, nu. 3. ff. commod. inferens. cum
glo. ad questionem de qua etiā Rip.
de pette. num. 433. Ampliat. 9. in
patre trāsente ad secundas nuptias
l. huc edictali. §. ijs illud. C. de secūda.
I nup.

Pin. debon. mater.

nup. Fulg. conf. 82. in fi. facit. tex. in. le. iubemus. §. in supradictis. C. ad Treb. & apud. Lusitanos habetur. l. reg. lib. 4. titu. 75. §. 3. cum sequent. tradit Boer. decis. 200. Ampliat. 10. vt nec testator possit eam cautione remittere usufructuario cui bona relinquit: quod durissimum est sed ita iura habent, vt patet ex. l. 1. C. de vfu fru. apertius in. l. pen. C. vt in pos. lega. & in. l. si. pecunie. ff. e. glo. autem in. d. l. pe. & in. d. l. 1. & in. §. cōstituitur Insti. de vfufr. duplicem rationē assignat, sed neutra concludit vt ingenuē fatentur Corn. & Fulg. nec sibi satisfacit. Pau. in. l. 2. eod. tit. nec Bar. in. l. nemo. potest. nu. 3. ff. de leg. 1. minusq; satisfacit quod Rip. pro ratione assert. in. d. l. nemo. nu. 41. id enim est de quo querimus: ratio autē à dicto differre debet.

76 Ea autē dura iuris decisio ampliat vt sic testator non possit tollere hanc cautionem, nō possit etiam tollere inuentarium & descriptionem bonorum: vt tradit Ias. d. cōf. 40. nu. 2. lib. 1. quod ultra eum colligitur ex Alex. in. d. l. nemo potest. nu. 18. vbi Bal. citat, quod tutius est stantibus illis iuribus: licet ex Ana. cōtrarium tradat Barb. conf. 64. nu. 16. lib. 2. & sic erit. 9. ampliatio ad reg. Ampliat. tur etiā, vt testator hanc cautionem remittere nequeat, tam in his quæ vfu non consumuntur, quam in ijs quæ vfu consumuntur in primo conueniunt omnes, in secundo inaduertēter contrarium tētarunt Cy. & Pet. in. d. l. 1. C. de vfu. quorum autoritate aliqui ex posterioribus decepti sunt: veriū enim & receptius est, vt cautio præstāda in usufructu eorum quæ vfu consumuntur à testatore remitti nequeat, secundum Bar. in. d. l. nume. 10. Bal. Sali. Fulg. Paul. nume. 3. Imo. in. d. cap. vlti. ad fi. & est recep-

pta sententia, vt asserit Picus in. d. §. Titia cum nuberet. nu. 141. Dec. cōf. si. 563. nume. 5. Ias. d. conf. 40. nu. 1. lib. 1. & ita apertē in pecunia loquitur. d. l. 1. C. de vfu. & d. l. si. pecunie. ff. vt in pos. leg. pecunia autē in hac materia æquiparatur ijs, quæ vfu consumuntur: vt in. d. §. constituitur Insti. de vfu. & ita in distictē loquitur tex. clarus in. d. l. penul. C. vt in pos. lega. vnde mirandum est Cy. & Pet. contra illa iura loqui: & magis cauendum ab Anchar. & Panor. nu. 4. & Collect. nu. 6. in. d. e. fi. de pigno. qui contra iura, Bar. & receptā sententiam contrarium scribunt, cauendum etiam est à Barb. d. conf. 64. nu. 8. lib. 2. Et ex his nō videtur tutū quod nouē limitādo hæc iura tradit Alcia. lib. 7. Parerg. cap. 2. ad fi. & sic. est. 12. ampliatio ad reg. At illa iura, quæ rigide disponunt, hanc cautionem à testatore remitti non posse limitantur à Doc. in cōstituente vsum fructū inter viuos, cui erat cauendū: cum enim dicūt posse remittere cautionem, iura enim illa loquuntur tantum de testatore: & idē cum ex horbitantia sint, extendi non debent: & ita Bal. nu. 22. & alij post Guilie. in. d. l. 1. Ruin. in. d. l. nemo potest: vbi per Hannibal. nu. 173. Limitatur etiam illa iura, licet testator nequeat hanc cautionē remittere, possit tamen hæres postquā succedit & ita gl. & Bar. nu. 11. in. d. l. 1. & ibi Sali. & alij: idq; omnes tenere dicit Bal. ibi, nu. 12. & tanquā receptissimum tradit Are. in principi. Insti. de vfu. ad fi. & Ias. in. d. l. nemo potest, in vtraq; lect. col. vi. ti. licet aliqui contrarium tentauerint: quia non constat ratio differentie inter testatorem & heredem inter quos ipse Ias. sed quod hic dicim⁹ receptissimum est, secundum Rip. d. l. nemo potest. nu. 41. & Hannibal. nu.

165. vbi ipse ex nu. 178. cum Ias. con-
tradidit videtur: sed in hærede hoc
receptissimum esse, ultra allegatos
colliges ex Cor. in d. l. penul. C. vt in
posse ff. lega. ex Ang. in tract. de testa-
mentis. glo. 93. ex Imo. in d. c. fin. nu.
12. ex Ruin. consil. 115. nu. 6. lib. 5.
Hoc tamen de hærede intelligitur
quando expressim remittit cautio-
nem, non enim sufficerent verba ge-
neralia, quibus promitteret semole-
stiam nullam illaturum: vt vult Bald.
ibi. nu. 13. quem alij sequuntur, vt per
Ias. d. consil. 40. & in l. actionem. nu.
4. C. de procu. Dec. d. consil. 365. Cra-
ue. consil. 187. ad fi. verba enim conue-
tionis recipiunt intellectum ex iuris
dispositione in eadē materia. l. si con-
uenerit. 14. ff. pro Socio. l. quero. §. in
terlocatorem. ff. loca. Hæc etiā iura
mirabiliter restringit Bald. in d. l. 1.
nu. 11. vt quauis testator non pos-
sit remittere eam cautionem, possit
tamen iubere vt hæres accipiat cer-
tum fideiussorem pauperē: & ita Sa-
lic. ibi nu. 5. Barban. d. capit. vlti. An-
ge. Aret. in d. princip. de vsu. ad fi. &
in tracta. de testa. glo. 93. nune. 1. &
Chaf. d. fol. 155. col. 2. nu. 8. per quod
indirectè tolli videtur decisio & ri-
gor illorum iurium: pro quo citauit,
Bal. l. tribus. ff. de vsu. ear. rer. quæ v-
su consu. quæ iudicio meo nihil pro-
bat. non enim agit de fideiussore ino-
pe, sed de vno ex heredibus grauato
fideiubere pro legatario vsufructus,
quæ decisio etiā mirè limitat hæc
iura. Vnde Pau. à mōte Pico. in dicta.
rep. §. Titia cum nuberet, nu. 145. in
noua sententia est, vt d. l. tribus non
procedat hodie iura illa. Cod. quæ
ipse nouiora putat & condita longo
intervallo post dictam legem tribus,
quæ Papiniani fuit. Sed labitur vir
doctus nō aduertens, quod d. l. 1. C.
de vsufru. condita fuit à Verō & An-

tonino, qui imperatū ante Bassianū
Carracalam, cuius iniquo & nefario
iussu occisus est maximus ille. I. C. Pa-
pinianus: & sic non potest dici quod
respōsum Papiniani antierius erat: &
deceptus fuit Picus ex vlgari erro-
re, quo putari solet indistinctè ius
Cod. nouius esse iure Pandectarum,
quod superius non immerito admo-
nui: cōvincitur idē lapsus Pici, quia
ante Papinianum fuit. I. C. Inianus,
cuius est. l. si pecuniz. ff. vt in posse.
legat. quæ probat idem, quod d. l. 1.
C. de vsu. secundum glo. & omnes:
hoc autem ex fide historiarum asseri-
mus, & faciliè videre est ex his qui
post Suetonium imperatorum histo-
riam describere & ex Rualio in hi-
storia iuris civilis, & alibi sepe: & sic
concludo. d. l. tribus. non posse dici,
correctam. Melius igitur est tenere
contra Bal. & sequaces, vt facit Hān-
bal in d. l. nemo potest. nu. 184. refe-
rens solum Are. de testa. vt scilicet,
testator, cui à iure negatur potestas
tollendi hanc cautionem, non possit
compellere hæredem, vt accipiat fi-
deiussorem inopem, vel aliter non
idoneum: & ne per indirectū ei con-
cedatur, quod ei ius prohibet iuxta
Regu. l. Scius. vigesime septimæ, &
ibi Bart. ff. ad l. falcidiam: paria enim
sunt non cauere, vel minus idoneū. l.
quoties. ff. qui satisdare cogantur. l.
tertia. ff. de fideiussor. hæc autem iu-
ra in materia iubent fructuariū ido-
neū cauere & vtilliter cauere, dicit
textus in dicto. §. constituitur. Insti-
tut. de vsufruct. obligatio autem in-
opis debitoris nulla censetur. l. nam
is Digestis, de dolo: nec valet argu-
mentum Baldi à dicta leg. tribus: de
hærede idoneo, ad fideiussorem mi-
nus idoneum: nec extensio facilè ad
mittenda est contra iuris regulas. l.
quod verò contra ff. de legi.

Pin. debon. mater.

77 Ad superiora necessariò annecti-
tur quæstio de fructibus perceptis à
fructuario ante cautionē, in qua va-
riant glo. nam in l. si cultus. 15. ff. de
usufr. tenet fructuarium non facere
fructus suos antequam satisfecerit: idē-
que dicit in pluribus alijs locis ut ob-
seruat Bart. in l. vxori. ff. de usufr. le-
ga. At glo. in ead. l. vxori. 24. ex Azon-
e contrarium regulariter dicendū
sentit, ut fructuarius faciat fructus
suos ante satisfactionem, cum distin-
ctione de qua ibi, & hæc videtur pla-
nè receptior sententia: circa quam
Chass. consuet. Burg. Rub. 4. §. 6. fol.
155. col. 1. ad fin. refert Pirrhū in
quodam opusculo tradentem regu-
lam cū quinque limitationibus, quæ
librum habere mihi non contingit,
licet curiosè quæsierim. Sit igitur re-
gula, ut fructuarius rem possidens fa-
ciat fructus suos etiam ante satisfac-
tionem: secundum Azon. quem se-
quuntur Bar. & Fulg. in d. l. si cuius,
Bar. Albe. Pau. post antiquiores, in l.
4. C. de usufr. Bal. in l. 1. nu. 15. & Sa-
lic. nu. 6. C. eod. Bar. in l. si homo. nu.
3. ff. de usufr. Imol. in d. cap. si. nu.
19. de pignor. & ibi Panor. ad si. An-
ge. Aret. in princ. nu. 4. Inst. de usufr.
Soci. con. 131. ad si. lib. 1. Corn. con.
173. nu. 8. lib. 3. Chas. vbi sup. Bertrā.
conf. 40. nu. 6. lib. 2. Soci. nepos, vbi
latē. con. 72. nu. 8. lib. 2. Ange. Aret.
de testa. glo. 93. nu. 2. & ita omnes te-
nere tradit Alex. conf. 120. nu. 5. li. 6.
Vides igitur hanc esse magis commu-
nem opinionē vt regulariter fructua-
rius ante satisfactionē faciat fructus
suos ut sic caueas à glo. in multis lo-
cis magisque ab ijs, qui cōtradiçunt
putantes hoc receptū non esse quos
refert Soci. nepos. d. consil. col. 1. vt
etiam caueas à Feli. in c. si autē. nu. 5.
de refer. à Corn. consil. 95. ad finem
nu. 14. lib. 2. à Fulg. conf. 92. in fine.

Nec obstat. l. si usufructus. 16. ff. de v-
usufruct. & d. l. vxori. 24. & similia iu-
ra: loquuntur enim de usufructuario
non possidente, qui etiam non rectè
aget nisi satisfactionē offerat: ex do-
ctrina. l. Iulianus. §. offerri. ff. de acti.
emp. nos verò loquimur de fructua-
rio possidente, qui commodò & vi-
gore possessionis iuuatur, maximè at-
tenta doctrina. glo. in l. 1. ff. de usufr.
quod hæc satisfactio nō sit de substā-
tia usufructus, licet petita, necessariò
prestari debeat: sic glo. in l. 4. C. eod.
in §. 1. Inst. eo. & in cap. fin. de pign.
& vbiq. scrib. cōmuniter. Sed hæc
regula. 1. limitatur iuxta eius termi-
nos, si fructuarius possideat, secus si
possidente proprietario fructuarius
cautionem non offerat, nec proprie-
tarium interpellet: secundum Bart.
& alios communiter vbi suprā. Limi-
tatur. 2. nisi res interim sit penes ter-
tium sine culpa proprietarij & sine
oblatione satisfactionis ex parte fru-
ctuarij: tunc enim fructus, qui euinci
poterunt ab illo tertio, cedent ad uti-
litatem proprietarij: ex Bartol. ita in-
telligendo: in dict. l. prima num. 15.
de usufr. Aret. in d. princ. Institu-
cod. num. 4. ex. relatis à Pico. in di-
cto. §. Titia cum nuberet, num. 14.
ff. de legatis secundo, vbi tamen in-
uoluit. Limitatur tertio nisi fructua-
rius vitiosè possessionem adeptus sit
quia tunc fructus suos non faciet: ex
Cino in dict. l. Imol. in dict. cap. fina.
Angel. Aret. in dicto princ. Bal. in
dicta. l. prima num. 15. Soci. Corn.
Soci. nep. dictis consil. Dicitur autē
vitiosè possidere, si ignoratē proprie-
tario possessionem acceperit: secun-
dum eosdem & Chas. d. fol. 155. co-
lumna prima. num. 3. facit doctrina
gloss. & Bartol. per tex. ibi in l. secun-
da. C. de his qui ex publi. ratio. oc-
cultè fieri quod sit ignoratē eo cuius
interest

interest negotium scire: notat Bart. in l. non intelligitur. §. tacita. ff. de iure fisci. l. i. in l. clam possidere. ff. de acquiren. posses. Matth. Afflic. lib. 1. const. Rub. 91. nu. 17. Limitatur. 4. ni si cautio vel satisfactio petatur: quia tunc fructuarius eam non prestans, censetur esse in mala fide: ideoque fructus suos non facit, & ita conciliatur varietas glossarum, & receptissima concordia & resolutio, secundum antiquiores & nouiores in dictis locis Bar. & Fulgo. in di leg. si cuius: Bar. in dicta. l. vxoris omnes in dicta lege prima & dicta lege quarta. C. de usufr. Imol. & Panor. ad fin. in dict. cap. fin. Alex. dict. cōf. 120. lib. 6. Corn. Soci. & alij in dictis consilijs: Bar. Bal. Sali. in l. hac edictali. §. primo in fi. versic. fin autem utraque. C. de secun. nup. per eund. text. ibi, [fideiussionem distulauerit.]

78. Limitant aliqui. §. ut regula hęc procedat in immobilibus, in quibus etiam ante cautionem propriè concedunt dici vsum fructum, secus in ijs quæ usu consumuntur: in quibus dicunt non appellari propriè vsum fructum ante cautionem: cum in his ex senatus cōsulto utilitatis causa, data cautione, admissus fuerit usus fructus iuxta text. in §. constituitur, Inst. de usufr. ideoque in his tanquam diuersis diuersæ cautiones præstantur: ut bene declarat glo. & Paul. nu. 2. in d. l. 1. C. de usufr. Alcia. ibi. 7. parerg. c. 2. post princ. & ideo in his, quæ usu cōsumuntur crebrius resoluunt scri: cautionē dici de substantia vsum fructus: ut cū Iacob. Burr. tradit Bart. in l. 1. nu. 12. C. de usufr. & ibi Alex. ad eum. & Balibi. nu. 10. Sali. nu. 2. ad fi. Fulg. in fine. Ang. Aret. in prin. Inst. eo. nu. 3. & de test. d. gl. 93. in fi. & Ias. in l. 1. nu. 125. & Alei. num. 32. ff. de lega. 1. Corn. cōf. 79. lib. 2. nu. 7. idque ut rece-

ptum tradit Soci. nep. d. cons. 72. nu. 3. lib. 2. Quia doctrina retenta (ut ciliet cautio dicatur de substantia vsum fructus, in ijs quæ usu consumuntur) specificè ut necessarium consequens inferebat Angel. Areti. in d. princ. Inst. de usufr. nu. 3. in fi. quod perpetuò notandum commendat, ut tunc fructuarius nō faciat fructus suos, nisi post cautionem datam: idque non obscure admittit Soc. nep. cons. 72. Sed ego prædictam doctrinam (licet magis communem) nō puto veram: consequentiam verò Aret. & Soci. nep. falsam, & contrariam * receptiori traditioni probabo. Verius enim videtur quod Imol. tentat in d. c. ult. nu. 18. de pignor. ut cautio nō dicatur de substantia vsum fructus etiam in his quæ usu consumuntur per tex. quem citat in l. 5. §. ff. de usu. earum rer. quæ usu consumuntur, [constat usufructu cautionem veliti:] & ibi, [finito usufructu:] vbi. l. C. ante cautionem datam, constare & finiri vsum fructum securè dicit in his quæ usu consumuntur. Et per eund. text. ita prius Ioan. Fab. in §. 1. nu. 2. Inst. de usufr. & ibi Ias. ad Porti. neutrum eorum citans, & ante eos apertè ita docuit glo. per eund. text. in l. 1. ff. de usufr. in verbo vtendi & prius Azo. in summa. C. eod. nu. 2. vers. dicunt citans eandem l. 5. quæ incipit, hoc senatus cōsultum. §. 1. & in dist. in d. in omni usufructu id sentit Bal. in l. 2. ad finem. C. cōmunia de lega. dicens cautionem nō esse necessariā ad originem, sed ad traditionem vsum fructus: sequitur Ruin. cōf. 91. nu. 8. lib. 2. & hæc opinio iuuatur ex reg. l. 1. §. 1. falcidia, secundū communē allegationem. ff. ad l. falcid. Paretegitur nō esse tutū fundamentū Ang. Aret. & Soci. nep. vetiusque dicendū videtur, etiam in his quæ usu cōsumuntur nō

Pin. debon. mater.

impropiè vsumfructū dici ante cautionem. Et quanuis eorum antecedens verum esset, non necessariò cōsequebatur quod ipsi inferunt: stare enim posset vt cautio dicatur de substantia vsumfructus in his quæ vfu cōsumuntur, nō tamen impediatur fruētarius ante cautionē fructus suos
* **facere**, si rem absque vicio possideat: vt præsupponit regula de qua agim⁹, militat enim eadē ratio, quæ assignatur in vsumfructu immobilium: hæc enim omnia æquiparātur in. d. l. 1. C. de vsufr. vbi Doc. indistinctè de vsumfructu quorumcūque bonorum circa fructus quærent & resoluunt, & hoc apertè vult Bar. ad quem Ang. & Soci. nep. non aduertit in. d. l. vxori. ff. de vsuf. lega. tex. enim ibi loquitur de vsumfructu pecuniæ: & in terminis eiusdem text. Bar. distinguit vt supra resoluens fructuariū regulariter fructus suos facere: & ita glo. ibidē post Azon. ergo volunt apertè traditionē nostram procedere etiam in ijs quæ vfu consummūtur, & ita planè Alex. in. d. conf. 120. lib. 6. vbi agit de vsumfructu eorum quæ vfu consumuntur, vt patet ex principio conf. & nu. 5. tanquā receptissimū tradit, quorumcūque bonorum fructuarium ante cautionem (non petitiā) fructus suos facere: idēq; colligitur ex Imol. & Panormi. in dicto. c. vlti. de pigno. vbi tex. de vsumfructu immobilium & eorum quæ vfu consumuntur. promiscuè agit: ipsiq; & alij doct. indistinctè resoluunt quod suprà tradidimus, vt iam perpetuò cauendum sit à lapsu Ange. Are. & Soci. nep. & fundamento eorum, quo plures decipi possent, maximè cū hic fructuarius possideat ex iusto titul. & fructuum acquisitio facilè ad mittatur iuxta tex. & Bar. in. l. sed & si. l. § scire. ff. de petit. hæred. cū alijs. Ex his autem nō

leuiter iuuabitur quod tradit Alex. in. l. 1. num. 20. ff. de lega. 1. quem ibi probat Soci. nu. 12. vt in legato vsumfructus eorum quæ vfu consumuntur, saltem oblata cautione dominiū ante traditionem transferatur, licet Iasibi nu. 125. contrarium prober, idq; Alci. ibi nu. 32. contra Alex. indiligenter dicat receptius per tex. qui nihil obstat. in. l. si tibi. ff. de vsuf. ear. rer. quæ vfu consu. & opinionem Alex. plenè ibi defendit Crauet. nu. 173. & aliter ibi nouissimè explicat, Ferrerus nu. 46. pro Alexand. etiam potest adduci Bal. in. l. secūda in fin. C. communia de legat. sed contra adduci etiā potest idem Bal. (more suo) in. l. 1. nu. 10. in fin. C. de vsufr.

79 In hoc utilissimo articulo con filiū non fuit omittere, quod tanquam receptum tradit Corne. conf. 173. nu. 8. lib. 3. moram fructuarij non satisfactis post petitam ab eo cautionem, ei tantum nocere quoad fructus futuros, non verò quoad perceptos ante moram seu ante petitiā cautionē: idq; scriptum putat à Bar. & alijs in locis suprà citatis quos ego diligenter relegens id explicitè scribere nō video: addo tamen idē tradere. Paul. Castren. conf. 279. ad fin. nume. 4. lib. 1. & ibi Roman. conf. sequen. in fine: quos sequi videtur Soci. nep. d. conf. 71. nume. 8. lib. 2. Ego autem cōtrarium tutius putarem & magis de
* mente Bar. in. d. l. vxori. & aliorum, quos in hac materia Corn. citat: Bar. enim Imol. & Panor. in. d. c. vlt. Alexand. d. conf. 220. & alij sup. citati indistinctè loqui vidētur de omnibus fructib⁹ à fructuario perceptis, quos restituēdos dicunt si fructuarius nō caueat: quod etiam sentire videtur Fulgos. cum Bartolo. in dicta. l. si cuius. ff. de vsufr. idq; mihi probabilius est in odium malignè nolētis cauere,

uere, si enim absque culpa non possit, mitius cum eo agitur ex glo. & Doct. in l. 4. C. de usufr. ut infra: quod mihi fortius probatur quia fructuario non lente cauere: proprietarius necessario ab eo rem euincet, & consequenter cum fructibus ante perceptis causa scilicet ad non causam reducta, rituloque fructuarij prorsus rescisso: arg. text. in l. filio. i. 6. §. 1. in fi. ibi, [cum fructibus.] ff. de inoff. testa. cum notari ter traditis à Roma. con. 54. nu. 2. §. à Fel. in cap. cum causa, col. penult. de re iudi. idem eleganter comprobatur ex l. 5. ff. de lege commiss. & maxime ex doctrina Panor. in c. illo vos nu. 6. de pigno. considerando quod in his terminis rescinditur titulus culpa & voluntate ipsius fructuarij. quorum alterum sufficit, ut res cum fructibus auocetur: ex proximè citatis, & ijs quæ tradit Burg. in c. ad nostram nume. 36. de emp. & vend. & lacius scribo. in l. 2. C. de resc. vend. ex quibus ita iudicarem: & credo quod iudicabitur in eo. conl. 173. nu. 8. lib. 3. vnum summè commendat Corn. ex Bal. in dict. l. 1. ut fructuarius qui sua autoritate, non proprietarij possessionem acceperit, non faciat fructus suos, etiam pro tempore, quo non petitur satisfactio: adde Sal. in d. l. 1. nu. 6. in fi. Ang. Arret. in d. princ. insti. de usufr. col. 2. vers. [aut erat apud eum cum vitio,] quod ut receptum tradit Soci. d. con. 13. ad fi. lib. 1. & horum mens est ut hoc proce. lat, quanuis, proprietarius postea sciat & patiatur fructuariū fructus percipere: sed plures non sine colore putabunt contrarium colligi ex Bar. in d. l. vxori. ff. de usufr. leg. quem Doct. ubique sequuntur & Imol. in d. c. fi. de pign. nu. 19. in fin. & alij supra relati. qui videtur resolvere, quod fructuarius indistinctè faciat fructus suos, cum proprie-

tarius scit eum fructus percipere & tacet, nec cautionem petit. Ego autem censeo Bar. & quileum sequuntur intelligendos, quando fructuarius vitiose possidet, prout sine consensu proprietarij. Quod si forsan Bar. & alij contra sentiunt, mihi tamen verius videtur, quod vult Bal. quem Salice. & Cor. sequuntur, ut scilicet fructuarius non faciat fructus suos, si vitiose possessionem accepit: nec id vitium purgetur ex scientia & taciturnitate proprietarij, quod probò, quia tunc obstat vitiosa possidendi origo, quæ attendi debet. text. ubi latè lat. in l. elā possidere. ff. de acq. poss. ibi, [sed origo nanciscenda: exquirēda est:] probatur hæc opinio, quia, proprietarius iure tacere potuit confidens iuri suo. l. sicut. §. 8. non videtur. ff. qui. mod. pig. vel hup. sol. nec proprietario leuiter auferendum est ius quæsitum ex culpa fructuarij secundum iuris regu. quod magis probatur, quia legatarius ita accipiens possessionem sine auctoritate hæredis, aliquando possessione, aliquando toto iure legati priuatur, iuxta l. non dubium. C. de leg. l. prima. ff. quor. legat. sic accipiens possessionem ex contractu absque auctoritate domini, prædict. censetur. l. si ex stipulatione. §. ff. de acquiren. posses. ergo proprietarius, euincet rem cum fructibus à fructuario qui vitiose possessionem occupauit tanquam à male fidei possessore: facit quod notat Fulgo. in l. 4. in fine C. de usufruct. maxime quia proprietarius rectè allegare posset, quod nisi fructuarius vitiose accepisset possessionem, ipse possideret: & donec sibi cautio daretur, fructus sui essent, ut verum est per ea quæ suprā adduximus. In eodem articulo est aliud non negligendum. in quo docto. late renter variant. Nam Alberic. in dict. l. 4. C.

de usufru. referens antiquos, bis concludere videtur fructuarium censerit in mala fide, & consequenter non facere fructus suos ubi non cauet, sciens se ad id teneri, etiam si ab eo cautio non petatur: & ita Fulgo ibi ad fin. & Bald. in l. 1. ad finem, eodem titu. Corn. d. cons. 173. nu. 8. ibi. [& credit non teneri.] & Anchar. in d. cap. fin. de pignor. Sed hæc opinio non videtur vera, si enim propriarius sciat fructuarium possidere, nec fuit aliquod vitium fructuarij in accipienda possessione, non potest dici mala fides, ex eo quod fructuarius cautionem non præstet, quæ ab eo non petitur: quod probare videtur Imo. in d. cap. vlti. nume. 19. in fin. & sentit, Bar. si expendatur, in d. l. 4. ad finem dū loquitur de mala fide fructuarij, eamque exemplificat, quando requisitus non satisfat, non autē, quia sciat se obligatum cauere, quod etiā probat Angel. Aret. in d. princ. de usufru. col. 3. num. 4. versu. [& pondera:] idemque videtur colligi ex Alexā. d. Soci. & alijs in consilijs & locis supracitatis, dum in distincte excusant fructuarium, qui non vitiose possessionem obtinuit, quādiu ab eo non petitur hæc cautio. idque iuuatur: quia sciens se teneri ad hanc cautionem, sciet etiam vel sperabit, ut propriarius eam petat, nec ei iniuriam facit non satisfando, nisi id petatur, ut in simili notat Paulus Castren. in l. peto. §. fin. in fin. ff. de lega. 2. facit glos. ubi latē Ias. in l. vniuersa. C. de prec. imper. offer. Hipo. in l. vnus. §. cogniturum. ff. de quest. ex quorum dictis probatur excusari eum, qui non interpellatur, & debere quæque ius suum petere. quod etiam plenē probat Felin. in cap. si autem. numero. 4. de rescript. ex quo infero quod fructuarius, etiā si sit iuris peritus, faciet fru-

ctus suos ante satisfactionem quādiu ab eo non petitur. Quod si fructuarius non inueniat fideiussorem, aliter ne cauere nequeat, varie sunt opinionēs apud glos. & Doct. in d. l. 2. C. de usufru. glos. autem concludere videtur: ut fructuarius nullo modo admitatur nisi satisfat, idque videtur ut receptum referre Ias. in l. 1. r. num. 23. versu. 10. limita. ff. qui satisfat. cog. & sentit Soci. ibi. nu. 2. sed Bartol. post Guil. æquiorē opinionem amplectitur distinguens an fructuarius sit fide dignus, ut tūc cum iuratoria cautione usufructus ei tradatur, & hanc videtur probare Paul. ibi, Salic. autē variat, & cum Bart. est Butrius in d. cap. si de pign. & ibi, Imol. nume. 27. referens alios graues viros probantes eandem opinionem Bart. Illud autē notabiliter addit Bar. ut quauis fructuarius non possit cauere, nunquā omnino fructibus priuetur, sed res apud personam idoneam deponatur, ut respondeat fructuario & interim tutus sit propriarius, quod etiam probat Imo. in dict. loco, quæ opinio fuit Guilel. cum vtrillius referunt, eamque in praxi approbatam tradit Guid. Papa. deci. 250. & Chas. d. fo. 155. col. 2. nu. 6. quibus addo in id conducere text. in l. 1. §. si pecunia ad fin. ff. de pos. Nec omitto quod in hoc articulo addit Fab. in fine. d. princ. Instit. de usufru. quo non relato idē ibi probat Angel. Aret. ut in rebus immobilibus, facilius succurratur fructuario qui cauere nequit, quod confirmatur quia tunc minus suspectus est ob possessionem rei immobilis iuxta l. sciendum. ff. qui satisfat. cog. atque ita satis erit tunc promittere cum solenni hypotheca: quia si fructuarius rem malē vtatur, facile est remedium proprietario, ut rem euincat secundum veram & receptam sententiam, quam supe-

superius probauimus cum Bal. & Alexand. in l. diuortio. §. si fundum. ff. solu. matr. quam vltra ibi copiose citatos, probat Ips. in l. nemo potest secunda lectur. in fin. ff. de legat. primo, & Bellonus v. dicens eam communē, consil. 54. in fine.

80. Hæc autē regula, quā vsufructuarius cauere iubetur, limitatur in non nullis casibus: vt notat glos. in dicta. l. quarta. C. de vsufruct. & in d. cap. vlti. de pignor. & illis addit Soci. notabilem casum, in eo qui donat bona sua retento vsufructu vt is satisfacere non teneatur, ne ex liberalitate propria vexetur: ita Soci. in l. omnes. ff. de excep. quem sequitur Decius in l. diuus Pius nu. 2. ff. de reguliur. vbi refert Corn. idem consulentem, cōs. 267. lib. 4. vbi nume. 11. Cor. inquit, se sexagenarium nūquam vidisse donatarium, talem cautionem a donante petere. Et ita Soci. in l. 1. nu. 16. ff. qui satisf. cogant. & idē probat Deci. consil. 265. num. 5. quia idem refert Plat. in §. præterea, Inhibetur de actio. idem sequitur & commendat Cagno. in d. l. diuus Pius. idem probat Rubeus, con. 54. num. 7. & idem probat Gozad. consil. 91. nu. 5. Et eorū opinio inuari potest ex gloss. in l. si quis argentum, verb. æstimatione. C. de donat. ibi, [speciale in fauorem exercentis liberalitatem:] & in casu notabili tradit Aufre. vel Ferran. in additione ad Guid. Pap. quæst. 204. & q. notat idem Guid. decil. 493. Sed hi patres non adducunt fundamentum, quod vrgeat: eorum tamen opinio æquitate, & politica cōmitate fouetur: durum enim & iniuste videretur, admittere donatarium petentem cautionem ab eo, qui liberaliter beneficium ei contulit: iuxta vulgarem. l. ad res donatas. ff. de edil. edict. & d. l. diuus Pius, donatio enim sine

amore nō fit, ideoq; donans videtur facere opus parentis: vt tradit Pala. in Rub. §. 70. nume. 21. Rip. in l. si q. 49. C. de reuoc. dona. per text. qui aliter qualiter probat, in l. 4. ff. de confirmit. Sed de rigore cōtrarium sustineri posset, imò quod donans retento sibi vsufructu, non excusetur a satisfactione ob generalitatem & geminationem verborum. dict. l. 1. ff. vsufr. quemad. caue. ibi, [ex alia quacunque causa constitutus fuerit vsufructus:] & d. l. 4. C. de vsufr. ibi, [siue ex voluntario cōtractu:] iuncta reg. l. in fraudem. §. vlt. ibi, [quia generalis.] ff. de mil. testa. sic enim & cū patre donatore iuris regula seruatur, nec ob causam donationis dispensatur. l. 2. C. si aduersi. donat. quod videtur probare Hannib. in d. l. nemo potest nu. 175. non tamē recederem a superiori opinione, quæ receptior & æquior est, cū temperamento Soci. vt sit sit donantem tūc promittere. cū hypotheca bonorū, vt sic per medio eritatem causa dirimatur, argu. text. quem citat, in l. filio. 7. in fi. ff. vt leg. seu fideicom. nom. caue. addo in proposito posse expendi. text. in l. tribus, vers. illud. ff. de vsufr. ear. rer. nec enim lex acerbā exactionē probat, vt pulchrè tradit Vlpia. in l. si bene collata 33. ff. de vsufr. In praxi etiā obseruari vidi, quod tradit Paul. Castr. in d. l. 1. C. de vsufr. nu. 5. vt licet fructuarius non offerat cautionem, non ideo ab solvatur proprietarius, sed cōdemnetur: adiecto eo, si fructuarius caneatur: & ita Deci. consil. 418. nume. 18. In modo autem cauendi est differentia inter bona immobilia, & alia in quibus propriè cadit vsufructus, & inter bona mobilia, vel ea quæ vsu consumuntur: in prioribus enim cautio est de vtendo & fruendo arbitrio boni viri, vt in d. l. 1. ff. de vsufr. quæ ad

I 5 caue.

caue. in alijs autem aliter caueretur, vt in. l. si tibi. 7. ff. de usufru. ear. rer. probat text. in. d. cap. vlt. de pigno. gloss. & Paul. nm. 3. in. d. l. 1. C. de usufru. in his enim, quæ usu consumuntur, inquit. d. l. 7. cautionem præstandam esse de reddendis rebus eiusdem qualitatibus, vel de reddenda æstimatione earum, & loquitur tex. de vino, oleo frumento, & sic de ijs quæ recipiunt functionem in genere suo: quo casu dicit Imol. in. d. civit. nm. 23. cum gloss. ibi meliorem practicam esse: vt res æstimentur & caueatur de reddenda æstimatione. Ego autem verius puto, ex. d. l. 7. magis consuli fructuario, inque eius fauorem admitti cautionem alternatiuam: scilicet de rebus eiusdem qualitatibus, vel de earum æstimatione, vt sic eligat fructuarius modum soluendi iuxta regu. l. plerumque. §. vlti. ff. de iure dot. quæ in alternatiuis debitori electionem tribuit, nec beneficium legis alicui auferendum est. l. 4. si quis condemnatus. ff. de re indi. Quando autem in hac materia agitur de æstimatione, intelligitur secundum tempus, quo constituitur usufructus, vt probat gloss. in. §. constituitur, verb. æstimate. Instituitur de usu. Azo. in summa. nm. 3. in fine: & tanquam receptum tradit Matthea. Asslic. decis. 342. nm. 3. ibi item porè recepti usufructus: & Alexan. & Bertran. in locis infra citandis. Est etiam alia differentia in bonis mobilibus, quoad ea quæ usu minuuntur: vt serui, vestimenta, & similia, quæ differunt ab oleo, frumento, & similibus: in prædictis enim quæ non omnino usu consumuntur, sed minuuntur & corrumpuntur, dubitat Feder. consil. 46. nm. 1. Panor. autem in. d. cap. vlti. nm. 3. & Card. ibi, vt iliter tentarunt vt fructuarius caueat, sicut in bonis immobilibus, de vtendo sci

licet arbitrio boni viri, & restituendo, quod supererit: non verò de restituenda æstimatione: quam opinio nem tenuit Florian. quem refert & sequitur Imol. in dicto cap. vlti. nm. 24. Sed in usufructu vestium & pannorum contrarium receptius esse: probat Alexan. conf. 58. nm. 7. libr. 3. & secure Bertran. conf. 40. nm. 7. libr. 2. & Socin. conf. 9. col. 2. libr. 4. & regulariter in vestimentis idem sentit Azo. in summa. nm. 3. & tanquam receptum est in vestibus & pedibus: id tradit Aret. in. d. §. constituitur. nm. 2. in fine, in seruis autem & iumentis, tanquam receptam probat Soci. d. conf. opinionem Panor. & Imol. quæ æquitatem habet, ne aliis usufructus sit penitus inutilis: sed contraria sententia in distincte receptior videtur ex Angel. Aret. Bertran. in dictis locis: & opinio communis (licet dura) maxime iuuatur ex litera dicti §. constituitur, vbi serui, iumenta, vestes & alia mobilia æquiparantur in vestimentis autem aliquid speciale notat Alciat. dict. libr. 7. Parerg. capitulo secundo, & de his ha. ctenus.

S V M M A R I A

Tertiæ partis.

- 1 Ex hac. l. restringere potestatem patri in aduentitijs nec alienare possit, cum prius eum dominum appellauit inseruntur aliqua: et agitur de intellectu. l. 4. ff. de usufructu. usque ad numer. 4.
- 2 Agitur simul de intellectu. l. recte dicimus. ff. de uerbor. signific.
- 3 Agitur de intellectu. l. prima. ff. de usufructu legato reijciunturque plura ad eam legem scriptam: et ostenditur usum fructum dici de bonis, et in bonis. Idemque de seruientibus realibus, contra uulgarem opinionem, usque ad numer. 9.

Ex hac

- 10 Ex hac appellatōe patrem & filium simul do-
minos, infertur ad §. si duobus. leg. si ut cer-
to. ff. de commodat. quæ hic ornatur, usq; ad
nu. 12. & seq.
- 12 Ad idem adducitur, & explicatur. l. in rebus
C. de iure dot. & an uir dicatur dominus do-
tis & nu. 13.
- 14 Improbatur uulgaris allegatio & inductio.
l. doce ancillam. C. de rei uendi.
- 15 Fit in eo articulo differentia inter bona æsti-
mata & inestimata.
- 16 Ex d. §. si duobus, infertur ad imperia, an in
eis duo domini admittantur: & ibi de summo
pontificatu, cum excellentissimo præcepto-
re Nauarro.
- 17 Tractatur idem articulus in minoribus digni-
tatibus, & expenditur lex regia apud Lusi-
tanos.
- 18 In materia peculiari huius. l. in ultima parte
agitur de uerbo alienare.
- 19 Reijcitur communis allegatio. l. 1. C. de fun-
dota.
- 20 Improbatur quedam traditio Bal. Paul. &
aliorū: reijciturq; uulgaris differentia, quæ
fieri solet inter uerba legis & uerba statuti.
- 21 Probatur recepta opinio Azor. ut pater legi-
timus administrator sine decreto legitime a-
lienare possit.
- 22 Proponuntur aliqua in contrarium: sed de-
fenditur communis sententia.
- 23 Ostenditur tamen non esse securum eum, in
quem pater alienauit, nisi probet fuisse iustā
alienandi causam.
- 24 Adducuntur aliqua iura de alienatione neces-
saria quæ patri permittitur.
- 25 Eadem iura eleganter ponderantur ad pro-
bandam receptam sententiā, ut uenditor ha-
bens facultatem rei tradendæ, præcisè teneat-
ur tradere.
- 26 Traduntur aliqua de causis ad alienandum, de
rebus tempore perituris, & nu. 27.
- 28 Reprobatur multorum opinio circa molendi-
nā & bona sita iuxta mare, uel flumē, ostēdi-
turq; in ijs necessariā esse solennitatē, quæ re-
gulariter exigitur circa immobilia & nu. 29.
- 30 Infertur generaliter permitti alienationem fi-
lio utilem, & in simile adducuntur aliqua.
- 31 Ostenditur uarietas Doctor. probaturque re-
ceptior opinio contra glo. & plures, ut alie-
natio rei ecclesiæ, uel minoris absq; solennita-
te non ualeat, etiam si utilis appareat.
- 32 Posse tamē ualidari si id eligat ecclesia uel mi-
nor, quod limitatur nu. 33.
- 34 Agitur de remedio præstado ei qui cū ecclesiā
uel minore cōtraxit, & timet actū rescindi.
- 35 Ostenditur cōtra receptā sententiā aliquos
ineautē loqui.
- 36 Agitur de intellectu. l. Iulianus. §. si quis collu-
dente, & §. sequenti. ff. de actio. emp. contra
plures scrib.
- 37 Patrem alienare posse usumfructum aduen-
titorum, sed tūc minus iuris transferre, quā
ipse habet.
- 38 Inde infertur ad alios fructuarios, & agitur
de intellectu. §. finitur Insti. de usufructu. & de
alijs multis iuribus contra scrib. & nu. 39.
- 40 Si legetur ususfructus domus, adiecto ne lega-
tarius altius tollat, uel alia seruitute imposi-
ta non ideo censeretur relicta propriam, &
contra omnes scribentes.
- 41 Idem dicendum relicto usufructu cum onere
ne res distrabatur, contra Bal. & omnes se-
rē scriben.
- 42 Explicatur contra omnes scriben. intellectus
l. Proculus. ff. de usufructu. & adducuntur ali-
qua utilia, & nu. 43.
- 44 An pater circa aduentitia filiorum compro-
mittere possit?
- 45 Idem tractatur circa facultatem trāsgēdi &
explicantur aliqua à scrib. confuse tradita
& nu. 46.
- 47 Infertur ad intellectum. l. ait prætor. ff. de in-
re delib. & nu. 48.
- 49 Infertur ad possidentem uel præcedentem bo-
na maioratus & fit differentia inter aliena-
tionem uoluntariam & prescriptionem, &
iudicium contra insignem Dec. & plures,
& nu. 50.
- 51 Limitatur utiliter hæc lex, in alienatione quæ
fit uigore pacti re emēdi uel de reuendendo.
- 52 Agitur de intellectu. l. 1. §. si. ff. de reb. con. Et
tractatur. q. an minore uel ecclesiā emente ua-
leat pactum reuendendi, & inferuntur mul-
ta utilia & explicantur aliqua iura. nume-
53. 54. & 55.
- 56 Tentatur noua limitatio in patre filioq; nobi-
libus, cum moderamine. Explicatur. §. si. l. cū
plures. ff. de adm. tutor.
- 57 An pater possit facilius alienare in eū à quo
ad uentitia prouenerat, & reprobantur ali-
qua à Docto. tradita & nu. 58.
- 59 Restrigitur iuridicē quod uulgo dici solet de
effectū donationis remuneratoriæ.
- 60 Donationem factā ei, qui prius donauerat
posse reuocari ex ingratitude contra plu-
res, & in eadem requiri insinuationem cōtra
alios & nu. 61.
- 62 In eodem articulo explicantur multa iura cō-
tra

Pin.de Bon.Mat.

- tra uulgares traditiones.
- 63 Agitur de locatione ad longum tempus, & an duret finito usufructu patris.
- 64 De effectu conuentionis ad longum tempus, & an equiparetur emphyteosi: & an uerè censetur alienatio, traduntur multa, & nume. 65. & 66.
- 67 Offenditur differentia inter conductionem, quæ habetur à fisco uel repub. & eam quæ habetur à persona priuata, in quo aliqua iura explicantur.
- 68 An pater uel usufructuarius possint imponere seruitutem, & quandiu duret, & nu. 69.
- 70 Inde explicantur aliqua iura, & traduntur nonnulla in simili, & nu. 71.
- 72 Agitur an Pater possit uenire contra alienationem, quam fecit, de aduentitijs, & inferuntur aliqua, nu. 73.
- 74 An filius uiuo patre possit rescindere alienationem aduentitiorum à patre factam, & in eo nonnulla scitu digna.
- 75 Agitur de remedio, quo liberis succurri possit, quando pater bona dissipat.
- 76 Tractatur etiam an & quomodo succurratur liberis patre alienate ex causa onerosa uel lucratua & nu. seq. ubi multa contra scriben. explicantur.
- 78 Tractatur, an filius uiuo patre audiat in bonis maioratus, & explicatur aliqua iura.
- 79 Traditur limitatio communis glo. & Docto. quando filius est heres patris & adducuntur aliqua non negligenda.
- 80 Agitur contra Doct. de sustinenda glo. in l. si. §. in computatione. C. de iure delib.
- 81 Ampliatur multipliciter reg. l. cum à matre. C. de rei uend. & multa inde inferuntur nu. 82. Deinde multipliciter limitatur, & multa iura explicantur, nu. 83.
- 84 Tractatur eadem regula circa bona feudalia uel maioratus. Et explicatur ad propositum diuisio feudi hereditarij, & familia, & multa accuratius traduntur, quam alibi scripta forsitan reperiuntur usque ad nu. 87.
- 88 Sustinetur notabilis opinio, quam in materia consulendo probauit Dec.
- 89 Alia non uulgaria in eadem re adducuntur & nume. 90.
- 91 Probatur contra ferè omnes scrib. frequentius admittendum esse successorem iure sanguinis uocatum, etiam si non sit heres ultimi possessoris.
- 92 Tractatur quid receptus sit circa eam, quam successor in feudum heresq. proximi possessoris possit rescindere alienatam ex bonis feudalibus & adducuntur multa utilia nu. 93. & 94.

- 95 Probatur in ea re aliqua contra receptas opiniones, & num. 96.
- 97 Tractatur eadem. q. in terminis alienationis factæ cum consensu domini.
- 98 Traditur elegans resolutio in fauorè primi acquirentis feudum uel emphyteosim.
- 99 Tractatur plenè utilissima. q. circa successorè maioratus simulque heredem alienantis rem eiusdem maioratus, an contra alienationem audiat, & explicatur multa iura nu. 100.
- 101 Ampliatur prohibitio huius. licet in causa dotali, & inde elegantissimè limitatur author. res quæ. Communia de leg. nu. 102.
- 103 Ampliatur hæc. l. ne pater hereditatem uel legatum repudiare possit, & explicatur aliqua iura contra scriben. & num. 104.
- 105 Tractatur, an pater remittere possit actionem ex iniuria in filium commissam.

TERTIA PARS l. i. C. de bon. mater.

Est tertia pars huius. l. iuxta diuisionem in principio factam. Hæc autem pars ultima restringit potestatem patri concessam in bonis aduentitijs filiorum, nec scilicet pater ea alienare valeat, nec filio obster usufructus, imò possit omni tempore rem à patre alienatam uendicare. Licet ergo pater superius, ut dominus censetur ob amplum usufructum potestatemque agendi & defendendi in aduentitijs non tamè alienare potest: & sic posset inferri ad id quod in. 2. parte diximus, dari dominum sine facultate alienandi: quod non reperitur.

I Inferitur etiam ad intellectum text. in. l. 4. ff. de usufruct. ubi l. C. Paulus ait, usufructum in multis partibus domini esse contra quem opponi solet de text. in. l. rectè dicimus. 25. ff. de verbo. signi. ubi idè. l. C. inquit rectè dici totum fundum nostrum esse, etiam si usufructus alienus sit, quia usufructus

ctus nō dominij pars est: quæ iura videntur contraria. Et Accur. variè cōciliat: receptior autem interpretatio cum gloss. ea videtur, quam probat Bar. in l. qui vsum fructum. ff. de verbo. oblig. & ibi alij scrib. maximè Alexan. nu. 2. ut scilicet vsus fructus dicatur pars integralis fundi vel dominij quia ex proprietate & vsu fructu plenè cōstat: & ita procedat. d. l. 4. nō verò dicatur pars quotatiua vel prædicamentalis & ita procedat. d. l. rectè, ubi glo. ita dicit resoluendū secundū dialecticos: & ita Pau. in l. si quis. 6. §. differētia, nu. 3. ff. de acq. poss. & Arret. cons. 159. in fine. & Claudi. Marmer. in l. naturaliter. §. nihil cōmune num. 45. ff. de acqui. poss. l. in l. 1. §. vsus fructuarius, num. 2. ff. de no. ope. nunti. Sed hæc resolutio magis sapit dialecticam q̃ iuris prudentiam, nec vllō modo videtur de mente. I. C. in dictis. ll. nec stare potest ad. d. l. 4. ut bene cōsiderat Vigl. in §. alienus seruus Inst. de hæred. instir. & prius Fulgo. in d. l. 4. nam secundum interpretationem gloss. & Bar. ad eam. l. nō diceretur vsus fructus pars dominij in multis: sed semper & in distinctè, cū semper sit pars, integralis ad perfectionem dominij.

- 2 Aliter intelligebat Bar. in l. venditione. ff. de bon. auth. iud. poss. ubi I. C. ait fructuarium contineri appellatione domini. & Bar. resoluit, ut dicatur dominus respectu vsus fructus, nō respectu rei, & ita variādo Bar. refert l. in d. §. vsus fructuarius, nu. 2. ad fi. & ita sentit Bar. in Rub. C. de vsu fructu, num. 1. Alex. in d. §. nihil commune, nu. 6. & plures, ut dixi superius in. 2. parte. Sed hæc resolutio, licet in se vera esse possit, non tamen ad illa dyo iura applicatur: cum l. 4. dicat in multis vsum fructum esse partem dominij. d. l. rectè, dicat in distinctè nō esse

partem dominij.

3 Omisiss alijs interpretationibus glo. & Doct. aliter cōsiderat ingeniosus Vigl. in dicto loco: ut vsus fructus dicatur pars dominij. scilicet in rebus, in quibus datur fructus in perceptione corporū, ut in fructibus agri, & fœtu animalium: & ita procedat dict. l. 4. non autem dicatur pars dominij in vsu fructu ædium: ut sic procedat. d. l. rectè dicimus. Sed hæc interpretatio placere non potest, quia d. l. 4. loquitur vniuersaliter in vsu fructu cuiusque rei, & in quacūque sit, dicit ea lex esse partem dominij in multis, atque ita nō restringitur magis ad vsum fructū agri, quā ædium: similiter dicta. l. rectè, dum negat vsum fructum esse partem dominij, loquitur de fundo, ut patet ex principio. l. & sic agit de vsu fructu rei in qua datur perceptio corporum.

4 Mihi magis placet quod glo. tandem sentit in d. l. 4. licet nouiores ad eam non satis attēdāt in locis supra citatis: ut scilicet vsus fructus dicatur pars dominij in multis, id est habere similitudinem dominij, quia verè in multis art. vsu fructuario aliqua conceduntur, quæ regulariter rei domino cōpetere, ut gl. ibi. probat, & ego in pluribus deduxi in præced. parte: & tradit l. in d. §. vsus fructuarius, nu. 2. cum sequen. Dec. cōf. 418. nu. 7. & 9. & ita cum gl. resoluunt Bal. & Fulg. in d. l. 4. qui citari non solent, & ita videtur concludere Alc. in d. l. rectè. nu. 7. licet alijs verbis Atque ita ex d. l. rectè intelligo cōstitui regulā: ut vsus fructus propriè non dicatur pars dominij, nec impediatur, quin proprietarius dicatur dominus totius rei (ut I. C. inquit) In multis tamen habeat vsus fructus similitudinē, vel specie dominij, iuxta d. l. 4. quā ita accipere

Pin. de Bon. Mat.

pere videtur Azo. nō relatus, in summa de usufr. nu. 2. quibus nō citatis, ita videtur intelligere Cōnanus lib. 4. c. 3. & latius. c. 6. char. 42. secundū quam consiliatorem nulla est repugnantia in illis. II. Itat enim vt quod non est tale, habeat similitudinem illius in nonnullis. idque etiam in rebus naturalibus, vt in herbis & medicamentis sepe videmus, vt vna res in multis habeat effectum, & vsum alterius.

5 Quia verō usufructus ad plura est pars dominij seu habet eius effectus: ideo non reijcitur nomen domini in fructuario, vt probat. d. l. in vend. 8. & colligitur ex multis, quæ deduximus in proxima par. & est receptius secundum Gomet. in §. æque. colum. vlti. ad fin. Insti. de actio. & ita asserit Rubeus in dict. §. nihil commune numero. 110.

6 Ex his autem infertur ad intellectum text. eiusdē I. C. Pauli, in l. i. ff. de usufr. legat. ibi, [nec ex bonis, nec extra bona] quæ lex cōmuniter intelligi & allegari solet in eum sensum: vt prædicta eius verba designent vsum fructū, vel quamlibet seruitutē, vt hæc, non dicantur ex bonis nec extra bona: & ita accepit glo. & Bar. ibi gl. in l. rem in bonis. 52. ff. de acq. rer. domi. gl. in l. 5. ff. de verb. signi. & ibi Alci. glo. & Doctor. in princ. Insti. de rer. diuis. & ita communiter scrib. vt tradit Angust. Bero. in c. nulli. num. 78. de reb. eccles. nō alie. Sed hæc cōmunis traditio difficultate nō caret vt ibidem sentit glof. verb. ex bonis: quæ opponit. & variè soluit, quam Bar. sequitur: variè etiam loquuntur Fab. & alij in d. princip. de rerum diuis. quorum nullus satis explicat, cur usufructus & alie seruitutes non dicantur esse de bonis: cū pro his actiones & exceptiones competāt, vt no-

uissimum est, & pater ex §. æque. Insti. de actio. l. 2. ff. si seru. vend. vnde videretur necessariō inter bona connumerari iuxta ea quæ latissimè deduximus in. 1. par. Rub. Et mihi augeatur difficultas: quia verba I. C. in d. l. 1. apertè habet, ne usufructus & seruitutes dicantur de bonis: quod longè minus est, q̃ in bonis: vt colligitur ex Vlpian. in l. 2. §. in hac. ff. vi bon. rapt. & maior adhuc difficultas videtur in usufructu, qui omninō de bonis & in bonis esse videt, maximāq; vtilitatē continet, & rei possessionē, & corporū perceptionē, & nomen, dominij in multis, vt supra.

7 Quæ adeo vera sunt adeoq; stringunt in vfu fructu, vt in eo sustineri non videantur refugia, & conciliationes glo. Bar. & aliorum: quas difficultates nō tam exactè perpendens Loriotus, in l. non videtur. ff. de regulis iuris, ad si. pag. 567. sui operis, non incepte agit de intellectu illius. l. resoluens. vt ibi usufructus & seruitutes non dicantur in bonis, id est, in dominio propriè sumpto. nec extra bona, id est, extra bonorum appellationē, quæ in iure late patet. Sed hæc interpretatio non satisfacit: quia I. C. ibi non respicit dominium propriū, vel impropriū: nec loquitur per verbū, in bonis, sed de bonis, quod minus iuris continet: vt proximè dixi: nec tutum erat in usufructu omninō negare dominium, vt patet ex superioribus. Lungual. in l. imperium, numero. 232. (appellans hanc difficultatem nodum Gordianum) aliter explicat, neminem referens, videturque intelligere ea verba text. non vt Doctor. accipiunt de seruitute, sed de vfu, aut usufructu seruitutis realis. Sed ante eum ita apertè notat Alber. (nullibi citatus) in eadē l. reprehendens omnes, qui illam. l. notant ad id

ad id, quod seruitutes non dicantur de bonis: verè enim I. C. ibi tantum agit de usu, aut usufructu alicuius seruitutis legato: & ita vnico verbo, variando, responderet Ange. Areti. in. d. princ. Instit. de rer. diuis. nu. 3. versic. aduertat: & in hunc sensum consensum verbis illius. I. cessat maior pars argumentorū, ex quibus hæc difficultas resultabat. Sed nec ista interpretatio prorsus tollit difficultatem: quia text. ibi tandè concedit actionem ei, cui usus vel fructus seruitutis relinquitur, vnde ea actio debuit efficere, vt tale ius posset è bonis dici. Quapropter est aduertendū, q. I. C. ibi retulit illa verba magis in quandam argumentationē, quam decisionē, arguebat enim prius vt eo casu nō diceretur usufructus nec usus, nec esset locus cautioni, de qua in tit. ff. de usu fru. ear. rer. & §. cōstituitur, Instit. de usufru. quasi ex eo relicto nō resultaret ius aliquod, cui cōgrueret verba senatusconsulti iubentis cauere: sed tandem concedit actionē ex eo legato & dicit esse cauendū: & sic videtur etiā eo casu magis probare, id ius de bonis appellari, quod Doct. nō aduertunt. Cōclusio enim & finis non argumentatio I. C. attendi debet, sicut in omni dispositione. I. si voluntate, ad finem. C. de rescin. vend. ibi, [post multas cōtentiones,] Bal. in l. vt proponis. nu. 12. C. quomodo & quādo iud. Afflic. decif. 375. nu. 5. De ci. in. l. si ego, nu. 3. ff. si cer. pet.

9 Resoluo igitur contra glo. Bart. & Doct. communiter in dictis locis: vt
* usufructus propriè dicatur de bonis, & in bonis, vt etiam seruitutes nō dicantur non esse è bonis: & ab eis male citari verba dicti. l. 1. ad quæ melius aduertit Albe. ibi, & verba illa videntur à I. C. prolata ex subtilitate iuris, alias in dominio inquit Imperator

in. l. in rebus. C. de iure dot. Nec omitto, quod Longoual. d. loco intelligit illa verba, [non extra bona:] id est, non extra commercium hominum, quod mihi non placet, nec credo alteri placiturū: quia licet ita aliquando ea verba accipi videantur in. d. princip. Instit. de rer. diuis. non tamē I. C. ibi id respexit: nec cōgruū erat, attēto quod agebat de re nō sacra, nec religiosa, nec simili, iuxta. l. continuus. 187. §. cum quis. ff. de rer. obli. l. sed. Celsus. 6. ff. de cōtra. emp. I. apud Iulianum. 41. §. constat. ff. de leg. 1. ergo, [non extra bona:] simplicius dicitur in. d. l. 1. pro nō omninō alienis, nec extra ius disponentis, nō verò pro ijs quæ in bonis esse nō possunt. Nec est nouum vt aliquo respectu dicatur non esse de bonis, ea quæ aliās regulariter veniunt appellatione bonorum: vt videre est in iuribus & actionibus, quæ inter bona propriè & sepiusimè connumerantur in multis legibus (vt latissimè deduxi suprā in. 1. part. Rub.) & tamen aliquando dicuntur non esse de patrimonio. I. cum pupillus. 9. ff. rem pup. salu. for. vbi notāt & explicant Bart. & Paul.

10 Ex supra dictis & maximè ex hoc text. quo pater ad aliqua dicitur dominus, cū filius verè dominus sit: infertur ad illud vulgare de quo Vlpia. in. l. si vt certo. §. si duobus. ff. commoda. ibi, [duorum in solidum dominium esse non posse:] vbi Pau. Cast. nu. 2. inquit illum text. esse meliorē de iure: cuius regulam variè limitat Socin. (si is est) regula. 99. & in alijs libris. 235. & nouissimè Mantua. libro Paralipo. capitu. 50. vbi id ornat quibus tamen addēdum est Alberi. ibi. nu. 17. eam regulam procedere non solum in re visibili. Sed etiam intellectuāli, quod tamē nunc nō discuto.

Amplia.

Pin. de Bon. Mat.

Ampliatur etiā ex traditis à Ias. in. l. si pluribus, nume. 3. ff. de legat. 1. ut idem sit in dominio acquisito ex dispositione legis absque traditione: contra Areti. in. l. 3. colum. 3. ff. solu. matrimo. responderetque Iaso. ad tex. ibi, quem Areti. inducebat: sic idem Areti. in. l. 3. §. ex contrario, num. 3. 6. ff. de acquit. posses. inquit quasi dominium apud duos esse posse: idque probat Ias. in. §. ex pluribus, eiusdem l. in fine. Sed illud damnat idem Ias. in. d. §. ex contrario, nume. 53. eiusq; opin. contra Areti. tutior videtur regulariter: eadem enim ratio militare videtur in dominio quæsito sine traditione, & in quasi dominio, ut neutrum eorum apud duos in solidū simul esse possit, utrobique enim esset repugnantia quam iura non admittunt. Ampliatur regu. d. §. ut nec duo possint procuratores simul constitui in rem suam: nec duobus idem ius cedi in solidum, ut ex Bald. tradit Ias. in. l. non quocunque. §. qui Cadium, nume. 6. ff. de legat. 1. Ex nostra autem. l. iam infertur limitatio ad regu. d. §. si duobus vehiculum: ut aliquando duo dicantur domini, unus verè & propriè, alter abusiue, seu quoad quid: ut hic videmus in patre & filio circa aduēticia, & aliàs filius viuo patre in propriè dicitur dominus, ut in. l. in suis, & ibi Bart. nume. 4. Paul. & alij. ff. de liber. & posthu. & ibi Ias. nume. 17. & nume. 40. & Ang. de pe. rigl. nume. 11.

11 Limitatur etiam ea regula. d. §. si duobus: ut procedat respectu eiusdē dominij directi vel vtilis: sæpe enim datur in iure in eadem re diuersa dominia, ut in fructuario & emphyteotico: secundum Paul. ibidem. nume. 2. prius. Bald. in. l. in rebus, colum. 3. nume. 7. C. de iur. dot. pro quo solet allegari. l. 1. ff. si ager vectiga. vel emphy.

peta. idque in Vassallo & feudatario notat glo. in cap. 1. verbo personam. d. l. Corrad. probatur in cap. 1. §. rei autem, & ibi glof. Bal. & latè Afflic. de inuestitur. de re alie. idem Afflic. post Iler. & alios in. ca. 1. §. præterea, de capi. Corrad. & in præludij cōst. Neap. q. 23. Limitatur cōsequenter ea regula in hærede, & fideicommissario vniuersali, quorum alter appellatur dominus directò, alius vtiliter: ut notat Bar. in. l. ex affe. ff. ad Treb. Ias. in. l. post. aditam. nume. 2. C. de impuber. & alijs sublit. sequitur Hispa. Segura. l. 3. §. fin. fol. 10. colum. 3. ff. de lib. & posthu. secundum veterem editionem: probatur in. l. 1. ibi, [fructus.], ff. ad Trebel. & in versicu. [quanquam.]. eiusdem. l. & l. si hæres 70. ff. eod. ibi. [directò.], & in. l. qui hæredi. 44. §. cum hereditas. ff. de condi. & demon. eadem etiam limitatio probatur ex tex. in. l. & si sine. 8. §. sed quod Papinianus in fine. ff. de minorib. ubi alter vtiliter, alter directò dominus censetur: & in. l. prima. §. si quis adita. cum sequent. ff. ad Tertulij. quæ iura notat Areti. in. l. sub cōditione. ff. de liber. & posthu. Eandem regulam limitat Bal. in. l. nihil ad finem. C. de procura. in constituere & eius procuratore, in quibus admitti potest, ut vterque dicatur dominus litis, quia tunc nulla est repugnantia: quod in hac reg. confiderat idem Bald. in. l. in rebus, nume. 6. in fine. C. de iure dot. Limitatur etiā ex decisione text. in. §. cum in suo, Institutio. de reram diuisione. & ibi Angel. Areti. tanquā mirabile id notat ante, nu. 1. quem vide.

12 Limitant etiam aliqui hanc regu. in casu bonorum dotalium, eo quod aliqua iura dicunt maritū dominū, alia vxorem dominā dotis appellat: de marito est tex. in. l. si prædium. 23. C. de

C. de iure dot. & vulg. l. doce ancillā.
C. de rei vendi. pro vxore autem est
lin rebus. C. de iure dot. ibi: [eādem
res ab initio vxoris fuerunt, & natu-
raliter in eius permanferunt domi-
nio:] subditque ibi, bis Imperator do-
minium rerum dotalium viri non di-
ci, nisi ex iuris subtilitate, & ita vidē-
tur duo domini in solidum eodē tem-
pore, quod inter specialia dotis scri-
bit Baptista de S. Blas. priuil. 117. vel
in. 2. centuria. nu. 16. facit. l. sciendū.
§. si fundus. ff. qui satisd. cog. Sed di-
cas nō inde offendi hanc regu. quia
vterque coniux dominus dicitur di-
uersis respectibus, vt inquit Bal. in. d.
l. in rebus, nu. 6. in fine, & Corraf. in.
§. nihil commune. ex nu. 33. & Paul.
in. d. l. doce. nu. 2. perpendens autem
hanc difficultatem dicebat alias glo.
vt maritus dicatur dominus de præs-
enti, vxor autem in spe, ob restitutio-
nem faciendam soluto matrimonio:
ita glo. in. l. quāuis. 78. ff. de iure dot.
& in. l. si constāte. 25. §. si maritus. ff.
solu. matri. & in. l. in suis, verb. quo-
modo. ff. de libe. & posth. quā reso-
lutionē videtur probare Alex. in. d.
§. si maritus, nu. 3. simpliciter sequens
glof. & ita Odofr. quem sequitur Al-
ber. in. d. l. in rebus, nu. 1. Sed contra
hāc resolutionem glo. & plurium, vt
gent verba rex. in. d. §. si maritus in
fine ibi, [in alienis, hoc est, dotalib⁹.]

- 13 Vbi. l. C. de præsenti videtur vxo-
rem dominam appellare, nō virum:
vrgent magis verba. d. l. quāuis, ibi
[mulieris tamen est:] quod verbum
de præsenti & assertiuum est. & sic
vides iura aliquāliter in hoc variare
in qua difficultate resoluit glo. in. d. l.
in rebus, verb. iure naturali: vt mari-
tus dicatur dominus cōstante matri-
monio, vxor autem dominā non di-
catur, quod multis fundamentis pro-
bat, & est recepta sententia secundū

Salic. ibi. nu. 5. post Bal. & alios: & idē
asserit Nouel. de dote. 8. parte pri-
uileg. 8. nu. 1. & in. l. 1. nu. 227. ff. solu.
matri. idemq; vt receprissimū tradūt
Ange. & alij in princ. Instit. quibus
alie. lic. & Palat. in repe. c. §. 43. nu. 2.
Ias. in. §. fuerat num. 2. post Fab. & a-
lios, Insti. de actio. Contrarium autē
tenent aliqui maximē nouiores, imō
quōd dominium rerum dotaliū ma-
gis dicatur vxoris quam viri: vt pro-
bat Duare. in Rub. ff. solu. matri-
mo. c. 1. ad fi. Corraf. in dicto. §. nihil com-
mune. ex nume. 33. latius lib. 5. Mi-
scel. cap. 14. hoc etiam magis proba-
re videtur Baldui. in. d. princ. Insti.
qui. alie. licet & ante eos Zasius (quē
non referunt) lib. 2. intellectu. cap. 5.
idq; videtur antiquitus voluisse. Mi-
quem glo. refert: & aliquāliter Paul.
in. d. l. doce, nume. 2. Inuoluit autem
Chaf. in consuet. Burg. Rub. 1. §. 4.
Char. 33. Segura de bonis lucra. nu.
51. & 52. secundum nouam æditi-
onem: & Campeg. de dote, sub Rub.
de pactis & fund. dot. quæst. 7. latē
Igneus in. l. prima. §. si vir. ff. ad Sillā.
& Riminal. Institut. quibus alien. li-
cēt, ex nu. 310.

- 14 Hac inre videtur inepta argumē-
tatio qua magis nititur glo. & cōmu-
nis allegatio. d. l. doce ancillam, ibi e-
nim non tam viro conceditur domi-
nium rerum dotalium, quam exerci-
tium & ius agendi: & consequenter
vxori non tam negatur dominium,
quam actio: videbatur enim absur-
dum: existente viro, mulierem agere
arg. §. patitur, Inst. de iniur. igitur ex
illa. l. non probatur communis alle-
gatio, quod euidenter ostenditur ex
hac. l. in qua videmus filium esse do-
minum, patremque habere solum v-
sum fructum, & tamen pater agit, ac
si verē dominus esset, non filius: pos-
setq; similiter argui à tutore & alijs

K admi-

Pin. de Bon. Mat.

administratoribus. In eodem articulo de buerūt nouiores aduertere, dū contra communem in distincte asserunt, maritum dominum non esse constante matrimonio, obstare eis, quod communiter colligitur ex. d. l. in rebus, nouē ibidem disponi. vt soluto matrimonio, dominium ipso iure reuertatur ad vxorem absque traditione: cōtrariumque ante. l. illam fuisse, vt tanquam receptum tradit, Nonuel. in. d. tract. loco suprā citato: & Signoro. in. l. si aestimatis, nu. 2. ff. solu. matri. Alex. in. l. 3. colum. 2. nu. 6. in princip. ibi. nam hodie. ff. solu. matri. & ita limitatur secundū Doct. vulgaris reg. exigēs traditionem ad translationem dominij: vt tradit Ias. in. l. si constante, numc. 19. ff. solu. matrimo. & in. l. traditionibus. num. 20. C. de pact. Niconi. in Rub. ff. solu. matri. nu. 3. videtur igitur dominium non aptud vxorem, sed apud virum fuisse, aliās non diceretur ad eam reuerti.

- 15 In eadem difficultate attendendum puto, an res dotalis aestimata viro dentur, taliter quod dominium transeat in eum, iuxta iuris regulam l. plerumque. l. 1. ff. de iure dot. l. quoties. 5. C. eodem, cum notabiliter traditis à Soci. cōsi. 56. lib. 1. in his enim terminis videtur cessare quaestio, cū vxori sola aestimatio debeat, totūque ius & periculum rerum mariti sit, per dicta iura & l. cum dotem. 10. C. de iure dot. l. aestimata. 52. ff. solu. matrimo. l. item si non 13. ff. de pactis dotal. Nec obstat tex. in. d. l. in rebus ibi [siue aestimata siue in aestimata] quē text. Bal. ibi, nu. 4. & plures scriben. alibi. (vt constat ex suprā citatis) in distincte notant quasi æquiparet in proposito, res aestimatas vel in aestimatas dari, Sed ex iuris principijs talis æquiparatio stare non potest atque

ideo reiecta variatione glo. ibi, verbo aestimata, amplectendū est quod tandem glo. ibi, resoluit in fine. & clariùs Salic. ibi, nu. 5. ibi. [in subsidiū:] vt tex. ibi specialiter loquatur cum maritus premitur aere alieno. nec aliter vxori satis consultum est: tunc enim lex succurrit, vt dominiū & ius vendicandi ad vxorem reuertatur, nec creditores villo modo occupent res, quæ vxoris fuerūt: quod iuuatur ex vigore pristinae veritatis. l. si. ff. de decurio. l. cum filius 78. §. hæres. ff. de legat. 2. & ita ex ea. l. cum glo. vt iliter notauit Bald. in. l. interest. C. de usufructu in fin. aestimationem dotis non nocere vxori quando vir non reperitur soluendo: quod extollunt & sequuntur Doct. inter quos Crem. notab. 19. Ias. in. l. ex conuentione. C. de pact. Pala. in Rub. §. 17. nu. 8. vers. intellige: Alex. in. l. Mæuia. §. fundus. ff. solu. matri. extollit Pa. in rep. cap. §. 21. nu. 4. & alij vt tradit Anton. Hispan. l. 50. Tauri. nu. 44. vers. quod tamen: Ias. extollens. d. l. cum glo. in. §. actionū. nu. 84. Inst. de actio. & Hippol. sing. 691.

- 16 Expedita hac illatione & limitatione, inferitur ex. d. §. & suprā traditis, ad imperia temporalia, in quibus regulariter vnus tantū dominus admittitur: iuxta. c. in apibus. 7. q. 1. c. licet, de voto: quibus ampliatur reg. d. §. si duobus vehiculum: plures tamē aliquando simul imperasse cōstat ex historijs & ex multis. ll. Cod. tradit. Mantua. in loco citato suprā in princip huius reg. & latius Tiraq. de primog. 17. q. 4. opin. nu. 22. licet de eo dubitare videatur Alber. in. l. bene à Zenone, col. 2. nu. 6. C. de quadr. præfer. quod de facto contigisse dicit Alber. ibi, & prius gloss. in. d. cap. in apibus, & sic volūt quod de iure nō possint esse duo reges vel principes eiusdem

de imperij: & ad hoc illam glo. aliàs commendant Imol. & Iaf. & alij quos citat Tiraq. d. loco, num. 20. & sequē. quæ opinio in regnis & imperijs generali consuetudine obseruatur: idque magis expedire rei pub. & subditis plurimorū autoritate probatur; inter quos Bal. in auth. hoc amplius, nume. 8. col. 2. versicu. item quia, C. de fideicom. & alij quos citat Corf. in tract. de potest. Reg. q. 71. seu. in. 5. parte, nu. 1. quod grauius & elegantius probat Hieronymus Osorius, Lusitan. genere, moribus, eruditione, clarus in suo lib. de nobilit. ciuili. Ad summum autem pontificatum constantius asseritur, duos nullo modo admitti: vt asserit glo. in. c. non autē 7. q. 1. quam à Docto. commendari, scribit Tiraq. vbi supra. nu. 21. ratio nē verò exactissimē tradit in signis præceptor meus. M. Nauarrus in. c. nouit. 3. notab. nu. 140. de iudic. vbi de potestate Papæ. Imperatoris & regnum melius quam alibi multa non vulgaria explicat: de dictione autem (Papa) agit Corra. lib. 5. Micel. c. 15.

- 17 Ex eadem regula. dicto. §. & ex supra dictis infertur ratio ad id, quod consuetudo obseruat, vt nō tantum regna, sed etiam ducatus, marchionatus, comitatus, similesque dignitates non diuidantur, sed primogeniti vel proximiori deferantur. cap. primo. §. præterea ducatus, de prohib. feud. alie. per Feder. vbi latē Bald. Afflict. & alij: & ex scribentibus in alijs locis signanter id tractat sequen. Alexan. consi. 25. lib. quinto Hispanus Xuar. in leg. quoniam in prioribus, folio. 81. cum sequent. C. de inoff. testam. Soc. consi. 65. libro primo & consi. 165. libro secundo. Moder. consi. feud. 66. Curt. sen. consi. 68. Curt. iun. defend. quarta parte. quæstion. 30. Iaf. in leg. stipulationes non diui-

duntur numero. 31. ff. de verborum obligationibus copiose & vtiliter Tiraq. de primog. q. quarta. ex numer. 21: vbi vsque ad finem quæstionis tradit ad hoc sexdecim limitationes & ornat, materiam dict. §. præterea ducatus. Apud Lusitanos autem strictius hoc seruatur, non solum in maioribus dignitatibus: sed etiā in quacunque donatione, quæ à rege fit de terra coronę regię: solus enim legitimus descendens primogenitus vel proximior, succedit, nec vlla diuisio admittitur: vt patet ex ord. libr. secundū do, titulo. 17. §. tertio. quæ tolluntur multa dubia, quæ ex scriptis Doctor. occurrebant, vt per Alexand. consi. 87. Xuar. in quæstione maioratus, columna vndecima, versu. hæc obtinet. Nam lex illa indiuiduam hanc successionem obseruari iubet, etiam si donatio à principio fiat pro donatario eiusque heredibus & successoribus: in quibus terminis contrarium sentiebat Xuareus vbi supra: Ifern. & alij, quos specificè refert Tiraq. uel de primogenitis quæstione quarta, nume. 46.

- 18 Quibus præmissis, iam ad principalem conclusionem huius legis in hac vltima parte accedamus: quæ habet, non posse patrem alienare aduentitia filiorum in quibus habet vsumfructum: & ita restringitur potestas patri concessa. Ante omnia autē circa verbum alienare, est vulgaris decisio. vlti. C. de rebus alien. non alien. quæ congruē adducitur ad leg. nostram dum prohibet alienationem: illa autem lex inquit appellatione alienationis non solum intelligi eam ex qua dominium transfertur, sed etiam hypotheam vel seruitutem: quem text. extollit Iaf. in. §. item si quis in fraudem. numero. 23. Inst. de action. & in nostra. l. ita est intelligē-

dum, per l. fin. §. ipsum autem, versu. sed pater, ibi pigno. & hypotheca. inf. tit. 1. Sed contra allegatur reg. l. 1. C. de fund. dot. ubi textus inquit alienationem intelligi, ex qua dominium transfertur: & inde Docto. colligunt, non dici alienationem, ubi dominium non transfertur, idque magis probant ex l. C. in l. alienatū. 66. ff. de verb. signi. Vnde cum hæc iura videantur inuicem aduersari, responder glo. in dicta l. fin. verbo hypothecam: & in dicta l. 1. verbo est autem: ut dicta l. fin. intelligatur de alienatione largo modo accepta, alia iura intelligantur de alienatione proprie & strictè sumpta: & ita Alber. in eadem l. fin. numero. 1. Bal. ibi. nu. 1. & 6. Salic. nu. 1. in fine. dicens id receptum & menti tenendū, & Paul. ibidem, nume. 2. Et hanc resolutionem probat Bal. in Authen. hoc ius. nu. 1. versu. est autem, cum sequent. C. de sacros. eccles. & cū eo Augst. Bero. in Rubr. de Reb. eccl. non alie. ad fi. & in ca. nulli. nu. 2. r. eod. ti. idem Bal. in c. 1. §. aut si liberatio, nu. 6. quib. mod. feud. amit. & ibi Afflic. nu. 30. idem Afflic. in cap. 1. nu. 1. de aliena. feud. Crot. in l. filiusfamil. §. diui, nu. 122. ff. de lega. 1. Soci. consil. 75. nu. 2. lib. 1. ubi dicit glo. in hoc receptam, & ita alij supra citati. Eandem conclusionem probat glo. in l. benignius. 17. ff. de legi. & ibi eam notat Angel. & Alex. consil. 29. nu. 15. lib. 7. quam resolutionem ut receptam refert etiam Feli. in Rub. de fid. instrum. nu. 4. & Neguzan. de pignor. 2. parte. 3. membr. nu. 71.

19 Constat igitur ex hoc scribentiū nu. receptissimam esse resolutionem gl. & hæc interpretationem ad illa iura: & in de inferunt Doct. aliqua vtilia, maximè ad statuta loquētia de alienatione: & hinc patet contra hæc re-

ceptam sententiam loqui Alciar. in l. alienationis verbum. 28. ff. de verb. signi. dicentem, alienationem proprie appellari ex hypotheca vel seruitute absque translatione dominij: sed debuit respondere ad dictam l. alienatum: eo. ti. & d. l. 1. C. de fund. dota. verè tamen obstat nimis d. l. vlt. quæ loquitur indistinctè de omni dispositione legis vel hominis, & vniuersaliter disponit, cōprehendi hypothecam & seruitutem: quod non ita indistinctè diceret, si proprie alienatio non esset: nec possum negare duram videri decisionem illius. l. tam indistinctè loquentis, obstantibus multis tamen ex supra citatis, quam alijs, quæ glo. & Docto. adducunt: tamen secundū eam l. intelligitur apud Lusitanos. l. regia, lib. 4. titulo sexto ut contineatur hypotheca in prohibitione de qua ibi iuncta alia l. eodem lib. ti. 13. in fine. argu. à speciali. Ad dictā verò. l. 1. C. de fund. dot. non placet, quod glo. & Doct. scribunt: dum accipiunt illam l. quasi loquatur tantū de alienatione proprie & strictè sumpta: nā que in materia illius l. & tit. de fund. dot. non tantum prohibetur alienatio cum translatione dominij sed etiā sola hypotheca: ut in princ. Inst. quibus alien. lic. & in l. quarta. ff. de fund. dota. & ideò in dicta l. prima, dū explicat alienationis verbum cum translatione dominij, intelligi potest, ut non loquatur restrictè nec excludat quin alio modo alienatio dicatur, tamen ex dicta l. fin. q̄ ex alijs iuribus in eadem materia. d. l. primæ.

20 Minus placet, quod cum Bald. infert Paul. Castr. in d. l. fin. nu. 3. dum dicunt, quòd si statutum pro hibeat ne res alienetur in forensem, poterit tamen ususfructus cōstitui: arguunt enim, quòd tūc non est proprie alienatio, & distinguunt inter verba legis

gis & statuti. Ego autem magis attēderem statuti rationem, & secundū
 * eam iudicārē, & in dubio contra Bal.
 & Paul. responderem, ex eadem. l. si.
 in quacunque dispositione legis vel
 hominis: & sic includit dispositionē
 statuti idque mihi probatur, quia du
 bitatio, glos. & Doctor. non est circa
 vsum fructum, sed circa hypothecā.
 per. l. in quorum. ff. de pignor. At in
 vsum fructu. datur dominium: vt supe
 rius latē deduximus, tam in hac par
 te, quam in secunda. Et Cicer. in epi
 sto. famil. id nostrum appellat, quo
 utimur & fruimur. Denique impro
 * babilis videtur ea vulgaris differen
 tia, qua Bald. & Paul. nituntur inter
 verba legis, & verba statuti: ad quam
 malē citatur passim text. in. l. tertia.
 §. hæc verba. ff. de negot. gest. vbi. l.
 C. id non dicit, nec dicere potuit: cū
 in omni dispositione legis generalis.
 vel particularis, & hominis, pariter
 ratio attendi debeat, nec in dubio à
 verborum proprietate recedendum
 sit, vt facile ex multis probari posset,
 quæ cōsulcō omitto: & ita melius sen
 tire videtur Sali. in. l. serui. nu. 22. cū
 sequen. C. de noxal. vnde cauēdum
 est à Neguzā. & ab eis quos refert in.
 d. 2. part. 3. memb. nu. 72.

21 Ex hac autem regula prohibiti
 ua, ne pater alienet aduentitia filij,
 cauendum est ab eo, quod plures pu
 tant ex sententia Azo. posse patrem
 libere aduentitia filiorum alienare:
 Azo enim id dicere non potuit. ob
 stante hac. l. & l. fin. §. ipsum autem
 versū. non autem infra tit. 1. sed tan
 tum inquit Azo. in Rubr. de bō. quæ
 libe. nu. 9. quod nō potest pater alie
 nare hæc aduentitia, nisi ex causa ne
 cessaria æris alieni, quod filius solue
 re teneatur: iuxta tex. in. l. si. §. si au
 tē es alienum, infra tit. 1. & ex his iu
 ribus cessat dubitatio Tiraq. in prin.

l. si vnquam num. 32. Et subdit Azo.
 nu. 11. non. esse necessarium decre
 tum quando pater sic alienat ex cau
 sa necessaria: quod sequitur & extol
 lit Bal. in eo. §. si autem, in fine, & ibi
 Paul. nu. 2. Fulg. & Corn. id autem
 non satis aperit Alber. hic, nu. 1. ad fi.
 opinio tamen Azo. receptissima est,
 eamque probant Bald. Pau. Alex. in.
 l. præses. C. de trans. & alij, quos citat
 Tiraq. in. l. si vnquam in prin. nu. 28.
 C. de reuo. dona. vbi allegat Roma.
 Aret. Dec. Socin. & quam plures, idē
 que sequitur Iacob. in. l. 1. nu. 5. C. si
 aduer. vend. Seueri. in trac. de trans.
 q. 7. Afflic. decif. 393. nu. 1. Bene. in. c.
 Raynucius ver. duas, nu. 255. Lorior.
 de consanguin. Axiom. 40. & proba
 uit Cuma. in. l. 1. ff. de re. eo. & fatent
 omnes hanc opinionem cōmunem
 esse, vt etiā asserit Couas. lib. 1. resol.
 c. 8. nu. 6. vbi eleganter explicat quā
 dam. l. par. & secundum hanc opinio
 nem Azo. iudicatū vidi. De his etiā
 memini legisse Ioan. Ign. in. l. 3. §. ele
 ganter ex nu. 166. ff. ad Sillan. sed li
 brum nunc habere non contingit:
 cum hæc prælo dabantur. Sed cōtra
 Azo. & recepram sententiam tenet,
 Sali. in. d. l. præses: arguēdo à legibus
 quæ loquuntur de patre tutore vel
 curatore filij, qui non potest alienare
 sine decreto, vt in. leg. 3. C. de præd.
 min. l. si pupillorum. §. si pater. ff. de
 reb. eor. sed Alexā. & Ias. ibi bene re
 spondent, post Bal. & Pau. ea iura lo
 qui in filio emancipato, cui pater da
 tur tutor, vel curator, hic loquimur
 de filio fa. cuius pater est legitimus ad
 ministrator & lon gē plus tribuit lex
 patri quā tutori: vt Ias. probat & nos
 suprā latius deduximus in. 2. parte.
 Sed Ias. in. d. l. præses. nu. 5. inquit. pos
 se legendo & disputando teneri con
 tra Azo. vt scilicet non possi pater a
 lienare immobilia ex aduentitijs fi
 liorum.

Pin. debon. mater.

hiorū, sine decreto iudicis: & triplex arg. adducit, duo priora leuia sunt, nec ab vlla lege deducuntur: tertiū dicit Ias. fortiter stringere ex. d. §. sin autem es alienum vers. sed pater, ibi ritē, quod verbum solet significare solennitatem iuris: & ita cōtra Azo. teneri posse inquit ibi Cur. iun. nu. 15. & tenet Crotus in. l. frater à fratre, nu. 31. & Chas. in consue Burg. Rub. 6. §. 5. folio. 10. col. 4. nu. 14. Hispanus. Anton. Gomet. in. l. 48. Tauri. ad finem: & sic opinio Salic. aliquibus placuit: Ego à communi sententia non recedo, quia video hęc iura patri interdicere alienationem aduentitiorum, eamque specialiter permittere ob causam necessariam æris alieni: tunc autem ordinem explicare, quo fieri debeat alienatio: vt in. d. §. sin autem æs alienum: nec aliquam * mentionē facere de decreto, vel auctoritate iudicis: vnde cum nullibi talis solennitas scripta sit in patre legitimo administratore, rectē pro Azon. retorquetur argumentatio Ias. in dicta. l. pates. nume. 3. vers. vnum ne audiat qui sine lege loquitur: & inde responderetur ad argumen. Ias. ex dicto verbo, [ritē:] refertur enim ad causam & ordinem: secundum ea quæ dixerat ipse Imperator in. §. pced. vt bene aduertit Tiraq. vbi. suprà post Deci. conf. 209. numero. 3. colligiturque ex Ias. in. l. filius. ff. qui satisda. cog. Et fulcitur hęc sententia, quia lex in patre legitimo administratore nō distinguit circa ætatem filij: & sic pater non bene applicari iura loquētia de tutore vel curatore & decreto.

23 Cum tamen regula sit negatiua, vt pater alienare nequeat aduentitia filij, ex hac. l. & dicto. §. sin autem æs alienum. & d. versicul. non autem infertur vtiliter, quod pater alienan

te fundata erit intentio filij vendicātis rem alienatam: vt ferē in terminis tradit Deci. conf. 60. colu. 2. quia sufficit habere regulam: aduersarius autem probare debet causam limitationis, vel specialitatis secundū Bar. in. l. secunda, nume. 1. ff. si quis in ius voca. & ibi Ias. idem Ias. in. l. fin. nu. 14. C. de edict. diu. Adr. Deci. in. l. 1. numero. 8. ff. de regulis iuris. Dec. cō fil. 8. nume. 1. notanter Bald. in. l. 3. nume. 5. C. fin. regum. & ita is in quē pater alienauit non poterit vitare cōdemnationem, nisi probe alienationem ex legitima causa factam: facit doctrina Bar. in. l. si fortē. ff. de castre. pecul. & in simili Pau. Castren. in. l. vir. vxori. ff. ad Velleia. & quæ tradit Alex. conf. 18. lib. 3. vbi enim regula iuris est prohibitiva, non statuit confessioni contrahentis vel testantis, secundum Doctōr. vbi suprà: & Bar. in. l. cum quis decedens. §. codicillis, & §. Titia. ff. de leg. 3. Alex. & Decius in. l. si donatione. C. de collat. Dec. cōf. 20. Rip. in. l. si vnquā. q. 15. C. de reuod. don. bonus text. in. l. qui testa. 27. ff. de proba. notabiliter Dec. in. c. quæ in ecclesiarum, num. 27. de consti. & conf. 62. Ideoque si pater vendat filio spurio, (cui donare nequit) nō creditur eius confessioni, si dicat se recepisse pretium cōtra glo. d. l. qui testa. quæ communiter reprobat, secundum Ias. in. l. si is qui ex bonis, col. si. ff. de vulga. & Deci. conf. 311. colū 2. probatur in. l. 1. C. de natur. libe.

24 Constat igitur ex prædictis, regulariter interdici patri alienationem aduentitiorum, excepta causa necessaria, & sic est limitatio ad regulam, quæ comprobatur ex vulga. leg. 1. ff. defund. dora. ibi, [quia hęc alienatio non est voluntaria,] qui textus. vbiq; allegatur atque ita à Bartol. intelligitur: vt prohibita alienatione non

ne non censeatur prohibita ex causa necessaria: ad idem etiam citari solet tex. in l. peto. 71. §. prædium. ff. de lega. 2. Sed non bene allegatur: quia ibi res non distrahitur, sed tantum datur emptori ius retinendi pro tempore, quo res duratura esset penes debitorem, cuius bona alienantur: sicut in casu notabili. l. Statius. 48. §. vlti. in fine. ff. de iure fisci. de quo infra, ad idem notatur tex. in l. alienationes, 13. ff. famil. herciscun. ibi, [duntaxat voluntariæ, non quæ causam habent necessariam:] & ibi Albe. & Flori. notant. Mihi etiam ad idem est optimus tex. in l. tertia. §. ite quæri. ff. de reb. eor. ibi, [hæc enim alienatio non sponte fit.] & ibi, [valebit alienatio propter rei iudicatæ autoritatē.] Et inde colligitur ratio ad tex. nota. in l. magis puto. §. si pupillus, vers. sed si pater, & vers. idemque, & vers. eadē ratione. ff. eo. vbi res immobilis sine decreto traditur à minore vel tutore, quando præcedebat obligatio eius, cui minor successit: quia lex tunc alienationem hanc necessariam censet: id etiam probat tex. in l. 1. & melius in l. 3. C. quando decre. opus non est: vbi ex iussu vel obligatione testatoris alienatur res immobilis inconsulto prætore. In eandem sententiam potest notari tex. in l. non tantum. lib. 51. §. ijs autem. ff. de fideicom. lib. & in l. alieno. 31. §. qui fidei commissariam. ff. eo. vbi minor manumittit & alienat ex fideicommissio & iussu testatoris, quod aliàs facere non posset lege prohibente: idem probat text. in l. causam. 20. ff. de manumiss. ex quibus iuribus assignatur ratio decisioni notabili. l. fistulas. 78. §. 1. ff. de contrah. emp. vbi tutor sibi author est, sibi que possessionē tradit rei quæ emerat à patre eius, cuius tutor est, de quo alibi plura scribo.

25 Ex. d. §. fundum. l. fistulas. & ex. d. §. sed si pater. l. magis puto: pater traditionem rei venditæ necessariam appellari, ideoque iura ibi permittunt tutorem sibi tradere, negotiumque perfici inconsulto. Vnde ultra Doctor. utiliter colligo, illis iuribus probari doctrinam gloss. in. §. pretium. verb. tradatur, institu. de emptio. & venditio. quæ, reiecta antiquorum varietate, bene resoluit, venditorem habentem facultatem rei tradendæ præcisè teneri tradere, nec liberari soluendo interesse: & idem probat Bar. in l. stipulationes non diuiduntur nu. 39. ff. de ver. oblig. & est recepta doctrina secum Alex. ibi. nume. 30. Ias. nu. 35. qui prædictam gloss. ex tollunt, & ita Ange. Areti. in. §. actio num. nume. 14. Insti. de actio. dicens eam glo. sing. & ibi Ias. nu. 147. idem Ias. in l. quoties. nu. 34. C. de rei vñd. Deci. in l. in actionibus, nu. 16. ff. de in lit. iuran. & in l. certi conditio. colum. 7. ad fi. ff. si cert. petat. idem asserit Anto. Burg. in Rub. de empt. & vendi. nu. 3. dicens, eam gloss. meliorem de iure, & magis communiter approbatam, aduersus aliquos contra dicentes: & ita Bal. in l. contractus, nu. 14. C. de fide instrumen. & Bar. in l. 1. nu. 13. & ibi Paul. nu. 4. ff. de actio. emp. de quo etiam agit. Tiraq. videndus lib. de retractione. in fine. §. 7. nu. 55. & latissimè nouissimus Reminald. in. §. 1. ex nume. 37. Insti. de donat. vbi ex nu. 58. variè limitat: mihi autem, vt dixi, pro communi sententia sufficerent prædicta iura, quæ hic notavi: probatur etiã ex. d. §. pretium. ibi, [omnino tradatur:] & in l. ex emptio. 11. ff. de actio. empt. ibi, [id præstari quod inter contrahentes actum sit:] & ibi, [imprimis ipsam rem præstare venditorem oportet:] & inde intelligitur tex. in. §. pen. vers. idem ait.

K 4 ead. l.

ead.l.& l.i.co.tit.quibus Bulg.& cō
tradientes nitebantur: dum enim
ea iura dicunt, venditorē non tradē-
tem ad interesse cōdemnari, intelli-
guntur in fauorem emptoris: quan-
do scilicet res tradi non potest, non
verō permittitur venditori, ne rem
tradat: & ita vsu obseruatur. In idq;
verē adduci potest(cūm.M.ā glo.ci-
tato) tex.in.l.qui restituere. ff. de rei
vend.de his etiam quod ad interesse
agit Molin. in. l. vnica. numero. 80.
cūm preced. & seq. C. de sent. quæ
pro eo.

26 De causa necessaria latē & vtili-
ter agemus vel in fine huius.l. vel in.
l.fi. §. filijs autem, titu. seq. in interim ve-
rō ex supradictis infertur alia limita-
tio ad reg. vt pater distrahere possit
ea quæ tempore perirēt, seu quæ ser-
uari non possint, vel quæ sine utilita-
te sumptuosa essent: quasi tunc alie-
nandi causa necessaria sit, ex tex. no-
tab. in. l. Aristo. 5. ff. de iure delibe.
ibi, [tractu temporis deteriores:] &
ibi, [sumptuosa veluti iumenta, aut
venalitia:] & ibi, [res alienum quod
sub poena vel pignoribus debeatur:]
& sic. l. C. tam iustam ibi censet cau-
sam utilitatis q̄. xris alieni, seu neces-
sitaris: licet in alijs sit differentia: vt
per Deci. in. l. 2. nu. 6. ff. de offi. eius
cui manda. est iurisd. & ita tex. in. l.
ait prætor. 7. ad fi. cod. tit. ad idem bo-
nus tex. quem ibi commendat Bal.
in. l. nō solum. 56. ff. de petit. hæredi.
ibi, [non solum ad res alienum, sed &
si impensæ necessariae factæ sunt:] &
ibi. [vel si mora res perituræ deterio-
resue futuræ erant:] vbi etiam hæc
equiparatio benè probatur: & in. l. 8.
ff. de mino. ibi, [in rebus fortuitis ca-
sibus subiectis] tex. & Doct. in Au-
then. si quas ruinas. C. de Sacros. ec-
cle. & arguēdo de tutore, à fortiori
ppatre legitimo administratore ad-

duci potest cum prædictis iuribus. l.
lex quæ tutores, vers. pen. & fi. C. de
admini. tut. & ita ampliatur. d. §. sin-
autem es alienū: & §. sed pater. vers.
nō autem. l. vlt. infr. tit. 1. vbi satis id
probat imperator ibi. [exceptis reb⁹
quæ onerosæ hæreditati sunt, vel quo-
cunque modo damnosæ, quas sine
periculo vendere patri licet:] specia-
lia antē multa ob eam causam, quōd
res tempore peribunt, vel deteriores
reddentur, ornant Ias. & Rip. in. l. cū
res. ff. de dam. infec. Feli. in. c. cum ac-
cessissent. nu. 20. de const. idem Feli.
in. c. fi. col. fi. de iudi. Hipo. in. l. qui
eādem. ff. ad. l. Corn. de sic. & alibi
sepe. idē Ias. & Hipol. & Alcia. lib. 1.
de ver. fig.

27 Hinc inferri potest ad quæstionē
aduētiōrū, in quibus sunt aliqua im-
mobilia subiecta inundationi prope
mare, vel flumen, vel simili periculo
obnoxia: ex prædictis enim iuribus
satis colligitur posse patrem tales res
distrahere: & idem fortius colligitur
ex Doct. statim citandis: facit tex. l.
verū. 12. §. si locuplet. ff. de mino. ibi.
[prædia ruinosa:] & ibi. [prædia ruāt]
& ibi, [multis casib⁹ obnoxia:] talia
enim bona iudicantur vtilia, nec excu-
sant vt immobilia: secundū Bar. in. l.
2. col. fi. nu. 19. ff. solu. ma. vbi ampliat
ad bona sita in mōtib⁹ quæ cū aquis
diluantur: & ita Alex. & Ias. in. 4. limi-
ta. in. l. sciendum. ff. qui satisfd. cog. &
Alex. in. d. l. 2. nu. 20. cū Bar. & ita te-
nere omnes asserit Parp. ibi. nu. 87.

28 Amplius voluerūt graues Doct. vt
tutor vel curator possit alienare sine
decreto, molēdina & bona sita iuxta
flumē obnoxia inūdationi: ita Ang.
vbi Fulg. id commendat in. d. l. nō so-
lum. ff. de pet. hære. & Rip. in. l. quo-
minus nu. 126. in. fi. ff. de flumi. & Hi-
spa. Pala. in repet. c. per vestras. §. 18.
num. 4. & Rubeus conf. 138. colum.
1. vbi

1. vbi id extollit, & dicit neminē con-
tradidere: & Tiraq. de retr. lign. §. 1.
* glo. 7. nu. 91. Ego nō dubito hos pa-
tres errasse. licet enim bona sint sub-
iecta periculo inundationis vel simi-
li, non ideo alienari debent incōsul-
to pratore: & periculum quod ipsi
Doct. cōsiderāt, erit pro causa decre-
ti, quod necessariū est in alienatione
immobiliū, etiā si talia sint vt illis ca-
rere expediat. l. magis puto. §. si as a-
lienum & l. si fundus sterilis. ff. de re-
bus eor. & ideo causa iusta ad has alie-
nationes non sufficit sine authorita-
te iudicis, vt cōstat ex illis iuribus, &
ita apertē. l. C. in l. Aristo. ibi [adito
pratore:] & d. l. ait prator. §. fin. ibi,
[prator aditus:] quod etiā probatur
ex l. si. ff. de cura. fur. ibi, [donādi cau-
sa:] & ibi, [magna vtilitate, cognitio-
ne iudicis:] quod pro maiori securita-
te (maximē ne iudices parū periti de-
cipiātur) cōfirmari potest ex Bal. qui
forſan id voluit, in l. si. §. nō autē, in fr.
ti. seq. ex Bar. Pau. l. as. in l. cū hi. §. cā.
ff. de trāfactio, dū ibi gl. reprobāt: &
potest colligi ex Afflic. decif. 87.

29 In patre igitur alienāte veriū pu-
to, quod in tutore & curatore inad-
uertenter Doct. scripserūt: cū enim
in patre iusta causa sufficiat absque
decreto, vt suprà, valebit alienatio
ex prædicta causa, atque ita securus
reddetur emptor, vel is in quem alie-
natū est: per tex. in d. l. si. §. pē. suprà
citato, ibi, [sine periculo vendere pa-
terna pietate licet:] quæ verba mihi
videntur cōprobare opinione Azo.
* quā superius defendim⁹, & receptio-
nem diximus. Videtur enim ibi text.
totā hanc cōsiderationem paterno
cōf. cōmit. nec puto indist. verum,
quod Bar. Ale. l. as. & alij sup. cit. scri-
ptalia mobilia iuxta flumē vel ma-
re sita, nō excu. à satisfd. nec vt immo-
bilia iudicari: cōtrariū enim suadet,

cōm. homi. opi. & cōsuet. quæ vide-
mus molend. aliaq; bona. etiam in un-
dationi & periculis obnoxia, vt pre-
tiosa æstimari: quæ hominū opinio
in his maximē attendi debet, iuxta
vulgar. l. pretia rerum. ff. ad l. falci. &
ideō videm⁹ in prædictis iuribus nō
excusari decretū, etiam in talibus bo-
nis: & sic regulantur vt vera immo-
bilia.

30 Ex prædictis satis infertur alia limi-
tatio generalis: vt nō obstāte phibi-
tione possit pater alienare, quādo id
filio vtilius fuerit, vel vt ex alienatio-
ne aliqd maioris vtilitatis filio accre-
ſcat: qđ ex verbis. d. §. pen. l. si. tit. seq.
ita generaliter notat gl. in l. quæcūq;
verbo interdicta, cod. tit. vbi Bal. nu.
1. id dicit menti tenendū. & Aret. in
l. mutuū, ad fi. ff. de acqui. here. vbi eā
gl. extollit: & Soci. in l. cōditionibus
pupillus, nu. 1. in princ. ff. de cōdi. &
demon. Gomet. in §. omniū, col. 10.
Insti. de actio. l. as. in l. cōtra iuris. nu.
8. ff. de pact. Tiraq. alios citās in li. de
iure marit. gl. 8. nu. 74. char. 332. secū-
dum nouā editionē: quod confir-
matur ex multis, quæ Soci. & l. as. cumu-
lāt in dictis locis, & Feli. in c. causam,
in. 1. nu. 8. de iudi. & maximē confir-
matur ex tex. cū glo. in l. 2. ff. de acce-
ptil. vbi admittitur obligatio impu-
beris sine tutore, quando ex ea sequi-
tur vtilis liberatio: quam gloss. ex-
tollunt Soci. & l. as. vbi supra: & Ale-
xan. in dict. l. mutuū, num. 10. l. as. in
l. more. nu. 11. ff. de acq. here. & in l.
potuit. num. 3. C. de iure deli. quibus
adde gl. in prin. Insti. de auth. tut. vbi
est bonus tex. ibi, [nanq; placuit me-
liorem cōditionem licere eis face-
re, sine authoritate tutoris:] & idem
probat tex. in l. 1. C. de authori. præ-
sta. Sic in varijs iuris articulis tradūc
Docto. vbi supra, latiusque Tiraq. 8.
quæst. d. gloss. 8. ex num. 36. quando
K 5 in ali-

Pin. de Bon. Mat.

in aliquo actu requiritur solennitas fauore alicuius personæ, valere actum absque ea solennitate, si reperiatur uti lis tali personæ: quod tradit Imol. in l. cum lex, ad ff. de fideiuss. quem sequitur Soci. iunior. conf. 28. num. 11. lib. 2. Et multa in hunc sensum tradit Corfin. notab. verb. pupillus. fol. 177 Idem probant multa iura ultra supra citata: text. in l. non ideo minus. C. de proc. & in l. nec tutoris. C. de contrah. & commit. stipul. Idem probat tex. ubi notat Albe. in l. prima. ff. de quib. in loc. sac. ibi, [quod ornamentum causa fit.] Et bonus tex. in l. si filius 11. ff. de ritu nup. ex quibus assignatur ratio. l. multis non note. ff. de lib. & posthu. & l. filius matrem. C. de in offi. testa.

Sed in hac re Doct. aliquando variant, ut tradit Tiraq. in d. loco, maxime num. 62. Et præcipua varietas adducitur ex tex. & glo. in l. cum. 2. 8. §. cam. ff. de transact. ubi tex. inquit valere transactionem absque solennitate, quando continet utilitatem eius cuius fauorem solennitas requirebatur: aut patet ibi, [quia meliorem conditionem suam.] Et glo. ibi verb. alimētarius: infert, ad alienationem rei minoris, vel Ecclesiæ, ut valeat sine solennitate, quando reperitur utilis ipsi Ecclesiæ vel minori. Sed Bar. ibidem eam glo. reprobatur, & Alber. num. 2. post antiquos: & magis communiter doct. secundum Ias. ibi. num. 2. Et idem Ias. in d. l. contra iuris, in fine princip. & Feli. in d. c. causam. num. 8. hoc tanquam receptissimum tradens, licet neminem citet: quod tenuerunt quamplures à Tiraq. citati in d. loco, num. 56. 57. & sequen. Sed quauis Ias. & alij dicant glo. communiter reprobatur, id non omnino expectatum est, cum non pauci eam sequantur, ut curiosè refert Tiraq. ubi supra

nu. 62. & Corf. ubi supra. Et idem Ias. sibi contrarius in §. action. nu. 43. in fti. de action. quarta, ubi eam glo. sequitur. quaque magis probare videtur Tiraq. eo maxime, quia secundum eum nemo respondet tex. in d. §. eam ubi Ias. nu. 2. de solutione cogitandum relinquit. Feli. tamen in d. cap. causam nu. 8. distinguendo respondere videtur, in ver. solutio. cuius non meminit Tiraq. citans ad eandem distinctionem Alex. & Fab. Ego autem non dubito opinionem Bar. & Alber. magis communem & veriorum esse, nec video qualiter negari possit: quia iura apertissime habent, solennitatem requiri in alienanda re minoris vel Ecclesiæ, etiam si agatur de alienatione utilitatis: aliter enim decretum non interponeretur, ut l. magis puto per totam. ff. de reb. cor. & in l. si. ff. de curat. furio. cum ijs quæ adduximus supra nu. 28. & tradit Afflict. decif. 87. & ex his tolluntur obiecta Dec. contradicentis in c. quæ in ecclesiis. nu. 9. de constit. hanc tamen varietatem glo. & Doct. concordat nouissime Molin. ad Dec. in c. 1. in. 1. lect. verb. [contentioso:] litera [n.] de constit.

32 Sed conciliatio Moli. non erit necessaria, si artēdas ad aliam resolutionem receptam quæ in ea difficultate habere possit pro parte minoris vel Ecclesiæ approbati, vel reijci alienationem, quæ sine solennitate facta est: ut tradit utiliter Ias. in d. §. eam transactionem, referens plures, & in simili permulta Feli. in c. dilectus in. 2. nu. 8. ex vers. 3. de rescript. arg. glo. celebris in l. eleganter: verb. nullam. ff. de dolo, similis in l. iuris gentium. §. Prætor ait, verb. dolo. ff. de pact. glo. etiā in l. in causis. 17. verb. ne inter, ibi, [seius fauore:] ff. de minor. gl. in l. si. dolo. C. de resc. vend. & ex multis utiliter comprobatur Tiraq. in d. libr. de iure mari. glo.

glo. 8. q. 10. nu. 92. cum sequen. electio ergo postea solenniter facta validabit præcedentem alienationem etiam inuito eo cum quo minor, vel ecclesia contraxerat, vt volunt gl. & Doct. in dictis locis: in quod notari solet text. optimus in l. Iulianus. 14. §. si quis à pupillo. ff. de actio. emp. ibi [ex vno latere constat contractus:] facit glo. notab. l. si fundus. §. eleganter, verbo. exercere. ff. de lege comm. quam ibi expendit Bal. Hæc tamen intelligi debent nisi pars aduersa ante iudicium vel actum consummatum opponat defectum solennitatis: tunc enim non erit electio personæ privilegiatæ volentis actum sustinere ob vtilitatem: vt eleganter ex Bal. tradit Hispa. Pala. in rep. Rub. §. 68. nu. 7. quos probat Tiraq. vbi supra nu. 88. idem vult Ias. in l. non eo minus, nu. 1. vers. limita. C. de procur. & Chaf. in cons. Burg. Rub. 3. §. 1. nu. 27. fol. 128. col. 4. Addo in simili veram & receptam sententiam ex l. licet. C. de procur. per quā (secundum Ias. ibi, nu. 10. vers. sed tunc) limitatur glo. si mater. §. hoc iure, verb. deducit. ff. de except. rei iud. de qualitate Ias. in d. loco. & Felinus in c. causam. numero. 9. de iudic. tradit Angelus Aretinus in paragrapho item si, colūna antepenul. Inst. de except. & Pau. in l. licet. ff. de iudicijs. vt scilicet non possit quis ratum habere gestum à falso procuratore, quando defectus mandati oppositus fuit ante finem actus: hæc enim resolutio recepta est Limitantur etiam aliqua iura ex supra adductis: vt non valeat actus iudicialis vel conuentionalis deficiente solennitate, etiam si sit vtilis personæ, in cuius fauorē solennitas requiritur, quādo persona talis est, in qua intellectus prorsus deficiat, vt in infante notat Bald. in l. 1. C. de autho.

præst. quod etiam patet in furioso, iuxta text. in l. furioso. 9. vbi Bart. & omnes. ff. de rei iud. tradit Ias. limitando text. ibi in l. non eo minus. nu. 1. vers. 2. C. de procur.

34. Illud tamē omittendum nō fuit, quod communiter Doct. notant ex text. quem extollunt, in d. l. Iulianus. §. si quis colludente. ff. de act. emp. vt quando contractus ita claudicat, potestque ab altera parte tantum rescindi, vel nullus declarari: possit tamen pars aduersa agere, vt persona priuilegiata vel alia, in cuius fauorē actus irritatur. declarat: an velit stare conuentioni, vel ab ea recedere ex verbis text. ibi, [hactenus agendum, vt aut stetur emptioni, aut discedatur:] & in vers. sequē. eiusdem text. agitur de minore circumuento: & idem respondetur ibi, [vt in superiori casu:] & illum modum agendi alibi nō reperiri asserunt Pau. & Fulg. ibi, Bald. in l. dolum nu. 2. C. de peric. & commod. rei vend. & ibi Salic. nu. 1. Ias. in §. actionum. nu. 42. Inst. de acti. & in l. transactione finita: ad finem. C. de transact. Et ex eodem text. vñum vtile inferit Molin. in consue. Pari. §. 41. nu. 46. fol. 328. Sed eandem decisionem. d. §. limitat idem Molin. de contract. vsurar. q. 11. nu. 157. & Tiraq. videndus in fine sui libri de retract. nu. 149. cum sequen.

35. Qua in re aduertendum est quod is modus agendi ponitur in dict. §. si quis colludente, in maiorem vel minorem circumuentum. Deinde sequitur statim. §. si quis à pupillo: vbi in pupillo I. C. inquit contractum claudicare: nec reperit quod proximè dixerat in minore. Ideoq; Bart. ibi intelligit, nō procedere in pupillo, qđ dictum fuit in minore: vt sic contrahens cum pupillo non audiatur petens eam declarationē, an pupillus stare velit contractui.

Pin. de Bon. Mat.

Atui. Et ita intelligūt Alber. Paul. Fulgo. & Salic. ibi, quod confirmatur ex Bal. & alijs citatis proximè. nu. 33. ad finem. Quam differentiā non aduertunt aliqui ex supra citatis: & contra eam loquitur Tiraq. de iur. mari. glo. 8. q. 10. nume. 91. ibi, [minore aut pupillo.] Addo etiam, quod Anto. Capi. decis. 110. cōtra omnes supra citatos (ab eo autem ommissos) scribit, non debere quem audiri in prædicto modo agendi. Sed miror non aduertere se loqui contra text. Bar. & omnes in d. §. si quis colludente. Quod etiam non aduertit Rebus. 2. Tom. constit. Galli. glo. 6. artic. 2. nu. 7. pag. 149. sequens solum Capitium.

36 Possent aliquo modo excusari Capi. & Rebus. auctoritate Alex. ad Barr. in d. §. si quis colludente (quem non referunt) vbi Alex. videtur intelligere tex. quādo ageretur ad eam declarationem aduersus maiore factum: non autem durante minore ætate. Quod etiā videtur probare Imol. in clem. 1. nu. 28. de in integr. resti. Sed Bar. in d. §. Paul. & Fulg. planè intelligunt tex. etiā durante minore ætate. Quod etiam magis videtur ex mente Doctor. in locis supra adductis: & colligitur ex Tiraq. de retrac. in fine nu. 149. Idq; magis congruit literæ: quia I. C. loquēs de minor. circumuēto permittit eum agēdi modū: & sic retinet eosdē terminos minoris ætatis, diuinatoriumq; esset subaudire, minore factum esse maiorem. Quod etiam vrgēter cōprobat ex exemplo ecclesiæ: aduersus quā in eisdem terminis receptū est agi posse, vt declararet, an velit stare conuentioni: vt tradunt Docto. vbi suprā, & Hispa. Bernar. à Luco. reg. 147. in septima similitudine. Videtur tamē necessariò intelligendū, vt ea declaratio à minore fieri nequeat, nisi adhibita solennita

te, quæ in principio eius actus interuenire debuisset. Vt colligi potest ex Matefil. notab. 156. ibi, [sit paratus facere interuenire solennitatē:] aliās eodem modo periclitatur declaratio minoris, quo actus principalis arg. l. doli. 9. vers. idemq; ff. de nouat. ibi, [rursus circumuenitur minor.] Nec puto tutum quod Bartol. Pau. & Fulgo. volunt, in dicto. §. si quis colludente, dicentes minorem eo casu semel declarantem se velle stare conuentioni, non posse amplius restitui. Ad quem effectum intelligunt text. ibi, induxisse illum agendi modum idq; forsan ob calorē iudicij, sicuti in proposito sentit Nicolaus de Mil. in suo repertorio verb. minor. intelligens Bartol. quando iudex confirmaret, eam declarationem minoris vt tunc amplius restitutio non detur. Quod etiā probat Aufre. (vir doctior quam plures putent) ad decis. capellæ. quæ stione. 53. ad finem. Sed hæc mihi nō placent: quia nec calor iudicij, nec autoritas iudicis tollunt restitutionem minori, ve ecclesiæ, vt. l. siquidē C. de præd. mino. Panor. in capitulo cum causa. nume. 6. de emp. & vdi. & in capitulo constitutus nume. 8. de in integr. resti. nec declaratio vel electio semel facta potest restitutionem tollere: cū postea variare liceat minori: vt in. l. & si sine. 8. §. restitutus. ff. de minor. & in. l. fina. C. si sepius in integr. restit. postul. cum traditis à Matthæ. Afflict. libr. 2. constitut. Neapol. Rubric. 40. numero. 11. & latius scribo in materia restitutionū. Vnde intelligo I. C. in d. §. si quis colludente, eam declarationem petendam, præstandamq; scribere, vt de præsenti res habeat statutum validitatis: vtque contrahentes omnino incerti non extrent de effectu conuentionis. Non autem vilo pacto

cto I. C. ibi sentire potuit, ex ea declaratione semel facta, negandam postea restitutionem minori leſo, contra iuris principia: maximè, cum materia restitutionis diuerſiſſima ſit, nihil que commune habeat cum ea quã I. C. ibi tractat. Ideoque à tam diuerſiſſillatio fieri non debuit: iuxta vulgar. reg. l. Papinianus. ff. de minor. l. ſi. de calumn.

37. Quod forſan alibi nõ reperiẽs. Po teſt etiam pro limitatione notari qđ ſcribit Alberic. hic, col. 2. num. 4. ver ſi. quid ſi pater: dicens quod pater po teſt alienare ſuum vſumfructum, præ ſupponens idẽ poſſe regulariter quẽ liber fructuarius per text. quem ad ducit in l. arboribus. 1. 3. §. vſumfructua rius. ff. de vſufruct. deinde ſubdit, q. pater alienans rem aduentitiam filij, cenſetur tantũ alienare vſumfru- ctum quem in ea habet, adducit rex. in l. qui tabernas. 3. 2. ff. de cõtrahen. empt. & ſic ſunt in hoc duo dicta Alber. eumq; ſequitur Hiſpan. à Conas Ruu. lib. 1. reſol. cap. 8. nume. 7. verſi. quod ſit. Huius primi dicti imme- mor fuiſſe videtur Fernan. Loaz. in l. filiuſſam. §. diu. nume. 17. ff. de leg. 1. vbi in dicto, & præſuppoſito totũ contrarium vult: aſſerens, patrem non poſſe alienare ſuum vſumfru- ctum, per text. quem nõ in ſubtiliter expendit, in l. cum oportet. §. non au tem, verſic. & ſi. quid: in frã titu. 1. vbi text. patri permittit alienare ea quæ ſibi accreſcunt ex fructibus, quaſi nõ ipſum vſumfructum: & tunc ſubdit patre alienãte vſumfructum, ſtatim eum cõſolidari cũ proprietate, ſicut in vſufructu cõmuni. per. §. ſinitur, quẽ allegat. In ſt. de vſufu. & ſic vide tur ex diametro Alberico aduerſari: vterq; tamen in hoc equiparat vſum fructum patris, & aliorũ. Alber. vt pa ter, aliusque fructuarius alienare poſ

ſit. Loaz. vt neuter eorum poſſit, & cum ipſi pugnare videantur, verum que refert, & ſequitur cũ diſtinctio- ne Couas Ruu. d. c. nu. 7. Eandẽ equi parationem vſusfructus paterni & aliorum probat Alber. in l. in vendi- tione. ff. de bon. poſſ. nume. 1. In hoc multa aduertẽda ſunt. in quibus ſcri ben. non ſine in commodo Reip. la- pſi videntur. Et primò cauẽdum eſt ab Alber. quatenus videtur admitte re alienationem totius paterni vſuſ- fructus: licet enim commoditas, vel ius vſusfructus à patre alienari poſ- ſet, nõ tamen trãſferri poteſt in aliã perſonam qualitas legitimi admini- ſtratoris, quam pater habet: cum per ſonalis ſit, nec lex eam alteri tribuat, vt notiſſimum eſt, & ſuadetur ex re- gu. l. quia tale. ff. ſolu. matri. & ex ver bis text. in l. per procuratorem. 89. ff. de acquiren. hæred. ibi, [mutatione perſonæ, caſtrenſia eſſe deſierunt:] nec cõtrarium huius dixiſſet Alber. vir doctiſſimus. Magis tamen ab eo- dem Alber. cauẽdum eſt, dum eius verba ſonant, Patre alienãte rem ad- uentitiam filij, valere alienationem quoad vſumfructũ ipſius patris, qua ſi filius non poſſit tunc rem vendica re. Hoc enim periculofum eſt: vt cõ- ſtat ex his, quæ diximus ſuprà, in. 2. parte, & tractamus inferius nu. 74. cõ- trariumq; vt receptum ſcribit Couas Ruu. d. c. nu. 6. verſ. nam ſi venditio. Nec minũs cauẽdum eſt ab Albe- & alijs, quos citat Couas Ruu. d. nu. ſeptimo, dum tradunt ſimpliciter: pa- tre vel alio fructuario rem vedente cenſeri tantum ab eo vèdi, & ab em- ptore emi ius, quod vendens habet: & ſic ipſum vſumfructum tantũ, vel eius commoditatem. Id enim verum non eſt, pluresque decipere poſſet; qui enim à patre, vel fructuario rem aliquam emit, iuſte & vero ſimiliter ignorare

ignorare censetur, quod veditor nō habeat in ea, nisi vsumfructum: cum emptor totam rem emere intendat, eamque liberē & plenē sibi vendi putet. l. in venditione. 42. ff. de action. *

empt. glos. in. l. ex his prædijs. C. de cuiuslibet. Nec obstat. d. l. qui tabernās, ab Alberi. hic, & à multis alibi nō benē adducta: loquitur enim text. apertē de tabernis sitis in loco publico, quarum proprietates ratione soli, cui e deficiū cedit, ipsius Reip. est, priuatorum vsum tantum vbi ibi tex. habet, Quapropter si emptor eiusdem loci notitiā habebat, satis admonitus cōsetur ex qualitate rei, & tunc venditorius tantum, quod habet, alienare videtur: aliās oporteret venditorem apertē admonere emptorem de quācunque qualitate minuente ius rei, quæ venditur. Et ita ad eandē. l. qui tabernās, melius sentit Bal. in Rub. C. de contrahen. emp. nu. 6. Paul. in. l. serui electione. §. fin. num. 2. ff. de legat. 1. & ibi Aret. colum. 2. & alij, quod benē probat Ias. in. l. fin. num. 86. C. de iure emphyreo. & ita resoluta sunt, quæ inuoluit Gozad. cōf. 24. numero. 7. & addi possent, quæ diximus suprà in. 1. parte Rub. ad. l. cū tabernam. ff. de pignor.

38 Sed iam radicem huius difficultatis petamus quæ pendet ex cognitione verioris sententiæ, circa alienationem vsumfructus: in qua scriben. mirē variant, tam ex professo, quā latentē: quod proximē dixi non esse sine detrimento Reip. cum quæstio sit quotidiana, ideoq; magis animaduertenda: quā hic exactē pro virili examinare intendo. Constat autem ex superiori relatione, Alberi. quasi indubitatum præsupponere, quemlibet fructuarium posse iurē distrahere suum vsumfructū, atque id, quod habet in alium transferre, non expe-

ctato cōsensu proprietarij: nec ex tali alienatione vsumfructū ad proprietatem reuerti. Cuius contrariū quasi indubitatum etiam præsupponit, Loaz. vbi suprà per dict. §. finitur. Et sic vides iura vt expressa ad duo contraria, & pugnantia allegari. Scilicet §. finitur. cōtra fructuarium: ne alienare possit, & alienādo perdat vsumfructum. l. arboribus, pro fructuario: vt alienare possit, nec vsumfructus amittatur: quæ in re alia iura citari possunt, quæ eodem modo pugnant videntur: nam l. C. in. l. venditione, & in prin. ff. de bon. auctori iudic. poss. & clarus, in. l. cui vsumfructus. 74. ff. de vsumfru. & habet, vsumfructum alienari posse: quod autem vsumfructus alienari nequeat, magis vrget litera textus in. l. si vsumfructus 76. vel. 66. ff. de iure dori. de qua statim: & illa, cū dicto. §. finitur. adducitur ab ijs, qui tenent fructuarium non posse vsumfructū alienare: pro quibus etiam potest adduci text. qui allegari non solet, in. l. nona. C. de vsumfructu. hæc de iuribus: nunc de Doctor. Gloss. in dicto. §. finitur, verbo cedendo aperte vult, quod si vsumfructuarius alienet suum vsumfructum, nec exprimat se alienare: commoditatem seu facultatem percipiendi fructus alienatio nō tenebit, & in super vsumfru. admittetur, & cū p proprietate cōsolidabitur, & ita gloss. in dicta. l. si vsumfructus & originaliter id voluit Azo. in summa. C. de vsumfructu. numero. 20. idemque videtur probare Alberic. sibi contrarius in dicta leg. in venditione, in fine, citans dictum §. finitur. idē securē vt indubitatum tradit Paul. in. l. quarta. ff. de nouat. ad finem idem Paul. in. l. qui Romæ §. duo fratres, columna secunda. numero. 4. in fine. ff. de verborum obligationibus per dictū. §. finitur. & ibi Alex.

Alexan. colum. penult. & fi. per. d. l. si
 vsusfructus, idē vt receptissimū pro-
 bat las. in. d. §. duo fratres, nu. 80. c. fi
 & Rip. nu. 88. idē vt receptū & indu-
 bitatū tradit Soci. conf. 10. nu. 13. lib.
 1. Corn. cōfi. 2. 18. in fine. lib. 3. Loaz.
 in. d. §. diui. nu. 17. & Couas Ruu. vbi
 suprā idemque non obscure probāt
 Doc. proximē allegandi, tenētes aliā
 conclusionem mitiorem: cū hac ta-
 men quōdā alienatio vsusfructus non
 valeat: item quōd ex ea poterit vsus-
 fructus ad proprietatē reuerti, & ita
 Fab. & plures in dicto. §. finitur, nu. 1.
 & denique hoc ab omnibus receptū
 asserit nouissimē Antoni. Gomet. in
 tomo de contract. cap. 15. nu. 15. id-
 que etiam magis asserit in commēt.
 ad. l. 70. Tauri. nu. 33. & tanquā si-
 ne dubio id ab omnibus probatū tra-
 dit Card. Paris. conf. 71. nu. 3. lib. 2.
 Alij distinguūt, dicentes, quōd vsus-
 fructus non potest alienari, nec eius
 alienatio prædicta pœna carere: po-
 terit autem licitē alienari commodi-
 tas eiusdem vsusfructus, tanquā di-
 uersa ab ipso vsufructu: quod inter
 alia probat glo. in dictis locis: Bal. in.
 l. res quarum. C. de iur. doti. & Bar. in
 d. l. in venditione, & in. l. interest. C.
 de vsufruct. Bar. & Alex. in. l. cum Ti-
 tio. ff. ad. l. Falci. quod receptissimū
 fatentur Conas Ruu. & Gomet. vbi
 suprā: & Fabia. in tract. de empt. &
 vend. quæst. 21. nu. 53. sub. 4. quæst.
 principali: & comprobatur ex mul-
 tis, quæ Docto. tradūt in varijs locis,
 distinguentes inter ius, & commodi-
 tatem: vt tradit Pala. in rep. cap. per
 vestras. §. 38. & Tiraq. de retrac. lign.
 §. 1. glo. 7. nu. 46. & Afflict. lib. 3. con-
 sti. Rubri. 5. nume. 19. & las. in. l. cum
 filio, ex nume. 157. ff. de lega. 1. quod
 plenius tradimus in auth. idem est
 infrā tit. 1. & in hoc nemo discrepat.
 Alij autem ex proximis conclusioni

bus aliam mitiorem colligunt: vt sci-
 licet fructuarius alienans vsufru-
 ctum, intelligatur in dubio aliena-
 re commoditatem: ad quod citatur
 Bald. in. l. 1. C. si pign. pign. dat. sit: cu-
 ius litera ibi corrupta est, id tamē ab
 eo colligit, & commēdat Soci. conf.
 66. nu. 7. lib. 3. Cur. Iunior, conf. 142.
 col. penul. 15. Aimo. Craue. conf. 52.
 nu. 5. idem latius conf. 222. nume. 8.
 & sequen. idque dicunt hi patres te-
 nendum, vt actus sustineatur, & pœ-
 na vitetur, & ultra eos idem probat
 Aret. in. l. filius à patre, colum. 5. post
 princip. ff. de libe. & posthu. & idem
 vult Bald. ab eis non relatus, in. l. ne-
 cessario. §. fin. versic. & aduerte. ff. de
 peri. & commo. rei vendi. ibi, [verba
 sic interpretanda sunt:] & in simili
 idem notat Imol. in. l. vsufructu. nu.
 2. in fine. ff. soluto matrimo. & sic isti
 etiam fatentur, fructuariū non posse
 alienare vsufructum, fatenturque
 pœnam illam amissionis, & consoli-
 dationis, & ad eam vitandam Inter-
 pretantur alienatam censerī solam
 commoditatem.

39 Ego credo grauissimos doctissi-
 mosque viros cum gloss. in multis &
 ferē in omnibus tangentibus hunc
 articulum, sæpius lapsos fuisse: Igitur
 ad conciliationem legum, de qui-
 bus suprā, asserimus primō contra
 gloss. & communem opinionem ve-
 rius scripsisse. Fran. Baldui. in dict. §.
 finitur (licet in specie neminem ci-
 tet) quōd vsufructuarius impunē po-
 test alienare ius suum, verē enim ni-
 hil aliud dicie text. in dicta. l. arbori-
 bus. §. vsufructuarius. ff. de vsufruc.
 ibi, [frui vel vendere:] & ibi, [si
 conce dat vel donet:] ita ibi apertis-
 simē Vlpian. nec minū Martianus
 Iureconsul. in. l. non vitur. 38. & Ca-
 ius, in. l. sequent. ff. eodem: breuius
 autē, sed apertius id probat Iurecōs.

Iulia.

Pin. de Bon. Mat.

Iulianus in dict. l. cui usufructus. dū
 dicit in hæc verba, [cui usufructus le-
 gatus est, etiam inuito hærede eum
 extraneo vendere potest.] Ergo qua
 fronte sustineri poterit cōmunis Do-
 ctor. traditio ex diametro contraria
 illis legibus, quæ fructuario alienatio-
 nem permittunt? Docto. autem eam
 non solum negant, sed pœnas adij-
 ciunt. Nec superstitiosi dicāt, hæc iu-
 ra intelligi de alienatione commodi-
 tatis, nō usufructus: quod glo. & cō-
 muniter Docto. pueriliter commini-
 scuntur, retinentes errorem suum:
 quo alienationē fructuario iure per-
 missam interdiciunt, fateor enim ex
 iuris subtilitate, & vtilitatis causa ali-
 quando differentiam cōstitui inter
 vsum fructum, & commoditatem, a-
 liudque esse ius usufructus, aliud fa-
 cultatē fructus percipiendi. Sed qui
 hūc articulum, de quo agimus, cum
 iudicio expendit, manifestē intelli-
 get inanem esse interpretationem
 glo. & Docto. ad prædicta iura: quia
 si verum esset, quod ipsi tradunt pro
 regula, vsum fructuarium non posse
 alienare vsum fructum, & alienando
 eum amittere, & cum proprietate cō-
 solidari: non dicerent iura (quod di-
 cunt) usufructuariū ius suum aliena-
 * re posse: nō enim quis posse dicitur,
 quod sine pœna facere nequit: Vul-
 ga. l. nepos Proculo. argu. à fortiori.
 ff. de verbo. signifi. item si iura dice-
 rent id, quod Docto. putant, redderen-
 tur inania & frustratoria quia nunq̃
 verificarentur, quod patet ex dictis
 glo. & Docto. tradentium (vt retuli-
 mus) cessare pœnam, si alienetur cō-
 moditas, & ita esse intelligēdum, vt
 actus valeat, & pœna cesset: & sic nū-
 quam haberet locum prohibitio &
 pœna, quam ipsi fingunt contrafructu-
 ariū, quod magis enincitur: quia
 prædicta tria iura clarissima, & dict.

l. in venditione. ff. de bon. auth. iud.
 possid. permittunt alienationem v-
 usufructus per verba, quibus de com-
 moditate nulla mentio fiat, sed de
 ipso usufructu: & sic non licet am-
 pliùs tam expressa iura cauillari. Pos-
 setque contra Doctor. vulgaris eo-
 rum argumentatio retorqueri: ne
 lex verbis non rebus imposita cen-
 seatur: contra. l. 2. C. communia de
 leg. quid enim referebat, fructuario
 interdici alienationem per verbum
 usufructus: eandemq; ei cōcedi per
 verbum commoditatis: certē nihil,
 effectum enim in iure, non nomina
 sequi docemur. l. si. vno. ff. loca. l. non
 codicillum. C. de testa. cum quam-
 pluribus quæ omittimus. Itē lapsus
 Doct. euidenter conuincitur: quia si
 talis prohibitio vera esset, & iura eā
 pœnam imposerent fructuario, non
 posset quidem vitari, ea fictitia & qui-
 tate, quam Doct. considerant: cum
 fructuarius alienando, directo face-
 ret contra legem: qua mitiores esse
 non possumus vt ait Imperator, pro-
 batque. l. C. in. l. prospexit. ff. qui & à
 quibus namque & in pœnalibus. ver-
 ba iuxta eorum proprietatē sine re-
 strictione intelliguntur. l. cum lege.
 26. & ibi Arer. ff. de testam. imò ver-
 ba legis pœnalis extēduntur: ne pro-
 hibitioni fraus fiat. vt que pœna per
 obliquum non euitetur. l. i. §. si. cum
 l. sequen. ff. de calum. elegāter Felin:
 in. c. Rodolphus col. 3. de rescrip. l. si
 in. l. talis scriptura. nu. 2. ff. de leg. 1.
 & in. l. 1. 2. lēst. ad finem. ff. solu. mat.
 Crot. in. l. omnes populi. nu. 177. &
 alibi sepe scrib. est tex. optimus in. l.
 fin. C. si manci. ita veneat ne prosti-
 tuta veritas euincitur vterius con-
 tra Docto. ex quadam eorum tradi-
 tione (quā modò non examino) ipsi
 enim dicunt, quod si usufructuarius
 non vsum fructum, sed rem ipsam to-

tam

tam distrahat, non consolidabitur usufructus. cū proprietate, nec erit locus prohibitioni, quam ipsi intelligunt scriptam contra fructuarium: quod probant quia tūc fructuarius nihil aliud facit, quam vendere rem alienam: quod de iure valet. l. rē alienam. ff. de contrah. emp. & ita limitat. d. l. si usufructus. ff. de iure do. & d. §. finitur: retenta eorum interpretatione, ita Bal. in l. res quarum. C. de iure dor. & tanquam receptū tradit Hispanus Coual. Ru. d. loco. nu. 7. si ergo talis pœna non irrogatur usufructuario alienanti totam rem, & sic plus quàm in ea habet, minus qui dem puniri debet alienando quod habet, scilicet vsum fructū: hoc enim actu cessat malafides: at in alienante alienum, fraus negari non potest, facit. l. fin. C. vnde vi. ibi, [quod suum non est.] Probata autem satis hac vera sententia cōtra glo. & Doct. respōdendum est ad iura, quibus gloss. & scrib. mouebantur: non obstat igitur
 * *tex. in d. §. finitur: Institui. de usufruc. quem Alber. Barto. malè citant in d. l. in venditione: & Bal. in d. l. res quarum: & Pau. in d. §. duo fratres. & in d. l. 4. ff. de nouat. & Loaz. in d. §. diui. & quam plures scrib. in alijs locis. Nam ille tex. magis probat contrarium: cum dicit, [itē finitur usufructus, si domino proprietatis ab usufructuario cedatur, nam cedēdo extraneo nihil agitur:] ex ijs enim verbis patet. *text. ibi, agere de consolidatione, quę fit, cum usufructus proprietati accedit: vt in versi. sequent. eiusdem. §. ibi, [vel contrario si usufructuarius proprietatē acquisierit.]* Si autem extraneo cedat non punit *tex. fructuarium, sed dicit actum nō valere: quod inferius explicabimus: & ideo gloss. ibi, & in d. l. si usufructus, facetur, ex illo. §. nō probari suā**

communemque opinionem: quod etiam bene videtur sensisse Aret. in. d. §. duo fratres. num. 29. Nec obstat *text. (qui magis vrgere videbatur) in dict. l. si usufructus. 66. vel. 67. ff. de iur. do. cuius verba colorem præstatur ad excusandos scribēt. dum. l. C. ibi, inquit, [cedi nō posse, nisi domino proprietatis: & si extraneo cedatur, id est ei qui proprietatem non habebat, nihil ad eum trāsire: sed ad dominū proprietatis reuersurum.]* Sed cum leges superius adductæ, expressim permittant usufructuario alienationē sui usufructus, necessum est, vt. d. l. si usufructus, intelligatur secūdm alias de materia magis ex professo agentes & dicamus, quod. l. C. in. d. l. principaliter ostendere intendit, cessionem à fructuario factam non nocere prioprietario: nec impedire quin usufructus ad proprietariū reuertatur: sed ea reuersio non erit statim, sed suo tempore, mortuo scilicet usufructuario, vel alijs modis legitimis. Nec nouum est, vt verba alicuius. l. intelligātur ex alijs magis ex professo agentibus de materia. argu. l. diui. ibi, [plenius tractaremus.] ff. de iur. patr. facit. vulgaris reg. l. vni cæ. C. de inoffi. dor. cū expediat, de elec. in. 6. & licet Doct. nō aduertāt, ita variando videtur cōcludere glo. sibi contraria in d. l. arboribus, verbo vel donet. ad finem. ibi, [posset etiā.] Restat tamē scrupulus ex d. l. si usufructus in illis verbis, [nihil ad eū trāsire.] Sed statim satisfaciam simul cū responsione ad similia verba. d. §. finitur. & l. i. r. C. de usufru. Ita enim ratio ordinis postulat, & vt hæc res magis enucleetur.

40. Quamuis autē prædicta iura permittant fructuario alienare suum vsum fructum non obscure significat, ita eum transire vt duraturus erat

L apud

Pin. debon. mater.

apud fructuarium cedētem: id enim
 suadet iuris regu. ne plus iuris quis
 * trāferat, quā habet, & hoc sentit. l.
 C. in. l. si legatū. 4. ff. qui. mo. vsus. fru-
 ctus. am. ita. & ibi Fulgosi. notat di-
 cens: quod longo tempore dubitane-
 rat: quod colligitur ex eo text. quia
 specialiter vult vsu fructū durare, &
 cēseri ex persona secūdi, quia ad eū à
 1. legatario fuit trālatū. ex volūrate
 domini seu testatoris, & ita. l. C. in le-
 ge si quis vsu fructum. 19. ff. de vsu
 fructu leg. Idem suaderetur ex regula
 & decisione text. in. l. lex vectigali.
 ff. de pigno. apertè probat text. in. c.
 nuper. de donation. inter vir. & vxor.
 qui ad hoc à nostris adduci nō solent:
 ad idem facit tex. in hoc articulo ce-
 lebris in dicta lege necessario. 8. §. si.
 ff. de peri. & como. rei vend. quem
 nontat & declarat Paul. in. l. si domi-
 na. C. de vsu fructu idem Paul. in. l.
 eotem. §. si. colum. secunda, ver. pri-
 mus casus. ff. de publi. & vectig. post
 Bar. ibi, & Ias. in dicta lege cum filio,
 nume. 157. ff. de leg. primo. notabat
 etiam. (sed non bene) Aret. in dicta.
 lege filius à patre, vt suprā. Ex hoc ne-
 cessariō intelliguntur dicta iura pro-
 bantia, quod vsu fructuarius aliena-
 re potest suum vsu fructum, vt sci-
 licet non plus transferat quā ipse
 habet: nec vsus fructus amplius ex-
 tet penes eum in quem fructuarius
 alienat, quā extaret penes alienan-
 tem, & hoc volunt omnes scriben. in
 locis allegatis. Inde secunda infertur
 responsio & intellectus ad verba di-
 cti paragraphi finitur, & dictę legis
 si vsus fructus: dum habent, nihil trāf-
 ferri in eum, in quem vsu fructuarius
 alienat, quia intelliguntur quoad ef-
 fectum constituendi in eo nouum
 vsu fructum, qui ex persona eius du-
 rare & cēseri debeat: verum enim
 est, quod ex persona primi fructuarij

attēdi debet ius & vita (vt ita loquar)
 ipsius vsus fructus: nec alienatio in
 hoc nocere debet, pprietario, quod
 principaliter ea iura respiciunt: & ad
 id refertur talis nullitas, vt alibi in fi-
 mili intelligebat Bal. in lege ea lege:
 5. opof. nume. 4. in fin. C. de conditio-
 nibus ob causam. & ibi Saly. Inde si-
 mul teritiō debet intelligi, quod in-
 quit tex. in dicta. lege nona. C. de v-
 su fructu & est necessaria interpreta-
 tio ex dictis legibus, quibus alias ea.
 lex diametro aduersaretur: vt scili-
 cet dicatur ibi, vsu fructum in aliā
 personam alienari non posse, quia ef-
 fectus & tempus quo vsus fructus du-
 rare debet non attēditur, nisi ex per-
 sona fructuarij alienātis, & ita nego-
 tium & ius manet, ac si alienatio nō
 fieret. Inde infertur. 4. contra gloss.
 & Doct. quod vsu fructuarius quibus
 cunq; verbis alienans suum vsu
 fructum, siue nomine vsus fructus, si-
 ue commoditatis, nō amittat vsu
 fructum: nec consolidetur cum pro-
 prietate: nec alienatio sit inualida.
 Et ita ampliuntur & intelligantur di-
 cta. l. arboribus & dictę legis cui v-
 sus fructus. ff. de vsu fructu. Infertur
 etiam. 5. verus sensus ad dictum para-
 graphum finitur: vbi tex. non posuit
 talem pœnam vsu fructuarius alienā-
 ti cum ibi ex professo agatur de ex-
 plicando quibus modis vsus fructus
 finiatur: similiter apparet cur id non
 fuerit scriptum in titulo. ff. quibus
 modis vsus fructus amittatur, quia
 scilicet non erat iuridicum: nec iura
 illa id omisissent, si iuris fuisset, non
 enim omitti solent, nec debent, que
 notabilia sunt. l. item apud Labeonē
 decima quinta. §. ait prator. ff. de in-
 iuri. ver. [ea enim.] nec Doc. debue-
 runt pœnam addere, vbi expressim.
 & apertè ius eam non irrogabat se-
 cundum glo. c. fin. de iur. pat. & tex.
 norab.

notab. in leg. arsi quis. §. diuus. ff. de relig. & sumpt. fun. cum multis quę omitto. Inde inferitur sextò non esse verum, quod Bald. & alij vbi suprà dicebāt, mitius agi cum vsufructuario alienante rem totam, quàm cum eo alienante solum vsufructum quod erat absurdū, vt probaui. Inferitur. 7. inanem esse illam æquitatē, qua non nulli suprà relati fingeant, fructuarium releuandum à pœna alienationis sui vsufructus, intelligēdo, quod videatur tantum alienare commoditatem: par enim ratio & par effectus est hoc casu, siue alienet vsufructus siue cōmoditas, vt probauimus, licet quod alia differant, vt suprà. Inferitur 8. verus intellectus ad text. (quo nostra hæc validè comprobantur) in. d. c. nuper à nobis de donat. inter viri. & vxor. (vbi Panor. & Prepos. & alij non satis expendūt vim illius responsi) ibi enim data erat terra viro ad fruendum in vita, & sic constitutus fuit vsufructus: vir autem eam terrā vxori dedit: respondet tex. eam concessionem in vxorem factam valere: & durare tantum in vita mariti, eoq; mortuo terram reuersuram ad proprietarium. Vides ibi virum vsufructuarium potuisse ius suum transferre in alium: sed vsufructum tandiu durare penes cessionarium, quādiu durare debuit penes cedentem: & sic potest ille tex. citari simul cum dict. lex vectigali, & notari ad dictum paragraphū fina. leg. necessario: simulque inde confundi illam inanem distinctionem Doct. distinguētū per quę verba fructuarius cedat suū ius. Inferitur nonò cōtra Loaz. vbi suprà ad peculiatem tractatum huius legis circa patrē alienantē suum vsufructum, vt alienatio valeat, nec vsufructus cōsolidetur cū proprietate: licet doctif. Coual. Ruu. hoc non satis ex-

plicet. Et hinc tollitur restrictio & argum. Loaz. ad tex. in dicta lege cum oportet. §. non autem, qui ex his ampliatur, vt pater alienare possit vsufructum non tantum quod ex fructibus acquirit. Inferitur decimò & necessario ex dictis iuribus. ff. de vsufr. differētia inter vsufructum & imphyteosim. Hæc enim (vt est notissimum) distrahi non potest sine licentia domini directi. l. fina. C. de iure emphyte. & ratio differentię potest considerari, quia fructuarius omnes fructus percipit, & durante suo vsufructu non recognoscit dominum, cum in emphyteosi diuersum sit: aliā rationem differentię tradit Sali. in dicta lege fina. vbi lafon refert num. 106. Sed. c. 50. nuper, & d. §. fin. l. necessario, & recepta opinio, quæ benè habet vsufructum finiri tūc ex persona fructuarij cedentis, intelligitur necessario ex lege quarta & ibi notant Bar. & Pan. ff. de nouatio. nisi p. prietarius cōcedat, vt vsufructus alienetur, tunc enim alius nouus vsufructus constituitur in eo, in quem alienatur: & consequenter nō finitur mortuo primo fructuario: sed durat ex persona secundi. in quem alienatur. Et æquē procedit secundum eos in vsufructu iam cōstituto, siue in eo qui nondum traditus erat: sed tantū competeat actio ad eum primo cedentē, & ita Fab. & Ange. in dicto paragrapho finitur; contra glos. ibi malè distinguētē inter vsufructum & actionem, imò subtilius expendatur dict. l. 4. probabit, quę suprà deduximus. Ideò. enim ibi cōsensus domini in cessione vsufructus operatur, vt cessionarius fiat verè vsufructuarius, & vsufructus duret ad vitā eiusdem, non cedentis quia quoad translationem commoditatis, utque vsufructus durare deberet ad vitam

L 2 cedent-

cedentis, non erat necessarius consensus proprietarii, secundum ea quae ex dictis iuribus verè deduximus: facit trita reg. l. si quādo. 112. secundū Bar. & communem allegationem. ff. de leg. 1. & sic potest esse. 11. illatio. Ex eiusdem iuribus & alijs suprà adductis infertur. 12. quæ dicta sunt de alienatione vsusfructus, procedere tam in venditione, quā in donatione, & sic tam ex causa onerosa, quā lucrativa, ut patet ex. d. l. arboribus, ibi, [vendere vel concedere:] & ibi, [vel donet:] & in omnibus par ratio est: ex quo sequitur nullatenus tenēdam esse futilem distinctionem glo. in. d. l. arboribus, & in. d. l. si vsusfructus, quæ distinguebatur inter concessionem, & cessionem (miranda novitas) & putabat glo. admittendam cōcessionem non cessionem. Et huic ineptæ distinctioni subscripserunt, Angel. in. d. l. arboribus: Fulgo. & Iacobus. in. d. l. si vsusfructus. Ad hoc autem confugerat glo. ob iura quibus videbatur fructuarii permitti concessionem ut ita evaderet difficultatem qua premebatur ex. d. l. si vsusfructus negante cessionem: quæ iura aliter cōciliantur ut suprà. Nec talis distinctio glos. erat probabilis. cum idem sit in effectu cedere, quod concedere, nam cessio aut erat ex causa onerosa, & censeretur venditio: aut ex causa lucrativa, & censeretur donatio, iuxta notata in lege per diversas. C. mandati & sic de cessione etiam loquitur necessariò dict. l. arboribus. cum similibus suprà citatis: & verbū alienationis omnia ea comprehendit. iuxta l. si. C. de rebus alienis non alien. quod videtur magis de mente scribentium communiter, licet non reprobetur specificè illam distinctionē vel differētiā glossę inter cessionē & concessionē. Ex prædictis ad dictā

legem quartam. ff. de noua. 13. Inferitur cauendum fore à Baldi. qui circa eam incautē labitur in. d. paragrafo finitur. tradens eum qui habet actionem ad vsusfructum, posse eā transferre in alium, ita ut faciat illū verum vsusfructuariū: utque duret vsusfructus in vita eiusdem, non cedentis: hoc enim absurdum esset, & cōtra iuris principia, ut probat Bar. quem alij benè sequuntur in. d. l. 4. Fab. & alij in. d. §. finitur: id quē ostēditur, quia habēs actionem ad vsusfructum cederet eam alij, qui verisimiliter longius vivere speraretur, quod esset in fraudem proprietarii: item esset iniquum, ut quis inuitus cogeretur alium habere fructuariū. quod iura non admittunt, aperte quē id cōfutatur per tex. in. d. c. nuper. & reg. d. l. lex vectigali: & tandem iuris ratio non patiebatur: ut habēs actionē solā plus posse transferre q̄ habens, vsusfructum iam constitutum, contra. l. minus. 205. ff. de regu. iur. quod inuoluit Imol. (nisi litera corrupta sit) in. d. l. 4. ad finē. ff. de nouatio. Ex eiusdē infertur. 14. q̄ is in quem vsusfructuarius transfert, vel cedit vsusfructum vel commoditatē nō teneatur cauere proprietario: nec in eo militet reg. tit. ff. vsus. quemad. cau. ut inquit Hisp. Anto. Gom. d. c. 15. nu. 15. in fine, in tomo de contrac. sed prius Bal. (quē nō allegat) in. d. §. fili. necessario. Tandem & 15. inferunt aliqui, & specificè infert Hisp. Anto. d. loco, vers. secundus effectus, quod is in quē vsusfructuarius transfert ius suū, nō habebit vllum remediū possessoriu: quia cū non sit vsusfructuarius non possidet. Sed hoc indistinctē dictū periculosum est, nec omninò verum, nam & detinenti rē ex causa iusta, nec verè possidenti, datur remediū possessoriu, si spoliatur vel turbetur

betur iniuste: vt probat text. in l. Aquilia. ff. de dona. i. implorato iudicis officio vt in illo text. ibi, [quod si expulsi ad iudicem veniat: ad exemplum interdicti, quod fructuario proponitur, de fendendus erit:] & ibi bene notat Pau. Castr. idem notabiliter in l. manifestissimi. §. sed cum secundam. C. de fur. Bar. in l. rem quæ nobis, nu. 1. ff. de acq. poss. bene Panor. in c. cōtingit, col. fi. de dol. & cōtū. Cepol. de seruit. vrb. c. 2. nu. 12. ad finem. Deci. ad illam l. consil. 353. Et in materia remediij possessorij bene id tradit idem Hispanus. in cōment. l. Tauri. 45. nu. 12. ex quibus constat articulus à scribe. hucusque non explicatus: simulque habetur verus sensus multorum iurium cōtra glossam & Docto.

41 Hæc lex (vt suprà) ad restringendam potestatem patris in aduētitijs: negat ei alienandi potestatem: & sic docemur minus iuris habere eū, cui alienatio interdicitur (quod patet ad sensum) Vnde ex hoc & ex dictis in superiori articulo infertur ad ea, quæ Doct. hucusque scripta reliquerunt, per l. Proculus. ff. de vfu. quem text. putant omnes decidere expressim: quod si testator legat vsumfructum domus, cum onere: ne legatarius alius tollat: vel legat aliam rem cum onere, vt legatarius in ea constituat seruitutem alteri, tunc per vsumfructum intelligi proprietatem, & ita Bar. Bal. Albe. Ange. Fulgo. ibi, extolentes eam l. & ita etiam Bar. in l. ex hac, nu. 3. ff. de donat. Cuius in lege donationes: §. species. nu. 4. ff. eod. & ibi Roma. & ita Alex. in l. si constante, nu. 2. ff. soluto in matrimo. Alci. in l. recte dicimus. ff. de verborum signi. Claud. Marce. in §. nihil cōmune. col. 1. nu. 48. & Iaso. in l. si mihi & tibi. §. in legatis. l. lect. nu. 10. ff. de leg.

i. Gallau. in l. Centurio. nu. 463. ff. de vulg. & ita prædicti Doct. & alij consulendo responderunt, vt proximè referemus: eumque sensum probat gl. ibi, & in d. §. species. l. donationes: nihilque receptius est apud scriben. & ad hoc eam extollunt Bal. & Fulgo. ibi: dicitque mirabilem Cuiam in d. §. species, nu. 4. & alij infra. Cum autem glo. & Doct. id decisiū putet in d. l. Proculus, pro rationis colore dicit id procedere ex eo, quia de iure vsumfructuarius nō potest aliū tollere, nec rem alienare. iuxta l. vsumfructuarius. 1. & 2. & l. nisi. ff. de vfu. l. interest. C. eo. Quapropter aiunt, nec cessum non esse, interdicare vsumfructuario, ne aliū tollat, nec in eo adprari constitutionem seruitutis: vnde colligunt ne verba testatoris sine effectu maneant, intelligendum fore: quod nomine vsumfructus legare voluit proprietatē, in qua congruit constitutio seruitutis, quæ à plene domino, non à fructuario cōstitui potest. Hoc est, quod pro ratione illius putat seu imaginariæ decisionis gloss. & Doct. afferunt. Et in de quāsi necessarium consequens infert Bal. in d. l. decisio. l. Cuius in d. l. Proculus, respondebo cum litera cui non est addendum (contra iuris regulas) quod in ea non habetur: nec etiam multum curabo, si quis obieciat eare eam decisioneē probabili ratione dubitadi. Id enim frequentissimè in legibus pandectarū & Cod. videmus, vt prudenter notat Bar. in l. vbiunque col. 4. nu. 10. vers. vltimò. ff. de interrog. actio. Et tandem potest dici voluisse forsā l. Cuius declarare, & limitare quod in multis l. eiusdem tit. scribitur: vt scilicet ex iussu testatoris, & concedentis vsumfructum, possit fructuarius, rei seruitutem imponere, eū regulariter nequeat, vt superius in 2. parte late

re late deduximus, mihi autem satis est. l. C. nō. dicere, quod glo. & scrib. colligūt. Credo igitur neminē deinceps probaturum, quod glo. & scriben. hucusque ex ea lege colligebāt & inferebant qua in re certissima veritas non coēgit contra mōrem nostrum aduersus scribentes liberius loqui.

- 43 Infertur ex his, verius esse quod diximus, relicto vsu fructu cum onere, vt legatarius constituat seruitutē in re, non idēo augeri relictum: nec comprehendī proprietatem: cōtra glo. & omnes. Infertur similiter contra Bal. & innumeros suprà citatos, relicto vsu fructu cum prohibitione ne legatarius rem alienet, nō venire proprietatem, quod aliquando tentauerat fragiliter Roma. in. d. s. species, sequens tamen communem errorem ad. d. l. Proculus. Ex prædictis, infertur etiam cessare iniquam illā cautelam, & Christiano homini execrabilem: quā aliqui in hoc articulo scribūt, posse à testatore extorqueri proprietatem rei contra eius mentē vt tradebat Thom. Ferr. d. caut. 2. Quid enim iniquius, quā volenti legare solū vsu fructū imponere: vt adiciat illa verba, ne legatarius edificet, vel quod seruitutē constituat, vel ne rem alienet: quæ omnia testator rectē potuit sentire, magis esse cōtra legatariū, q̄ vt ex his verbis colligatur legatū proprietatis. Quod absurdū, & iniquum resultans necessario ex traditione glof. & scriben. sufficit ad iustificandā nostram sententiā. Ex his etiam cessat aliud absurdum quod Doctor. adittebant in sua erronea interpretatione, & quo non immeritō laborabant Bal. Ang. Fulgo. in. d. l. Proculus, putātes ex ea. l. verba cōditionalia ibi disponere, & inducta ad vnum effectum, operari

contrarium, aduersus iuris regulas: quo etiam laborāt Bar. l. Cum. & alij in. d. l. donationes. §. species, & Ga liaul. in. l. centurio. nume. 465. qui aliqua friuola comminiscuntur, cōtra stimulum calcitrantes. Infertur etiā ad id quod tradit Barbar. dicto consilio. 64. columna finali dicens, quod si testator legat vsu fructum, & per mittit: vt legatarius prosit bona distrahere, tunc censeatur legata proprietas arguēdo à fortiori ex dicta lege Proculus. & Bal. ibi: secundum cōmunem intellectum. Quod tamen improbat Socin. dicto consilio. 131. nume. 15. lib. 1. dicens Barbat. mōre suo paralogizare, & retorquens præpostera subtilitate dicta Baldi & aliorum. Ego aduerro vtrunque niti falso fundamento, (nempe ex communi intellectu dict. leg. Proculus, quē probauimus sustineri non posse.) Ad uerto etiam minus ini non debent augere legatum: iuxta vulgare regulā. Legata inutiliter. ff. de leg. 1. cum similib. facit etiam: quia si talem dispositionem consideres, verē comperies ea verba adiecta in fauorem hæredis vel proprietarij, contra legatariū vel alium, cui vsu fructus donatur. prohibitio enim ædificandi vel alienandi non potest esse fauor, cū sit onus contrariū libertati, & potestati, quā quilibet dominus regulariter habet in re propria, vt patet ad sensum & colligitur ex Bart. in definitione dominij, in. l. si quis vi. §. differētia ff. de acqui. poss. Ergo absurdum & iuri cōtrarium esset, verba adiecta fauore hæredis vel proprietarij, contra eos retorqueri, & cōtra adiecta contra legatarium, vel donatariū, in eorum fauorem intelligi: contra iuris regulas. & contra ea quæ tradi notāter Deci. consil. 232. nume. 8. ad si. Itē contra glof. & Docto. facit decisio.

I.C.

I. C. in l. cum tale. 71. §. fin. ff. de condi. & demonst. ibi. [nō plus assequetur.] facit etiam a fortiori elegans responsum leg. Titia. §. ult. ff. de manu. testa. ibi. [his verbis potius adimi quā dari.] facit etiam tex. facto. 19. ff. de hared. instit. & tandem cum relicto
* usufructu simpliciter, nō veniat proprietates, non est cur magis venire debeat adiectis verbis: ne res alienetur vel ne in ea ædificetur, per suprà dicta, & quia talia verba nec necessariò nec vero similiter proprietatem dari significant, præcedens autē dispositio principalis, tātum concedit usufructum, & sic interpretari tūc concessam proprietatem, esset contra regul. l. non aliter. ff. de leg. 3. l. interest. C. de solu. ibi. [tantum, quantum lectio probat in scriptura:] & l. 1. §. si is qui nauē. ff. de exercit. ibi. [verbis seruire.] Nec obstat puerile motuum glo. & scriben. dum arguebāt q̄ in tali specie erat superflua prohibitio fructuario imposita, cum sine ea fructuarius non possit nouum opus facere, nec rem alienare, nisi volente proprietario: quod fundamentum ideo puerile appello, quia virili ætate indignum est: quis enim non videt quotidie testatores & contrahētes ea in suis actibus adijcere, quæ de iure inerant: ideoque talem adiectionem censeri tantum appositam pro maiori declaratione etiam in legibus ipsis, vt pbat. l. 1. ver. ego puto. ff. de Edil. edic. non verò ad mutandā iuris dispositionē, iuxta. l. 3. ff. de leg. 1. l. non rectē. C. de fideius. l. qui mutuan. ff. mād. rex. notab. in. l. si conuenierit. 14. ff. pro Soci. Quis etiā ignorat sapius testatores & contrahentes esse iurisignatos? vt inquit. I. C. in. d. l. non aliter. 67. §. 1. ff. de leg. 3.
* quid mirū igitur, si relicto vel dato usufructu. test. vel donas iurisignat adiciat,

ne fructuarius faciat in re aliquid à iure prohibitū? Non est igitur inde colligendū, plus cōcessum quam verba sonent. Quod magis probatur ex l. quod in rerum. 24. §. 1. ff. de leg. 1. vbi relicto usufructu, non venit proprietates, etiam si relictum maneat inutile: (quod est fortius.) Igitur talis adiectio, de qua in. d. l. Procul^o (licet de iure necessaria nō sit) intelligi debet scripta, vel ad maiorem de clarificationem, vel ex imperitia iuris. vt alibi dicit Papinianus, in. l. qui fructus. 25. ff. de usufructu. legat. Ex quibus euidenter conuincitur error gl. & communis interpretationis. Quod si aliquis curiosè nimis insistat quærens, quid nobis asserat Proculus & extollunt omnes: si quis leget usufructū, eo adiecto, ne legatarius rem alienet, cēseri legatam proprietatē: quia in simplici usufructu superflua esset ea prohibitio, per suprà. d. idemque probāt & extollūt Ang. & Fulg. ibi: Alex. & Ias. vbi suprà Mar. in. d. loco: Brunus in tracta. de diminu. 6. conclus. n. 15. Cum a. in. d. §. species. nu. 4. & ita cum Bal. responderunt in praxi Cum a. & Fulg. quorum consil. citantur à Ferra. & Paris. statim allegandis: & ita Picus, in. §. Titia cū nuberet. nu. 171. ff. de leg. 2. Bauer. in rep. l. cum filio. nu. 48. ff. de legat. 1. & ita securè Matthæ. de Affli. in prelud. feud. nu. 128: & ita Rimi. senior, & alij quos refert Riminal. iunior in prin. Insti. de donat. nu. 357. & Hispanus à Cast. l. 10. Tauri. col. pen. & Thom. Ferrar. cautel. 2. columna. 1. Creme. notab. 28. Hippo. sing. 561. & ita consuluit vterque Raph. vt suprà. & Cornel. quem refert. & sequitur Loaz. in rep. §. diu. nu. 15. ita Socin. consil. 131. nu. 15. lib. 1. Barb. consil. 64. col. si. lib. 2. Curt. senior. consil. 51. nu. 23. idē cōsuluit Card. Paris. consil. 71. per totū,

lib.2. & Hieron. Grat. cōf.29.nu.13.
lib.2. idē tradit Bellon.cōf.6.nu.8. &
nume.11. Curt. iun. consil.14.col.1.
Rom.conf.206.nu.4. Cor.cōf.64. nu.
2.lib.4. & Caro. Royn.conf.29.nu.3.
lib.2. & idē sentit Deci. consil.41.nu.
2. Apparet igitur rem hanc in vfu fo
rensi frequentissimam esse: ideoque
magis dolco, videre hoc scriptum: à
Doct. grauissimis, tam legēdo quā
consulendo: cū id longe iniquum,
iuri contrarium, & reip. perniciosum
esse non dubitem.

42 Vt autem aperiā quod in hoc ve
rissimum puto, cōtra glo. & omnes,
ponenda ob oculos sunt verba text.
in.d.l. Proculus(quæ in aliquibus li
bris est. 19. in alijs. 23.) & ita se habēt,
[Proculus putat insulam ita posse le
gari, vt ei seruitus imponatur, quæ al
teri insule hereditariæ debeat, hoc
modo, si ille hæredi in eo promiserit,
per se nō fore quod altius ea ædificia
tollātur, tum ei eorum ædificiorum
vsum fructum do, lego: vel sic: ædiū
illarum quoad altius, quam vti nunc
sunt, ædificatæ non erunt illi vsum
fructū do, lego:] nihil habet vltius
litera illius. I. qua inspecta nemo ex
ea euincet, quod glo. & omnes putāt
ibi decisum. Nullū enim verbum ibi
est quod. I. C. significet in ea specie
cōprehendi proprietatem. Et cum
ab hinc. 15. annis in hac inclita A
cademia Conimbricensi aliquan
do incideret allegatio illius. I. mira
bar tot viros grauissimos iuris verti
ces, tam iniquè tamq; absurde. I. illā
intellixisse, qđ nouissimè benè sen
tit Conna.lib.4. c.3. ad finem: & pro
hac sententia contra glo. & Doc. nō
sunt necessariae argumētationes: cū.
I. illa nullo modo probet cōmunem
errorē: Doct. autē ingenuè fatentur
ex iuris regulis contrarium esse dicē
dū, & Ful. ibi inquit, se contrarium re

sponsurum lege illa non visa: ideoq;
Bal. ibi eam. I. miratur, & Cu. mirabi
lem appellat in. d. §. species. Ego autē *
semper suspecta habeo hæc mirabi
lia Doc. contra quos (vt ipsi fatentur)
sunt in hoc iuris regulæ, à quibus fa
cilè recedendum non est: contra eos
etiam vrget consideratio ex verbis
eiusdem. I. & tit. quæ vsum fructū, nō
proprietas designāt: Vrget magis
alia cōsideratio: quia illa adiectio, vel
onus seruitutis, vel iussus non ædifi
candi, vel non alienandi, verba sunt
manifestè adiecta, causa restringēdi:
ideoq; quam esse opinionem Barba.
in suis terminis. Si enim maturè con
sideres, comperies ex ea adiectione
(vt legatarius alienare possit) verosi
milis posse præsumi, quod testator
legat proprietatem: cum ea potestas
non conueniat fructuario. Quo casu
ex qualitate à disponēte expressa, re
cedi potest à verbis, iuxta. I. si vno. 17.
ff. locati: & I. vbi ita. ff. de dona. causa
mor. cum multis alijs. At in casu. d. l.
Proculus, & in his quæ Docto. comu
niter colligunt & inferunt: (quæ nos
reprobamus) adiectio minuit & re
stringit legatum: Ideoq; absurdū ef
fet ex talibus verbis relictum amplia
re, atque ita nō absurdè Barbat. à ma
iori arguere potuit. Nec omitto, q.
Cuma. consil. 121. idem consuluit an
te Barbat. & ita arguit à fortiori. nu.
3. cuius nec Soci. nec Babat. memine
runt. Et hoc sequitur Card. Paris. d.
cōf. 71. nu. 3. qui cū eis concludit, reli
cto vsum fructū cū potestate, vt legata
rius de re disponere, possit (maximè
post tēpus mortis) cōprehēdi proprie
tatē: qā aliās repugnaret iuris regula
quæ habet: vsum fructū morte finiri,
idq; iuari potest, ex reg. I. illud. ff. de
acq. hère. & I. ad legatū, & I. ad rē mo
bilē. ff. de Procu. Tandē aduerto cō.
tra Cuma. Barba. & Paris. nō semper
ex tali

ex tali adiectione, ut fructuarius alienare possit sub nomine usufructus intelligendam proprietatem. Obstant enim ea, quæ superius adduximus de obseruanda proprietate verborum, ac non facile admittenda extensione concessione: & in tali specie intelligi, quod testator vel donans usufructum, concedendo simul potestatem alienandi, non id expresserit, quasi proprietatem legare velit, sed magis ad tollendam dubitationem & penam, quæ contra fructuarium alienationem, à multis traditur in iure nostro: ut in præcedenti articulo deduximus, circa §. finitur. Insuper de usufructu. Et in eisdem terminis esset cautè aduertendum, an verba testatoris seu concedentis usufructum, tribuant potestatem alienandi in causam fortè necessariam, & reseruatam in fauorè alicuius, quod ex bonis supererit: tunc enim constat, tantum relinquere usufructum, eamque alienandi facultatem ad aliud concedi, non ut proprietas censeatur. Vltimò circa d. l. Proculus, & supra adducta, ostenditur veritas nostræ interpretationis: quia Doct. in sua non sibi constât, ferè enim omnes supra citati intelligunt d. l. & quæ ex ea colliguntur, in omni concessione. Bar. autè & Cuias. in d. §. species: eam legem, & communem opinionem specialiter intelligunt in vltimis voluntatibus, diuersumque dicendum fore in concessione inter viuos. Quod etiam sequitur Fulgo. in d. l. Proculus: quæ confirmari posset ex congestis à Ias. in l. quæ de legato, ff. de leg. 1. ab Alciat. lib. 3. de verb. signifi. Sed contrarium sentiunt communiter Doct. in locis supra citatis, indistinctè loquentes de qualibet concessione usufructus per talia verba: licet ex facti contingetia frequentius id tractent in verbis testatoris. Et rationes, argumentaq;

scriben. ad communem interpretationem. d. l. tam militat in contractibus, quam in vltimis voluntatibus: dū arguunt, ne verba sine effectu adiecta videantur. Quod ipsi scriben. vbiq; ad omne genus dispositionis trahunt, sæpe extollen. & equiparant in hoc patrem, & tutorem, aliosq; administratores: præterquam quoad solennitatem decreti, quod in patre necessarium non esse, communiter tradunt, cum Azo. ut superius diximus, & in transactione, de qua agimus. aperte id notat Bal. in dicta l. de re. ff. de transaction. Caccialup. vbi supra, Alex. & alij in d. l. præses. Sed ego in his plus semper patri tribuerem, quàm alij administratori, ex iuribus & rationibus, de quibus superius egimus in hac lege. Nec negari potest illa differentia interius clarum & ambiguum, cum id aperte decidat d. l. præses: & idem in simili probat glo. notab. in l. contra iuris. 29. §. si. in glo. vlt. ff. de pactis de qua tamen videndus est Alex. conf. 22. nume. 7. lib. 1. & Tiraq. in l. si vnamquam verb. donatione. nu. 159. C. de reuo. donat. vbi plures citat. Sed exemplum glo. non est omnino eum, dū loquitur de probationis defectu, ut per Ias. ibi, ad finem, Alex. d. conf. Dec. in l. pactum curatoris. nu. 3. C. de pact. Aduerto etiam, communem dicendam esse resolutionem Bald. in primo membro, quatenus habet, posse patrem transigere retinendo rem, non autem eam dando. Idem enim in alijs administratoribus, simulq; in patre ut receptum tradit Ias. in d. l. nulli, & ita ibi distinguit Barro. ita etiam Ias. in d. leg. fin. nu. 122. C. de iure emphyt. & Alciat. in d. l. præses. nume. 13. Et Anton. Capyt. d. decis. 93. numer. 4. Et ita distinguit Panormit. in d. cap. cum tempore, in fine, de arbitr. Et Ioā. Nicola. in l. generaliter. nu. 142.

Pin. debon. mater.

C. de secun. nup. & in simili plures citat Tiraq. de retract. lignag. paragra-
pho primo glo. 14. nu. 62. & nu. 66.
Exemplum autem & praxis est: quā-
do pater conuenitur in aduentitijs,
& transigit retinendo rem, aliquid
autem dando actori, vt à lite recedat
quod sepe faciunt prudentes viri, ob
dubium litis euentum, & alia litium
mala. Facit bonus tex. in lege qua-
ta vers. non tamen. ff. de alienatio. iu-
dicibi, [non est vituperanda cogita-
tio eius, qui lites exécratur.] In quo
circa alios administratores, accerbè
contrarium etiam in hac specie dice-
bat Panor. in. c. contingit de trasac.
à quo cauendum est, licet alij scribē.
* id non aduerrant. Sed dum Bal. hic
(quem sequuntur tot insignes viri su-
prà citati) inquit, patrem e contrario
non possidentem, sed agentem pro
filio, transigendo posse remittere li-
rem, id ego verum non puto: quia li-
cèt fundamentum Bal. admittatur,
vt taliter remittens nihil donare vi-
deatur, ex notatis in lege si pro fun-
do. C. de transac. id tamen non cōclu-
dit, quia ius filio inutile maneret, cū
semper repelli posset ex transactio-
ne, quæ efficacissimā exceptionem,
præstat conuento: iuxta legem non
minorem. C. de transact. & c. prim.
de lit. cōtestatione. lib. 11. & sic. per
talem transactionē pater adimeret,
dominium, vel ius, seu dominij, vel
iuris exercitium ipsi filio, & cōsequē-
ter esset alienatio, cōtra hanc. l. & cō-
tra tex. quem suprà expēdimus. in. l.
1. ff. de offic. procur. C.esar. Quod va-
lidè cōfirmari potest ex multis, quæ
ferè in terminis doctè tradit Tiraq.
in. d. lib. de retract. lignag. §. 1. gl. 14.
nu. 66. in. fi. & nu. 69. cum sequent. id
quæ in proposito colligo. ex Bar. (ad
quæ alij nō satis aduertūt) in. c. nō nul-
li, vers. 15. & hoc est verū. ff. de tras.

suprà in secunda parte. Et proximè
autem citatis videtur mihi regulari-
ter vera æquiparatio, quam scriben.
faciunt de cōpromisso & transactio-
ne, & ita Bar. in. l. mādato. ff. de pro-
cura. distinguens inter procuratorē
quantumcunque generalē, & inter
administratōrē, R. P. æquiparans ta-
mē compromissum & transactio-
nē: & eius doctrinam probat Alex. in. l.
transactio-
nis, & in. l. de fideicom. nu.
3. C. de transact. las. in. l. Imperatores
ff. de pactis: vide las. in. d. l. transactio-
nis. Antequam verè agamus de tran-
sactione, illud memineris in compro-
misso: vt scilicet pcedētia dicta nō
procedāt in cōpromisso necessario
ex vigore legis vel statuti, iubētis cō-
promittere. Tunc enim pater sine
dubio in aduentitijs compromittere
posset, cū id tunc voluntariè non
faciat: vt in minore eius tutore vel
curatore: notat Alber. Bal. Salic. Pau.
Alex. in. l. si. C. de in integ. rest. Pano.
conf. 31 lib. 2. Aret. in. l. more, col. fin.
ff. de acq. hæred. Paul. in. l. si plures.
nu. 5. ff. de pactis: & ibi las. sub. §. fin. l.
iuris gentium nu. 14. & hoc genera-
liter intelligūt Doc. etiam si aliàs ra-
tione rei vel personæ prohiberetur
alienatio, & compromissum, vt benè
tradit Rober. Mara. de ordi. iudic. 6.
par. in tract. de compromi. nu. 8. cū
duobus sequentibus. Vnde cauendū
est à Dec. dicto. consilio 44. vbi vide *
tur malè respondisse circa simile sta-
turū, dicens: illud non procedere in
rebus alienari prohibitis, arguēsque
ex generali illa traditione, de qua su-
prà. Sed debuit aduerrere, quod tūc
compromissum vitari nō potest, cū
fiat ex necessitate legis: & cōsequē-
ter cessat argumentatio à prohibita
alienatione: iuxta ea quæ suprà dixi-
mus ex. l. alienationes, ff. famil. her-
cisc. & l. 1. ff. de fun. dotal. cum alijs.
Et

Et ita contra Decium melius aduertit Marcus Blancus in dicto tractatu de comprom. 4. quæstione num. 28. ad finē. Et ita in terminis nota. Bald. quem illi non citant, in lege de re. 2. lect. ff. de transactionibus facit. l. 3. vers. hæc enim. ff. de rebus eorum ibi, [non ex tutoris voluntate, sed ex magistratuum autoritate.] In transactione autem (ut iam articulum nostrum resoluamus) dicit Alber. hic, columna secundum. nu. 4. vers. puto etiam, quod pater poterit transigere in aduentitijs, ut tutor in rebus pupilli. per. l. præses. C. de transact. Bal. autem hic nume. 2. citat eandem. l. sed addit, quod pater retinendo poterit transigere, non autem rem dando, vel transferendo: subdit etiam Bal. posse patrem transigendo promittere in aduentitijs, quod rem non peret, eamque promissionem valere (scilicet ad excludendum filium) quando causa est dubia, arg. d. l. præses, & hanc resolutionem Bal. probat Alex. cons. 161. ad finem. lib. 2. Aymon. Craue. con. 154. nm. 1. Steph. Bertra. col. 18. nu. 6. lib. 1. Qua in re debuerunt Albe. & Bal. meminisse glo. in dicta lege de re. ff. de transact. quam ibi probat Bar. & alij: quæ dicit posse patrem transigere in aduentitijs, citatque hanc. l. & d. l. præses: ex qua alienatione colligitur glo. sensisse idem, quod Bal. & Albe. & illa glo. dicit communiter receptam Caccia-lup. in d. tract. de transact. q. 7. nu. 4. doctrinam autem Bal. in primo membro sequitur, & extollit Ias. in l. nulli. in fine. ff. de transact. Qui omnes tres periculosam doctrinam Bal. in Rub. C. de contrah. empr. nu. 9. quæstio. 9. Illud tamen huic restrictioni Bari. Cuma. Fulgo. de beamus: ut communis error inductus ex dict. l. Proculus, minus noceat. saltemque ad actus inter viuos non trahatur. Hæc sunt,

quæ ad legem illam, & hunc articulum vtilissimum afferre potuimus, sed forsitan non deerunt superstitioni qui re-pertis & exhibitis frugibus, glandibus vesci malint.

44 Hic opportunè duo discutiemus, quæ omissa fuere supra in secunda parte: an pater circa bona aduentitia filiorum possit transigere, vel compromittere: Qua in re ex traditionibus scriben. videretur dicendum: quod, cum pater prohibeatur alienare (ut habet hæc vltima pars) non possit compromittere. Pro regula enim tradita nostris, ut qui non potest alienare non possit compromittere: per text. ubi notant Panor. Imol. & alij, in. c. cum tempore, vers. [cum & si sponte:] de arbitr. per quem tex. generaliter id ut receptum scribit. Ias. in l. si. nu. 119. B. de iure emphy. Dec. cons. 44. per totum. & cons. 465. in fine. & cons. 39. nu. 4. & quamplures eandem regulam probant: ut copiose tradit Tiraq. in lib. de iure marita. glo. 5. nu. 202. cum sequen. & Anto. Cap. decis. 83. nu. 3. & Marth. Afflic. lib. 3. constitutu. Neap. Rub. 5. nu. 52. & sequē. & Soc. nepos. cons. 67. nu. 77. lib. 1. & Marc. Blanc. de compromiss. 4. q. nu. 28. Rip. lib. 2. respons. de rscript. c. 7. nu. 12. Idem posset quis dicere in transactione (de qua breuissimè agunt Bal. & Alber. hic) Eodem enim fundamento videretur dicendum non posse patrem transigere, sicuti non potest alienare. Id ut receptum tradunt scriben. in lege prima. C. si aduers. transac. & alibi sæpè ut per Iason. in lege fin. num. 122. q. 10. C. de iure emphy. & plures. quos citat Tiraq. in dict. lib. glof. 5. nume. 205. q. 20. & latius in lib. de retract. ligna. §. 1. glo. 14. ex nume. 60. cum multis sequen. & generaliter id probat Panor. per textu. ibi. in cap. conde transact. pro qua regula adduci solet

let text. in l. non solū. C. de præd. mi-
no. ibi, [sed nec transactionis ratio-
ne.] Quæ tex. debuit citare Paul. Ca-
stren. hoc tradēs in leg. cum. 2. §. trās-
actiones: nu. 4. ff. de transact. Quod
comprobari etiam posset: quia com-
promissum & transactio æquiparan-
tur: vt colligitur ex l. in. d. l. h. & Ti-
raq. vbi supra: & ita hæc duo æquipa-
rat Hostien. & alij, quos citat Lanfrā-
de arbit. 3. parte nu. 3. fol. 5. inter. vo-
lu. tract. & Baptis. Caccialup. in eo-
volu. tract. de transact. q. 7. nu. 5. ean-
demque æquiparationem transactio-
nis & compromissi probat Bar. in l.
prætor. ff. de tutor. & curat. dat. Bal.
in l. de re. 1. lect. ff. de transac. Alexi.
conf. 22. nume. 3. lib. 1. & conf. 119.
nu. 3. lib. 2. estque receptum, vt tra-
dit Alci. in l. cum te. nu. 4. C. de tran-
sac. vbi id declarat.

45. Hæc non leuiter vtgere videban-
tur possentque plures ex his indistin-
ctè putare, negandam patris facultate-
m compromittendi & transigendi:
quasi hæc sint species alienationis: in
idque posset induci tex. in l. prima.
ff. de offic. procur. Cæsa. ibi, [vendi-
tionis vel transactionis causa] & ibi,
[nō enim alienare ei commissum est:]
Sed hæc maturius sunt aduertenda.
Nec enim tam stricte cum patre logi-
timo administratore agendū est: vt
laræ deduximus fact. & ibi l. h. vbi nō
admittit transactionem, vel remissio-
nem ex ea, nisi res maneat penes ec-
clesiam, vel minorem: & similiter pe-
nes filium in nostro tractatu, & cum
Bar. Caccialup. d. q. 7. nu. 8. & Curt.
de reud. 4. pag. q. 7. nu. 96. Facit glo.
in d. l. nō solū. 4. ver. de dissi. ibi, [imo
idem.] C. de præd. minor. Et ita sal-
uabitur Panormi. in d. c. cōtingit, de
transac. & lim. habetur que tradit Mol.
in consuet. Paris. §. 22. nu. 67. Igitur,
contra Bal. & alios hoc casu puto ni-

hil referre an renūtiatur liti, vel actio-
ni, seu iuri competenti, licet Bal. sequa-
tur l. in. d. l. si pro fundo. nu. 10. C.
de transact. In effectu enim paria sunt
actione carere, vel eam perpetuò inu-
tilem reddi. arg. l. 3. ff. de fideiussio.
optimus tex. in l. is cui. 4. ff. de actio.
& oblig. ibi, [sic tamē ne exceptione
repellantur.] Et ex ijs confirmabitur
quod in transactione circa bona ma-
ioratus notatè tradit Hispanus An-
ton. Gomet. l. Tauri. 40. nu. 86. cui
adde. l. l. et. & Afflic. in. c. si Vassallus.
nu. 47. si de feū. fuer. contro. Nec ijs
oberit text. in l. 3. versic. item quari
potest. ff. de reb. eor. qui ad hæc addu-
ci non solet, de quo alibi latius ago.
In praxi autem si contra transactio-
nem patris filius postea agat, cōside-
randum à iudice puto, an transactio
vtiliter prudenterue facta fuerit, vt
italis esset: cum patris arbitrio hæc
administratio concedatur in iudicia
libus, & extra. dum modo patēr vtili-
ter gerat. vt probat tex. in l. generali-
ter. vers. negotia. C. de secund. nupt.
Ex prædictis inferitur ad tex. in l. ait
prætor. ff. de iure delib. de quo op-
ponit. glo. hic, verb. vel ignotans: op-
ponunt etiam Barr. & alij. Hic enim
patēr actiones exercet agēdo & de-
fendēdo, cum alienare prohibeatur.
Ibi autem Vlpianus cōtrariam regu-
lam tradere videtur, dum inquit, [est
enim absurdū ei cui alienatio inter-
dicatur, permitti actiones exercere:]
gl. non soluit. Batto. autem respondet
d. l. legē procedere in eo qui agit no-
mine suo, hāc in agēdo nomine alie-
no. Et ita Bal. hic nu. 4. & alij. commu-
niter, vt tradit Cornu. 4. & ita Barr.
in d. l. ait Prætor: & idem ibi videtur
probare Albe. & aperte Pau. Sed hæc
resolutio nō videt cōcludēs, si ad præ-
dicta verba illi? aduertam? indistin-
ctè em. l. C. illationē facit, vt q. a. alie-
na-

nare nequit, nec actiones exerceat. Nec verum semper est quod Bart. & alij in patre præsupponunt ad vitandam difficultatem, dicentes, patrem agere nomine alieno in aduentitijs. Sæpe enim nomine proprio in his agere potest, vt probauim⁹ in. 2. parte huius. l. Vnde ad eam. l. aliter respōdere tentēt Bal. & Cum. ibi, sed fere in idem recidunt. Aliter etiam variādo respōdet Alber. hic nu. 3. concludēs hanc. l. loqui de eo qui non indistinctē alienare prohibetur: cum aliquādo patri alienatio permittatur ex. l. si. §. si autem res alienum, cū sequē. infra. titu. 1. & diximus superius. Illā autem. l. loqui de eo qui simpliciter & omnino alienare prohibetur. Sed hæc solutio Alber. deterior videtur, cum lex nostra ponat regulam, ne pater alienare possit: quæ attendenda est, non autem casus specialis. d. §. si autē. Maxime, cum & in. d. l. ait Prætor. etiam permittatur alienatio ex iustis causis. vt patri permittitur, put manifestē subdit. l. illa inferius, ad quam Albe. malē aduertit. Aliter ad illam. l. respondet Panor. in. c. doceri col. 3. nu. 6. de rescrip. cuius secunda solutio. corrui, vt superiores, in quas reincidit: ideoque eam non refero. Prima autē solutio Panor. est: quod lex illa cōtineat casum specialem in eo qui petit ius deliberandi ad adeūdam, vel repudiādā, hæreditatem & idem scribit Ioan. Imol. ibi. 2. colū. nu. 5. Nec hi patres verentur opprobrium illud glo. vulg. in. l. filium quē habentem. C. famil. hercisc. Ibidem autem Felin. nu. 2. tantū, refert aliā solutiōnem Bal. superioribus non dissimilem. Ego autem difficilia puto verba illius. l. accepta indistinctē (vt iacēt) licet ita indistinctē sæpe allegetur, vt constat ex allegatione Tiraq. lib. de iure mari. glo. 5. numer. 207. &

ex allegatione glo. 1. in. d. c. edoceri & in. c. contingit, glo. 1. de transact. obstat enim argumentum huius. l. in patre, & aliorum iurium, in tutore, aliisque administratoribus. Item aduersus verba illius. l. videmus è contrario, posse quē agere nomine proprio, sed non alienare: vt in. l. 3. C. de his qui vē. ætat. impetr. Similiter emphyteota feudatarius & fructuarius agere possunt, sed nō rem ipsam alienare. Quapropter tutius videtur intelligenda. l. illa, vt ex prædictis verbis non constituatur regula, quia esset iuri contraria: atque ita verba illa [ei cui,] non accipiantur generaliter sed restrictē: quā fieri potest sine impropriatione, vt dicamus [ei] de quo scilicet ibi agitur, & ita accipiat verbum sequens, [cui:] ratioque illius, decisionis non videtur constituere, specialitatem, vel exceptionem ab aliqua regula: imò cum iuris scientia sæpius versetur circa particularia & indiuidua, iuridicum fuit in casu illo deliberantis circa hæreditatem, negare ei facultatem agendi & alienandi. Quodammodo enim videretur repugnans, non adire hæreditatem, exercere actiones hæreditarias, contra. l. pro hærede. & l. gerit. ff. de acqui. hæred. Et sic verificatur quod ad illā. l. aliās dixit Bal. in authe. hoc ius, col. si. nu. 10. In si. C. de sacros. ecci. vbi inquit, quod in casu illius. l. eadē est ratio prohibendi vtrunque: patet igitur ex. d. l. non esse sumendam regulam, ad quā frequenter malē citatur, vt melius sentit Spec. de actio. nu. 79. ad finē, vers. quid de clericis, quē sequitur quidam ad Bar. in. l. si. §. vbi autem, ad finem infra. tit. seq.

48 ¶ Necessaria fuit proxima inuestigatio circa intellectu. d. l. ait Prætor. solet enim adduci à Doct. magni nominis ad decisionē causarū inter nobiles,

Pin. de Bon. Mat.

les, in negotijs maximi momēti. Doctissimus enim Phil. Dec. conf. 445. nu. 29. in causa ardua, ex illo text. arguit, eūq; summe expendit: vt in feudis, & bonis similib⁹ restitutioni subiectis, (vt sunt apud Hispanos bona maioratus) sententia lata contra aliquem non noceat successori descendentī, vel alij cui successio erat deferenda post mortē succubentis: eamque dicit bis cōmunem opinionem Dec. ibi, præcipuumq; eius fundamētum est ex. d. quam inducit ex verbis supra examinatis; vt scilicet qui non potest alienare, nō possit actiones exercere. Certū autē est talia bona vinculara, regulariter alienari nō posse. Et eodē argumēto in eadē re vitur Soci. nepos, probans opinionē Deci. eamq; cōmunem asserens conf. 131. nu. 93. lib. 2. & cū Deci. Aymon. cōf. 117. nu. 7. Deciūq; sequitur idē Aymon. ex eodē fundamēto conf. 60. nu. 1. Tiraq. de iure mari. glōf. 5. nu. 207. eūq; referēdo sequi videtur Cagn. in. l. res iudicata. nu. 5. ff. de regu. iur. Eandem opinionē videtur probare Feudistæ, Isernia. Aluar. & latius Martiæ. de Afflic. in. c. 1. §. si vassallus, ante penul. si de feud. conten. sit inter domi. & agn. idemque est de mente Bal. ibi, quem ibidem sequitur Præpositi. dum volunt sententiam in his causis non nocere alij, nisi scienti & patienti: secundum materiam. l. sæpe. ff. de re iudic. Et eandem opinionem, referens Iserniam, videtur probare Felin. in. c. fin. nu. 5. de maio. & obed. & Anto. Capi. decis. 20. nu. 23. & magis probare videt^r Cur. de feud. 7. par. q. 11. nume. 29. & Zas. de feud. alic. numero. 21. Pro hac sententia adducitur autoritas Bartol. in. l. filiūsa. §. diui. numero. 9. ff. de leg. 1. in 1. q. ibi, [forsam non preiudicaret talis sententia, nisi ille fuisset citatus.]

Alia fundamenta fragilia sunt ex illo vulgari, ne sententia inter alios noceat vel prosit. Sed contraria opinio verior & receptior est, vt scilicet sententia lata contra aliquem in bonis feudalibus & maioratus, noceat descendenti, vel alij qui post succubentem successurus esset: vt colligitur ex Oldr. conf. 94. nu. 19. cuius sententiam, vt recepram in iure primogeniturę, probat Tiraq. in trac. de primogeni. q. 35. nu. 17. & Mart. Laud. ibi relatus, & Albe. in. l. pen. col. 4. C. de don. inter vir. & vxor. ibi, [primogenito obstare debet, etiam si hæres nō sit:] & ibi, [sententia cōtra prædecessores lata.] Et ita Boer. decis. 255. col. pen. in fine. vbi aliquos refert, & ita Iacob. à S. Georg. de feudis: verbo, & dicti Vassalli, nu. 33. & in terminis Hispanus, Anto. Gome. l. 40. Tau. ri. nu. 73. citans plures, immemoramen Deci. & aliorum quos in cōtrarium hic citamus: & hoc sequi videtur Hispa. Xuar. alleg. 27. post princ. ibi, [sed quod in bonis subiectis restitutioni:] & alibi consiliū illud Oldr. sequi videtur Deci. in. l. pactum dotali. nu. 17. vers. in contrarium. C. de collat. Eademq; opinio satis colligitur ex Bar. in. d. in diē. nu. 1. vers. quæro. ff. de aqua plu. arcen. & ibi Paul. Cast. nu. 2. & cum plures ex supra citatis pro & contra, fateantur resolutionē huius puncti pendere à q. Bar. in. d. §. diui. (quæ verē eandem rationem habet) crebrius in eodem §. cōtra Bar. tenent reliqui ibi, inter quos Ange. Ioan. Imo. & Alexan. nume. 9. idem Alexan. in. d. l. sæpe, col. 41. nu. 109. & sequen. Et hoc contra Bar. ibi receptum dicit Ias. in. d. §. diui. 1. lec. nu. 47. cum eodem Bart. in. d. l. in diē idem Ias. 2. lectu. num. 91. adducens Cuma. & alios, & ita Rip. ibi nu. 60. dicens hanc opinionē communem, quod

quod etiā ibi asserit Ferdi. Loaz. nu. 126. & ibi Crot. num. 38. & ita Alex. consi. 123. nume. 3. lib. 1. Felin. in. c. quauis. colum. si. in prin. de re iudi. vbi reprobatur opinio Iser. Pro hac sententia facit quod in iure habetur sententiam latam contra rectorem, vel prælatum nocere successori: vt tradit Panor. consi. 92. lib. 1. quem sequitur Aymon. consi. 10. num. 8. Sed pro hac parte. omisis alijs, stringunt verba tex. in. l. 1. §. denuntiari. ff. de ventre in spic. dum habet. l. C. [denūtiari autē oportet ijs quos proxima spes successionis contingit:] & ibi, [hæredi instituto, non etiam substituto:] & ibi, [qui primum locum tenent,] quem tex. rectè citat Bar. in. d. l. in diem, & alij suprà citati, eumque multis ornat Ias. in. d. §. diui. 1. lectu. ex nu. 47. idem Ias. in. l. distantibus, nu. 2. C. de testa. Alex. consi. 156. lib. 1. Deci. consi. 342. col. si. Anto. Capi. deci. 107. Et si maturè attenderis, cōperies Iterniam & alios pro prima opinione adductos non satis facere argumentationi, & fundamēto. d. §. In quo. l. C. apertè significat satis esse iudicium tractari cum primo possidente, seu cum eo cui prima successio deferretur.

- 49 Pro hac vera & recepta sententia magis vrget tex. à Bar. non citatus, ab Alex. tamen, & alijs vbi suprà adductus, in. l. ex contractu. 44. ff. de re iudi. quem ibi extollit Ias. & alij idē Ias. in. l. decē, nu. 38. & 40. ff. de verb. oblig. & Alex. in. d. consil. 123. nu. 3. lib. 1. extollit Hispan. Xuar. d. alleg. 27. & in. l. post rem iudicatam. folio. 123. col. 2. Ias. in. d. §. diui. 3. lectu. nu. 92. In quo text. patet, sententiam latam contra institutum nocere substituto: & sic ab identitate rationis, probat tex. sententiam latam cōtra eum qui priorem locum habet noce

re ei cui post illum ius deferretur. Nec Deci. & alij prius allegati huic. l. satis faciunt, de qua ad aliud agit Stella, in rep. §. Augerius. l. qui Romæ. nu. 101. Nec sustineri potest responsio. Deci. d. consi. 445. numer. 30. (quam etiam tentabant alij) vt tradit Alex. in dict. §. diui, dum inquit, intelligendum esse in ea. l. citatum fuisse substitutum: quod est diuinare, & cauillari: cum. l. C. ibi tantum referat iudicium agitatum fuisse cum instituto. & ita glo. Bar. & omnes ibi colligentes, etiā ex tali sententia dari ius executionum contra substitutum: vel successorem, nec illius. l. meminit Felin. in. d. c. pen. col. si. in prin. de re iud. quod colligitur ex Barto. in. l. cum filius, & ibi notat Pau. in fine. ff. de verbo. oblig. & ex. d. l. ex cōtractu, in terminis confirmatur resolutio Alexā. eam non citantis in. l. si patroni. §. si. nu. 2. ff. ad Trebel. & ibi Pau. num. 5. His autem fundamentis (vt vides) nullatenus satisfaciunt tenētes priorem opinionem: quæ autem ipsi adducunt, nihil vrgent. Illud enim vulgate, Res inter alios, nō rectè hic applicatur: quia necessariò & cōsequenter agitarum iudicium cēsetur cum successore, si solenniter actū fuit cū antecessore secūdū iura suprà adducta, & quæ copiose congerit Ias. in dictis locis, & Hipol. in nota. 259. & Niconitius in. c. quoniam contra, folio. 96. & in simili tradit Matthæ. Afflic. deci. 396. num. 4. & nu. 7. Nec valet quod respondēt aliqui ex tenētibz priorem minus veram opinionem, dum fatentur valere iudicium agitarum cum instituto, vel habente priorem locum, nō citatis substitutis, vel alijs quibus postea successio deferretur, sed tamē his non nocere sententiam, vel iudiciū, cū citati nō fuerint. Quod videtur probare Felin. in. d. c. si. de

Pin.de Bon.Mat.

fi. de maio. & obedi. num. 5. & in proposito Curt. de feu. & Soc. nepos, vbi supra post Deci. in dicto consilio. Id enim ridiculum est, cum nemo dubitare possit an sententia & iudiciū noceret ei cum quo actum est, & tandem hæc cauillatio manifestè confutatur ex dicta. l. ex contractu & doctrina dict. §. denuntiari, quæ iura inductione non egent, cum nihil aliud dicant. Vnde cauendum est à Bald. alibi, quem sequitur Paulus in l. si patroni. §. si. in fine. ff. ad Trebel. quod melius aduertit Ias. in. d. §. diui. 2. lectu. nu. 93. minuscule obstat illud argumentum Dec. & Soci. ex. d. l. ait Prætor, à qua hæc omnia manarunt: quo argum. etiam vtitur Matthæ. in. d. c. si Vassallus. nu. 27. versic. tertio. Fallitur enim Deci. cum alijs ex sono & cortice verborum. d. l. quia iam supra ostēdimus falsum esse dicere, quod qui non potest alienare, nequeat iudicium subire, vt ex multis in iure manifestum est. Et fundamentum à prohibita alienatione (quo vtuntur Deci. & sequaces) contra eos retorquetur. Notum enim est in iure prohibita alienatione non interdici alienationem ex sententia, & re iudicata, iuxta vulg. l. 1. ff. de fund. dota. Et hic melius quam alibi cōgruit, quod scribentes omnes tradunt de alienatione ex causa necessaria, ne prohibita censeatur, quanuis alienatio generaliter prohibeatur: & hoc satis probatur ex l. C. in. l. 3. ver. hęc enim, & §. item quæri potest, & vers. idemq. ff. de rebus eorum: ibi, [ex magistratum autoritate:] & ibi, [non spon te tutorum:] & melius ibi, [valebit alienatio propter rei iudicatæ autoritatem.] Ex quibus resultat declaratio ad. d. l. ait Prætor. Declaratur etiā d. l. ex contractu. & d. §. denuntari, limitaturq. ue reg. l. de vnoquoq. ff.

de re iudica. limitatur etiam regula illa, Res inter alios acta. Resultat iuridica differētia inter alienationem voluntariam & necessariam, ex sententia scilicet, quæ fertur in inuitum. Tunc enim succumbens non dicitur alienare, & si incautè argumentabatur insignis Decius in dicto consilio. Est enim in proposito constituenda differētia inter actum voluntarium, & necessarium iudicij. Primus enim non nocet successori, & ita procedunt adducta à Deci. Secundus autem ex iudicio & re iudicata successorī nocet: vt eleganter docet Bar. in dict. l. in diem nume. 1. ff. de aqua plu. arc. & Paul. ibi. sub. l. in concedendo. nume. 2. idem Paul. in. l. facta. §. si hæres num. 4. ff. ad Trebel. & Soci. in. l. Gallus. §. & quid si tātum, col. fin. facit. l. si dictum. §. 6. §. si compromiserō. ff. de euict. ibi, [nulla necessitate, cogēte:] colligitur ex alijs citatis à Feli. in. c. pen. num. 13. vers. vbi. sententia, de re iud. Vides igitur decisionē ex distinctione utilissimæ quæstionis sæpe cōtingentis nō in paruis negotijs, sed in maximis & inter nobiles, vt scilicet alienatio ex conuentione, vel alius actus voluntarius nō noceat successorī in rebus maioratus, vel aliter restitutioni subiectis: noceat autem res iudicata, in qua cessat culpa & voluntas succumbentis. De præscriptione autē an noceat successorī in his bonis, agemus, Deo duce, in authen. nisi tricennale inf. eo. Et tandem in sententia pro hac parte, cōtra Dec. & alios, stat fortissima ratio publicæ utilitatis: nunquam enim daretur quies, nec litiū finis, si post sententiam solenniter latam, in maioratu vel feudo admitteretur filius vel consanguineus, qui succedere non poterat nisi post eū in quem sententia lata est, In infinitum

tum enim id allegare possent omnes successores, contra doctrinam tex. in l. singulis. 6. ff. de excep. rei iud. ibi vnum iudicari finem sufficere, ne aliter modus litiū multiplicatus in explicabilem faciat difficultatē. Ex quibus etiam & ex ratione proximè adducta, infertur, quod sententia soleniter lata in his terminis nocebit cōsanguineis vel successoribus ignorāribus: obstat etiam postea natis, cū ius faciat quoad omnes: contra Iserniam & alios, maximè Afflic. in dict. ca. si Vassallus numero. 29. Infertur etiam quòd in his terminis nō erit necesse citare alios generaliter per proclama. contra Crot. in dicto paragrapho diui. nume. 39. vers. limitatur, & Loaz. nume. 128. quicquid sit in alijs articulis, vt ex Io. Imol. notat doctē Alex. in dicta lege saxe. nu. 82. idque patet, attento quod sententia tunc obstat postea natis. Ex prædictis etiā infertur, cauendum esse à Bal. consuente, quē malè sequitur Soc. nepos. dict. cōf. 181. nu. 89. & sequē. qui scribunt sententiam non nocere substituto non citato: contra iura clara, in dicto paragrapho denūtiari, & dict. leg. ex cōtractu. Infertur etiā ad questionem renuntiationis primogeniture: de qua omnino vide Tiraq. de primogē. q. 29. quod renūtiatio primogeniti, cum sit volūtaria, licet nocere possit ipsi renuntianti, non tamē noceat eius successoribus, in feudo vel maioratu à maioribus proueniente: siue renuntiatio fiat viuente & consentiente patre vel auo: quicquid contra sonent verba las. alios referentis in. l. pactum dotali. nu. 4. ad finem. C. de collat. magisque cauendum à Dec. ibi. num. 17. contra quos stāt iura & rationes, de quibus suprà in alienatione voluntaria: stat etiam decisio & ratio text. in cap. 1.

de alien. paterni feudi: ne in feudo antiquo possessor noceat successoribus, notat Curt. de feu. 4. parte, q. 7. & quæ. 9. Gozad. consilio. 65. Dec. consi. 193. num. 4. & consi. 263. nu. 3. & consi. 269. nu. 5. las. consi. 64. lib. 3. Alex. consi. 15. num. 8. lib. 5. vbi id eleganter ampliat, & consi. 106. lib. 4. & in simili las. in. l. 2. ex numer. 207. C. de iure emphyt, vbi in fortioribus terminis id latè tractat in emphyteo si: & notatur Alex. vbi Molin. consi. 8. nume. 15. lib. 3. Bolog. consi. 48. & latè Tiraq. de retract. lignag. §. 11. gl. 6. nume. 23. contra eos etiam stat ratio iuris, quòd tunc descendens vel successor nō capit ius maioratus vel feudi à renuntiante, sed à primo institute vel concedente. iuxta l. cohe. redi. §. cum filia. ff. de vulg. vbi las. numero. 8. bonus text. in cap. 1. de feud. Marc. ibi. [per inuestituram patris & aui.] Ideoque in his bonis grauari non potest ab antecessore, etiā habente potestatem eligendi, iuxta text. notab. in. l. vnum ex familia. §. 1. ff. de leg. 2. facit ratio text. in. l. si arrogator. ff. de adoptio. ibi, [non iudicio eius, sed principali prouidentia:] & quē notat Molin. in consi. Paris. §. 22. num. 83. & nu. 85. facit magis tota l. 3. ff. de interd. & releg. quā iudicio meo nō verè, nec rectè notab. Oldr. d. consi. 94. nu. 20. licet eum sequantur plures, per Tiraq. de primogeni quæst. 35.

50. Rerenta autem hac sentētia, quā veriore & receptiorē dicimus, eā vtiliter aliquod modis limitamus. Et. 1. vt procedat, quādo is cōtra quē sententia lata est, erat tunc prim. & prin. ad quē spectare posset successio quam sequentes postea prætendunt. Et eod. mo. debet esse persona, cuius maximè interesset obrinere, vt est de mente Bar. & omnium in. d. l. in

M diem

Pin. de Bon. Mat.

diem. & in. d. §. diui. & in omnibus lo-
cis supra adductis, textus cum glos.
in. l. cum non iniusto. ff. de colul. de
teg. tunc enim stat iuris præsumptio,
quod ille ob interesse proprium, fide-
liter & attente litigabit: vt norant So-
ci. in leg. Gallus. §. & quid si tantum.
col. fin. versi. considera. secus igitur si
alius esset æqualis in gradu & iure li-
tigandi, secundum Bald. in lege secun-
da, nume. 6. C. quib. res iud. nō noc.
ibi, [non cum ipso fonte generatio-
nis.] & plures citat Tiraq. de nobili-
tat. cap. 37. numero. 7. Alex. in dict. l.
sepe. nume. 57. ibi, [ius æquē princi-
pale.] Limite. 2. vt hæc conclusio nō
procedat, quando sententia lata ef-
set cōtra aliquem ex renuntiatione
quam fecit. Tunc enim ea sententia
non magis obstabit successoribus in
feudo vel maioratu antiquo, quam
obstaret ipsa renuntiatio, in qua iudi-
catum fundatur, iuxta regulam vul-
garem causæ limitatæ effectum limi-
tatū producentis. Pro quo facit tex.
norab. in. l. 1. §. si quis sub conditione
ff. vt legat. feu. fidei com. nom. cau.
ibi, [easdem causas & condiciones in-
esse:] de quo tex. alibi plura scribim⁹:
idque probatur ex causa talis senten-
tiæ fundatæ in renuntiatione, nō in
alio iure litigantis. Vnde nō parit ex-
ceptionem rei iudicatæ contra agen-
tem ex diuersa causa, iuxta legem cū
quæritur. 21. & sequen. ff. de excep.
rei. iud. Et in his terminis sustinetur,
quod consuluit Cardina. Paris consi.
5. nume. 37. lib. 1. & probatur ex ver-
bis Bald. in leg. secund. nume. 5. C.
quib. res iud. non noc. ibi, [talis sit na-
tura causæ, vt omnibus præiudicet:]
& ita eleganter amplia, qd̄ ibi notat
Baldus numero. 8. ibi, [renuntiatio.]
Limite. 3. vt quauis sententia tunc
obstet successoribus, alijs vt consan-
guineis, nō tamen eis adimatur facul-

tas appellandi. Receptum enim est
vt tunc appellare possint, & in cau-
sa appellationis ius suū pro sequi, vt
tradit Alex. in. d. §. diui. nu. 9. ad finē:
& ibidē Cro. nu. 39. vers. 2. & Rip. nu.
62. & Loaz. num. 128. & alij quos al-
legat. Eeli. in. c. cū super, nu. 11. de re
iud. qui alios citat. Sed hæc eorū de-
claratio nō satis ab eis explicatur: me-
lius igitur ex mēte Alex. in. d. leg. se-
pe. nu. 83. ver. nono: dicas, q̄ cum scri-
ben. appellationē admittant, neces-
sariō significat nō fuisse latā senten-
tiā in maiori tribunali: alias enim nō
esset tractandum de appellatione: &
consequenter hæc declaratio appli-
catur tantū, quando succubens non
prosecutus fuit causam vsque ad ma-
ius tribunal, in quibus terminis hæc
recepta declaratio, vera & necessaria
videtur: nec successoribus & alijs nō
citatis, noceat quælibet sentētia infe-
rioris: sed tantū ea in qua succubēs
nihil omisit, vt in simili colligi potest
ex te. l. euictus. 35. ff. de euictio. ibi,
[cum spes habendi abscessa est.] Sic
videmus in emptore qui appellare
debet, & appellationem prosequi, vt
de euictione agere possit. Nec enim
prima sententia noceret venditori:
sed hoc non indistinctē, vt norat gl.
Bar. Albe. Fulgos. in lege Herennius
63. ff. de euictio. & ita inquit Matth.
Affli. in cap. 1. §. rursus nume. 15. qui
mod. feu. amit. & melius resoluit Hi-
spanus, Anto. Gome. in libro de con-
tract. cap. 2. Char. 20. colum. prima.
& sequen. & hanc sententiam apud
Lusitanos probat Ordinatio. libr. 3.
tit. 30. §. 5. ibi, [eda apelaçaon a qual
fera obrigado proseguir.] quæ lex re-
gni videtur hoc indistinctē probare,
gloss. & Doctor. vbi suprā, variē di-
stinguant. Limitatur. 4. prædicta con-
clusio, nisi successor velit probare
sententiam, quæ sibi obijcitur, la-
tam

tam fuisse ob culpam, dolum, vel negligentiam eius, cōtra quem lata est: vt tradunt omnes in dicto paragra-
pho diui, numeris & locis suprà cita-
tis: Soci. in. d. §. & quid sit tantum, col.
fin. Molin. in consue. Paris. §. 12. nu.
34. probatur ex doctrina. l. si per luso-
rio: & l. à sententia, vbi Bar. & Imol.
ff. de appella. & in terminis probatur
in. d. l. ex contractu. ff. de re iudi. ibi,
[nisi culpa tutoris:] notat gl. & Doct.
alibi, vt tradit Tiraq. d. c. 37. de nobil.
nu. 1. vbi tamē nō loquitur de negli-
gentia. Limitatur. §. in pulchro casu,
de quo consuluit Sigismum. Neapol.
in volu. consilio. feud. consi. 10. nu-
mero. 7. vbi notabiliter respondet,
quod si vnus possideret, aliūque eū
conueniret, perēs vt declaretur, mor-
tuo conuento, ad ipsum agentē per-
tinere feudum, vel maiorum, & ita
pronuntietur: tunc ea sententia non
obstabit liberis, vel successorib⁹ eius
contra quem lata est. Ratioque est,
quia agens non prætendebat exclu-
dere conuentum viuētem, ideo nō
censetur tam principale eius interes-
se: & mihi placet hæc opinio, quan-
tis videtur dicendum, quod pater,
conuentus ita vigilabit pro liberis fu-
turi successoribus, sicut pro seipso:
argu. l. nihil. ff. de bon. lib. ibi, [omnia
liberis nostris ex voto paremus.] Sed
hæc opinio nititur æquitate, & foue-
tur ex iuris regulis, vtque veritatis
magis elucidetur, arg. l. 1. & ibi Paul.
& Ias. ff. si quis cau. iuuatur etiam ex
suprà traditis, quia tunc conuentus
non videtur principalis cōtradictor,
attento præiudicio, cum ei viuēti
nihil veniat auferendum: & tandem
non videtur fraude carere iudicium
illud agitatum principaliter contra
futuros successores, eis non spectatis
contra reg. l. non quemadmodum
ff. de iudic. nec videretur de iure ad-

mittenda talis petito, secundum ea
que inf. trademus. Limbo. 6. vtiliter,
quando sententia ex aliquo defectu
posset ostendi nulla: quia tūc semper
videtur admitendus successor succū-
bentis: cum talis sententia ob nul-
litatem careat nomine rei iudicatæ.
l. 4. §. condemnatum. ff. de re iud. l. 1.
ad finem. ff. quod quisque iur. gl. l. si
pater. C. ne de statu defun. l. 1. & se-
quē. C. quādo prouo. non est neces.
Sed dicit aliquis, quod data tali nul-
litate, idē erit in principali, cōtra quē
sententia lata fuit, per illa iura & re-
ceptas sententias: ego autem pro vi-
litate huius limitationis considero,
quod si post sententiā quātumcum-
que nullā trāsierint triginta anni, nō
audietur cōdemnatus obijciens nul-
litatem. tanto enim tempore præscri-
bitur ius obijciendi nullitatem, sal-
tem agendo: vt tradit Matth. Afflic.
Decil. 178. nu. 5. & ex multis probat
Tiraq. de retract. ligna. §. 36. glo. 2.
nu. 37. ea tamen præscriptio non no-
cebit liberis vel successoribus succū-
bentis: quia tunc non datur vigor rei
iudicatæ ex sententia, sed ex præscri-
ptione, quæ non ita nocet successori-
bus, secundum cōmunem opinionē,
vt tradimus in auth. sequē. & militat
ratio negli. de qua suprà: videturque
aliqua tūc alienatio voluntaria,
ex. l. alienationis verbum. ff. de verb.
fig. facit doctrina Bal. in dict. l. 2. C.
quibus res iudic. de qua diximus su-
prà, in secūda limra. Septima limita-
tio colligitur ex superioribus & ex
scribentibus in locis suprà allegatis,
vt conclusio hæc non procedat, quā-
do sententia lata fuit ex probatione
non perfecta: omnes enim exigunt
in proposito, vt nihil omittat in cau-
sa, nec succumbens aliquid volunta-
riè concesserit victori, vt per Bald. in
d. l. 2. C. quib. res iud. non noc. Alex.

Pin.de Bon.Mat.

in.d.l. sepe nu. 78. cum preceden. & sequen. Feli. in.d. ca. penul. num. 14. vers. vbi sententia. Vnde videtur dicendum, quod sententia lata ex iuramento victoris non noceat successoribus succubentis: & hoc in simili probat Innocen. Anto. Panor. quos citat Felin. ibi supra, videturque verior opinio, etiam si iuramentum sit litis decissuum, contra Alex. in.d.l. sepe nu. 131. quem videtur sequi Felin. in.d. cap. pe. nu. 14. in quo notabili articulo miror eos non allegasse glo. in.l. in genuu. ff. de stat. hom. dum ampliat tex. ibi, de sententia & re iudicata ad iuramentum, & sic vult, quod ea. l. (que communiter intelligitur, ut sententia super statu personae faciat ius quo ad omnes) procedat etiam vbi causa iuramento partis deciditur: & ita cum glo. transeunt Bar. Bal. Ang. ibi eam quae expressim videtur probare Alb. ibi. nu. 4. & ea ad hoc extollit Ange. Aret. in. §. prejudiciales nu. 9. & ibi las. nu. 31. In sti. de actio. sed de illa glo. dubitat Fulgo. ibi, qui tandem eam sequitur. Ego verioremi pu-
 * to regulariter opinionem Innocen. Panor. contra Alex. Feli. ut sic sententia lata ex iuramento non noceat successoribus succumbentis in feudo, vel maioratu, alijsve bonis familiae relictis: tunc enim non potest dici probatio perfecta, ut supra. Quod confirmo magis, quia si iuramentum erat necessarium in supplementum probationis, receptum est ut talis probatio dicatur privilegiata, & ideo sententia retractari possit ex nouis documentis, etiam ad petitionem succumbentis secundum communem intellectum ad. l. admonendi. in prima parte. ff. de iure iur. nec tale iuramentum causis granibus applicari potest, secundum communem doctrinam: ut per scribē. in. l. secunda. C. de rebus cred. & late las. in

rep. l. admonendi: ex nu. 271. & nu. 294. si autem iuramentum delatum fuit voluntarie, non potest nocere alijs non habentibus causam a differēte, secundum supra tradita. Quod si delatum fuit non omnino voluntarie, sed quia aduersarius illud deferbat, iuxta. l. manifesta. ff. de iure iur. adhuc militat ratio, ne sententia lata ex tali iuramento alijs noceat: licet enim Felin. in dicto cap. penul. numer. 14. de re iudic. dicat tunc iuramentum non esse voluntarium, sed necessarium, tamen est aduerterendum quod tunc necessitas non est precisa: potuit enim iurare, is qui alijs iuramentum detulit: ac proinde deferendo illud videtur voluntarie facere. Iuuatur haec sententia, quia communiter traditur, probationem verē legitimam non dici ex iuramento: glo. celebris, in. l. cum de indebito, verb. legitimis. ff. de proba. quam extollunt scriben. per Coref. in notab. verb. mandatum fol. 168. & las. in. §. quadrupli. nume. 4. In sti. de actio. Fel. in Rub. de proba. col. 3. & in praxi commentat Alexand. consilio. 119. numero. 9. li. 2. Nec fert ratio, ut quis proprio iuramento obtineat, non solum contra eum cum quo tunc litigabat, sed etiam contra alios, nec tunc merita causae applicantur contra alios: nec est tuta argumentatio a sententia ad iuramentum, ut per glo. & Doct. in. l. secunda. ff. de iure iur. quae differētia maxime iuuatur ex tex. ad hoc notab. in. l. si iurauero. ff. de iure patro. Iuuatur satis ex alijs in simili, quae tradit las. in. l. si quando. numero. 38. C. unde vi. vbi cum Bartol. & multis resoluit, probationē ex iuramento (etiam permittente statuto) non nocere tertio seu alij, praeterquam ei contra quem iuratum est. Facit textus & ibi notat Bartoin. l. 1. ff. quando ex fac. tut. tra-
 dit

die Marthæ. Afflict. li. 1. cōsti. Neap. Rub. 26. nu. 35. & in simili multa tradit Hispan. Xuar. in. l. post rem iudicatā fol. 128. secundū priorem editio nem Concludo igitur vt tunc sentētia faciat ius quo ad alios, quando lata fuit ex legitima probatione omnino necessaria, non quando ex iuramento patris obrinentis, maximè in ijs, de quibus agimus circa feudū vel maioratum, similēsque causas graues, in quibus cautiū est agendum.

* Ex quibus infertur dict. l. ingenuū, non ita procedere in causa decisa iuramento victoris contra glos. & Docto. vbi suprā. Quod confirmatur ex traditis à Bald. d. l. 2. num. 5. C. quib. res iud. non noc. Alexand. in. l. sēpe. nu. 76. Feli. in. d. c. penul. nu. 9. & nu. 17. de re iudic. Deci. consi. 342. col. fi. Præpos. in cap. causam. 2. qui filij sint legitimi. dum scribunt requisita, vt sententia alijs noceat: & melius per Tirac. de nobil. d. c. 37. ex num. 2. Octaua limitatio colligitur ex prioribus: vt quanuis sententia & res iudicata noceat successoribus in bonis feuda libus, vel maioratus, non ita noceat transactio, ex sententia eorum, quos probauimus, suprā hac parte. nu. 46. vers. igitur. Quib⁹ addo in terminis Paul. post. Inn. in. c. auditis. nu. 21. de præscri. faciunt quę superius tradidimus de transactione & compromisso nō admittendis in ijs, in quibus alienatio prohibetur: quod etiam tradit Cardi. Paris. consi. 85. nu. 12. libr. 3. & sic est differentia inter rem iudicatā & transactionem. Ex quo elegāter limitatur æquiparatio, quam de his facit tex. in. l. non minorem. C. de transac. & c. 1. de litis contesta. in. 6. Quā differentiam cōfirmo auctoritate Alberi. & Cuma. in. l. 3. §. itē queri. ff. de reb. eor. in fine, super gloss. ibi, opponente de leg. cum. 2. ff. de transact.

Sed hoc de transactione sublimitan dum puto, nisi transactio à Rege, vel supremo priuincię domino confirmaretur, (vt sēpe vidimus in simili b⁹ causis arduis inter magnates prudenter transigentes.) quod iuuatur fauore pacis, & publicę utilitatis: vt in simili dixit Ange. quem sequitur Ias. in. l. contra iuris. §. fi. nu. 7. vers. 6. ff. de paci. iuuatur quę magis auctoritate regia confirmante transactionē vt in simili tradit Paris. consi. 16. nu. 35. & sequen. lib. 1. facit tex. in. c. 1. in fi. de transact. ibi. [vires plenissimæ notionis ex nostra auctoritate suscipiat:] & ibi gl. & Doc. notāt & Marthæ. Afflict. in. c. 1. num. 110. quæ sit regal. vbi multa ad hoc conducentia cumulat, & Chas. in catal. glor. 5. parte. 24. conside. à nu. 1. vsque ad num. 208. quod etiā satis iuuatur. ex. l. C. in. l. adoptio. 38. ff. de adoptio. Iuuatur etiam ex. l. secunda. ibi, [imperia li beneficio.] ff. de rebus eor. Non alimatio inferri videtur ex superiori bus, maximè ex duabus proximis: vt non procedat conclusio superius firmata, quādo sententia lata est ex confessione succumbentis: licet enim ea dicatur optima probatio contra confitentē, non tamē nocere debet alijs, in quorū fraudē fieri possit, arg. l. qui testamentū. 17. in fin. ff. de probar. & ibi Bar. facit etiam. l. cū quis decedēs. §. codicillis, & §. fi. & vtroq; Bar. ff. de leg. 3. Conducunt etiam quę notat Ias. in. l. si quando. nu. 38. C. vnde vi: Sed magis in terminis hoc cōprobatur ex doctrina Bal. in. c. fi. col. 2. nu. 7. de confess. ibi, [ex confessione surgeret alienatio proprietatis,] vbi, sentit in efficacē esse confessionem eius qui alienare prohibetur: quod maximè intelligi debet vbi, talis prohibitio est in fauorē alterius vt plenè & vtiliter tradit Tirac. (quē sēpius al-

M 3 legare

Pin. de Bon. Mat.

legare nō piget (in lib. de iure marit. glo. 5. q. 10. nu. 114. & 116. 118. Ita tandem resolu grauem illam, vtilē- que quæstionem: vt sententia in feu do, & maioratu solēniter lata obster successoribus regulariter, maximē li beris ipsius succumbētis, exceptis ca sibus superius notatis & ita iudicatū vidimus corā serenissimo Rege no- stro cuius æquitatē & prudentiam in- comparabili, maior huic sententiæ auctoritas accedit.

51 Aliter etiam limitanda videtur re gula huius. l. dū patri interdicit alic- nationem aduentitiorum, vt nō pro cedat quādo filius haberet rem, quā- vis vel pater ei emisset, cum pacto re- uendendi. Tunc enim secure dicen- dum videtur posse patrem rem tra- dere primō venditori, vigore pacti. cum ea alienatio nō nouam, nec vo- luntariam causam habeat, sed veterē necessariam: argumē. eorum quæ diximus suprà nu. 24. & sequen. ex. l. §. item quæri. & l. magis puto. §. si pupillus. ff. de reb. eo. l. fistulas. §. fun- dum. ff. de contrah. empt. facit. text. in. l. voluntate, in fin. ff. quibus modis pig. vel. hypothe. solu. ibi, [in pristi- nam causam res redit resoluta vendi- tione:] de quo text. vtiliter agit Ias. consi. 128. lib. 4. & in specie ibi eum expendit nu. 4. col. 3. Probat hęc nostra declaratio ex verbis Are. in. l. si ita quis. §. ea. lege. ff. de verb. oblig. col. 2. in fine, vbi inquit, quod contra- hense ex necessitate præcedētis obli- gationis non dicitur propriē contra- here, sed magis fidem absoluere, & o- bligationem implere: per tex. in. l. si tibi pecuniā. 20. ff. si cert. pet. ibi, [ex soluendi causa magis quam alterius obligandi:] ad idē latis in simili facit, quod notat Soci. consi. 48. nu. 4. lib. 1. cuius, sententiam referendo probat Deci. in. dict. l. si tibi pecuniam

numer. 2. infine. Idem Deci. in. l. fin. nu. 5. C. de pact. de quo inferius. Ad idem conducunt multa, quæ vtiliter cumulat Tiraq. lib. de iure marit. gl. 8. q. 23. nu. 184. vsque ad nu. 204. Ad idē facit, quod de necessitate ex ius- su testatoris, vel alterius obligationis ad remittēdam iuris solennitatē, tra- dit Alex. consi. 27. lib. 3. & consi. 62. li. 2. & consi. 215. lib. 6. & quæ in simili tra- dit vtiliter Crot. in. l. filius fa. §. diui, ex nu. 74. ff. de leg. 1. Quæ iura & scri- bentū dicta, si rectē attendas, tutius procedunt in patre legitimo admini- stratore, in quo sufficit causa sine de- creto iudicis, vt superius tradidimus. Et ita in patre cessabunt aliqua, quæ ex scriptis Docto. in alijs administra- toribus obijci possent. Ad patrem e- nim legitimum administratōrē tra- henda non sunt, cum lex multo plus ei tribuat, vt probauimus suprà in. 2. parte. Cessabunt etiā alia quæ obijci possent, si intelligas hanc declaratio- nem (vt eam scribimus) quando tale pactū apponitur in principio contra- ctus. Tunc enim obligatio est magis necessaria, idque vrgentissimē pro- batur ex multis, quæ vtiliter conge- rit Tiraq. videndus in lib. de retrac. conuent. in fine, num. 1. cum multis sequen.

52 Ex hac autem vera declaratione ad. l. nostrā, tollitur obiectio: quæ sic- ri posset ex tex. notab. & difficili, in l. 1. §. si. ff. de reb. eo. ad quem aptē in- fertur: cuius verba sunt, [si minor vi- gintiquinque annis emerit prædia vt quoad pretium solueret essent pi- gnori obligata venditori: non puto pignus valere, nā vbi dominiū quæsi- tum est minori, cepit non posse obli- gari.] Vides in illo. §. rem minori ven- ditā pretio non soluto, conuentunq; vt res obligata esset, quandiu pretiū non solueretur: & tamen. l. C. inquit pignus,

pignus, vel hypothecam non valere, quia cum semel res facta est minoris, impeditur obligatio ex prohibitione legis generaliter interdicentis alienationem rerum minoris, sine causa & decreto. In primis autem adducā aliqua, ex quibus patebit difficultas & rigor illius tex. cōtrarium enim dicendum videretur ex suprà citatis, & quia pactum illud pignoris, dum pretium non solueretur, erat legi cōsentaneum, iuxta textum in. §. offerri. l. Iulianus. ff. de act. emp. & pactū. iuri consonum magis seruatur. l. non impossibile. l. 1. ff. de pact. gloss. Bart. & omnes, in. l. ealege. C. de condic. ob cau. Bar. in. l. legitima. ff. de pact. l. as. in. §. diui. 1. lect. ff. d. leg. 1. nu. 31. & præceden. Videbaturque eo casu minor id facere quod faceret prudētissimus paterfamilias & consequenter iure communi uti: nec circūscriptum vllō modo tūc dici posse, augeturque ratio dubitandi, quia venditor verosimiliter aliter venditurus nō fuisset, quæ ratio contrariam decisionē exigebat, ut colligi posset ex decisione tex. in. l. si quis aliā. 46. ff. de solu. ibi. [nō accipisset rem integram:] & tex. in. l. cū eiusdem. 34. ff. de ædil. edic. ibi, [non nisi omnes venditorū fuisset.] Nec erit levis ratio dubitandi ex eo, quod ibi tota conuentio vnica videbatur, ut sic minor aut totā probare aut à tota recedere debere: iuxta tex. in. l. cum quæritur. 17. ibi, [adolefcenti aut in totum.] ff. de admitt. tut. & in. l. Caius. 23. ff. de manumif. Nec minus aduersabatur ratio iuris, quia illud pactum vel obligatio rei venditæ pro pretio soluendo cēsebatur pars ipsius venditionis. l. fundi partē. 79. ff. de cōtrah. empt. ibi, [nam hoc ipsum fundi pretium videtur, quod eo pacto venditus fuerat.] Et sic vna, eademque res in casu. d. §. nō debuit

diuerso iure cēseri: contra reg. l. eū qui ædes. ff. de vsucap. Contra decisionem illius. §. facit etiā iuris ratio, nequis locupletetur cū iactura aliena; quod ibi inique, concedi videtur minori contra tex. in. cap. ex tenore verū. nos igitur. de fo. compe. Nec levis ratio dubitandi insurgit ex decretis Pontificum. arguendo de ecclesia ad minorem. Videretur enim omnino seruandum pactum obligationis, sicut in ecclesia in pacto resolutionis fortius respondet tex. in. c. verum, de condi. appos. obligatio autem erat leuior, ideoque facilius admiittenda. l. fin. C. quæ res pigno. oblig. Bar. in. l. si ita nu. 1. & nu. 3. ff. de auro & arg. leg. Nō immeritō igitur subtilis Cumanus ibi mirabilem dicit decisionem illius. §. & Fabia. de emp. & vñd. 7. q. prin. nu. 1. adeo ut Tiraqueus de retract. conuen. in fin. nu. 13. putare se dicat esse mendū in litera illius. §. sentiens, verosimilius esse, quod I. C. contrariū voluerit, idque confirmant ex allegatione Bal. consi. 415. lib. 2. vbi Bal. d. §. citare videtur ad contrarium eius, quod habetur in litera cōmuni: idēque potuit Tiraqueus aduertere apud Bar. in. l. item quia, in fine princip. ff. de pact. vbi eundē. §. citat. quasi ibi obligatio minoris tenuerit, quod est cōtra literam illius tex. Sed communis litera verissima est, tum quia ita habetur in libris Florētinis, quorum exempla circūferuntur: tum magis inspecta litera, quæ habet decisionē negatiuam, cui annectitur ratio quæ nullo modo congrueret decisioni affirmatiuæ: ostenditur etiam ex l. seq. in qua Iure consul. manifestē indicat præcedentem decisionem dict. §. negatiuam esse, ut communiter habetur, ideoque eam commendat, & limitat, ut non procedat fisco vendente, quia tunc dicit valere eam obligatio-

tionem, quæ non valeret, quādo priuatus venderet. Veritas etiam literæ cōmunis ostēditur ex eadem. l. 2. ad finē, dum inquit, in priuato vendito re opus esse imperiali rescripto ad validandam obligationem rei emptæ à minore cum prædicto pacto, vt obligata sit quousque pretium solvatur. Verba autem. d. l. ad exēplar. Floren. & literam cōmunem ita se habent: [sed hic videtur illud mouere, q. cū dominio pignus quæsitum est, & ab initio obligatio inhæsit. Quod si à fisco emerit: nec dubitatio est, quin ius pignoris saluum sit. Si igitur talis species in priuato venditore inciderit: imperiali beneficio opus est, vt ex rescripto pignus cōfirmetur.] Patet igitur verā esse literam, vt in. d. §. obligatio non teneat, licet ea decisio (vt dixi) rigore nō careat, multisq; iuris rationibus aduersari videatur. Nec teneri potest, quod ad vitandas difficultates variando scribit Cuma. in. d. §. ad finem & nu. 1. vt eius decisio procedat, quādo talis obligatio cōtrahe retur post venditionē perfectam, & sic ex interuallo, quasi contrariū foret. si à principio vēditionis res obligaretur. Quæ Cum. declaratio æquitate nō careat, iuuaturq; maximè ex his, quæ superius adduximus pro ratione dubitandi, ad decisionem dict. §. Sed quid hæc profunt? loquitur enim Cuma. contra literā. §. vt ex ea patet, ibi, [si emerit prædia, vt quoad pretiū solueret esset obligata:] & sic significat text. euidenter, vēditionem ab initio fuisse cū pacto obligationis, nec aliter intelligi potest, cū non separaret tempus pignoris à vēditione. Idq; magis cōstat ex. d. l. 2. cuius verba proximè retulimus, ibi, [ab initio obligatio inhæsit: quæ verba cōsuler do expendit Ludo. Gozad. infra citā dus: & Alcia. in. l. si tibi pecuniā ad fi-

nem nu. 2. i. vers. nec ego. ff. si cert. petat. licet nullus corū Cuma. alleget, & eodē modo patet stare non posse declarationē Matth. de Affli. in. c. 1. nu. 10. de feud. dat. in vic. leg. cōmis. qui etiā pressus difficultate. d. §. (de quo agimus) intelligebat pactum obligationis ibi adiectum fuisse ex interuallo: quod est manifestè cōtra literam text. vt proximè ponderauimus contra Cuma. & ita ibi etiā videtur Ne guz. de pigno. 4. part. prin. nu. 37. qui eodem modo respōdebat. Vides igitur acerbum rigorem Vlpiani, in dicto paragrapho cū eius decisioni ob stēt plures iuris rationes superius adductæ, quibus rectè cōtrarium respō deri possit: vt sic excusetur Ange. Pe *
rus. qui immemor illius text. indistin ctè scribit in. l. si nautē. ff. de pact. pos se tutorem vel curatorem minoris e mere & contrahere eius nomine, ad lecto pacto resolutio contractus: & ita ibi Iacob. num. 3. Paul. nume. 4. & Ias. nu. 11. in. §. si filius. l. contra iuris: ibi præced. Excusandus etiam Paul. Cast. qui consulendo immemor fuit illius. §. contra quem respondere vi detur cons. 318. col. si. lib. 1. Sic etiam contra eundem text. respōdere vide tur Bal. cons. 415. lib. 2. Sic etiam con tra illum text. eius immemor loqui vi detur Gozad. in. l. 2. nume. 144. C. de pact. inter emp. & vēd. similiter eius dem text. immemor fuit Cagnol. in ead. l. 2. num. 56. & sequen. Et deniq; eiusdem. §. immemores fuerunt do ctissimi antiquiores: dum in minore & ecclesia cum rigore respondebant non valere obligationem vel pactū resolutiuum circa rem emptā: cum debuissent opinionem suam probare ex decis. d. §. quo nihil melius ad ducere poterant: & mirum est eos oblitos illius text. in qua obliuione fuerunt Franc. Accur. & Ioan. Andr. cum

eum referens: & Alber. meminit tam Pau. sibi contrarius, alio conf. ut inf. probant ex illo tex. opinionem Ioan. And. quam reprobatur in. d. cōf. 318. nume. 4. Excusandus etiam est Cur. iun. conf. 146. & sequen. qui nō immemor illius text. (& cauillando) cōtra eum respondet, execratus (ut puto) nimirū rigorem illius. §. Sic etiā excusandus est Ifernia in. d. cap. 1. §. de feu. dato, in vic. leg. commif. qui in simili. q. Ioan. And. & antiquorū (quos nō citat, sicut nec ipse ab alijs citatur) contrariū scribit memor tñ d. §. quem arguēdo allegat, nec ei respondet: Matth. autē Afflic. ibi respondet contra literam, ut supra. Vnde quilibet peritus satis comperiet, quā tus sit rigor illius tex. quantaq; sit huius articuli difficultas. Ego ingenuē
 * fateor (si contra I. C. loquicerer) cōtrariū in specie illius. §. æquius & verius videri. Considero enim iuridica & vrgentissima esse ea quæ superius pro ratione dubitandi ad illum tex. adduximus. Aduerto etiā minorem euentem, ibi venditoris rem conseq. qui pretio non soluto, hypothecamque eiusdem rei fuisse, non alterius, quam pupillus antea haberet: & sic nullum erat incommodum minoris ex obligatione rei, sed potius venditoris obligatio etiam tēdebat ad soluendum pretiū, quod necessariō soluendum est, si minor vult rem obtinere: & consequēter videbatur obligatio in causam necessariā quæ nullo modo vitari potest: quo respectu solet à iure permitti alienatio rei minoris, ut superius deduximus: & sic contra iuris principia videtur ibi Vlpianus respondere: approbando emptionem, & irritando obligationem eiusdē rei emptæ. Minus enim durū fuisset totā conuentionem irritare, sed dandæ sunt manus, respōso

I. C. Vlpiani, cuius rigorē notare videtur. I. C. Paul. ibi. l. seq. in illis verbis [sed hic illud mouere videt:] & ibi, [pignus ab initio inhæsit quod aduertit.] Neguz. de pigno. d. 4. par. princ. nu. 35. cui addes quod Pau. videtur etiam fugillare ratio. trad. ab Vlpia. eo quod in illa specie nunquā fuisse videtur dominium quæsitum minori, sine vinculo obligatiōis, quæ ab ini. inhæsit. Sic contra. d. §. (ultra iam adduct.) vrget tex. eiusdem Vlpiani, in lege. 4. §. penul. ver. sed & si minor. ff. de manum. ibi, [nā & si pupillus emat æquum est eū fidem implere, cū sine damno eius hoc sit futurum.] Quem tex. ibi vtiliter inducunt Bar. & Alb. sub. §. si. plenius Benedi. Plumbi. in eadem. l. §. penult. num. 4. notat etiam Bal. in. l. vna. q. 10. nu. 20. C. si seruus extero. Cōstat igitur ex æquitate & iuris rationibus iudicioque Cumani magisq; auctoritate. I. C. Pau. in. d. l. 2. ff. de reb. eor. summū esse rigorem decisionis Vlpiani in. d. §. fin. l. 1. (de quo agimus.) qui tex. ad patrem legitimum administratorem trahi non potest res: ut superius probaui. nu. præcedē. & colligitur ex infr. dicendis. Et inde inferendo elegāter significat. I. C. in. d. l. 2. petendā esse in eo specie, cōfirmationē obligationis à principe: quasi dicat, tūc sine dubio principē confirmaturū obligationē, idq; à I. C. dictū puto: quia sentiebat iustē facturū principē confirmando obligationē: quæ iure ipso valere debuisset: ut aliās habetur in. c. 1. de transac. Et diximus sup. hac parte in fine. nu. 50. & ex hoc notabiliter colliges sentire. I. C. ibi. nō censeri difficilia quæ iure & æquitate à principe peti possūt, licet ab inferiorib⁹ obtineri nequeāt: licet etiā in cōcessione derogādum sit iuris rigori quod in simili ex grauib⁹ Do-

Pin. debon. mater.

Et. tradit Socin. in. l. quidam relega-
 tus. col. 3. ver. secundo inferitur. ff. de
 reb. dub. Tiraq. de retrac. ligna. §. 32.
 glo. 1. nu. 63. cui adde in simili Paul.
 in. l. omnimodo §. impurari. C. de in
 offi. testa. adde quod circa iustitiam
 multa à solo principe impetrari pos-
 sunt, quæ nec valde difficilia cense-
 tur. lege diui. 27. ff. de pœn. leg. 1. §. vl-
 ti. ff. de quæstionibus leg. 2. §. fin. ff. si
 liber. ingen. esse dic. Sic gratia ado-
 ptionis vel legitimationis. leg. secun-
 da. ff. de adopt. l. quæris. ff. de nat. re-
 resti. Sic ex causa permittitur, vt à iu-
 ris regulis recedatur. l. si hominem.
 30. ff. mada. quam Bart. ibi dicit sing.
 & Felin. in. c. 1. nume. 49. de constit.
 Ias. in. l. nemo potest. 1. col. ff. de lega.
 1. Ias. in. l. non solum. §. morte. nume.
 37. ff. de noui. oper. nunt. Hispanus
 Xuar. alleg. 14. pag. secund. Inferitur
 cum decisio. d. §. summo rigore pro-
 cedat, rectè Cuman. ibi. nu. 1. sentire
 tex. illum omninò restringendum ad
 suos terminos, nec ad alios trahendū
 facit. l. quod verò cōtra. ff. de legibus
 & quæ notant scriben. in Authent.
 quas actiones. C. de sacros. eccles. In-
 fertur. 3. q. cum text. loquatur de mi-
 nore emente & sic de causa onerosa,
 non extendetur ad causam lucrati-
 uam secundum Cuman. notabiliter
 ibi num. 1. & exemplum huius restri-
 ctionis est, quando aliquis donaret
 rem minori aliquo pacto rem ipsam
 afficiente, quod inferius vltra Cum.
 expreisus iuribus probabitur illatio-
 ne. 21. Inferitur tamen ex superius ad-
 ductis, non esse veram rationem dif-
 ferentia, quam tradit ipse Cuman. ibi
 dicens. pactum, de quo in eo paragra-
 * pho non censi per partem contractus,
 vt cēsentur alia pacta: quia illud erat
 ad securitatē conventionis, quod ra-
 tione caret & satis corrui ex doctri-
 na. l. C. in. d. l. fundi partem. ff. de cō-

trah. empt. teneo igitur restrictionē
 Cum. ob summum rigorem illius. §.
 ex quo restringitur, ne ad alia pacta
 trahatur, improbo tamen rationem
 differentia Cuman. Inferitur. §. quod
 cum decisio illius tex. trahenda non
 sit extra terminos suos, iam facilius
 sustinebitur, quod æquius & verius
 tradunt Iser. vbi sup. in dict. cap. 1. de
 feu. dato. in vic. leg. com. vt minore
 vel ecclesia emente rem aliquam va-
 leat conditio vel pactum additionis
 in diem, & legis cōmissoria: quibus
 emptio ipsa resolui potest, & res à mi-
 nore vel ecclesia auferri: licet aliqui
 malè condixerint: & sentētiā Iser-
 nia, eo non relato satis probat Plum-
 bi. in. d. l. 4. §. penul. num. 4. ff. de ma-
 num. Nec admittenda esset iniqua
 restrictio ad hæc pacta in venditioni-
 bus approbata vt cōstat extrinsecus. ff.
 de in dien. addic. & de leg. commis.
 minor enim & ecclesia tunc iure cō-
 muni vtuntur, nec ex illis pactis cir-
 cumscribuntur, ideoque personæ in
 alijs priuilegiatæ sub regula illorum
 iurium comprehenduntur: iuxta no-
 ranter tradita à Dec. con. 5. idque sa-
 tis probatur ex. c. verum, de condit.
 appol. & in terminis ex. leg. si in em-
 ptione. 36. ff. de mino. vbi tunc ex
 causa lēsonis minori conceditur re-
 stitutio, & consequēter præsupponi-
 tur valere contractum vt docet Im-
 perator in. l. 2. & l. si quidem. C. de
 præd. min. qd̄ latius vide inf. illatio-
 ne. 14. ad finem, ver. idem autem, &
 ver. iam igitur. Inferitur. 6. ex vera de-
 claratione & restrictione. d. §. iā eius
 decisionem non obstatē verā tradi-
 tionem An. Iaco. Pau. l. in. d. l. si autem
 & l. contra iuris. §. si filius. ff. de pac.
 quos suprà retuli: vt scilicet tutor, vel
 curator minoris, administratorque
 ecclesie: possint illius emere cum si-
 milibus pactis & cōditionibus: quic-
 quid

quid respondēdo inuoluatur Goza. cō
fil. 1. 5. ad fine. ver. ad quartū. Infertur
7. decisionem illius. §. iam non obsta-
turam ei, quod tradit Tiraq. in lib. de
iure marit. gl. 8. nu. 2. 24. dicens se cō-
fuisse, quod cū mulier ante matri-
monium emisset rem aliquā cum pā-
cto reuendendi, possit postea contra-
ctis nuptijs, ex vi pacti rem restituere,
non expectato consensu mariti, si-
ne quo ex lege, statuto, vel consuetu-
dine facultatem contrahendi nō ha-
beat. Quod aptè cōfirmatur (vt ipse
inquit) ex multis, quæ ibi tradit: con-
firmatur etiam ex ijs, quæ hic addu-
ximus nu. 1. 5. & nu. 24. Infertur. 8. à
maiori, quod hodie apud Lusitanos,
quanuis maritus immobilia alienare
nequeat sine consensu vxoris. l. reg.
lib. 4. tit. 6. poterit tamen liberè retra-
dere ei, à quo ante matrimoniū eme-
rat cum pacto reuendendi, cum ea a-
lienatio non voluntaria, sed neces-
saria sit, originemque habeat à tēpo-
re ante matrimoniū. Infertur. 9. non
* obstante decisione. d. §. iustitieri pos-
sit opinio Dec. in. l. sit ibi pecuniam.
nu. 5. ff. si cert. pet. ampliantis elegan-
ter tex. ibi, limitantisque tex. præce-
dētis parag. si pupillus. l. non omnis,
eodem titu. tradentisque vt minor
ex causa mutui transferat dominiū
pecuniæ sibi donatæ eo pacto, vt eā
mutuo daret. Multa enim iuuāt opi-
nionem Dec. cui ob stare videretur
tex. in. d. §. si. de quo agimus, cuius im-
memor fuit Dec. eiusdem tamen me-
mor ibi Alcia. nu. 2. 1. opinionē Decij
ex illo tex. improbat: nec sine colore
si literā respicias cui tamen respon-
deri potest ex supra dict. quod nullo
modo extra suos terminos trahi de-
bet & pro Dec. elegāter inducās de-
cisionē. & ratio. tex. d. l. 4. §. antepen-
ver. nā & si pup. ff. de manum. Infer-
tur. 10. ex declara. & restri. illius. §. nō

obstare eius decisionem ei, quod in
facto respondit Soci. consil. 48. col. 1.
& 2. lib. 1. quem sequitur Deci. in. l. si
tibi pecuniam. nu. 5. ad finem, & in. l.
num. 5. C. de pact. vbi tradunt quod
mulier ex statuto prohibita aliena-
re, vel dare marito vltra certam quā-
titatem: poterit liberè id facere de ijs
quæ sibi donantur eo pacto, vt de il-
lis liberè disponat: quod tamē ita in-
distingtē scriptū, non est verum: de-
betq; intelligi, vt resolutio in Authen.
excipitur inf. tit. seq. interim tamen
ex supr. dictis tollitur obiectio, quæ
ex. d. §. fieri posset cōtra Soci. & Dec.
videretur enim ex verbis illius text.
quod cum semel res peruenit ad per-
sonam alienare prohibitam, non va-
leret pactio adiecta in contrariū: sed
(vt dixi) decisio illius. §. non est trahē-
da extra suos terminos, habetque di-
uersam rationem: vt constat ex supr.
deductis. Infertur. 2. ex vera declara-
tione. d. §. eius decisionem nō obsta-
re doctrinæ glo. receptæ, in. l. seruus.
C. de pact. & traditioni glo. etiam re-
ceptæ, in. l. 2. in fin. C. de inuti. stipul.
sic non obstat gl. in leg. Titio cen-
tum. §. 2. glo. vlt. ibi, [tempore manu-
missionis.] ff. de condit. & demonst.
in quibus locis & multis similibus, ne-
mo videtur meminisse illius duri. §.
nec Boer. in simili. decis. 182. nu. 34.
& sequen. Infertur. 12. nō esse verū,
quod ex rigore illius. §. scribunt quā-
plures viri docti. in locis infr. proxi-
mè citandis, trahentes decisionem il-
lius. §. ad alia pacta resolutiua vel cō-
ditionalia, in conuentionibus mino-
rum vel ecclesiæ: quod esset contra
P. V. & contra iuris rationes, vt supr.
Hæc inferuntur ex restrictione Cu-
mani ad dic. §. probata, vltra eum ex
multis iuribus & rationibus: nunc
autem subiiciam alias illationes, ex
rigore, expressaq; decisione illius. §.
Infertur

Pin,debon.mater.

Inferitur igitur. 13. ex decisione rigo re q̄ illius. §. ibi esse casum notabile, in quo vnica conuentio scinditur, & pro parte approbatur, pro parte irritatur ad limitationem dictæ. l. Caius ff. de manum. cum ibi notatis à Plú. bino, & Boer. ad eum: ad limitationē etiam text. in. d. l. cum quæritur. 17. ibi, [aut in totum.] ff. de administra. tutor. vt que ita limitentur, quæ sæpè tradūt scriben. quòd actus in totum debet acceptari vel omitti: vt latè Ias. in dict. l. contra iuris. §. si filius, ex nume. 10. & sequen. ff. de pact. Infer. tur. 14. notabilis limitatio ad regulā & rationem. d. l. fundi partem. ff. de contrahen. empt. dum probat quòd talia pacta cēsentur pars pretij in vēditione: de quo copiose agit Tiraq. dicto libro de retrac. conuen. in præfa. ex nume. 20. cum sequen. text. notab. in. l. quinta. §. melior. ff. de in diē adiect. Barto. Ias. Ripa. in. l. prima. §. si hæres. ff. ad Trebel. scrib. in. l. 2. C. de rescind. vendi. Infer. tur. 15. ex de. cisione dict. §. nouum exemplum ad doctrinam quam Barto. & alij colligunt ex text. in. l. Iulia. §. si quis colludente. ff. de actio. empt. vt succurratur tunc ei qui cum minore contraxit: vt agere possit an minor velit stare contractui: id quē iustius fieri tūc poterit, quā in specie. d. §. si quis colludente: cum hic non sit minor circumuentus, & ita magis militat ratio eorum quæ Doctor. tradunt, de quibus supra dixi nume. 36. Infer. tur. 16. ex decisione illius. §. limitatio ad id quod scriben. in varijs locis notant, dicentes, non cēseri damnum, amittere id quod erat acquisitū, si reuertatur ad eum, à quo processit: gloss. & Docto. in. l. ea quæ, §. 8. ad finem. ff. de donat. inter vir. & vxor. gloss. Bart. & alij, in. l. si ita. 19. ff. de verbo. obligat. vbi melius Ferret. latè Tiraquel. in. l.

si vnquam verb. donatione ex num. 156. notat Hispanus à Couas Ruu. li. de spon. 2. part. cap. 3. §. 3. nu. 8. Vides autem in. d. §. (de quo agimus) rem ad minorem venire à manu vēditoris, non tamen ei obligari, ne minor lædatur. Infer. tur. 17. à Matth. de Af. sic. vnum notatu dignum, lib. 3. cons. sti. Neapol. Rubr. §. nume. 16. vbi ex d. §. absque alio fundamento tradit: quòd si habens feudum, impetret à Rege vt illud alienare possit, & vendat adiecta pacto pignoris, seu hypothecæ ipsius feudi, quousq; pretium soluatur, venditio valebit, nō autem obligatio: cum ex natura feudi nec obligatio, nec alienatio valeat absq; consensu domini. Quod extollit idē Afflic. in cap. 1. 12. not. quæst. 24. nume. 107. de prohib. feud. alie. per Feder. Sed hæc vera opinio Afflic. magis iuuatur vltra eum, alia consideratione. quia scilicet in ea specie consensus regius limitatus est ad vnam alienationem faciendam à primo feudatario, ideoq; extendi nō potest ad aliam, alteriusque feudatarij: cum rescripta non extendantur de casu ad casum, minusque de persona ad personam: iuxta reg. c. cum dilecta, cum ibi notatis de rescript. c. ex parte. de offi. deleg. no. Bar. in. l. 1. §. interdum nu. 4. ff. à quib. app. non lic. Iuuatur magis: quia permissio vnus alienationis nō extenditur ad aliam maiorem vel minorem: ex tex. not. in. l. si pup. §. si prætor. ff. de reb. eorum ibi, [qui aliud fecit, q̄ quod à prætore decretū est, nihil egisse.] Quod ibi notant Alber. & Cuma. & Bar. in. l. sicut. §. si per miserit. ff. quib. mod. pig. vel hyp. solui. & Alex. in. l. in actionibus nu. 2. ff. de in lit. iur. & ibi Ias. nu. 15. Idē Ias. in. l. in suis nu. 28. ff. de lib. & posth. & Anto. Burg. in Rub. extra de emp. & vend. col. ult. vbi illū tex. extollit.

Ex quo

Ex quo vrgenter iuuatur opinio illa Afflict. quæ apud Lusitanos vtilis erit, in habentibus terram coronæ Regiæ, quæ sine assensu regis nullomodo alienari, vel obligari potest, ex. l. reg. lib. 2. titu. 17. & ex. d. §. si prætor aptè comprobabis, quod notabiliter inquit Paul. Cast. in. l. quicunque. §. 1. num. 2. ff. de institor. act. Inferri potest. 18. ad identitatem rationis, vt proxima illatio Matth. de Afflic. habeat locum, non solum in pacto, quo feudum ipsum obligaretur ab emente: iuxta terminos, in quibus loquitur Afflict. sed etiam in pacto reuendendi: quando scilicet feudatarius impetrata à Rege vendendi licentia, venderet adiecto hoc pacto reemendi. Ad hoc enim necessarius etiam esset regis consensus, cum sit diuersa alienatio, ad quam non extenditur simplex licentia priori feudatario concessa. Faciunt, quæ notat Bart. in. l. 1. numero. 5. ff. ad. l. Iuliam maiesta. sed tunc putarem attendendum cuius fauore concedatur ea licentia, an feudatarij vendentis, an emētis: vt prior casu extendatur concessio ad pactum reemēdi: quam alienationem vidimus inter virum nobilem & comitem illustrissimum.

- 53 Inferē. 19. vtilius & aptius ad quæstionem antiquorū, quæ frequentissima est, an in vëditiōe facta minori vel ecclesiæ, valeat pactum reuendendi, seu reemendi. In qua Fran. Accurs. tenuit tale pactū ecclesiæ vel minore emēte pro non scripto haberi, venditionemq; puram censeri: & ita Ioan. Andr. ad Specu. titu. de pact. in princ. (vt supra retuli) Et Alber. dicēs ita decisum fuisse, in. l. si ad resoluendam. C. de præd. mino. & Fabian. de empt. & vendi. 7. q. principi. nu. 1. citās solum Ioan. Andr. eiusq; opinionem probās, ex. d. §. de quo agimus, & ex

eodem tex. eandem opinionem probauit Paul. Cast. conf. 112. ad finem lib. 1. refert Tiraq. in lib. de retrac. cōuent. in fine, nu. 10. idemq; Tiraq. rulerat in lib. de iure mar. fol. 250. secundum antiquam æditionem. Nam post. 30. plus minus annos, eundem librum reformauit, & in nouo hanc q. tantum tangit glos. §. nu. 90. remittens se ad lib. de retrac. & in. d. lib. de iur. mari. vbi suprā dicebat Tiraque. non videre, quid respōderi possit ad text. in. d. §. postea autem in. d. lib. de retrac. nu. 13. idem repetit, subdens tandem sibi persuasum, esse mēdum in litera. d. §. quod supra confutauit: & eādē partem ex. d. §. securē probat Gozad. conf. 15. & sequen. Vides igitur in hac quotidiana. q. auctoritatem Franc. Accur. Ioan. Andr. Alberi. Paul. Cast. Fabia. Gozad. vt pactum de retrouendendo non valeat, quando minor vel ecclesiā emit. Vides etiam confessionem Tiraq. dicētis, non posse responderi ad text. d. §. deinde ipse Tiraq. d. loco de retrac. nu. 11. ad corroborandā eam opinionem, aptè adducebat sententiam Innocen. in. c. verum. de foro cōpeten. quam aliqui sequuntur, vt per eum ibi: cui adde Pau. Cast. in Auth. mulrō magis. C. de sacros. eccles. vbi extēse refert Innoc. & in fine citat Ioan. Andre. ad Specu. vbi supra. Notabis tamen quōd Tiraq. d. nume. 10. non benè citat in hac. q. Ludou. Gozad. in duobus locis. Magis enim contrarium dicit eius, ad quod eum citat, vt statim videbis. Idem autē Tiraq. vir doctus & mirè diligens in eodem loco, nume. 2. in fine, refert Iacob. Butri. contrarium volentem, imò quōd tale pactum de retrouendendo valeat, & obseruari debeat, ecclesiā vel minore emente: ad idemq; refert Paulus qui consulendo (sibi contrarius)

Pin. debon. mater.

trarius) hoc asseruit, cōf. 318. col. vlti. lib. 1. Bene etiam ad hanc partem citat Bald. cōf. 415. lib. 2. aliqua etiam notanter adducit in cōfirmationem huius sententiæ: cui adde pro hac stare apertè Gozad. sibi contrarium, in repe. l. 2. nume. 144. C. de pact. inter emp. & vend. vbi malè allegat Ioan. Andr. qui contradixit, vt supra. Hæc partem etiā apertè quasi sine dubio sequitur Neguzan. de pigno. 4. parte princ. nu. 37. immemor eorum, qui contradixere: hæc partem etiam magis videntur probare, licet generalibus verbis, Ange. & Iacobi. in l. sin autem. ff. de pact. & specificè Pau. num. 4. & Ias. nume. 11. in. d. §. si filius. l. cōtra iuris, eod. titu. quauis videantur tandem remittere ad Ioan. And. contradicentem, ideoque Gozad. in. d. cōf. contendit. Pau. & Ias. in. d. §. ad duci magis debere pro contraria parte, in quo cum Gozad. digladiatur Curt. Iun. cōf. 146. cōf. seq. Ambo enim in hac. q. consulti contrariare sponderunt, & vterq; conatur in suā partē adducere Pau. & Ias. in. d. loco. Addo etiam pro hac parte apertè Boer. decis. 182. nu. 35. vbi ita intelligit, citatq; Paul. & Ias. in. d. §. si filius, vt etiam facit Neguzantius, dicto loco & sic cōtra allegationem Gozad. in dicto consilio. Vt autem prius liqueat de numero. aduertas hanc partem magis placere Tiraq. in dict. loco. nume. 13. cum ob id puter corruptam esse literam. d. §. Similiter hanc partem videntur magis probare Doctores. dum cōmuniter reprehendunt opinionem Innocen. in. d. c. verum: concludētes, valere pactum expressum resolutiuum contractus contra ecclesiam vel minorē tali pacto emētē, vel ex causa donationis recipiētem: vt copiosè refert Tiraq. in. d. loco. nume. 14. & vltra eum Ancha. cō

217. num. 2. Ifern. & Afflic. num. 10. in. d. c. 1. de feud. dat. in vi. leg. cōmis. & securè Soci. cōf. 48. nu. 5. lib. 1. & Hispa. à Couas Ruu. lib. 1. resol. c. 14. num. 6. vers. qui omnes: & colligitur ex Præpos. in. c. verū. de condi. appof. ex qua relatione vides Doct. variare, sed hanc receptiorem opinionem videri, cōtra quā forsā putauerit ipse Tiraq. hoc ex professō tractans. Cur. autem Iun. d. cōf. 147. nu. 1. & cōf. præceden. timens opinionem Ioan. And. & decisionem. d. §. fin. l. 1. ff. de reb. cor. (de quo agimus) excogitauit in minore emente, nouam differentiam: distinguendo, an minor emat, an eius tutor vel curator. In priori casu intelligit procedere text. in. d. §. si. & similiter opinionem Ioan. And. vt tunc nec obligatio, nec pactum valeat. In secūdo autē quādo tutor vel curator nomine minoris emit, intelligit contrariam opinionē, vt scilicet obligatio, & pactū teneat. Quam distinctionem probat etiā succintè Cagnol. in. l. secunda, nu. 57. C. de pact. inter emp. Sed eam differentiam futilem censet Tiraq. in. d. loco, nu. 10. & prius Gozad. d. cōf. 15. ad finem. quem in hoc malè cum Curt. iungebat Tiraq. Antequam verò aperiā, quid verius putē in hoc articulo, nō dībitorectē Tira. & Goza. improbasse differentia illam Curtij & Cgnol. nec eam state posse, ad tex. in. d. §. de quo agimus: cum enim loquitur de minore emente, intelligitur per se vel per curatorem: quia eadem ratio est, & vtroq; casu pariter militat prohibitio legis, quam. l. c. ibi respexit: & ita sentiūt cōmuniter Doctores. si eos attentē legas, maximè dum equi parant minorem & ecclesiam, iuxta. c. 1. de in integ. resti. licet quoad alia facilius præsumatur fraus, & latio minoris per se contrahentis, q̄ per curatorem

rorem, Ang. & Cum. l. apud Iulianū.
 §. cōtractū. ff. quib. ex caus. in poss. ea
 tradit Card. Paris. conf. 98. nu. 25. &
 cōf. seq. li. 1. Iam igitur reiecta distin-
 ctione & differentia Cur. & Cagno.
 omislaq; scribentū varietate, æquo
 rem, veriorēq; cēseo secundā opinio-
 nem, cōtra Io. And. & Albe. ut si mi-
 nor, vel ecclesia emat cū pacto reuē-
 dēdi, quia vēditor aliter alienare no-
 luit, pactum valeat, omninoq; serua-
 ri debeat: quia cōtrarium esset lōgē
 iniquū, & reipu. perniciosum: aufer-
 ret enim res suas hominibus cōtra fi-
 dem cōventionis, quod dici non de-
 bet, iuxta l. 1. §. cōueniat ff. de pos. &
 cōtra doctrinam tex. in l. in commo-
 dato. 17. §. sicut. ff. commod. ibi, [nō
 decipi beneficio oportet.] Probatur
 etiā, quia pacta resoluiua cōtractus
 licita cēsent, & indistinctē à iure ap-
 probātur, ut deduximus sup. in §. il-
 latione. Sed vrgētius probatur hæc
 sentētia, & iudicio meo euidenter:
 quia videmus summos Pōtīfices in
 sacris canonib⁹ admittere talia pacta
 resoluiua cōtractus, & in specie pa-
 ctum reuēdendi, si nō habet labem
 vsuræ. c. ad nostrā, de empr. & vend.
 capit. illo vos. de pignor. & vtrobi-
 que scrib. & in cap. conquestus, de
 vsur. notat Chassan. decis. 1. de vsur.
 & alibi sæpe scribent. Ergo approba-
 tio iuris canonici non potest non cō-
 prehendere ecclesiam, personasq; que
 ecclesiasticas, & eadem ratione mi-
 norem, similem ve personam priuile-
 giatam: quod mihi probatur ex do-
 ctina l. C. in l. verum. 12. §. sciendū.
 ff. de mino: ibi, [causa cognita si ca-
 pti esse probentur:] & ibi, [sobriè ré
 suam administrās:] & ibi, [nec enim
 euentus, sed inconsulta facilitas:] &
 inferius, [Nec enim captus est emen-
 do rem necessariam licet maritalē.]
 Facit etiam doctrina text. in l. quod

si minor. §. non semper, eod. tit. ibi,
 [nisi manifesta circūscriptio sit.] Fa-
 cit. l. 1. C. si aduers. dona. Nec talē re-
 strictionē patitur decisio, ratioq; l. 2.
 C. de pact. inter empt. quæ ratio ma-
 gis militat in ecclesia emēte, quæ nul-
 li laqueū inijcere vult, nec in actib⁹
 suis fraudē admittere. c. per tuas, vbi
 gl. & Doct. de dona. Probabitur etiā
 hæc sentētia ex traditis in sequēti illa
 tione, in qua respōdebimus. d. §. quo
 cōtradictōes fundāt suā opinionem.
 54 Infertur. 20. vtiliter ad intellectu
 in. l. si ad resoluendam. C. de præd.
 minor. cuius verba hæc sunt: [si ad
 resoluendam donationem, quam in
 emancpatū te pater contulerat, mi-
 25. an. cautionē ei emisisti cū huius-
 modi scriptura cōtra senatus. autho-
 data sit, non oberit iuri tuo.] Namq;
 ex decisione illius. l. inquit Albe. ibi
 fundari opinionē Frācis. Accur. quā
 proximē improbauimus: & eandē. l.
 pro ea opinione adducit Tiraq. in. d.
 li. de iur. marita. fol. 250. secundū an-
 tiquam æditionē, idem autē Tiraq.
 d. lib. de retrac. conuenti. in fi. num.
 12. inclinans in contrariam partem,
 respōdet ad eam. l. cum expositione
 glo. ibi, in verb. emisisti: videlicet qđ
 ibi resolutio donationis fiebat ex in-
 teruallo: quam expositionē probat
 etiam Cuma. in dict. §. fin. l. 1. de reb.
 eorum, nume. 1. Pau. conf. 318. col. fi.
 lib. 1. & apertē Salic. in dict. l. si ad re-
 soluendam: & sic expositio gloss. re-
 cepta videtur, secundum quam ces-
 sat argumentatio Albe. Ioan. Andr.
 & aliorum: quia quæstio de qua agi-
 mus, procedit, quando pactum reso-
 lutiuum contractus vel donationis
 ponitur à principio: nec est diuina-
 toria expositio glo. quia si attēdas ad
 verba illius. l. apertē videbis, donatio
 nem fuisse perfectam ac proinde mi-
 nor non poterat amplius rem distra-
 here,

Pin. de Bon. Mat.

here, nec ea translatio poterat dici
incontinenti fieri: sed ex interuallo:
vt in simili notabiliter tradit Negu-
zan. de pigno. 4. par. num. 35. vers. ni-
hilominus, cū sequen. Suadetur hoc
ex verbis. d. l. libi, [contulerat] signifi-
cat enim perfectam donationē: sua-
detur etiam ex verbo [emisti:] nec
enim poterat mitti cautio resoluitua
donationis, nisi ex interuallo. Nec vi-
detur lex illa, rectē à Doct. adduci in
* proposito ad pactum in cōuentione
appositum à principio, vel ex inter-
uallo: ibi enim (si bene aduertas) non
agitur de pacto vel cōditione, sed de
reuocatione simplici & pura, eius qđ
actum erat: atque ideò sicut donans
nō poterat reuocare, quod dederat,
iuxta legem perfectā. C. de donatiō.
quæ sub mo. dist. c. verum. de condi-
tione appo. Ita donatarius minor vel
ecclesia, quibus iura interdiciūt facul-
tatem alienandi, non potuit refuta-
re donatum. l. magis puto. §. fundum
ff. de rebus eorum, allegatur autem
sepius dict. lex. ad illud vulgare,
quod solennitas requisita in contra-
ctu, debet interuenire in distractu:
de quo plenē Tiraq. dict. lib. de iure
mar. glof. 5. ex nume. 12. In eadem. l.
cauendum est à glo. 1. dum exponit,
[tradēdo,] videtur enim exigere tra-
ditionem, vt sit locus decisioni illius
leg. Sed contrarium dicendum est,
vt sufficiat donationem factam esse,
ex qua competeret actio ad rem do-
natam: sicut enim in rebus minorū
prohibetur alienatio post dominiū
quæsitum, ita quando actio compe-
tit ad rem immobilem: secundū glo.
receptam, in lege prima. C. si aduer.
trans. & dixitissimē suprā in Rub.
in. 12. conclusionē. Et ibi traditis ad-
de Beroum in ca. nulli nu. 73. de re.
eccles. non alie. notat in simili Alex.
conf. 27. libro tertio quem sequitur

Tiraq. de retract. cōuention. in fine,
nume. 108. Inferitur. 21. ex proximē
deductis. quod si à principio cum sit
donatio minori vel ecclesie, adijcia-
tur pactum: modus, vel cōditio: etiā
ad resolutionē donationis, vt res re-
uertatur ad donantem, vel ad alium,
absque dubio seruabitur quod con-
uentum erit: quicquid ex Innocent.
dubitasse videatur Pau. Castr. in Au-
then. multo magis. C. de sacros. eccl.
hoc enim receptius est, per tex. in. d.
c. verum, de cond. appo. c. pōtiffes.
12. q. 3. notant Doc. in varijs locis, vt
tradit Tiraq. de retract. conuen. in fi.
nume. 14. Hispanus à Couas Ruu. d.
lib. 1. resol. cap. 14. nume. 6. Ancha. &
Soci. in locis supra citatis. Quod etiā
in minore, cui res donatur eo pacto
vel onere, probat text. in. l. causam.
20. ff. de manumiss. l. si rogatus. ff. de
manu. vin. quibus iuribus & autori-
tatibus probatur differentia & limi-
tatio quam tentabat Cuma. in. d. §.
fin. distinguens inter causam lucrati-
uam & onerosam: sed nō ideò putes
similia pacta in venditione vel em-
ptione minoris non esse seruāda: es-
set enim cōtra veriore & receptio
rem sententiam, vt supra: planius au-
tem seruantur in donatione in qua
minor vel ecclesia agit tantum de lu-
cro. Dictis autem in hac illatione &
prece, negare non possum, non parū
obstare tex. in. d. §. h. sæpe sæpiusque
adducto: vtque facilius admittatur
quælibet responsio, aduertat lector:
nō hic defendere principaliter duo
vtilissima huius illationis & præce-
dentis, non solum vera, sed magis cō-
munia. Igitur quoad casum donatio-
nis satisfacit responsio Cuma. quod
tex. ibi loquitur de vēditione & cau-
sa onerosa, vt extendi non debeat ad
donationem, causamque lucratiuā,
quod proximē vltra eum iuribus &
autho-

authoritatibus probauimus: idque suadet ratio, cū minor sempagat de lucro in donatione, nō ita in emptione. Facit. l. ad res donatas. ff. de de x. dilic. edic. l. diuus Pius. ff. de reg. iuris. Magis obstat durus ille. §. veriori. receptioriq; opinioni in pacto reuendendi, quam defendimus in præcedē. illatione: ratio enim dict. paragraphi. ibi, [Nam vbi dominium:] omnino cōgruere videtur emptioni minoris cum pacto reuendendi. Nec sustineri potest responsio Matth. Af. f. dict. & Neguzan. & aliorum dicentium, quod in eo textu pactum erat ex interuallo. Est enim apertē cōtra literam, vt suprà deduxi. Vnde confugiendum videtur ad ea, quæ cum

* Cuma. superius probauimus de summo rigore illius tex. nullo modo trahendi extra casum suum, nec ab eius ratione arguēdum esse, tum quia in cōtrarium sunt plures iuris rationes: tum quia in specie eādē rationem. dict. pagra. impugnat lex. C. in lege sequenti & alibi idem Vlpianus secū quodam modo pugnans, vt suo loco supra ostendimus. Posset etiā aliquo colore considerari ratio differentie inter obligationem, (de qua agit ille paragraphus) & pactum reuendendi, (de quo est quæstio nostra.) Ibi enim hypotheca rei emptæ præsupponit rem stare penes emptorem: ideoque si is minor est, exigit ibi tex. solennitatem in alienationibus necessariā. At pactum reuendendi ab initio afficit emptionem indicans rem firmiter nō extituram penes emptorem: vt etiam minor emens non habeat potestā de quo conueneratur, nec cur recuset restitutionem rei, secundum legem conuentionis, argum. tex. notab. in dict. cap. pontifices, & in lege ytrique. 16. Paragrapho primo. ff. de rei Vendicatione ibi, [licet ea aperie

rit:] & lege. arboribus. 12. §. naus. ff. de vsufructu, ibi. [etenim ad hoc paratur:] & tandē quæcunque euasio à rigore. d. §. admittenda est.

55 Inferebat ex dicto paragrapho (& sic. 22.) Bal. in l. fina. C. commod. nu. 2. quod res vendita nō censetur obligata venditori pro pretio soluendo: vt ita limiteretur tex. in. l. Iulianus. §. offerri. ff. de act. empt. ibi, [quasi pignus retinere potest.] Loquitur enim tex. de iure retinendi tantum, antequam tradatur à venditore, non ad effectum agēdi postquā traditur. Ex quo vtiliter inferat Bal. in. d. l. fin. quod venditor (apparētibus alijs creditoribus) non poterit præferri: quia hypothecam non habet, nec priuilegiū in re ipsa vedita & tradita. Quod extollit idem Bal. in. l. cum cui. C. de act. & oblig. Alex. in. l. si cum dorem. §. fin. col. fin. ff. solu. matr. Neguz. de pignor. 4. parte princip. nu. 35. Rip. in lege si ventri. §. in bonis. num. 6. ff. de priuile. cred. de quo tamen redenda est resolutio Paul. in. l. procuratoris. §. si plures. ff. de tribut. actio. Ias. in l. creditor, 1. ff. si cer. pet. Sed optare vt Alex. & Neguzan, nobis explicarent, qualiter Bal. colligit ex illo tex. hoc, quod modo retulimus. Ego autem * puto Bald. pro ingenio & eruditione, id colligisse ex. d. §. iuncta. l. sequen. in qua habetur, quod si minor emat à fisco, tūc valeat obligatio rei emptæ, eo quod secundum glos. Bar. Bald. & omnes ibi, bona minoris tūc obligantur à lege, sicut aliorum, qui cum fisco contrahunt: (de quo agemus forsan in Authen. sequenti. ne locus hic plus satis oneretur) quo præsupposito patet inductio. dict. paragraphi. Si enim res vendita de iure cēferetur obligata venditori pro pretio, non diceret textus, ibi nullam esse obligationē, sed magis eam planē

N validam

validam assereret, quia cōuentio esset iuri conformis: quæ inductio necessaria est, & ex ea cum Bal. eleganter declaratur tex. in dict. §. offerri. in verbis suprà citatis vbi gl. verbo, [retinere:] idem sentire videtur, vltra Alex. & Neguz. ita ad dictum paragra phum offerri. notant Bar. & Albe. in lege creditoris. §. dominus. ff. de fur tis: de quo textu alibi plura scribi mus hæc ad dict. §. prolixius tractata doctis fortasse nō displicebūt, conti nēt enim multa vtilia, nec vulgaria.

36 Tractatu dignum est, an tex. hic prohibens alienationem & donatio nem, procedat in patre, filioque no bilibus: videmus enim, procuratōrē vel administratorem, quantumcum que liberam potestatem habentem, non posse donare ex bonis sibi com missis. l. cōtra iuris. 29. §. si. ff. de pact. l. creditor. 40. §. Lucius. ff. mand. quē extollit Bal. in. l. prima. ff. de mili. re. stam. l. si quis vxori. l. 3. §. si seruus. meus. ff. de furt. melius probatur in lege filiusfa. 7. in princip. ff. de donat quæ nihil aliud dicit. Et in procura tore reipub. ne donare possit, est bo nus tex. in. l. 3. §. planē. ff. quod vi aut clam: quem notat Bal. in. c. ex literis nu. 2. de probat. facit tex. in. l. 1. vers. deniq. ff. de offic. procur. Cæf. vbi vl tra alios nouissimē eleganter scribit egregius Doctor. Hispanus, Ioannes Oroscius: quæ iura manifestē loquū tur in habente mandatum etiam cū libera, tam à lege, quàm ab homine. Et sic quoad donandum non est dif ferentia inter habētē potestatem à lege, vel ab homine: vtrique enim facultas donādi pariter negatur. Vnde cauendum est à Pala. seu. Ioan. Lup. in rep. Rub. §. 67. numero: 26. qui contra iura illa, & receptas sentē tias, in donatione distinguebat man datum legis à mandato hominis, ma

lè citans Bald. qui verius cōtradicit, in. d. l. 1. §. 1. ff. de offic. proc. Cæf. vbi glos. & Bart. ita verius sentiunt in ca su donationis, licet aliquo modo distin guant in alio genere alienationis: vt per Ias. & nouiores ibi: & ita apertē paul. in. d. l. filiusfam. Bartol. & Paul. in. l. procurator cui generaliter. ff. de procur. scrib. in. l. præses. C. de transac. & alibi sæpe Docto. vt per Ias. in dicta. l. contra iuris. §. si filius, ex nu mero: 2.

57 In patre autē, filioque nobilibus (vt dixi) videretur permittendum, vt saltem cum moderamine pater legi timus administrat. donare possit. Sic enim. d. l. filius. ff. de donat. vers. non nunquam, ex causa nobilitatis id per mittere videtur, ibi [filium senatoris vel alterius dignitatis.] & ibi notant scriben. ad limitationem prædictorū iurium: notat etiam, glo. in. d. l. cōtra iuris. §. fin. verb. non habere. pro quo etiam adducitur melior text. in. l. cū plures. 13. §. fin. ff. de admi. tuto. ibi, [pro facultate patrimonij, pro digni tate natalium constituet alimenta seruis, libertisque nonnunquam & exteris: si hoc pupillo expediat præ stabit, solennia munera parentibus. cognatisque mittet.] Quo loco. I. C. tutori aliquo modo donare permittit ob nobilitatem pupilli, quod ex Innoc. extollit Roma. immemor illius text. in. d. l. filius. num. 3. & ibidē Cu ma. nu. 7. nec meminit nouissimū, doc. & dilig. Riminal. in. §. 1. nu. 111. Inst. quib. alie. lic. Sed cum text. ad hoc commendauit Barba. in. c. 1. de donat. & cum eo Pala. in. d. Rub. §. 9. nu. 5. Alex. in. l. pact. curat. nu. 3. C. de pact. & ibi Ias. & nouiores, Ias. in. d. §. filiusfa. l. contra iuris. nu. 7. Curt. in. l. præses. nu. 16. C. de transac. & alibi sæpe scrib. vt per Tiraq. de nobi li. c. 37. ex nu. 35. & Feli. conf. 16. nu.

18. Ego autem puto scriben. in locis proximè citatis incautè talem potestatem donandi permittere procuratori, vel administratori, vel tutori, respectu solius nobilitatis eius, cui⁹ negotia gerit, bonà ve administrat. Priora enim iura indistinctè loquuntur, nec esset æquum, eam prærogatiuā concedere gerentibus negotia nobilium. Posset enim fraus fieri; cui obuiandum est: idque magis probo ex dic. §. fin. l. cum plures, quem scriben malè citant, vbi suprà: & Areti. conf. 24. col. fi. nu. 15. & sequen. Iaf. in. l. si fortem. §. libetrus, col. 4. ff. de cond, inde. Loquitur enim tex. ibi tantum in expensis necessarijs, ibi, [mercedes præceptoribus:] & ibi, [alimenta feruis:] sic etiam procedit quod ibi subdit. I. C. circà munera solennia, vt statim explicabo. Nec obstat, si replicetur ex eodè tex. ibi, [& exteris:] qui casus non cōtinet necessitatem. Respondeo enim, & retorqueo literam quia. I. C. id simp. non permittit, sed quando ita suaerit maior utilitas minoris, vt patet ex litera ibi, [si hoc pupillo expediat:] probatur magis ex eodem tex. vbi etiam stante dignitate natalium. subdit inferius, non lice re tutori dotem præstare sorori pupilli ex alio patre, & rationem assignat, quæ nostram considerationem contra scriben. probat ibi, [nam & si honestè ex liberalitate tamen fit.] Nec obstat tex. in. d. l. filius fa. vers. non nūquā: loquitur enim tantum in mādato patris de filio confidentis adiecta libera potestate post alia verba plenissima: nec ea lex donationē indistinctè permittit, sed ex causa: nec tex. ille exhorbitās, rectè ad diuersos terminos extenditur à Bald. & alijs, quos citat Tiraq. d. c. 37. de nobilit. cū ibi mādātū expressum verbisque plenissimis, & qualitas filij copulati

uè concurrant, nō ita in alijs casibus Nec omitto aliud notatu dignū circa intellectum tex. in. d. §. fin. l. cum plures. ff. de admini. tuto. ibi, [solennia munera:] circà quæ verba video Doct. latepter variare. Alber. enim ibi exponit solennia, pro consuetis à patre pupilli præstari, & ita glo. in. §. fin. l. ibi sequen. verb. nuptiale. Bart. autè in. d. §. fin. simpliciter intelligit solennia munera, pro solitis præstari, nec addit à patre minoris, & non citato. Bar. ita intelligit Zas. in. l. secunda, vers. deinde ex his: verba solēnes. ff. de orig. iur. cui accedit Spiegel in lexic. iur. & vltra eos Bal. in. l. secunda, nume. 2. C. de iure dot. Pala. in Rub. §. 6. nu. 3. & §. 45. num. 10. Adde in alio proposito circa verbum, solēnia, auctoritatem Connani, lib. 8. ca. 11. pag. 645. eleganter tractātis sensum Vlpiani in. l. si stipulata. 33. vel. 34. ff. de donat. inter vir. & vxor. vbi tamen in libris communibus & emanatio ribus verbis, solenne, diuersam significationem habet. Mihi autè placet interpretatio Bart. à nouioribus non citati, & cōsequenter Zas. licet cōtradicat minus bene Aldrobrandi. in. §. ad certum. Insti. qui testamen. tuto. ad finem, vbi contra fidem omnium codicum iungit nomen, solēnia, verbo præstabit: & nomen, munera, verbo mittet: cum verbū præstabit, referatur ad præcedentia, vtrūq; autè nomen, solēnia munera, refertur ad verbum, mittet, quod sequitur: & Aldroban. interpretatio deterior esset pupillis, & minoribus: quia nomen, munera, per se latius patet, quàm iūctum verbo solennia, vt constat ad sensum: & sic resoluendo intelligo, textus in illis verbis permittere tutori, vt mittat consuea munera parentibus, coniunctisque pupillis: quod iuuatur vltra omnes ex vigore consue

tudinis id certis temporibus admit-
tentis: vnde solennia appellatur, quæ
certa cōsuetudo alibi minores astringit.
l. si sine. 33. & ibi Bar. ff. de admin.
tuto. notat in simili glo. in d. l. 3. §. pla-
nè verb. municipales. ff. quod vi aut
clam. Iuuatur etiam, quia tunc con-
suetudo ipsa reciproca est, vt ita mit-
tatur munera minori, sicut tutor pro
eo mittit: facit text. celebris in l. de fi-
dei commissio. vbi Alex. C. de trāfact.
tunc etiam militat ratio pudoris, qui
violaretur eundo contra talem con-
suetudinem, argu. l. Quintus. 48. ff.
mand. ibi, [propter suam existimatio-
nem] & ibi, [pudoris suo:] & text. in l.
in eadem causa. 10. ibi, [sine dedeco-
re.] ff. ex quibus caus. maio. text. in l.
pecuniar. 8. ff. de alim. & cib. leg. ibi,
[verecundiam quoque:] & ibi notat
Bar. Bal. etiam in c. sciscitatus nume-
4. de rescript. Ias. in l. ad egregias nu-
8. & in repe. l. admonendi. numero.
174. ff. de iureiur. & in l. non solum.
§. morte. num. 36. ff. de noui oper. nū-
tia. Ex ea de pact. num. 403. videtur
enim tunc causa pudoris necessita-
tem inducere, per illa iura & Docto.
in is locis, notatq; Afflict. decisi. 315.
nu. 9. Displicet autem expositio Albe-
ri. & glo. de qua supra proximè. Nec
enim tutori vel minori permittendū
est donare, eo quod pater solitus ef-
set donare. Talis enim particularis
volūtariaq; consuetudo absque præ-
cepto nō afficit filium, vel alium suc-
cessorem, vt patet ad sensum: & col-
ligitur à fortiori ex Bartol. in l. ambi-
tiosa. numero. 4. ff. de decre. ab ord.
fac. ideoque sanior est interpretatio,
vt solennia munera intelligantur ex
generali & mutua consuetudine lo-
ci. Sed tunc obstat videtur textus
in l. sequent. 14. §. in soluendis. ff. eo
vbi l. C. inquit, nec nuptiale munus
sorori pupilli mitti posse: cui difficul-

tati nullo pacto satisfaciunt respon-
siones glo. ibi, quarum prima iniqua
& inepta est: secundam verò modo
reprobauimus. Nec satisfacit solutio
Bart. in d. §. intelligentis solēnia mu-
nera tunc permitti, quando consue-
ta sunt nec secundum honestatem
omitti possunt: tex. verò in d. §. in sol-
uendis: loqui de muneribus non cō-
suetis, & quæ sine offensione hone-
statis omitti possent. Contra Bart. e-
nim aduerto, quod eius interpreta-
tio stare posset in exēplo matris nu-
bentis cuius nuptiæ tristes sunt filiis
prioris matrimonij. At in exemplo
sororis nubentis (de quo etiam loqui-
tur tex. in d. §.) nihil magis consuetū
nec magis honestum ex hominum
moribus constat, quàm fratres mune-
ra mittere, sororumque dotem iuuare.
Vnde alia interpretatio inuestigā-
da est, videreturque dici posse, quod
text. in d. §. fin. l. cum plures, non con-
stituit regulam, sed tantum loquitur
de nobilibus, secundum communē
allegationem, quorum tutoribus so-
lennia munera permittit. Tex. autē
in d. §. in soluendis, intelligatur regu-
lariter in pupillis non nobilibus, nec
tam amplo patrimonio abundanti-
bus: vt in simili distinguit. l. C. in d. l.
filius fa. ff. de dona. vbi casus nobiliū
per exceptionē ponitur. In patre au-
tem (quæ nostra quæstio fuit) resoluo
exsuprà dictis, vt regulariter, nec si
nobilis sit, donare queat aduentitia
filiorum, nec ad eum extendatur de-
cisio textus in dicta l. filius fami. ver-
ficu. nonnunquam, cum loquatur de
commissione expressa ab homine, vt
in simili notat glo. in dict. l. 3. §. planè
verb. data. ff. quod vi aut clam: Do-
ctor. in dicta l. 1. ff. de offic. procu. Cē-
sa. Nec lex in his admittit donatio-
nes ex affectu, vel delitijs, sed ex iu-
stis causis: vt elegāter inquit Vlpian.
in l. illud

in. l. illud. r. 6. ff. de manum. vindi. nec patri libera potestas cum dispendio, sed cum utilitate liberorum committitur. l. generaliter. C. de secūd. nupt. Bal. hic ad finem: & denique cōmissa administratione non venit donatio. l. si. ff. de curat. furio.

58 Circa eandem prohibitionem huius tex. dubitari potest, an procedat, quando pater alienare velit, transferendo rem in eum, à quo filius eā habuit. Aliqui enim nō sine colore putabunt, facilius tunc alienationem permitti: quod suaderi posset ex eo: quod cōsultuit Paul. quem refert. Ias. in. l. cum filiofa. nume. r. 68. ff. de leg. r. dicens, quòd statutum exigens aut horitatem consanguineorum in cōtractibus mulierum, non habeat locum, si mulier donet rem ei, qui sibi donauerat: idque magis probat Bauer. in rep. d. leg. cum filio. num. r. 47. Posset etiam pro hoc adduci glo. in lea que. 58. verb. conuersa. ff. de donat. int. vir. & vxor. & glo. similis, vbi Barr. & scriben. cōmuniter, in. l. si ita stipulatio. r. 9. ff. de verb. ob. quibus habetur nō cēferi damnum, si quis amittat lucrum iam quæsum, quando illud reuertitur ad eum, à quo pro uenerat: & ita Ias. & plures alibi, vt retuli suprà hac parte, numer. 52. illat, r. 6. Sed contrarium puto verius, imò quòd pater administrans bona aduēticia filij nō magis possit donare vel alienare in eum, quò bona prouenerant. Nec enim substētabilis est opinio Paul. in d. consi. vbi nec ipse satis eam asserit: contrariumque magis probat Ias. in. d. l. cum filio. nu. r. 70. quē sequitur Tiraq. in. l. si vnquam, verb. donatione. numero. r. 58. licet in hac re dubitasse videatur: sic etiā idem Tiraq. dubitās, lib. de iure, marit. gloss. 5. num. r. 4. in simili consuetudine citat consilium Paul. Sed

tandem, nu. 56. in fine. magis probat contrarium, vt sic solēntas legis vel statuti, in alienatiōe mulieris vel minoris necessaria sit, etiam si alienatio fiat in eū, à quo res obuenerat: quod suadetur vrgēter ex. l. 2. C. si aduers. donat. & l. si ad resoluendam. C. de præl. mino. Sed vltra Doctor. magis probatur ex tex. & eius ratione in. l. 1. §. vlti. ff. de rebus cor. de quo superius latissimè diximus. Maximè, quia in hac specie cessant ea, quæ contra decisionem illius tex. adducebamus, eius enim rigor tātum notari potest, quatenus loquitur de pacto adiecto in initio contractus: hic autem loquimur, quando res liberè tradita est filio, vel mulieri: & sic dominium perfectè transijt, re nullo modo affecta, aliquo onere obligationis, vel reuersionis: facit glo. l. 2. in fi. C. de inuti. stipul. ibi, [incipit:] & glo. l. seruus. C. de pacto. Ex quo inferitur ampliatio ad prohibitionem huius. 1. Inferitur etiā ampliatio ad glo. in. l. 1. §. si quis propter verb. per in integrum. ff. de itin. actuque priua. ibi, [iam fuerat lucratus.] Ias. in. l. non amplius. ff. r. nu. 6. ff. de leg. r. Rip. in. l. damnum ad fin. ff. de dam. in se. vt scilicet etiam in his terminis dicatur damnum, amissio lucri iam radicati, contra plures scriben. qui glo. illam limitāt vbi lucrum reuertitur ad eum, à quo prouenerat, contra Ias. in. d. l. si ita stipulatio: cōtra Tiraq. in dicta. l. si vnquam. d. verb. donatione. num. r. 56. & in. d. glo. 5. de iure marit. nume. r. 5. & contra alios quos citat Hispā. à Couuas. Rau. lib. de spons. 2. par. cap. 3. num. 8. Inferitur etiam ampliatio ad. l. regiam. lib. 3. titu. 6. & ad similem consuetudinem, quæ viget in multis prouincijs: vt consensus coniugis vel cōsanguinei, necessarius in alienatione non possit omitri, etiam si alienetur

N 3 in eum,

Pin. de Bon. Mat.

in eum, à quo res processit: quod confirmatur ex traditis supra circa. d. §. fin. l. i. ff. de reb. cor. Infertur igitur cauendum esse à generalibus verbis Signorol. conf. 210. numer. 7. magisque à nouissimo Siluano cōf. 56. nu. 31. Non tamē negamus fauorabiliorem esse donationem, vel restitutionem, per quam res reuertitur ad eū cuius fuit: vt eleganter inquit Lucas de pen. in. l. i. col. fi. C. de bon. vacan. & colligetur ex proximē dicēdis, Cōtra glos. verò & communem solutionem in. d. l. ea quæ. ff. de donat. Inter vir. & vxor. melius aduertit Emil. Ferrer. in. d. l. si ita stipulatio, & ibidem Zas. nec his contradicit, quod doctē tradit Lusitanus Costa. in rep. §. si ar. bitratu pag. 57. cum præced.

- 59 Ex his infertur aptē ad quæstionē donationis, quam nostri remuneratoriā appellāt: cui innumera specia lia tribuunt: quam etiam frequētius separant à nomine puræ donationis. Quæstionis enim esset, an causa remunerandi, pater donare possit de aduentitijs filiorum? Notissimum autem est Ias. de priuilegijs remunerationis latissimē scripsisse in. l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iur. & in. l. si nō sortem. §. libertus. ff. de cōdic. indeb. à quo transcripsit addi. Felin. in. c. no uir. de iudic. & plenissimē tractat Tirac. in. l. si vnquā verb. donatione, ex numero. 11. cū multis sequēt. Quod autem pater causa remunerandi moderatē donare possit, non omninō negauerim, si merita erga filium vigeant, maximē iuuante nobilitate & facultatibus filij, argumen. dictæ. l. cū plures. §. fin. ff. de admic. tuto. cuius argumento in administratoribus reipub. id probat Bartol. in. l. ambitiosa. numero. 3. ff. de admini. rer. Areti. consilio. 24. colum. fin. & Ias. in dict. l. ex hoc iure, numero. 60. in

fin. & Paul. Cast. in. l. iubemus à. 2. numero & sequent. C. de sacrosan. eccle. cōducunt quæ tradit Gigas de pension. quæstio. 68. & Cardi. Paris. consil. 9. numer. 46. lib. 1. Sed iudicio meo regula negatiua constituenda est, vt nec remunerandi causa pater ex aduentitijs filiorum aliquid donare possit, maximē immobilia, ob fraudem quæ cōmitti posset: licet in patre regulariter præsumi non debeat. Quod iuuatur ex litera huius. l. indistinctē prohibentis donationem & alienationem: iuuatur etiam, quia regulariter (vt infra patebit) etiam in remuneratione inest liberalitas, quæ patri non per mittitur in aduentitijs: facit etiam textus & Bartol. in. l. si is cui. 94. §. fin. ff. de solu. ibi. [quia non est verisimile:] vbi mandatum de soluendis debitis intelligitur de efficacibus: & quæ exigi ab inuito possint, Bartol. & Soci. in. l. quibus diebus. §. dominus. de condition. & demonstration. Palat. in Rubrica. ff. sexagesimo quinto. numer. 29. Bartol. autem in. d. l. ambitiosa (si maturē inspiciatur) tantū loquitur in seruitijs & benemeritis, quæ expensam exigebāt, vnde si resp. vel min. aliquid tunc donauerit, non censetur pauperior fieri, cum aliter de suis facultatibus expendere debuisset: arg. text. not. in. l. in pup. 47. ff. de solu. de qua. l. alibi plenē scribo, facit bonus text. in. l. sed & si lege. §. quod autem. ff. de pe. her. Quando autem patri concederetur facultas remunerandi ex aduentitijs filiorū præsupponi debet beneficia collata fuisse in personā & vtilitatē filij, non ipsius patris: & tūc remuneratio debet esse moderata, & circumspecta, arg. textus notat. in. leg. illud ff. de manum. vind. & l. si benē collata. 33. ff. de vsur. Ad id etiam iuuabunt diuitia & nobilitas filij, iuxta ea quæ

ea quæ resoluimus numero præced. quibus attentis valebit remuneratio parris, quasi ex iusta ratione, vt sic obferuetur traditio. I. C. in. l. filius. post princip. ff. de donat. facit quod notatur ex. l. si hominem. 30. ff. mand. licere ex causa regulam transgredi. Bartolus ibi, dicens textu. singu. & Ias. in leg. nemo potest. primo. & 2. lect. colum. 1. ff. de leg. 1. Feli. in. c. 1. num. 46. de constit.

60 Extra hunc casum particularem, operepretium duxi alia discutere circa donationem remuneratorem: credo enim multa à Docto. nostris iniqua & reipub. perniciosa in hoc articulo scripta. Ias. & alij in locis suprâ adductis: maiori studio cumulandi quàm discernendi, innumeros effectus tradunt remunerationis: adeo vt eà ferè in omnibus æquare videantur causis onerosis, non lucratiuis: vt etiam cogerit Roman. in. l. si vero. §. de viro. ex numero. 258. ff. solu. matrimo. Alexand. & Deci. in. l. si donatione. C. de collatio. & Hispanus Pala. seu. Ioan. Lup. in Rubri. §. l. Hispanus Xuar. leg. regni. titul. de lucris seu acquisitis. 3. limit. folio. 16. Soci. consil. 66. libro primo & vbique scriben. Ne autem æquiuocemus, illud præmittendum est, quod Doct. tractantes effectum & vigorem remunerationis, non tantum loquuntur, vbi præcedunt merita obligatoria, ex quibus dari possit actio vel iudicis officium: sed etiam vbi talia merita sunt quæ solam gratiam beneuolentiz euincunt, nec ius aliquod agendi præstant: ita enim colliges manifestè ex Ias. & ijs quos citat in dictis locis, & latè ex Tiraq. dicto loco: apertè Panor. in Rubri. de donationibus Alex. & omnes in dicta lege si donatione Roman. d. §. de viro. Bar. Imol. Paul. in. l. Aquilium. ff. de donationi.

idem non obscurè tradit Bar. in principi. ff. veter. columna fina. numer. 14. & ita quamplurimi, quos citat Riminal. iunior (vbi latius quàm alibi) in principi. Institut. de donat. ex nume. 92. versiculo negatiuam, idque significant omnes alibi loquētes de remunerationis effectibus, & de seruitijs etiam filiorum erga parentes, vt omnes tradunt cum glo. in Authentica vnde si parens. C. de in offi. testam. & apertè. Roman. in dict. leg. Aquilius nu. 4. Ex qua conclusione scriben. in ferunt suos illos innumeros effectus remunerationis suamque opinionem, principaliter probant ex iuribus sequentibus (vt colligitur ex eorū scriptis). 1. per dictā legē Aquilius. ff. de donationibus, secundo per textum in lege sed & si lege. §. cōsultuit. ff. de peti. hæred. 4. per textum in capitu. per tuas vbi notat Panormitanus de donation. quinto per textu. l. idem. que. 10. §. fin. & l. si verò non remunerandi. 22. ff. manda. 7. per textu. in leg. quod autem. 8. §. si vir. ff. de dona. inter vir. & vxor. Mihi semper placuit opinio eorum qui à cōmuni in hoc recedūt: nec dubito eam probandam à peritis, qui rem hanc maturè expēderint. Assero igitur, verè & propriè donationem etiam liberalē vel gratuitam appellari, quæ sit causa remunerationis: quādo seruitia vel merita non præstabant ius aliquod agēdi, prout contingit in ijs, quæ sæpe faciunt homines benè morati, pro honore vel vtilitate aliorum. Quam sententiam apertè probat gloss. (cui magis deferendum est) in. l. donari. 83. ff. de reg. iur. gloss. etiam in dicto. §. cōsultuit, verb. obligauerint: vbi id dicit esse sine dubio, & ita Dec. & Cagnol. in dicta leg. donari: idemque videntur sensisse antiquiores relati ab Alberi. in leg. donari. ff. de donat.

N 4 in ex-

In expositione text. ibi, in verbis illis, [nullo iure cogente:] idemque probat Fab. in Rub. Instit. de donat. & Areti. in princip. eiusdem tituli num. 2. & Imol. in Rubric. extra de donat. numero. 1. hoc etiam magis probare videtur Constanti. Roger. in. l. 1. nu. 2. versic. ego & in. l. Modestinus, nu. 38. ff. de donat. & hoc videtur sequi Fulgof. in dicto. §. consuluit, dum extollit glos. ibidemque videntur probasse in fortioribus terminis Guiliel. & Albe. in. l. si tibi pecuniā. ff. si cert. petat. & ibi Bald. 2. colum. versic. quaeritur si dono: licet ibidem contradicatur laf. ad finem. Hæc autem sententia probatur. 1. eo quod recte sentientes, talia merita non præstantia ius agendi, resolunt non inducere obligationem, esseque modici effectus, ut notat Bart. in dicta lege ex hoc iure, numero. 11. vbi etiam concludit, idque receptius est: ut proprie nō dicatur tunc resultare obligatio naturalis, quam ius nostrum respicit. At si vera essent, quæ Doct. incautè coaceruant, iam nō modici effectus, sed multorum magnorumque effectuum ea obligatio diceretur. Probatur secundò ex eo, quod videmus in iure nostro, donationem regulariter non præsumi absque meritis donatarij, ut inquit Vlpianus in. l. nec adiecit. 9. ff. pro socio: ibi, [non sine causa sed ob meritum aliquod accedunt:] extollit Bal. ut refert Palat. Ru. in repet. c. paragraph. 65. numero. 19. quod tamen ita præsuppositum non obstat iuris cōditoribus, quin donationem liberalem, & gratuitam appellarent, in eaque aliquando multa solennia exegerint. Quod argumentum mihi efficacissimū ab adolescentia cogitavi, illudque nouissimè ex Cumanò refert Riminaldus in dicto principio de donationibus, numer. 91. qui

debuisset acquiescere tā solido fundamento: cum tamen postea contradicat, ei non satis faciens: sicuti nec Cumanus qui illud perstringit, in dicta lege Aquilius, nume. tertio, prius autem & clarius idem argumentum formauit Baldus in lege illud, numero octauo, quaestione quarta. C. de sacrosanctis ecclesijs, licet postea parū constans diuersum cōcludat. Probatur tertio, quia cum notissimum sit, & longè frequentius, homines non donare nisi ob merita: idque comperitissimum erat iuris conditoribus, & ab eis expressum, in dicta lege nec adiecit: impossibile fuisset, viros prudentissimos regulam constituere, & integros tractatus tradere de donatione, eam liberalem & gratuitā appellantes: si sola merita beneuolentiæ cōtrarium euincere possent: nec fuisset aliquid absurdius vel ineptius quam pro regula latè patente, tradere quod rarissimè verificari posset, contra sapientum præcepta: ut in lege. 3. & sequent. ff. de legib. facit elegans text. Vlpiani, in. l. 1. ad fin. ff. si mēs. sal. mod. dixit: ibi, [vtique enim scit prætor, & ob mercedē eos interuenire,] quem textu. ad alia expendebat, (me audiente olim Salmantica) rarissimus Iureconsultus, nobilis Doctor. Velasco meritissimè Carolo Augusto, necnon magno Hispaniæ Anglicę Regi Philippo gratissimus, iustitięque cōsiliarius supremus. Probatur. 4. quia ea affectio vel consideratio meritorum, non est potens ad compensandum nec ad impediendum repetitionē soluti eo respectu: secundum glossā receptam in lege ex hoc iure. ff. de iusti. & iure, verbo obligationes: & Bartolus. in lege si nō sortē. §. libertus, numero. 10. ff. de conditio. indebi. & Dec. in capitulo. ad nostram, columna final. de probat.

bat. Couas Ruu. in cap. cum officijs, nume. 10. de testa. versicu. habet: intelligendo cum Barto. per tex. ibi. in l. si testamento. §. 1. ff. de fideiusslo. Probatur quintò ex dict. l. donari. 29 ff. de donatio. ibi, [nullo iure cogente:] iuncta expositione antiquorum, & Alberic. ibi: cum enim agamus, de meritis iure non cogentibus ad donandum, vel remunerandum, necessarium est dicere, quod donatio sequens liberalitatem continet: quod bene deducit Deci. in dicta lege donari. ff. de regulis iuris. Probatur sex. ex eo quod videmus in iure, eum cui res aliqua donata fuit nō posse eam liberè redonare primo donatori, etiā parenti: sed tunc eandem solennitatem exigì, quæ requiritur in vera donatione: textus in l. secunda. C. si aduers. donat. & text. in lege si ad resoluendam. C. de prædijs minorū. Quæ iura non parum confirmant opinionem Guil. & Alberic. contra Ias. & eos quos ipse sequitur in dicta lege, si tibi pecuniam, ad finem. ff. si cert. petat. Probatur septimò hæc sententia contra communem, quia in confesso est, nec villo modo negari potest, homines ex instinctu naturæ moueri, ad donandum & benefaciendum liberis, consanguineisq; suis: idq; naturale vorum & commune appellant iura: vt in lege scripto. §. si. ff. vnde libe. l. nihil. ff. de bon. liber. Et tamen si parens filio donat, non idè minus appellatur vera liberalisq; donatio: vt per totum. C. & ff. de donat. & in lege donationes quas parentes. C. de donat. inter vir. & vxor. Et in sorore nubente dicitur liberalitas quælibet donatio: vt in l. cū plures. §. fin. & l. sequen. §. in soluendis. ff. de administ. tuto. Ergo ille motus donandi, ex instinctu naturæ, nō tollit nomen & naturam veræ sim-

plicisq; donationis: atq; ita verius retorquetur & reijcitur argum. communis opinionis. Probatur. 8. vltra omnes hæc sententia, ex eo quod videmus, patronum priuari suo iure patronatus, ob ingratitudinem commissam in libertum. l. qui cum maior. ff. de bon. liber. l. eum patronum, & l. sequen. ff. de iure patron. Sed negari non potest, quin ius illud patronatus competeret ob maximum beneficium liberto collatum. l. 1. ff. si quis à paren. fuer. manu. & sic remuneratio ob merita præcedentia, non definit regulari vt simplex donatio, & remuneratio quæ lex tribuit: prout est ipsum ius patronatus (ob beneficium libertatis) non esset minoris effectus, quàm remuneratio hominis: iuxta ea quæ resoluit Alexand. in l. si vir. ff. ad legem Falcid. De intellectu tamen text. & gloss. in dicta lege eum patronum: latius ago in lege in arenam. C. de in offic. testa. Facit. 9. pro hac parte tex. quem scriben. non satis expendunt (licet ad aliud extolant) in l. si verò non remunerandi. 12. §. idem Papinianus in fin. ff. manda. vbi si patronus aliquid donauit liberto: & is postea aliquid patrono dederit. l. C. id appellat donationem verè & simpliciter, sicut non præcedentibus meritis. Iuyatur. 10. quia si benemeritus non expenderat de bonis suis nec actio dabatur ad satisfactionē pecuniariā: necessariò sequitur, quod ei postea donatur, liberale censendum: cum de re vel pecunia donata, non sit comparatio ad gratiā præcedentem. d. l. si pater. §. fin. ff. de donatio. In quo scribent. non sibi cōstāt; quādo tandem omnes suam opinionem, & effectum remunerationis restringunt ad valorem benemertorum: vt per eos in dictis locis, maxime Tiraq. dict. verbo donatione, à

N 5 nume.

Pin. de bon. mater.

nume. 68. vsque ad num. 74. Si enim maturè aduertat, cōperies in his nullam vel difficillimā collationem dari: nec vnquam esset vlla certitudo talis æstimationis: argu. etiam. l. plane. 87. §. fin. ff. de legat. 1. Quæ ambiguitas & confusio satis indicat, non esse veram communem traditionē: iuxta capit. erit autem lex quarta distinctio.

51 Comprobata sic hac sentētia glo. & paucorum cōtra communem: nō obstant quæ pro communi adducuntur. Et primò textus in dict. leg. A qui lius. ff. de donationibus. qui pro communi principaliter allegari solet, circa quam leg. prius aduerte, literā variè haberi in libris antiquis: in multis, [ad Nicostratum prætorem:] in alijs, [præceptorem:] at in pandectis Florentinis legitur [Rhetorem:] vt constat ex libris emendatis. Idemque admonuit Alciat. libro secundo Parerg. cap. 49. cuius inuestigatione verior videtur ea litera vt tamen intelligatur scriptum à Regulo ad Nicostratum Rhetorem, qui scribentis præceptor fuerat.

62 Quo præhabito arguunt scriben. ex verbis illius. l. ibi, [non meram donationem esse, verum officium magistri, quadam mercede remuneratum.] Et inde colligūt, donationem remuneratariam non egere insinuatione: nec propriè donationem appellari. Cui argu. responder gloss. ibi, verbo, mercede: quam ibi sequitur Roger. & prius Cuman. quod eo casu agebatur de mercede debita, ad quam competeat ius agendi: & ita Decius in dict. leg. donari. ff. de regulis iuris. Quæ interpretatio sustineri potest: sed mihi nō omninò videtur
* congruere literæ, quia præsupponit mercedem suo tempore solutam nō fuisse: atque ideò tempore donatio-

nis debitam extitisse, quod diuinatum est. Videtur etiam repugnare litera, dum tādē l. C. ibi donationē vocat, & Nicostratū benignitate quadam tueretur, quasi nō ex oblig. efficaci. Potest tamē aliter responderi, ibi tantum dubitari de tēpore post mortem Reguli scribentis ad Nicostratum: vt gloss. & scribent. fatentur: nec text. aperit quis mouebat controuersiam donatario, nec fundamentum controuersie. Vnde manet in ambiguo cur Iure cons. ibi, prætendat causam magistri & remunerationis: possetque conijci hæc des Reguli donatoris forsā allegasse, quod habetur in l. Lucius: eodem ritu. de qua opponit gloss. & Doctor. ibi: & tunc inducitur causa remunerationis, ad præsumendam mentem donantis.

85 Et ampliandam donationem, ne finiatur morte donatoris, vt finitur in. d. l. Lucius: tunc autem remuneratio non transgreditur iuris regulas, sed ex ea plenius interpretatur. l. C. voluntatem donantis. Nec causa illa meritorum præceptoris facilè ad alias trahenda erat, cum præceptor parēti æquetur & patrono: secundum glo. in lege liberto, antepenult. ff. de obsequi. tradit Cagnol. in. l. 2. §. fin. numero. 592. ff. de origine iur. Similiter cum. l. C. ibi nō satis causam aperiat, posset conijci (vltro gloss. & Doctores) quod donatario obijciebatur minor ætas Reguli donantis, quem l. C. iuuenem appellat: vt pater ex infatio. l. Sed cum Regulus videatur vt nobilis ibi nominari, & donatio præceptori benemerenti collata fuerit, eam sustinet. l. C. vt alibi in simili habetur in. l. cum plures. §. fin. ff. de administrato. de qua sup. Id autem maxime quia ibi non dabatur res perpetuò, sed facultas habitandi ad vitam, vt constat ex litera: id etiam non in
toris

totis edibus, sed in parte non magna & sic multa concurrebant pro sustinenda ea donatione. Tandem contra scribentes est aduertendum, quod I. C. ibi, eam donationem appellat: licet causam fauoris pro ea adducat, nec villo modo de insinuatione sentit: quia & qualitas donationis satis indicat, ibi non potuisse insinuationem exigi: præsupponendaque erant ibi alia quæ necessaria essent ad validitatem actus, iuxta. l. qui testamento. ff. de testamen. ibi, [si nihil aliud eos impediret] quod sæpe Deci. aduertit: & sic nullatenus probari potest communis interpretatio & allegatio illius. l. circa insinuationem, de qua nullum verbum in litera. Dum autem Alcia. dicto loco cõtendit, nõ posse stare literam [prætorem] idem ostendit prius Cuma. in eadē. l. Non obstat. l. si pater. §. fin. ff. de dona. quæ scribent. ibi & ubique frequentissimi citant. & intelligunt, vt donatio facta ob benemerita, non reuocetur ex ingratitudine sequuta: ad quod illum. §. extollunt scribent. ibi & alibi communiter. vt per Ias. in dicta. l. ex hoc iure, nu. 54. Palac. seu Ioan. Lup. in Rubric. de donat. inter vir. & vxor. §. 1. num. 5. Tiraquel. dict. l. si vnquā, verb. donatione, num. 12. & vltra eos Boëri. decisio. 20. 7. Fortun. in l. prima. §. ius naturale, nume. 62. ff. de iusti. & iur. Roman. consil. 26. nume. 8. Curt. senior, consil. 66. nu. 2. & Thomas Gramma. Deci. 65. nume. 24. Gozadin. consil. 5. numer. 10. Ad hoc etiā scribent. omnes notant gloss. eam ita intelligentes, in l. si verb. inueniatur. C. de reuoc. donatio. Ego cõtrarium puto verius (vt infra) & text. in dicto §. ab hinc multis annis (non viso Cuman.) intelligebam accipiendum, quando à principio conuentum fuit inter duos, vt alter à periculo alte-

rum liberaret, is autem ceitam summam vel rem, liberanti præstaret: tunc enim traditio rei vel summæ postea sit ex necessitate præcedentis conuentionis, non simplicis, sed ex causa: & ita ibi intelligit Cuman. cui hoc tribuit Riminal. in. §. primo, numero. 478. Institut. de donat. Sed postea aduerri ita in eodem. §. sentire gloss. dum ante Cuman. pro concordanti citat casum. l. metum. 9. §. sed licet. ff. quod met. caus. & sic intelligit dict. §. iuxta terminos dict. §. sed licet. At longè apertius ita intelligit gloss. (quam scribent. male expendunt) in dict. l. fina. C. de reuoc. dona. quæ significat, in dict. §. si pater, præcessisse conuentionem mutuum, donatumque vel solum fuisse ob causam: vt alibi in lege hoc iure. §. fin. ff. eod. Eaque interpretatio tunc probatur, quia in illis terminis alter factum, alter dare respectu facti promittit: & sic non est simplex donatio, iuxta iuris principia, & verba dict. §. sed licet: vbi etiam gloss. citat, dict. §. dicta. l. si pater: quasi vtrūque in eisdem terminis intelligat. Quod autem liceat accipere præmium ob talem causam liberandi hominem à periculo, ad illum text. tractat. Decis. in. l. culpa caret. ff. de regulis iuris, idem Decis. in capitu. primo columna tertia numero. 7. de offic. delegat. Similiter de illo text. vide de Afflict. decisio. 149. & Deci. consilio. 691. quorum dicta conducunt ad legē nam & Seruius. 22. ff. de negot. gest. de qua etiam agit Hispanus Couas Ruui. in libr. de sponsali. secunda parte, capit. 3. §. quarto, numero. 14. Sed penitissimè inspecta litera dict. §. videtur repugnare interpretationi gloss. & Cuman. non enim significant verba: text. præcessisse conuentionem aliquam: magisque

que innuere videntur, quod post periculum, is qui opera alterius euaserrat, eidem remunerandi causa donauit. & forsan I. C. ipso significat illud speciale, ob maximum discrimen vitæ, cui se exposuit is cui postea donatum est: rarissimum namque erat tale beneficium ad alia merita non trahendum. Quod innuatur ex. l. etiam 15. §. 1. ff. de manu. vind. facit notabile exemplum adductum ab Hispan. Palat. in Rubri. §. 32. nu. 8. & §. 1. nu. 44. versic. simile facinus. In gens etiā fundamentum huius specialitatis sumi potest ex eo quod habetur in sacra pagina, de aqua cum periculo vitæ adducta sitienti Regi Saulo, lib. 2. Regum. capitulum 23. in his enim exemplis, non autem in alijs meritis, congruit ratio text. in dist. §. ibi, [merces enim laboris eximij appellanda est, quod contemplatione salutis, certo modo æstimari non placuit:] vt sic salutaris verbum in eo §. non solum refertur ad salutem remunerantis: sed etiam donatarij: quocumque autem modo intelligas tex. illum, non est sustentabilis communis allegatio, dum scribent. eum trahunt ad alia merita non eximia. Aliiter etiam ad illū tex. respondebat Moline: infra citandus 17. illatione. Nec obstat text. in. d. §. consuluit. l. sed & si lege: cuius indutio pro communi opinione fit ex vltimis verbis text. ibi, [et velut genus quoddam hoc esse permutationis:] inunctis præcedentibus, ibi, [ad remunerandum naturaliter obligauerit:] Sed glo. ibi videns ea verba, non dubitauit dicere verè donationem censendam, quæ fit causa remunerandi: quasi ea verba textus huius sententiæ non obstant, cum Docto. illum vt expressum pro communi opinione adducant. Pro glo. igitur (quam Fulgo. ibi extollit) puto contra scribent. magis

retorquenda verba dicti. §. cum in effectu. I. C. ibi, locupletiore dicatur cui causa remunerationis donatur: & ita se habet decisio text. dum astringit eo casu possessorem hæreditatis, quasi locupletiore: idque ex decisione deductum magis attēdi debet, quàm alia verba ornatus causa obiter prolata: argu. gl. l. vnic. C. quādo non peten. par. Et denique I. C. ibi apertè tradit, donatarium quantum cumque benemerentem, non censeri debitum recipere, sed lucrum consequi: contra scriben. omnes. Aduerto etiam, quod I. C. in. d. §. nihil generaliter tradit ad donationem remuneratariam, nec eam separat à simplici, nec ob remunerationē frangit aliquam iuris regulam: potiusque in specie de qua ibi dixerat. I. C. bonæ fidei possessorē, hæreditatis ad alium spectantis, non teneri nisi quatenus locupletior inuenitur: ideoque releuari ab ijs quæ alicui donasset: tunc autem subdit, q. si ijs cui possessor ex bonis hæreditarijs donauit, ei dē remunerādo aliquid donet, tenebitur possessor in id quod accepit, vero hæreditatis enim est bonam fidem efficere, ne teneatur de ijs quæ donauit, nō autem lucrari debet cum alterius iactura: vt colligitur ex. l. senatusconsult. 31. ff. eodem, de peti. hæredi. & in simili inquit text. in. l. assiduis, ad fi. C. qui potior. in pign. habeā. Tandem in. d. §. consuluit, non agitur de remuneratione pecuniaria alicuius meriti ex factō beneuolō, sed de compensatione alterius donationis præcedētis: & sic de re ad rem: seu de pretio ad pretium: non vt vulgò male citatur. Nec obstat text. in. d. l. si verò non remunerandi, & §. fin. l. præcedent. quæ iura non sine colore pro communi opinione adducuntur: habet enim I. C. quod si fideiussor nō soluit pro

pro debitore, sed creditor ei remittit debitum, distinguatur, an id fecerit creditor principaliter gratia donationis, & non possit fideiussor à debitore petere. Si autem creditor causa remunerandi fideiussori debitum remiserit, tunc fideiussor petere posset à debitore: ac si pro eo soluisset. Hæc distinctio. I. C. scribent. de cepit non aduertentes, eam decisionem tantum respicere materiam quæ ibi tractatur, pendere quæ à mente creditoris debitum remittentis: non enim I. C. negat veram esse donationem, quæ creditor tunc fideiussori facit, sed ex ea remuneratione præstat fideiussori actionem contra debitorem: quia aliàs eluderetur mens creditoris, qui remunerando fideiussori, voluit, ut ei daretur actio in debitorem, ac si ei à fideiussore solutum esset: aliter enim sine effectu maneret remuneratio creditoris: nec debitori vlla fit iniuria, fieret autem creditori, si eius voluntas in re sua frustraretur: tunc igitur in illa remissione creditoris, occultatur alius actus donationis vel cessionis fideiussori in debitorem: argu. l. 3. §. fina. ff. de donatio. inter vir. & vxor. Id autem benemeritis condonabimus, ut ex ijs talis mens præsumatur in creditore remunerante, talis quæ resulter effectus ad commodum fideiussoris. Atque ita apparet, in ijs iuribus non esse quæstionem inter remunerantem & recipiètem, quæ nostra in spectio est, sed est quæstio inter accipientem causa remunerationis, quo ad diuersam personam: est quæ ibi alius effectus, pendens à diuerso fundamento, in quo contra scriben. satis ostendit tex. veram esse donationem quo ad accipiètem, causa etiam remunerationis. Minus obstat textus, in dicta. l. quod autem, octaua. §. si vir. ff. de donatio. inter virum & vxorem,

vbi Vlpian. inquit, compensationem donationum fieri, si vir & vxor inuicem sibi donauerint: quod responsum incautè citant sæpissimè scribentes, in eodem proposito donationis remuneratoriæ, quasi ea donatio inter coniuges valeat. Et ita illum textum, notat Bart. in l. si diuortio num. 4. ff. de verborum obligationibus, & plures grauissimi Doctores, quos citat Iason. in dicta. l. ex hoc iure, num. 55. & ita securè Pala. seu Ioannes Lup. in repeti. Rubric. §. l. num. 1. & Soci. consilio. 66. maximè. nume. 12. lib. 1. vbi id ampliat: & ita Pyrrhus post consuetudinem Aureli. vbi circa dict. l. quod autem, separatim scribit: & ita cum viris magni nominis tradit Panormit. in capitu. cum in ecclesia, num. 4. de simon. dicens, ob fidele vxoris seruitium valere statim donationem ei à viro factam: quod sequitur Palat. in Rubric. §. 32. num. 8. & ita illum textum citat Corra. in dicta. l. frater à fratre, in princip. nume. 32. & Ioan. Hanib. in Rubric. ff. solut. matrimo. nu. 335. Sed prædicti viri, alijque magni nominis, multa in hoc perniciosè scripta reliquerunt. Interim verò respondeo tex. illum non obitare, quia loquitur de donationibus mutuis: in quibus terminis si rectè attendas, omnia paria sunt inter coniuges ita sibi inuicem donantes: diuersa quæ sunt donatio remuneratoria & reciproca: ut melius ad illum text. sentire videretur Tiraq. in dicta. l. si vnquam, verb. donatione, ex nu. 94. licet ad Doctorum lapsum non aduertat. Quod etiam colligitur ex Cin. & Pau. in l. si pater puellæ, in fi. C. de in offic. testa. & ibi Iaso. nu. 2. Adde quæ manifestam esse rationem differentie inter eas donationes: quia opera & seruitia inter coniuges, omni iure & ratione debentur, ideoque ob fidelitatem, vel beneuola

Pin. de bon. mater!

uola ministeria iure debita, non potest sustineri donatio rei vel pecunie: coniugi facta contra iuris prohibitionem: argu. optimi tex. à contrario sensu, in. l. vtrum turpem. 107. ff. de cōdict. ob turp. cau. Et mirum est in simili hoc dicere scribent: sibi repugnantes, vt colliges ex Rip. in dicta. l. si vnquam, quæst. 14. nume. 30. vers. 2. Item ad eundem. §. dict. l. quod autem respōderi potest cum Iaso. in dicta. l. si pater puellæ, num. 7. vbi cū Ro. intelligit dictus. §. quando simul eodemque tempore sunt mutue donationes inter coniuges: & ita Tiraquel. in dicto loco numero. 160. cum sequent. ne obstant alia iura, quæ ibi citant: & secundum hoc retorquetur tex. ille contra scribent. Similiter ad eundem text. est aduertendum, non recte eū indistincte citari ab ijs quos supra retuli, & à pluribus alibi: debet enim suppleri & distinguere ex eodem Vlpiano in. l. cum hic status. 33. §. iquæ ait. ff. eod. vbi Fulgos. id aduertit. Et ex nouioribus ad illa iura eleganter agit Aymon. consilio. 51. vbi videbis etiam mutuas donationes inter coniuges nō indistincte sustineri: vt magis caueas à vulgari allegatione. Tandem circa illum. §. aduerto, quod vbi coniuges inuicem sibi æqualiter donant, potuit sustineri mutua donatio: quia cessat ratio prohibitionis, cum neuter coniugum tunc fiat pauperior: vt colligitur ex legibus eiusdem tituli. & ex illo tex. cauebis à Paul. Castren. in. l. in pupillo. ff. de solutio. qui contra eum loqui videtur. Nec obstat textus in capit. per tuas, de donatio. quem adducunt Doctor. pro communi sententia, quam specificè ex eodem textu colligit Panormita. ibi, & in Rubric. eiusdem tituli. eumque ad varios remunerationis effectus, incaute trahunt scribent. in

varijs locis, maxime Iason. in dicta. l. ex hoc iure numero. 60. & Gigas de pensio. quæstio. 67. Tiraq. dicto verb. donatione, nume. 25. Palat. Parisien. & alij quos citavi sup. numero. 59. & numero. 60. in princip. Respondeo enim quod in dicto capitulo concurrunt duo maxime aduertenda, parū à Doctor. expensa. 1. quod ob seruitutia & benemerita res ibi non in totū donatur, nec prorsus alienatur: sed in feudum cōceditur, atque ita manet directum, maiusque dominium penes ecclesiam, cum vtilitatibus quæ ex vasallis & clientulis habentur, secundò, ibi concessio fuit auctoritate summi Pontificis vt patet ibi, [de mādato Alexand. Pap.] Et sic magis retorqueri videtur text. ille contra scribent. cum eo casu accesserit auctoritas supremi principis, qua nimirum si actus valideatur, iuxta cap. 1. de trasactio. l. digna vox. C. de legib. de illo text. videndus etiam est Berous in. c. consensus. nume. 8. & sequen. de rebus ecclesiæ. Ex prædictis satisfit iuribus pro communi opinione adductis: ad alia autem quæ obijci possent, respondebitur ex resolutione quam supra scripsi, numero. 60. versicul. mihi semper: est enim aduertendum an talia sint merita ex quibus resultet ius agendi: & tunc salua retur communis opinio vt donatio remuneratoria dicatur quædam cōpensatio. Sententia autem quam defendimus cōtra communem, procedit (vt dixi) vbi ex benemeritis ius agendi non competebat: in quo scribent. vbique labuntur. Et in terminis in quibus saluo communem opinionem ratio est, quia donans seipsum liberat ab obligatione qua tenebatur: & sic non videtur sponte nec liberaliter dare, iuxta definitionem Papiniani, in dict. l. donari. ff. de dona.

donat. repetita. in leg. donari. ff. de regulis iuris ut supra. Facit etiā doctrina Bar. in lege secunda. ff. de cond. & demon. quod quilibet cēteretur facere actum, respectu obligationis qua tenetur: nec dicitur voluntariē agere, qui cogi possit. tex. & Bal. in lege nouissimē. ff. quod fals. tuto. Dec in capit. cum. M. num. 34. de constitut. quam resolutionem bene sensit Cōstan. Roger. in lege Modestinus, nume. 38. ff. de dona. & in l. 1. numero. 181. ff. cod.

62. Ex quibus multa vtiliter inferunt. 1. ex hac differētia & resolutione infertur, si quis gessit negotia alterius, & de suo expēdit, taliter quod de iure sibi competat actio negotiorū gestorum, vel mandati & is quem conuenire poterat, illi donauerit pro meritis, dicitur magis compēsatio quā donatio: nec oportebit obseruare solennia donationis. Infertur secundo idem dicendum, vbi quis alteri seruitiam vel operas pręstitit, in is quę pretio vel salario fieri solent, vel ipse sine pretio facere non solet: iuxta doctrinam Baldi in lege prima. C. mandata. tunc enim remuneratio domini non censetur iure donationis, sed mercedis solutio. Infertur tertio idē fore in is qui itinera susceperunt, & seruitia operasque pręstiterunt magnatibus, Episcopis, & monasterijs, agēdo eorū negotia: tales enim operę obligant eos quibus fiunt: & cum ex illis detur actio: non potest censeri donatio quod pro ijs remunerandis pręstatur & ita intelligitur Bart. in lege ambiciosa, numer. quarto. ff. de decret. ab ordin. facien. Infertur quarto in prędictis terminis non esse necessariam autoritatem supremi principis, in ecclesiasticis vel secularibus: sufficereque authoritatem ordinariam mutue cōventionis: quod

est notabile ad dictum capitulū per tuas, de donat. & le. cum plures. paragrapho fina. de administratione tutorum. Infertur quinto in ijs terminis posse procedere, quod dici solet, non esse tunc necessariam insinuationem, nec donatū reuocari, sequuta in gratitudine: cū ea causa verius censeatur onerosa quā lucratina, iuxta obligationem & ius meritorū, secū dum scriben. in dicta lege Aquilius: & in lege si donatione. C. de collation. & alibi sæpe, ut per Iason. Tiraquel. Rip. vbi supra. Infertur sexto ex secunda parte, contra communē, vbi ex meritis non competebat ius agendi, quod pręstatur ab eo in quē collata sunt, donationē censeri, ideoque necessariā esse insinuationem, si donatum excedat legitimam quantitatem: contra vulgarem communemque opinionem supra confutaram: contra Fulgo. in dict. leg. ex hoc iure, nume. 16. & contra innumeros ibi citatos à las. nume. 53. & à Tiraq. dict. verb. donatione. numer. 44. Sic ampliata leg. Sancimus. C. de donation. quę aliter quotidie fraudantur, quicquid inuoluit Aufser. ad Capell. Tholos. quęstione. 381. & Petruc. in leg. prima numero. 180. ff. de iureiurando. Nec contrarium voluit glos. malē à Docto. notata in dicta le. Aquilius & hoc videtur probare Riminaldus. in paragrapho primo nume. 475. Institut. de donat. contra id quod dixerat in principio, numero 129. eodem titulo. Infertur septimō donationem remuneratorem talium meritorum, ex quibus non competebat ius agendi, posse reuocari sequuta in gratitudine. Sic ampliata leg. fina. C. de reuocatio. donat. contra communem: nec contrarium voluit glos. ibi à scriben. malē intellecta, ut supra deduxi. In quo cum alijs

Pin. de Bon. Mat.

alijs labitur Roger. in dict. leg. si pater. paragraph. primo. ff. de donationibus. Infertur octauò quod vbi merita fuerint tantum ex favore præstito alicui corā principe, vel simili beneficio in Aula Regia: licet hæc in pernitiè reipubl. sæpe vendi soleant: cum tamen vendi non debeant, nec ex ijs act. detur: omne quod remuneran. causa tunc donabitur. iure simplicis donationis cõsebitur: vt enim gratitudo & memoria honoris, beneficijue suscepti laudabilis est: ita etiã naturali humanitate gratis beneficij hominem afficere homo debet: argu. tex. & glo. l. seruus. ff. de ser. ex por. Hic omitto accerbam illam sanctionem aulicam. l. vnic. C. de suffragijs quam contra antiquiores, melius interpretatur nouiores ex historijs & latinæ linguæ cognitione: vt per Alcia. libr. secundo Parado. cap. 14. & in le. sponsio. ff. de verborum significationibus. Zas. in le. secunda & ibi Cagnol. nume. 314. ff. orig. iur. And. ab Exea, de pact. pag. 302. 206. Fallen. & Tiraq. de Nobilit. c. 2. nu. 25. & Carond. lib. 1. vero simil. c. 4. in fine Connan. libr. 5. cap. 8. Infertur nonò contra scriben. regulariter donationem in terminis etiã remunerandi, non valere inter coniuges, secundũ suprà deducta, aliàs enim elusoria redderetur prohibitio iuris, totusque tractatus de donationibus inter virum & uxorem: nec vnquam deesset probatio meritorum vel seruitiorum, quæ scribent. inaduertenter sufficere tradit Quæ enim fides, quòdue seruitiũ coniugi non debet: facit. l. aduersus. C. de crimi. expil. hered. & illud Cornelie ad Pompeium apud Luca. [Credisne aliquid mihi tutius esse: Quàm tibi: nõne olim casu pendemus ab vno?] Infertur decimò non rectè respondisse doctis. So-

cin. conf. 66. libr. 1. maxime numero 12. dum sustinebat donationem cõiugi benemerenti factam: idemq; volebat etiã vbi merita venissent à consanguineis coniugis, cui donatur: quòd absurdus & iniquius esset, magisq; destrueret leges tituli, de donationibus inter vir. & vxor. C. & ff. Infertur vndecimò verius dicendum contra scriben. regulariter non valere donationem remuneratorem patris in filiumfam. raroque vel nunquam verificari posse, quod communiter nostri tradunt, cum glo. in Authen. vnde si parens. C. de inoffi. testam. & in l. si donatione. C. de collatio. & alij vbi supra & alibi sæpissimè. Finge enim quæcunque seruitia, obsequia, curationes in infirmitatibus: totum id, quicquidve maius excogitari queat, parentibus debetur. l. veluti. ff. de iusti. & iur. l. filia tua. C. de patr. potest. vnde succedit regula dictæ. l. vtrum turpem. ff. de verb. obliga. l. fina. ff. de condit. ob turp. caus. vt caueas à vulgari opinione, in qua, cum suprà allegatis, est Ias. in l. frater à fratre, in lectu. & repet. col. penul. & Alcia. regu. 1. præsumpt. 16. & 30. Hoc autem aduertisse viderur Lancelor. Polit. vir ingeniosus, in l. filium quẽ habentem, num. 132. C. famil. hercis. quem retulit Tiraq. in. d. l. si vnquã d. verb. donatione, numer. 20. quib. addo Salice. in. l. filie cuius, nu. 12. C. famil. hercis. quem sequitur Ioan. Rip. in. l. femina, nume. 41. C. de secund. nupt. vbi melius sentiunt quã vulgariter in hoc dici solet. Facit illud. Aristo. lib. 8. ethico. ad finem. Ne minem parem gratiam parentibus referre posse: tradit. Conna. libr. 9. c. vlti. ad finem. Infertur. 12. quod vbi merita præcedentia nõ præstantius agendi, non magis teneatur donans de euictione, quã in donatione sponsantia:

tanea sic ampliata regu. l. Aristo. §. si
na. ff. de dona. cōtra scriben. commu
niter, cū quibus Alex. ibi ad Bart. idē
Alex. conf. 47. lib. 3. Boer. decisio. 67.
num. 1. Gozadin. conf. 60. Ias. in dict.
lex hoc iure, nume. 68. & alibi sēpe
scribent. Inferitur. 3. quod si famulo
vel agendi negotia, soluitur salarium
conuentum, quicquid ultra datur,
etiam si digne ob fidelitatem diligē
tiamue detur, censebitur iure simpli
cis liberalisq̃ue donationis: contra
mētem omnium ferē scriben. in pro
posito. Fidelitas igitur, & diligētia, di
gna est remuneratione: sed vbi con
uentum salarium soluitur, si quid ul
tra detur, necessaria erunt solēnia ve
ræ donationis: licet enim honestē tri
buatur, liberalitatem continet, vt in
quit Iureconf. in leg. cum plures. 13.
paragrapho fin. ff. de administ. tuto.
quod vtile est contra insidias eorum
qui eo respectu plura extorquent à
minoribus monasterijs: maximē cū
fides & diligentia iure debeatur in
famulis, nec sine cūlpa flagitiūue o
mitti possit. Satis igitur est illis faue
re: & remunerationem tunc hone
stam laudabilemque censere, non tā
men vt liberalitas in remuneratē ne
getur: facit illud Apostoli, contenti
estote stipendijs vestris. Inferitur de
cimoquarto quod cum subditi fide
litatem principi suo debeant simili
ter & patriæ, si forsā pro honore
principis, vel defensione patriæ peri
cula subierint, fortem fidelemque o
peram præstet, dignū quidē erunt re
muneratione: vt elegāter inquit Im
perator in l. fina. C. de præpos. agent.
in rebus & in lei. primas. C. de priuile.
eorum qui in sacra pal. milic. lib. duo
decimo; & textus notābilis in lege
tum maurachorum. C. de nauicular.
ris seu naucleris libro vndecimo.
Quod obseruabat antiqua Romani

-obitu

senatus prudentia; omnisq̃; Respub.
bene instituta, qualis est excelētissi.
Venetorum principatus. Tūc enim
remuneratio fauorabilior erit, sed à
nomine donationis non separabi
tur, ideoq̃; donatum à Principe pro
seruitijs, non minus reuocari poterit
sequuta ingratitude vel infideli
tate vassalli: contra ea quæ ex scri
ptis Docto. colligi possent. Inferitur
decimoquinto ad donationes regis
Hehrici Castellæ, quæ immensæ fue
runt, & postea limitatæ, vt ad coronā
regiam redirent, donatario sine libe
ris decedēte: vt tradit Hispanus Xua
rius in quæstione maiora. folio. 190.
columna quarta & in simili apud Lu
sitānos habet lex regia, quam men
talem appellant, libro. 2. ordin. titul.
17. refert enim Hispanus Palat. in di
cto paragrapho. l. numero. 6. dixisse
aduocatos quoddam, eam modifica
tionem non valere in donationibus
ob seruitia & merita factis, arguen
tes tantum ex effectibus remunera
tionis. Ego autem tale fundamentū
nihil facio, per ea quæ hic maturius
discussa videntur: arguendumque
potius foret ex regu. leg. perfecta. C.
de donationibus quæ sub mod. Infer
tur decimosexto generalius, non ef
se iuridicum, quod plures tradunt
donationem principis ob benemeri
ta nūquam reuocari posse, etiam ex
causa idque exemplificant in priuile
gijs, & cōcessionibus officij, terræ &
iurisdictionis. Baldus. in l. si cum mi
hi. ff. de dolo Ias. in dict. lex hoc iure
numero. 54. Tiraquel. d. verb. dona
tione, numero. 13. Palat. vbi sup. dict.
§. l. Anto. Capyc. decis. 121. numero.
15. cū seq. & decis. 166. nu. 3. & Tho.
decis. 65. nu. 24. quod etiā probat Fe
lin. in c. nouit. 6. col. de iudic. Afflict.
in cap. 1. nu. 24. de natura feud. Ego *

O rum

Pin. de Bon. Mat.

rum parum vel nihil facere, si præsupponas modificationem donationis postea à principe fieri ex causa iusta, ut lege generali qualis est apud Lusitanos lex Regia lib. 1. tit. 76. & dict. lib. 2. tit. 17. De potestate enim & iustitia Principis legem condentis, etiã si videatur reuocare vel restringere quod dedit, dubitandum non est: ut notat Bal. in l. nupte. ff. de Senato. Afflic. dict. cap. 1. numero. 25. proxime citato. Sic etiam extra legẽ, ubi ex iustã causa reuocat, id enim iure licet, non obstantibus benemeritis: iuxta text. in c. suggestum, de decimis. facit. l. Lucius. 1. ff. de euic. l. ite si verberatur. 1. §. item si forte. ff. de rei vend. Bar. in procm. ff. Cyn. & alij in l. si. C. si contra ius vel vtil. public. quod receptũ fateretur Thom. ubi supra numero. 26. cum sequent. tradit Afflic. lib. 3. feud. tit. quæ sint regal. §. potestas, nume. 26. & melius idem Afflic. eod. lib. sub. ritu. de Capitan. qui cur. vend. ex numero. 56. fol. 107. Ex causa enim reuocatur decreta & conuentiones Reip. & alia, quæ regulariter irreuocabilia essent. l. quod fo mel. ff. de decre. ab ordin. faci. ibi. [ni si ex causa:] dicit singu. Ias. in l. Barbarius, num. 34. ff. de offi. prætor tradit idem Ias. conf. 1. lib. 1. Alex. & additio. conf. 101. nu. 7. lib. 1. Ruyn. conf. 219. ad fin. lib. 1. Platea in l. vacuatis, ad fin. C. de decur. Afflic. in constitution. lib. 1. Rubr. c. nu. 2. Probarur hoc, quia ferẽt nunquã Principes talia concedunt, nisi ob benemerita: unde si reuoc. vel modificatio restringeretur ad donata absque meritis, inanis redderetur lex Regia, frustratoriusq; iussus principis, quod non est dicendum. Sine causa autem iusta regulariter reuocari nõ potest principis donatio, cum nec priuatus possit: dict. l. perfecta. C. de donat. quæ sub mod.

& l. fin. C. de vsucap. pro donat. c. verum, de condi. apposi. quod Dõcto. non aduertunt, præposterẽ in hac re distinguentes: in quo etiam cũ Iser. labitur Afflic. libr. 1. constituti. Neapolit. Rubrica. 47. numero. 4. debuissentq; scribentes in proposito potius dicere, quod si princeps ex causa etiam iustissimã, sine demeritis possit reuocet donatũ, debeat equiuallenter satisfacere: ut eleganter inquit Innõ. in c. nisi cum pridem, col. 1. in fine verfic. nos dicimus: de reuerentia. tradit Felin. in capit. quæ in ecclesiis. numero. 28. de constitu. Iaso. in dicta. l. fina. C. si cõtra ius, vel vtil. publi. Alex. cõs. 1. §. 1. libro sexto. Afflic. in prælud. constitut. quæstio. 4. numero. 7. in dict. ritu. de capitu. qui Curt. vend. §. similiter, num. 19. cum multis sequent. & alibi sæpissimẽ scribẽt. Inferitur. 17. ad quæstionem feud. concessi ob benemerita, quod Dõctores in dictis locis communiter dicunt reuocari non posse ex causa ingratitudinis, nitẽtes erronea opinione, quam sup. satis superq; improbauimus: melius enim contrariũ scribit Molin. in consuetudi. Paris. §. 30. quæstio. 25. nu. 100. ubi non assequitur verum sensum. l. C. in dict. l. si parer. §. primo. ff. de donat. Inferitur. 28. quod donans etiam causa remunerãdi, iuxta terminos sup. notatos, non magis teneatur vltra quã facere possit: sic ampliata. l. inter nos. 19. verfic. cu. is quoque. ff. de re iudic. l. e. diuus Pius. ff. de regulis iuris. Idemq; dicendum est ad text. in l. ad res donatas. ff. de edilic. edict. vtrũque verò contra Roma. Alexan. & alios quos sequitur Ias. in dicta. l. ex. hoc iure. numero. 67. & Tiraq. dict. verbo. donatione. numero. 51. Inferitur. 19. ad donationem à filio factam patri. tempore emãipationis, ut scilicet in sinuari de-

uari debeat, si legitimam quantitatem excedat, quanuis remuneratoria videatur, quasi ob beneficiū manumissionis: quo colore deceptus, contrarium scripsi. Bal. in l. tertia infra, eodem: & ibi, Paul. numer. 5. Corn. nu. 3. & Crot. in l. frater à fratre, numer. 30. Bal. in l. illd. 3. quæstio. numero. 7. C. de sacrosanct. eccles. Quorum opinio nullo iure probat, fraudibusque occasione præstaret, facile enim adolescentes illaquearentur causa emancipationis, nec est iuridica comparatio libertatis resultantis ex emancipatione, ad satisfactionem pecuniariam: iuxta l. filiusfami. §. secundum vulgare. ff. de leg. 1. quod sup. latius probauimus, in prima parte: & ita diluuntur obiectiones scriben. nostraque sententia satis probatur ex le. data. C. de donatio. si litera expèdatur.

* Inferitur. 20. ex prædictis magna cōprobatio, ad opinionem. Guilie. & Alber. in l. si tibi pecuniam. ff. si certum petat. vbi idem sequitur Bal. colum. 2. vt donans ei à quo prius aliquid accepisset, possit ob ingratitudinē donatum reuocare, contra Ias. ibi ad fi. & magis contra Tiraq. d. verb. donatione. numero. 15. qui ex vulgari errore putabat Guilie. & Alber. loqui contra tex. in dicta l. si pater. §. fin. ff. de donatio. quem sup. melius explicauimus: & hanc opinionem. cōprobauimus numer. 60. versicu. probatur. 7. Inferitur. 21. contra Roma. & aliquos inaduertenter scribentes; posse minorem donare sine decreto, etiam immobilia causa remunerationis: contrarium enim manifestè probatur ex le. secunda. C. si aduersi. donatio. Vt sic caueas ab ijs quos citat Tiraq. dict. verb. numero. 26. Nec in ijs terminis erat dubitandum, quia licet benemerita inducerent causam, non tamen excusabant decretum, se-

cundum iuris principia: vt ita cesser dubitatio Iaso. in dicta. l. ex hoc iure numero. 64. & in l. si non fortem. §. li bertus colum. 4. ff. de condi. in debi. Inferitur. 22. contra Bar. Imo. & Paul. in dicta. l. Aquilius Regulus, vt non possit donari Magistratui ob benemerita, maximè contingentia tempore magistratus, secundum resolutionem supra traditam, quando exilis non daretur ius agendi: & ita melius defendetur opin. Alcia. contra eos, libro secundo parerg. c. penulti. Inferitur. 23. ad quæstionem vtilem statuti consuetudinis vel conuentionis, vt acquisita ex causa onerosa, communia fiant inter coniuges, ex donatione autem non communicentur: scripsit enim doctus Hispanus, Xuaris in. ll. regn. titul. de lucris tertia limita. folio. 16. tunc donationem remuneratariam cōmunicandam, quæ si accedat causa onerosa: idque probat Couas, in capitul. cum in officijs, in fine de testament. secundum quæ iudicatum vidi à doctis senatoribus. Sed eorum fundamentum iuridicum non est, pendet enim ab incauta cumulatione effectuum remunerationis: vnde adhiberi debet omnino distinctio supra tradita, si enim essent merita communia ex quibus non daretur actio, contrarium iudicandum foret, vt donatio licet videatur remuneratoria, nō tamen separetur à causa lucratiua, per ea quæ hic accuratius tradimus. Inferitur. 24. præsertim ex declaratione textus in dicta. §. cōsultuit, text. illum non ob stare veriori & receptiori sententiæ gloss. dict. l. ex hoc iure, dum scribit causam meritorum non impedire soluti repetitionem: quicquid contra gloss. & cōmunem arguant Fortū. & Zas. quos refert Couas Rūu. in dict. capit. cum in officijs, numero. 10. versicu. habet, O 2 de testa

aut. ap. v. m.

Pin. de Bon. Mat.

de testamē. Infertur. 25. maxima ne-
cessariaq; cōprobatio, ad traditionē
Bartoli in dicta. Lex hoc iure, dum in-
quit obligationem ex benemeritis,
esse modici effectus in iure nostro:
si autem vera essent quę scrib. in hac
re congerunt, non modici solum, sed
magni in numerique effectus resul-
tarent: quod melius sensit Bart. in. l.
stipulatio. §. alteri, numero. 2. in. fin.
ff. de verborum obligationibus. In-
fertur. 26. comprobatio ad glo. in. l. si
de iussoris. 24. verb. neque. ff. de pact.
vbi tradit rationem affectionis ex be-
nemeritis, non inducere interesse
considerabile, vt quis alteri stipulari
possit quę sententia vera & recepta
est, secundum scribentē ibi, & dicta. l.
stipulatio ista: Ias. in. l. huiusmodi, nu.
22. ff. de lega. 1. & cons. 41. lib. 3. Dec.
in. c. ad nostram. nume. 3. colum. fin.
de probat. Infertur. 27. cōciliatio ad
text. in dicta. l. sed & si lege. §. consul-
uit, cum. l. si pignore. §. 6. ff. de furt. ha-
bent enim verba quę pugnare vidē-
tur: nam in dicto. §. habetur, non dici
quem locupletiorē eo quod alium
beneficijs obligatum habeat: at in. d.
leg. dicitur lucri species, beneficij de-
bitorem acquirere: id quē ad effectū
remuneracionis extollit Ias. in. d. l. lex
hoc iure, numero. 64. in fin. omittens
* difficultatem quę resultat ex repu-
gnantia verborum in illis iuribus. In-
telligo autem. d. §. in causis pecunia-
rijs, & bonæ fidei possessore, qui non
te. netur, nisi quatenus locupletior in-
uenitur, vt superius ad eum. §. scripsi.
At dicta. l. si pignore. agit de fure qui
rem sublatam alicui donauit, & ex iu-
ris subtilitate videretur à furto excu-
sandus, quasi tunc non congruat fur-
ti definitio, exigens causam lucra-
ciendi. Qua argutia non obstante,
respondet. l. C. furtum esse, quia præ-
cipua pars eius criminis cōcurrit ex

dolosa contrestatione rei alienæ, &
in odium furis adijcitur, tunc eū cen-
seri licetum facere rem alienam alte-
ri donādo. Sic enim videmus in cau-
sis ciuilibus non considerari interese
se extra rem. l. si sterilis. §. cum per vē-
ditorem. ff. de actio. emp. In crimina-
libus autem, vel contra dolosos etiā
remotum interesse considerari, glo.
recepta, in. l. vna, verb. dupli. C. de
sentent. quę pro eo: & ibi Alberi co-
lumna quarta, gloss. l. secunda. §. fin.
& ibi Ange. in fin. ff. vt i posside. Fab.
& Areti. in. §. illud. Institut. ad. leg.
Aquil. Infertur. 28. maximē ex vera
declaratione dictę. l. si pater. §. fina. ff.
de donat. verum nō esse quod ibi in-
caute inferebat Bartol. quem sequū-
tur Angel. Cuma. & Imo. dū restrin-
gunt textum in le. prima. §. in hono-
rarijs, & §. licita. ff. de vari. & extra-
ord. cognit. taxatē salarium aduo-
catorum, ne excedat centum aureos,
pro singulis causis: Bartolus. enim &
prædicti, diuersum putant in causis
criminalibus, ineptē arguēdo ex tex-
tu. ibi deliberante alium à periculo:
qui longē aliter intelligi debet, vt su-
pra diximus. Contrarium enim ve-
rius dicendum est, merita maiora nō
sint in causis criminalibus, in quibus
minus studium sufficit, ab eo quē fi-
des & diligentia, iure ratione quē de-
betur: & idē talia merita frangere
non possunt iuris regulas, licet ad a-
ctus voluntarios summā beneuolen-
tiam concilient: & dicta leg. prima.
loquens de causis, nullo modo pa-
titur restrictionem Bartol. æquē e-
nim criminalibus congruit, vt pro-
bat textus in leg. prima. paragraho.
quod autem. ff. de aleæ lus. notat Ias.
in leg. prima. §. sublata. ff. ad Trebel.
Nec in dubio admitti debet differē-
tia inter causam criminalem & ciui-
lem, iuxta leg. absentem. ff. de pœnis:
ibi, [se-]

ibi, [secundum morem priuatorum iudiciorum,] quam regu. ex eo text. colligit Bartolus. in l. Papinianus. §. 2. ff. de in officio. testamen. Paul. in l. consentaneum, ad fin. C. quomod. & quan. iud. Alexand. in l. diuortio, numero. 11. ff. solut. matrimo. Sed in alijs articulis plures differentie sunt inter causas criminales & ciuiles: vt tradit Hipp. in pract. crimi. §. expedi ta, numero. 63. A. Mict. lib. 2. constitu. Rubric. 19. numero. 48. Deci. consil. 429. ex num. 8. Inferitur. 29. ex sup. di ctis, maximè in 7. fundamento, contra communem, numero. 60. verè dicendam donationem liberalem, que fit à parentibus vel ab alijs quibus donatarius ab intestato successurus esset. Dices de hoc multa esse iura expressa in titulis. C. & ff. de donatio. in tit. C. & ff. de collat. maximè in l. data. C. de donat. & leg. donationes quas parentes. C. de donac. inter vir. & vxor. Ego fateor hoc indubitan dū esse, id autem memoro, quia contra ea iura, & contra communē sensum, diuersum scribunt aliqui non in docti, decepti per tex. in l. vna. C. de im po. lucrat. descri. lib. 10. cuius verba illorum errori colorem præstant, ibi, [debiti potius solutio quam muneris oblatio:] & ibi, [debitum naturale:] vbi Bart. id colligere videtur, nu. 1. vers. fateor tamen: & Pla. numero. 2. Aret. consil. 17. nume. 3. & alij quos citat Tiraq. de retrac. ligna. §. 32. glo. 1. numero. 47. deterius autem & generalius Ex ea de pact. nume. 83. qui tamen solo instinctu rationis (quanuis totiura in contrarium non extarent) resistere debuissent. Nec obstat dict. l. 1. illa enim verba ibi scribuntur ad vitandam odiosam exactionem impositam acquisitioni ex causa lucrativa, à quo onere eximuntur succedentes ascendentibus, vel ab eis

donationem accipientes, & ita Bart. tantum loquitur de statuto inducente gabellam in donationibus: & ita Aret. d. consil. & scribēt. in l. in suis, ff. de liber. & posthu. ideoq; ad alios terminos id trahi non debet. Infer tur. 30. ad text. in l. 1. §. 1. versic. quod autem: & §. sed si libertus. ff. si quid in fraud. patron. vbi l. C. inquit, non fieri fraudem patrono quando liber tus donat filio tuo causa mortis, vel si liam dotat. Quæ iura norat Ioan. Fabri. in proœm. Institu. in verb. Iustini anus, vel Alemanicus: ad hoc dona tum descenditibus non venit ap pellatione lucris vel acquestus. Sequi tur Bened. in cap. Ray. verb. & vxor. numero. 791. & alij quos citat Tiraq. de retrac. ligna. §. 32. glo. 1. nume. 43. & sequen. Boër. in cōsuet. Burdegal. fol. mihi, 59. columna. 2. Sed quauis Fab. opinio vera sit ad effectum con suetudinis de qua agunt, fundamen tum tamen non est verum, cū ex pre cedentibus cōstet, veram liberalem que donationem appellari, quæ libe ris sit: ideoque in sinuationem exigi: vt in l. data. C. de donat. Sensus autē. l. C. in dicta. l. 1. in dictis §§. in eo cō sistere videtur ex mente Alber. quia quum libertus filios habet, nō ei suc cedit patronus. l. intestato. ff. de suis & leg. hære. l. liberto. 18. ff. de bon. li berto. §. sed nostra, Institu. de succes sio. libert. & consequenter nō est tūc quid de fraude agatur: idque signifi cat tex. in dict. versic. quod autē, ibi, [nam cui liberum fuit legare filio.] Inferitur. 31. in confirmationem præ cedentium: quod videmus dotem cen seri causam hieratiuā quoad mu lierem etiā si sit filia dotantis: vt pro bat text. in l. fin. §. si à Socero. ff. quæ in fraud. credit ibi, [quia intelligitur ex donatione ad eā peruenisse: quē text. commēdat Alex. in l. in fideicō-

missariam, col. 2. in princ. ff. ad Treb. ad quem tex. non aduertunt, qui frequentius in filia contradicunt arguētes ex reg. l. fin. C. de dot. promiss. qui liberos. ff. de rit. nup. quibus habetur patrem teneri filia dotare, vt arguit Socin. nepos, consil. 19. nume. 8. lib. 1. Et in extraneo dorante id magis pro cedit, vt tradit Alex. con. 71. nu. 1. lib. 4. & alij quos citat Molin. in libr. de donatio. factis in contract. matri. ex nu. 64. Quoad maritum autem semper dos cēsetur causa onerosa, vt probat idem tex. in dicto. §. fina. versicu. in maritum, ibi, [nō magis quā cre ditorem:] & ibi, [quā indotatā vxorem ducturus nō fuerit:] & ita resoluit Barto. ibi, cuius doctrina recepta est, secundum Iaso. in. §. item si quis in fraudem, numero. 30. Instit. de Actio. Pala. in rep. c. per vestras. §. 71. in cip. In constituenda. nu. 7. Arias in. l. Tauri. 27. nu. 1. hoc etiam probatur ex. l. fin. in princip. C. de iure dot. vbi Imperator aperte significat, etiam iure antiquo in dote, respectu viri, non fuisse necessariā insinuationē, quia non censebatur donatio, sed causa onerosa, text. in. l. ex promissione. 18. ff. de actionibus & obligationibus quam extollit Ias. in leg. Nescennius, numero. 4. ff. de re iudic. Quo ad mulierem verō inquit dicta le. fin. necessariam fuisse insinuationem, cū dos à patre non dabatur. Hodie autem nouo beneficio in dote statuit lex illa, vt nec quo ad Mulierē necessaria sit insinuatio, quāuis quo ad eam verē donatio sit: & ita Alber. & alij, ibi Dec. consil. 414. nume. 15. Anto. Canar. de insinuatione. 2. parte, quæst. 4. numero. 4. Bald. Nouel. in. l. prima, numer. 339. & 342. ff. solut. matrimo. & in tracta. dotis. 5. parte, numero. 5. Ex quo cauendum est à gloss. 1. in dicta. l. fin. ibi, [ideò exigit:] cauendum

magis est à Ioan. Anan. in capite. cum tu, versic. 4. quæritur, in fine. de vsur. vbi contra dictam leg. fin. miserē inquit necessariam esse in insinuationē in dote: idque inuolūtē refert Tiraq. in le. si vnquam, verb. donatione nu. 194. Infertur. 32. ad quæstionem, an dos ob ingratitudinem sequutam reuocari possit: sepē enim in scholis tradit speciale esse in dote, vt ob ingratitudinem reuocari nequeat, idque apud scribent. receptius videtur. Ita enim in distinctē notat Salic. per textum ibi, in. l. si dotem. 24. C. de iure dot. & tanquā receptum tradit Boer. decisio. 27. dicens esse textu. expressum, in dict. l. si dotem: idque in dote tradita, tenet Baldus. in dicta. l. final. numer. 11. C. de dot. promiss. quem sequitur Ias. in. §. fuerat numer. 117. Instit. de action. vbi Imo. malē citat Boer. autem in distinctē inquit ingratitudinem nō officere dote data: vel promissa: & in dote promissa, melius adduci potest text. in le. cum post. 60. §. patrona. ff. de iure dot. vbi nullus ex scribent. notat: quicquid eos male citet Boer. vbi suprā. Sed cōtra prædictos veriorē puto opinionē Rip. in le. fin. quæstio. 51. C. de reuoc. donat. vbi regulam cōstituit, vt datum causa dotis, ob ingratitudinem reuocari possit: quod ego probo efficacius ex præcedentibus, cum dos respectu mulieris verē inter causas lucratiuas cōnumeretur, & ita hæc opinio Rip. intelligenda est: respectu enim viri procedere nō potest, qui ob causam onerosam dotem accipit, ideoque ob ingratitudinē ab eo reuocari non posset, secundum ea quæ diximus in præcedenti illatione: minusque ob ingratitudinem mulieris poterit à viro dos reuocari, ea autem ad vxorem reuersa, soluto matrimonio, poterit ab ea ob ingratitudinem reuocari: vt conclu-

concludit Rip. & dubitans sentit Palat. in leg. Tauri. 31. numero. 59. quæ resolutio in viro & vxore ingratas docti, amplectēda est quia fundatur in præcedenti resolutione: & differētia inter causam lucratiuam & onerosam, in qua consistit tota vis huius articuli. Nec obstant iura dict. leg. si dotem. & dict. paragraphi. patrona: quia loquitur in muliere ingrata docti, ne eius ingratitudo noceat viro: à quo ibi dos non auocatur, quia scilicet quo ad eum, causa onerosa est: non verò negant quin dos reuersa ad ingratā reuocetur. Bene ramen ex d. §. patrona, respectu viri, & reijciatur differentia, quam Bal. & Ias. vbi sup. tradebant inter dotem datam & promissam, in quo etiam labitur idē Ias. in l. patre furioso, numero. 29. versicul. 10. ff. de his qui sunt sui: idque suadet ex reg. l. sicut. C. de actio. & oblig. l. qui actionē. ff. de re. iu. Quo ad mulierem autem, vt dos ab ea reuocari possit ob ingratitudinem, intelligerem contra Rip. vbi sup. num. 171. etiam si fœmina esset inops, atq; ob id dotans moueretur principaliter amore Dei: licet enim tunc scribent. appellent dotem magis piam. vt per Ias. in leg. cū ijs. §. cum mulier. ff. de cōdict. indeb. per Nouel. de dote. 6. parte. priuileg. 44. Palat. in ea. §. 61. Hispan. Arias. l. 27. Tauri, numero. 60. Dec. notanter consil. 348. numero. 4. Alexand. in leg. si certis, numero. 5. C. de pact. tamen ingratitudo mulieris non debet esse impunita: tunc enim magna ratio suadet poenam exigī, vt inquit. I. C. in l. si à reo. 71. §. illud quod vulgo. ff. de fideiussor. Nec esset æquum vt magis piē donāri adimeretur, quod alijs donatoribus cōceditur. Nec donatarius excusari debet pretextu pietatis, qua donās motus fuerit: ab exterioribus enim in fo-

ro contentioso iudicandum est, non autem ab ijs quæ animo retinentur: vt in l. si repetendi. C. de conditio. ob causam. Hæc plenius tractata volui, vt eradicentur plurima in quib. (ni fallor) non sine periculo ac perniciē Reipu. erratur,

63 Vtilis quæ sit. est de locat. aduentitiorum, quatenus pater locare possit illudque expeditum videtur, vt valeat locat. ad modicum tēpus, filiusque eā seruare teneatur etiā finito vsus. patris: quod probatur. 1. ex hac. l. & l. cum oportet, dum patri plenā administrationem concedunt. Probat magis, quia talis locatio ad breue tempus, alienationem non continet, secundum veram & receptā omnium traditionē, vt infra. Probat fortius: quia minor tenetur stare locat. factæ à tutore vel curatore, si nita tutela vel cura, vt resoluit Cyn. in l. emptorem. colum. secunda. C. loca. Bar. Pau. Alex. & omnes in leg. si filio. §. si vir. ff. solut. matri. Soci. cōsil. 125. nu. 6. lib. primo, vtque receptissimum tradit Couas. libro secūdo resolut. c. 15. numero. 5. in medio, & nu. 6. in princip. Qui omnes & alij quos omitto, ad id citant tex. in l. si tutelę. 9. ff. de admini. tuto. quæ tamen non loquitur de locatione, sed de pecunijs mutuò datis: à fortiori autem id dicendum in patre, qui longē plus potest, vt in discursu huius leg. probauimus: quod videtur colligi posse ab Hispano. Anton. Gomez. libro. de contract. capit. de locat. numero. 8. folio. 27. Alia in spectio est in locat. ad longum tempus, circa quā præmitto, aliquando apud Iurecons. distingui inter locationem ad longum, locationemque ad breue tempus: sed hoc rarius quam Docto. putant. Non enim fit ea distinctio in l. 1. ff. si ager vectig. vt ab omnibus ma-

Pin. de Bon. Mat.

le citatur: inuenitur autem ea differētia in superficiario, in l. 1. §. quod autem, in. 1. ff. de superficiebus. Antea-
lia verò in hac differentia locationis ad longum, & locationis ad modicū tempus, receptum est: ad longum tēpus dici locationem decennij vel vltra, vt resoluit glos. in leg. secunda in fin. ff. si ager vectig. quæ sentētia probatur à Bar. & alijs in. d. §. quod autē. l. 1. ff. de superficieb. tradit Paul. in. l. si filio. §. si. vir. numero. 2. ff. solut. matri. Alex. consil. 17. colum. prima lib. 4. Platea in leg. prima. C. de admini-
stra. Reipub. latē Ias. consil. 94. lib. 1. & consil. 29. Ioan. de Amic. consil. 25. Dec. consil. 292. numer. 1. Socin. Ne-
pos consil. 66. numero. 5. libro. 2. Car-
dinal. Paris. consil. 118. libro tertio. quod consuetudine receptum esse tradit Bal. in. l. iubemus nulli. colū. 2. C. de sacros. eccle. Soci. consil. 32. col. 1. lib. 1. Anan. in. cap. fin. numer. 13. ne
Præla. vices suas: Dec. dict. consil. 292. numero. 1. idque receptissimum as-
serit doctiss. ac diligentiss. D. Couas
Ruu. lib. 2. resolut. ca. 16. & hanc re-
solutionem semper probāt leges re-
giæ apud Lusitanos, vt lib. 3. tit. 3. in
princip. & libro quarto titul. 6. §. an-
tepenulti. & titul. 64. in princip. Si-
militer locatio dicitur ad longum
tempus, quādo fit ad vitam locan-
tis vel conducentis: vt tradit Ale-
xand. consilio. 119. in fin. lib. 3. Aret.
consilio. 55. numero. 2. Dec. consilio.
204. Baldus in. l. 6. ff. de usufruc. quod
cum præcedenti receptum dicit, in si-
gnis præceptor Nauarrus. in capit. 1.
§. 1. de pœnit. distinct. 5. notat Cor-
ne. consilio. 243. libro. 3. quem sequi-
tur Boët. decisio. 234. columna. 2. in
princip. Dicitur etiam locatio ad lō-
gum tempus, reiecta verborum cau-
tela, quando ad sit nouē annos, adie-
cto pacto, vt finito illo tempore, in

cipiat aliud quod iunctum excedat
decennium, maximè vt fraudes vitē-
tur: vt notat Cardinal. dict. Clemēt.
1. §. fina. de rebus ecclesiarum Faber.
in paragraph. item finitur Institu. de
usufruct. Aret. in le. si quis ante colu.
1. ff. de acquir. posses. Alex. consil. 265.
libr. 2. & consil. 104. numero. 6. lib. 3.
& in. l. si filio. §. si vir, ad finē. ff. solut.
matri. Felin. in capit. quæ in ecclesia-
rum, numero. 87. de constit. Ias. in. l.
manumissiones, numer. 7. ff. de iust.
& iur. & consil. 94. libr. 1. & Socin. cōs-
99. numero. 8. libr. 1. Papient. in for-
ma libelli ad ficti. præsta. pag. mihi.
364. numero. 2. Curt. de feud. 4. per
numero. 92. latē Molinæ. in consue-
tu. Paris. §. 14. numero. 36. fol. 327. Ex
quo cauebis à Bald. errante in hoc, in
l. voluntas, numero. 6. versicu idē pu-
to. C. de fideicom. in quo alibi varia-
uit idē Bal. vt refert Alex. in. l. si do-
mus. §. fina. ff. de legat. 1. ad fin. Di-
citur præterea locatio ad longum tē-
pus, quæ fit eo pacto vt duret quam-
diu locator voluerit, ea enim incerti-
tudo magis longum tempus quàm
breue inducit: ex regu. tex. & Bar. in
l. sufficit, vbi Ias. ff. de condict. in deb.
liuris peritos. ff. de excusa. tuto. quod
in his terminis sentit Dec. consil. 204.
col. fina. idque in specie tradit Soci.
Nepos. consil. 64. nume. 1. libr. 2. &
ibi eleganter idē intelligit, quan-
do ea incertitudo volūtatis refertur
ad conducentem: quod dixit prius
Marti. Lauden. in repe. Rub. ff. de rei
vend. numero. 5. Si autē locatio fiat
sine expresseione temporis, censet bi-
tur ad breue tempus, nempe, ad vni-
cum annū: ex vulgari regu. l. boues.
§. hoc sermone. ff. de verb. signifi. pro-
baturq; magis ex decisione. l. itē que
ritur. §. qui impleto. ff. locat. & in ter-
minis ita tradit Soci. Nepos. consil.
25. nu. 3. li. 2. Ex quo limitatur, quod
in ma-

in materia criminali habet text. sum-
mè norandus in. l. sine præfinito. 24.
ff. de pœn. quem extollit Ias. in. §. cu-
rare, nume. 46. Institu. de action. & l.
5. §. 1. nume. 38. ff. de re iud. & platea
in. l. nemo, num. 6. & 8. C. de exacto.
trib. Gomez. in. §. quædam, nu. 22. In-
stit. de action. Dec. in. c. ex literis, nu.
10. de constitu. apud quos eum text.
ornatum & explicatum videbis: tra-
dit etiam Tiraq. de retrac. conuen. §.
1. glo. 2. nu. 4.

64 Ad quæstionem nostram tutius di-
* cendum videtur, regulatè filium
non teneri seruare locationem ad lō-
gum tempus à patre factam in aduē-
titijs, vt sic finito vlufructu patris, fi-
lius rem consequi possit à conducto-
re tanti temporis, sicut euincere po-
test ab eo in quē alienata fuisset. Cū
enim alienatio hic prohibeatur, oc-
currit receptissima doctrina scriben-
qui talē prohibitionē extendunt in
dictis locis, ad locationem longi tem-
poris: idq; notant Canonis. in. d. Cle-
mēt. 1. & in. d. c. nulli, de reb. eccle. &
Doctor. communiter, vt tradit Co-
uas Ruu. dict. cap. 16. colum. 1. lib. 2.
& Bellamer. decisio. 748. Dec. consi.
142. nume. 3. Alexand. consi. 17. lib. 4.
Boëri. d. decisio. 234. Angel. Arctin.
post Fabr. in. §. adeo, nume. 1. in fin.
Institu. de locatio. Idem in simili no-
tant scriben. de tutore vel curatore,
quod non possit locare ad longum
tempus, sicut nec alienare: vt tradit.
Alexand. consi. 17. lib. 5. Boëri. d. de-
cisio. idq; magis iuuatur ex magnis
effectibus talis locationis secundum
receptas sententias. Sed posset ea lo-
catio à patre fieri ex causa necessaria
vel tam vtili, vt à filio retractari ne-
queat: cum iuxta receptam senten-
tiam Azon. absque decreto pater a-
lienare possit, vt suprà deduxim⁹ in.
2. par. Atque ita conductor seu em-

phyteora conuentus à filio, aduertat
quib. mod. iustificare possit titulum
à patre obtentum. Hoc autem ne tūc
filius teneatur stare locationi ad lon-
gum tempus, comprobatur ex rece-
pta sententia Bar. & aliorum in. l. co-
dicillis. §. instituto. ff. de legat. 2. con-
tra glo. ibi, in vltim. scholio, quæ mi-
rabiliter contradicebat: volens loca-
tionē etiam ad longū tēpus non dici
alienationē: ideoq; opinionē gl. com-
muniter reprobari. inquit Pau. in. l. si.
C. de reb. alie. & Imol. in. l. si filio. §. si
vir. ff. solu. matr. & in. c. ad audientiā,
nu. 2. de reb. eccle. Alex. d. §. si vir. nu.
25. Angel. in. d. §. adeo, post princip.
Institu. de locatio. Capol. in leg. alie-
nationis verbo, numer. 8. ff. de verb.
signific. Alex. consilio. 165. libro secū-
do. Soci. Nepos. consilio. 56. libro. se-
cundo Afflict. in constitu. Neapol. li-
bro tertio. Rubri. 5. ad finem Couas.
Ruu. dict. cap. 16. columna. secunda.
lib. 2. resolut. Et multa in proposito
circa locationem ad lōgum tempus,
ad varios articulos tradit Tira. de re-
trac. ligna. §. primo. glo. 14. ex nume.
79. post Boëri. videndum. d. decisio.
234. Illa tamen opinio glos. reproba-
tæ saluari solet quoad duos effectus.
1. ad vitandā pœnam alienanti impo-
sitam, licet enim prohibita aliena-
tione, prohibeatur etiam, talis loca-
tio ad longum tempus: pœna tamē
alienanti imposita, non extēditur in
administratorem ita locatē: vt tra-
dit Bero. in cap. nulli, nu. 32. de reb. ec-
cle. & melius Gouas Ruu. dict. cap.
16. col. 3. Quod iuuatur ex glos. Cle-
men. 1. de cōsangu. & affinit. de qua
Ias. & Dec. in. l. 2. colum. siq. ff. de iu-
risdic. omni. iud. Iuuatur etiam ex do-
ctrina Ioan. Andr. in cap. dispendia,
de rescript. in sexto vbi tradit quod
quāuis extēdatur lex pœnalis, nō ta-
men extenditur eius pœna, sequitur

O 5 Panorm.

Pin. de bon. mater.

Panormi. & plures, quos refert Iaso. in. l. secunda ad finem. ff. de in ius vocan. Corset. in notab. verb. extensio, fol. 142. colum. 4. Idem scripsit Bald. & alij quos (non citato Ioan. Andr.) refert Hippol. singu. 300. faciunt quæ cumulat Iaso. in. l. cum quidam. ff. de liber. & posthu. Felin. in capitu. cum Ioannes, numero. 33. de fide instru-
men. Deci. in. l. factum. §. in pœnali-
b. ff. de regulis iuris & alibi sepe scri-
bent. Ex quo in nostra materia dici
posset eleganter, quod licet pater a-
lienans aduentitia, aliquando priue-
tur administratione, vt in superiori
parte diximus, non tamen remouea-
tur ob longam locationem: pœna e-
nim vt odiosa restringenda est, secū-
dum gloss. cap. fin. de iure patro. cum
vulgar. in quo tamen vltra omnes, &
contra proximè citatos, nō indistin-
ctè hoc probarem: sed magis inspicere
rem, an pater sciens an ignoras iuris
prohibitionem, emphyteosim vel lō-
gam locationem concesserit, vt frau-
dibus obuietur, argumen. l. prim. §.
fina. ff. de calumni. Saluator. 2. glo. in
dicto. §. instituto, secūdm Beroum
in dicto capit. nulli, numero. 32. quā-
do in tali longa locatione adijcere-
tur pactum, vt in conductorem nul-
lum dominium, nullumque ius rea-
le trāsferatur: quod prius scripsit Bal.
in dicto. §. & in. l. si domus. §. fina. ff.
de legat. 1. & ibi Alexand. ad fin. post
Imol. Idem probat Imol. & Alexād.
ad Bal. in. d. §. instituto: & Areti. in. l.
si quis ante, col. 1. versic. ita puto. ff.
de acquirend. possessio. & Chaf. in
consuetu. Burgund. Rub. 9. §. 10. nu.
39. fol. 313. colum. 3. Sed cauendum
est ab hac saluatione Beroi, Baldi &
aliorū, quos ipse nō citat, rarō enim
vel nunquā procedere potest, ma-
xime in materia quam tractabat idē
Bero. circa prohibitionem alienatio-

nis rerum ecclesiæ: similiter in prohi-
bitione huius. l. & in alijs rebus mi-
norum, & generaliter vbicunque a-
lienatio prohibetur, ne damnum fiat
successori vel alij, In commodum e-
nim & fraudem pateretur tertius il-
le, si quando succedit, inueniret rem
penes cōductorem longi temporis,
cū eius intersit tota re frui, non tā-
tum pensione locationis, vt con-
stat ad sensum: ideoque damnum
non vitatur ex clausula vel pactio-
ne verbali, quæ malignè adijci po-
tuit in tali locatione: vt melius ad-
uertisse videtur Bal. in Authen. hoc
ius, col. 1. C. de sacros. eccle. & cū eo
Molin. & Fabian. quos cordatè re-
fert & sequitur D. Couas. Ruu. (quē
sæpius libenter allegamus,) dict. lib.
2. resolut. capi. 16. colum. 2. in princi-
p. versicul. & id verum est: vbi Beroum
& alios in cōtrarium omisit. Pro quo
etiam addo Ias. optimè hoc proban-
tem: conf. 94. columna. fina. lib. 1. &
ita Cuman. (qui non allegatur) in. d.
§. instituto. 2. lectur. quod iuuatur ex
reg. text. & Bartol. in. l. Scius & Augē-
rius. ff. de lega. falcid. Effectum enim
non verba considerare debemus. l. si
vno. ff. locat. cum vulgar.

65 Alios effectus locationis ad longū
tēpus, plenissimè & seriatim hic tra-
dere possem, vltra Beor. dict. decisio.
234. & Tiraq. d. loco de re tra. quibus
multò plura alibi addo, quam ipsi ad-
ducant. Interim verò ex his receptis
sententijs aptè & vtiliter infertur ad
quæstionem sapissimè in praxi agita-
tam: an possidens maioratum, seu bo-
na perpetuò relicta familiæ, possit
bona maioratus in emphyteosim cō-
cedere, vel in longum tēpus loca-
re: in quo variè iudicatum vidi.

Mihi autem veriùs videtur, vt *
nec emphyteosis, nec locatio ad lon-
gum tēpus effectum habeant, mor-
tuo

no possessore maioratus, qui ita locavit, ac proinde successor nulla tenus teneatur servare tale emphyteosim vel locationem. Ius em possessoris locantis tantum ad vitam est, & ideo finito iure dantis, finitur ius accipientis, iuxta regul. l. lex vectigali, & ibi gloss. verb. cuanuisse. ff. de pigno. Probaturq; magis ex communi opinione proxime relata, contra gloss. in dicta l. codicillis. §. instituto. ff. de legat. secundo, ubi in terminis circa bona relicta familie, Bartol. & reliqui volunt, non admittendam locationem ad longum tempus, similemve actui, in fraudem vel damnum successoris; idque magis probatur, ex decisione & ratione text. in l. si quis domum, nono. §. primo. ff. locat. ubi locatio à fructuario facta, finitur extincto usu fructu, & ibi notat Paul. numero. 3. & in terminis circa bona maioratus, ita resoluit Anton. Gomet. l. 40. Tauri. numero. 84. Et ultra eum satis hoc colliges ex Baldo. in l. fina. §. sed quia in fin. C. communi. de legatis & in lemplorem, numero. 5. & 6. C. de locatio. ex lafone consilio vigesimo nono, & consilio nonagesimo quarto, libro primo. Idque planius procederet ubi non solum bona familie relinquerentur (quod sufficit, cum ex eo resultet prohibitio alienationis) sed etiam alienatio expressim prohibita fuisset, ut frequenter contingit. Potentior enim à multis censetur expressa prohibitio, ex gloss. in l. nulla. C. de iure dot. Paul. in l. cum pater. §. libertis. ff. de legatis secundo. Pala. in Rubric. §. 16. Tiraquel. de primogen. questio. 61. Esset enim longè iniquum, successorem maioratus fraudari integra possessione rerum, easque penes extraneos videre, contra præceptum & voluntatem primi instituentis, à quo ipse capit, non ab an-

tecessore, iuxta l. tertiam, & ibi Bartol. ff. de interdict. & releg. l. vnum ex familia. §. primo. ff. de legat. secundo, tradit Curt. iun. consil. 5. Molina. in consuetud. Paris. §. 12. numero 83. & 85. Deci. consil. 445. ex nume. 23. notabiliter Afflict. libr. 2. feud. tit. de inuesti. de realit. fact. §. quid ergo, numero. 21. Gozad. consil. 75. Nec obstat erroneum fundamentum quo in hac questio. aliqui contradicunt, arguentes ex eo, quod res ecclesie permittuntur in emphyteosim concedi in tres generationes: quod nec verum est, nec urget. Regulariter enim res ecclesie sine solennitate, ultra decennium locari non possunt ex Clemen. 1. cum gloss. & communi sententia, & c. nulli, de reb. eccles. non alien. idque magis prohibetur ex constitutione Extravagan. Pauli. 2. ambitiose, eodem tit. Quando autem emphyteosis, vel talis locatio permittitur tanta requiritur cautela, solennitas, & tractatus, ut inter doctos regula negativa maneat, quæ limitatur ex necessitate vel magna utilitate ecclesie: atque ita retorquetur fundamentum illud de rebus ecclesie ad bona maioratus. Itæ ea argumentatio impertinens erat, quia ecclesia eadem semper est, causa autem & solennitas, sine quibus alienatio fieri non potest, remouent suspicionem fraudis. At in bonis maioratus, omnia hæc cessant, cum emphyteosis, vel locatio liberè fieret à possessore, semperque maxima fraus fieri posset successor, ut bene advertit Bald. in dicta l. emptorem. nu. 5. C. de loca. Quapropter adhaerendum est verissimis iuris regulis, ut possessor maioratus, tanquam restrictè dominus, ut usufructuarius locare possit ad vitam suam, nec successor amplius obligetur. Quæ in re utilis est inspectio,

inspectio, an locatio vel emphyteosis, ultra legitimum tempus facta, in totum vicietur, an saltem intra tempus licitū sostineatur. in quo variant Bart. & Bal. alijque scribent ad intellectum tex. in §. emphyteosis, in Authent. de non alien. aut permutan. tradunt las. & Doctor. in Authent. qui rem. C. de sacrosan. eccles. Afflic. decisio. 107. Prob. ad monach. in ea. fin. de peniten. & remis. in 6. melius Molin. in consuetu. Paris §. 41. quæstio. 10. fol. 528. & notabiliter D. Co. uas Ruu. lib. 2. resolut. capitulo 6. ex nume. 5.
 66 Vides ex supra citatis maximam constitui differentiam ab omnibus scriben. iuris ciuilib. & canonici inter eas locationes: totum effectum temporis tribuentes, vt scilicet locatio ad breue tempus, nullo pacto dicatur alienatio, nec aliquam speciem dominiij trāsfertat, nec vllam realem actionem præstetita intelligentes tex. in l. non solet. 42. ff. loc. cum simil. Ideo quæ eam in bonis ecclesiæ admittūt, vt per omnes vbi supra. per Cardin. Paris consil. 98. lib. 4. In cōductorem autem ad decennium vel aliud longum tempus, asserunt indifferenter omnes vtriusque iuris interpretes, in tot locis sup. adductis: & vbiq. trāsferri dominij vtile, eiq. dari actionem in rem, ideoque talem cōductorem emphyteoræ æquiparant: ita enim eos æquat Ioan. Fab. in §. item finitur, post princip. Instit. de vsufru. & in d. §. adeo, ad fin. Instit. de locatio. Aret. consil. 45. Felin. conf. 25. las. in l. naturaliter, num. 15. ff. de acqui. posses. & in l. 1. nume. 34. & l. 2. num. 39. & in l. fin. nume. 2. C. de iur. emphyte. & alibi sepe Doctor. Omisissis autem multis de locatione ad longum tempus memorandum putauim quod superius perstrinxi, rarissime

apud Iurecōsultos reperiri talem differentiam inter conductionem ad longum tempus, & conductionem ad modicum tempus, credoque vnicō tantum loco eam à l. C. traditam in l. 1. §. quod autem. r. ff. de superficiib. Vlpia. in superficiario cōductore distinguib. inter cōductionem breuius, & conductionem longi temporis, alteri negans, alteri concedens in rem actionem. Quæ explicita plena quæ decisio, cogere videtur, vt ex ea suppleamus, quod in alijs locis idem Vlpian. & Paulus responderet, superficiario vtilem in rem actionem competere: vt in l. provinciali. 3. §. si ego. ff. de non. oper. nuntia. & in l. superficiario. 74. ff. de rei vendic. & in l. tutor. 17. §. fin. ff. de pign. actio. Ad quæ iura aduerto vltra omnes. 1. quod ea actio in rem à prætoribus dari dicitur, vt habet tex. in d. §. si ego & in d. l. superficiario: ex quo videtur intelligendum verbum, [hodie] in d. §. si. quasi ius prætorium recentius sit, ex l. ius autem. §. 1. ff. de iust. & iur. 2. aduerto quod l. C. in d. l. superficiario, inquit, causa cognita prætorem illi actionē in rem polliceri: quæ causæ cognitio necessariō continet eam inspectionem, vt cōductio sit ad longum tempus, ex dict. §. quod autem tertia, magis aduertendum puto, quod l. C. addit in dict. §. quod autem: cōductori ad longum tempus, causa cognita in rem actionem dari, vt patet ex illis verbis; [sanē causa cognita ei qui non admodicum tempus conduxit superficiem, in rem actio competet:] proximē autem dixerat conducenti ad breue tempus eam actionem negari. Quæ verba innuere videntur, nec longum tempus sufficere ad eum effectum. 4. aduertendum nimis est, in solo superficiario id à Iureconsultis scribi, non in alio conductore

etore causam habente à persona pri-
 uata, ne obijcias text. qui passim ma-
 lè citatur, in l. prima. §. qui in perpè-
 tuum. ff. si ager. vecti. vel emphy. pe-
 ta. vt infra explicabo. Facile igitur cō-
 tra omnes scriben. tentari & sustine-
 ri posset, vt regulariter cōducens ad
 * deconium, vel paulò longius tem-
 pus, iure ciuili nullum dominium cō-
 sequatur: quod à multis annis cogi-
 tauit, nec semel legendo admonuit
 idemque nouissime sensisse videtur
 Connanus libro septimo, capitu. 12.
 Char. 535. in quam sententiam indu-
 ci potest. d. §. quod autem, dum cau-
 sę cognitionem cum longo tempo-
 re exigit, quasi solum tempus nō suf-
 ficiat. Illa enim adiectio causę cog-
 nitionis regulam impedit, magisque
 rem in ambiguo relinquere solet. l.
 fin. in fin. ff. de act. & oblig. l. si ita sti-
 pu. 97. §. si tibi. ff. de verbo. oblig. l. ve-
 rum. 12. §. sciendum. ff. de mino. Ad
 idem vrget, non reperiri in alijs eam
 differentiam conductionis ad lon-
 gum vel breue tempus, videriq; sin-
 gulare ius in superficiario, quum de
 eo extra titulū de locato separatim
 tractetur in titulo, de superficieb.
 Quòd si instares, quę esset causa spe-
 cialitatis in superficiario (de quo tan-
 tū illa iura loquuntur) posset forsan
 conijci, singulare ius in superficiario
 introductum, vt maior cura & orna-
 tus dominium habeatur, in quo vri-
 litas rei pu. versari censetur, text. in l.
 si quis. C. de edific. priua. ibi, [publi-
 cum decus.] text. in l. præscriptio. C.
 de oper. publi. ibi, [ornatum & com-
 modum, ad decorā faciē. ciuitatis.]
 Ex quibus eleganter intelligi potest,
 quod in simili respōdet l. C. in l. q. si
 * vit. 15. ff. de dona. int. vit. & vxor. vbi
 cōtra regulam & iuris prohibitionē
 valet donatio inter coniuges, ad re-
 fectionem ædium: quod nec gloss.

nec alius ibi percipit: possetque hoc
 cōfirmari autoritate Alber. in l. ge-
 neraliter. C. de episcop. & cleric. nu-
 me. 5. Vnde quum circa ædificia ver-
 setur publica vtilitas, potuit speciale
 ius in superficiario introduci, quan-
 do scilicet ad longum tempus con-
 duxit: quia tunc verosimiliter curam
 mansionis suę habebit, quę ratio nō
 militat in conducente ad breue tem-
 pus. Secundum quę dicendum erit,
 dum text. in dict. §. quod autem ad
 effectum dandę actionis in rem, vl-
 tra longum tempus, exigere videtur
 causę cognitionem, intelligatur: vt
 verba illa, [causa cognita,] exponan-
 tur ex verbis sequentibus, [non mo-
 dicum tempus,] quasi in eo tantum
 causa illa versetur: si conductio ad lō-
 gum tempus sit. Aliter enim in diffi-
 cili maneret sensus eorum verbo-
 rum. ad quę Docto. non aduertunt,
 cum opinioni communi nimis ad-
 uersentur. dum innuūt: cum longo
 tempore causam exigi ad effectum
 de quo ibi. Ideoque si præcedentem
 interpretationem ad illa verba, [cau-
 sa cognita,] non probaueris, recur-
 rendum videretur ad alium intelle-
 ctum vt scilicet causę cognitio ibi re-
 feratur ad clausulas conductionis. Et
 dicamus sentire Iureconsult. longum
 tempus non statim eos effectus indu-
 cere, nisi iuuetur ex qualitate cōuen-
 tionis, attendendo scilicet, quam po-
 testatem locator conductor conce-
 dat, in ipsa enim locatione poterit
 * addi clausula cōtinens aliquā speciē
 dominij: & in eo dicitur versari cau-
 sę cognitio, quam verba dicto. §. ex-
 ire videntur. Sic igitur pro hac noua
 sententia contra gloss. & omnes re-
 torquetur, vel saltim reiicitur allega-
 tio text. in. d. §. quod autem: in quod
 etiam induci potest textus in. l. qui
 fundum. 35. ff. loca vbi Iureconsult.
 refert

Pin. de bon. mater.

refert locationē in plures annos, eam
que simplicem censet, nec ius reale
ex ea trāsferrī: & verba illa, [in plures
annos,] decēnium lōgiusve tempus
comprehendunt, nec sine diuina-
tione à glo. & Doct. restringuntur. Nec
parum mouere debet, quod in lōgō
exacto que tractatu de locato, nec. l.
C. nec Imperatores, eam tēporis di-
ferentiam tradi derunt: imō omnem
locationem (quod ad tēpus attinet)
æquare videtur. Si enim talis differē-
tia vera esset, à iuris conditoribus o-
mitteri non debuit, eiusq; omissio non
leuiter arguit eam tutam non esse:
argu. l. C. in litem apud Labeonem.
15. §. ait prator. ff. de iniur. ibi: [ea e-
nim quæ notabilia sunt, nisi speciali-
ter notetur, quasi neglecta videtur:]
tex. autem in. d. §. adeo. Instit. de loca-
tio. non distinguit inter locationem
modici vel longi temporis, tantum-
que separat conductionem simplicem
ab emphyteosi perpetua. & ita text.
qui male à scribent. citatur, in. l. fin.
C. de locat. præd. ciuil. quod alibi vi-
detur aduertisse Cuma. in. d. l. codi-
cillis. §. instituto. num. 3. ff. de legat.
2. Iuxta quam nouam nec incolora-
tam sententiam, periclitantur multa
que scribēt. incautē cumulant, ad ef-
fectum conductionis longi tempo-
ris, eam ex decennio æquantes per-
petuam emphyteosi, quæ alibi, Deo
duce, explicitè persequar. Interim
verò posset ex his conprobari quod
in casu particulari contra plures ten-
tauit Imol. in leg. vectigalia. §. 1. ff. de
public. & vectiga. quem dubitans
videtur sequi Ias. in Archē. qui rem,
nume. 15. C. de sacros. eccles. Hinc e-
tiam iustificabitur consuetudo, quā
contra scribentium opiniones refert
Boer. decisio. 233. ad finem. & quod
tradit Tirac. libr. 1. de retract. §. 1. gl.
14. nu. 84.

67 Dixi hanc nouam sententiam iu-
re ciuili sustineri posse, quia non intē-
do hic miscere singulares nouiores
que sanctiones iuris pontificij in re-
bus ecclesiæ, vt etiam aduertisse vi-
detur Cuma. in dicto. paragrapho in-
stituto. l. codicillis. 2. lectu. Dixi etiā
facile eam sustineri posse, quia scri-
bent. pro communi duo tantum iq-
ra adducunt, nempe. d. §. quod autē.
1. 1. ff. de superficie b. cui proximē sa-
tis fecimus, magisque cōtra cōmmu-
nem in duximus. Citant. 2. tex. (qui
in ore omnium est) in. l. 1. §. qui in per-
petuū. ff. si ager vectig. vel emphyt.
peta. ad quē presens tractatus redit: a-
git ibi. l. C. de agro. vectigali Reipu.
vel fisci: ita enim colligitur ex tota
litera, idque suadet ex natura verbi,
quod propriè agros Reip. vel fisci, nō
priuatorū dēsignat: vt tradit Alci. lib.
3. dispunc. c. 15. quē sequitur Spigel.
in lexic. iur. verbo. vectigales. Et non
citato Alcia. idem tradit Connan. li-
bro. 7. fol. 533. & Coras. in leg. ei qui,
numero. 18. ff. de seruitu. Et sic pater
text. in. d. §. qui in perpetuum totum
que titulum illum. ff. si ager vectig. lo-
qui de cōducente fundum Reipub.
& consequenter non rectē trahi ad
agros priuatorū: iuxta vulgarem re-
gul. cap. non ne, de præsumpt. Quo
præhabito aduertendum est contra
omnes scribent. quod tex. in. d. §. qui
in perpetuum, etiā si loqueretur de
conductione habita à priuato, non
probarer communem allegationē,
non enim loquitur simpliciter de lo-
catione ad longum tempus, sed de
conductione in perpetuum, nec vn-
quam finienda, quam diu vectigal
soluatur: verba enim illa, [in per-
petuum fruendum:] iure adaptari
non possunt ad conductionem. 10.
vel. 20. annorū, sed in perpetuum, vt
sonant: quod apertè probat text. in. l.
8. ff. de

8. ff. de usufr. lega. ibi, [perpetuo:] & ibi, [vnde centum annos:] & in. l. an usufructus. 63. ff. de usufruct. ibi, [ne perpetuus fieret:] & ibi, [centum annis:] quibus iuribus fortius probatur etiam ex spatio centum annorum, proprie non dici quid perpetuum: ut bene ponderat Barbat. consi. 20. lib. 4. Rip. in. l. 2. col. 1. ff. solu. matrimo. licet alibi aliter sumatur: ut per glo. l. 1. ff. pro socio. Sed magis conuincitur error communis allegationis, attenta. l. 3. eiusdem tituli. ff. si ager. vectiga. ubi idem I. C. Paul. qui in. d. §. dixerat, ex conductione in perpetuum competere in rem actionem, subdit idem esse si ad tempus locatio fiat: quadiu enim conductionis tempus finitum non sit, idem ius competet conductori: & sic patet in terminis illius tituli. non esse differentiam inter locationem ad longum modicumve tempus, cuius rei statim rationem explicabimus. Nec enim teneri potest interpretatio gl. in dicta leg. tertia. dum ibi illa verba text. [ad tempus:] intelligit non modicum: quod etiam dixit glof. in. c. 1. verbo alienationes, de cap. Corrad. licet enim ibi nemo aduertat, secure dicendum est. I. C. in verb. [ad tempus.] plane sentire de conductione ad modicum tempus, diuinatorium namque & ineptum esset subaudire non modicum, tum ex proprietate verborum, tum aperte ex. l. C. in dict. l. 1. §. quod autem. ff. de superficie. ibi, [ad tempus.] ubi illud verbum necessario significat modicum, etiam per glof. Barto. & omnes, male in hoc sibi constantes. Qui etiam debuissent aduertere, quod. l. C. in dict. titu. si ager vectigal. ad effectum utilis dominij, actio nisque in rem, æquiparat conductionem longi & breui temporis: quod ibi durum videbatur glof. & Docto. existimantibus nec in eo casu nec in

alio procedere posse talem equiparationem, semperque retinendam illam temporis differentiam, quod alibi melius aduertunt, ut statim deducam. Verus igitur intellectus ad. d. §. qui in perpetuum. l. 1. & l. 3. totumque titulus est, ut ibi temporis differentia non fiat, sed cuiusque conductori agri vectigalis a fisco vel Repub. actio illa in rem detur, quasi tunc aliquod dominium ei acquiratur, etiam ex conductione modici temporis: idque specialiter statuitur in conducente rem fisci vel Reipublic. Quod non solum ut verius, sed etiam ut receptius asserimus: tex. enim in dict. l. prima. §. quod autem. ff. de superficie. dum in superficiario distinguit. inter conductionem longi & modici temporis, trahi non debet ad conducentem a fisco vel Repub. & ita limitatur necessario ex dict. l. prima & vltima. ff. si ager vectigal. Quod efficaciter probatur ex lege prima. ff. de loco pub. fruendi. ubi ita aduertit glof. in verb. conduxerit, ibi, [huic ad modicum tempus conducenti, dari in rem actionem, ut priuato ad magnum:] & ita Barto. & Alber. ibi, melius idem Barto. in dicto paragrapho quod autem numero. 4. & ibi Angel. idemque sentit Angel. in. l. vectigalia. §. 2. & ibi Imol. ff. de publica. & vectigal. ubi Barto. tangit: & ita aperte Paul. in. l. provinciali. §. si ego, ad fin. ff. de nou. oper. nun. Arreti. consil. 55. nume. 3. in fin. Bal. in. l. 1. num. 5. vers. tertio. C. de iure emphyt. idque ut receptum tradit Alexand. in. l. diuortio. §. si fun. nu. 2. ff. solu. matri. & ibi Ias. Idem secure tradit Marti. Laudon. in tractat. de fisco, conclus. 114. & Loaz. in. l. filiusfam. §. diui. nume. 170. in princip. ff. de lega. 1. idem videtur probare Fulgos. in dicta. l. 1. ff. si ager. vectig. in fi. licet litera sit corrupta, & ita sentit Bald. in. l. emprorem,

Pin. de bon. mater.

rem, nu. 4. in. fi. C. loca. Vides igitur receptius esse, vt actio in rem detur conducenti à fisco vel repub. tam ad breue quàm ad longum tempus, cuius receptæ sententiæ sæpe immemo res scribent. sibi ipsis aduersantur, vt constat ex proximè dictis, magisque constabit ex statim dicendis. Ultra Doctor. autem ratio differētiæ inter

* locationem fisci vel reipub. & locationem priuati, cōsiderari potest, tū ex maiori potestate locantis, tum ex fide quæ à principe & Republic. maior quàm à priuato requiritur: maior enim potestas eius à quo res habetur faciliorem firmioremque acquisitionē facit, vt colligitur ex Bart. & Paul. in. l. Caesar. ff. de publica. & Ias. in. l. quoties, colum. secunda. C. de rei vēdic. & in prælud. feudor. num. 71. Ripa. in dict. §. diui, numero. 92. Couarr. lib. 2. resolu. cap. 9. nu. 3. Maior etiam veritatis obseruatio in principe vel Repub. quàm in priuato exigē: iuxta illud Cæsaris apud Salust. in maxima fortuna minima licentia est.] & illud Iuuen. [Omne animi vitium tanto conspectius in se Crimen habet, quanto maior qui peccat habetur:] Vt omitam quæ Bal. & nostri sæpe dicunt de fide & cōstātia principis in actibus suis, vt per Dec. conf. 689. nu. 18. Curt. iun. consi. 160. ad finē: & in proposito cōsiderat Bal. in. l. emptorē. 5. oppos. C. loca.

68. Probata sic ea differētia inter cōductionem à fisco vel Repub. & cōductionem à priuato, inferuntur aliqua memorari digna, Et. 1. posset non induci tex. in. d. §. & l. vltima. ff. si ager vectig. ad opinionē quam sup. tentauimus contra omnes, vt regulariter non sit differētia inter locationem ad longum vel breue tempus. Inferitur secunda retenta differētia quam scribent. vbique tradunt inter eas lo-

cationes, ibi esse casum specialem, quotalis distinctio cessat, parque ius cōpetit cōductori modici temporis, ac conducenti ad longum tempus. Inferitur tertio ex dict. §. qui in perpetuum, non probari communem opinionem & allegationem, ad quam vbique citatur, quod cōductio ad longum tempus transferat vtile dominium actionemque in rem. Non enim allegaretur text. ille à scribent. si aduerterent. I. C. in. l. 3. & vlt. eodē tit. idem ius tribuere in ea specie cōductioni ad modicum tēpus: de quo argui possent omnes, qui in iure ciuili & pontificio luculque scripserūt. Inferitur. 4. (vt ex innumeris aliquos in specie notemus) text. illum male citari à glo. in. l. emptorem verb. colono. C. locati & ab eadem glo. d. c. 1. de capi. Corra. in eodem etiam labitur Bar. in. l. codicillis. §. instituto. ff. de leg. 2. & ibi Alber. Imol. Cumā. & Paul. Bar. in. l. qui fundum. num. 1. ff. locat. & ibi Salic. Paul. in. l. non solet, nu. 3. eod. Salic. in. d. l. emptorem. nu. 2. Fab. & alij. in. §. item finitur. Inst. de vsufruct. Fab. & Ange. in. §. adeo. Inst. de locat. Roma. in. l. si constanter. §. quoties. numero. 30. ff. solu. matr. Alex. in. l. si filio. §. si vir. nu. 23. ff. eod. & consil. 122. nume. 3. lib. 1. & consi. 17. nume. 5. lib. 4. Corne. consi. 243. nu. 4. libr. 3. Ias. in. l. naturaliter, nu. 15. ff. de acqui. poss. Ias. in. l. manu missiones, numer. 6. ff. de iust. & iur. Aret. Dec. Soci. Cardina. Paris. Alex. Ia. in consilijs citatis supra, dum referebam, qualiter apud scribent. dicatur locatio ad longum tempus. Boët. decis. 233. Tiraq. de retract. lib. 1. §. 1. glos. 14. nu. 80. vbi alios citat: & Aflic. c. 1. in princi. num. 61. de prohi. feud. alien. per Feder. Inferitur. 5. non posse ex illo text. fundari multorum opinionem, quæ habet cum glo. in. d. l. em-

d. l. emptorem decisionē illius. l. non procedere in conductione longi tēporis, quod tamē receptum est cum Bart. in. d. l. qui fundum. ff. locat. vt per Alex. in. d. l. e. si filio. §. si vir, à quo transferunt nouiores in varijs locis, & inter eos Salmaticensis Doct. Petr. à Duen. in reg. 240. vbi multa adducit ad ornatum & limitationem. d. l. emptorem: ea tamen opinio æquitate habet. Inferitur. 6. ex illo. §. non posse fundari duram & iniquā opinionem multorum asserentium, Emphyteotam locantem ad longū tempus incidere in commissum, ac si omnino rem alienaret sine consensu domini. Minus etiā inde fundabitur, quod deterius plures dicūt, quinquagesimam domino soluendam fore, si emphyteota rem ad longum tempus locauerit, vt per Ias. in. l. fin. C. de iur. emphyt. nu. 2. & nu. 112. Alex. consi. 119. lib. 3. Dec. consi. 203. Afflic. cap. 1. in princip. num. 61. de prohi. feud. alien. per Fede. Feli. in cap. quæ in ecclesiarum, nu. 87. de constit. Tiraq. d. loco de retra. num. 82. Boer. d. decis. 234. In quo cōtrarium melius aduertere videtur Molin. ad Alex. in dict. consil. quem sequitur D. Couarru. li. 2. resol. c. 16. col. 3. & ita nemine citato, Hispan. Anton. Gomez. lib. de cōtract. cap. de locat. num. 11. ad finem fol. 28. col. 2. Inferitur. 7. ex vero intellectu. d. §. & recepta differētia inter conductionem à repub. & cōductionem à priuatis, ad casum Dec. consi. 292. vbi agit de quodam conductore à repub. Floren. videtur quæ immemor predictæ distinctionis, quum de buisset respondere, sufficere tunc cōductionem modici temporis. Inferitur. 8. non satis memorē huius distinctionis, Alex. in. l. si finita. §. de vestigalibus col. 1. ff. de dāno in feft. (quū text. ibi agat de fundo vestigali Rei

pub. secundum gloss. & alios) superuacuo tunc exigere conductionem ad longum tempus. Inferitur. 9. contra Bal. non solitum allegari, in ea. litere, nume. 4. de dilatio vbi tanquā inuicem aduersantes citat iureconsultos in. d. §. qui in perpetuum: & in. l. prima. ff. de loco public. fruē. dicēs alterum exigere longum tempus, in conductore Reipub. alterum non distinguere inter conductorem ad longum vel modicum tempus, sed utrique idem ius tribuere: quam anxietatem Bal. euaderet, si ad suprā dicta aduertisset. Inferitur. 10. solida ratio ad receptam opinionem quæ habet, particularem successorem fisci, non posse expellere colonum, etiam modici temporis: glo. Bar. per tex. ibi, in. l. fin. ff. de iure fisci. glo. Cyn. Bar. Bal. Salice. in. l. emptorem. C. loca. Bar. in. l. cognouimus, per tex. ibi. C. d. mancip. & colon, & Alber. in. l. de functa, in princip. ff. de usufruct. Ioan. Plat. in. l. si tēpora, in fine. C. de fide instrumē & iure hac. fiska. Roman. in. l. si filio. §. si vir. nume. 10. & Paul. nume. 4. Alexan. nume. 5. ff. solut. matrimo. Ias. in. l. diuortio, numer. 36. eod. titu. Guid. Pap. de cis. 480. Ratio igitur erit vltra scribent. quia in conducentem à fisco trāsferitur ius in re, quod regulariter cessat in alio cōductore. Vbi autem ius reale acquiritur conductori, cessat dicta. l. emptorem, secundum omnes ibi: Pau. in. d. §. si vir. numero. 4. Bar. in. l. qui fundum. ff. loca. quæ ratio doctis forsan magis placebit, quā alia quæ cōmuniter traditur à glo. & scribēt. de fauore fisci. Inferitur. 11. lapsum in hac re fuisse doctis. Alexand. in. d. §. si vir, colum. 3. numero. 5. vbi fatetur proximum speciale in conducente à fisco, negat quæ illud in cōducente à Repub. cōtra Roma. Sed debuit aduertere ad

P resolu

Pin. de Bon. Mat.

resolutionem ab eo probatam in. d. l. diuortio. §. si fundum: ex qua resultat necessario in conducentē à Repub. transferri ius in re: & ideo tunc non procedere regu. d. l. emptorem, secundum communem traditionem, cum ijs quæ notat Plat. in. dict. l. cognouimus. C. de micip. & colon. Inferitur. 12. ad opinionem Roma. in. dict. §. si vir, numer. 13. qui in conducente ab ecclesia, similiter limitat regulam. d. l. emptorem, ut tunc secessor particularis teneatur stare colono: quod voluit Bar. in. d. l. cognouimus, inferens de fisco ad ecclesiam. Alexand. autem contradicit in. d. §. si vir, nu. 5. improbens fundamentū Roma. qui arguebat de Republi. ad ecclesiam, per. l. si. C. de sacros. eccles. dicitque Alex. in Republi. id nō inueniri, & sic negabat antecedens, in argumentatione Rom. Sed in hoc labitur Alex. non enim id bene negat, attentis ijs quæ dicimus in precedenti illatione meliusque respondisset non inueniri scriptū. in conducentem ab ecclesia ad breue tempus, transire ius in re ut transit; in conducentem à ciuitate vel à fisco: quæ ratione opinionem Alex. probat. Cur. seni. consi. 10. Sed non putare recedendum ab opinione Bar. & Roma. ob superius tradita de fide in conuentionibus fisci, vel Reipubli. quæ magis militat in ecclesia: ne conductor se fraudatum conqueri possit, iuxta. c. per tuas, cum glo. de donatio. Et hoc cōtra Alex. sequitur Hieron. Grat. cons. 95. num. 23. lib. 1. Argumentatio autem Roma. à simili vel æquiparatis fragilis est; vbi dari potest ratio diuersitatis, ex traditis à Felin. in. c. translatio: nu. 10. de constitutu. & in. c. 2. nu. 9. de spōs. latē. Nicol. Euerard. in cēturia legali. cap. 10. vbi in. cap. 26. tractat. arg. de fisco ad ecclesiam: & Panormi. in. c. auditis, nu.

10. & seq. de in integr. restit. Bald. in. l. 1. C. si propt. publi. pēst. Nec omitto quod ratio nostra sup. circa conductorem fisci videtur nō negligenda, quia Rom. statim allegandus; & alij asserunt, illud speciale nō probari in. d. l. fina. ff. de iur. fisci. quod si ita est. minus quidem id probatur in. d. l. cognouimus: quam Roman. ex tollit in singula. 62. Alex. & alij in di. his locis. Sed illa. l. loquitur de colonis antiquissimis, nō autem in distincte de quolibet colono, ut à scriben. tib. citatur. Temporis autem antiquitas in omnibus grandes inducere effectus notissimum est: de qua re extat curiosus tractatus Aymon. Crauer. Vnde contra Barto. & alios in. d. l. cognouimus: contra Roman. dict. singula. verius puto, pœnam priuationis, quam. l. illa irrogat successor, repellenti antiquissimum colonum, non extendendam in successorē ecclesie vel Reipubli. vel fisci, expellent alium colonum: licet concedere tur extētio eiusdem. l. quo ad principalem conclusionē, ut satis sit ne colonus expellatur, non autē quod successor contra faciēs re ipsa priuetur: cum potuerit iusto colore moueri, ex regul. d. l. emptorem, & d. l. qui fundum. C. & ff. locat. Faciunt quæ supra diximus ex Ioanne Andrea, & magnis viris, de non extendēda pœna legis. Maxime quia dicta Alex. cognouimus, nō videtur comprehendere successorem ex causa onerosa, ibi, [meruerint]: nec emptor ita astringi debet conuentis a veditore, si cut donatarius a donatore. Tandem ex prædictis nemo inferat quod conducentis a fisco vel Reipubli. ad breue tempus: æquetur emphyteota, cum præiudicio locantis: putā ne expellatur non soluendo, nisi post tempus quo expellitur emphyteota. Contra rium

riū enim verius est, imò quòd statim
possit expelli, vt simplex conductor:
secundum Paul. & Imo. in. l. vectiga-
lia. §. 1. ff. de publ. & vectigal. per tex.
ibi: sentit Bartol. in. l. 1. C. de admin.
Reipubli. & ibi Plat. & Firmia. de ga-
bel. 2. par. numer. 15. Bal. in. c. literæ.
num. 1. ad fin. de dilatio. licet variet
glos. & Ange. in dict. l. vectigalia, &
Bal. in. l. 1. C. si prop. public. pensitat.
Quæ omnia quotidiana sunt nec ali-
bi ita explicata.

69. Ex prædictis infertur, an pater in
aduentitijs filij possit seruitutem cō-
stituire: quod regulariter negādum
est sicut in alijs fructuarijs: vt deduxi-
mus in præcedēti parte, explicando
tex. in. l. sed & si quid. 19. §. fin. cum. l.
sequen. ff. de vsufruct. notat Paul. in.
l. secunda in fin. ff. de seruitu. Idque
* suadeturex. l. C. ibi, quatenus habet,
seruitutem constitui non posse, nisi
à plenè domino: & text. in. l. vnus ex
socijs. 34. ff. de seruitu. rustic. prædior.
Probatur etiam, quia patri interdici-
tur alienatio in hac. l. esset autem a-
lienandi species seruitutem cōstitue-
re, vt inquit glo. in capitulo, primo. §.
quid ergo, de inuestitu. de re aliē. quæ
potuisset adducere vulg. l. fin. C. de
reb. aliē. Suadeturetiam quia patri
conceditur administratio ad vtilita-
tem filiorum, secundum Bald. hic in
fine, & probat text. in. l. generaliter,
versu. nec. C. de secund. nup. Esset
autem detrimentum manifestū, con-
stitutio seruitutis. l. stipulatio ista ha-
bere licere. §. si quis, forrē, ibi. [min-
uitur.] ff. de verbo, oblig. Si tamē pa-
ter iusta causa ad vtilitatem filij, ven-
dendo vel permutando, seruitutem
cōstituerit, sustinebitur illa seruitus,
sicut totalis alienatio rei ex iusta cau-
sa patri permittitur absque decreto:
secundum receptiorem opinionem
quam sup. plenè defendimus.

70. Sed ex scriptis nostrorū in varijs,
locis, videtur idem resoluendum in
patre, quod omnes resoluunt in fru-
ctuario, feudatario emphyteota & si-
milibus: vt scilicet cōstitutio seruitu-
tis non valeat in præiudiciū domini
directi, maneat tamen durante vsu-
fructu, iureque ipsius emphyteote &
similium, per text. in. d. §. quid ergo,
de inuestitu. de re alien. vbi impera-
tor id apertè statuit in feudatario, &
ibi Bal. nu. 3. dicit eum tex. singu. &
continere ius commune, ideoque cō-
prehendere emphyteotam: quod e-
tiam vult idem Bal. in. l. & in provin-
ciali, num. 3. C. de seruitu. & aqua. &
ibi Salice. & Pau. citātes dict. §. quid
ergo: & tex. in. l. lex vectigali. ff. de pi-
gnor. vbi ita resoluuntur in habente
fundum vectigalem, cum obligāte:
inquit enim text. hypothecam dura-
re quamdiu durauerit ius emphyteo-
ta, & ita glo. & Ange. ibi, idque vt re-
ceptum tradunt Aluaro. & Prepos. in
d. §. quid ergo: & Afflic. numer. 3. &
num. 34. & Ias. hoc commendans in
l. fin. num. 118. C. de iure emphyteo.
qui debuisset in hanc sententiam ad-
ducere auctoritatem Bar. eam clarè
probantis, in. l. 1. §. fin. ff. de superfic.
& ita in prædictis vt receptum tradit
Cæpo. de seruitu. vrb. capitul. 14.
Afflic. decisio. 380. num. 2. & sequē.
Curri. de feud. quæstio. 14. tradit A-
lex. conf. 173. nu. 1. lib. 2. tradit Cardi-
nal. Paris. consil. 98. numero. 11. lib. 2.
latè Boër. decisio. 181. In eandem par-
tem citatur glos. quæ idē apertè vult
in. l. 3. ff. de seruitu. dicēs emphyteo-
tam & superficiarium posse seruitu-
tem constituere, tanquā vtilēs do-
minos: & ita Alberi. & Paul. ibi gene-
ralitèr id probantes cum prædicta di-
stinctione: & latius ibi Paul. Cast. nu-
mero. 2. & sequent. & illam. gloss. ad
hoc extollit Ias. in dict. leg. final. nu.

Pin. de Bon. Mat.

118. quæstio. 8. C. de iure emphyteo. idem Ias. in l. tertia. §. ex contrario, nu. 66. ff. de acquiren. possess. latius idem Ias. consil. 123. libr. 4. Addunt etiam plures posse emphyteotam cōstituere vsumfructum duraturum quamdiu emphyteosis durauerit, notat Bald. in l. 1. §. item in fundo. ff. quib. modis vsumfructu. a mit. per text. ibi: idemque probat Bart. in l. 3. §. ex contrario, col. fina. num. 12. ff. de acquir. possess. & ibi Alex. nu. 30. & 36. ibique Ias. num. 65. & cum solo Bal. vbi sup. idem Ias. d. l. fin. nume. 118. C. de iur. emphy. & cum eodem Bal. Coras. in d. l. 3. numero. 25. ff. de serui. & ita Alber. non relatus, in dict. l. 1. ff. quibus mod. vsumfru. amit. Ias. d. consil. Ex his (vt ex multis alijs) deprehenditur quàm sit dolenda confusio scriben. in hac iuris facultate, Ias. enim. d. §. ex contrario, num. 66. citat glo. Bald. & alios, in c. 1. dec. Corad. & alios alibi cōtradicientes, imò quòd feudatarius vel emphyteota nō possit vsumfructum constituere: & ita putat scribent. inuicē aduersari: ita etiā Curt. de feud. 4. par. quæstio. 15. putat eosdem scriben. sibi contrarios, miratur quē nimis quomodo apud eos communis sit opinio, vt vasallus & emphyteota possint seruitutem constituere, non autē vsumfructum. Nec ibi meminit Bar. Bal. & aliorum, in locis hic relatis, qui vsumfructū in hoc æquiparant alijs seruitutibus, asserentes indistinctē posse emphyteotam & vasallum vsumfructum omnemq; seruitutem impunē constituere. Et vltra eos inuenies Rom. singu. d. 126. apertē tenentem cōtra Bal. quòd emphyteota vel vasallus nō possit vsumfructum constituere, idemque transcribēdo verba Rom. tradit Cremes. notab. 85. vbi bene respondent ad textu. in dict. l. 1. ff. quib. mod. vsum-

fruct. amit. ibi, [iure constitutus.] In quo etiam aduertēdum est, quòd Alexand. consil. 18. lib. 5. (malē citatus à Ias. in d. §. ex contrario) planē sentit non posse emphyteotam vel vasallū vsumfructū constituere: atque idē in casu de quo ibi consultus fuit, probat non fuisse vsumfructum, sed obligationem personalem, circa fructus rei: quòd libere fieri potest, secūdum scribent. ibi allegatos, cum traditis à Ias. in l. filiusfam. §. diui, in. 2. lectur. numero. 83. cum sequen. ff. de lega. 1. Qua in re Alexand. Ias. & ij quos citant, apertē volunt, quādo agitur de fructibus tantūm, nihil referre inter concessionem vel locationem ad longum tempus, eandēque ad modicū, quia tunc semper militat illatio obligationis personalis diuerse à iure reali, iuxta leg. final. §. final. ff. de contrahend. empt. cum multis quæ tradit Palat. in capitulo. §. trigesimo octauo & latius Tiraq. de retract. ligna. §. 1. gloss. 7. ex numer. 46. Vt hinc obiter caueas ab Afflict. lib. 3. constitut. Rubric. 5. numero. 16. vbi & in ijs terminis incautē distinguebat inter longū & breuē tēpus in quo melius sentit idem Afflict. in cap. 1. in princip. nume. 30. cū Ifern. ibi, de prohib. feud. alien. per Pedes.

71 In hac scriben. confusione mutua quæ pugna, quā Curt. miratur. Ias. verò ægrē cōcordat, (qui tamen quāta scriben. varietas sit nō viderit) aduerso Ias. ipsum in dict. §. ex contrario, numero. 66. in fin. tandem intelligere gloss. & Doct. in c. 1. de capit. Corradi, secundum distinctionem superiorem ex c. 1. §. quid ergo, de inuestitu. de re alien. Vt sic concordentur gloss. & Doct. & ita Afflict. in dicta capitulo. primo. §. præterea, columna. 1. numero. 5. de capitul. Corrad. securē intelligens gloss. & Doct. ibi, vt

ibi, vt vsusfructus à feudatario cōsti-
tui nequeat in prēiudiciū domini,
bene tamē cum damno ipsius feuda-
tarij, durante iure suo. Curt. autem
dict. quæstion. 15. in. 4. part. de feud.
apertē tradit glos. & Docto. sibi ipsis
aduersari, nec prædictam concordia
admittere. ideoque miratur, cur in v
susfructu, glo. & Docto. negant, quod
in alia seruitute permittunt. Et verē
glos. d. capit. 1. verb. alienationis, de
capit. Corra. proflus negat fundata-
rio facultatem constituēdi vsusfru-
ctum: eamque vt receptā citat Alex.
dict. §. ex contrario, numero. 37. vbi
hoc inuolutum relinquit. Ego aduer-
tebam vltra omnes, dici posse glos. si
bi non aduersari, quia in. l. 3. ff. de ser-
uitu. loquitur de emphyteota, cui cō-
cedit potestatem constituendi serui-
tutem, recteque à Docto. intelligitur
durante iure suo: glos. autem in dict.
capitul. 1. de capitul. Contra. l. loqui-
tur de feudatario, in quo si diligēter
feudorum iura inspiciantur maiori
rigore alienatio prohibetur: idque
deprehenditur, conferēdo decisio-
nem. l. c. fin. C. de iur. emphyte. cum
prohibitione. dict. ca. 1. de capit. Cor-
ra. & magis. c. 1. §. 1. de prohib. feud.
alien. per Federi. & ibi glo. & Docto.
Potest autem ratio differentiæ con-
siderari, quia in feudo maior est gra-
tia domini, cui magis subijcitur per-
sona vassalli, cum & fidelitatem iuret:
at emphyteota solam pensionem de-
bet, non ius clientele, ideoque in pro-
posito non videtur satis tuta æquipa-
ratio emphyteotæ & feudatarij, quā
faciunt Bal. & omnes in dict. §. quid
ergo: & in alijs locis sup. citatis. Pro
extricanda etiam scribent. confusio-
ne aduerto, quod tam emphyteota
quā feudatarius non punirentur
concedendo vsusfructum alijs, quia
tunc rem ipsam propriē non alienat.
V. Paris. consil. 69. n. 17. vol. 2

nec etiam totum ius suum vnde non
recte applicaretur pena commissi,
quauis domino daretur ius reuoca-
di talem alienationē feudatarij, non
ideò pena priuationis applicanda ef-
fet: secundum ea quæ superius dixi-
mus ex Ioan. Andre. & alijs. Addo et-
iam securē dicendum fore contra
verba. glos. d. l. 3. ff. de seruitu. contra
Bar. Bal. Ias. & alios vbi suprà emphy-
teotam non posse cōstituere verum
vsusfructū: verus enim vsusfructus
personæ habentis inhæret, non alte-
rius: hic autem ius translatum ab em-
phyteota, non potest non pendere à
vita & iure transferentis: & cōsequē-
ter non est verus vsusfructus: quod
probat in terminis ex. d. l. lex vcti-
gali. ff. de pignori. & in simili ex. l. ne-
cessario. §. fin. ff. de petic. & commo-
rei ven. Valebit ergo ea cōcessio em-
phyteotæ, sed non transferet verum
vsusfructum. Hinc deducitur, retē-
ta communi opinione, par ius esse in
emphyteota & feudatario, vt cōstitu-
tio vsusfructus alteriusque seruitutis,
impunē fieri possit, maneatque quā-
diu durauerit ius cōstituentis. Citra
pœnam verò priuationis facilius re-
uocabitur trāslatio feudatarij quā
emphyteotæ: probata autem fraude
reuocabitur alienatio etiā cum pœ-
na priuationis. vt in. c. 1. §. calidis de
prohi. feu. alien. per Federi. Ex his in-
fertur vtilis resolutio ad tex. in. d. l. fi.
C. de iur. emphyt. similiterque ad
tex. in. l. 1. §. item in fundo. ff. quib.
mod. vsusfr. amit. ad tex. etiā in. d. c.
1. §. quid ergo, de inuestit. de realien.
Infertur etiam resolutionem quam
sup. tradidimus, circa emphyteosim,
vel locationem ad longum tēpus, fa-
ctam à possessore maioratus, ne obli-
get successorem, nec vires habeat vltra
vitam possessoris locantis: quod
vltra ibi citatos, aptē confirmabitur

Pin. de bon. mater.

ex Curt. de feud. 4. part. q. 14. ad medium. Inferitur etiam contra duram opinionem. euidentemque scribentium repugnantiam, dum alibi volunt emphyteotam locantem ad longum tempus in cidere in commissum, quod sup. damnauimus, manifesteque conuincitur ex hoc quod ipsi sibi aduersantes permittunt impune, ut emphyteota possit vsumfructum & seruitutem concedere, quod plus est quam ad longum tempus locare ut constat ad sensum: & ex Bald. Nouel. infr. citando, iuncta. l. 5. ff. de fund. dotal. Probaturque fortissimè argu. fructuarij, cui in distinctè permittitur re locare, sine temporis differentia. l. arboribus. 13. §. usufructuarius. ff. de usufr. Ex eisdem inferitur cōprobatio ad id quod tradit Bal. Nouel. de dote. 7. part. priuile. 1. limit. 16. posse virum in longum tempus locare fundum dotalem, ut

* tamen locatio tantum maneat durate iure ipsius mariti: quod etiam probat Ioā. Bosch. de legit. nupt. 6. part. num. 57. in. 6. volum. tracta. cuius rei tunc utilitas erit, ut maritus nec vxoris nomine rescindere possit talē locationem: licet aliās rei dotalis alienationem a se factam, saltem vxoris nomine reuocare possit: ex gloss. & Docto. in princip. Instit. quib. aliē.

* licet. de quo proximè dicemus. Ex eisdem inferitur ad possessorem maioratus, ut securè dicamus posse eū ad vitam suam constituere vsumfructum & seruitutem, nō autem ut dureret post eius mortem, nec ut successorē obliget: quod directè & necessariò sequitur ex. d. §. quod ergo: de inuestit. de re alie. ex dictis à Bar. Bal. & alijs vbi sup. maxime ex Bald. l. 3. nu. 3. de seruitu. probatur satis in simili ex gloss. in. cap. veniens, de tranfact. verb. inter, & ibi Panorm. & ex Pau. notabiliter in. l. in concedendo,

nu. 4. vers. idē in herede. ff. de aqua plu. arcēd. Et à fortiori in hoc casu id dicendum est, cum hic possessor maioratus durante suo iure: superiorem in his bonis nō habeat nec ius successoris interim tanti momenti est, maxime cum ei nullum præiudiciū fiat. Possessori autem quatenus solum distinxerit, quod respicit fructus sui temporis, nō potest interdici vsum bonorum, ut meritò reiicienda sit contraria opinio docti Hispani. Anton. Gomet. l. Tauri. quadragesima. nu. 85. qui cum pro hac parte bene arguat, malè ab ea recedit.

72 Ex prædictis tandem inferitur ad decisionem ac vulgarem allegationem. d. l. lex vectigali. ff. de pignor. cum qua allegari potest text. in. c. nuper à nobis, de donat. inter vir. & vx. & quæ tradit Deci. in. l. si socius. nu. 6. ff. si cert. petat. Non tamen perpetuò tenet illa regula, ut finito iure dantis, finiatur ius accipiētis: aliquādo enim diuersam observatur. ut notissimè tradit Cora. l. 3. nu. 27. pag. 148. ff. de seruit. Eandem regul. d. l. ex vectigali, notabiliter in suis terminis limitat Alex. consi. 183. numero. 5. lib. 2. aliter etiam limitat Afflict. in cap. 1. §. si quis de manso. numer. 80. cum seq. de controuer. inuestit. Vtior limitatio ad illā. l. est, ut procedat tantum quādo res redit ad dominū ex necessaria cōsolidatione, proprioque iure domini: quale est ex commissio feloniam, vel sine generationum. Secus si ex actu ex voluntario donationis, vel successionis ex testamēto vel ab intestato: tunc enim res non redit liberè ad dominum, sed potius dicendum est durare hypothecam, aliāque onera imposita ab emphyteota vel feudatario: ut dixit Petrus à Bellapert. & Ioan. Reynal quos refert. Curt. de feu. 5. parte, quæstio. 19. ad finem.

finem Guid. Pap. decisio. 585. & Guiliel. Benedic. in. cap. Raynutius, verb. & vxorem, numero. 561. Boer. decisio. 181. Coras. in. d. l. 3. numero. 26. in fine. ff. de feruitur. Molin. in cōsuetud. Paris. §. 13. in glos. 5. numero. 26. Tiraq. de retract. ligna. §. 34. glos. 1. num. 9. Nec omitto quòd ex regu. dic. l. aptè fundatur opi. Ripæ & Tiraq. quam non benè improbat Molin. d. lib. 1. §. 30. nu. 85. Aliqua etiam vitia ad illam. l. tradit. Alcia. in. l. debitorum, num. 11. C. de pact. & alia Ias. in. l. 2. num. 67. vsque ad numer. 71. C. de iur. emphyt. latius Tiraq. de retract. ligna. §. 1. glos. 9. nu. 256. cum trib. sequent. Ex eadem. l. est cōtentio Bart. & Bald. ad grandē quest. in materia. l. 2. C. de rescind. venditio. vbi aliquando, Deo duce. dicemus.

73 Circa eandē prohibitionem huius. l. interdicentis patri alienationē aduentitiorum filij, quæstionis est an pater ipse alienans possit rem vendicare ab eo in quem alienauit? Videreturque non admittendus, ex regu. vulgari. l. post. mortē. ff. de adoption. vbi gloss. & Doct. notāt, quod nemo audiatur cōtra factum proprium: & ita text. in. l. cum profitearis. C. de reuocand. donatio. Possit etiam obijci alia regula trita, quem de euictione tenet actio, eudem agentem repellit exceptio. l. vendicantē. ff. de euictio.

* Quæ vulgaria nō obstant: magisquē dicendum est patrem alienantē contra prohibitionem huius. l. ex ea admittendum ad irritandam alienationem, & rem vendicandam nomine filij. secundum glos. expressam Bald. Sali. & alios in. l. cum à matre. C. de rei vend. argu. l. quemadmodum. C. de agric. & censit. quam notat gloss. in. d. ll. pro earum limitationē vt nō procedant quando alienatio fuit cō

tra legem: & ita Alberic. in di. leg. vendicantem, & ibi Salicet. ita etiā Bal. in. l. 1. C. de libera. cau. & alios referens tradit Ias. in. l. iusiurandum. §. procurator, nu. 30. in fin. ff. de iureiur. ran. nec putet aliquis. d. l. vendicantem, loqui etiam de alienatione nulla (vt vulgus putat, quando venditur res aliena) nam de iure talis venditio censetur valida iuxta tex. in. l. rē alienam. 28. ff. de contrah. empt. tradit notāter Afflic Decis. 369. vt hinc colligas magis resistere legem patri alienanti rem filij cuius administrator est, quam si vendat rem alterius, contra Bal. in. l. 1. in 3. oppo. C. ad exhib. Melius etiam retorquetur argu. d. l. vendicantem, & alia quæ obijci possent: nam ibi repellitur venditor si veniat iure proprio cōtra alienationem quam fecit: prætendens fortē si ex noua causa dominium assequutum: hic autē pater obligatus ex sua persona reuocat iure & nomine filij: vt eius administrator: quod generaliter licet, secundum Salicet. in. d. l. vendicantem, Alberic. in. d. l. post mortē, col. 3. vers. secundo, & Alex. consil. 109. nume. 4. lib. 4. qui adducit argu. cu glo. in princ. Instit. quib. alie. lic. in verb. interdicta: quæ habet. virum alienantem rem dotalem cōtra iuris prohibitionē, posse rem auocare etiā constante matrimonio: & idem vult gl. l. vnæ. §. & cum lex. C. de rei vxor actio. in verb. alienare: & est recepta opinio, secundū Angel. Areti, in. d. princ. col. 2. & ibi latē Riminal, & ita asserit Bald. Nouel. de dote. 7. parte priuile. 1. limit. 12. Cap. de dote. 4. par. q. 20. Anto. Gome. l. Tauri. nu. 63. & hoc probat Bar. in. l. cū vir. nu. 13. ff. de vsucap. & ibi Imol. cōtra gl. ibi: de qua tamē concordanda agit Nicel. concordan. 120. Sic in casu notabili, circa alienationem extra familiam con

Pin. de Bon. Mat.

liam contra prohibitionē testatoris, notat Pau. in. l. filiusfa. §. diui. nu. 3. in fine. ff. de leg. 1. de quo infra. Idē probatur magis ex. c. si quis presbiterorum, secundū communē intellectū, de reb. eccle. nō alien. rectē adductū à glo. in. d. princ. In situ. quib. aliena. licet: ibi enim praelatus alienans rem ecclesie cōtra iuris praecepta, potest, eandem rem vendicare nomine ecclesie, quia tunc censetur altera persona, secundum Imol. & alios ibi: & nouissimē Bero. nu. 46. vbi ita generaliter limitat regu. d. l. Vendicantē: quod in terminis decidit. q. nostram & ita cessant, quæ ex alijs tradit Tirac. de retr. ligna. §. 26. glof. 2. ex nu. 7. facit. tex. notab. in. l. tutorem, ff. de ijs quib. vt indign. ibi, [discreta iura, quauis plura in eādem personam: & ibi, [nō suæ personæ iure sed pupilli:] notat Areti. in. l. in plurium. ff. de acquir. hare. vbi aliqua tradit de duplici qualitate in eadem persona: & notabiliter Deci. in. c. ex literis, col. penul. de probatio. ex nu. 14. ad. l. si con sul. & Bar. ff. de adoptio. facit. tex. in. c. à collatione, de appella. in. 6. vbi in eadem persona dantur diuersæ qualitates, Episcopi & canonici: expendit Dec. in. l. 1. in. 2. lectu. nu. 90. C. de admitt. Ad idem solet notari tex. in. l. bi nos. C. de aduo. diuerso. iud. vbi Bal. in fine tradit, posse quem duplex salarium percipere, si duplex officium gerat: idem Bald. in. l. si duobus. ff. de conditio. & demonstr. Bal. in. l. si. C. de appellatio. Roma. conf. 25. Feli. in. c. cum olim col. 2. de re iudica. Benedi. in. c. Raynucius, in tracta. de fidei commis. substi. nu. 10. Ioan. Plat. in. l. maior. C. de dignit. nouissimus Hispan. de Auendano. c. 4. fol. 48. Sed illa. l. ad hoc malè citatur à multis ex ijs & alijs, non enim loquitur de vno habente duplicē qualitatē, duplexue

officium, sed de pluribus habentibus idem officium cum æquali prae rogatiua, vt constat ex litera, ibi, [paribus dignitatis & priuilegiis in signibus:] Idque contingit sæpe in curia Romana, nec minus frequenter in curijs principum, vt eiusdem qualitatē exerceantur plura officia æqualia, vt alibi in quit text. in. l. sed & milites. 10. ff. de excus. tuto. ibi, [coræ qualitas enim honoris militie.] Sed an filius admittatur ad irritandam alienationem aduentitiorum à patre factam: videturque non admit tendus, cum ante finitum vsum fructum patris, ius agendi non ipsi filio, sed patri competat in aduentitijs, & filiusfa. regulariter non agit iuxta. l. si liusfa. 8. ff. de action. & obli. cum traditis in. l. fina. §. necessitate, infr. titu. 1. nec quis ante diem agēdo auditur. l. 1. §. dies. ff. quan. dies vsu fruc. lega. ced. Hoc aperte probari videtur in. l. 1. in fin. infr. de annal. excep. & ita in terminis notant Bartol. & plures quos refero in Authen. sequent. nu. 44. & 45. Sed ijs non obstantibus, con trarium probo in dict. Authen. cum Bald. & paucis quos ibi refero: facit glo. in. l. si quis. §. fin. ad fi. C. de secū. nup. ibi, [fraude alienando.] facit Bald. hic ad fi. dum intelligit potesta tem patris quoad commoda filiorū: facit etiā quod generaliter traditur à multis, administratore contra legē alienante, admitti dominum aduersus alienationem, vt per Bero. in. c. si quis presbiterorum. nu. 47. de reb. ec cles. Iuuatur etiā hæc opi. ex his quæ diximus in secunda par. vt pater remoueri possit ab administratione, si aduentitia filij, citra causam utilita tis alienet, tunc enim censetur pater fraude agere, vt not. Bald. in. c. primo. §. hoc quoque nume. 4. de succe. seu. Interdū namque parentes, vel in stiga-

stigationibus aliorū, vel iniquitate propria, etiam in filios iniquē & fraudolosē versantur: vt in l. 4. ff. de inoffic. testa. confirmatur etiam ex decis. l. Imperator. ff. ad Trebelli. ibi enim auditur filius fa. contra iniquā alienationē patris, in bonis in quibus spem nō dominium habet: à fortiori ergo in aduentitijs. secundum Pau. & Alexan. ibi & ita aliās in alienatione seu di statim admittitur filius, vt in. c. 1. §. Titius, si de seu. fuer. contro. inter dom. & agna. & cōsultius est vt filius quam primum audiatur, ne lapsu tēporis difficillior fiat reuocatio: maxime cum glo. & Doct. dicant, mortuo patre filium hāredem non admitti contra alienationem, vt infra.

75 In hanc partem conducit opinio Bal. in l. 2. ad fin. num. 3. C. si quid in fraud. patro vbi scripsit, ex æquitate succurrendū filijs. quādo pater bona dissipat, vt ex his aliqua separentur pro alimētis & legitima: idq; probat Paul. ibi id extollens nume. 16. idem Pau. in d. l. Imperator, & ibi Alex. nu. 13. ibi etiam Hispa. Segura, nu. 118. & Claud. ibi. & Iacobi. à S. Georg. in l. lis nulla. nu. 3. ff. de iudic. & in l. patronus, nu. 5. ff. de probation. & in d. l. lis nulla, citat ad idem Roma. & ita Palat. in repeti. C. §. 17. nu. 14. Fabia. in Authen. nouissima, num. 83. C. de inoffic. testam. & non citato Bal. tradit Cagnol. in l. fi. in fine. C. de pact. Contra verò citatur, idem Bald. in l. nō potest. ff. de adoption. quem sibi contrarium putauit Alex. in d. l. Imperator. Iacobi. vbi sup. Ias. & nouiores infra citandi. Et hanc partem cōtra Bald. in dict. l. 2. magis probat Ias. in §. item si quis in fraudem, numer. quarto. Institutione de actionib. & in lege si is qui tēporali. paragrapho sed si quis, nume. quarto. ff. de iureiurand. & in lege lex Cornelia, nume.

sexto. ff. de vulgari. & pupillari. dubitat idem Iason in dicta Authentica, nouissima. num. octauo. Et ita Chafsanæus in consuetudin. Burgundiar. Rubrica septima, paragrapho secundo, numero quarto. folio. 230. & hoc contra Baldum, in dicta lege secunda dubitans probare videtur Caccialup. in lege frater à fratre, numero centesimo vigesimo secundo, vbi dicit variē in hoc iudicatum vidisse.

Ex numero autem scribentium receptior videtur opinio Baldi, in dict. lege secunda, & Iason. in contrarium citatus, magis dubitare quā assere videtur. quicquid contradicere videatur non indiligens Perez ad Segur. vbi supra. Qua in re nunquam vel difficillimē in praxi obtinebit opinio Balbi quo ad legitimam, vt bene sentit Salicetus, in dict. l. secunda, ad finem: Codice si quid in fraude m patroni meliusque Caccialup. vbi supra refragantur enim iura, eorumq; rationes, quibus firmiter constituitur, legitimam nullo modo deberi filio viuente patre: nec potens est auctoritas Doctorum ad inducendam tam exorbitantem decisionem, quia tunc moderatū remedium à iure datur, vt patri dissipatori interdicitur, bonorum administratio, eiq; datur curator. iuxta. l. primam in fine. ff. de curato. furio. vbi exprimitur, vt filius ipse potius quā alius curator datur. Sic igitur sufficiens remedium ordinarium excludit extra ordinarium & exorbitās, maxime q; pater potest mores emendare, ideoq; non statim tractandū est de legitima, quæ etiam certa esse nō posset ante mortem patris. Atq; ita resoluo vt ex prodigalitate vel iniustis moribus patris, non statim ex bonis illius assignetur legitima: filio. Nec ad hunc casum trahi potest lōgē diuersa species. d. l. Imperator,

P 5 rator,

Pin, de bon. mater.

rator, loquentis tantum de boois relictis patri cum onere restituendi filio: & in hanc partem induci potest. l. penulti. ff. de curator. furio. Ad casum verò alimentorum, cum à patre viuente magis debeantur, tutius procedet traditio Bal. in dict. l. 2.

- 76 Ex his infertur ad quæstionem patris alienantis ex causa onerosa: an & quomodo filius admittatur aduersus alienationem: si enim pater alienauerit donando vel simili causa lucrativa, notum est competere quærelam in officiose donationis, per totum. C. illo titul. & in l. Titia. 89. §. Imperat. ff. de legatis secundo, de quare ultra ordinat. extat curiosus tractat. Carol. Moline. In hoc autem articulo dixit gloss. in leg. prima ad fin. C. de inoff. ficio. donatio. non posse filium reuocare nisi donata, non autem alienata titulo oneroso, in quo dicit meliorem esse conditionem patroni, qui reuocare poterit alienata etiam ex causa onerosa: in quo etiam scribent. in paragrapho item si quis in fraudem, Institutione de action. volunt melioris conditionis esse patronum, quam verum creditorem, ut tradit Iason. ibi, numero. 33. cum alijs, asserens quod patronus pro sua legitima reuocat alienata titulo oneroso, licet contrahens cum liberto fraudis particeps non fuerit: quod requiritur in alienatione debitoris, ut à creditore reuocet: & ita in filio, ne villo modo admittatur contra alienationem ex causa onerosa, tradunt Bald. & Paul. in l. 2. C. si quis in fraud. patro. & Pau. in rubric. C. eod. ad fin. Alexand. conf. 55. nume. 1. lib. 1. idque receptum asserit Molin. in consuetu. Paris. §. 8. gloss. 3. nume. 18. & D. Couarru. in c. Raynurius. §. 10. nu. 9. qui omnes in hanc partem citant auctoritatem Bar. post Dyn. in l. hereditarium. ff. de bon. au

thori. iud. posside. Idem etiam scribent. maxime Bal. Paul. Alexand. & Iaso. ubi sup. citantes text. in d. l. fin. ff. si quis in fraud. patro. vbi l. C. significat posse reuocari generaliter alienationem à patre factam intelligunt tam ex causa onerosa quam lucrativa: idque asserunt specialiter procedere in casu illius text. in filio impubere arrogato, ex constitutione diuini Pij, quem dicunt in hoc melioris esse conditionis quam filium ex iustis nuptijs procreatum, eo quod tali arrogato magis ex contractu legitima deberi videtur, secundum eos: & ita Molin. & Couarru. vbi sup. idemque sentit Alberic. in l. 2. in fi. ff. si quis à paren. fuer. manumiss. & ita Alex. d. conf. Ias. in d. l. si arrogator: Soci. conf. 108. numer. 8. libro primo.

- 77 In his tamen, quæ tot viri doctissimi asserunt, multa sunt emendanda. primò, contra gloss. Molin. & alios qui communem opinio. in eo quod dicunt, patronum melioris conditionis esse quam filium, in reuocandis alienatis ex causa onerosa, contrarium enim verius est, receptiusque videtur, in quo sufficeret sola ratio naturalis, quæ non patitur patronum filio præferri. l. intestato. ff. de suis & legit. hæred. Deinde aduertendum est quod si causa verè est onerosa, & sine fraude, patronus non potest contra eam admitti: ut colligitur ex discursu totius. l. 1. & titu. ff. si quis in fraudem patro. & ita probat text. in §. si quis in fraudem dicta. l. prima quem à Doctori. in contrarium adduci dolendum est, idem probat text. in l. patronus. 6. ff. de probatio. quod melius videtur aduertisse Gomet. in d. §. item si quis in fraudem, numer. 15. Institut. de action. Vbi igitur alienatio verè est ex causa onerosa absque fraude, vides patronum non admitti: & ita l. quarta ff. si

ff. si quid in fraud. patron. ibi, [dolo malo alienatum]; vides etiam l. C. in dict. l. prima. §. si quis in fraudem, cū præceden. & sequen. tūc admittere patronum, quādo causa onerosa erat extrinsecus, intus autem fraudē donationemque continebat, vt alibi inquit l. C. in. l. si sponsus. §. §. circa venditionem. ff. de donat. inter viri. & vxor. Quo præhabito circa patronū, iam necessariō sequitur quod diximus eum non esse melioris conditionis, quā filium: si enim singas patrē alienare simili fūco, vt extrinsecus causa videatur onerosa, intus autem cōtineatur donatio in fraudem filij, * non poterit quidem filius à iure reuocandi excludi, per dict. iura, iuncta regula iuris, quæ habet, effectum veritatemque attendi, non colorem verborum. l. in sulam. ff. de præscri. verb. cum simi, & per totum. C. plus valere quod agi. Nec Docto. hoc negarent, quia in fortioribus terminis filium admittunt, vbicunque apertē non probatur causa onerosa, quāuis pater eam fateatur etiam cum iuramento, vt probat Bar. in. l. cū quis decedēs. §. codicillis. nu. 4. ff. delega. 3. l. as. in dict. Authen. vnde si parens. Idem in. l. i. col. 1. ff. de eo per quem fact. erit: idem in dicta. l. si arrogator, nume. 25. & plures per Tiraq. de retract. ligna. §. 1. gloss. 18. nume. 80. fareturque D. Couarru. in. d. c. Raynuius. §. 10. col. pen. Igitur si Doct. hæc maturius aduertissent, nec sibi ipsis contrarij forent, nec scriptum reliquissent patronum reuocare alienata ex causa onerosa, nec in ea re filiū deterioris cōditionis fecissent, quod melius contra eos sentit Barr. in. l. secunda. ff. si quis à paren. fuer. manumif. quem plures ex supra citatis in eprē reprehendunt, sequentes Bald. in dict. l. secunda. Vnde cessat labor

glo. & Doctor. circa rationem commentitiæ differētiæ inter patronum & filium, cū verē talis differētia iuri contraria sit. Hinc secundo iam infertur, in hac re circa alienationem ex causa onerosa, nō esse patronum melioris conditionis quam verū creditorem: cōtra opinionem quam lafon. vt communē tradit, in. d. §. item si quis in fraudem, nu. 33. Quoad reuocandum verō alienata ex causa lucrative, filius & patronus facilius admittuntur quā verus creditor, vt eleganter notat Molin. d. §. 8. gloss. 3. nume. 20. versic. quauis, folio. 127. colum. 2. Infertur. 3. in specie, ad casum, quem notat Barr. in dict. l. 2. ff. si quis à parent. fuer. manumif. quādo scilicet pater in fraudem filiorum vendit, emptorque soluit, sed de fraude participat: tunc enim contra Docto. communiter dicendum est, non minus admittendum filium quā patronum. Infertur quarto, in eadem specie emptoris participatis de fraude, non minus admittendum filium ex iustis nuptijs procreatum, quā impuberem arrogatum ex constitutione diui Pij: vt rectē scribit Barr. in dict. l. non vsque aded. ff. si quis à paren. fuer. manumif. contra Bald. & Paul. in dicta. l. secunda. C. si quid in fraud. patron. contra Alexand. & eos quos refert, consil. 55. nume. 1. & sequen. lib. 1. contra Ias. in dict. l. si arrogator, nume. 23. & denique contra opinio. multorum, quam communē appellat, Rubr. in. l. Titia. §. Imperator, nu. 33. ff. de legat. 2. qui malē præferebant talem arrogatum verō iustoque filio. Infertur. 5. necessariō cōtra eos omnes, circa intellectum. l. si ff. si quid in fraud. patro. maximē cōtra Bal. in dict. l. secunda contra Alexand. & contra Socin. dict. consil. contra Iaso. in dicta. l. si arrogator. Nam calcx

Pin. de Bon. Mat.

ea lex simpliciter videtur & quare arrogatum patrono, nec permittit reuocationem alienationis, nisi in fraudem facta, vt patet ex litera: ergo non cōcedit reuocationem vbi causa verè fuerit onerosa, & sine fraude: nec tunc ibi in effectu reuocandi alienata aliquid speciale tribuit arrogato, cōtra supra citatos pro Barto. in dicta. l. non vsq; adeò. Quia in re non est tam deserta opinio Barto. vt las. Rube. & plures putant: idem enim vult Cyn. in. l. 1. quæst. 7. C. de in offic. donatio. & ibi Alberic. ad fin. & ibidem Paul. col. fin. ad fin. Fulgos. in. l. 2. C. si quid in fraud. patro. colum. fi. & ibi Cyn. & securè Hispa. Xuar. in. l. quoniam in priorib. 16. ampliatio. fol. mihi. 45. colum. 4. qui cum Bart. tradunt, non minus in hoc tribuit vero filio quàm arrogato: & opinionem Barto. dicit receptiorem Orosius in. l. si arrogator. nu. 81. ff. de adopt. in quo iam vides Alberi. & Paul. sibi contrarios, si reperas autoritates supra adductas. Infertur. 6. in eadem specie emptoris soluentis patri, sed fraudè participantis non esse casum decisum à I. C. in d. l. 1. ff. si quid in frau. patr. in alijsq; locis supr. adductis. Illa enim iura loquuntur quando pretium non soluitur, vel minus iusto soluitur, vt in toto vel parte causam lucratiuam habeat emptor: quod tradit Fulgo. in. l. 1. ad fi. C. de inoffi. don. sed ea iura extendit Bar. in. d. l. non vsque adeò, ad hanc speciem, vt tunc ob fraudè emptoris detur filijs ius reuocandi: in quibus terminis raro inuenies qui secūdum ius ciuile Bar. sequatur, ij enim quos proximè dixi contra plures probare opinio. Bar. loquuntur tantum circa. l. fina. ff. si quid in fraud. patro. scilicet ne arrogato plus concedatur quàm vero filio. In hoc autem articulo communis opinio est contra Bar.

vt asserit Rube. in. d. §. Imperator, nu. me. 33. & Molin. in dicto loco. post las. in dicta. l. si arrogator, nu. 23. & sic hi duo articuli longè diuersi sunt, licet eos non separet D. Couarru. in dicto §. 10. c. Raynucius, nu. 9. vbi ipse Bar. sequitur, & Molin. vbi supra non bene tamen citant Alexan. ad Bal. in. d. l. 2. eosdè terminos tam diuersos confundunt etiam Rub. & Molin. in allegatis locis. Pro Barto. non adducitur vrgens fundamentum, quia dicta iura (vt dixi) loquuntur in diuersis terminis, vbi causa verè est lucratiua: hic autem verè fuit onerosa, cum præsupponamus emptorem soluisse iustū pretium: vnde cōtra Bart. videtur quod illa iura ad hanc speciem trahi non possint, maximè attēta iuris regula (cuius illi patres in proposito meminisse debuerant) quæ habet neminem cēseri prædonem qui pretium numerauit. l. nemo prædo. 169. ff. de regu. iur. Nec facile dabitur casus in quo emptor soluens iustū pretium, dicatur fraudis particeps: quod Docto. illi non sat aduertūt. Nec pro Bar. est Panor. in. d. c. Raynucius, nu. 23. licet eū ad id referat Molin. quia Panor. non citat Bar. in. d. l. non vsque adeò: nec loquitur in eius terminis, sed tantum circa glos. sibi, verb. de duccendas, dum glos. agit. de vēditione simulata & fraudulosa: magisque ex verbis Panor. videtur loqui iuxta terminos. d. l. 1. §. si quis in fraudem. ff. si quid in fraud. patro. Si tamen contingerit talis casus, vt emptor soluens fuerit particeps fraudis, iustam putarem opinionem Bart. vt filijs tunc detur ius reuocandi pro quantitate legitima, ne fraus ementis sit impunita: & ita applicetur doctrina Panormit. in in dicto capitulo Raynucius. numero. 23. notabiliter distinguētis inter fraudem & simulationem: facit ratio

ratio Bald. in dict. l. secunda, numero 3. col. 1. vers. item cum emptor. C. si quid in fraud. patro. Exemplum autem eius fraudis erit, si emptor sciens venditorem liberos habere, sciebat etiam illum statim dissipaturum fore pretium in fraude filiorum: non enim emptor tunc fraude caret respectu filiorum venditoris, nec parum peccare videtur contra humanitatem & proximitatem, quæ inter mortales mutua esse debet: quod iuuatur ex l. C. in leg. si verò non remunerandi. §. si adolescens. ff. manda. ex l. quod si cum scires. ff. de dolo: nimisque iuuaretur ex communi intellectu. l. si quis cum sciret. ff. de vscap. pro empto. de qua alibi Rip. & Zas. ut fortasse dicam in l. fin. inf. eod. Nec obstat. d. l. si quis cum sciret, secundum alium intellectum, quo emptor bonæ fidei censetur: non enim consideratio liberorum venditoris ibi habetur, nec de ijs mentio vlla fit, in quorum fraudem tunc venditio cedit, secundum terminos nostræ quæstionis. Infertur septimò contra Bal. Paul. in. d. l. 2. C. si quid in frau. patro. contra Paul. in Rub. eod. tit. contra Hostien. & alios quos referunt, non esse in hoc differentiã inter ius civile & canonicum: ipsi enim putant ius Canonicum magis succurre re liberis, ut reuocent etiam alienata

* ex causa onerosa. Si enim fingas venditionem fuisse sine fraude ex parte emptoris soluentis iustum pretium non debuit, nec perit sacrosanctum ius pontificum, iusto emptori nocere: nec aliquid obstat. d. c. Raynucius licet à multis præposterè obijciatur: si autem emptor fraudis particeps fuit, iam vides ius civile succurrere in. d. l. 1. §. si quis in fraudem. ff. si quid in fraud. patro. d. l. si. ff. eod. Bart. in. d. l. non vsque adeo: & ratio tit. ff. de dolo, cum notatis à Bal. in Rub. C. de re

uocan. ijs. quæ in fraud. cred. Et sic magis cauendum est à Iacobi. de S. Georg. in l. patronus, nu. 7. ff. de probatio, vbi eam differentiã inter virumque ius deterius scribit. infertur. 8. in prædicta specie emptoris participantis de fraude, non fuisse Bar. sibi contrarium, licet contra putet Ias. in. d. l. si arrogatur, nu. 23. Molin. vbi sup. & plures ex sup. citatis: nam Bar. in. d. l. non vsque adeo, hoc casu liberis fauet: nec contrarium dicit in. l. hereditarium. ff. de bon. authorit. iud. possid. ibi enim non loquitur nisi de fraude vel iniqua voluntate patris, non de vlla fraude emptoris: imò ex Bar. ibi vbiq. approbato nimis confirmatur quæ hic tradimus. Alia autem ad d. l. non vsque adeo: & multa in proposito tractamus in commentar. de inoffic. testam.

78 Ex proximè dictis circa ius filiorum viuente patre in bonis nullo vinculo affectis, infertur ad quæstionem in bonis maioratus, quam tractat Hispan. Xuar. alleg. 4. an filius agere possit ut declaretur, quod mortuo patre ad se spectat successio maioratus: in qua q. Hispan. ipse cõtendit filium admittendum, in idq. inducit principaliter duo fundamenta. Contrarium autem probat Anton. Gomez. (quem olim præceptorẽ habuimus.) leg. 40. Tauri, numero. 78. non respondens fundamentis alterius Hispani: aliqua tamẽ argu. non contemnenda pro hoc adducit: per alia etiam longè meliora idem iudicatum vidi ab insigni viro maximoque l. C. Antonio Sorao, ab alijsque doctis senatoribus. Idemq. Hispan. dict. alleg. fatetur contra suã opinionem iudicatum fuisse: ut sic plurimum grauiumque iudicum consensus præualere debeat singulari opinioni. Pro hac parte facit iuris axiomata: tractum temporis ad iudicem non spectat.

att. ad proxim.

Pin. de Bon. Mat.

spectare leg. nō quemadmodum. ff. de iudi. quod vltra Doctor. ibi ornat Angelus Aretinus in. §. prejudicialis, columna penultima & finali Instit. de action. Maria. in capitulo significandis, ex nume. 7. de libel. oblat. Nicol. in concor. glos. 115. vrgit etiā ratio text. in. l. 1. §. si impuberi. ff. de colat. bono. ne tā prēmatura petitio admittatur: facit text. in. l. si ita scriptum. §. 1. ff. de lega. 2. ibi, [nec pertinet ad nos antequā dies veniat.] Ad idem vrgent verba text. in leg. si filius qui patri. 42. §. cum filius. ff. de bon. libert. ibi, [qui sequentis gradus sunt, nō admittuntur interim:] & ibi, [differri controuersia debet:] stringit etiā vera consideratio quæ ostendit incertissimum esse ius filij viuente patre, ob incertitudinem vitæ & mortis: vt eleganter colligitur ex Iurecon. in. l. senatus. §. mortis. ff. de dona. cau. mor. ibi, [si quidem terra marique tam in pace, quā in bello, tam domi quā militiæ. multis generibus periculum metui potest:] & illud Senecæ in traged. [Nemo tam duos habuit fauentes: Crastinū vt possit sibi polliceri.] Nec ius admittit intempestiuas has petitiones ante tempus, nisi ex iusta causa, prout ex dissipatione vel alienatione: text. in. l. Imperator. ff. ad Trebel. l. pero. §. fratre. ff. de l. 2. in quibus terminis limitatur hæc cōclusio, saluaturq; opinio Xuar. d. al. lega. Nec obstant quæ adducebat. d. Hisp. Et. 1. text. in. l. in lege Aquilia si deletum. 41. ff. ad leg. Aquil. vbi contra delentem chirographū condictionale, agitur ad æstimationē damni, vt sequuta condicione exactio condemnationis fiat. Nec verū est quod ibi sentit Bar. & exprimit Florian. nume. 4. dicentes post gl. in casu eiusdē l. ius esse de præsenti, licet exactio sit de futuro: si enim respicias principa-

le debitum chirographo cōtentum, nullo modo præsens dici potuit, cum cōditionale esset, iuxta. l. cedere die. ff. de verb. signif. cū vulgar. est igitur expendendū in ea. l. delentem chirographū conuenire ex culpa propria, hic autē nulla datur in patre, causam quæ tunc quodāmodo necessariā ibi vrgere, vt testibus probetur quod in chirographo continebatur, ne ex valetudine vel senectute testiū facile probatio pereat: qua ex causa testes ibi ante tēpus assumuntur in quo est tex. notab. & melior de iure secundū Bal. in. c. quoniā frequenter, nu. 5. vt lite non contes. Feli. in. c. significauit nu. 6. de testib. vbi Bal. nu. 3. vers. modo non meminit illius. l. per quam tamen consuluit idē Bal. conf. 181. col. final. lib. 4. De materia autē testiū ad perpetuā rei memoriam, ad quā illa notatur, vltra Floria. & alios in d. l. & Canonistas in dictis locis, maxime in. d. c. quoniam frequenter. 6. Jacobi. in leg. cum. 2. §. transactionis. ff. de transactio. & in leg. quærent. ff. de testib. Afflict. in constitu. Neapo. lib. 2. Rubr. 34. Corn. conf. 172. lib. 2. Anto. Capit. decisio. 123. Capel. Tholos. quæst. 475. Papien. in praxi, pagina mihi. 125. Rebus. 3. tom. pag. 293. Nec obstat aliud fundamentum Hispan. in dic. allega. ex doctri. Bar. in. l. si finita. §. eleganter, colum. fin. num. 6. ff. de dam. infec. vbi inquit admittendam actionem iuris de futuro, loquitur enim Bar. quando actio certa est, nec effectū carere potest: & ita explicat Alexand. consil. 95. numero. 3. versic. præterea, lib. 1. ita intelligens quæ norantur in. l. prima & sequent. C. de sentent. quæ sine cert. quant. At ius filij pendens à morte patris, alijsque casibus nullam certitudinē præstat ad agendum de præsenti: talisque spes censetur vana, vt notat

Barro-

Bartolus in leg. fin. in fine. i. lectu. C. de pact. nec producit effectum considerabilem regulariter, vt explicat Bar. in. l. is potest. nu. 7. & 9. ff. de acq. hæredi. Eodem modo cessat argu. ex c. cum super, de cõces. præben. quod obijci potest pro Hispano in. d. allega. 4. quasi in illo. c. admittatur indicium pro iure incerto de futuro, nã vltra id quod text. ibi variè intelligitur ab Innoc. & alijs (adeo quod aliqui dicunt, ibi illum cui diriguntur verba. S. Pontificis non egisse, sed cõuentum fuisse) constat illum potuisse allegare ius de præsentī ex receptione præcedēte in canonicum, vt bene sentit Imol. ibi. col. 3. vers. tu potes, & Panor. nu. 6. qui actus induxit veram obligationē in personis recipientium, vt sic potuerint rectē cõueniri: & sententia lata contra eosdem viuentes effectum habere poterit, at in casu nostro pater nulla obligatione tenetur filio, nec ex sententia executio vnquam fieri poterit cõtra patrem, ideoque non est admittendum inane iudiciũ, argu. l. hæc stipulatio. §. diuus. ff. vt legat. seu fideicommiss. nom. caue.

79 Inter limitationes huius. l. vt præcipuam & vtiliorem tradūt scribent. hic & vbique, eam, quam hic sensit glo. in vlti. scholio, ex. l. cum a matre C. de rei vendi. vt scilicet quamuis hæc. l. indistinctè permittat filijs rescindere alienationē aduentitiorum à patre factā, nō procedat, cum mortuo patre filius eius hæres efficitur: tunc enim factum patris impugnare non potest, sed ei nō parere tenetur, ex. d. l. cū a matre: vbi ita in terminis notat glo. Bart. Bal. Salice. Paul. & reliqui scriben. glo. & Bart. in. l. fin. §. in computatione, num. 6. C. de iure de lib. & ibidem Bald. Paul. Alex. & Ias. num. 9. cum sequent. Quæ recepta

conclusio confirmatur ex regu. l. ex qua persona. ff. de re. iur. confirmatur ex verbis text. in secundo. §. ex his. ff. de verb. oblig. ibi, [ex persona hæredum nō mutatur.] Ad idem vrget text. in. l. si patri tuo. C. de donat. in illis ver. conditionalibus, [si hæres nō extitisti.] & l. si ab eo. C. de liber. cau. ibi maximè, [ab hærede eius:] & ibi, [respectu tamen ad ita hæreditatis:] & in filio hoc probat text. in. l. filium. 3. r. ff. eod. tit. de libera. cau. vbi apertè deciditur, filium hæredem patris non posse in seruitutē vocare seruum suum, quē pater manumiserat, nec in ea re aliquid est speciale in libertate, vt probat text. in. l. si seruo alien. ff. qui & a quib. de quo infra in limitationibus ad hanc rem reg. Imò libertatis causam in proposito deterioris conditionis cēsebant antiquiores, vt refert Bart. in leg. cum vir. nu. 7. & sequen. ff. de vsucap. tradit Pau. in. l. rem alienam, col. 3. post princip. ff. de pignor. act. versic. ex prædictis Bald. in. d. l. cum a matre, num. 9. ibi, [quia loquitur in libertate.] Antequam verò ad alia inferamus in nostro arti. dicebat Paul. Cast. in. d. l. cū a matre, nu. 5. hanc conclusionem & limitationē tunc procedere quando pater rem filij simpliciter alienauit, secus si expresse rem filij esse, cā que vt administrator alienauit: tunc enim putat filium etiam patris hæredē admittendum contra talē alienationē, quasi factā hac lege resistente, idque colore non caret: sed mirandum est insignē Castrensem non aduertisse glo. ibi contrarium nō obscure velle, priusq; adduxisse fundamēta quibus Paul. amplia. folio. mihi. 20. colum. 4. cum sequen. & eleganter Ruin. consil. 42. nume. 3. libr. 5. Quod efficaciter confirmatur ex eadem glo. in. d. l. cū a matre, in principi. ibi, [etiam eo

casu

Pin. de bon. mater.

casu, quando nō pręstatur euictio:]
vbi gloss. ab omnibus recepta (vt per
Socin. iunior. in l. 4. §. Cato, nu. 221.
ff. de verb. obliga.) intelligit eam. l. &
hanc conclusionem, etiam si ex ven-
ditiōe nō teneatur pater de euictio-
ne, vt quia vendat emptori scienti rē
esse filij vel alterius, & consequenter
nihil emptori nocebit adiectio illa,
quod pater vendit rē filij: inde enim
nihil aliud resultat quā certioratio
emptoris, quā tamen ei non nocet,
secūdm glo. illam receptam. Sic ele-
* ganter declarata. l. si fundum. C. de
euictio. vt scilicet euictio emptori
scienti non debeat, extraneo tunc
euiciente, non tamen venditor uel
eius hāres cōtra factum suum audia-
tur, vt benē sentit Bald. in d. l. cum à
matre, nu. 7. versu. solutio: cęsarque
pręcipuum fundamentum. Pau. ar-
tento quod in filium hāredem non
transit nec cadit qualitas legitimā
ministratoris, quā erat in patre. Vnde
non est inconueniens potuisse pa-
trem admitti nomine filij, non verō
filium suum hāredem: quia pater du-
plici persona fugebatur, vt superius
probauimus, num. 72. & sequent. fi-
lius autem hāres solum patrē repre-
sentat: atque idē nec vt hāres con-
trauenire potest, refragantibus iuris
regulis, nec etiam nomine proprio,
eō quod res sua fuisset: vt habet dict.
l. filium. ff. de libera. cau. & dic. l. cum
à matre: probatq. l. 3. C. de reb. alie.
Cum igitur ex iuris regulis, ex gloss.
& scribent. in terminis videas, filium
* hāredem patris non posse rescinde-
re alienationem aduentitiorum à pa-
tre factam, consultius est, vt viuo pa-
tre filius agat: quia tunc locum non
habent. d. iura filium excludentia ex
nomine hāredis, quod cęsar patre
viuente: idq. non obscurē colligi po-
test ex Bal. in l. fin. §. in cōputatione,

nu. 7. C. de iur. delib. vbi inquit pa-
trem tunc cōgendum cōsentire filio
agere volenti, licet iurauerit nō con-
trauenire, & ibi Corne. nu. 6. & Ias.
conf. 56. colum. 3. libro tertio, versu.
confirmatur, & versu. secundo: iamq;
superius. nume. 74. probauimus, filiū
viuo patre alienante, admittendum
ob fraudem alienationis: quod con-
tra aliquos repetemus in authen. se-
quent. & ita pulchrē deducitur, ali-
quando plus posse filium viuente pa-
tre, quā eo mortuo, ad limitationē
multorum iurium, maxime l. prima.
§. si impuberi. ff. de collat. bonor. Ea-
dem conclusio excludens filium hā-
redem intelligitur tantū propor-
tione h. reitaria, vt si solus hāres
fuerit in totum excludatur, si cum al-
tero, prodimidia: si cum duobus, pro
tertia: & ita de singulis, vt colligitur
ex eadē. l. cum à matre, ibi, [pro qua
portione] & ibi, gloss. mag. ad fin. &
glo. expositiua, verb. portione, & cō-
muniter scribent. ibi, & in dicto. §. in
computatione, vbi Bald. num. 14. &
Cor. nume. 6. versu. quartus casus: Hi-
span. dicta. l. quoniam in prioribus,
fol. 20. columna tertiā, facit. l. prima.
C. si certum petatur, ibi [pro portio-
nibus hāreditarijs:] & l. secunda. &
l. sexta. C. de hāredita. action. ibi, [in
frā eam portionem in qua successit
petitio non cōfundatur:] similis text.
in l. si vxor. C. de bon. autho. iudi. pos-
sidi. licet. C. ad leg. Falc. generaliter
enim receptum est, hāredem non re-
pręsentare defunctū, nisi pro quo-
ta in qua hāres est: quo ad alias autē
partes extraneus censetur, secūdm
gloss. receptam. l. secunda ad fin. ff. de
prator. stipula. & ibi Bart. & omnes:
idem Barto. in l. auus. ff. de pact. & in
l. continuus. §. fin. ff. de verb. obliga.
& quā plures alij quos citat Tiraq.
de retract. ligna. §. 32. gloss. 1. nu. 50.
& in

& in proposito hoc vt receptissimū tradit Io. Nicol. in. l. generaliter nu. 120. C. de secund. nup. Ex qua declaratione infert Ia. in. l. si ita quis. §. ca. l. nu. 6. ff. de ver. obl. intellectu ad text. ibi, quem ultra alios notat pro illa gl. dum text. habet, Sciam heredem agere aduersus cohæredem in id quod interest: de quo fortassè dicemus inf. Ex eadem declaratione infert Soci. in. l. 4. §. si. ad fin. ff. de ver. obl. non rectè aliquando iudicatum fuisse contra filium, pro dimidia hæredem patris, qui rem ipsius filij alienauerat, defensionemque promiserat, & iudex filiū prorsus exclusit: contendit enim & bene, Soci. filium excludi non debuisse, nisi pro dimidia, & sic in xta portionem hæreditariam: quod probat idem Soci. in. l. frater à fratre. nu. 19. ff. de condict. indeb. vbi egregiè expendit literam. d. l. cum à matre. Eadem cōclusio pro hæreditaria portione intelligitur, vt quauis portio plus utilitatis valorisq; contineat q̃ pars rei de qua agitur, non tamen teneatur filius vel alius hæres ultra portionem hæreditariam: vt si fundus filij hæredis valeat quingenta, & portio hæreditatis valeat mille, sineque alij cohæredes, non tenebitur nec repelletur filius vel alius hæres, nisi por portionem hæreditariam, putà ex portione dimidia vel tertia hæreditatis, tenebitur vel repelletur pro dimidia vel tertia rei de qua agitur. Et è conuerso, si res valet plus q̃ portio hæreditatis, tenebitur vel repelletur filius vel alius hæres pro parte correspondente quota hæreditariæ, putà pro dimidia vel tertia rei, licèt in ea maius sit pretium quàm in portione hæreditatis: quod colligi potest ex gloss. ad fin. in dicta. l. cum à matre, & ibi Bald. Salicet. Paul. & scribent. communiter, & in dict. l. fin. §. in compu-

tatione: tradit Arelatan. in dict. l. generaliter, nu. 123. C. de secund. nup. licèt omnes confusè tractent. In hūc sensum intelligunt scribentes in dicta. l. cum à matre, & dicto. §. in computatione illa verba quæ docedi causa fingunt, vt non inspiciatur quantitas, sed quotitas, non facto inuentario. Et ita Hispa. in dic. l. quoniam in prioribus, fol. 20. col. 3. Arelatan. vbi sup. quod se quor, quia congruit verbis legum loquentium de portione vel pro portione hæreditaria, non habito respectu quantitatis, sed quotæ: vt aliàs tradit Bart. in. l. qui vsum fructum. ff. de verb. oblig. De parte autè quota & numerali tractat. D. Augustinus de Ciuitate Dei, libr. 11. c. 30. & alijs relatis Cardina. Parisien. consilio. 61. libro primo. Prædicta autem ex gloss. dicta. l. cum à matre, procedunt quādo filius vel alius hæres hodie succedit, non facto inuentario: eo enim facto inspiciatur quantitas non quotitas: quæ verba non satis clara, confusè scribuntur ab omnibus in. d. l. cum à matre. vbi Bald. col. fin. nu. 10. & ab omnibus in. d. §. in computatione, vbi idem Bal. nume. 12. vers. quia vbi: & Alberi. col. 1. in fin. Alex. nu. 8. ad fi. vers. remanet. Corn. nu. 7. vers. operatur: Iacobi. nu. 12. Boer. decis. 23. num. 27. Arelatan. d. l. generaliter nu. 124. Verè enim beneficium & effectus inuentarij à Iustit. introducti, quantitatem & emolumentum hæreditatis respicit: exemplum autem huius traditionis erit, ex mente Fulgosi in. d. l. cum à matre, ad fin. Si fin. gas patrem vendidisse rem filij quæ valebat centum, posteaque decessisset superstiti filio cum alio cohærede, & bona patris valere. l. ex quibus filius consequitur. 25. proportionem hæreditaria, tunc facto inuentario non repelletur pro dimidia rei veditæ, &

Q sic

Pin. de bon. mater.

fic non pro. l. sed pro quantitate suæ
portionis, & sic pro. 25. cum aliàs nō
facto inuentario filius propter dimi-
diam hæreditatis in qua habet. 25. re-
pellendus esset à dimidia rei vendi-
tæ, quæ dimidia valet. l. quia sine in-
uētario habetur ratio portionis quo-
tæ non quantitatīs: & ex quota hære-
ditatis fit æqualis deductio ex quota
rei, licet quantitas sit inæqualis, iux-
ta glo. & receptam sentētiā proxi-
mè explicatam, ad quē modū in his
fieri debet computatio.

80 In hac re semper habenda est ra-
tio legitimæ filij quæ sibi iure debe-
tur, & aliquoties separanda est ab hæ-
reditate: vnde dicebat glo. in. d. §. in
computatione, quod si filius cuius rē
pater vendidit, non habet postea, ni-
si legitimā in nihilo repellitur à ven-
dicatione rei sue, cum verè non cen-
seatur portio nem hæreditariam con-
sequi: quod reprobant omnes huc vs
quæ scriben. in. d. §. in computatione
vbi post Bal. Salice. Pau. hoc tradunt
Alexan. Iaso. Corn. Iacobi. & Hispa.
d. l. quoniam in prioribus: Arelat. d. l.
generaliter, nume. 128. qui omnes in-
sistunt filium, tunc repelli, vt hēredē
& contra gl. quasi peremptorio fun-
damento nititur, quod emptor tūc
creditor est: regula autē iuris habet,
res alienum legitimā excludere, cre-
ditoresque filijs præferri, iuxta. l. Pa-
pinianus. §. quarta autem. ff. de inof-
fic. testam. Ego autem cōtra scriben.
* puto glo. rectè sensisse, & in hoc arti-
culo vitandam esse vt erroneam &
perniciōsam receptam opin. quæ fi-
lijs magnum in cōmodū, iudicijs au-
tem magnam confusionē afferret:
ideoque dicendum est cum Bart. in. l.
secunda. nu. 7. C. si quid in frau. patr.
& alibi. vt infra, quod si filius ex hēre-
ditate nihil habeat præter legitimā,
poterit totam rem suam à patre alie-

natam vindicare: tūc enim legitimā
à lege non à patre habet, iuxta. l. si ar-
rogator. ff. de adoptio. cum alijs: & in
proposito in legitima filij ex neces-
sitate legis notat Pau. Cast. con. 448.
ad fin. lib. 2. Tho. Gram. decis. 93. nu.
12. Afflict. in. c. si Titius. numero. 16.
ad si. si de feu. sue. cōtr. inter dom. &
agn. essetque lōgè iniquum compel-
lere filium vt dimittat rem suam, cō-
tra regul. l. id quod nostrum. ff. de re-
gu. iur. nec tunc militat obligatio ex
nomine hæredis. nec ratio portio-
nis hæreditariæ, nec. l. ex qua perso-
na. ff. de regu. iur. Alibi autem in cō-
mentarijs de inofficioso testamēto,
latè tractam⁹, an legitima filij sit quo-
ta bonorum vel hæreditatis. & de ef-
fectibus huius in spectionis. Nec ob-
stat argumētatio quæ scrib. de cepit,
vt glo. iniquè improbarent: fateor e-
nim emptorem tunc creditorem cē-
sendum, fateorq; prius deducendum
res alienum quàm legitimā: sed hæc
consideratio id tantum euincit vt fi-
lio rem suam vēdicante, emptori de-
tur actio ad pretium & interesse eui-
ctionis, solutioque emptori faciēda
hæreditate; eandem minuat, & con-
sequenter legitimam filij postea de-
ducendam: atq; ita regulæ iuris ser-
uantur, vt res alienum deducatur an-
te legitimam, filiusque re sua nō pri-
uetur, cum à patre ex hæreditate ni-
hil habeat & sic absque perplexitate
in iudicio ius suum vnicuique redde-
tur, cum ex communi traditione, in-
gens oriatur confusio: adeo quod in-
signes viri Cast. & Fulgo. in. d. l. cum
à matre, ad si. fateri videantur, se nō
percipere; qualiter exemplū in hoc
fingi possit in filijs. Ex quo iam sequi *
tur filiū nihil præter legitimā haben-
tem, indistinctè admittendum ad vē-
dicandam rem suam, secūdum Bart.
vbi sup. & in. l. filius fa. §. cum pater, in
fi. ff. de

fi. ff. de leg. 1. & ibi Ang. & Cum. nō tantum quando maiorum suorum fuerint aliunde interesse præcedat: vt pungebat solus Albert. in. d. §. in computatione, col. 2. versic. si autē, & prope fin. d. col. ibi, [nisi sua interfit:] præ posterē citans specialem decisionem minorum, de qua in. l. si in emptione. 35. ff. de minorib. hinc. etiam confirmo quod in simili scribit. Afflict. in. c. 1. numero. 6. an. agna. vel si. qui opinionem suam parū fundabat, nec obstantibus respōdebat. Hinc verius
 * puto contra omnes in dictis locis, gl. in. d. §. in computatione, non esse contrariam ijs quæ dixerat. d. l. cum à matre, atque fortasse ob id insignis Bar. in. d. §. in computatione, non tam acerbè gloss. reprehēdit. similiter Pau. Cast. in dict. l. cum à matre, ad fi. sentire videtur gloss. non sibi contrariā in hoc fuisse, & eādem Bar. vbi suprā securè probat id quod gloss. voluit. Aliud etiam memoratu dignum cōse-
 seo in his, contra id quod communiter ex scriptis nostrorum, colligi posset, quod si filius facto inuentario cū alijs hæredibus, succedat vltra legitimam, non semper teneatur vel repellatur à vendicanda re sua pro quantitate vel emolumento, vt Doct. indistinctè scribunt in casu inuentarij: Sed potius dicendum vt attendatur portio quotitativa vel quantitatiua (iuxta terminos scrib.) pro vt filio vtilius fuerit: nam ante ius nouum quo inuentarium fuit introductum, attēdebatur quota hæreditatis, non quātitatis & ex portione dimidia vel tertia hæreditatis, repellabatur filius aliusque hæres à simili quota rei suæ, licet valor vtriusque quoræ inæqualis esset, secundum glo. & scrib. in. d. l. cū à matre, vt sup. diximus. Quæ cōputatio etiam hodie, facto inuentario, poterit esse vtilior filio, quā si fiat

respectu quantitatis: & propter rei obscuritatem exemplum sit, si singas hæreditatē longè maioris pretij esse, quam rem filij à patre venditam vt dimidia hæreditatis pluris valeat, quam dimidia rei veditæ: & sic filius habens centum forsan in quantitate portione hæriterig, non repellatur à simili quantitate valoris rei veditæ à patre, sed tantum repellatur pro dimidia vel tertia, similie quota rei: idemq; conducet vbi fuerint quatuor vel quinque heredes, vt filius hæres in. 5. vel. 6. quota, in qua magna quātitas contineatur ob opulentiam hæreditatis, repellatur tantum à 5. vel. 6. quota rei vendite, in qua longè minor quantitas sit: quæ computatio filio vtilissima est. Si autem repelleretur pro quantitate & emolumento, esset manifestum in commodum, quia quantitas portione hereditariæ opulentæ, obsorbebit valorē totius rei de qua filius agit: quod sensisse videtur Albe. in. d. §. in computatione, col. 1. in fin. nec alius aduertit, magisque omnes indistinctè loquentes contradicere videntur: quod efficaciter probatur, quia ius nouum intro duxit inuentarium in fauorem heredum, non autem vllō pacto tollere intēdit beneficium iuris diuidētis obligationem pro portionibus hereditarijs, vt constat ex. l. si. C. de iure delib. igitur non debet in odium retorqueri, iuxta iuris regu. quod magis fulcitur ex doctrina. l. C. in. l. 3. §. si emancipatus. ff. de bonor. poss. cōtabu. ibi, [quo magis admittatur, nō quo minus:] sicut igitur ante ius nouū fiebat cōputatio ex portione hæreditaria, nō ex quātitate portione, idē hodie dicendum est quādo filio alijs heredi vtilius fuerit, nec tūc fit in iuria creditori, cū ius suū ab hæredibus consequi possit iuxta. l. 4. ff. fa-

Q 2 mil.

米

81 *Et autem regula ut hares non ad-*
mittatur contra factum defuncti, am-
pliatur. 1. ut vides in. d. l. cū à matrē,
etiam si res alienata à defuncto erat
ipsius heredis, quod postea succedēs
nō potest alienationē rescindere, ut
ibi, & in. l. 13. C. de reb. alie. & in. l. fi-
lium. 3. r. ff. de libera cau. Vnde non
oportuit dubitare Bart. in. l. cū vit. ff.
de vscup. nec debuit variare glo. in.
l. si ab eo. C. de libera. caus. maximē
cum ita apertē probet text. in. l. 1. in
prin. ff. de except. rei. vend. ibi, [sed
& si dominus fundi hares vendito-
ri existat.] Ampliatur. 2. etiā si defun-
ctus nō teneretur de euictione, quia
ita conuenitum fuisset, vel emptori,
scienti rem alienā vēdidisset, ut vulg.
glo. recepta in. d. l. cū à matrē, scribē.
in. d. §. in computatione, & commu-
nis opinio, ut patet ex supra allega-
tis, asseritq; Tiraq. lib. 1. de retract. §.
1. gl. 9. nu. 47. Socin. nepos, in. l. 4. §. Ca-
to, nu. 221. Fulgo. conf. 67. col. 2. Am-
pliatur. 3. contra Pau. Cast. in. d. l. cū
à matrē, ut sup. tradidi. etiā si defun-
ctus vēderet exprēsim nomine filij
vel alterius qui postea fuerit hares,
ut melius colligitur ex gl. & Bal. ibi,
traditq; Hispa. in. d. l. quoniā in prio-
ribus, 17. ampli. Carol. Ruyn. d. conf.
42. lib. 5. vbi eleganter explicat, Pau.
nō cōtradixisse, nisi cum defunctus
vēdiderat nomine filij: tūc enim pu-
tabat Pau. vēditionē fieri lege resi-
stēte, ideoq; filiū licet heredē admit-
tendum contra alienationem: quod
dicere non potuit vbi simpliciter res
alterius vēdita fuisset à defuncto, cū
vēditio rei alienę magis valere, q̃ cō-
tra le

tra legem fieri dicatur, vt in l. rem a-
lienam. ff. de contrah. empt. Amplia-
tur. 4. regula. d. l. cum a matre, cum si-
mil. vt procedat etiam in heredibus
& successoribus primi heredis, qua-
si sequentes censeantur etiam hære-
des defuncti, qui re alienauit: quod
etiã in feudalibus tradit Sigism. Lo-
fred. conf. 1. nu. 169. & seq. & Socin.
Nep. con. 108. nu. 41. lib. 2. & Cardi.
Parisi. conf. 16. nu. 38. lib. 2. Bertran.
conf. 8. nu. 2. lib. 3. Cur. iun. conf. 171.
nu. 8. & prius consuluit Pau. quem se-
quitur Boët. decisio. 23. nu. 20. tradit
Ruyn. referens plures, conf. 108. nu.
12. lib. 5. Idque suadet ex regula il-
la antiqua de qua in l. fina. C. de hæ-
red. instit. & l. qui per successorem.
155. ff. de reg. iur. vbi latè Cagnol. &
Rip. in l. 1. ff. de vul. & p. Bellon. li.
4. suppu. c. 16. Alcia. in l. hæredis ap-
pel. 65. de verb. sign. Tiraq. in lib. de
mortuo saisit. 2. parte. 5. declarat. que
memorasse oportuit, ne quis decipia-
tur ex Dec. in l. hæredem. nu. 8. iun-
cto. num. 4. ff. de reg. iur. quem sequi-
tur Tiraq. de retra. conuen. §. 1. gloss.
6. nu. 19. in fin. Ampliatur. 5. ex tradi-
tione And. Ifern. & feudistarũ, quod
etiam hæres alienantis feudum, non
possit rescindere alienationem licet
prætendat illud sibi deferri citra vo-
luntatem alienantis. vt tradũt Doct.
allegati in proxima amplia. vbi plu-
res referunt. & Bal. in c. 1. §. hoc quo-
que col. fi. nu. 20. de success. feu. Alex.
conf. 28. lib. 5. & Ruyn. conf. 1. nu. 3.
lib. 1. & cõf. 42. nu. 12. eod. lib. & con.
25. nu. 11. lib. 2. Afflic. libr. 3. constit.
rub. 5. nu. 9. Crot. in §. diu. nu. 146. &
ibi Loaz. nu. 19. Curt. de feud. 4. part.
nu. 148. & 152. & alij per Tiraq. de re-
trac. ligna. §. 1. glo. 9. nu. 49. Ex ea de
pac. nu. 227. sed in hoc mire variant.
scrib. vt inf. Ampliatur. 6. in reb. etiã
familia relictis, alicharique prohibi-

tis: hæres enim alienantis non potest
venire contra alienationem, quãuis
successio tunc sibi deferatur ex dis-
posit. primi instituentis: hoc probat
apertè tex. summè notadus in l. filius
fa. §. cū par. ff. de leg. 1. vbi excluditur
filius hæres, admittiturque filius ex-
hæredatus: & ita notant Bar. Alberi.
Angel. Cuman. Imo. Paul. idem sen-
tit Bar. in l. pero. §. prædium, in fin. ff.
de legat. 2. & ad hoc illum text. dicit
singul. Hispan. Xuar. in d. l. quoniã
in priorib. 17. amplia. fol. 16. col. 4. Cõ-
tra quem tex. loqui videtur alibi plu-
res Doct. vt proximè deducam. Am-
pliatur septimò. d. l. cum a matre, &
regu. sup. tradita, etiam factò inuen-
tario: nam quatenus bona heredita-
ria sufficiunt, confunderetur actio hæ-
redis, nec ei permitteretur impugnare
factum defuncti: quia inuentarium
tantum prodest ne teneatur ultra vi-
res hereditarias, vt colligitur ex scri-
bent. in dicto paragrapho in compu-
tatione: notat Roma. conf. 18. nu. 4.
Fulgo. conf. 67. col. 2. Et tanquam re-
ceptum tradit Dec. in l. debitori, nu.
20. C. de pactis, citans Imol. & alios:
idem Dec. & Cagnol. in l. ex qua per-
sona. ff. de re. iur. Alex. conf. 30. nu. 7.
lib. 6. Afflic. lib. 3. constitut. Rub. 5.
nu. 9. Boët. decis. 23. nu. 20. Soci. nep.
cõf. 168. nu. 42. lib. 2. Aymo. Crauet.
conf. 225. nu. 12. Hiero. Grat. conf. 9.
nu. 18. lib. 1. & ita multorum allega-
tionem videtur bene intelligere. Ex
ea de pact. nu. 227. vers. ita sublimita-
tio. Quod notabis cõtra errorẽ mul-
torum qui putant inuentarium ad
plura prodesse, quàm herba teotho-
nicam: atque inde erroneè tradunt
factò inuentario: admitti hæredem
cõtra factum defuncti: in quo erro-
re fuerunt non rarò graues Doctor.
Cardina. Parisi. conf. 100. num. 8. &
9. lib. 4. Ias. conf. 56. colum. 5. versu.

Pin. de Bon. Mat.

quarto responderetur, lib. 3. Rayn. cōf. 38. numero. 15. & nu. 21. & consil. 47. nu. 9. lib. 1. Anto. Rub. consil. 84. nu. 7. Cauendum etiam est in hoc à varietate Dec. consil. 185. vbi malè resoluit in fine. nu. 5. cauendum magis à Curt. de feud. 4. par. nu. 148. vbi incantè solo inuentario facto, permitti putat hāredi venire contra factum defuncti. Inde cauebis etiā ab Alex. Consil. 32. ad fin. nu. 5. lib. 3. ibi, [sine beneficio inuentarij:] cauebis etiam à Thom. Grāma. decis. 93. nu. 10. vbi deterius loquitur.

82. Ex prædicta regu. & ampliacionib. (antequā veniamus ad limitationes) inferunt aliqua nō negligenda: & 1. inferitur ampliatio ad reg. l. vendicāte. ff. de euictio. quā loquitur de alienante qui ex noua causa effectus dominus volebat rescindere alienationem eumque lex excludit, vt procedat etiam, vbi rei dominus succedit alienanti: licet maior ratio excludat ipsum alienantem, vt dicebat Ioān. Imol. in l. cum vlr. numero. 5. versic. & sic iustus. ff. de vsucap. hāc duo tamen ex præceptis iuris æquantur in proposito, vt constat ex dicta. l. cum à matre: & leg. 3. C. de reb. alien. & ibi glo. & l. filium. 3. ff. de liber. cau. melius in l. 1. in princi. & vers. 1. ff. de excep. rei vend. Inferitur. 2. cōtra illa iura receptāque sententiam loqui Ale. in l. filiusfa. §. diui, ad fin. ff. de lega. 1. dum scribit, heredem non repelli ab impugnādo facto defuncti, nisi quādo veller admitti iure hāreditario: secus si iure proprio vel aliunde habito. Verius enim est ex illis legib. gloss. & communi sententia, hāredem indistinctè excludi: & ita cauēdum est à Tiraq. bis decepto. li. de retrac. ligna. §. 1. glo. 9. nu. 32. in fin. & ab eodem in fine eiusdem libr. 1. nu. 163. Sed magis caueas à Pau. Cast. in l. Lu

tius, in fi. ff. sol. matr. Cauebis etiam ab in signi Dec. consil. 445. nume. 55. versicu. sed respōderi: ostēditur hoc etiam ex gloss. & communi sentētia, de qua sup. latissimè diximus, de filio hārede patris qui rem eius alienauerat: & tamen filius repellitur in totum si solus succedit. vel pro portione hēreditaria, iuxta supr. resoluta. Et ita cauebis à Ias. consil. 56. colūna. 5. versic. secundo, lib. 3. & eodē errore contra hāc iura loquitur Crot. in l. si is qui pro emptore, nu. 11. vers. 2. Inferitur. 3. ex eisdē iuribus & maximè ex adductis suprā in. 6. ampli. errasse aliquando graues Doctor. asserentes hanc regu. non procedere in bonis, de quibus defunctus alienans non poterat liberè disponere: quod pater, cū illa iura id statu nati. in rebus alienis, & in bonis alienari prohibitis familiæque relictis, in quibus prohibetur alienatio, & successor non capit à proximo possessore, sed à primo instituyente. l. vnum ex familia. §. 1. ff. de leg. 2. l. 3. ff. de interdict. & re leg. cum alijs: & tamen in eisdem heres alienas, qui suo iure suo cessurus erat, non auditur contra factum defuncti, vt constat ex illis iuribus, maximè ex dict. §. cum pater. l. si huiusfam. ff. de lega. 1. Et ita liquet, cōtra illa iura respondisse Panor. & aliū Doct. inter consilia Paul. Cast. con. 197. nu. 1. versic. tamen illa regula: & versicul. adeò quod non potuissent: lib. 2. Ecceodē errore labitur ipse Pau. Alex. Ias. Corn. quos refert & sequitur diligēs & doctus vir, Aymo. Craue. consil. 110. nu. 7. & Thom. Gram. decis. 93. nu. 11. & sequen. nec bene sensit Grat. con. 91. nu. 36. lib. 1. malè citans Soci. Inferitur. 4. ex dictis iuribus hanc regul. procedere in bonis alienari prohibitis, tam ex cōtractu, quā vltima voluntate, in omnibus enim

par ratio est, ut hæres alienantis non audiatur contra alienationem, & ita patet non recte respondisse ingenio sum Ruyn. consil. 112. libr. 4. vbi nu. 13. præpostera subtilitate conatur cauillari text. in dicto paragrapho cum pater. l. filiusfam. ff. de lega. 1. contendens eum specialiter procedere in prohibitione ex testamento: cum à fortiori idem magis dicendum sit, in prohibitione ex contractu, hæc enim non tam potens est: illa autem magis impedit alienationem, facilioreque acquisitionem præstat vocato: secundum Bart. & omnes in. d. l. filiusfam. §. diui. Bartol. & omnes in. l. si ita quis. §. ealege. ff. de verb. oblig. Inferitur quinto ad intellectum textum in l. Seia. 73. ff. de enic. ibi, [proprio, non hereditario:] videretur enim ea. l. ob stare multis iuribus supra adductis: confirmareq; multorum dicta supra confutata, eiusque colore poterat aliquo qualiter se excusare. Alci. in. d. §. diui. ad finē, & alij quos citauimus in. 2. 3. illati. proxi. & ita ex illa. l. bis deceptus fuisse videtur Tiraq. in. d. lib. de re. tra. ligna. sed ex alijs iuribus apertissimis & iuris rationibus intelligi debet. l. illa, ut nec ex iure proprio, vel aliunde habito audiatur hæres contra alienationē defuncti. oportet enim iura iuribus concordare: nec vno verbo obiter prolato iuris reg. derogari igitur ex illis verbis non sentit. l. C. posse heredem iure proprio admitti contra alienationem defuncti: sed eo admissio exprimit, quatenus succurratur emptori euictionē passo. hoc enim principaliter tractat. Sequitur autē euictio intelligi debet, quia conuentus exceptionē non opposuit ex regu. d. l. non vendicantem & l. eū à matre, cū similibus de quibus supr. & ita bene explicat gl. ibi colligitur, que ex alijs legibus dicentibus, esse

tunc electionem conuento, vel excipiendo cōuentum repellere vel euictionem pati, & de euictione agere ut inquit tex. in. d. l. tertia. C. de reb. alien. Quod si in istis ex verbis. d. l. Seia. ibi, [iure proprio, non hereditario cōtrouerfiam facere posses,] faciliore spondetur esse differētiā inter ius proprium & hereditariū: quia si res erat heredis non potuit acquiri dominium emptori causam habenti à defuncto non domino: quoad heredem verò exceptione repellendum ex hac regu. par ius est in vtroq; casu. ut colligitur ex traditione Bal. & aliorū in. d. lege cum à matre ex. l. prima. ff. de excep. rei vend. & specialiter ad dictam. l. Seia. tradit. Salic. in. d. l. tertia. C. de rebus alien. idque consonū est iuris principijs. Inferitur sextō ad emphyteosim à patre alienatam, quam filius hæres velit reuocare, dicens forte ex tenore concessionis ad se pertinere: de quo per Lindou. Goza consil. 75. in specie autem contra hæc iura receptamque sententiam respondisse videtur Soci. consil. l. col. 2. numero. 4. libro primo. cum inquit, filium heredem posse rescindere alienationem vel renuntiationem à patre factam: maximè cum loquatur, quando pater erat primus qui acquisiuit emphyteosim, eamque ipsi domino vel eius consensu alienauit in quibus terminis filius heres magis repellit, ut infra circa feuda. Nec obstat ratio Soci. arguentis, filium suo iure, non hereditario tunc venire, quia & suo vel aliunde non admittitur heres contra factum defuncti per iura illa expressa, ad que Soci. debuisset aduertere. Inferitur 7. aliquando ad tenebras ferri bene in materia feudali: in qua deprehenditur, mira dolendaq; confusio, ut non tantum alij alijs ubique, sed iidē sibi ipsis sepius aduersent quod

Q 4 colligi-

Pin. de bon. mater.

colligitur ex Iser. Bal. Afflict. & alijs scriben. in consuetudinibus feudo-
rū: ex Curt. & alijs in tractat. eiusdē
materig. ex Alex. Ias. Deci. Rui. Curt.
Rub. Sigim. Gra. in consi. suprā cita-
tis, & alijs citandis. Qui omnes me-
minisse debuissent text. in dicta. l. fi-
liusfam. §. cum pater. ff. de leg. 1. ni-
hil enim aptius adducere potuissent
ad bona vinculo restitutionis affe-
cta, maxime cum tex. ibi agat etiā de
filio exheredato: & ipsi nō adducen-
tes illū. §. tractent quæstio: an filius
exheredatus excludat à feudo. Cur.
de feud. 3. par. nu. 6. & sequēt. sed hoc
de feudis & maioratu post limitatio-
nes adducemus.

83 Pro maiori ornatu & utilitate. d.
reg. & d. l. cum à matre, notāda sunt
aliq̃ue limitationes: quarū. 1. esset ex
opinione Paul. ibi, cuius authoritas,
colorataq̃ue argumenta, nō paucos
decipere possent. Sed cōtrarium ve-
rius esse, probauimus ex gloss. & Bal.
ibi, cū Caro. Ruyn. & Hispan. Xuar.
vī suprā in ampliationibus. Limita-
tur. 2. ex text. difficili in. l. si seruo. 26.
ff. qui & à quibus vbi libertas seruo
alieno data non confirmatur, etiam
si manumissor domino serui hæres
extiterit: qui textus, grandem diffi-
cultatem fecit Accur. & Plumbi. ibi
videtur enim repugnare iuris ratio-
nibus. Ideoque Bar. in. l. cum vir. nu.
7. ff. de vsucap. dicit difficilimum es-
se contrarium. d. l. ad alia iura. Et ibi
laborat Cuma. nu. 5. Imo. eod. nume.
Bald. in. d. l. cum à matre, numero. 9.
versū. quia loquitur: circa quod labo-
rat etiam glo. in. l. si ab eo. C. de liberi.
causa. In qua difficultate cogitabā di-
ci posse. d. l. non esse contrariam deci-
sioni. l. filium. 3. 1. ff. de liber. causa, &
d. l. si ab eo. In his enim iuribus: nec
iure proprio, nec hereditario quis au-
ditur contra libertatē datā ab eo,

cui heres est: quod non negat. d. l. si
seruo: sed tām dicir libertatem nō
ided cōfirmari. Nec repugnat vt ma-
numissus liber nō fiat: quæstio tamē
seruitutis moueri nequeat à manu-
mittente vel eius hærede, quicquid
glo. Bar. Bald. & alij contra sentiant.
In his enim exceptio datur ad repel-
lendum heredem agentem, eum uē
qui alienauit vel manumisit: ne quis
eorum veniat contra factum suum,
vel defuncti, non tamen dominium
prorsus aufertur ab eo, cuius erat, vt
tradit Pau. Castr. in. l. rem alienā nu.
7. ff. de pign. acti. nec mero iure actio
impeditur, vt probat dict. l. prima. ff.
de except. rei vendi. l. Seia. 73. ff. de
eucti. Et eodem modo cōciliabitur
regu. dictę. l. cum à matre: cui (sic in-
telligendo) non aduersatur dict. lex.
si seruo quā ita necessariō accipi-
mus ob dict. l. filium: & d. l. si ab eo, ar-
guendo à fortiori: quia magis repelli
debet idem manumissor succedens
domino, quam dominus succedens
manumissori, iuxta tex. in dict. l. rem
alienā. antep. ff. de pignor. actio. Li-
mitatur. 3. ex text. notabili. & diffici-
li in dict. l. rem alienā. 41. versicu.
non est idem: vbi text. negat credito-
ri actionem pignoratitiam in re hæ-
redis à defuncto obligata. Ex qua. l.
Pau. Castr. in. d. l. cum à matre, num.
4. versicu. [nec obstat:] colligit diffe-
rentiam inter obligationem perso-
nalem cum exceptione, & ius reale.
Sed meminisse debuit, quod in pi-
gnore & iure reali, contra d. l. rem a-
lienā, stare videtur. l. si Titio. ff. de pi-
gnor. In quibus cōciliandis laborāt
gl. & scribē. ibi & Alc. lib. 7. par. reg. c.
14. & nouissimē Connanus. lib. 4. fo.
290. & Duaren. lib. 2. disput. cap. 4. à
quo caue dum scribit. d. l. rem alie-
nā esse Papiniani, cui aliquid additū
putat à Modestino in. dict. l. si Titio:
idque

idq̄ conijcit innouatū fuisse post tē-
 * pus Papiniani. Sed. d. l. Pauli est, vt in
 dicant libri communes & emēdati
 ad exemplar Florētinum. Paulus au-
 tem & Modestinus (vt colligitur ex
 historia iuris) æquales fuerunt, vter-
 que Papiniani discipulus. Attamen
 ex ea. l. colliges, magis quem teneri
 ad cōseruandum factum proprium;
 quā defuncti, cui hæres est, pro
 Imol. in. d. l. cū ver. num. 5. versic.
 [& sic iustius:] inde etiā limitabitur
 regu. l. hæredem. ff. de regu. iur. & l.
 cū hæres. ff. de diuer. & tempo. præ-
 scrip. ad aliaque multa iura tempera-
 mentum infertur. Limitatur etiam
 dict. l. varijs modis per Iasō. conf. 7. li-
 bro. 3. Grat. conf. 91. ex numero. 25.
 lib. 1. & Thomas Grammat. deci. 93.
 ex numero. 10. Aymon. confil. 200.
 numer. 7. quorum plura dicta repro-
 bavi suprà in ampliacionibus & illa-
 tionibus. Sic etiam reprobaui aliam
 limitationem Ruyn. cōf. 12. nu. 13.
 libr. 4. Ideo tales limitationes sigilla-
 tim non exprimo: Limitatur. 5. d. l.
 vt non procedat in præscriptione re-
 rum feudaliū vel similium, quæ suc-
 cessoribus ex tenore cōcessiōis de-
 feruntur. Tunc enim præscriptio cō-
 pleta contra vnum, nō excludit eius
 hæredem, cui citra ius hereditarium
 successio feudi vel maioratus defer-
 tur: quia tunc non venit cōtra factū
 defuncti, nec militat ratio. d. l. cū à
 matre vt eleganter tradit Rip. in. l. fi-
 liusfam. §. diui. nu. 116. ff. de leg. 1. de
 quo scribo plenius in authen. sequē.
 Limitatur. 6. quando verē datur cō-
 uentio & factū defuncti, secus vbi is
 simpliciter consensit: quia tunc non
 impeditur hæres, veniens saltim non
 iure hereditario, sed aliudē, vt notat
 Fulg. quem Ias. sequitur, in. l. quoties
 C. de fideicom. idem Fulgo. conf. 67.
 col. 2. ad finem: sed prius Balin. c. 1. §.

ignota

hoc quoque ad fin. nu. 20. de succes-
 feud. Afflic. in. c. 1. nu. 35. qui succes-
 tenean. Curt. de feud. 4. par. nu. 152.
 & alij quos citat Tiraq. de retra. lign.
 §. 1. gl. 9. nu. 54. Limitat. 7. per Carol.
 Ruyn. cōf. 42. nu. 17. lib. 1. vbi cū nō nul-
 lis asserit, q̄ hæres possit venire cōtra
 factum defuncti, qui taxatiuē promi-
 serat de facto suo, quod maiorem in-
 daginem exigit, ex traditis ab Alex-
 Aretin. & Iasō. in. l. stipulatio ista ha-
 bere licere, in princi. ff. de verborum
 obligationibus. Molinæ. ad Alexan.
 conf. 18. ad fin. lib. 5. de quo alibi agi-
 mus ad intellectum text. in dict. l. sti-
 pula. ista, & l. si necessarias. §. de ven-
 dendo. ff. de pigno. act. l. non solum.
 §. tale. ff. de libe. lega. pro Ruyno au-
 tem facit Bald. in. l. qui se patris, nu-
 mu. 12. ibi, [de se tantum.] C. vnde li-
 ber. Limitatur. 8. secundum Bald. in
 dicta. l. cū à matre, num. 4. in fin.
 ne procedat in actu defuncti ex quo
 non descēdit obligatio in hæredem:
 ad quod extollit gloss. in. l. quæritum
 §. fin. ff. de preca. quæ aliud dicit, ibi-
 que eam notant Alber. & Ange. Sed
 limitatio hæc Bald. nihil noui nobis
 adfert, id enim est quod quærimus
 quando obligatio non afficiat hære-
 dem. Limitatur. 9. ex tex. in. l. Lucius
 39. ff. solut. matrimo. vbi gloss. eam. l.
 expendit ad limitationem regu. di-
 ctæ. l. cū à matre, ne procedat quan-
 do ex facto patris alteriusue defun-
 cti, non resultat actio vel exceptio:
 tunc enim hæres admittetur con-
 tra tale factum defuncti. Et ita exem-
 plificabitur obscura traditio Bald.
 proximè relata: ad hoc inquit Paul.
 num. 3. in dict. l. Lucius, gloss. ibi vt
 singul. semper commendari: eamq̄
 extollit Hispan. dicta. l. quoniam in
 prioribus. 7. amplia. fol. 18. colum. 1.
 Omissa autem varietate glos. Barto. *
 & Cuman. ibi, (quam Alexand. ibi

Q 5 sup. l.

Pin. de Bon. Mat.

sup. l. præced. refert, nec satis compo-
nit) aduertendum est, quod in ea. l. pa-
ter contrahebat sponsalia nomine fi-
lij, & sic nec filium nec se obligabat:
non filium, quia is actus personalem
consensum exigit: nõ se ipsum, quia
nihil suo nomine faciebat, nec de se
promittebat. Nurus etiam alijq; con-
trahentes nihil de patre cõqueri pos-
sent, cum videant rem totã a consen-
su filij pendere: & sic est casus longè
diuersus à materia alienationis & d.
l. cū à matre, quia in alienatione rei
propriæ vel alienæ, datur obligatio
& ius euictionis: iuxta totum tracta-
de euictio. & l. stipulatio ista, cum. §.
1. & sequen. ff. de verborum obliga-
tio. Limitatur. 10. quando actus esset
nullus vt faciens contra eum venire
posset, ita enim admittetur hæres,
quia cessat dispositio. d. l. & iurium si-
milium, nec magis debet hæres repel-
li quam originarius faciēs, vt sentiunt
gl. Bal. & alij, in. d. l. cū à matre, per
l. quemadmodū. C. de agric. & censit.
notat Aret. conf. 123, ad fi. num. 7. So-
cin. conf. 79. nu. 47. libr. 4. Grat. conf.
91. num. 25. lib. 1. Ex ea de pact. num.
229. Curt. iun. conf. 175. nume. 10. in
fin. Tho. Gramma. decisio. 93. nume.
8. & 9. vbi alios refert, Afflic. decisio.
240. num. 8. & lib. 3. constitu. Neapo.
Rub. 5. num. 7. & in cap. 1. §. si Titius,
nume. 15. si de feu. fuer. controuer.
Quod tamen fallit aliquando vt vi-
dimus sup. quādo pater vendit rem
filij prohibente hac legē, & tamen fi-
lius hæres repellitur, secundum glo.
& receptam sententiam. Limitatur
11. d. regu. excludens hæredē, vt pro-
cedat tantum proportionē hæredi-
taria, secundum ius antiquum & nõ
nũm non facto inuentario: iuxta ea
quæ vtiliter sup. resoluiimus. Hodie
autem facto inuentario etiam si vni-
cus hæres sit, nõ tenebitur ultra vires

hæreditarias. l. fi. §. & si præfatā. C. de
iure delib. hoc enim inducit inuen-
tariũ secundũ. Bar. & omnes, in. §. in
cõputatione eiusdē. l. & scrib. sup. ci-
tati, in. 7. amplia. tradit. Bar. in. l. cū
vir. nu. 14. ff. de vsuca. dicit cõmunē
opi. Afflic. in prelud. feu. nu. 176. Syl-
cõf. 15. nu. 36. Limitatur. 12. in casu. l.
2. C. si quid in frau. patr. vbi patron⁹
hæres libertij reuocat alienata in frau-
dē sui: & Bar. ibi per eā. l. limitat hac
reg. ne procedat quādo hæres succe-
dit ex necessitate iuris, prout ibi pa-
tronus. Idēq; in filio respectu legiti-
mæ, secundũ Bar. ibi, nu. 7. Bar. in. l. fi-
liusfam. §. cū pater. ff. de leg. 1. Bar.
in. l. Titia. §. Imperator, nume. 4. ff. de
lega. 2. Ias. in Authen. vnde si parens,
nume. 2. de inoffic. testa. licet Bald. &
aliqui. d. l. 2. varient, intelligentes eā
l. specialiter in patrono quod supe-
rius reieccimus: & ita colliges ex Pau-
in. l. 2. num. 3. C. de inoffic. donat. ex
eod. Paul. conf. 448. ad fin. lib. 2. Iaso.
conf. 7. nume. 8. versicu. tertio, libr. 3.
Curt. Seni. condi. 1. ad fin. Grat. con-
fil. 91. num. 35. lib. 1. Thomas Gram-
decis. 93. numer. 12. Ex quibus patet
receptius esse dict. l. secunda, non spe-
cialiter procedere in legitima, patro-
ni, contra Xuar. in dicta. l. quoniam
in priorib. 7. Amplia. fol. 20. col. 1. ver-
sicul. ego: contra Rubē. in dict. §. Im-
perator, nume. 206. In quem sensum
pro Barto. expendo text. notab. in. l.
dotale. 13. §. finalt. ff. de feuda. dora:
cuius decisio memorabilis est, cum
eo tempore non esset beneficium in-
uentarij. Eandem. l. secundam, no-
tant alij, vt hæres rescindere possit
quod defunctus fecit in eius frau-
dem; & ita Molina. in consuetudi.
Parisien. §. octauo, gloss. tertia, nu-
mero. 22. Tiraquel. de retract. ligna.
§. primo, gloss. nona. numero. 57. Ex
quorum assertionē nouē posset in-
telligi

telligi ratio tex. quem ipsi adducere debuerunt, in l. si ita quis. §. ea lege. ff. de verborum obligationibus, qua tenus l. C. ibi indistinctè habet, hære dem admitti contra alienationè rei quam defunctus distraxit, aduersus prohibitionem olim impositam ab ipso hærede: quod Iaso ibi intelligebat pro portione hæreditaria tantū, textus verò simpliciter loquitur. Limitatur. 13. ex tex. difficili in l. final. C. de euictio. vbi hæres eius qui fide iussit in venditione, agit efficaciter contra emptorè, cum fideiussor ipse repellendus esset, iuxta l. exceptione. 11. C. eod. Et ita admittitur hæres, cū defunctus repelleretur: quod agnosceat gloss. sed rationem non assignat, in di. l. cum à matre, & l. 3. C. de reb. alien. difficile autem erit rationem assignare, cum repugnent iura hanc regu. probantia, & idè gloss. variat in di. l. fin. & Bar. ibi dicit eam l. sing. & alibi se eam nescire: & ita etiam Bal. ibi eam l. mirabilem dicit, & de ea cogitandum fore: & ita Ias. in l. 2. §. ex his, numer. 3. ff. de verb. obligat. dicens ex ea lege limitari l. vendicatem. ff. de euictio. eadè què l. extollit Ias. in l. legatarius pro parte, numero 2. ff. de legat. 1. eam dicit singu Alex. in l. si mihi & tibi, ad fi. ff. de leg. 1. mirabil. appellat Bero. in c. si quis præsbyterorum, num. 41. de reb. ecclæs. notab. Deci. consil. 185. singu. Crot. in l. si is qui pro emptore num. 11. Curt. iun. consil. 155. num. 10. Eandem verò l. ad contrarium eius quod dicit, incautè citat Afflict. libr. 3. & Rubr. 5. numero. 9. Circa rationem verò & intellectum illius l. variarunt antiquiores, vt colligitur ex gloss. ibi præmebantur enim difficultate regule, quæ nimis aduersatur, iuncta l. exceptione, & l. si ob causam, eodem titulo, ibi, [vel qui in eius locum suc-

cessit: nec valet ratio Petri & Cyni] * quos referunt & sequuntur Alberici, Salicetus, & Fulgositus in dicta l. final. qui dicebant fideiussorem tunc non audiri, quia consensit: hæredem autem audiri, quia non consensit, idè què sequitur Baldus in dicta l. cum à matre, numero quarto, Salicet. dicta l. tertia. C. de reb. alien. Fulgosit. d. l. exceptione, & consil. 67. col. 2. ad fin. Quæ ratio satisfacere nō potest, iura enim quibus hæc regu. probatur, apertè loquuntur vbi defunctus consensit, hæres autem nullo modo: atque ita solus consensus defuncti, excludit hæredem nunquam cōsentientem, contra eos. Minus placere potest quod inquit Fulgosit. in d. l. exceptione: & d. consil. quod fideiussor non tenetur de euictione, sed ex consensu nihil enim refert inter hæc, maxime cum d. l. exceptione, in si. apertè contradicat, probas fideiussorem * tunc de euictione teneri. Videretur igitur aliquo colore dicendum ultra Doct. esse diuersam rationè inter venditorem & fideiussorè: venditor enim rem vt suā vendit, vnde nec ipse nec hæres debet rem ab emptore auocare: quia esset euidēs repugnātia, quæ semper vitāda est, fideiussor autè accedit pro interesse, secuta euictione, & rem non suā esse magis fateri videtur, vnde eius hæres facilius ad re vendicandam admittitur. Id autem cum temperamento, vt tunc non admittatur hæres iure hæreditario, si al legaret re fuisse fideiussoris cui ipse successit, sed tantū iure proprio, vt probat ea l. glō. Ange. Salic. & Fulgosit. ibi idem Fulgosit. in d. consil. vbi alia tērat, parum tota ad eam l. Limitatur. 14. per Corn. eod. 301. nu. 10. & l. lib. l. vt procedat, quando defunctus vendidit nomine suo, secus si nomine eius cuius res erat, idq. sine mādato: licet

licet enim dominus rei haeres extet venditori, poterit contrauenire, quia alienatio ex defectu mandati fuit nulla, nec venditor, id fecit nomine suo, ut sic maior sit culpa emptoris: quod confirmatur ex dictis supra. 10. limita.

84. Diximus supra hanc esse varietatem scriben. circa materiam feudalem in proposito huius reg. & d. l. cum a matre, ut verè chaos appellari possit. Id. que non tantum inter Doct. & inter pretes, sed etiam penes consuetudines ipsas feudorum, quæ in partem iuris scriptæ habentur, post duodecimum Cod. librum. Quia in re utilis erit labor, maxime Italis, Germanis, Gallis, apud quos frequentissima est materia feudorum: Hispanis etiam utilis erit, quia inde multa inferuntur ad emphyteosim & maioratus, ut infra. Omisissis aut alijs diuisionibus feudorum, præcipua ad propositum est ea, quam Doct. constituunt inter feudum hereditarium, & feudum, quod appellant, ex pacto & prouidentia: ut distinguunt Iser. num. 1. & alij in capit. primo An agna. vel fil. ubi Afflict. num. 13. & in c. 1. §. hoc quoque de success. feud. & in c. 1. §. Titius, ubi Afflict. numer. 5. si de feud. fuer. contro. inter domi. & agnat. tradit Curt. de feud. 1. par. 3. q. numero. 19. & sequet. Alex. in l. quod dicitur ff. de verb. & in varijs consilijs, maxime consil. 26. nu. 4. & consil. 28. numer. 18. lib. 5. Afflict. lib. 3. Const. Neapo. Rub. 5. nume. 11. & preced. Dec. consil. 390. nu. 5. & consil. 183. Cur. Iuni. consil. 1. numer. 12. & consil. 138. nu. 23. Ruy. consil. 2. nu. 15. libro primo. Gozad. consil. 28. Anton. Capit. dec. cil. 64. numero. 8. Aymon. consil. 197. numero. 5. Parisi. consil. 2. numero. 22. libor. & consil. 5. nu. 2. eod. lib. perspicue Soci. nep. consil. 1. nu. 6. lib. 2. & consil. 76. nu. 79. & sequent. libor.

Afflict. in c. 1. num. 3. & seq. de eo qui sibi & hered. latè Lofred. consil. 1. inter consilia feudalit. Apud quos omnes & plures alibi grandis contentio est circa exempla & effectus huius diuisionis, ut statim deducam. Omnium tamè in eo concors opinio est, ut feudum ex pacto & prouidentia dicatur, quando cõceditur alicui pro se & descendētib. seu conjunctis de familia non facta mentione hereditum: ut autem nihil prorsus maneat pacificum in hac materia, contra hanc receptissimam conclusionem insistit Sylvan. consil. 30. num. 12. & nume. 17. nitens probare, quod etiam tunc dicatur feudum hereditarium. Mirè autem discordant scribent. circa feudum hereditarium: quod tamen à præcedenti crebrius distinguunt in eo, quod hoc dicunt exigere, ut succedens sit haeres, ut per eos omnes ubi supra: sed Bald. in l. cum virum. nume. 21. C. de de fideicom. appellat feudum familiarē, seu de familia, quod omnes ubi supra appellant ex pacto & prouidentia: & cum eo Socin. nep. consil. 114. numero. 10. lib. 2. Ias. in prælud. feud. colum. fin. nume. 128. Pro quibus expendo text. in l. 5. ff. de reli. & sumpt. fun. cuius sunt verba in proposito summe notanda, [familiaria sepulchra dicuntur quæ quis sibi, familie quæ suæ constituit: hereditaria autem quæ quis sibi, heredibusq. suis constituit.] quem text. in materia feudorum debuissent scriben. expedere: in alio autem proposito eum notant Rom. Alex. ut per Ias. in l. cum filio, nume. 88. & ibi Rip. numero. 48. de legat. 1. Nec est text. qui probet receptissimum illud nomen feudum ex pacto & prouidentia, quo Doct. ubiq. utitur, ut fateretur Afflict. in prælud. feud. num. 169. vers. si premittem dum, & nu. 178. versicul. patet, referens ad id Bald.

Ultra

Ultra quos reijciendum omnino vide-
tur illud nomen & differentia, quod
* & feudum, quod hereditariū appel-
lant. non aliunde q̄ ex tenore concessi-
onis id nomen habere possit, & sic
omnia feuda æqualiter appellaren-
tur ex pacto & providentia, cū a con-
cessionis tenore pendeat nomen &
effectus feudi iuxta. c. 1. de duob. fra-
tri. ibi, [propter tenore investitura:]
cum similibus. Ex hoc ergo non &
vere damnatur committitur nomen
illud feudi ex pacto & providentia;
hucusque ab omnibus receptum, po-
tiusque ex d. l. s. appellari debet feu-
dum familiare. Quia tamē eo nomi-
ne utuntur omnes scribentes eodem
nos utemur. ut cōstet tali appellatio-
ne feudi ex pacto & providentia si-
gnificari feudum liberis & cōsangu-
neis tantum deferendum. Quanta au-
tem sit differentia inter feudum hæ-
reditarium & hoc familiare, colligi-
tur ex Bart. Pau. Alexan. in l. si patro-
ni. ff. ad Treb. ex Bar. in l. vi. ius iuran-
di. §. si liberi. ff. de oper. liber. Alex. cō-
fil. 44. lib. 1. latē Afflic. & alij in dictis
locis, & plenē doctēque D. Couarru.
li. resolu. 2. cap. 18.

85. Quæ differentia filijs utilior est in
emphyteosi & in alijs q̄ in feudo in
alijs enim cum descendentes vocan-
tur iure sanguinis tantum fatebitur
omnes scribent. cum Bar. posse filium re-
pudiare hereditatem, retinereq; rem
pro liberis concessam: in feudo autē
mira in hoc controuersia esse circa in-
tellectum. cap. 1. an agna. vel fil. plu-
res enim asserunt, nō posse filium, re-
pudiata hereditate, retinere feudū
etiā pro filijs concessum, & in eo de-
terioris esse conditionis filios, quā
agnatos: qui tunc repudiata heredi-
tate feudum retinebunt, & ita Mar-
tha. Afflic. in dicto cap. numero 1. &
numero 3. qui id ut receptius trades

re videtur, inquit tamen numero 7.
aliquos contradicere: & ita hoc sequi-
tur Antō. Cap. de cōf. 97. num. 2. Lo-
fred. cōf. 1. num. 68. inter cōf. seu.
Soci. nep. cōf. 134. num. 1. lib. 2. ac-
curatē magis Curt. iun. cōf. 155. &
ita intelligit Syluan. cōf. 30. num.
19. ita apertē Barto. in dicto paragra-
pho si liberi. num. 4. ff. de oper. liber.
idque receptius asserit D. Couarru.
d. cap. 18. nu. 4. lib. 2. resol. & Arerin.
cōf. 14. nu. 13. & 14. & verē litera. d.
c. fortissimē iurare videtur hanc sen-
tentiam: dupliciter inducendo. 1. in
princip. dūm text. loquitur in agna-
to, permittēs ei, ut feudum retinere
possit repudiata hereditate. Deinde
in secunda parte in distictē negat fi-
lio vasalli & sic satis videtur loqui in
feudo concessō alicui & familiari. Si
enim esset feudum hereditariū, non
distingueret inter filios, & agnatos,
nec agnatis permitteret ut repudiā-
do hereditatem feudum retineant,
quia secundum traditionem omnium
scriben. in feudo hereditario neces-
sarium est heredis nomen omnibus
succedere volentibus. Idque speciali
cōsuetudine summoq; rigore in feu-
dis introductum videtur: quilibet e-
nim consultus ex ratione naturali, iu-
risque principijs, contrarium diceret:
ideoque gloss. ibi magis insistat, ut
decisio illius text. non trahatur ad
emphyteosim, & alia extra feudum:
idque receptius videtur, ex Afflicto,
ibi numero 57. ex Barto. in dicto. §.
si liberi. numero 4. ex Alexan. in d. l.
quod dicitur, & ibi l. si num. 29. ff. de
verb. oblig. & in terminis tradit Co-
uarru. d. loco. versic. septimū. Inde ca-
uebis ab æquiparatione Bald. in l. 3.
col. 2. C. de fideicom. Sed eum in feu-
do concessō alicui & liberis, citra no-
men heredis, durissima foret decisio
illius cap. & filios inique gravaret, si

cos

eos inuitos hæredes faceret, cōtrariū
intelligunt & probant quamplures
alij scribent. adeo vt hæc videatur re-
ceptior opinio. Ita enim Bal. in dict.
cap. An agna. num. 8. & Aluar. num.
9. Præpos. nu. 6. vers. 6. lim. Jacob. à S.
Georg. de feud. verb. & cū pacto de
non alienando numer. 36. Ias. in d. l.
quod dicitur nu. 33. ff. de verb. obli.
Vbi in feudo & emphyteosi hoc di-
cit communiter approbari: & ita idē
Ias. in l. si non sortem. §. libertus. nu.
33. ff. de condic. ind. Alex. ad Bald. in
l. qui se patris. col. 6. litera b. C. vnde
lib. Lauren. Calcean. consil. 74. num.
4. & 5. hoc etiam communiter senti-
re Doctor. fatetur Syluan. vbi supra
idem que asserit receptum Rube. in
l. Gallus. §. quidam recte. nu. 181. hoc
securē tradit idem Rube. consil. 85.
Curt. iun. consil. 78. nu. 4. Carol. Ruy.
consil. 1. nu. 15. idem vult Ias. consil. 56.
lib. 3. ex prin. Aymon. consil. 256. nu.
3. idem aperte vult Alber. Brun. con-
sil. feud. 80. num. 14. & sequen. Paris.
consil. 23. nu. 176. lib. 1. Bellon. consil.
33. nu. 4. & securē Zas. de feud. 8. par.
nu. 6. vers. ceterum: hoc etiam vult
apertē Pau. Cast. in auth. post fratres
C. de legit. hæred. idem Pau. in l. pro
hærede. §. 1. ad si. ff. de acq. hære. Pau.
in l. idem Iulianus. §. si quis alicui. nu.
me. 4. & clariū idem Pau. in l. si post
mortē. ff. de lega. 1. quorum numero
æquior hæc opinio, receptior mane-
re videtur, vt ita mitigetur rigor. d.
c. An agna. vt etiam in feudis eo casu
nō prorsus recedatur à iuris regulis:
quibus in ea forma concessionis ita
ius liberis acquiritur vt necessarium
eis non sit nomen hæredis, ex l. 3. cū
Bar. ff. de interd. & releg. ex l. quod-
cunq. 45. §. si quis ita. ff. de verb. obli.
ibi, [licet hæres nō existat.] & ibi no-
tāt Pau. & nouiores, ex l. si post mor-
tem. 71. ff. de legatis. 1. ibi, [An patri

hæres extiterit, necne:] & ibi Paul.
Cast. nu. 3. expressim notat & cū Bal.
respōdet ad literam. d. c. quorū intel-
lectum probant alij sequentes hanc
partē. De ratione autē differentie,
quam text. in d. c. facit inter filios &
agnatos, ingeniose agit Bal. ibi. nu. 6.
tradit etiā Syluan. d. consil. 30. nu. 21.
& nouissimus Fracis. sonsbe. de feu.
par. 9. pa. 76. nu. 171. Idem dicēdum
est in feudo cōcesso pro se & suis hæ-
redibus, veniēt enim descendentes
tantū vt tãquā receptū tradit Alex.
in d. l. qđ dicitur. nu. 26. vers. & si be-
nē. ff. de verb. obli. loquens generali-
ter de re, quæ sui natura nō venit ad
extraneos: vt colligitur ex traditio-
Bar. & aliorū. in l. Gallus. §. etiā si à pa-
rēte. Sed tūc oportebit, vt descēden-
tes ad successiōē feudi, vel emphy-
teosis, hæredes sint. ex Ias. & alijs pro-
ximē citatis, traditq; Affli. in c. r. nu.
11. de alien. feu. patern. æquiparans
has formulas, [pro se hæredibus, &
pro se vel hæredibus.] Idem etiam q.
tunc liberi debēt esse hæredes, tradit
Löffred. d. cōf. 1. nu. 64. & nu. 132. &
207. cum seq. & 210. & seq. Feudum
etiam hæreditariū appellāt aliqui in
ea forma, [pro se & hæredibus legiti-
mis] quasi ea qualitas nō totū sangui-
ni tribuat, præpōderetq; nomen [hæ-
redibus,] ita Card. Paris. cōf. 65. nu.
7. lib. 3. citās Alex. & alios: Sed cōtra-
rium non obscurē probat Dec. consil.
395. nu. 7. Gozad. cōf. 26. nu. 30. Soci-
nep. consil. 112. nu. 8. lib. 2. qui hoc di-
cunt, vbi feudum simpliciter conce-
ditur pro hæredibus: à fortiori ergo
id sentiunt, vbi additur verbum, [le-
gitimis.] Verbum enim, [hæres:] sim-
pliciter prolatum facilius extraneos
comprehendit q̄ vbi additur quali-
tas illa legitimorum, iuxta l. 3. §. de il-
lo. ff. pro soc. sed hæc componen-
tur ex distinctiōe proximē traden-
da.

da. Maior scriben. varietas est, quando feudum vel emphyteosis saltim ecclesiastica conceditur alicui pro se & hæredibus: quæ varietas satis colligitur ex proximè dictis, & ita inquit Afflic. in cap. 1. numero. 4. de eo, qui sib. & hæred. mireque variavit celebratiss. feudista. Andr. Iser. vt curiosè notat Loffred. consil. 1. ex nume. 98. per. 5. col. tradit etiam Afflic. in. c. 1. nu. 13. An agna. vel fil. & tamen receptior videtur opinio, vt tunc dicatur feudum hæreditarium, ex Afflic. vbi sup. & decif. 112. nu. 3. Couarru. d. loco, Alex. referens plures consil. 28. nu. 18. lib. 1. Curt. Iun. consil. 1. num. 12. & consil. 138. numero. 23. & in tract. de feud. 1. par. quæst. 8. nume. 19. Aymon Craue. consil. 197. nume. 5. Paris. consil. 3. nume. 8. lib. 1. Grat. consil. 4. numero. 42. lib. colligitur: ex Ias. in dicto paragrapho libertus, num. 35. Quod notabiliter ampliatur Cur. Iun. consil. 3. etiam si nomen liberorum vel descendendum tantum apponatur in principali dispositione, & nomen hæredum, adijciatur postea incidenter. Adhuc enim cõcludit feudum manere hæreditarium, vt successor debeat esse hæres, sed non satis respondet regulæ Clem. 1. de præben. quod verba incidenter vel executiuè prolata non alterant dispositionem, de qua agit Ias. in. l. ex pupillari. ff. de vulg. & ego soleo expendere text. in. l. pater filium. 36. §. fundū ver. ita enim. ff. de leg. 3. & ita contra Curt. tradit. Ex ea de pact. num. 220. & in terminis contrarium tradit Ias. consil. 56. col. 2. & col. fin. lib. 3. Ex qua opinione, cum receptior sit, cauendum est à multis & grauibus viris qui in materia feudali & simili, generaliter tradere solent nomen hæredis, idem omninò inducere, ac si concessio fiat pro se & liberis: ad quod in

numerae autoritates citari possent. Ex quibus memoro Alexan. sibi contrarium consil. 30. nu. 1. libr. 1. & consil. 26. nu. 3. lib. 5. Dec. d. consil. 395. num. 7. Goza. d. consil. 26. nu. 30. Afflic. sibi contrarium in. c. 1. nu. 13. de feud. nō hab. prop. natur. Ias. in. d. l. Gallus. §. etiam si parente. nume. 15. vers. 2. fallit. Ea tamen discordia scriben. circa has formas concessionis potest conciliari, vt feudum non dicatur tunc prorsus hæreditarium, nec omninò familiare, seu ex pacto & prouidētia potiusque appelletur mixtum, quasi de vtroque participans: quia ad tale fundum non admitteretur extraneus hæres. Descendens autem vel agnatus, qui tantum tunc admittuntur, non poterunt repudiata hæreditate feudum accipere, idque magis cõducit in agnatis, libere enim, in feudis etiā omninò de familia, non possunt hæreditatem repudiare, feudum vero retinere, ex. d. c. 1. An agna. vel fil. vt supra receptius diximus. Extra feuda autē vtilior manet resolutio hæc, vt tunc liberi vel agnati, si in eam res succedere velint, non possint hereditatem repudiare, quæ conciliatio colligitur ex Dec. con. 185. & consil. 208. nu. 10. & seq. apertè & perspicuè eā probat Afflic. d. c. 1. An agnat. vel fil. nu. 10. & seq. Et. c. 1. nu. 4. de eo qui sibi & hæred. & lib. 3. consti. Neap. Rubri. 24. nu. 74. tradit Card. Paris. consil. 65. ex nu. 10. & nu. 24. libr. 3. Soci. neap. consil. 76. num. 75. lib. 1. & consil. 112. num. 10. lib. 2. & consil. 114. col. 4. eod. lib. 1.

88 Ex qua concordia & resolutione inferitur. 1. ad similem speciem concessionis pro se & hæredibus masculis, vel pro se & hæredibus ex corpore suo descendentibus. Nimis enim variat scrib. & plures sibi ipsis aduersantur, vt colligitur ex diffuso. con. 1. Loffred.

Pin. de Bon. Mat.

Loffred. vbi inuoluit nec sibi cōstat Afflic. in. c. 1. §. hoc quoque nu. 85. de succē. feud. & in. c. 1. num. 10. & seq. de alien. feud. pater. & in. c. 1. nu. 4. de eo, qui sibi & hered. Variavit cōsulendo Rube. Nam in cō. 84. & seq. asserit tale feudum nullatenus dici hæreditarium, sed omninò ex pacto, vel de familia. At in cōf. 18. contrarium vt magis commune tradit. Ex præcedenti autem concordia videtur dicēdum, vt qualitas illa adiecta hæredum non tollat, quin descendētes res hæredes esse debeant: quod magis probat D. Coua. d. lib. 2. resol. ca. 18. col. 6. & seq. & videtur satis colligi ex Bar. in. d. §. si liberi. num. 4. vers. sed si. ff. de oper. lib. dicit. ita iudicari Afflic. deci. 295. nu. 7. & clariùs deci. 140. & hanc dicit magis communē opinionem Sylua. cōf. 30. nu. 11. & seq. & num. 24. vbi plures citat: & ita contra Dec. tradit Cur. cōf. 155. & cum eo Grat. cōf. 4. nu. 48. & nu. 55. lib. 1. & Rube. in. l. Gallus. §. quidam rectē. nu. 191. Ego autem puto veriorē & receptiorē esse sententiam, vt in ea forma feudum dicatur tantum de familia, ac si nomen hæredis adiectum non fuisset, & ita Dec. cōf. 395. nu. 9. & seq. magis in cōf. 185. Paris. cōf. 10. num. 7. lib. 1. Soc. nep. cōf. 72. nu. 27. lib. 1. Alb. Brun. relat. à Soc. in dict. con. nu. 28. & ita Afflic. lib. 3. cōf. Rube. 24. nu. 74. idē Afflic. summē. Dec. laudans, in. c. 1. nu. 11. An agna. vel fil. idem Afflic. deci. 240. num. 10. sed ibi magis refert specialem regni consuetudinem sicut etiam lib. 3. cōf. Rub. 24. nu. 68. & allegando Deci. idem probare videtur Molin. in consue. feud. §. 22. nu. 85. Soci. nep. (citās solum Afflic.) cōf. 112. num. 14. lib. 2. idem vult. Gozad. d. con. 26. num. 30. Francisc. Zoane. de reb. quotid. cap. 4. & Bel-

lonus con. 33. nu. 2. dicens opinionē Cecij communē: quæ etiam colligitur ex traditione Alex. Arer. & aliorum quos refert Ias. in dict. §. etiam si parente. l. Gallus. nu. 22. ita Cremen. notab. 1. §. eademq; opinio fuit Rayner. vt referunt plures ex his, & tradit Ias. con. 118. col. 3. lib. 4. idem nō obscurē colligi potest ex Bal. in. l. cū virum. nu. 21. C. de fideicō. apertius Bal. in. l. liberti. col. fina. nu. 37. C. de oper. liber. & ita hæc opinio receptior videt, licet variauerit Rub. vbi suprā: sicut etiam variavit Aymon. Craue. qui cōf. 261. nu. 3. cōtra Dec. tenet, idē tamen sibi cōtrarius, Dec. sequitur cōf. 167. nu. 2. variavit etiā Pari. qui vbi sup. cōf. 1. Dec. probat, sed idem contradicit cōf. 2. nu. 23. lib. 1. Pro hac parte quam nouiores Dec. tribuunt, nō parum vrget à fortiori autho. glo. & Pau. Cas. in. l. ex facto. §. vlti. ff. ad Trebe. vt tunc ex subiecta materia nomen hæredum, de liberis tantum intelligatur, maximē addita qualitate illa masculorum vel ex corpore decedentium. Vrget etiā nimis vsus loquendi, qui ante oculos haberi debet etiam reiecta proprietate verborum, vt docet. l. C. in. l. nō aliter. §. 1. ff. de leg. 3. solēt autem homines in negotijs similibus, hæredes appellare descendentes & agnatos, quos successuros sperāt perpetuò in feudo vel maioratu, de quo agitur, nō attendentes ad alia bona, nec ad nomen heredis. Facit etiā regula iuris, vt consideretur ratio naturalis, nō accidental. l. 3. ff. de tutel. & causa sanguinis, nō alia extrinseca. l. tutor. 31. §. 1. ibi. [vt filius promeruit.] ff. de excus. tutor. Nec obstat argu. Rube. in. d. §. quia si mature attendas, satis colligitur mens concedentis vel accipientis, vt tunc sanguinis tātum ratio habeatur, si enim de alijs hæredibus sen-

dibus sentirent, non distinguerent inter masculos vel feminas. Hęc tamen opinionem quā ex Bald. & alijs magis communem dicimus, limitat Ias. d. conf. 118. colum. 3. ver. nec obstat lib. 4. nisi cum qualitate masculi addatur signum vniuersale: quod aperte vult Bal. in l. cum virum, num. 21. C. de fideicom. confirmaturq; ex multis per Ias. conf. 124. col. penul. & si. lib. 4. ex lata traditis per Aldobrā. in princ. Insti. de excu. tutor. ex nu. 62. Sed fundamentum illud ex dictione generali in feudalibus, nō est omnino tutum, possetq; controuerti ex traditis per Iacobin. de feu. verb. quibuscunq; : melius per Rip. in l. ex facto. §. fin. nume. 16. ff. ad Trebel. In quo nimis variare scribent. aduertit Molin. ad Alexan. conf. 30. lib. 1. Af. fict. in. c. generali, nu. 20. si de feud. fuer. controuer. tradit Deci. in. c. in presentia, nu. 48. de probat. latius Tiraq. de retrac. ligna. §. 1. glo. 7. nume. 21. & nu. 27.

89 Ex eisdem infertur. 2. ad aliam speciem cōcessionis, si forsan feudū vel quid aliud simile cōcedatur alicui & suis hāredibus: nō enim intelligitur de ijs, quibus tātum congruit ius suitatis, iuxta. §. sui. Insti. de hāred. qual. & differen. sed potius in feudis & emphyteosi ecclesiastica, intelligit pro descendētib; in alijs verō quæ ad extraneos transire solēt, intelligit de quibuscunq; hāredibus, vt ex Imol. resoluit Alexand. in l. quod dicitur. in me. 26. ff. de verb. oblig. idem Alexand. conf. 26. lib. 5. tradit Rube. in l. Gallus. §. quidā restē. nu. 75. Hiero. Schur. conf. feu. 126. nu. 1. Sylua. consil. 52. nu. 1. notat Præp. in. d. c. 1. An agnat. nu. 3. ver. sed quādo, cum seq. & nu. 5. colligitur ex doctri. Barro. in d. l. Gallus. §. etiam si parente, nume. 4. & ibi Ias. nu. 13. & Socin. nep. conf.

58. lib. 2. Idq; iudicandum est ex cō. communi vsu loquendi, vt notanter tradit Guid. decif. 548. & ita distinguit in proposito. idem Guid. decif. 230. non ita in decif. 306. Sed in hac specie ex mente scriben. in dicta. locis, censendum erit feudum hāreditarium, ad effectum, vt descendentes & agnati nō possint feudum retinere, hāreditatem repudiando: de familia autem censebitur, quia extranei admittendi non sunt. Et ita hęc species iudicabitur iuxta distinctionē feudi mixti, de qua sup. non secundū præcedentem de masculis: quod plane concedent omnes tenentes in casu proximo feudum esse hēreditariū nec contradicit alteri opinioni, quā ibi probamus, quia in hac specie verba non tam præcisē rationi sanguinis ad hāret, vt profus excludat generale nomen hāredis. Et ita in hac forma, pro se & suis hāredibus, non poterit agnatus repudiare hāreditatem & feudum retinere, secundum scrib. cōmuniter in. d. c. 1. An agna. vbi Præpos. notat col. 3. licet contradicat nouissimus Fran. Somsbe. de feud. 9. par. nu. 105. cuius opinio nō inepta est: nec æquitate caret maxime ex ijs quæ in si. proximē trado. nu. 91. Sed nunc loquor iuxta ea quæ receptiora sunt in hac materia.

90 Ex prædictis. 3. securē inferri videtur, in forma cōcessionis, pro se & descendētib; nihil immutari per adiectionem, [ex corpore.] Eadem enim ratio est, ad effectum, vt feudū iudicetur hāreditarium vel de familia: licet Docto. vbi suprà. tractantes de illa forma, semper addāt qualitatem illā, [ex corpore.] sed lex rebus, non verbis imponi debet. l. 2. C. commun. de leg. Ex eisdē. 4. inferri potest, non esse differentiam inter cōcessionē, pro se & suis hēredibus, & cō-

R celsio-

cessionem, pro se & suis, simpliciter: licet quoad alia videatur aliquid inter hæc differre, ex Emil. Ferret. cōf. 3. vt sic feudum sub hac forma dicatur hæreditariū, ad hoc vt successor hæreditatem non repudiet, licet extranei tunc non admittantur: & ita cōsebitur mixtum secundum resolutionem suprà traditam, ex mēte scriben. in. d. cap. 1. An agna. Inde etiam inferitur. §. ad speciem suprà traditā de concessione, pro se & liberis & heredibus: vt magis procedat communis conclusio, de qua ibi: quando verbum hæredibus, esset adiectū simpliciter sine copula. quia tūc magis qualificat præcedentia. vt successor feudi debeat esse heres: ex doctri. Bar. in l. prætor. §. erit, ante nu. 1. ff. vi boni rap. ibi, [qualitas.] & nu. 1. ibi, [intelliguntur repetita:] Bart. in. l. Sciz. §. Caio. ff. de fund. instruc. Inferitur etiam. 6. ad speciem concessionis, tibi & generi tuo vel posteris: hæ enim constituunt omnino feudum familiare seu ex pacto & providentia, nō hereditarium. cū in ijs nihil de hæredibus dicatur, totum verò sanguini detur: quod suadet ex text. & Bar. in. l. 3. ff. de interd. & releg. ex Afflict. & feudistis in locis suprà citatis & in specie voluit Bal. in. c. 1. §. fi. nu. 1. quæ fu. pri. cau. & Curr. de feud. §. par. nu. 5. Inferitur. 7. ad q. concessionis in ea forma, [ibi & filijs & heredibus,] in qua diximus recepti, vt feudum tunc censeatur hæreditarium: quod limitat Afflict. in. cap. 1. §. hoc quoque nu. 83. de success. feu. nisi in ea successione addatur, vt seruetur sexus & ætatis prerogatiua, vel quod in eo succedatur iure Francorū: tūc enim contendit Afflict. feudum censendum esse de familia, seu ex pacto, vt vocāt, non hereditarium quod improbare videtur Loffred. in proluxo.

cōsilio primō, si eius principiū eum resolutione conferas, Sed pro Afflic. vrget, quod ea concessio in effectu successores sanguinis tantum respicit. Ideoq; conclusio tantum attendi debet, & non præcedentia verba, vt generale est in omni dispositione. Dec. in. l. si ego numero. 3. ff. si cer. pet. Ias. in. l. prima. nu. 17. ff. de eden. Afflict. decil. 375. nu. 5. & opinio hæc Afflic. iuuatur autoritate Cor. cons. 199. nu. 68. lib. 2. & Bal. in. l. libert. nu. 37. C. de oper. liber. In his autem dicitur feudum iure Francorū, quādo primo genitus reliquos excludit, vt volunt omnes feudistæ, & ita Afflic. de cif. 112. & decil. 248. Inferitur. 8. ad speciem cōcessionis, [tibi & generi, vel tibi & proli] vel [posteris: vt verè dicatur pro familia, non hæreditaria: ex suprà dictis, & ijs quæ tradit Afflict. in. c. 1. nume. 132. & sequen. de success. feu. facit. l. 1. §. si. ff. de iure immuni. Curr. de feu. 3. par. numer. 29. Inferitur. 9. ad q. concessionis, [in cūctam generationem,] vt tunc ratio sanguinis non hæreditatis habeatur ex Bald. in. l. 2. vbi Ias. nume. 147. C. de iur. emphyt.

91 In prædictis autem libētius in dubio amplecterer eam opinionē, quæ magis iudicat, vt feudum dicatur ex pacto seu providentia, quā hæreditarium, vt magis faueatur descendibus & agnatis. ex ratione text. in. l. 1. §. largius. ff. de success. edic. ibi, [in honorem sanguinis:] Imō si mea videret sententia, verius putarem contra omnes ferè scribere. in multis suprà traditis, vt feudum non dicatur hæreditarium, sed omnino de familia, quanuis adijciatur verbum, heredes, saltim post mortem primi acquirentis. Ei enim tantū debet successores (quia ab eo habere dicuntur) nō alijs post eum: cū ab alijs nihil accipiāt, vt col.

vt colligitur ex multis iuribus & Doctor. & notat Alex. in. consil. 107. & præced. lib. 4. Aymon. consil. 135. nu. 8. & sequen. Ad quod moueor fauore sanguinis, nec non ex subiecta materia, quæ propriè posteros nõ extraneos admittit, vt omnes agnoscunt in materia feudali. Nimirum igitur si hæredis nomen tunc non ad hæditatis aditionem, sed ad rationem sanguinis referatur, ex sententia glo. in leg. etiã. 19. ff. solu. matr. tex. optimus in. c. 1. de aliena. feu. ibi, [sine herede masculino, quod in feudis intelligitur sine filio.] Moueorque magis, quia nec cõcedens nec accipiens aliquid prætereundum possunt, ex eo quod posteri succedentes, hæredes alijs sunt, nec ne. Vnde extra rigorem. d. cap. 1. An agna. nunquã onerarem descendentes vel agnatos, qui ratione sanguinis admitti possent, vt alterius hereditatem adire teneantur, argu. l. 3. cum ibi notatis à Bar. ff. de interd. & re leg. & quæ notant Paul. & alij in. l. pro hærede. §. si quid tamen. ff. de acqui. hæred. & forsan hoc sensit antiquus Doctus à Bal. relatus in. c. 1. nu. 3. de eo qui sibi & hæred. cuius opinionem dicit communiter reprobari Syluan. consil. 30. nu. 33. Paris. consil. 23. nu. 167. lib. 1. Ad prædicta omittendum nõ fuit, quod tradit. Curt. Iun. consil. 138. numero. 24. vers. præmissis, colum. vlt. vbi mirabiliter inquit quod si in cõcessione feudi antiqui, ad quod vocantur descendentes & agnati, fuerit adiectum verbum, [heredibus.] non sufficet successorem descendere à primo acquirente, nec ab eius heredibus, nisi immediatè heres sit vltimi possessoris: quod durum est, possitque multos decipere. Sed cõtra Curt. (qui neminem refert) videtur stare multorum responsa: imò quod sufficiat descendere ab heredi

bus primi acquirentis, & ei longo etiam medio hæredem esse, vt per Paris. consil. 2. nu. 25. li. 1. & cõf. 65. nu. 31. lib. 3. Soc. nep. consil. 72. nu. 29. li. 1. idè que probat Alex. consil. 26. nu. 8. lib. 5. ibi, [tamen erat in effectu heres primi vasalli, qui feudum receperat pro se & hæredibus.] & ita securè cõcludit Alber. Brun. consil. feud. 18. nu. 14. vbi alios citat: & contra Curt. ita aduertit Syluan. consil. 30. nu. 20. dicens hanc esse communem opinionem, facit tex. in. c. 1. de natu. succel. feud. ibi, [ex illa linea ex qua ista fuit.] Hæc omnia pro vitili resoluta tam longè repetita principio nemo prolixitatis notet: quia non solum multis vitilissima erunt, sed omninò necessaria ad propositum. d. l. cum à matre: nec sine ijs intelligi possit articulus quotidianus huius tractatus: an filius vel alius heres admittatur contra alienationem à defuncto factam in feudilibus & rebus maioratus: quo nihil frequentius à Doct. autem tam confusè tractatum vt nullam lucem nullamque resolutione, sed densissimã caliginè Cinmerialque tenebras scriptis suis reliquisse videantur.

92 In hoc frequētissimo articulo varietate sententiæ à nullo, quem viderim, collecta: in quo alij alijs, omnesque sibi ipsi aduersantur. Variavit ex more Bal. vt referunt Alex. Ias. Dec. in locis inf. citandis. Variavit Alex. ad. vt colligitur ex Dec. consil. 185. & consil. 28. & Curt. Iun. consil. 138. nu. 11. Variavit Dec. vt tradit Aymon. consil. 256. nu. 3. ad med. & fi. Variavit Paris. vt constat ex dictis per eum consil. 3. ex num. 18. cum multis sequent. & consil. 2. num. 23. vers. & sic cum sequen. lib. 1. & consil. 10. nu. 7. eod. li. & consil. 65. nu. 10. cum tribus sequent. lib. 3. variarunt alij secundum Ruyn. cõf. 1. nu. 16. lib. 1. Variavit Aymon.

R 2 modò

modò Decium sequēs, modò ab eo
 recedens, vt cōstat ex eo, in cons. 197
 nu. 3. & cōf. 56. nu. 3. Variavit Rube.
 modò cum Dec. modò contra, vt pa-
 tet ex cons. 18. & cons. 84. & seq. ne-
 moque ex scriben. ferè sibi constat,
 vt patet ex suprà traditis, magisque
 liquet ex statim adducendis, cum
 traditis à Syluan. cons. 15. In quo et-
 iam variasse Ifern. colligitur ex Af-
 flict. in varijs locis, magis ex Sigism.
 Loffre, cons. 1. variavit Alex. vt col-
 ligitur ex Grat. cons. 4. nu. 39. dum
 argumentatur, & nu. 41. dum con-
 cludit. Variavit idem Grat. si benè
 conferatur quæ scribit in. d. cons. 4.
 numer. 48. & 50. cum ijs quæ scribit
 cons. 91. num. 26. lib. 1. Nec satis sibi
 constat Afflict. in. c. 1. §. hoc quoque,
 ex nu. 69. de succel. feud. inuoluit idē
 Afflict. in cons. Neap. lib. 3. Rub. 5.
 nu. 7. & 9. in hac perniciosa misera-
 daque repugnantia, prius de nume-
 ro agemus referēdo scripta aliorum:
 de inde contra eos quod verius puta-
 mus explicabimus. Igitur scribūt ali-
 qui, nunquam admitti hæredem, cō-
 tra alienationem & factum defuncti
 etiam in bonis feudalibus, quāuis ta-
 lia sint, in quibus succedat inuito de-
 functo ex tenore antiquæ concessio-
 nis, ita in distincte scribit Martin Si-
 lima, de feud. num. 169. in. 13. volum
 tracta Rayn. cons. 25. num. 10. & se-
 quen. lib. 2. Bal. in. c. 1. §. hoc quoque
 col. fin. nu. 20. de succel. feud. Alij in-
 distincte scribunt filium, aliūque hæ-
 redem admittendum fore contra a-
 lienationem defuncti in feudalibus,
 alijsue, ad quæ hæres ipse admittitur
 ex antiqua concessione, vt variando
 tradit Iac. cons. 7. & cons. 56. libro ter-
 tio dum respōdet ad le. cum à matre.
 Variando etiam idem tradit Thom.
 Grama: decis. nonagesima tertia ex
 nu. 8. Dec. cons. 445. nu. 55. Et ita va-

riando respōdet Bal. cōf. 215. in. 1. du-
 bio lib. 2. Alij distinguūt, an filius vel
 alius hæres maiorem vel æqualē quā-
 titatem consequatur ex bonis defun-
 cti. & tunc non admittatur cōtra a-
 lienationem feudalium à defuncto
 factam: si autē minus habeat, admit-
 tatur prorata, quod tradit Afflict. in
 c. 1. §. si totius. numero. 16. si de feud.
 fuer. contr. inter dom. & agn. & tan-
 quā receptū id tradit Curt. de feud.
 4. par. nu. 150. versi. 2. in fine. Alij scri-
 bunt esse solum aduertendum, an fi-
 lius aliusue hæres inuentarium fece-
 rit nec ne, quasi eo facto in distincte
 admittatur contra alienationem feu-
 dalium similiumque bonorum: quod
 tradit Ifern. in. cap. 1. An agna. & ibi
 Aluar. & Prepo. col. penult. ad finem
 nume. 6. versi. vndecimam. Et ita A-
 lex. aliquando scripsit & alij quos ci-
 tat Grat. cons. 4. nume. 39. lib. 1. Pa-
 ris cons. 10. nu. 7. lib. 1. & cons. 65. nu.
 47. & seq. lib. 3. vbi, plures, refert. Et
 ita ex vigore inuentarij scribit Thom.
 d. decis. 93. nu. 10. & Grat. sibi contra-
 rius, cons. 91. nu. 36. & 37. Dec. cons.
 445. n. 56. & ita in distincte in quocū-
 que feudo, hereditario vel de fami-
 lia, aperte tradit Bal. (licet variè alle-
 getur) in. 4. qui se patris, nu. 11. C. vn.
 de lib. & tanquam receptū hoc scri-
 bit Curt. de feud. 4. par. nu. 148. &
 Zas. de feud. 9. par. nu. 28. 211

93 Alij tandem & plures ex suprà ci-
 tatis resoluendo distinguūt inter feu-
 dum hereditarium, & feudum de fa-
 milia, seu ex pacto & providentia, vt
 nostri vocant. Nam in hereditario
 concludit indistincte repellendum
 hæredem, nec in eo prodesse inuen-
 tarium. In feudo autem concessio ex-
 pressim pro liberis & descenditibus,
 totam vim huius articuli inuentario
 tribuit, vt eo facto possit filius alijs-
 ue hæres rescindere alienationē feu-
 dalium

dalium a de functo factam; & hec est
magis communis opinio nostrorum
Et in hunc sensum reducuntur om-
nes in precedenti versu adducti. Ita
ex lsern. & alijs vt receptu tradit A-
lex. consil. 28. numero. 18. lib. 5. Dec.
consil. 208. l. 1. consil. 7. col. 8. in princ.
& consil. 56. col. 5. in princip. lib. 3. &
Soci. nep. consil. 112. numer. 14. lib. 2.
Parif. consil. 2. numero. 32. & consil. 3.
nume. 18. & consil. 16. nu. 43. lib. 1. &
Ruyn. consil. 1. ex nu. 11. lib. 1. & consil.
38. num. 5. & nu. 21. eod. libr. & consil.
25. num. 10. lib. 2. Aymon. consil. 256.
Col. Curt. iun. consil. 138. num. 20. &
consil. 155. col. 1. Rube. consil. 18. & in
l. Gallus §. quidam recte. nu. 190. Syl-
uan. consil. 30. num. 33. & 34. vbi hac
dicit communem opinionem: & D.
Covarru. dict. capi. 18. libro secundo
resol. versicul. 8. & Iacobin. de feud.
verb. & cum pacto de non alien. nu.
35. Sigismun. consil. 14. numero. 46.
Grat. d. consil. 5. libr. 1. Afflict. decisio.
112. & lib. 3. const. Rub. 5. numero.
11. & Rubric. 24. nume. 74. & in. d. §.
hoc quoque. num. 72. & 74. de feud.
succes. vbi hanc dicit communem: &
inc. 1. ex numero. 8. de alien. feu. pa-
ter. & in. cap. 1. §. si Titius. num. 5. &
13. si de feu. fuer. controu. & in. cap.
1. num. 4. & sequen. An agna. Nec
quisquam incuset tam curiosam al-
legationem, nimiamque sollicitudinē
in numerandis doctoribus: quā ad ea
tēpora eāq; miserā deuenerit iuris
prudentia, vt sententiā magis nume-
rentur quam ponderentur, maximē
cum hęc, de quibus agimus, maximi
sint momenti, sapēque inter magna-
tes contingāt, & in ijs (vt vides) mirē
varient scriben. quorum auctoritas
sapius capit ignorantes vel iniquos
iudices, Ex ijs patet communem ef-
se opinionem scriben. vt in feudo hę-
reditario nihil auer inuentarium, vt
monet

tanquam receptum tradit Alex. in.
d. consil. 28. numer. 18. lib. 5. Ruin. d.
consil. 38. nu. 15. lib. 1. Afflict. d. decis.
112. nu. 31. & decis. 240. numer. 11. &
Aymon. referens plures consil. 256.
num. 3. Sigismun. consil. 14. num. 43.
Grat. consil. 4. nu. 50. lib. 1. Rube. consil.
18. Afflict. lib. 3. const. Rub. 5. nu. 9.
Curt. iun. consil. 138. nu. 16. & 20. Pa-
rif. consil. 3. num. 18. lib. 1. & consil. 16.
nu. 43. eod. lib. in quo contrariū non
obscure scribit idem Parif. consil. 65.
num. 47. & 49. lib. 3. Inde necessariō
inferunt ijdem Docto. quod vbi feu-
dum est hęreditariū, in distincte re-
pelleretur hęres alienantis securaque
manebit alienatio, & factum posses-
soris semper noceret posteris: eo qđ
non possunt succedere, nisi vt hęre-
des, secundum eos: & cōmuniter scri-
ben. & ita Afflic. decisio. 193. Anto.
Capy. decis. 64. nu. 2. Syluan. consil. 15.
nu. 46. Parif. consil. 16. nu. 43. lib. 1. &
fatentur Alexand. & omnes proximi-
mē citati ad communē opin. in hoc
articul. Et ita Zoane. de reb. quorid.
capi. 4. Hinc maximē ampliatur reg.
d. l. cum a matre, extenditurque alia
iura similia, de quib; latissimē suprà.
Ex quibus agnoscent periti omninō
necessaria fuisse quę suprà deduxi-
mus ad noticiā feudi hęreditarij,
& de familia: quum in altera spe. nū-
quā admittatur hęres cōtra alienatio-
nem defuncti. In altera autē admit-
tatur factio inuentario, secundū com-
munem sententiā. 94. Ex eisdē inferitur ad casum, in quo
consultuit Dec. consil. 28. & consil. 395.
latius in consil. 185. apud nouiores ce-
lebrissimo, quando feudum conce-
ditur alicui & eius hęredibus mascu-
lis. Si enim talē feudum cōsecratur ex
pacto seu de familia, nec Dec. nec al-
lius ex multis citandis dubitat, descē-
dentem, vel agnatum succedentem
R 3 in feudo

in feudo, & simul heredem alienantis aliquid feudali posse rescindere alienationem. admitteque contra factum defuncti, saltem confecto inuentario. In quo Dec. concludit heredem tunc admittendum; & ita limitandam reg. d.l. cum à matre. tum quia ut ipse opinatur, tale feudum non hereditarium, sed ex pacto & providentia appellari debet, tum quia in ea specie non potest succedere extraneus: & secundum Decium id satis est, ut heres audiatur, nec feudum omnino hereditarium appelletur: quod probant aliqui recentiores supra citati numero. 87. versic. Ea tamen: In qua specie pro Dec. probauimus supra nu. 88. verius & receptius videri, ut feudum tunc omnino de familia dicatur quo retento necessario sequitur (iuxta proximam distinctionem receptam) heredem facto inuentario admittendum contra alienationem & factum defuncti. Et ego Decij opinionem verissimam puto, non tam ex suis fundamentis, quam ex alijs infra adducendis: eandemque opinionem magis communem puto, licet aliqui Decio contradicant, quos sequi videtur D. Covarr. d. cap. 18. consil. 6. In quo mirè variant nouiores, & contra Decium maximè insunt Curt. iun. consil. 155. & Syluan. consil. 30. numero. 11. & sequen. Aliqui etiam, secum pugnantes, modò Decium sequuntur, modò ab eo recedunt. Rube. enim consilio. 84. Decium sequitur, idem verò in consil. 19. contradicit. Eodè modò Hiero. Grat. consil. 4. num. 48. & nu. 55. lib. 1. Decij opinionem falsam esse scribit: idem verò consil. 91. nume. 26. eod. lib. Decium sequitur. Sic Paris. variat modò, pro modò contra: ut patet ex consil. 2. nu. 13. & consil. 10. nume. 7. lib. 1. Sic (quod magis miror) Soci. nep. consil. 58. ad finem lib.

obus ni

f. A

2. aperte probat opinionem Curt. iun. quem citat, reiecta opinione Decij, quem tacet: Sed idem Soci. sepius opinionem Decij probat, ut patet ex consil. 72. numero. 28. lib. 1. & consil. 112. nume. 14. lib. 2. sic contra Decij scribit Aymon consil. 256. nume. 3. idem tamen cum Decio eum in consil. 197. nu. 2. At opinio Decij probat & summè laudat Matth. Afflict in. c. 1. num. 11. An agna. vel. fil. & incost. Neapol. lib. 3. Rub. 24. num. 74. Zaf. de feud. par. 8. num. 62. Ex ea de pact. nume. 228. Zoane. de reb. quoti. cap. 4. & Decium referendo sequitur Molin. in consuetu. Paris. §. 22. numero. 85. & Bellon. consilio. 33. numero. 21. vbi communem appellat opinionem Decij.

95 Reruli quam potui diligenter & fideliter, quæ in his arguis articulis scripta inueni, nullibi collecta. Sed omnibus maturè pensatis, in ea sum sententia, contra omnes fere scriben. curiose supra citatos: ut heres alienantis rem feudalem, succedens in feudum ex tenore concessionis absque facto & voluntate alienantis, admittatur contra alienationem factumque defuncti: & hoc non solum in feu. familiari, seu ex pacto & providentia, sed etiam in hereditario, quod tamen ad extraneos transferri nequit: idque etiam non facto inuentario. Pro qua opinione facit. 1. quod in iurib. feudalibus sepe legimus, factum vnius vasalli vel possessoris sibi soli, non successori, nec domino nocere posse. c. 1. §. quid ergo, de inuestitu. de re alien. fact. melior. tex. in. c. 1. in princ. de feu. succed. ibi, [nulla ordinatione defuncti in feudis valere.] Inuatur. 2. hæc opi. ex c. 1. §. Titius, si de feu. suc. cōtrou. inc. do. & agna. dupliciter inducendo. 1. dū loquitur de proximior agnato, quem inquit reuocare posse alienationem

tionem feudi mortuo alienare. Veri-
similius autem est quod proximior agnatus
heres erit defuncto, & ita frequenter
contingit, suadereturque ex l. conficiū-
tur. ff. de iur. cod. Cum ergo text. ille
indistincte loquatur de agnato pro-
ximioris, qui saepius ex testamento,
semperque ab intestato heres est si
velit: eundemque dicat posse aliena-
tionem feudi reuocare, absurdum & di-
uinatorium esset restringere text. ad
casum insolitum, nec tam verisimile
de proximioris non herede. Induci-
tur. 2. text. ille dum loquitur de filio,
& inquit, etiam viuo patre alienan-
te, posse filium reuocare alienationem
ubi expendenda est implicatio verbi,
[etiam:] inhiuit enim, mortuo patre
plane admitti filium, & ideo exprimi-
tur ibi casus maioris dubij, vt etiam vi-
uo patre filius admittatur. Nec sanum
esset intelligere, casum patris mor-
tui in filio non herede, cum id ferè
nunquam contingat, manifesteque
iura repugnent: vt in l. cum ratio. ff.
de bon. dam. Roboratur tertio, vrgen-
ti ratione, quia feudum censetur ho-
nor familie, qui citissime aboleretur
si proximioribus heredibus & succes-
soribus ius reuocandi negaretur, fie-
retque iniuria primo acquirenti, cui
posterius omnes successionem feudi
debent: maxime præsupposito quod
dominus alienationi non consensit.
Tunc enim magis admittendus esset
successor, arguendo de feudatario ad
emphyteutam & fructuarium: per
Iaso. in l. secunda, nu. 8. C. de iur. em-
phyt. vt dicamus verò feudatario cõ-
petere ius agendi pro domino, quasi
ab eo mandatum habeat sicut in vsu
fructuario, in l. prima. §. fina. & l. secun-
da. ff. v. usufruct. quemad. caue. Et ita
successor tunc agens nomine domi-
ni, minus repelli poterit, si ei obiecia-
tur nomen heredis: replicabit enim

de his & alijs exceptionibus ad regu-
lam, magisque intentionem tuebitur
ex persona domini, argumen. l. tuto-
rem. ff. de his quibus, vt indig. cum
ijs quæ sup. diximus, nu. 72. & sequē.
Imatur. 4. hæc opin. cõtra Doctō. ex
altera parte communis opin. de feu-
do cõcesso alicui & liberis, quo casu
concedunt omnes, vt saltem facto in-
uentario, possit heres reuocare alie-
nationem. puerile enim & absurdum vi-
deretur, totum effectum huius rei pen-
dere à leuissima verborum differen-
tia, contra l. secundam. C. commu. de
lega. Quod ergo permittant liberis
quando feudum pro liberis concedi-
tur, idem permittendum est quando
pro liberis & heredibus, vt nonnulli
aliquando bene sentiunt. Et hæc sen-
tentiam contra communem aperte
probat glo. ad quam scriben. non ad-
uertunt. in. c. primo verb. inuestire,
de feu. success. vbi indistincte inquit
heredem alienantis simulque succes-
sorem antiqui feudi, posse reuocare
alienationem: fulcieturque eadem
opin. ex ijs quæ statim adducemus in
sequenti. maioratus. Astringit magis
hoc argu. quia post aditam heredi-
tatem nihil interest inter formam con-
cessionis feudi vel emphyteosis, pari-
terque militat obligatio heredis, &
regu. dict. l. cum à matre. Nec obstat
in feudo ea quæ à scriben. adducun-
tur, nihil enim facit. cap. prim. an
agna. vel. filij imò retorquetur in pri-
ma parte, dum loquitur de agnatis
quos vocat ad feudum absque necessita-
te aditionis hereditatis: nec obstat
in secunda parte dum agit de filijs, lo-
quitur enim tantum de responden-
do creditoribus paternis, nihil verò
de non reuocando alienationem: imò
cum text. ibi, & in cap. 1. §. filius, de ca-
pita. qui curi vendi. grauet filium vt
hereditatem non repudiet si feudum

R 4 velit,

velit, magis inducere videtur ut alienatione feudi vel partis reuocare possit, tum ex regu qui in vno grauatur tum ex proprietate verbi, feudum enim intelligi debet de integro, iuxta §. primū. l. si defensor. ff. de interdictis. Minus obstat tex. quem alij pro communi adducunt, in cap. primo, de nat. feud. verū item hæres, quem in specie notat Ioan. de Amicis, cōf. tertio, nu. 20. verē enim text. ille contra Doct. retorquetur, & nostrā sententiam confirmat, habet enim: itē hæredes necesse habēt tenere firmā inuestituram, quam pater fecit: qui bus verbis text. nō astringit hæredes ad conseruandam alienationem, sed ad firmam tenendā primam concessionem: quæ tunc firma tenetur, quādo bona feudalia nō alienantur, omniaque ad tendrem inuestituræ continuantur. Ad regulam autem. l. cum à matre, quæ magis obstat, respondeatur ex prædictis fundam. huius opin. quibus regu. illa limitatur, cui etiam satisfic. ex limitationibus sup. seriatis ad eam. l. adductis, magisque ex adducendis in sequen. q. Responderetur magis ex eo quod plures scribunt in proposito, non valere alienationem in præiudiciū successoris: per. d. §. Titius, si de feud. fuer. contro. & alia iura sup. citata. Et ideo alienantē posse venire contra factum suum, ex l. quemadmodum. C. de agric. & censu. & ita eius heredē, iuxta limitationem sup. traditam ad l. cum à matre: & ita ex Bald. & alijs tradit Rub. cōf. fil. 84. nume. 7. & colligitur ex Afflic. decisio. 240. nu. 8. & in consti. Neap. libro tertio Rub. 5. numero. 7. Ex his autem inferuntur. 1. elegantes interpretationes ad varia iura feudū, reducendo ea ad rationes & regulas iuris, contra receptas Doct. traditiones, ut ex prædictis facile colligi potest.

96. Infertur. 2. contra omnes ferē fert ben. sup. citatos. nu. 93. verū inde nō esse in distincte verum quod illi indistincte affirmant, factum possessoris semper nocere postēris in omni feudo hereditario, solumque succurrere hæredi & successorī in feudo concessō alicui & liberis. Contrarium enim constat ex prædictis, maxime respectu agnatorum, ex. c. 1. an agna. iuxta intellectum plurimorum, de quo sup. nu. 85. & ita cauebis à durissima illa generali que traditione, in qua vltima ibi citatos, est Alex. cōf. 13. nu. 11. lib. 5. Cur. de feud. quarta part. num. 132. in fin. Infertur tertio, si cum iudicio aduertas, quando agitur de reuocanda alienatione, nihil curandum esse de inuentario: in quo scribē. omnes incautē torā vim huius negotij constituit, ut constat ex Bal. & innumeris sup. citatis. num. 93. & præced. Quis enim non videbit inspectionē inuentarij impertinentē hic esse, cū eius effectus sit ne hæres vltra vires hereditarias teneatur, ut antiquo iure tenebatur: non verō ut confecto inuentario hæres liberetur ab obiectatione. d. l. cum à matre, cuius regula semper militat, etiam facto inuentario, quatenus bona hereditaria suppetunt ut diximus sup. in ampliatio, ad eam. l. sic etiam non facto inuentario, non debet in ijs repellī heres quæ iuris rationes, & illius regu. exceptiōnes tunc admittūt. Infertur. 4. quod vbi agitur de reuocanda alienatione inuentarium vtile erit, non ut ex odetur ius reuocandi alienata, sed respectu pretij quod soluendum est emprorij, iuxta tex. glo. & Afflic. in. d. c. 1. §. Titius, si de feu. fuer. contro. & Afflic. notanter decisio. 278. nume. 3. & sequent. ut ex quantitate hereditatis dignoscatur, an successor hæres teneatur ad totum pretium: ad hoc enim

enim aptè congruit cōfectio inuētarij non ad effectum reuocandi alienata, quod scriben: nō aduenterunt. Inferitur. 7. longam esse differētiā an tractetur de repellendo successore feudi vel maioratus à reuocanda alienatione: an verò de eo astringendo ad solutionem. Atis alieni creditoribus defuncti: quæ duo ab omnibus scribunt ppositio minùs bene æquiparatur, ut videre est apud sup. citatos: & in specie Afflic. d. decis. 240. num. 10. & 11. & libro. 3. constitu. Neapo. Rubr. 5. colum. 3. nume. 9. & sequenti. & contra citatos, à Couarru. dict. c. 18. versu. octauo, ibi, [eadem ratione.] Inferitur. 6. attento effectu & beneficio inuētarij, quod etiam in feudo hereditario succedens ex renore concessionis, simulque hæres cōfecto inuētario, si bona hereditaria nō sufficiant nō tenebitur ex fructibus feudi satisfacere creditoribus defuncti, ut bene tradit Alber. Brun. in cōf. feud. 8. nu. 16. citans Alex. & aliquos in hoc variantes & inde cauebis ab Afflic. d. decis. 140. nume. 10. ad fin. & ita notabiliter declarat text. in. d. c. 1. an agna. cum Preposibi & Affli. nume. 11. feudum enim quanuis tūc exigat hæredis nomen, nō accipitur à defuncto, sed à concedente & primo acquirere: ut ultra ordinarios doctes probat Molina. in consuetu. Paris. §. 32. nume. 83. & 85. Inferitur. 7. contra plures & graues Doct. qui indistinctè scriptum reliquerūt in feudo hereditario nihil prodesse inuentarium: quod ut receptum tradit Afflic. lib. 3. constitu. Rubri. 5. nume. 9. & deci. 112. & ex alijs D. Couarru. d. lib. 2. resolu. cap. 18. col. 10. versu. 8. & Paris. cōf. 16. nu. 43. libr. 1. & Curt. iun. cōf. 11. nu. 12. Aymo. cōf. 256. nu. 3. Vides enim inuentarium tunc prodesse quo ad æs alienum, ne suc-

cessor feudi teneatur ultra vires hereditarias: quod nimis inuoluit Afflic. in c. 1. §. Tercius, nume. 16. si de feud. fuerit cōf. & in c. 7. an agna. vbi cogitandū relinquit. Inferitur. 8. contra plures quò ad reuocandam alienationem feudi vel rei feudalis, tunc impediti successorem heredes alienantis, quando feudum est omnino hereditarium, ut possit venire ad quemcunque voluerit possessori nō vbi possessor id auferre hequit de cōf. dentibus vel agnatis vocatis in concessionem: ut prudenter aduertit Dec. cōf. 208. colum. 3. & sequenti. & cōf. 285. & 395. & cum Deci. Paris. cōf. 10. nu. 7. libr. 1. & cōf. 65. num. 37. libr. 3. & Sylua. cōf. 15. nu. 45. & cōf. 30. nu. 35. in quo Paris. fuit sibi contrarius, ut patet ex cōf. sup. proximè citato: & cōf. 2. nu. 21. & 23. libr. 1. Quod etiā colligi potest ex Bal. in l. cfi Virū, nu. 21. C. de fideicō. Et ita saluo Dec. à nouioribus malè damnatum: inter quos maximè Curt. cōf. 155. Aymo. cōf. 261. nu. 3. Gra. cōf. 4. li. 1. Rub. cōf. 18. Inferitur. 9. ut in feudo quo descendentes vel agnati vocantur sine, vel cum nomine heredū succedens & hæres alienantis, etiam non facto inuētario, reuocare possit alienationem. Hoc autem nouū puto contra omnes, & contra eundem Dec. dictis cōf. vbi inuentariū exigebat: & Paris. & Sylua. vbi sup. & Affli. in dict. cap. 1. nume. 11. an agna. Ratio patet ex supra dictis, quia tunc ius successoris non pender ab inuentario, sed ab alijs longè diuersis, quæ vigent etiam non facto inuentario cuius beneficium his non adaptatur.

97. Hæc autem in fauorem successoris hæredis tutius procedunt, vbi alienatio fuit sine cōsensu domini, quia tunc verè dicitur nulla, nec nocere,

R 5 potest

potest successori iuxta: d. n. de feud. success. & c. x. de alie. pater. feud. Si vero alienatio fiat cōsensu domini mihi variant scribent. vt patebit ex statim adducendis, pater ex Anan. in di. spu. feuda. post scripta Bal. ad titu. de prohib. feud. alie. per Feder. & punct. l. a. l. conf. 7. col. 9. versu. 3. lib. 3. & dicit hoc esse fortissimum dubium Afflict. in. c. 1. nu. 19. de alie. feud. pater. In hoc scribunt plures in distincte in feudo hereditario, alienationem cū consensu domini, nocere semper successoribus: vt tradit Afflict. in Constit. Neapol. lib. 3. Rub. 5. nu. 8. & de eis. 240. ex nu. 7. & late Paris. conf. 2. ex nume. 32. & conf. 16. num. 43. lib. 1. Alij autem frequenter scribunt distinguendum esse inter primum acquirētem & alium successorem, vt primus acquirēs in distincte cum cōsensu domini nocere possit sequētib: quod vt receptū tradit Aymo. conf. 135. nu. 8. vbi plures citat: & Afflict. decisio. 112. nu. 6. & Paris. parū sibi constans, conf. 2. nu. 9. & conf. 3. nu. 16. lib. 1. Sed receptior opi. est vt etiā in feudo nouo, & in persona primi acquirētis, distinguatur inter feudum hereditarium, & feudum ex pacto seu pro liberis: vt in hereditario nouo possit primus acquirēs cum cōsensu domini excludere futuros successores, nō autem in feudo de familia: quā opi. probat Afflict. in. c. 1. nu. 15. & seq. de feudi. succes. & communem dicit idem in. c. 1. nu. 74. de prohib. feud. alien. per Fede. latius hoc tractat, sed inuolūtē, in. c. 1. ex nu. 18. de alie. pater. feu. & hanc dicit cōmunem resolutionē Alex. conf. 106. nu. 8. & conf. seq. libr. 4. idem Alex. conf. 13. nu. 11. lib. 5. Molin. ad Alex. conf. 8. nu. 15. lib. 3. vbi refert. Cor. variantem: & ita Paris. iterum variās. conf. 3. ex num. 16. & conf. 5. ex nume. 15.

lib. 1. eādem dicit communem Hieron. conf. feud. 136. nume. 6. & Sylvan. conf. 15. num. 40. Cur. iup. conf. 55. num. 8. l. a. l. conf. 56. col. 3. lib. 3. Socin. nepos conf. 67. num. 35. Loffred. conf. feud. 110. nu. 25. lib. 1. Zóanei de reb. quōtidia. c. 5. idemque vult Bal. ita distinguens, in. c. 1. §. hoc quoque nu. 4. & n. 14. de succes. feud. & eodē modo distinguūt hi omnes in emphyteosi; & ita Paul. Arétin. in. l. idē Iulianus. §. si quis alicui. ff. de legat. primo. l. a. l. in. l. 2. ad fin. nume. 213. C. de iur. emphyteo. Ex qua communis resolutione sequitur necessariō etiam in feudo nouo seu existente penes primū acquirētem, nō necere successoris factum possessoris, nisi in feudo hereditario. Cauendū est igitur à multis cui cōtrarium in distincte scripserūt in feudo hereditario, vt Ruyn. conf. 1. nume. 13. lib. 1. conf. 25. nu. 12. lib. 2. sepe Paris. & plures sup. citati. Et ita confirmatur, quod sup. diximus contra plures: ostēditurque scribent. in his ferē semper sibi contradicere. Et in hunc sensum reducenda est gloss. capitul. prim. §. hoc quoque verb. in uelire de succes. feud. In de etiam sequitur facilius tunc valere refutationem seu renūciationem in ipsum dominum: quia tunc verē concurrat consensus domini, in quo fundatur principaliter hæc communis opinio ex doctrina Bart. in. l. qui Romē. §. Flauius. ff. de verb. oblig. In de sequitur quod in feudo & emphyteo pro se & liberis contra communem opinionē eius immemores responderūt aliquando Alexan. & alij: & cum eis Gozadin. conf. 75. nu. 12. & 13. asserentes quod etiam tūc possit parēs nocere liberis. Sed mihi placere non potest receptior hæc opin. 1. quia non est sufficiens ratio quam scriben. constituunt in tā leui verbo

rum

rum differentia, ut supra dixi: maxime cum usus loquendi eam non obferuet. 2. quia fundamentalis ratio in hac re est, ut successor & sic tertio non consentienti, ius suum non adimatur. d. cap. 1. de success. feud. & dict. c. 1. de alien. pater. feud. cum alijs iuris regulis, quæ ita vrgent in feudo vel emphyteosim, per illa verba. [tibi & liberis:] ut per illa, [tibi & liberis & hæredibus:] cum utroque casu descendentibus & agnatis tantum successio deferatur, secundum omnes.

98. In ea igitur sententia sum, ut reie-

* cta verbali differentia, sola ratio rei attendatur quæ vrgere videtur, ut primus acquirens sibi & posteris vel liberis, possit consentiente domino seu concedere refutare vel renunciare feudum vel emphyteosim, etiam in concessione quæ familiarem non hereditariam successione inducat contra omnes, maxime Pau. & Arc. in d. §. si quis alicui, & contra alios ubi supra. Non enim videtur tunc fieri iniuria futuris successoribus, cum res non exiit à primo acquirente cui dominus consentit: idque suadet fortissimè utroque casu ex doctrina Bar. in dicto. §. Flavius, quam scribent in his adducunt, quæ verior & receptior est, licet plures controuertant: ut aliquando latissimè, Deo duce, deducā post Alexand. Socin. Ias. Deci. Benedict. Exc. Couarru. Xuar. & alios. ad l. quor. C. de dona. quæ sub. mo. quæ ratio non militat in alio possessore post primum acquirentem, nec est periculosum hanc facultatem tribuere primo acquirenti, quia verisimiliter absque magna causa descendenti- bus non nocebit, iuxta l. scripto. §. final. ff. unde libe. Hoc autem tutius procedit quādo feudum vel emphyteosis acquiritur re vel pecunia patris: tunc enim fatentur Doctores

quod etiam si concessio fiat pro liberis, citra mentionem hæredum possit pater alienando vel renuntiando liberis nocere, ut notabiliter tradit Baldus in lege prima in final. C. per quas personas nob. acquir. quæ sequitur Aretin. in dict. §. si quis alicui, ad fin. & Alex. in dicto. consilio. 106. & 107. lib. 4. Corn. & alios quos refert. & sequitur Gozad. d. consil. 73. numero. 14. Ex quibus colligitur quod si concedens feudum vel emphyteosim equaliter moueret ex seruitijs & meritis liberorum ipsius accipientis, non posset postea ius illis quæsitum adimere: quod videtur probare Afflict. in capitulo primo numero. 20. de alien. pater. feud. & Ifern. in capitulo primo ad fin. princip. de successio. feu. Inde sequitur quod ubi liberi presentes æqualiter acceptarent tempore concessionis non posset eis postea auferri ius perfectæ donationis quæsitum iuxta l. perfectæ. C. de donat. quæ sub mod. probaturque ex receptis limitationibus ad doctrinam Bartol. in d. §. Flavius. Ex eisdem mature pensatis ostenditur aliud, quod nullus scribent in hac re percepisse videtur, esse magnam differentiam inter hanc quæstionem: & illam, an possit parens feudum vel emphyteosim vnus ex liberis prælegare: ratio differentie patet, cum hic agamus de alienatione patris, cum auctoritate domini, quæ non parum potest: ibi autem sola patris voluntas datur, licet omnes scribentes has quæstiones pariter tractet, ut videre est per Ias. in l. secunda ex num. 207. C. de iur. emphy. & numero. 213. ubi refert in numeras auctoritates & varietates scriben. & late Curt. de feu. 4. parte. ex num. 131. Tiraq. de retract. ligna. §. 11. glo. 6. nu. 24. cum præcedē. & sequēt. Quæ anxietates & discordiæ Doctores celsant.

Pin. de Bon. Mat.

sunt hodie apud Lusita. in omni em-
phyteosi; & rebus coronæ in quibus
sunt claræ & exquisitæ leges Regiæ
lib. 4. titu. 63. & tit. 77. §. penul. & vlt.
& lib. 2. tit. 17. §. 2.

99 Tandem ex prædictis infertur ad
V. *Realt. In* quæstionem vtilissimam, vsufrequē-
tem sed rarissimè à Doct. tractatam,
dib. *Just. a. n.* an successor bonorum maioratus (vt
94 *vsq. ad. n.* vocant) simulque hæres alienantis re
117. *Optime* aliquam eiusdem maioratus, possit
molm. *li. 4.* alienatam rem vindicare? Et contra
deprimog. *c. 1.* hæredem vrget. d. l. cum à matre, &
11. *ib. c. 1.* regulam vendicantem, cum alijs sup.
11. *ib. c. 1.* adductis in ampli. & illatio. d. l. Ob-
11. *ib. c. 1.* stant etiam autoritates eorum qui
11. *ib. c. 1.* hæredi successoris feudi. negāt ius re-
11. *ib. c. 1.* uocandi alienata à defuncto: & ex-
11. *ib. c. 1.* pressim in rebus familiæ relictis, alie-
11. *ib. c. 1.* narique prohibitis, ne hæres reuocet
11. *ib. c. 1.* alienata, quasi sine dubio scribunt
Crot. nu. 146. & Loaz. num. 191. ver-
ficu. quod tamen in §. diuul. filius fa-
ff. de legat. 1. Idemque non obscure
colligi potest ex Cuma. Paul. Imo. in
l. peto. §. prædium. ff. de legat. 2. quos
sequitur. Rip. in dict. §. diui. num. 58.
& ita Hispan. Xuar. in. d. l. quoniam
in prioribus. 7. amplia. fol. 16. col. 4.
idemque sentit Anton. Gome. l. Tau-
ri. 40. nu. 84. ibi, [si non est successor
vniuersalis.] Et pro his fortissimè sta-
re videtur tex. in. l. filius fa. §. cum pa-
ter. ff. de legat. 1. vbi l. C. respōdet, in
rebus familiæ relictis, alienariq; pro-
hibitis, filium hæredem alienantis nō
admitti contra alienationem: cuius
text. in proposito non meminerunt
Cuman. Paul. Imol. Crot. Rip. Loaz.
vbi supra nec meminit Curt. in toto
suo tracta. de feuda. neque vllus alius
(ni fallor) ex innumeris supra citatis;
consulentibus in materia feudali cit-
ca reuocanda alienata ab antecesso-
re: meminit tamen illius text. in pro-
posito, dicens eum singul. Xuar. vbi

supr. & Tiraquel. de retract. ligna. §.
1. gloss. 9. numero. 49. alibi autem no-
tatur ad aliud quod hic non seruit.
Sed pro successore, eodemque hære
de alienantis, vt reuocare possit alie-
nata ex bonis maioratus, vrgent mul-
ta, denique in eius fauorem apperie-
tur communis opinio. Inuatur autē
riquia maioratus instituitur semper
ad honorem familiæ, & memoriam
defuncti, vt re ipsa constat, probatq;
text. in. l. 7. §. ad authoritatem. ff. de
annum. lega. & l. regula. §. penul-
tim. ff. de iur. & fact. ignor. ibi, [glo-
riam repræsentet:] quæ omnia citis-
simè abolerentur, si possessore alie-
nante, successor repelleretur à re-
uocanda alienatione, cum ferè sem-
per successor maioratus proximior
sit & hæres præcedentis possessoris,
eoque excluso nemo est qui admit-
tatur, & consequenter breuissimè ex-
tingueretur maiorat⁹. Facit. 2. argu-
ab absurdo vitando quod magnum
esset, vt constet ex præcedenti fun-
damento: & ita in proposito arguit,
Rube. conf. 84. nume. 7. & Afflic. in.
c. 1. nu. 4. in fin. de eo qui sibi & hæ-
red. Inuatur. 3. ratione vitandæ frau-
dis, quæ facilimè à quocunque posses-
sore fieri posset successoribus, nisi eis
detur facultas reuocandi alienata:
fraudibus autem semper occurrendū
esse iura volunt. Facit. 4. fauor publi-
cæ vtilitatis, vt defunctorum vltimæ
voluntates nō frustrentur, iuxta leg.
1. C. de sacros. eccles. gl. 1. Gallus. §. si
eius, cum alijs: maximè tam seria so-
lennisque voluntas instituentis ma-
ioratum. Fulcitur. 5. ex tex. in. c. cōsti-
tutus, de in integra restitutione vbi
filius mortuo patre (& sic verissimili-
ter eius hæres) admittitur ad reuocā-
dam venditionem factam à patre, *
ex consuetudine admittente proxi-
miorem de familia: & ibi hoc notat

Henric.

Henric. Boic. (non Panorm. nec ordi-
narij) idque extollit Io. Nico. in l. ge-
neraliter, numero. 130. C. de secund.
nup. & Tiraq. de retrac. ligna. §. 1. gl.
9. nume. 52. ubi alios refert & ita Af-
flict. de iur. protho. & cum eo Hispa.
Cifonta. l. 70. Tauri. quæst. 20. Facit
6. ratio qua fundantur Boic. & præce-
dentes, quod tunc hæres auditur ut
proximior de familia, & sic ut diuer-
sa persona, quod satis cōgruit succef-
sori maioratus. Pro eodem succef-
sore hærede aperiō communem opin.
& multorum auctoritates, licet plu-
res docti putent hanc quæstionē nul-
libi tractari: id autem necessario ostē-
do ex traditione omnium in feudis,
arguēdo à fortiori: ita enim vult glo.
in c. 1. §. hoc quoque, verb. inuestitæ,
de feud. succef. quam expendit Ias.
conf. 56. col. 4. vers. 3. lib. 3. idem vult
Bal. conf. 21 §. in. 1. dub. lib. 2. dum re-
spondet ad l. cum à matre: idem pro-
bat. Deci. conf. 44 §. nume. 55. & 56.
& Ruben. conf. 84. nume. 7. Grat. con-
91. numero. 36. lib. 1. Thom. Gram.
deci. 93. nume. 8. & sequen. quom-
nes loquuntur in succeffore feudi. de
familia, hæredeque alienantis, asserē-
tes posse eum reuocare alienata. Id
magis euincitur ex communi resolu-
tione (suprà deducta) qua habetur suc-
cessorem feudi vel emphyteosis ali-
cui & liberis vel familia, etiam si sit
hæres alienantis, saltem confecto in-
uentario, posse reuocare alienata:
quod probant quamplures supra ci-
tati, numero. 93. & in terminis Afflic.
in capitulo primo. nume. 4. de eo qui
sib. & hæred. & Dec. consil. 185. Go-
zad. consil. 146. nume. 54. Sigismund.
Loffred. consilio. 10. numero. 24. &
conf. 54. nume. 44. Curt. iun. consil.
155. Alexand. consil. 19. numero. 14.
& conf. 28. numero. 18 lib. 5. & à feu-
do ad maioratum seu ius primogeni-

turæ argumentatur Bal. in d. cum an-
tiquioribus. C. de iur. deli. Quode-
riam pro hac parte sit communis o-
pinio, in d. recepta traditionem,
quæ habet in feudo & emphyteosi
hæreditarijs, primum acquirentem
tantum cum consensu domini posse
nocere liberis & successoribus: eun-
dem verò primum acquirentem et-
riam cum consensu domini, succef-
soribus nocere nō posse in feudo, &
emphyteosi concessis alicui & de-
scendentibus, seu familia, sive nomi-
ne hæredum indistincte, autem nul-
lum successorē præter primum ac-
quirentem, posse nocere successoribus
tam in hæreditarijs, quam fami-
liaribus, & supra copiose deduximus
numero. 97. versicul. sed receptiori:
cum Bart. in l. 3. ff. de interd. & relog.
cum Paul. in lege. idem Iulianus pa-
ragrapho si quis alicui: ff. de lega. 2.
Quod autem à fortiori id dicendum
sit in succeffore maioratus, multipli-
citer & nō cessante ostendo in feo-
do multas obstantes hæredi, quæ in ma-
ioratu cessant: patet, cum scriben. de
pe distinguant inter feudum hæredi-
tarium, & feudum de familia seu ex
pacto, & non semel laborent in di-
gnoscentio, cuius nature & nominis
sit feudum, vel supra late docuim. At
maioratus semper est pro familia,
nec in eo curatur ad succefforē sit hæ-
res, alterius, solaque sanguinis, &
proximitatis ratio habetur, ut docet
vltus & l. C. in d. peto. §. si frater. ff. de le-
gat. 2. ibi, [proximus quisque]. Sic
etiam in feudo sit differentia inter fi-
lium & agnatum, quoad succeden-
dum sine vel cum additione hæredi-
tatis. c. 1. an agn. in maioratu autem,
nulla inter eos differentia est, iuxta
tex. in d. §. frater, & Doct. communiter
asserētes. d. c. 1. nō trahit extra feuda.
Sic in feudo est dominus cuius volū-
tas ni-

tas nimium potest, vt sup. quod cessat in maioratu, in quo nemo est superior possidēti, nec vnus successor plus habet quam alius. Sic in feudo datur primus acquirēs, qui multum potest, vt supra in maioratu nulla ratio habetur primi acquirētis, sed totum pender à voluntate instituentis l. vnum ex familia. §. 1. de lega. 2. ideo quē rectē dicimus facilius admittendum successorē maioratus, ad reuocanda alienata. Quam sentētiā vt æquiorē amplector, sed difficile est obiectis respondere: obstat enim. d. l. cum à matre, & regula. l. vendicantem, cum similibus & l. ex qua persona. ff. de regu. iur. quibus nō benē respondet Dec. d. conf. 445. nu. 53. Rubi. d. confil. 84. Thom. d. decif. 93. las. d. confil. & alij sup. citati dicentes, quod hæres in his non succedit iure hæreditario, sed aliūde ex tenore concessionis: quod est manifestē contra. d. l. cum à matre, & l. 3. C. de reb. alie. & contra alia iura de quib. sup. in amplia. ad. d. t. Quibus pater hæredem non admitti cōtra factum defuncti etiam iure proprio vel vndeunque quæsito. Et in terminis cōtra eos est tex. in. d. §. cū pater. l. filius fa. ff. de legat. 1. de quo statim. Melius ergo respondēbitur ad illa iura (excep. §. cum pater) ex cōmuni limitatione de qua sup. fol. 146. qua habetur regula. dic. l. nō procedere, vbi actus fuit in fraudem hæredis & successoris, vt sup. diximus cum las. confil. 56. col. 6. in principio. lib. 3. & Afflic. in. c. 1. §. hoc quoque, nume. 35. de succes. feud. quod generaliter probat Molin. in consuetu. Paris. §. 8. nu. 22. Tiraq. d. §. 1. gloss. 9. nu. 57. Fraus autem satis probatur alienādo rem feudalem, vel maioratus, quam alienans scit perpetuū familię relictam, vt constat ad sensum, & tradit Bal. in. d. §. hoc quoque, nu.

4. versic. præterea, de succes. feud. Ad eadem iura posset etiam responderi ex alia limitatione de qua sup. d. fol. 146. versic. limitatur. 10. qua communiter traditur hæredem admitti cōtra factum defuncti quod nullū fuit, lege ei resistente: vt in proposito notat Rub. d. confil. 84. nu. 7. citans alios: & Afflic. deci. 240. nu. 8. quā limitatio rectē hic applicatur, quia alienatio contra prohibitionem testatoris instituentis maioratum, est nulla secundum gloss. & omnes in. l. ea lege. C. de condi. ob caus. & in. d. §. diui. & alibi sæpe. Et ideo inquit Paul. in. l. fi. §. sed quia, nume. 2. C. commu. de leg. alienationem tunc adeo esse nullam, vt nec obliget alienantem, nisi ad restitutionē pretij: sequitur Tho. d. decif. 93. nu. 3. & idē alienās potest cōtrauenire, secundum Paul. in. d. §. diui. nu. 3. ad fin. & cum eo alij quos sequitur Tiraquel. de retract. ligna. §. 26. glo. 2. num. 6.

100 Sed hæc (quæ alibi scriptis meliora videntur) difficultatem patiuntur extext. fortissimo in. d. §. cum pater. l. filius fami. ff. de legat. primo, ad quē (vt dixi) non solet aduertī: ibi enim erat res familiæ relictā, & alienari prohibita, & consequenter alienatio nulla, secundum gloss. Bartol. & omnes: & tamen filius hæres non potest venire contra alienationem, etiam si sit de vocatis ad fideicommissum, admittiturque ex hæredatī: & sic videtur textus contra præcedentes receptas limitationes, & contra quā plures graues Doctor. supra citatos, dum respondent ad leg. cum à matre, quod alibi expensum non vidi. Conijcio aliquos responduros text. illum procedere secundum sua tempora, ante beneficium inuentarij inductum à Iustiniano, cuius vigore communiter scriben. fundant

dant hæredem in his admittendum contra factum defuncti: quod mihi placere nequit, qui sciam aliud respicere beneficium inuentarij, & rem aliunde pendere, vt supra dixi. Ob æquitatem verò huius opinio. & auctoritatem tot patrū à quibus ea colligitur, & ob vitanda absurda contrariæ opinionis, potius ad dictum. §. cū pater, transeundum esset conuenientibus oculis, cum ibi vltra filium hæredem erant alij forsan non rectè ex hæredati, qui tamen vt de familia admittuntur, & per eos satisfat voluntas testatoris: hic autem violaretur exclusio hærede. nec valet argum. ab eo text. de relicto familiæ ad maioratū, in hoc enim magis conseruatur memoria defuncti, cū in perpetuum tendat eius effectus, & vni tantum proximiori deferatur, sine facto vilius successoris: ad relicto familiæ non tam perpetuum fauorabilemque effectum instituenti habet, nimisque pēdet à facto & electione restituere debentis, qui & plures simul eligere potest, vt in l. vnum ex familia. ff. de legatis secundo: & alijs tractantibus de fideicommisso familiæ. Prædicta autē fundamenta pro successore maioratus hærede alienantis, magis vrgent quādo maioratus instituitur in testamēto, cū expressa prohibitio alienationis quia tunc alienatio magis irritatur: tutius etiā admitteretur hæres quādo non fuerit solus, vbi enim plures sunt, non repellitur nisi pro quota vel portione hæreditaria: quod semper obseruandum est, vt dixi supra in filio, ad dictā. l. cum à matre, folio. Eadem etiam euincunt vt hæres admittatur eo casu contra alienationem, etiā si defunctus promiserit se nunquā contrahenturū: non enim attenditur tunc promissio vel obligatio defuncti: vt per scribēt. vbi

supra quod non percepit Masuer. relatus à Tiraq. nec ipse bene resoluit dicto lib. de retr. ligna. §. primo glo. 9. nume. 53. & 55. cum sequenti. Et ita contra eos amplio text. in dict. capitu. constitutus, de in integrum restitutione, vt procedat in filio & consanguineo hærede alienātis qui promiserat solenniter firmitatem alienationis. Sed vltra eos aduertendū est, quod in illo capitu. ratio consuetudinis vigeat tantum in parte rei: alia enim pars ipsorum filiorum videbatur, ex litera text. & gloss. ibi verb. [vtrique comunes:] licet Imol. ibi nu. 3. scribat, totā rem filiorum esse, quibus tamen existentibus hæredibus patri alienātis, magis vrgebit text. ille in fauorē hæredis successoris ad reuocationem iure sanguinis. Eadēque opin. admittēs successorem feudī & maioratus hæredem alienantis, non habet iniquitatem in fraudem emptoris, cui pretium suum restituitur: iuxta glo. c. j. §. Titius, & ibi Doctor. si de feu. fuer. controne. Afflict. decis. 278. ad fin. Et respectu pretij erit vtile inuentarium, vt supr. dixi. Quæ omnia à peritis & candidis speramus vtilissima censenda, vt merito prolixitati ignosci debeat, maxime cum hæc nullibi huc vsq. ita fuerint explicata.

101 Ad regul. huius. l. dū patri interdicit alienationē, addenda est amplia. etiā si pater velit dotare filiam, non enim id facere potest ex aduentarijs aliorū filiorum, vt tradit Bal. in l. fin. §. fin. tit. sequen. quod memoro, ne parum prouecti fallantur ex multis specialibus inductis fauore dotis. vel ex eo quod ea causa alienandi necessaria videtur in patre. Sed vltra Bal. aduertendū tunc est, an pater inops sit, filiaque aliunde dotari nequeat: tunc enim induci posset sententia gloss.

glo. in. l. cum plures. §. fin. ff. de adm
nistrato. vbi voluit in opem Sorore
germanam seu ex eodem patre nata,
a fratre dotandam esse: quæ opin. re
cepta est apud scribē. eamque vt cō
munem tradunt Benedic. in. c. Ray
nurius, verb. dotem: nu. 71. Iacobi. à
S. Georg. in. l. profectitia. §. si filius. ff.
de iur. do. communis secundum Pa
la. seu. lo. Lup. in repeti. c. §. mihi. 76.
nume. 3. & secundum plures, quos re
fert Rip. in. l. prima. num. 83. ff. solut.
matri. & Xuar. in. l. quoniam in prio
ribus. 2. limita. fol. 63. col. 3. Nouel. de
dota. 6. par. priuil. 16. nu. 5. Anto. Go
met. l. 40. Tauri. numer. 75. tradit &
probat Guid. Pap. decis. 439. Afflict.
libri 3. constit. Neap. Rub. 14. in fine.
& deci. 371. nu. 3. Iarē Boer. deci. 129.
& Tiraq. de primogen. q. 67. nrm. 1.
quos omnes refero qd casus est quo
tidianus, nec dubio carens: vt latius
deducam (Deo dante) in cōmentar.
titu. sequen.

102 Ex hac ampliacione cause dotalis
infertur ad quæstionē vtilem an pos
sident maioratum possit eius bona
alienare causa dotandi filiam, maxi
mē si aliunde dotare nequeat: quod
tangit & inuoluit Hispan. Palat. in
Rub. §. 16. vbi videretur id permittere,
quando non ad est expressa prohibi
tio alienationis: & sic distinguit in
ter expressam & tacitam prohibitio
nem, eumque sequitur Tiraq. de pri
mogeni. q. 61. idem sentit Anto. Go
met. l. 40. Tauri, nu. 87. Sed Pala. seu.
lo. Lup. aliter intellexit hanc differē
tiam quā Tiraq. putauerit: Tiraq.
enim intelligit expressam prohibi
tionem in proposito, quando specia
liter prohibetur alienatio, etiam cau
sa dotis: sed Pala. intelligit expressā,
ad differentiam tacitæ appellans ta
citam quando bona subduntur resti
tutioni, non addita expressa prohibi

tione alienationis, secundum tradi
tionem glos. l. cum pater. §. libertis:
vbi noranter Paul. numer. 4. ff. de le
ga. 2. sed talis differentia inepta est,
vt melius ad uertit Alci. statim citan
dus. Sed receptissima consuetudo ro
tius Hispaniæ obseruat indistinctē,
vt nec ex ea causa possit possessor a
lienare bona maioratus: quod etiam
asserit D. Couarr. lib. 3. resolut. cap.
6. in fi. quem vltim ego cēseo iuri cō
sonum: cui nihil obstat tex. in. l. mu
lier. §. cum proponeretur. ff. ad Tre
bel. ibi enim agitur de filia testatoris
cui dos & legitima debetur, ideoque
fideicommissum ei nocere non po
test, vt satis colligitur ex text. & scri
ben. ibi Magis videretur ob stare de
cisio authen. res que. C. cōmu. de le
ga. arguendo à bonis subiectis resti
tutioni ad maioratum, iūctis ijs quæ
ibi latē tradunt Ias. & Cur. Ias. conf.
157. lib. 2. Dec. conf. 300. 76. & conf.
519. Soci. conf. 75. lib. 1. Soci. nep. cōf.
119. lib. 2. & latissimē Anto. Gomez.
& Couarr. vbi sup. & Guido. Pap. de
cis. 96. & sequen. Tiraq. d. q. Et obsta
re videretur qd in causa dotis notat
Bar. in. l. filiusfam. §. diui. num. 10. q.
2. ff. de lega. 1. vbi Alex. nu. 10. Crot.
ex. nu. 44. & nu. 165. & Loazes. num.
135. Rip. ex numero. 70. Alci. nu. 23.
Sed respōdeo vltra omnes quod hæc
quæstio separari debet à materia. d.
Authen. ibi enim tantum fauetur de
scendentibus testatoris contra per
sonam particularem cui bona erant
restituenda, at in maioratu agitur de
conseruanda memoria instituentis,
quam homines maxime curāt: vt tra
dit Plin. in prologo. 7. lib. in quo ver
sari censetur honor & gloria, vt pro
bat tex. in. l. 7. §. ad autoritatem. ff.
de annu. leg. in. l. Titia. §. si. ff. de aur.
& arg. leg. ili. [subseriptione nominis
mei:] & in. l. regula. §. penul. ff. de iur.
& fact.

& fact. igno. ibi. [gloriā representet.]
 l. legatum. ff. de usufr. leg. ibi. [confer
 uāda memoria:] Et manifestum est
 eam memoriam respicere instituen-
 tes maioratum, qui frequenter agūt
 vt successores nomen suū ferāt: fa-
 cit. l. hoc iure. §. fin. ibi. [nomē meū.]
 ff. de donat. cum ijs quæ vtiliter tra-
 dit Benedic. in. c. Raynucius, verb. &
 vxorem, nu. 2. Rip. in. l. scēming, nu.
 44. C. de secund. nupt. Sic ergo nouē
 limitabitur decis. d. Auchen. quæ etiā
 rariū procedit. quam plures putāt,
 non vīs declarationibus scribent.
 ibi, & in locis sup. citatis: quibus attē-
 tis minus dubitabilis est hæc vera o-
 pin. & Hispaniæ cōsuetudo. Alia am-
 pliatio erit ad eādem prohibitionē,
 vt patet non possit repudiare hēre-
 ditatem filio. delatam minūque lega-
 tum, aliudue relictū: ne quis decipia-
 tur ex. l. qui autem. ff. quæ in fraud.
 cred. nec ex celebri opin. Fede. Se-
 nen. à multis male probata, qui scri-
 ptis posse prælatum in ijs nocere Ec-
 clesiæ repudiando: quasi tale ius quæ-
 rendū sit, nō quæsitū. Quibus alijsq;
 non obstantibus, saltem post hanc. l.
 & l. cum oportet, & l. fina. titu. seq. in
 dubia est hæc ampliatio. In hēredita-
 tem autem etiā iure anquo habetur
 in. l. renitēte. C. de iur. de lib. cum re-
 gu. l. is qui hæres. §. si. & ibi not. Bart.
 nu. 10. ff. de acqui. hæred. & in lega-
 tiserat tex. notab. in. l. ex repudiatione.
 C. de fideicō. & generaliter not.
 Bal. in. d. l. renitente, asserens nō pos-
 se patrem renuntiare ius aliquod fi-
 liorum: & ita Alberi. in. l. sed si vnus.
 §. filio fami. ff. de iniur. facit quod no-
 tat Bal. hic ad fin. potestati patri con-
 cessam, intelligi ad vtilia liberis: argu-
 men. l. creditor. §. Lucius. ff. manda.
 Et ita in patre inquit text. in. l. gene-
 raliter. C. de secund. nupt. probatur
 hoc fortissimè ex textu & eius ratio-

ne. in. l. magis puto. §. fundum. ff. de
 rebus eorum. In legatis autem, atten-
 to iure nouo huius. l. & l. fina. infr. ti-
 tu. 1. non est dubium, secūdum glos.
 Bart. Bald. & omnes in dict. l. ex repu-
 diatione, & d. §. si. imò repudiatio pa-
 tris tunc operatur vt res omninò fi-
 lio acquiratur. Sed difficultas non le-
 uis est circa dict. l. ex repudiatione,
 cum fuerit ante Constant. & Iustin.
 & tamen dicit patrem non posse re-
 pudiare legatum filio relictū: & Bal.
 ibi, inquit, magnam fuisse rationem
 dubitandi, sic Paul. Corn. ibi ideoq;
 glo. ibidem variè interpretatur. Au-
 gebatur difficultas ex. l. legatum. 7.
 ff. de leg. 1. vbi dominus repudiat le-
 gatum seruo relictū, videbaturque
 ante ius nouum idem dicendum in
 patre, cum, legatum statim acquira-
 tur, cuius cōmodum & effectus nec
 momento penes filium esse poterat,
 ex. l. placet. ff. de acqui. hæred. l. 1. ff.
 si quis à patre. fuer. manu. vt pro cō-
 muni latè probauit in. 1. par. huius. l.
 Et ita ratio. d. §. fundum. l. magis pu-
 to, iure antiquo vrgebat contra hæc
 conclusionem, vt hodie vrget pro-
 ea: ex quibus fundamentis commu-
 nis est opin. secundum Alexand. in.
 d. l. legatum, numer. 1. & Ias. num. 6.
 Bapt. in repet. num. 5. contra. glo. ibi,
 vt illo tempore ante ius nouum pos-
 set solus pater repudiare legatum fi-
 lio relictū. Eandem dicit commu-
 nem Cor. in. d. l. ex repudiatione, vbi
 gloss. sibi cōtraria, hoc apertè sentit,
 quam non percepit Bart. in. d. l. lega-
 tum, cū eam citat ad contrariam opi-
 nionem, quam tribuere debuit gloss.
 ibidem, & ita patet glo. in hoc varia-
 re, sed aliter quàm Bar. putauerit in.
 d. l. legatum: quod melius aduertit
 idem Bart. in. d. l. ijs qui hēres. §. si. nu.
 10. qui etiā variauit: ibi enim probat
 hæc communē opinionem contrariā

S verò

Pin. de bon. mater.

verò probauit, in d. l. legatum. 1121
 104 Ego autem (licet res hæc nouo iure dubio careat) reiecta varietate gl. & Bar. verius puto contra scrib. v. etiam ante ius nouum pater non posset repudiare legatum patre filio relicto, ex tex. omni solutione maiore, vbi Bal. bene sentit in d. l. lex repudiatione. 26. C. de fideicom. Nec enim teneri possunt variae interpretationes gl. & Doctor. ibi, dummodo ariolatur filium ibi emancipatum fuisse, quod diuinatorium est: & contra presumptionem iuris iuxta. l. si emancipati. C. de collatio, ineptaque esset quaestio legis in lio emancipato. Nec minus improbable est quod gl. ibi subdit de causa castrensi, contra literam tex. vt Docto. ipsi agnoscunt. Deteriorque est, 3. interpretatio gl. quã Docto. approbant magis contra literam diuinando, relicto ibi fuisse sub conditione quæ non existerat: quod ultra temerariã diuinationem manifestè corrumpit ex ratione text. ibi, [qui tibi nocere non potuit:] & sic patet ibi relicto fuisse, purum, potuisseque à legatario sui iuris repudiari: ideoque ibi tamen inducitur ratio illa quod pater repudiando nõ poruit filio nocere. Vnde per. d. l. lex repudiatione, potuisset gloss. in d. l. legatum, aperte probare, quod ibi tenuit: gloss. autem in hoc citabat. d. §. fin. l. is qui hæres, sed malè quia loquitur in hæreditate in qua est lōgè diuersa ratio secundum Docto. communiter in illis locis. & in. l. 2. C. de repud. bon. poss. Et reiecta communi opin. (quia est contra. d. l. cui non responderetur) non obstat argu. d. l. placet, quia locum habet post veram acquisitionem: ita enim procedit reg. iuris qua filius acquirit patri, magisque rationale erat vt iniqua repudiatio patris filio non noceret, sed spectaretur vt filius libe-

ratus à patris potestate, relicto sibi acquireret: cum & in multis ante ius nouum sibi acquirerebat, vt dixi in prima parte huius. 1122
 105 Vltimo loco ad ampliationem vel limitationem huius. l. aptè adducitur quaestio, an pater remittere possit iniuriam factam filiofa. & sic ei adimere iniuriarum actionem: in quo vulgari ter quasi sine dubio asseri solet, posset patre id facere: & ita limitati hanc l. & iura proximè adducta, per text. notab. in. l. sed & si vnus. 17. §. filiofa. ff. de iniur. vbi expressim hoc notant. glo. & Bar. & Albe. notat etiam gloss. in. l. in personam. 3. ff. de pact. Bar. & alij in. l. Lucius. ff. solut. matri. Bar. Pau. Imol. in. l. si sine. §. si. ff. rem rat. habe. qui omnes ad hoc citant. d. §. filiofa. eumque intelligunt etiam inuito filio: & ita iudicauit Cape. Tholò. quaestio. 261. tradit Catal. de sindica. nu. 128. l. vbi melius de materia in. l. contra iuris. §. si filius, num. 15. ff. de pact. & Boer. de cess. 120. Qui omnes etiam eam conclusionem limitant, nisi iniuria fiat à coniuncta persona, quia tunc pater nõ poterit eam remittere: ita Bart. & omnes in d. l. Lucius, per text. ibi, quem ad hoc sepius extollunt scribent. vt per las. & alios vbi sup. & ita Roman. singul. 93. Hip. singu. 573. Sed hæc non omnino tuta videntur. 1. quia Azo. in summa. C. de iniur. nu. 13. vers. hodie, magis probat, vt hodie attenta hac. l. non possit pater remittere iniuriam factam filiofa. idem vult Hostien. in Summa co. titul. & Iaco. de Are. qui tenebat. etiam ante hanc. l. remissionem patris non tollere actionem iniuriarum, sed suspendere eius exercitium filio, & ita intelligebat. d. §. filiofa. vt refert Alberi. ibi: & probat Fulg. in. d. §. si filius, nume. 10. sed Azo & alij melius allegarent. l. cum oportet.

oportet. Et. Req. quam hęc libi eni
de omni causa aduentitia agitur: hic
* solum de bonis maternis. Ego vero
rem puto hanc opin. contra commu
nem: iniquam enim (vt Alber. agnos
cit in d. s. filiofam.) & iuris regulis cō
trarium esset: vt solus pater remittat
actionem in iuriam filio competē
tem: cum ea actio sit ē paucis quā fi
lio fam. proprio nomine dabantur. l.
filiusfam. 8. ff. de actio. & oblig. & d.
l. sed & si vnus. s. si. vt latius (Deo fa
uente) trademus in. s. necessitate. l. fi.
fili. sequent. vbi plenius de intellectu
d. s. filiofam. Sic etiam attenta hac. l.
& iure nouiori, tutior videt opinio
Axon. & Hostien. contra communē
quia pecuniaria estimatio iniuriæ, si
hō acquirenda est, & consequenter
in detrimentum filij esset remissio
patris cuius potestas ad vtilia restrin
gitur, non vt in commodum filio in
ferat, secundum iura & rationes de
quibus supra. Retenta autem iniqua
communi sententia, non dubito fal
sam esse. d. communem limitationē
quæ ei assignatur ex d. l. Lucius. ff. so
lut. mari. quæ id nullatenus probat,
vt videntur sentire Cuias. & Alex.
ibi. Ego autem id ostendo, quia in il
la. l. non erat casus, in quo compete
ret actio iniuriarum, sed irrogabatur
uxori pœna viro aplicanda ex iuris
sanctionibus lōgē separatis ab actio
ne prætoriā vel legis Corneliæ: de
quib⁹ in tracta. de iniur. Nec assigna
tur sufficiens ratio differentię inter
iniuriā à cōiunctis vel ab extraneis:
nec generalitas regulæ: pateretur ta
lē restrictionē iuxta. l. 1. s. & generali
ter. ff. de legation. præst. Et huic vero
ri sententiæ nō obstat. l. Papinianus,
in princip. ff. de inoffic. testa. quam
Doct. etiā pro ea limitatione notāt.
Aliter enim intelligi debet tex. ex ijs
que diximus supra in. l. 1. par. huius. l.

ad intellectum. l. 1. ff. de inoffic.
testam. & in præposito aliter illi ex.
not. glo. in d. s. filiofam. Tamen tamē
communē limitatione in iniuria cō
iunctę personę aperte intelligit om
nes, etiā si pater eam remittat ex pres
sum, non tantū tacite: vt Alex. male
intelligebat in d. l. Lucius, sub l. pre
ceden. que incipit, liberta. numer. 8.
Alias inepte omnes ex ea lege limita
rent reguli. quam colligunt ex d. s. fi
lio fam. Sed primum errorem in col
ligenda regu. sequuntur varietates
& absurda in limitationibus vt lepis
simē in alijs articulis. Sed tantū glau
dantur huius, commetaria, quorum
prolixitate obliuiscuntur liuidi pe
riti verō & candidi eam ab vtilitate
longo intervallo superati agnoscūt:
foranque non in sum laudis cen
sunt ad perfectam tractationem tot
articulos excogitasse: eoque plenē
& vtiliter discussisse vt noster uatur
prouerbialis sententia, sat cito si sat
benē.

S V M M A R I A.

1. Authentica nouāque constitutio huius titulo
in fersa diuiditur & summatur.
2. Explicatur pñs. l. 1. ff. de inoffic. testa.
3. Tentatur unum non negligendum ad declara
tionem huius text. & agitur de origine præ
scriptionis longissime.
4. Agitur de ratione huius textus & explicatur
aliquatim.
5. Circa eandem rationem reprobat̃ aliqua di
sta scriben.
6. Comprobatur opinio contra comunem, ut pa
ter legitimus administrator non excusetur à
conficiendo inuentario.
7. Ampliatur hic textus in fauorem liberarum,
etiam si habens causam à patre in se in factō
erret, & bonam fidem habeat, cum vulgosa
contra Cin. Alber. Paul.
8. Colligitur declaratio ad Authen. mala fidei. C.
de long. temp. prescr.
9. Assignatur notabilis ampliatio ad textum in
presenti, & insertur alia ad l. si quis. pepul. C.
commu.

communis de lega. & nume. 10.

11. Tractatur exacte, an in casu huius tex. etiam iure canonico valeat prescriptio cum errore iuris, in quo adducuntur plura utilia: & conciliantur aliqua à nostris tradita, & num. 12. & 13.
14. Qualiter probetur mala fides ementis à patre in specie huius textus in quo adducuntur aliqua utilia & emendantur nonnulla à Docto. tradita.
15. Explicatur contra gloss. & Doct. l. pen. ff. de usucap. pro empt.
16. Tentatur contra omnes non iudici malam fidem in emptorē cui dominus rei uel alius de nunciavit, ne emeret.
17. Explicatur contra omnes. l. si fundum. C. de rei uendic.
18. Colligitur unū ex hoc tex. & infertur aliud non negligendum, nu. 19.
20. Consultissimam fuisse declarationem Iustiniani admittentis hoc casu longissimam prescriptionem, & de eius effectu, nu. 21.
21. Probatur opinio Paul. ad casum alienationis rei subiecte restitutioni, & infertur ad bona maioratus, nu. 23.
24. Distinguitur q. quam scribent. confusētra stant, an in prohibitis alienari detur prescriptio.
25. In eadem q. cōtra gloss. & plures probatur, regulariter non tolli usucapionem ex prohibitione alienationis.
26. Probatur in his unum notabile contra omnes ferē scriben.
27. Agitur de intellectu. l. 2. C. de usucap. pro empt.
28. Intelligitur cōtra scriben. tex. in l. ubi lex. ff. de usucap.
29. Explicatur contra glo. & ferē omnes. l. alienationis uerbum. ff. de uerb. signi. & rejiciuntur multa à Docto. tradita, circa negligent. eius, contra quem prescribitur & num. 30. & 31.
31. Explicatur contra plures uerba. l. Imperatores. ff. de iure fisci, & ostenditur obligatio nem poenaleus in delinquentem non dari ex consensu.
33. Limitatur tex. hic cum Bald. & nonnullis.
34. Tētatū alia limitatio ultra omnes, in qua adducuntur aliqua nō negligenda, & nu. 35.
36. Explicatur tex. circa dominium quod acquiritur ex prescriptione, & usucap. & adducuntur aliqua, nu. 37. & 38.
39. Agitur de iustificacione usucapionis, & explicatur aliqua iura, nu. 40.

AD SECVNDAM partem huius text.

41. Agitur de regula, ne impedito agere currat prescriptio, & ampliatur cum Bald. adducuntur aliqua utilia, nu. 42. & 43.
44. Infertur ad Bar. in l. si constante. ff. solu. mati. & ostenditur contra plures non probari ex hoc tex. quod filius uiuo patre renouare nequeat alienationem aduentitiorum, & nume. 45.
46. Infertur ad c. quia diuersitate. decōces. preb.
47. Traditur notab. declaratio contra Alex. ad l. 1. C. si aduers. cred. in 7. & nu. 48.
49. Infertur ad q. notabilem, an in bonis maioratus prescriptio perfecta cōtra unum, noceat successoribus, & adducuntur multa utilia, usq; ad num. 54.
55. Ostenditur in eo articulo & in rebus in perpetuum familie relictis, non restē scripsisse Bar. & plures, quod prescriptio uel alienatio dari possit regulariter cum consensu successorum.
56. Pro complemento materie huius tex. traduntur aliqua circa bonam fidem ad usucapiendum, & nu. 57.
58. Tractatur celebris doctrina Bar. an ex ignorantia detur restitutio aduersus prescriptio nem, usque ad nu. 60.

Hec Authen. annectitur. l. præcedēti, quatenus ibi dictū erat, patre alienante aduentitia filiorum, illar

um eorum ius manerē, nec eos vlla prescriptione repellendos à rebus suis vendicādis. Quam decisionem maiores nostri limitari putarunt ex Authen. nouioribusq; Iustiniani cōstitutionibus. ideoq; hāc continuarunt ex Authen. de nupt. §. sed quod sancitum. colum. 4. secundum vulgares libros, vel secundum emendatos, in constitu. 22. de ijs qui nup. iter. §. insuper. Hæc autem constitutio limitat. l. præceden. circa scriptionem admittens longissimam triginta annorum;

norum: deinde eam limitationē dupliciter restringit, vt scilicet id tempus non currat filiis, nisi postquam exierint à potestate patris, nec etiā durante impubertate seu pupillaritate. Quæ materia utilis est: licet à nostris parū explicata: ad cuius ingressum præmitto ex gloss. & omnibus, receptissimum esse, vt originalis authen. loquens de lucris nuptialibus vtriusque parentis, extēdatur ad omnia aduentitia quorum legitim. administr. sit pater, & ita vbique ad omnia aduentitia citatur tex. hic, vt per Bald. de præscri. 1. part. 6. par. numero. 1. 5. Aliqualiter autem dubitarunt antiquiores circa literā, in verbo [tricennale:] Petr. enim & nonnulli legebant tricennale, vt referunt Cyn. & Alber. Fulgo. Corn. sed in originali apertè sit metio præscriptionis. 30. annorum, tam in libris vulgaribus quàm emendatis: & ita confunditur opinio Petr. quam ceteri improbarunt, vt sic maneat contra Petr. non sufficere possessori hoc casu contra filium ordinariam præscriptionem, sed longissimam exigi, secundū omnes, quod suadet ex l. sicut. C. de præscription. 30. vel 40. annor. probaturque ex verbis l. præcedent. dū excludit præscriptionem: intelligitur enim de ordinaria. Et ideo hæc constitutio admittens tricēnalem necessariò erat intelligenda de. 30. annis, quæ vt extraordinaria admittitur, ex clusa ordinaria: iuxta. d. l. sicut, & doctrinam gloss. celebris in l. postquàm, verb. nulla. C. de pact. cum ijs quæ in frā de ducemus.

2 Et hinc verè intelligitur text. l. 4. ad fin. in fr. titu. 1. ibi, [nulla temporali præscriptione obstitēte,] & ibi, [nisi fortè ex continua & inconcussa tenentis possessione eorum excludatur intentio,] excludere enim vul-

lex ibi ordinariam præscriptionem, non longissimam. Hinc etiam, vltra omnes ostēditur. Constantinum in l. præceden. nouum ius induxisse, dū vlucaionem vel præscriptionē tollit: cum regulariter ante nouum ius sufficeret ordinaria præscriptio, ex bona fide eius in quem alienabatur, non obstante mala fide alienantis. l. 1. C. de lon. temp. præsc. l. si partem. C. de vluca. pro emp. l. qui fundum. §. proc. ff. eod. & ita iuuatur communis sententia, quam contra aliquos probaui. in. 1. par. l. præce. vt ea lex nouum ius induxerit.

3 Imò videtur (vltra omnes) verè dicendum quòd ante Iustinianum & nouiores illas constitutiones, hoc casu, etiam filiis post pubertatē, & postquam suæ potestatis fuisset, obstarēt ea præscriptio. 30. vel. 40. annorum, ex constitutionib. Hono. & Arca. & Anasta. in. d. l. sicut, & l. omnes, quæ tam generaliter loquuntur vt hanc speciem satis comprehendant. iuxta regul. l. 1. §. & generaliter. ff. de lega. præsta. Ex quo sequitur præscriptionem. 30. & 40. annorū ante Iustinianum introductam fuisse, vt patet ex. d. l. sicut, & l. omnes. C. de præscrip. 30. vel. 40. anno. Iuriscon. tamen incognita fuit, & Imperatoribus ante conditores illarum. II. vt annotauit gloss. recepta in l. qui occiderit. 30. ff. ad l. A qui. & in l. Iulianus. 17. ff. ex quibus caus. maior. & in l. si quis emptionis, verb. veteres. C. de præscrip. 30. vel. 40. ann. Bar. in l. in omnibus. ff. de actio. & obli. & scriben. vbi que, vt tradit Corn. consil. 38. numero. 10. lib. 1. quanuis dubitās id inuoluat Bal. in. c. vigilantia, numero. 2. de præscript.

4 Cur autem in hac specie non sufficiat longū tempus, nec præscriptio ordinaria responder Paul. hic, & in l.

S 3 quicun-

quicumque, infra titu. 1. & cum eo Corn. eo scilicet quia lex interdicat patri alienationem, ideoque titulus, lege resistente, nullus est, l. quemadmodum. C. de agric. & censit. & præscriptio longi temporis titulum exigit, l. nullo. C. de rei vendi. l. diutina. C. de long. tēp. præscrip. præscriptio autem longissima non exigit titulum. Ego puto Pau. & alios non percepisse rationem & sensum horum: nam patre vendente vel aliter alienante, emptor habet titulum cum bona fide, cum iuste ignoret rem esse filij, & iuste credere potuit rem esse alienatis, iuxta præsumptionē. l. merito. ff. pro soc. quod in fortioribus terminis notat Bal. in dist. cap. vigilantia, numer. 5. versic. amplius de præscrip. Ergo talis error iustus facti sufficere debet, cum saltem inducat titulum putativum, iustum ad vsucapiendum longo tempore, ut not. Bar. receptus, in. l. Celsus. ff. de vsucap. pro hered. Nec obstat. d. l. nullo, & d. l. diutina, quia

* loquuntur ubi omnino deest causa vel titulus: quod inducant verba eorum legum, quæ etiam precedunt ubi emptor vel alius in quem fit alienatio, sciebat prohibitionem iuris: tunc enim idem est, ac si nullus sit titulus, cum desit iustus error facti inducens titulum putativum: & hoc verè probat tex. in. l. si ab eod. 12. ibi. [tuscias.] ff. de vsucapio. quem Barto. & alij ibi non bene sumunt, nec satis expendunt: & hoc respicit reg. l. nūquam. 3. r. ff. eod. hoc etiam probatur ex. l. secunda. §. si à pupillo, & ibi scribēt. ff. pro empt. & in. l. mandatū distrahendorum. 57. ff. mand.

5 Patet igitur in hac specie, secundum iuris regulas, maximè ante Athen. malæ fidei. C. de præscrip. long. tem. potuisse procedere vsucapionē ordinariam longi temporis: ob iustū

errorem facti, licet de iure alienatio esset inualida, contra Pau. Corn. & alios. Ex quo sequitur contra eisdem, longè diuersam fuisse rationem, cur hæc iura exigunt in hac specie lōgissimam prescriptionem, non quia ordinaria procedere non posset, sed quia lex voluit obuiare fraudi patris alienantis bona filij: quia etiā maior erat causa fauendi filijs sub potestate patris existentibus, & facultates suas ignorantibus: cum pater omnia possideat & administret, nec rationem reddat, iuxta. l. fina. §. si autem non habet, ibi, [à ratiocinijs.] infra titu. 1. & sic facillimè posset fraus liberis fieri: quapropter iuste lex in hac specie prescriptionē abrogat, quæ rationes non militant in alijs distrahentibus rem alienam.

6 Ex quibus nouè cōprobatur quod contra communem tētaui sup. in secunda par. l. 1. num. 32. ut pater non excusetur à conficiendo inuentario aduēditorum filij, cum id utilissimū sit filio, ut sciat postea quæ sua sint, ut quæ possit alienata vendicare: patri autem non noceat, nec onus sit, ut cōstat ad sensum. Potest quæ in id subtrahit expendi text. in. l. si libertus sub conditione. 20. §. existimo. ff. de bon. libert. vbi conditio testādi censetur potestatiua & facilis. Ideoque in patrone & filio admittebatur, secundū Barto. in. l. suus quoque. num. 3. ff. de hered. instit. & in. l. si pater. 2. opposit. & ibi Cyn. colum. 2. & Iason numero. 2. C. de institutio. Sic ergo confectio inuentarij patri remitti nō debet, ut periculum & incommodum filij vitetur, sine onere patris.

7 Inde etiam inferitur, secundā cū lex iustissimè in hac specie faueat liberis, ideoque remouerit ordinariā prescriptionem, solam quæ longissimam admittat, procedere eandem deci-

decisionem etiam si is in quem pater alienauit, bona fide rem habuerit, licet etiam iusto facti errore iuuetur, quo regulariter vsucapio ordinaria procedit. Hic enim est fauor quem ex causa lex præstat filiis in aduentitij, quæ solus pater administrat: quæ bene sentit Fulgo. hic, quem sequitur Corne. Idque memoro contra insignes viros Cyn. Alberi. & Pau. hic: magis contra Paul. in. l. quicumque, infr. tit. l. sequent. malè restringentes text. ad emptorem scientem rem esse filij, & ignorantem ius, non factum: quod non solum diuinatoriū est, sed etiam contra veram rationem text. qui ita reduceretur ad casum nunquam ferè contingentem, maximè attenta regula. l. verius. ff. de probat.

8 Infertur. 3. (si rectè attendatur) notabilis declaratio ad decisionem Authen. malæ fidei, infr. de long. temp. præscri. vbi mala fides venditoris non cet emptori bonæ fidei, ne ei profit præscriptio ordinaria, sed requiratur longissima: non generaliter, ut vulgus malè illum tex. citat, sed tantum quādo rei dominus ignorat. Ex præcedētibz enim bene sequitur in hac specie malam fidem patris alienantis in distinctè nocere emptori, siue filius rei dominus, sciatur, siue ignoret: ut bene sentire videtur Fulgo. hic. voluit enim ius ex prædictis causis filiis succurrere, qui licet sciant res suas à patre alienari, non facillè possunt contra factum patris venire, non solum ob impedimētum potestatis, sed etiam respectu honoris & verecundiæ. Et ita nouè declaratur in hac specie decisio. dict. Authētic. vltra notabil. de declarationes Paul. ibi, & plures per Ange. Areti. in. §. sed istè quidem, numero. 12. Institutio. de Action. & in. §. furtiua, numero. 3. Institut. de vsucap. latè per Alexa. in. l. Pomponius.

§. cum quis. ff. de acquiren. posses. & Bald. de præscript. 2. part. 3. part. quæstio. 12.

9 Infertur quarta, quod etiam si pater mala fide careat in alienatione aduentitiorum filij, adhuc cesset ordinaria præscriptio, nec filius excludatur nisi per longissimam, cum requisitis huius text. quia licet cessat vna ratio ex parte patris, militat alia ex parte liberorū, quibus lex succurrere voluit: ideoque manente altera ratione, lex sustinetur ex vulgari regula. l. si non lex. 83. ff. de hæred. institutio. cū alijs, ut per Ias. in. l. more. num. 18. ff. de acquirend. hæredita. per Rip. in. l. si ventri. §. in bonis: nu. 13. ff. de priuileg. cred. per Tiraq. in tracta. de causa, limi. 22. quod tutissimum videtur, licet scriben. non ex primant.

10 Infertur. 5. ad decisionem. l. fin. §. sed quia. C. commu. de lega. vbi etiam ordinaria præscriptio longi temporis remouetur in fauorem legatarij vel fideicommissarij cui heres restituere iubetur: quem text. à simili adducit Fulgo. hic: ex prædictis enim ampliatur text. ille, etiam si emptor sit bonæ fidei cum iustissimo errore facti, adhuc enim militat ratio fauoris fideicommissarij. Infertur. 6. ex Cyn. Alberi. Paul. & alijs hic, sufficere longissimam præscriptionem, de qua in hoc text. cum errore iuris, putat quando emptor scribat rem esse filij, putabatque patrem posse alienare aduentitia filij: quod de iure ciuili dubium non est, secundum quod præscriptio. 30. vel. 40. annorum effectū habet etiam cum mala fide. l. si quis emptionis. §. primo. C. de præscript. 30. annorū: à fortiori igitur perficitur cum errore iuris, ea enim præscriptio tanto tempore perficitur, nec titulū exigit, ut resoluunt omnes in

S 4 lectur.

Pin. de Bon. Mat.

lectur. & cōf. pro vt latè refert Boër. decisio. 42. nu. 35. & 38. nec obstant leges iureconsultorum quæ dicunt non valere iuris errorem ad vsucapiendū, quia ad huc nō erat cognita præscriptio longissima.

- 11 Sed dubium est quid dicendū sit de iure canonico, quod prævalet in hac materia, etiam in foro seculari, secundum omnes, in quo multa hinc inde adduci possent. Sed resolutiue procedendo videtur, primò, asserendum, quòd si iij in quē pater alienauit sciebat ius & factum. i. rem esse filij, & alienationem iure prohiberi nullo tempore præscribere possit, quia tunc malè fidei possessor est, ex mente scribent. vbi sup. & clarius in locis statim citandis. Si autem is in quem pater alienauit, ius ignorabat, sciens rem filij, & putans patrem posse alienare, sic nō fuit in vera mala fide, tūc plures tenent etiam de iure Canonico sufficere præscriptionem hanc longissimam cum iuris errore: mouenturq; principaliter eo quòd causa iniusta & iuris error excusat à mala fide, licet bonam prorsus non inducat ex gloss. l. secunda. C. si quis ignor. rem mino. textus, & Bar. in l. sed & si lege. §. scire. ff. de petitio. hered. ita in hac re tenuit Pau. in l. Celsus. colum. 1. ff. de vsucap. & in l. nunquam. in fin. eodē tit. & in l. 2. §. si à pupillo, nu. 4. ff. pro empto. & in l. venditionib. C. eodem. Imol. in dicta l. Celsus, & d. l. nunquam: sequitur Afflict. decis. 40. nume. 12. & Rube. conf. 75. Eandem opin. probauit Anto. Butri. quē refert Felin. in cap. de quarta, nume. 34. de prescript. Cornel. con. 277. nume. 6. lib. 4. quam opin. communem dicit Rube. vbi sup. Sed contrarium tenet non pauci: idemque Paul. consuledo variauit, vt tradit Felin. vbi supra nume. 35. & est nimis controuer-

sum & inuolutum apud scribent. vt tradit Balb. in dict. l. Celsus, in 4. nota, numero. 15. tradit D. Couarru. in c. possessor. 2. parte. §. 7. nu. 5. vers. 2. conclusio. & latè Aymon. Grauer. de antiquit. 4. par. ex nu. 161. Apud quē videbis difficile esse discernere quē sit in hoc receptior sententia: ex omnibus autē quos viderim Hispā. d. loco & Aymon. & Balb. videntur melius hoc tractasse.

- 12 Omissa varietate scribent. in hoc difficili articulo, puto verius in nostra materia, etiā iure Canonico, securū fore emptorē ex præscriptione 30. annorū, cum requisitis huius Authen. etiā si scierit rem esse filij, & iuris errore putauerit patrē posse alienare, ex mente Cyn. Alberic. & Pau. hic: quia tunc verè non datur mala fides quam improbat. c. vigilanti, & c. si. de præscript. Nec erat vero simile patrē velle nocere liberis, arg. l. si. C. de curat. furio. l. script. §. si. ff. vnde libe. Facit pemptore potestas patris, quæ in his maior est quā tutorū vel curatorum, vt probatur ex multis supra in discursu. l. 1. maximè ex opin. Azon. magis communi, quod nō sit necessarium decretum: quæ opin. iuuatur ex generalitate huius tex. & d. l. quicunque in fine. titul. 1. iuuatur ex requisitis quæ lex exigit hoc casu, vltra longissimum tempus. Ad idem facit tex. in ca. peruenit, de empt. & vendi. vbi hoc longissimū tempus etiam iure pontificio inducit plenum effectum, vt per Imol. & Hispa. Burgenfibi: per Hispanum Xuarium lege Castellæ, de debitis, foli. 58. Facit quod habemus ex cōmuni opinione præsumi bonam fidem in præscribēte, gloss. recepta in l. penult. C. de cuius. Bar. & alij in dict. l. Celsus, vbi Bal. 3. par. nume. 2. Alcia. regu. 3. præsump. 5. maximè cū longissimo tēpo-

rei

re: Boër. decis. 42. nume. 35. Bald. d. l. nume. 10. versic. fit. ergo. Quæ opin. posset cōverti ex resolutione quam addunt Couarru. Balb. Aymo. vbi supra quod iuris error nō excuset etiā in præscriptione longissima, quādo lex resistit ex Bar. in. d. l. sed & si lege. §. scire: & alijs quæ adducunt. Respō deo tamen quod lex præcedens non tam apertè nec tam fortiter resistit, vt perpetuò indistinctè alienatio irritetur, vt constat ex limitatione recepta, per. l. cum à matre. C. de rei vendic. constat etiam ex d. opin. Azo. recepta, quod pater sine decreto potest alienare. Procedet autem tutius hæc opin. quando pater fuerit bonis moribus præditus: secus si emptor sciat rem esse filij, & patrem dissipatorem argumen. l. si quis cum sciret, cum ibi notatis. ff. de vsuca. pro emp. Procedet etiā tutius vbi emptor fuerit persona simplex, vt mulier, rusticus, minor, argumen. tex. notab. in. l. cum de indebito, ad med. ff. de probatio. Bart. in. l. non fatetur, num. 12. ff. de confessio. Idem tamen puto in quocunque non iuris perito: at in iuris perito contrarium videtur dicendum, quia nec ei licet ius ignorare, nec est verosimilis ignorantia, ideo magis vidèretur mala fide emere: iuxta legem professio, cum glossa. C. de municip. patri. & in hac materia notat Socin. nepos. cons. 69. num. 49. libr. 1. In iuris perito tamen crediderim etiam procedere hanc opinionem, quando aliqua causa facti concurrat, quæ eum mouere posset: puta si pater diligens significauerit alienationem esse ob causam necessariam, vel maiorem filij vtilitatem: argu. l. fin. ff. de vsucap. pro emptore vbi ad ordinariam præscriptionem sufficit color etiam si emptor sciat rem esse alterius, cuius mandato putat eam vè-

dī: facit tex. in. d. l. mandatum distrahendorum. ff. manda. Paul. in. l. qui fundum. §. procurator nume. 4. ff. de vsucap. pro empto. facit quod notat glo. Bar. & alij per. l. si vir. ff. de vsuca. pro dona. quando error facti concurrat cum errore iuris. Bal. d. l. num. 21. vers. 6. limita. latius. D. Couarru. d. §. 7. nume. 10. Puto etiam hanc conclusionē tutius procedere in emptione quā in donatione: emptor enim pretium dat, potestq; ex multis credere licere patri, re filij vendere, non ita donatarius sciens esse filij: non enim debuit nec potuit credere patrem posse donare res filij: repugnat namque sensus communis ratioque naturalis & noticia eorum quæ moribus hominum obseruantur: quæ omnia indicant non esse donandum de rebus alienis facit tex. in. l. filiusfam. ff. de dona. text. in. l. fin. ff. de cura. furio. in. l. cōtra iuris. §. filius. ff. de pact. Ex quo elegatè limitabitur iuris regu. quæ in causa emptionis ampliorē bonam fidem exigit: quam alio titulo leg. 2. in princip. ff. de vsucap. pro empto. & iuuatur quod hic dicimus ex Barto. in. l. penult. ad fin. ff. eodem vbi in simili plus tribuit causa onerosa: *no tenet. mala fide* *ai. naen. Regg.* Posset autem probari mala fides in proposito: si filius ante venditionē denūciat emptori, ne emat, iuxta regu. quam notant gloss. & scriben. cōmuniter per text. ibi, in. l. si fundum. C. de rei vendic. quem tex. vt singul. extollunt Fulgos. & Paul. Cast. ibi, nume. 2. dicit notab. Bald. in. d. l. Cel sus, in. 3. par. num. 13. ff. de vsucap. & est recepta sentētia, vt per Feli. in. c. 2. nu. 5. vers. fallit. 6. de præscrip. Mathæ. Afflic. decis. 366. num. 10. & præced. Quæ conclusio communis probari videtur ex ea lege ibi, [vel alio modo mala fide contraxit:] quod intelli-

Pin. de bon. mater.

telligunt Bart. Bal. Alberi. nu. 3. Sali. nu. 2. in fin. Fulgo. nu. 3. in prædictis terminis, quando denunciatio fit ante alienationem: nam post emptionem, & possessionem, dicunt omnes non procedere eam. l. nec induci malam fidem, per text. in l. penult. ff. de usucapione pro empto. vbi gl. & Docto. ita communiter intelligunt, & conciliant eam. l. cum. d. l. si fundum & ita communiter scrib. secundum Felin. & Bal. vbi sup. Alex. in l. de pupillo. §. nunciationem. num. 12. ff. de nou. oper. nunc. Qua in re aduertendum est quod Bal. d. l. si fundum, Fulgo. & Pau. ibi expressim notant, eam l. procedere etiam si dominus rei denunciatus ante emptionem, nihil ostendat de iure suo: & ita ex Imol. & alijs tradit Balb. in repet. l. Celsus, nu. 113. vel in paruulis. 3. par. nu. 13. Bar. in l. non solum. §. morte. nu. 43. & ibi Rube. nu. 405. ff. de nou. ope. nun. in quo labitur doctissimus Feli. in. d. c. 2. nu. 6. immemor huius communis declarationis, maleque in contrariū citans Bart. Ex quo sequitur incautè loqui plures Docto. dum sæpe indistinctè citant. d. l. penult. quod denunciatio extra iudicialis non inducat malam fidem: debet enim intelligi iuxta prædictam resolutionem, non autè indistinctè vt ipsi per eam. l. loquantur.

15 Sed hæc hucusque recepta, nō videntur tuta: & sine dubio assero. glo. Bar. & omnes in. d. l. penult. minus bene tractasse de conciliatione earum legū, quæ nullo modo aduersantur: sed ineptius. glo. Bar. & omnes in. d. l. pen. & alij in loc. supr. citatis, colligunt ex. d. l. pen. denūciationem extra iudiciāle non inducere malā fidē post emptionem & possessionē. Id enim nō probat nec probare potest rex. ibi, cuius ratio & decisio aliud lō

gè diuersum respicit: nēpe quod talis denūciatio nihil facit ad interrumpendam usucapionē: quod receptū est, & benè ad hoc. d. l. pen. citatur à Ias. in. §. pœnales. nume. 119. Insti. de actio. ab Alex. in. l. fin. nu. 15. ff. de eo per quē fact. crit. Quod autē in. d. l. pen. nullo modo probari possit communis allegatio & intellectus gl. ibi patet, quia licet ex tali denūciatione induceret mala fides, & verè ostēdetur retur possidenti, rē esse denūciantis, nō ob id impeditur continuatio usucapionis, secundū regu. iuris ciuiliis, vt. l. 2. in fi. eo. titu. & in. l. vnica. C. de usucap. transfor. Vt enim colligi possit cōmunis allegatio, oportebat iuris ciuiliis axioma esse, malam fidē superueniētē interrumpere præscriptionem: cū autē contrariū iure decisum sit necessario sequitur quod dicim⁹, l. C. ibi nihil curare de bona vel. mala fide: nec euidētē malam fidē ibi possidenti nocere. Ex quo cessat ad eam. l. ineptus labor Dec. in. d. l. velle nō creditur, nu. 3. vers. sed respōderi. ff. de regu. iur. hæc quo ad. d. l. pen.

16 Quo verò ad. l. si fundū, credo cōtra gl. Bar. & omnes verius dicendū, ex denūciatione ante emptionē, nō induci malā fidē quæ impediatur usucapionē, nec de iure ciuili nec pōtificio: & cōsequēter in nostra materia denūciatio filij minus impediatur longissimā præscriptionē habentis causam à patre: & puto contrariū incautè à nostris scriptū, deceptis per. d. l. quā absq; alio fundamēto adducit. Moueor. 1. ad nostram speciem, quia in ea datur sola præscriptio longissima (vt cōstat ex text.) quæ perficitur iure ciuili etiam cum mala fide: & secundum plures perficitur cum iuris errore de iure canonico, vt supra deduxi. Cum ergo iuris error nō impediatur hanc præscriptionem in eo qui

scit

scit rem esse filij, minus impedit de nuntiatio ipsius filij: quæ consequentia à maiori necessaria est, si maturè attendas. Facit. 2. cōtra communem ratio, & regu. iur. ex. l. si quis inficiatus. ff. de pos. quod is cui denūciatur aliquid, non tenetur credere denūciant, nisi manifestè ostendat vera esse quæ dicit: notat Bart. ibi, & in. l. quod te, num. 15. ff. si cert. pet. Deci. & Cagno. in. l. qui in alterius. ff. de regul. iur. Boët. Decis. 154. & ita in proposito benè aduertit Feli. immemor. communis opin. in. d. cap. 2. num. 6. de præscript. Nihil enim valet quod respondet Bal. in. d. l. si fundū. 3. opp. sicut nec alia quæ respondet alijs objectioni. ex. l. si maior. C. de rescind. vend. vbi talis denunciatio etiam ante emptionem, non tollit bonam fidem. Nec est ratio differentie an denuntiatio fiat à domino an ab alio, quoad credulitatem eius cui denūciatur. Facit. 3. quod videmus iure nostro improbari credulitatem. l. 1. & ibi latè Ias. ff. de eo per quem fac. erit. Quod fortius militat quādo denuntians se dominum dicit, minus enim ei credendum est, cum loquitur ad suā vtilitatem. l. exēplo. C. de probatio. Vrget quarta fortissimè quod alibi tradunt, immemores huius communis opinio. nō induci malam fidem, nec impediri præscriptionem, si quis emat à possidēte rem vt suam: licet fama publica & generalis sit eā rem esse alterius: ita enim Bald. in dict. cap. vigilant, num. 5. de præscript. & cum eo Felin. in eap. si diligenti, numero. 5. eod. titu. & Afflict. decis. 178. num. 2. Faciuntque nimis fundamenta quæ Bal. ibi benè adducit ad sensum autem constat quod plus deberet obstare fama publica generalis, quā particularis vox loquentis ad proprium cōmodum, &

consequenter titulus vel causa excusantem contra famam generalem, magis excusare debet ementem contra leuem denunciationem particularis personæ: quod iunatur ex Barto. in. l. Celsus, num. 18. ff. de vsucap.

17 Non dubito pluribus placituram hanc sententiam, cuius fundamenta iuridica sunt: sed difficultas est in respondēdo ad. d. l. si fundum, qua scriben. mouentur: sed cum ratio naturalis & plures iuris rationes stent pro hac parte contra communem, cogitaui eam. l. aliter intelligi posse, quod ibi vltra admonitionē aliud concurbat, quo emptor cōstitutus fuit in mala fide, idque non omninò violat verba tex. ibi, [per denunciationem admonentibus:] iunctis verbis inferioribus ibi, [nō rectè:] vt sic inferiora verba non inducant consequentiam male fidei ex solis præcedentibus, sed potius in facto aliquid addant, quod magis colligi potest ex alijs verbis tex. ad fi. Vel melius intelligatur ibi nō poni regu. generalem contra ementes admonitos, nec vllo modo ea. l. ex tali admonitione censetur inductā malam fidem quæ vsucapionē impedire possit: nec de hoc respōdet ibi Imperator licet omnes scribent. inaduertenter contrarium colligant: imò si ibi fuisset quæstio post completam vsucapionē, ex præcedentibus rationibus & iuris regu. vero similiter respōderet Imperatorem admonitionem non nocere: ibi autem rei dominus vt diligēs fuit in admonēdo, ita & in agēdo antequā tempus præscribendi compleretur. Nec obstat, si instet aliquis quod ibi possessor condemnatur ex mala fide ad restituēdos fructus, & sic videtur inducta vera mala fides: quia facilius excusatur restitutio fructuum quā admit-

admittatur vsucapio, secundum omnes, per gloss. 2. C. si quis ignor. rem min. & si. l. §. scire. ff. de petit. hered. iuncta. l. nunquam. ff. de vsucap. Respondet enim ex supra dictis, quod in d. l. si fundum, non aperitur ex sola denunciatione inductam fuisse malam fidem & condemnationem fructuum: idque magis congruit verbis. l. ubi post. casum denunciationis, additur alius in versic. [vel alio modo:] deinde quoad fructus additur conditio, ibi, [quos mala fide percepisse probatum fuerit:] quasi non sufficiat denuntiatio, aliàs incongruè staret conditio probandi malam fidem. Quolibet etiam responsio potius admittenda est, ne iuris regulæ offendantur.

18 Notandum autem est ex originali huius Authen. prius dici, alienationem aduentitiorum à patre factam nullam esse, adiecta clausula quā nostri appellāt decreti irritatis, ibi [erit nec gestū, nec scriptum quod factū est:] quibus verbis non obstantibus, admittitur præscriptio hæc longissimi temporis. Ex quo posset confirmari quod plures tradūt in varijs locis, exclusa præscriptione, non remoueri longissimā. 30. vel 40. anno. vt per Chass. in locis statim citandis, per Boer. decis. 42. nu. 35. & 38.

19 In specie autem ex hac consideratione posset comprobari opin. gloss. in. c. 1. §. præterea de cap. Corra. ubi cum in feudalibus tex. dicat nullam præscriptionē obstare gloss. intelligit de ordinaria, non de longissima, quā non obstantibus illis verbis admittit & ita intelligit similem tex. in. c. 1. §. 1. ibi, [nullius temporis præscriptione.] de prohib. feud. aliena. per Fede. Quā in re mirè variāt scriben. vt per Balb. quem vide in tracta. de præscriptione. 4. part. quæstio. 12. ubi de hoc agit per octo quæst. & latè Molin. in

consuetu. Paris. §. 7. fol. 108. Nimis autē in eo articulo feudali variasse Doctor. patet, quia Matth. Afflic. in. d. c. de capit. Corra. nu. 29. dicit gloss. communiter reprobari. Ias. vero in. l. 1. nu. 43. C. de seru. fugit. dicit eam gloss. notari. & communiter approbari, & ita Chassan. in consuetu. Burg. Rub. 3. §. 1. num. 16. fol. 100. & rub. 4. §. 18. ad fin. nu. 2. fol. 186. Sed contra gloss. est Socin. (malè à Chas. citatus) conf. 86. nume. 8. lib. 1. circa quam gloss. variavit Socin. Nepos, qui eam probat cōf. 115. nu. 34. lib. 2. quam reprobat conf. 86. nu. 19. lib. 1. quā in re sæpe à nostris citatur text. in cap. 1. §. si quis per. 30. tit. si de feu. fuer. controuer. int. dom. & agna. sed text. ibi magis agit de præsumptione quā de præscriptione: nec loquitur ubi feudum alienatur contra prohibitionem, & tandem habet quod possessio & vni formis recognitio per. 20. annos sufficiat pro inuestitura vel titulo: vt alias per gloss. & Doctor. in. l. 2. C. de iur. emphy. Sed hæc maiori examine indigebant.

20 Ego autem puto Impera. prudenter declarasse, hoc casu admitti præscriptionem longissimam: cum enim in. l. præced. magisque in origi. Authen. alienatio in hac specie omnino irrita dicatur, & præscriptio indistinctè excludatur, tutius erat intelligere, etiam longissimam præscriptionem excludi, vt verbis legis seruamus: iuxta in. l. 1. §. si is qui nauem. ff. de exercito. actio. & regul. l. 1. §. & generaliter. ff. de lega. præstan. Idque maxime iuuatur attento quod Iustinia. in. d. Authē. loquitur post leges illas quæ præscriptionem longissimam introduxerunt iam sibi notissimas: quibus non obstantibus reiiciendo omnem præscriptionē, sentire videretur, etiam de longissima. Idque iuuatur ex mul

ex multorum traditione; quā habetur vbi remouetur omnis præscriptio, nullam admitti nisi centennariam; vñ per Felin. in rubr. de præscriptio. ad fin. Afflict. libr. 3. constitut. rubric. 31. numero. 18. Capi. decisio. 4. numero. 20. faciunt plures casus quibus omnis præscriptio etiam longissima remouetur, per Chassan. in dicto lib. rub. 13. §. 8. latius per Balb. in. 1. par. 7. par. in princ.

21 De effectu tamen longissimæ præscriptionis, quā omnis actio tollitur, notanda sunt verba tex. in. d. l. sicut, & d. l. omnes: quib. etiam iudicis officium tollitur. secundum glos. d. l. sicut, verb. [persecutione:] quā extollit Bal. ibi. & in. l. 2. nu. 8. C. de execut. rei iudic. las. in. §. rursus, nu. 12. Instit. de actio. latius Balb. de præscrip. 4. par. 4. par. q. 30. Quod in iure ad eundem & immittendi & petendi legitima, & in iure dicendi nullum, & in multis alijs, plenè & vtiliter ad ornatum earum legū, tradit Tiraq. de retract. ligna. §. 36. glos. 2. ex nu. 37. cui in reductione ad arbitrium adde Afflict. decis. 132. & in decreto Afflict. deci. 345. & in sententia eundem decisio. 178. numer. 5. & Rebus. 3. tom. pag. 307. num. 5. & aliqua per Boer. decisio. 329.

22 Ex decisione huius text. & ex sup. dictis inferri tutius procedere quod tradit Pau. in. l. fi. §. sed quia, col. 1. & col. 3. C. commu. de lega. vt in re subiecta restitutioni, alienariq; prohibita, non excludatur præscriptio longissimæ temporis. tex. enim ibi non generaliter nec indistinctè omnē præscriptionem excludit, sed longi temporis tantum: & ita las. ibi, & in cōs. 57. col. penulti. libr. 1. & est recepta opinio secundum Corn. cons. 117. lib. 1. & consilio. 294. ad fin. libr. 3. Balb. de præscrip. 5. par. 5. par. q. 4. nu. 4. versu.

sed Paulus. Anto. Come. 1. Tauri. 40. nu. 90. Gratus consil. 21. num. 36. lib. 2. Rip. in. d. §. diui. nu. 113. Cro. num. 140. Loaz. nu. 191. Alcia. nu. 47. Cor. consil. 38. numero. 10. libr. 1. & gloss. consue. cathalo. pag. 240. colum. 2. Ex qua resolutione saluat, & in præscriptione longissima, receptior manet opin. Barto. in. d. §. diui. col. final. nu. 22. vt in materia text. ibi in bonis familiæ relictis, alienariq; prohibitis, non tollatur præscriptio longissimæ temporis: licet nimis id inuoluant ordinarij & repetentes ibi: Alex. nu. 28. las. 1. lectur. nu. 114. & in ij. lectu. nu. & alij vbi supra. Et ita vitabitur quod cōtra Bart. in. d. loc. notat Imo. in. l. vbi lex. ff. de vsucap.

23 Inde vtiliter inferitur ad quæstio. an in bonis maioratus (vt vocāt) vel similibus perpetuò familiæ relictis, secuta alienatione, detur præscriptio: in quad. Hispa. in dict. leg. Tauri. 40. nu. 90. cum Pau. vbi sup. resoluit non procedere præscriptionem ordinariā, admitti tamen longissimā. Quod vltra eū satis colligitur ex Corn. las. Rip. & nouissimis sup. nu. præced. & ita resoluit Socin. consil. 47. nu. 16. lib. 3. cum solo Bar. in. d. §. diui. & eū Socin. Tiraq. de primoge. q. 30. Quia in re cauendum est à multis qui in hac q. confundunt ius primogenituræ & proximitatis, cū inspectione rerum vel bonorum: cū inter hæc longa sit differentia, vt colligitur ex Tiraq. d. q. ad fin. & melius aduertit Molin. in consue. Paris. §. 8. gloss. 3. quæst. 5. numero. 29. ad fin. confirmaturque ex doctrina Bar. in. d. is potest, colum. 2. num. 8. ff. de acquit. hered. Et ex his quæ dixi sup. in. 2. part. Rubric. fol. 26. Sed hoc magis infra declarabitur. In quibus aduerto non posse nō esse maximam difficultatem & varietatem, vt est apud scriben. omnes, qui

quævis se explicant, dum genericè
trahant, an prohibita alienari possint
vſucapi vel præſcribi: quæ genericæ
reſtitutio ſemper periculofa eſt in iu-
re, potiusque deſcendendum eſt ad
particolaria, & in ſingulis rationem
inveſtigare, quæ aliquando euincet,
vt prohibita alienatiõe impediatur
vſucapio, prout vbi datur fraus vel
mala fides, maxime attento iure ca-
nonico; vel durante minore q̄tate a-
lienantis cōtra prohibitionem iuris:
vt in l. 3. C. quibus non obijcia. long.
temp. præſcrip. & in l. primo. C. ſi
quis igno. rem min. cū traditis à glo.
in l. 1. C. ſi aduerſ. vſucap. Aliquādo
autem ratio prohibendæ alienatio-
nis, nō comprehendit alienationem
legalem ex vſucapione vel præſcri-
ptione, ſed tantum ex donatione vel
alio contractu, vt ſtatim multis oſtē-
dam. Aliquādo prohibitio alienatio-
nis irritat titulum, vt tollatur præſcri-
ptio ordinaria, nō longiſſima, prout
in noſtro text. & in caſu. d. l. fin. §. ſed
liquia. C. commu. de lega. cum ſupra
adductis. Et hæc reſolutio addenda
eſt ijs quæ bene tradit Bal. in l. prima,
nu. 19. C. de ſerui. fugiti. Salic. in l. ſi.
ad ſi. C. in quib. cauſ. in integr. reſtit.
non eſt neceſ. Panor. in l. c. cum non
liceat, numero. 7. de præſcrip. Bal. in
diſt. tract. 5. par. 5. quæſt. 4. Ex quib.
inferri poſſet in ſpecie ad quæſt.
in qua Doctores variant, an impedia-
tur vſucap. rei ecclēſiaſticæ alienatæ
ſine ſolennitate, cōtra iuris prohi-
bitionem: per Felin. in c. de quarta,
numero. 35. de præſcrip. Nec tutum
eſt quod in ea. q. quaſi. receptum tra-
dit Aymon. Craue. de antiquit. 4.
par. numero. 164. vbi ſcribit non im-
pediri tunc præſcriptionem, ſuffice-
re quæ iuris errorem: ſed contrarium
tenent plures vt per D. Couarru. in
cap. poſſeſſor, ſecūda par. §. 7. & Balh.

imp

in l. Celfus. cap. nu. 15. in quo arti-
culonō eſt omittendus text. in l. 2. §. ſi
pupili. ff. de vſu. pro empell. l. 1. q. 1.
In eadem q. genericè tractata, mi-
hi vterior videtur op. Bar. in d. §. di-
ni. nume. 22. cōtra gloſ. in multis lo-
cis, & cōtra quāplures citandos in fr.
nu. 29. vt prohibita alienatione, regu-
lariter nō prohibeatur vſucapio vel
præſcriptio, ex his quæ Barto. ibi ad-
ducit licet ſibi contrarius fuerit in l.
vbi lex. ff. de vſucap. moueorque. 1. 1.
quia videmus rem litigioſam aliena-
ri nō poſſe. l. 1. cū ſequen. de litigio.
eandem tamen poſſe vſucapi, vt in l.
1. C. de præſcri. long. tem. & ibi Pau.
ad fin. agnoſcit gloſ. in l. alienationis
verbum: & in hac partem hoc cum
alijs argumentis expendit Tiraq. de
primoge. quæſtio. 30. nume. 3. Facit
2. pro hac opin. text. in l. 3. ff. de di-
uerſ. & tēpor. præſcri. vbi aliqua pro-
hibita alienari, vſucapiuntur longō
tempore: cui. l. non ſatis facit Imo. in
diſt. l. vbi lex. Fulcitur. 4. quod vide-
mus Iuſtinianum in multis, quibus
ante eū erat prohibita alienatio, no-
uè introducere, ne longi tēporis præ-
ſcriptio locum habeat: vt in d. l. ſi. §.
ſed quia. C. commu. de lega. & in l. fin.
C. in quib. cauſ. in integr. reſtit. quaſi
manifeſtè doceat prohibitionē alie-
nationis ſolum nō impedire præſcri-
ptionem: neceſſumque fuiſſe id no-
uè addi. Innatur. 4. quia vſucapio et ſi
aliquando cenſetur ſpecies aliena-
tionis, à lege tamen introducit, &
neceſſitatem iuris habet: vt in l. 1. &
3. ff. de vſucap. adeoque neceſſaria ap-
pellari debet, & cōſequenter nō tol-
litur, licet generaliter alienatio pro-
hibeatur iuxta text. & Alberi. in l. alie-
nationes. 13. ff. de fami. erciſcund. l.
prim. ff. de fund. dotal. cum ijs quæ
tradit Afflic. in cap. primo. notabi.
13. de prohib. feud. alie. per Federi.

ex nu.

ex nume. 73. & latè Tiraq. de retrac. lib. primo. §. primo. gloss. 14. ex num. 8. & Aymon. conf. 115. Ias. conf. 44. libro primo, & notabiliter Hispan. Auenda. respon. 13. Probat. 5. quia res minorum concurrente bona fide, tituloque cum errore facti, vsucapi possunt; saltem postquam cessat minor ætas, vt in dict. l. prima. C. si quis igno. rem minor. & in dict. l. 3. C. quib. non obijc. long. temp. facit tex. & Paul. in. d. l. secunda. §. si à pupillo. ff. pro emp.

26 In specie autem ex his in fero ad bona subiecta restitutioni, vt non solum hodie in eis admittatur præscriptio longissima, secundum Paul. & alios supra citatos. Sed nouè cõtra omnes dicendum sit, q. ante Iustinia. in. d. l. fina. §. sed quia. C. commu. de lega. concurrente titulo & bona fide necessariò procederet ordinaria vsucapio vel præscriptio: quod satis colligitur ex multis legib. ff. de vsucap. & de vsucap. pro empt. cum Iurecõsultis regulariter ex venditione rei alienæ, vel ad alium pertinentis, cum bona fide emptoris vsucapionẽ admittentibus; idq. suadetur ex regu. l. Claudi. lege Clauibus. ff. de contrahen. emp. Maximè cum ante ius nouissimum mala fides alienantis nõ noceret emptori, vt notissimum est, & supra diximus. Et in terminis pro hac sententia videtur stare tex. (cuius nõ video meminisse vllum ex scribent. in tot locis sup. citatis) in. l. Stich. 36. ff. de usufruct. lega. vbi in fortioribus terminis hæres legatarij bona fide possidēs, vsucapit rem quæ ex precepto testatoris mortuo legatario, alteri restituenda erit: & sic pro Bar. in dicto. §. diui. nume. 22. qui tamen secundum ea quæ allegat, non percepit esse in hoc agnoscendam differentiã inter Iustinianum & Iurecõsultos.

27 Quibus retentis, nõ obstant iura quæ contra Barto. adducuntur à multis in. d. §. diui. ab Imo. in. d. l. vbi lex, & alibi sæpe. Inter quæ citatur. l. 2. C. de vsucap. pro empto. quam ibi in contrarium generaliter summat Paul. post alios: nam ad eam. l. nõ male respondet Barro. & aliter intelligitur vt per Ias. in dict. §. diui. num. 21. & Rip. num. 35. & ibi nouiores: & Afflict. decif. 331. ad fin. potest quæ eal. intelligi, secundum alia iura sup. adducta de præscriptione in rebus minorum: vt nõ obsecrè sentit ibi gloss. in vltimo scholio ibi, [item quia pupilli:] prorsusque reiiciendum est quod ex ea. l. male notabat Bal. in. c. si diligenti. nume. 8. de præscrip. colligēs ex prohibitione testatoris, omnem emptorem constitui in mala fide: quod naturali rationi, & iuris regulis aduersatur. Emptor enim ignoras talem prohibitionẽ testatoris, verè est in bona fide: vt patet ex. d. l. Stich. ff. de usufr. lega. & ex regu. l. qd vulgo. ff. pro empto. sola quæ prohibitio testatoris nõ potuit impedire effectum legis: ex regu. l. nemo potest. ff. de legatis primo, vt bene aduertit Amil. Ferret. in dicto. §. diui. nume. 127.

28 Minus obstat tex. qui vbique male citatur, in. l. vbi lex. ff. de vsucap. vbi glo. Bar. & alij male colligunt cõsequentiam, vt prohibita alienatione impediatur vsucapio: & ita sæpe scribent. vt per Corn. conf. 294. nu. 9. lib. 3. Alciar. in. l. alienationis verbum: & ibi nouissimus Brech. ff. de verbo. signifi. in quo errore sunt & alij, vt colliges ex allegatione Tiraquel. de retract. libr. 1. §. 1. gloss. 9. nume. 247. & cum his Anton. Gome. d. l. 40. nu. 90. in princip. gloss. ad consue. cathalo. pag. 240. colum. 2. quam allegationem erroneam esse patebit ex litera dicta

Pin. de Bon. Mat.

dict. l. cuius sunt verba, [vbi lex inhi-
bet, vsucapione, bona fides posside-
ti nihil prodest.] Vides igitur ibi non
probari consequentiam, ex prohibi-
tione alienationis impediri vsucapio-
nem, sed tantum disponi, vbi lex inhi-
bet vsucapionem, intelligendum es-
se vsucapere non posse etiam posses-
sorem bonæ fidei: vt in multis in qui-
bus possessio cū titulo & bona fide
& omnibus requisitis, nō prodest ad
vsucapiendum: per Balb. i. part. sex-
ta parte. Chas. in consuetu. rub. 13. §.
8. fol. 375. quasi dicat. l. C. quod cum
possessor malæ fidei non vsucapiat,
ex regulis iuris notissima: ineptum
esset putare, legē aliquo casu ex pro-
fesso inhihentem vsucapionem, refe-
rendā fore ad eam quæ line tali pro-
hibitione procedere non posset. Et
ita cauendum est à vulgari allegatio-
ne illius. l. quam melius citat glo. in l.
si fundum. ff. de fund. dota.

92 Nec obstat tex. qui deterius intel-
ligitur, & allegatur in. l. alienationis
verbum. 28. ff. de verborum significa-
tione, quam semper notauit glos. ad
erroneam illam consequentiam sup.
confutata: vt patet ex glos. in. d. l.
vbi lex: & in. l. si. C. ex quib. cau. in in-
teg. resti. glo. in. l. 3. C. quib. nō obijci.
long. temp. prescri. gl. in. l. 1. C. si quis
ign. rem min. Alex. & omnes in. d. §.
diui: Pano. in. d. c. cū nō liceat, nu. 7.
Dec. conf. 445. nu. 28. Afflic. deci. 13.
nu. 5. plures per Tiraq. de retract. li-
gna. §. 1. glo. 9. nu. 246. & seq. & fere
nemo est ex ijs qui hucusq. in ius cri-
pserunt qui eam. l. ita nō citet, vt pro-
hibita alienatione, prohibeat vsuc.
quasi species alienationis: quod ta-
men verum non est, vt constat ex iu-
ribus & rationibus suprà adductis.
Nec ea. l. intelligi debet negatiuè, vt
negata alienatione tollat vsucapio.

* Verus igitur sensus illius. l. est iuxta

tenorē literę, vt negligens & patiens
contra se perfici vsucapionem, dica-
tur quodammodo alienare & consen-
tire in amittenda re sua, idque non
seper, vt constat ex verbis illius. l. ibi,
[vix enim est vt non videatur aliena-
re, qui patitur vsucapi,] quod ibi dici-
tur contra negligentes: vt etiam in-
quit tex. vbi not. Ange. in. Auren. de
tempo. non solut. pecu. in princi. col.
la. 7. [si tacere elegerit, palam est nol-
uisse:] facit text. in. l. si ea quæ. C. qui
accus. non poss. & in. l. 1. §. fina. ff. ad
Tertulia. & in. l. 1. §. quibus, & §. se-
quen. ff. de successor. edic. ibi, [nolue-
rit, vel diebus statutis,] & ibi, [tem-
pore ve repudiatione.] Ita enim iusti-
ficat lex penam qua afficit negligē-
tes: faciunt quæ tradit Afflic. deci. fi.
13. Tiraq. de retract. conuen. §. primo,
glo. 2. nu. 49.

30 Pater igitur in. dict. l. alienationis,
nullo modo probari prohibita aliena-
tione, prohiberi prescriptionem, sed
tantum exaggerari negligentiam pa-
tientis vsucapionem. Nam & talis ne-
gligens non consentit in amittenda
re sua, idque negari non potest in
ignorante, vt constat ad sensum, &
regul. l. si per errorem. ff. de iuris. om.
iu. not. Alex. in. §. diui. nu. 28. Emil.
Ferre. in. l. 3. nu. 6. ff. de vsuc. sed etiā
sciens & negligens verè non consen-
tit, nec effectus prescriptionis ex cō-
sensu ipsius inducitur, sed magis à le-
ge iustis de causis: ideoque cum con-
sensum fictum appellat glo. in. l. 2. in
fin. C. quæ sit long. consue. Alberi. in
l. si pupillus. ff. de administ. tuto. Are-
ti. in. l. Clodius, colum. 2. in fin. ff. de
acquir. hered. Et ideo Docto. parum
in hoc sibi constantes, alibi sape tra-
dunt, eum cōtra quem prescribitur,
nullo modo consentire, cum glo. in.
l. 1. §. si. glo. si. ff. de dolo: quam extol-
lit Bal. in. c. ad audientiam, nu. 3. de prescrip.

scrip. & in l. eum quis, num. 10. C. de iur. & fac. ignor. dicit singul. Iacob. à S. Georg. in l. vnica, in fin. C. si com- mu. eadem que cau. & plures per Ti- raq. de retract. ligna. §. 1. glos. 9. num. 250. Sed & in negligēte adiecit l. C. temperamētum in illis verbis, [vix] & [videatur:] vt significet nō esse ve- rum cōsensum, nec semper in negli- gētia fundari vscapionem: quia ea etiam contra ignorātem perficitur, vt in l. fin. C. de prescrip. long. temp. & ita sentit Bald. hic: tradit Balb. de prescrip. 1. part. q. 5. num. 3. & 5. vult Bar. in l. si ab hostibus. §. fin. col. 6. nu. 11. ff. ex quib. caus. maio. dum hāc. l. citat: & Ias. in §. rursus. num. 22. Insti- tu. de action.

31 Nec in ea reprobabilis est resolutio quā tradit Bal. in l. 1. C. de in integr. restitu. vbi inquit, quod in admittē- do iure non quæsito, præsumatur cō- sensus eius contra quem vscapitur, nō autem in iure quæsito: & ita Pau. Alex. & Aret. ibi: vt ita intelligentur iura sup. citata, maximè dict. l. aliena- tionis. & ita Alex. ad Bart. in l. bono- rum. ff. rem rat. habe. addit Dyn. in regu. rati habitationem. Sed hi patres inaduertenter id scripserunt, quia li- cēt potentius sit ius quæsitum quā querendum, illa tamen l. & alia iura, * apertē loquuntur de iure quæsito, & de re propria amittenda ex vscapio- ne. Ex quibus prorsus reiiciēda sunt aliqua in proposito tradita à Ioan. Haniba. in Rub. ff. de vscap. nume. 37. & 39. & sequen.

32 Quæ interpretatio ad l. alienatio- nis, confirmatur simili exaggeratio- ne tex. in l. Imperatores. 34. ff. de iu- re sis. ibi, [tu te huic pœnæ subdidi- sti:] quæ verba malè à multis perci- piuntur, quasi l. C. ibi significet pœ- nam imponi ex consensu delinquen- tis: quod falsum est, vt patet ad sen-

sum, sentit Bar. in l. 1. nu. 11. ff. de cō- dic. ex leg. notat Paul. & Ias. in l. si ti- bi decem. §. quādā. ff. de pact. in Au- then. ad hāc col. 4. nu. 9. C. de vsur. & tanquam receptum id tradit. Hi- span. Pala. in repe. Rubri. §. 66. nu. 24. & Bald. de prescrip. 1. par. q. 7. & pra- cti. Cancel. pag. mihi. 88. & Ias. tra- ctat Fort. in l. legitima. ff. de pac. Go- me. in §. omnium, instit. ne actio. Ri- cher. in Rubr. ff. de verb. oblig. num. 118. Vides igitur ibi allegari consen- sum delinquentis ad iustificationem pœnæ legalis: vt etiam notat Aldo- bran. in §. ius autem, num. 21. Instit. de iur. natur. non autem quod delin- quens verē consentiat pœnæ legali: vult enim delinquere, sed non pœnā pati, vt not. Paul. in l. quam Tubero- nis. §. si. ff. de pecul. & ita intelligi de- bet tex. in l. fin. C. ad leg. Iul. maiest. ibi, [quodāmodo sua mente puni- tur:] ita etiam intelligi debet gl. quæ à multis nō bene citatur, in l. 1. §. be- stias, verb. [onerari.] ff. de postul. Vt meritō damnāda sit traditio eorum qui ex verbis: d. l. Imperatores, & d. glos. ineptē scribunt contra sup. di- cta, & cōtra communem sensum, de- linquentem consentire pœnæ lega- li. Vnde cauendum est à Fabr. in §. su- riorum, Instit. de oblig. quæ ex delic. * nasc. ab Aret. in §. ius autem, num. 7. Instit. de iur. natura. à Floria. in l. in- de Neratius. §. si. ff. ad le. A qui. à Bar. in Authen. de nō alien. aut permut. §. quia vero. 2. à Ias. in l. 1. §. sublarā, in vtraque lectu. ff. ad Trebel. ab Aleia. regu. 3. præsum. 33. nu. 4. cōtra quos potest etiā induci l. 1. ff. de bon. eor. qui ant. sentē. sed clarius l. 4. in prin- cip. ff. de actio. & oblig. vbi ex malefi- cio, non ex consensu resultat obliga- tio pœnalis, magna quidem ratione, vt inquit text. in l. si à reo. §. illud qd vulgo. ff. de fideiussor. facit text. in l.

T bona

Pin, de bon. mater.

bona fides. ff. de pos. verfi. [nam malè meritis:] & ibi notat Pau. vt sic ratio naturalis & vtilitas publica pœnam inducant cōtra voluntariè delinquētem, pœnæ autem nullatenus cōsentiente: & ita sanius intelligitur Bart. in l. ex hoc iure, nume. 1. §. ff. de iust. & iur.

33 Dum tex. hic exigit p̄scriptionē longissimam, nec breuiorem admittit contra filium, cuius aduentitia pater alienauit, intelligitur in rebus in quibus pater habet vsum fructū: quia tunc militat ratio excusans filiū quia agere non potest: cum vero pater vsum fructum non habet, cessat ea ratio, secundum communem traditionem in §. necessitate. l. si. tit. sequen. vbi latè, Deo dante, tractabimus. In his igitur in quibus patri vsum fructus negatur, ad mittitur contra filium ordinaria vsucapio, seu p̄scriptio: & ita notat Bald. hic, ante. nu. 1. & idem sentit apertè. idem Bal. in l. 1. nu. 2. 1. oppo. 2. 1. C. qui admi. quo non relato, idē tradit Balb. de p̄scrip. 1. par. 6. nu. 15. in prin. cū Bar. qui hoc probat. in l. 3. §. vsuras. ff. de contra. iudi. tut. & ita Paris. in c. ex trāsmissa. nu. 17. de p̄scrip. & hæc opin. videtur satis iuuari ex tex. hic, dum continetur ad l. p̄sc. in qua solum agitur de rebus in quibus pater habet vsum fructum & cōsequenter in alijs obseruanda erit reg. iuris admittens ordinariā p̄scriptionem.

34 Posset etiam vltra omnes tentari alia limitatio ad hunc textum, vt ordinaria p̄scriptio sufficiat cōtra filium, postquam exierit ē potestate patris, cū tex. hic exigit p̄scriptionem longissimi tēporis, numerandam à tēpore quo sui iuris factus est.

* Quæ limitatio applicari posse videtur, quando is qui à patre causam habet, in alium alienauerit, in quo cō-

currat necessaria ad vsucapiendum. Verba enim huius text. solum respiciunt eum qui à patre alienante immediate causam habet. vnde non videntur trahi posse ad speciem hanc, non solum quia diuersitatē facti, sed quia diuersam rationem continent: quod patet, quia pater alienans rem filij, dolosè id facere cēsetur, vnde titulus & possessio habētis causam ab eo, aliquāliter vitio afficitur: & hoc iure nouissimo malafides venditoris nocet emptori, vt non possit p̄scribere nisi longissimo tēpore. d. Auth. malafidei. C. de p̄scription. long. temp. At bona fides emēs ab eo qui etiā bona fide emit à patre, facilius vsucapere debet, cum in eo cesset dispositio. d. Auth. malafidei. Cuius reg. ita limitatur à Paul. ibi, nume. 3. limit. 4. quem sequuntur Aret. & alij suprà lati, nu. 8. notat Bar. in l. Pōponius. §. 1. num. 2. ff. de acquir. poss. ibi, [itē loquitur de primo emptore qui emit à malafidei possessore.] & est recepta declaratio secundum Balb. de p̄scrip. 2. par. 3. par. q. 12. numero. 7. limi. 3.

35 Quod etiā cōfirmatur ex eo quod alibi tradunt Doct. circa bona subiecta restitutioni, in quibus vidimus sup. nu. 22. Iustinianū excludere ordinariā seu longā p̄scriptionē, & scribentes solum longissimā admittere: & ita Paris. in c. cū non liceat. nu. 18. de p̄scrip. Gra. cōf. 2. 1. nu. 36. lib. 2. sed hoc intelligūt in emptore & alio habentē causam immediatē ab herede: tertius enim habēs causam ab alio etiam habentem rem ab herede, ordinariē vsucapiet: vt not Bal. in l. in prin. C. de vsucap. pro emp. clarius tradit. Paul. in l. fin. §. sed quia col. 3. vers. aduerte. C. cōmu. de leg. quē sequitur las. ibi, & alij quos refert. & sequitur Balb. de p̄scrip. 5. par. 5. par. q. 5. Ean-

q. 5. Eandem opin. probat Paris. cōf. 81. num. 44. lib. 2. Cror. in rep. §. diui. nu. 143. alij ibidem, & Rip. num. 115 col. pen. licet contradicat Hispa. Anro. Gomet. l. 40. Taur. nu. 90. per tex. (qui parum vrget) in. l. si fundū. ff. de fund. dora. & pro hac communi declaratione vrget tex. in. l. 3. C. quod me. cau. ibi, [si modo qui secūdo loco comparauit, longæ possessionis præscriptione monitus nō fuerit:] iūcto principio ibi, [si vi vel metu:] & ibi, [emptor eum alij vendidit,] vbi tamen glo. & Doct. id inuoluūt: tradit apte Tiraq. de retract. ligna. §. 1. glo. 9. nu. 14. Sic alibi videmus restitutio nem actionemque facile dari mino ri læso, cōtra eum qui cum eo cōtra xit non ita aduersus terciū habentē cau. ab eo cui minor vēdiderat, text. in. l. planē. 15. cum præce. ff. de minor tradit Alex. cōf. 67. li. 5. extollit Hispa. Xuar. allega. 2. 1. ad fi. explicat Co uarru. lib. 1. resolu. c. 6. nu. 7. Ex quibus satis fundari videtur noua hæc li mitatio: sed liberū cuique sit fauore filiorum ab ea recedere.

36 Habet tex. hic, præscribentem cō sequi dominium, vt patet ex illis ver bis, [quo possessor dominus fit:] va riarunt antiqui & nouiores. Marti. (cuius opiniones sæpius reiiciuntur) tenuit indistinctē ex vsucapione vel præscriptione acquiri dominium direc tum: sed antiquiores crebrius cōtra dixerunt, vt refert glo. hic, & in alijs lo. & licet hic aliquialiter inuoluat, alibi sæpe aperte distinguūt inter vsucapionem mobiliū, in qua fatetur acquiri dominium directū, & vsucapio nem seu præscriptionē immobiliū, ex qua inquit solum vtili dominium acquiri, vt sic directū nō auferatur à primo domino. quā distinctionē pro bat gl. hic, & in. l. traditionibus suprà de pact. & in princ. Instit. de vsucap.

& ita Bar. hic & alibi sæpè: & hæc est communis opin. maximè Italarū, vt asserūt las. Dec. Cur. Alcia. in. d. l. tra ditionibus: Feli. in rub. de præscrip. nu. 3. & ibi latissimè Bero. ex nu. 15. Bal. de præscri. 2. par. 2. q. vbi repetit ple nē scripta à Feli. vbi sup. & ibi tradit effectus huius inuestigationis. Verè enim parū referre videtur directum an vtile dominium præscribenti ac quiratur, vt tradit Alci. in rub. de præ scri. nu. 30. Et satis colligi videtur ex doctrino. I. C. in. l. act. 49. ff. de nego. gest. ibi, [nec refert an directa quis, an vtili actione agat:] & ibi, [cū vtra que actio eiisdē potestatis est, eundē que effectū habet: quā. l. ornar. Ger. rar. nota. 39. Forcat. dialo. 63. Mátua. in enchirid. c. 256.

37 Opinionem vero Mar. vt præscri ptione acquiratur dominium directū, frequentius probarunt Doct. Galli: maximè Pet. à bella pert. cuius opin. nō displicet Cin. hic, eamq; sequitur Fulg. nu. 3. eandemq; de iure veriorē putat Imo. in. l. 3. ff. de vsuc. & Coro. hic, Faber. Stepha. & aliqui, in. d. prin ci. Instit. de vsuca. & Curt. in. d. l. tra ditionibus, nu. 14. & nu. 18. Dec. nu. 9. idem Dec. in. l. fin. col. 1. & 2. C. de edic. diui. Adri. toll. & eandē veriorē dicebat Cuma. vt refert. Anto. Nic cel. in concord. gl. 84. & ita verè Cu ma. in. d. l. 3. ff. de vsuca. nu. 1. vbi etiā addit modici esse effectus eā Docto. controuersiam: & hanc partē contra glo. cōmunē, latè probat Ioan. Igne. in. l. cōtractus, ex. nu. 117. & nu. 132. ff. de regu. iur. & multis vrgentibusq; fudamentis Emil. Ferrer. in. d. l. 3. ex nume. 20. ff. de vsucap. & prolixè Ioa. Hanib. in rub. ff. de vsuca. ex nu. 82. & hanc opin. magis probat Alci. in. d. l. traditionibus: & in. d. rub. de præscrip. & in commenta. de quin que ped præscri. sed apertius eā pro bat

bat in l. vt sunt. 230. ff. de verb. signifi. Cora. in miscella. & in lectu. de feruitu. Mora. in. d. l. traditionibus: Barro. in. d. prin. Institut. Contra. de contrac. & hos. 4. extensius refert. D. Cozarru. in ca. possessor. 3. par. in princ. numero. 2. vers. ceterum: vbi pro hac parte multipliciter cum iudicio arguit. Ex quibus hec pars ratione superior, numero etiam authorum nō inferior videtur.

- 38 Mihi verissima videt opinio Mart. contra glo. 1. quia ratio & potestas. l. inducentis vsucap. manifeste suadet præscribentem omnino fieri dominum, nec aliud dominium manere penes eum cōtra quem præscribitur. Aliter enim maneret adhuc aliqua in certitudo & causa litiū contra. l. si. ff. pro suo. 2. cōtra glo. & Bar. & sequaces vrget. nam fundamenta quæ ab eis adducuntur vt ex præscriptione immobilium non detur dominium directum necessarium idem euinceret in vsucapione mobilium: in qua fatetur glo. Bar. & omnes, dominium directum acquiri. Ergo idem dicendum est in præscriptione immobilium. 3. pro hac parte vrget, nullam. l. adduci pro contraria, quæ præscribenti tribuat utile dominium, nec ea differētia utilis & directi dominij satis tuta est. 4. vrget multa iura quæ habet per vsucapionē mobilium & immobilium dominium acquiri. l. 3. ff. de vsucapio. l. acquiritur. 10. §. nō solum ff. de acquir. rer. domi. quæ iura, & alia, simpliciter loquuntur de domino quod secundū vulgares traditiones, directum intelligitur per. l. 1. §. qui in perpetuum. ff. si ager vecti. petar. 5. stringit. d. l. 3. quia apud Iurecōsultos vsucapionis verbum mobilia & immobilia comprehendit, vt omnes fatentur, & melius nouiores cū Alci. probatque insignis D. & præceptor

meus M. Azpil. Nauar. in suo excellentissimo Manuali confel. c. 16. nu. 85. & tamē dil. effectum dominij pariter tribuit vsucapioni in vtroq; casu: vt sic reiicienda sit inepta differētia glo. & sequacium inter vsucapionem mobilium, & præscriptionē immobilium. 6. idem fundamentū magis stringit in. §. 1. Institi. de vsuca. vbi tex; inquit; pariter circa mobilia & immobilia vsucapione acquiri dominium. Ergo non minus directum in vna quā in alia specie, ne vnū idēque verbum ad duo pariter relatu, diuersimode intelligatur, iuxta text. & ibi Bar. in. l. si. C. de senten. ibi; [cū enim simul vtrumque vocabulū] & vulgare regu. l. iam hoc iure. vbi Ias. ff. de vulga. 7. stringit etiam rex. d. §. ex verb. [prioribus dominis,] quasi dicat quod post præscriptionem nō sunt domini qui erāt, sed qui vsucapiunt. 8. facit. quia vbi lex noluit vsucapientem fieri dominum, id expresse vnicō casu in præscribente longissimo tempore mala fide, cui tunc solam exceptionem, non dominium nec susagēdi tribuit. l. si quis emptiohis. §. 1. C. de prescri. 30. vel. 40. an. 9. vrget quod iura dicunt ita acquisti dominium ex præscriptione sicut ex contractu. d. l. traditionibus: præsupposito quod proximē dixi, vsucapionis verbum ad mobilia & immobilia pariter referri: & hūc cadit eadē inductio. §. 1. Institi. de vsuca. 10. pro hac parte vrget quod iura habēt, ita securum fieri præscribentem, sicut habētē aliam causam nimis legitimam: & ita finiri dubia & insprimi domini ex vsucapione, sicut ex iudicio vel cōtractu: vt colligitur ex. l. vt sunt. 220. ff. de verb. signifi. l. pupillus. 45. in si. ff. de adm. tutor. Si autē teneatur opinio. (quæ receptior censetur) ex limitationibus ad eam traditis, notabilis esset

esse ea quam scribit Bal. hic, ut procedat quando vsucapitur contra ignorantem: quod si præscribatur contra scientem, fatetur Bal. tunc acquiri dominium directum: idque probat Feli. in d. rub. de præscrip. nu. 4. ubi refert Imo. dubitantem: & ita Ias. in d. l. traditionibus, nu. 15. extollit Balb. in d. 2. par. 2. q. num. 5. Afflict. in c. 1. in 5. notab. si de feu. fuer. controu. int. domi. & agna. lib. 3. feud. fol. 23. num. 4. quam declarationem dicit communem Ferret. in d. l. 3. n. 24. ff. de vsucap. Sed mihi non placet, nec in hoc distinguo inter scientem vel ignorantem, ex his quæ verius sup. diximus ad l. alienationis verbum, & ex d. l. traditionibus & alijs iuribus tradentibus effectum vsucapionis, quæ procedunt etiam contra ignorantem, per tex. apertum in l. si. C. de longi tēpo. præscrip. ut bene sentit Imol. cui non bene respondet Paris. in rub. de præscrip. nu. 14. & ibi Bero. nu. 35. adducentes effectum longè diuersum circa restitutionem aduersus præscriptionem.

- 39 Ex prædictis colligi potest, vsucapionem iure ciuili inductam fuisse, ut tradit Balb. 1. par. q. 4. & fatetur ab omnibus receptum, inepet id impugnans Hannib. in rub. ff. de vsucap. num. 19. quod probatur ex l. 3. ff. cod. tit. ibi, [tēporis lege definiti:] notat glo. in l. 1. verb. ciuitatis. ff. de acquir. rer. dom. dum ennumerat modos acquirendi iure ciuili: quam extollunt Doct. ut per Ias. in §. omnium, nume. 72. Instit. de action. & in l. ex hoc iure, nu. 40. ff. de iusti. & iur. notat Aret. in l. 3. col. fin. de testa. Sed quauis vsucapio à iure ciuili introducta fuerit, videaturque rigorem continere, dum rei domino etiā ignorati dominium aufert, iustissimis tamē de causis, & Reipu. vtilissimis inducta fuit, moribusque gentium vbique rece-

pta, & tandem à sacrosancto iure pontificio approbata: & de eius causis habetur per Anchar. in capit. possessor, post Io. Andre. de regu. iur. in 6. Feli. in d. rub. de præscriptio. nu. 11. & sequē. Alcia. ibi, nu. 8. & in li. de quinq; pedum præscrip. nu. 28. Iatē Balb. d. 1. par. q. 5. maximè nu. 7. Ideoque I. C. in l. 1. ff. de vsuca. dixit vsucapionem introductā fuisse bono publico, ne rerū dominia semper incerta essent. de quibus verbis amplè agit Alci. d. lib. de quinque ped. præscrip. sed in effectu non plus dicit quàm glo. & Paul. in d. l. 1. Datur etiā vtilitas publica, ut aliquam litibus finis imponatur ut inquit gl. ibi, per l. si. ff. pro suo: ne scilicet in quietentur longi temporis possessores, quod in communem perniciosum esset: ut prudenter tradit Cice. l. 2. offic. quem refert Couar. in d. cap. posses. 1. par. §. 1. & in 3. par. in priu. 3. col. & prius Franc. Balduin. in rub. Instit. de vsuca. Iustificatur igitur vsucapio & præscriptio fauore publico in vniuersum, licet noceat particulariter ijs contra quos vsucapitur, secūdū scrib. in dictis locis maximè D. Couar. in d. initio. 3. par. cum gl. c. ius naturale. 1. dist. & ultra sup. citatos resoluit Fer. in l. 3. ff. de vsucap. notabiliter Reuerendus & doctus F. Alfonsus à Castro. lib. 2. de lege pœna. Quibus omnibus addo cōducere ad hæc prudētem rationem. I. C. in leg. 6. ff. de excep. rei iud. ibi, [probabili ratione placuit ne aliter modus litium multiplicatus, summā & in explicabilē faciat difficultatē.] Idem etiam sentit text. in l. litibus. C. de agric. & censit. melior text. in Auth. hæc consti. inno. colum. 8. ibi, [multa negotia commota sunt.] & ibi, [velut antiquorum vulnerum obductæ cicatrices patuerunt, sed eorū sanitas prouenire nō potuit.] & ibi,

T 3 per

per tantum temporis spacium, nec actus fides, nec documentis integritas, nec ætas testib⁹ valet suffragari]. Addo etiam aptissime morabilē sententiā. Cor. Tac. ann. lib. 14. in hæc verba, [habet aliquid ex iniquo omne magnum, exemplum quod contra singulos vtilitate publica rependitur.

40 Ex quibus inferitur ad tex. in. §. habear, in Aut. vt eccles. Ro. colu. 2. ibi, [nec iniquis hominibus impium maneat præsidium, & tutus peccandi locus etiam scientibus relinquatur,] & ibi, [ille seruetur innocens qui rei vere innoxius sit, nec improba temporis allegatione sese tucatur, tempus pro puritate prætendens.] quem tex. cōtra proximē dicta fortē dicit Paris. in rub. de præscrip. nu. 8. & circa cum laborāt plures scrib. vt per Felin. ibi. nu. 2. per. Balb. d. 1. par. q. 5. nu. 7. ad fin. & seq. Alc. nu. 9. Emil. Ferret. in. d. l. 3. nume. 7. ff. de vsuca. Hannib. in rub. ff. eod. ex nu. 2. 3. rex. enim manifestē loquitur de eo qui præscriptione se tueri volebat, idque appellat iniquum præsidium. Nec videtur tutū quod gl. vbi vult, quā sequitur Imol. in. l. sequitur. §. si viam. nu. 24. ff. de vsucap. præscriptionem iniquū remedium appellat, quia est contra equitatem naturālē, ne quis locupleretur cū iactura aliena. idque sequūtur variando Ferret. & Pari. vbi sup. & alij quos refert Aymon. Crauet. cōf. 101. nu. 37. Cū enim lex iustis causis induxerit vsucapionem, non potest improba nec iniqua censerī. c. erit autē lex. 1. distinc. maximē ob vtilitatem pub. quæ præfertur priuatæ, authent. res quæ. C. commū. de leg. Nec etiā videtur tenendum quod magis probat Ferret. d. loco, & Alcía. in. d. rub. nu. 10. dicentes ibi esse speciale in ecclesia. licet enim priuilegium specia-

liter cōcederetur ecclesiæ Ramonæ, vel generaliter omnibus ecclesijs, ne eis noceat præscriptio, nō ideo remedium præscriptionis à legislatore iniquum erat dicendū: & sic cōtra Hannib. magis etiam variantem. d. loco, nu. 28. priuilegiū enim vel exceptio nō reddit regul. iniustam. Aliter Felin. in. d. rub. nu. 2. ex Imo. in. c. si. eod. tit. intelligit verba illa. d. §. in possessore male fidei, vt in eo præscriptio dicat improbum præsidium: & ita Balb. de præscri. 1. par. 5. q. nu. 9. ver. ad quem: vbi ad idē bene citat Ang. & Rom. Et ita illum tex. intelligit Bal. in. l. 1. nu. 3. & sequen. C. de præscri. 36. vel. 40. Cōtra quem intellectum insistit Part. in. d. rub. nu. 8. & Alcía. nu. 9. & Bero. nu. 12. Ferre. & Hannib. vbi sup. dicētes quod ea cōstitutio fauet ecclesiæ cōtra omnē præscribentem etiam cum bona fide: & ideo verba illa de quibus agimus, pariter referri ad bonæ fidei possessore, in idque expendūt dictionem implicatiuā illius tex. ibi, [etiam sciētib⁹.] quod ante eos ponderauit Imo. in. d. l. sequitur. §. si viam. col. 2. nu. 91. ff. de vsuca. quia si ex eo verbo implicatio colligatur idem esse in præscribente ignoratē, & sic cum bona fide. Sed in hac difficultate aduerto q. principalis decisio illius authent. in fauorem ecclesiæ procedebat etiam in præscribente cū bona fide: nec id negant Felin. Ange. Bal. Balb. licet Pari. & alij contrariū putent, quod apparet ex eisdē in alijs locis, vt inferius deducā. Similiter cōtra prædictā ponderationem verbi, [etia], stat manifesta ratio. Exemplaret enim casum clarissimū, & implicaret casum dubium, contra naturam eiusdem verbi, quod semper iungit casui maioris dubij, vt implicet minus dubium perpetuūque est in verbo, [etiam,] quando stat implicatiue,

catiue, exprimi cum eo casum magis dubium: quod in ratione illius text. dici non potest. Cum enim scientes & malæ fidei possessores, improbos appellet, non erat intelligendum ex verbo [etiam,] idē sentire tex. in casu implicato, nō expresso, de possessore ignorante & bonæ fidei. E conuerso autem, quādo tex. ibi aut alibi velle indistinctē appellare iniquum remedium prescriptionis, potius cum verbo, [etiam,] exprimeret possessorem ignorantem, seu bonæ fidei præscribentem: & tunc verbum, [etiam,] apte staret, nempe exprimēdo casum maioris dubij, & implicando minus dubium. Ad sensum enim constat possidentem scienter rem alienam, mala fide vsucapere velle, & tunc præsidium prescriptionis iniquum esse, maximē cōtrā ecclesiam, de qua tex. ille agit. Patet igitur verbū [etiam,] in illo tex. nō explicare casum bonæ fidei possessoris, quia repugnaret natura verbi: magisque repugnaret veritas iuris, qua probatur & receptum est præscriptionē cum bona fide nō

* iniquam nec odiosam ceteri, ex suprà dictis & statim dicendis. Verior igitur intellectus ad verba, & ratio. nem. d. §. colligi videtur ex Cor. cōf. 277. nu. 6. lib. 4. quem sequitur Soci. nep. cōf. 145. nu. 90. lib. 1. Ego verò magis explicabo, vt scilicet Iustiniā. ibi volens ecclesiæ fauere, nō admittat contra eam, nisi centenariam præscriptionē in omni possessore; vt habet principalis decisio: & tunc pro ratione ponuntur verba sup. relata in prin. huius nu. ibi, [ne iniquis hominibus,] & ibi, [etiam scientibus,] quasi significet, idē ibi id statui in omni possessore, ne admissa breuiori præscriptione ignorantis seu bonæ fidei possidentis, iniqui etiā possessores & scientes, eodē præsidio præscriptionis

se tueretur, & defensionē illā improbam redderēt: quod facile euenire posset, quū scientia nō presumatur difficillimeque probaretur, maximē post lōgum tēpus. Quæ interpretatio in se vera satis cōgruit verbis. d. §. & tituli: de quo circa principalē decisionē latius infra. Et ita manebit, ex illo. §. nō censi in probū vsucapionis præsidium, nisi quando est cū mala fide: aliquādo tamē & cū bona fide nō admitti, ne scienter & iniquē possidentes eodem præsidio vtantur.

4¹ Ex quibus patet regulariter præscriptionem non dicendam odiosam, nec repugnare æquitati naturali, cōtra glo. in l. nam hoc natura. ff. de cōdictio. indeb. contra Bal. in l. ancillæ, col. 3. versic. quia præscriptio. C. de furt. inde etiam cauendum est à glo. in l. 1. ff. de nego. gest. dum inquit, in præscriptione inesse iniuriam, seu aliquid contrariū, licet eam ibi commendat Ange. & Crauet. cōf. 201. num. 37. Sic cauēdum est à multis alibi indistinctē appellatibus præscriptionem iniquam & odiosam remedium: quod ex Dyn. dicebat Paris. cōf. 114. num. 24. lib. 1. & Chas. cōf. 66. num. 61. malē citans Bald. & Ange. idē Chas. in consue. Burg. rub. 13. §. 8. nu. 7. & quidam subscribens cōf. Soc. nep. 128. nu. 27. lib. 1. Curt. iun. cōf. 60. in fi. Meliusque resoluendum est præscriptionē cū bona fide, iustam exceptionem censendum esse, non odiosam neque iniquam ex d. l. i. ff. de vsuca. cum alijs sup. adductis: & ita sentit Feli. d. ru. nu. 2. eum Imo quem citat: & ibi variat Berō. ex nu. 10. idem probat Soci. nep. d. cōf. 145. nu. 90. lib. 1. idem probat Paul. Cast. in l. fin. §. fin. versic. restat. ff. rem rat. hab. Balb. 1. par. q. 3. numero 10. 9. & numero 13. probat melius Couar. d. prin. 3. part. & bene Duare.

T 4 in l. 1. ff.

in l. 1. ff. de pact. ita Bal. & Ang. proxime citandi. Bal. in l. 1. §. initium ad fin. ff. de postulan. Infertur etiam ad q. illam, quando arbitratori committitur causa dirimenda ex æquitate citra iuris rigorem, an possit rejicere prescriptionem? in quo variavit consulendo Ias. vt tradit Crauer. vbi sub. Feli. autem in d. rub. nu. 2. refert. Ang. in l. 1. C. de prescrip. 30. vel 40. anno. & in l. sequitur. §. si viam. ff. de vsuca. dixisse, quod tunc rejici debet exceptio prescriptionis quasi iniqua: idēque tenuisse Roma. Lanfr. Corn. & Soci. refert. Alci. in d. rub. nu. 9. Sed Alci. male citat Ro. & aliquos, qui potius contrasentunt: sicut etiam Feli. male citauit Ange. in d. locis, qui aperte loquitur tantum in prescriptione male fidei, vt bene aduertit Bal. in d. 1. par. q. 5. nu. 9. verū, sed male: & ita aperit Bal. in d. l. 1. nu. 3. & nu. 4. C. de prescri. 30. vel 40. quod miror nō aduertisse D. Couarr. d. 3. par. §. 2. nu. 4. dum iniuste reprehendit Bal. & Ang. volentes idē quod ipse probat. Et ita in prescriptione cum bona fide non solum verius, sed etiam receptius est, vt ea admitti debeat, nec rejici possit corā arbitro, vel arbitratores, vel alio iudicante ex æquitate, vt vult Bar. in glo. x. traug. ad reprimendum, verb. videbitur ad fin. Mathar. Aret. Cyprius, Cota, Rom. Feli. quos refert, & sequitur Couarr. vbi sup. idēque volent Ang. & Bal. si recte intelligantur, vbi sup. & Soci. nep. d. conf. 145. numero. 9. lib. 1. & Lanfr. de arb. 6. memb. nu. 64. idē vult Paris. d. rub. de prescrip. nu. 8. ad fin. & ibidem Alci. nu. 9. ad fin. citans pro hac parte Roma. conf. 19. vbi hoc dicit. nu. 3. Et ita capendum erit à Cota. contrarium respondete. con. 25. lib. 3. quē sequebatur Soc. nep. sibi contrarius, confil. 141. in. fi. lib. 2. R. r. lat.

Vides igitur cōmunem opin. in hac quaestio: vt distinguatur inter prescriptionem bonæ, & prescriptionē malæ fidei. Sed subtilius aduertendo dicendum est, nec inter iudices vel arbitros esse differētiā, nec inter qualitatem prescriptionis: sed an de iure effectum habeat, vt in omni iudicio admittatur, nec miscenda est prescriptio malæ fidei, quę secundum ius canonium (quod attendi debet) sine effectu est, & ita non solum corā procedentibus ex æquitate, sed nec corā aliquo iudice admittetur, & cōsequenter vbi repelli debet, q. predicti patres aduertere debuissent: in quo bene sentire videtur Emil. Ferrer. licet scribentes in hac re non satis verē citet, in dict. l. 3. numero. 8. ff. de vsucap.

42 Ex 12. parte. text. colligunt omnes hic, & in varijs locis vulgare axiomā: vt nō valenti agere nō currat prescriptio: & ad hoc citatur tex. hic quod dicitur cum l. 1. ad fi. de anna. exceptio vbi ea regula expressim traditur in nostra materia, & ita Bal. in l. præced. col. 2. nu. 6. idē Bal. in l. in rebus. nu. 3. C. de iur. doti. Balb. de prescri. 1. par. 6. par. nu. 15. & vbiq. scribit. Sed hanc regulā cōmuniter intelligitur quādo est impedimentum iuris negantis alicuius agendi, vt hic negatur filiofam. in aduentitijs. tūc enim prescriptio cessat, vt hic quod si impedimentum facti sit etiā ex causa iustissima, prescriptio nō cessat, sed ex causa relictur jo. datur vt rescluit Bar. in l. 1. §. natu. §. si quis autē. ff. de iur. act. q. priua. Bal. vbi sup. idē Bal. in l. 1. §. donec. numero. 2. C. de iur. delib. Bal. in l. sicut, in fin. C. de prescrip. 30. vel 40. anno. Bal. in l. 1. in. 2. op. po. nu. 32. C. qui admitt. Bal. notanter in l. quorū. C. de præc. imp. offeri. Paul.

V. menos. l. 1. §. de arbitrat. 9. 49. pag. 42.

Paulin. l. 2. §. si quis in iudicio. nu. 4. ff. si quis cautio. Afflic. de iur. Prothomif. §. 2. nume. 22. Et est recepta distinctio vt tradit Bald. d. 1. par. 6. par. casu. 22. ex nume. 16. Iaf. §. rursus, nume. 24. Instit. de action. Boer. decif. 40. nume. 3. Iacob. à S. Georg. in dict. l. fin. §. donec. nume. 3. Panor. Feli. Paris. in cap. ex transmissa, de præscrip. Chass. in consuet. Burgun. rubri. 1. §. 8. nu. 26. fol. 84. qui omnes in impedimento iuris citant hunc text. & magis. d. l. in fi. in fi. de annal. excep. In impedimento autem facti adducit tex. in l. & Atticilinus. 3. §. in fin. ff. de de seruit. rusti. prædi. & ita Dec. in. d. l. 1. C. qui admit. in vtraq. lect. Grat. conf. 137. ad fin. lib. 2. Et hanc distinctionem bene sentit gloss. quam illi non citant in auth. de sanctis. Episc. §. reuerendissimi, verb. si vero: quam not. Afflic. in. c. 1. §. quoniam, num. 15. de prohibi. feu. alie. per Lotar. Nō autem idem vult gloss. in. d. l. & Atticilinus: nec ita aperte in. d. l. Senatus. confiliet eam ad hoc noter Bald. in dict. l. 1. §. fin. C. de annal. excep. Ad quam differentia aliquando non aduertunt plures, generaliter adducen- res reg. ad impedimentum facti: cum solum procedat in impedimento iuris. Vnde cauendū est ab allegatione Paris. conf. 101. nu. 92. lib. 1. & ab allegatione Tiraq. lib. de retrac. ligna. §. 3. gl. 3. nu. 5. quod melius sensit idem Tiraq. libr. seq. de retrac. conuen. §. 2. gloss. 1. num. 78. Nec videtur aduertisse Oldendorp. de vsucap. §. quam, quam. num. 18. & sequen. à Ioan. Mo- nac. in. c. quam sit, nume. 7. de elect. in. 6. à Brind. etiam consil. feud. 45. nume. 4. Quæ regula vt præscriptio nō cur-
ratur qui ex iuris impedimento agere nequit, ampliatur ex Bal. hic, etiā
si lege vel statuto præcise tempus ap-

ponatur, vel præcise, & per verba generalia excludatur qui intra tempus nō fecerit: semper enim excipitur is qui iuris impedimento agere nequit, quia pro eo est ratio naturalis in qua fundatur hæc regula. Et ita cum Bal. communiter doctor. vt per Bald. vbi sup. Deci. conf. 445. nume. 48. Curt. iun. conf. 181. col. 2. nume. 5. Aymo. conf. 116. num. 8. Deci. in. l. 1. in. 1. lectu. nu. 27. C. qui admit. Chass. in consuet. Burg. rub. 1. §. 2. nu. 42. Ampliatur. 2. ea regu. in nonnullis impedimentis facti, quibus specialiter idem tribuitur, vt in eis præscriptio nō currat: vt notant Panor. & Feli. in. d. c. ex transmissa, de præscrip. Boer. decif. 40. nu. 3. & nu. 9. Ampliatur. 3. secundum omnes, vt in impedimento iuris non oporteat mittere procuratorem: cum aliās in impedimento facti id sæpe exigatur, quādo causa ardua non est: vt per Bac. Paul. Alex. Iaf. Iacobi in. d. l. 2. §. si quis in iudicio. ff. si quis cautio. scribentes in cap. querelam, de procurato. Afflic. decif. 29. plenē & vtiliter tradit Rebus. 3. tom. constitut. Gallie. titu. de excus. pag. 188. cum sequen. à quo tamen cano. nume. 88. dum etiam in causa ardua vult de iure canonico mittendū esse procuratorem: contrarium enim aperte sentiunt docto. vbi sup. & specificē canonis in. d. c. querelam. per tex. ibi. Feli. in. c. cum R. nu. 2. vers. 3. de offic. de lega. Bald. in. l. sed si per prætorem. 1. lecta. ff. ex quib. cau. ma. io. Et specialia in causis arduis notat Feli. in. c. fin. num. 4. de offic. de leg. Barba. conf. 18. lib. 2. Iaf. Afflic. lib. 2. constitut. rub. 21. num. 18. Et quando causa dicatur ardua, tradit Rebus. vbi sup. ex numero. 79. Addendum etiam est quod in causis non arduis, ita demum culpa imputetur nō mittenti procuratorem, quādo eum ido-

Ad l. 2. §. 1. famo
lozo. sup. Castro.
de l. 1. §. 1.

Pin. de Bõn. Mat.

neum facile inuenire posset: vt not. Bar. per tex. ibi, in. l. idem que erit. ff. pro soci. commendat Rom. in. l. si ve ro. §. de viro, in. 10. fallen. ver. 4. l. as. in. l. 2. nu. 10. ff. de in ius vocan. Dec. in. c. intelleximus. num. 7. de iudi. & ibi Feli. Dec. conf. 632. num. 3. & con sil. 562. nume. 12. facit glos. d. l. sed & si per pratorē. 26. §. 2. verbo. permit tere, ibi, [facile:] & text. in. l. qui cum maior. ff. de bon. liberto. ibi, [non fa cile:] Ampliatur. 3. vt iure impeditus nō teneatur protestari: vt colligitur ex hoc tex. & ex. d. l. 1. C. de annal. ex ec. & volunt omnes vbi supr. At im-

pedimento facti plures exigunt pro
 testationem, nec aliter excusant im pedicum. Alij distinguunt, vt per Fe li. in. d. c. ex transmissa, nu. 5. & nu. 6. & ibi Paris. nu. 14. Imol. in. c. fi. de ap pella. Afflic. d. decif. 29. & decif. l. nu. 3. & nu. 5. Rebu. vbi suprā ex nu. 51. Boer. decif. 40. Paris. conf. 101. nu. 94. & conf. 34. nume. 20. lib. 1. tradit Ale xan. quod videri debet in. l. pupillo. §. si quis ipsi pratori. num. 9. & num. 27. ff. de nou. oper. nunc. & ibi l. as. la. te nu. 2. vbi asserit plures esse autho ritates, & tutius fore in praxi, vt pro testatio regulariter necessaria sit in impedimento facti. declarādo vt per eum, & Alex. ibi, per Feli. Paris. & Re bu. vbi supr. qui regulam ponunt & limitāt: & omnino per Silua. de feu. q. 86. in. 13. volu. tracta. fol. 54. licet Hormanor. Det. in. §. Caro, nu. 386. simpliciter & indistinctē protestatio nem exigat. Mihi autem ex iuribus
 * in hac materia verius videtur quod dicit Alex. in. l. 2. §. quod diximus, ad si. ff. si quis caution. vt regularite pro testatio necessaria non sit, sufficiatq; impedimētum ad excusationem: & ita Aretin. conf. 141. Alex. conf. 112. lib. 1. vbi etiam sine protestatione re soluūt excusari debitorem, qui tem

pore solutionis non inuenit credito rem cui solueret: ita intelligēdo tex. in. l. 4. in. fi. ff. de leg. comm. libi, [si nō habeat cui offerat posse eum securū esse.] Idem probat Dec. conf. 566. nu me. 5. tradit l. as. in. l. ad diem. ff. de ver bo. oblig. contra Paul. in. l. si reus pa ratus. ff. de procurat. & cōtra aliquos relatos à Syluano, vbi sup. & de hoc clarius per Tiraq. de retract. ligna. §. 9. glos. 3. num. 20. notat Gozad. conf. 66. nume. 8. idem notat Aret. in. l. ge rit. colum. 7. ff. de acqui. hēre. Iustitia enim excusandi non in verbis prote stantis, sed in causa impedimenti cō sistit, nec verba addunt vel minuunt rei veritatem. l. sicut. C. ad leg. Cor nel. de fals. Et ita hæc verior opin. ge neralius tenenda est, non tam stricte, vt scribit Afflic. in. c. 1. §. in glo. num. 40. de pace in ramen. firman. Ex quo etiam infero, in impedimento facti, protestationē nō posse tollere quin præscriptio currat, restitutioque ne cessaria sit: quia verba partis non pos sunt tollere iuris dispositionem. l. ne mō potest. ff. de lega. 1. quod notan dum est contra Afflic. & alios quos * refert in. c. 1. 2. notab. nu. 10. si de feu. fuer. cōtrouer. in. dom. & agna. Ampliatur. 5. eadē regu. vt sicut non cur
 rit tempus ei qui omnino à iure im peditur, ita etiam nō currat ei cui le gitima exceptio obijci potest, vt con suluit Anchar. quem sequitur Felin. in. d. cap. ex transmissa, colum. fi. nu. 9. & Dec. in. l. 1. in. 1. lectu. nume. 27. & in. 2. lectu. nume. 68. C. qui admit. & in. c. cum inter, nu. 23. de excep. & in. l. nō videtur cepisse, nu. 2. ff. de re gu. iur. Balb. de præscrib. d. 1. part. 6. par. nu. 20. & Chass. in consuet. rubr. 21. §. 2. nume. 39. fol. 353. facit text. in. l. is cui. §. ff. de actio. & obliga. ibi, [sic tamen ne exceptione excludan tur.]

Constat igitur ex Bar. Bald. & omnibus in locis sup. citatis, dum allegant hunc text. nullo modo posse filium, saltem dum est sub patris potestate, reuocare alienationē aduentitiorū a patre factam, intelligūt enim omnes nihil aliud hic probari nisi quod filius agere nō potest, atq; ideo ob impedimētum iuris præscriptionem ei non currere; quod magis probant ex d.l. i. in fin. infr. de anna. excep. & ita Bart. in l. si constante, nu. 63. ff. solut. matr. & ibi Cro. 2. lect. nu. 118. Bello. conf. 24. nu. 5. Ex ea de pact. nu. 214. Mihi autem mirum videtur si hec iura expressa sunt, quibus Barto. & alij hoc tradūt, quomodo hoc putet dubium Fabia. in auth. nouissima. nu. 239. & sequen. C. de inoffic. testa. & Paris. in c. i. num. 24. de præscrip. vbi enim est decisio legis, potest de ratione, non de veritate dubitari. Ego ultra ea quæ dixi in 3. par. l. præced. nu. 74. aduerto plures ex his non recte proponere. q. nec recte filio negare ius reuocandi viuentē patre: impedimētum enim iuris tantum est ex potestate, non ex vita patris. Aduerto etiam q. tex. hic fauēt liberis, ne durare patria potestate, præscri. currat, sed eis non adimit facultatē agendi cōtra alien. Sed dices cum Bar. in d. l. si constāte, id probari in originali authen. de nupt. §. sed quod sancitū & apertē in d. lib. in fin. de annal. excep.

45 Responderi tamē posset vltra omnes, quod in d. authen. propriē non agit de aduentitijs quē priori loco filijs ex facto suo, vel liberalitate alterius, vel fortuna deferuntur: sed agitur de certis bonis parētī acquisitis, quæ ob secundas nuptias a lege liberis referuantur: in quibus iam pater non esse tantam rationem admittendi filios ipsos viuēte patre. Sic etiam responderi posset ad d. l. i. in fin. de an-

nal. ecce. dum enim tex. ibi inquit filium agere non posse, non exprimit patrem alienasse aduentitia filij: potestq; intelligi de præscriptione circa aliqua ad filium spectantia, quæ ab alijs detinentur: nec æquum esset vt patre alienante aduentitia filij, nō posset filius eo viuente admitti. Contrarium enim recte tradit Bal. in l. si. §. in computatione, nu. 7. C. de iur. delibe. quæ referunt Paris. & Fabia. vbi sup. eamque sequitur Corn. ibi. num. 6. & Ias. conf. 56. col. 3. lib. 3. vers. cōfirmatur: probat enim Bal. in d. loco, filium audiendum, & patrem compellendum consentire filio, licet pater ipse promiserit se nunquam venturum contra alienationem. Et sustinendo doctrinam Bald. quæ æquior & vtilior est, potest nouē & eleganter intelligi tex. in d. l. i. in fin. de annal. ecce. vt ibi verba illa quæ filijs potestatē agendi negare videntur, non præcisē nec omnino negēt. Obstaret enim æquitas & ratio vitandæ fraudis: obstaret etiam decisio. i. Imperator. ff. ad Trebel. vnde verba dict. l. primæ. in fin. possunt referri ad regul. §. necessitate. l. si. tit. sequen. secundum communem intellectū vt dicatur filius agere non posse, quia non potest regulariter sine consensu patris eius est administratio, & ius agendi in aduentitijs, ex reg. l. præce. & l. cū oportet, tit. sequen. satisque verificatur ea verba attentā reg. prohibētē filiū agere attentā etiam difficultate qua filius premitur ex potestate patris, argum. rex. in l. in coniunctione. C. de nupt. ibi, [cultu verecūdiæ propriam noluerit voluntatem depromere,] tex. & gl. l. i. §. quæ onerādæ. ff. quar. rer. act. non det. quibus attētis satis dicē nō posse, quod sine magna difficultate fieri nequit, ex tex. in l. qui cum maior. §. i. ff. de bon. liber. ibi, [nō facile

Pin. de bon. mater.

cile impetratur.] notat Pau. in. l. 1. C. de usu alex. Iason. in. l. adu. Julia. §. cōstat. nu. 13. ff. de legat. 1. & respectus pudoris facit vt aliquid dicatur fieri non posse. l. 10. in fi. ff. ex qui. cau. ma. ior. l. octaua in fin. & ibi Bar. ff. de alimen. lega. ibi [necessitas verecundiā astringit.] Inuatur hæc interpreta- tio attēta magna potestate patris in aduentitijs, cum absque decreto alie- nare possit, secū dum veriore & re- ceptiorem sententiam: vt latē dedu- ximus in tertia parte. l. præceden. ex numero. 21.

46. Ex prædictis inferitur ad tex. in ca- pitulo quia diuersitatem, de concess. præben. vbi in Episcopo suspensio sub- dit text. [sic tamen vt tempus suspē- sionis in sex mensibus non compute- tur.] deinde inferius subdit, [tempus etiam, quo ad Apol. sed accessit, & a- pud illam permanit intra sex mēses nullatenus computetur:] quem tex. ad duo extollunt plures Docto. pri- mō vt impedimentum excuset: etiā si eius origo prouenerit ex culpa im- pediti: nec enim absq. culpa potuit ibi Episcopus suspendi, & tamen ex- cufatur intra tempus suspensionis in quo cum extollebat Anani. & cū eo Ias. in. §. rursus. nu. 26. Instit. de actio. & ibi Gome. nu. 15. Balb. 1. par. casu. 22. nu. 21. dicit sing. Alex. cōf. 58. nu. 6. lib. 5. Igne. in. l. 2. §. si cōditioni, nu. 85. ff. ad Sylla. notat Chas. rubr. 1. §. 2. nu. 38. fol. 353. eūdem text. dicit ad hoc nota. Deci. in. l. 1. in. 1. lectu. nu. 27. C. qui admit. & in. 2. lect. nume. 68. extollit Paris. cōf. 104. nu. 146. lib. 1. notat Aymon. Crauer. conf. 201. nu. 29. Et ratio est, quia culpa ibi non fuit ordinata ad casum impedi- menti. aliter enim impedimētum ex cul- pa ad illud ordinata, nō excusaret: vt multis probat Deci. in. c. quæ in ec- clesiarū. nu. 30. col. penult. de consti-

tu. Aymo. conf. 247. ad fi. facit tex. in l. quauis. ff. solu. matri. & ibi not. A- lexan. col. 2. ver. nō obstat: tex. etiam in. l. 4. §. illud. ff. si quis cautio. vbi etiā accusatus & in vinculis detentus ex- cufatur. Et text. in. l. succurritur & l. seq. ff. ex qui. caus. maio. sic in simili resoluit Alexan. in. l. Marcellus. §. res quæ, nu. 3. ff. ad Treb. Alex. in. l. recu- sare. §. si. nu. 6. ff. eo. idem Alex. conf. 1. nu. 27. lib. 3. Sic in paupertate pro- cedit glo. notat. in. c. sacrorum. 12. q. 2. quam extollit Dec. in. c. pastoralis. §. verum, nume. 9. de appella. Ex qui- bus inferitur ad. q. emphyteote incar- cerat. non soluentis, de qua per Ias. in l. 2. nu. 72. C. de iur. emphyteo. Infer- tur etiam magna comprobatio ad o- pin. Alexad. quæ mihi verior videtur contra communem in. d. §. res quæ & d. l. quauis: ad ampliatiōē text. in authen. res quæ C. commu. de le- ga. vbi Iaso. nume. 20. autoritates re- fert: & Crot. in. §. diui. nu. 64. & ibidē Loaz. num. 142. Sed his omnibus nō parum videtur ob stare text. in. l. pe- nulti. in princip. ff. sol. matri. vbi cul- pa etiam non ordinata ad casum nocet, seu casus ex culpa ad eū non ordi- nata, non excusat: de quo alibi agi- mus cum intellectu. l. Papinianus. ff. de minor.

74. Notatur. 2. text. in. d. c. quia diuer- sitatem ad differentiam iuris canonici & civilis, vt sicut de iure civili nō currit præscriptio, vbi datur impedi- mētū iuris, nec est necessaria restituti- o, vt supr. ita de iure canonico, vbi datur impedimentū facti: quod ten- rat Imol. ibi, nu. 5. & ad hoc illū text. extollit Ias. in. d. §. rursus, nu. 25. & ibi Gome. num. 14. vers. 2. conclusio: & ita Zaneti. id extollens in differen- vtriusque iur. 86. cum Imo. quem so- lum refert: & ita Paris. in. c. ex trans- missa, nu. 23. & nu. 26. de præscri. Sed in hoc

in hoc aduertendum est, quod in prima par. illius. c. scilicet in tempore suspensionis, erat impedimentum iuris, secundum omnes: & ita non potest in de probari talis conclusio. Et ita Balb. d. r. par. 6. par. nu. 21. qui tamen non aduertit in. 2. par. d. c. agi de impedimento facti, circa eundem & redeundum: & tamen eo casu idē dici quod dictum erat in impedimento suspensionis, ut ibi aduertit Panor. nu. 3. Et ita videtur text. & equiparare impedimentum iuris & facti, atque eo pacto probare quod prædicti Docto. colligunt ad differentiam utriusque iur. quod non satis expedit. Imo ibi, nu. 9. versu in gloss. dum generaliter distinguit inter ea impedimenta, cum
 * rex in suo casu ea equiparet. Qua in re notandum est, differentiam illam utriusque iur. a paucis tentatam, crebrius a Doc. non teneri: ut patet ex Panor. & alijs ibi, qui nullam mentionem faciunt talis differentia: imò aperte & equiparant decisionem utriusque iur. Ita etiam aperte Panor. & Fel. in d. c. ex transmissa. Balb. vbi sup. Deci. in d. l. j. utraque lectu. C. qui admittit. & alij sup. citati. Nec in d. c. eam differentiam probat, licet eam teneat, quia tandem utriusque ius & equiparat, & text. ibi intelligit, ne generaliter procedat, nec tollat regulam iuris civil. sed impedimentum facti & equiparari iuris impedimento in casibus a iure expressis, prout ibi & in d. cap. ex transmissa, & in nonnullis alijs: quod etiam probat Panor. in d. c. ex transmissa, nu. 13. ad fin. ibi, [nisi ubi contrarium reperitur expressum] & Fel. ibidem. nu. 8. ibi, [nisi contrarium:] quod etiam probat Bero. decis. 40. nu. 3. Nec videtur admittenda differentia inter utriusque ius, cum text. in d. c. quia diuersitate, nullatenus id probet: contrariumque in proposito magis colli-

gitur ex. c. cum nobis de prescript. ibi, [tam legali quam canonica.] & ibi, [secundum iuris ordinem.] Text. etiam in d. c. quia diuersitatem, non recte a Docto. allegatur ad prescriptionem, quia de ea non loquitur, nec enim ibi agitur de auferendo iure in futurum, quæ est natura prescriptionis, sed tantum de ijs quæ facta erant tempore impedimenti: nec mirum si tunc non tractetur de restitutione, quia satis est in ijs impedimentum probare: ut in materia probat l. C. in l. 2. §. si quis in iudicio, & §. quod diximus: & l. 4. §. illud si quis cautio. & in l. qui committatur. ff. de re milit. per Deci. in. c. ex ratione, nu. 2. de appella. & alibi sepe: nec absurdè dicitur tempus non currere, quando in effectu non nocet, ut nec nouum nec mirum sit, in d. c. quia diuersitate, & in alijs, solam causam impedimenti deduci, absque mentione restitutionis.

48 Ex eisdem etiam infertur ad notab. q. Alex. conf. 58. lib. 5. vbi ex hac reg. ne impedito currat prescriptio, egre giè limitabat. l. r. C. si aduer. credit. lib. 7. dum ibi habetur, tertium possessorem ad quem peruenit res obligata, cum titulo & bona fide prescribere longo tempore contra creditorem, & ita tolli actionem hypothecariam. Cōtendit enim Alex. quod cum hodie actio hypothecaria in effectu non datur contra tertium possessorem, nisi ex cussio debitoris principali: iuxta aut. hodie C. de pigno. non curret creditori tempus illud prescriptionis, nisi post eam excussione, & sic postquam agere potest aduersus tertium possessorem: in idem maxime inducit text. in d. c. quia diuersitate. Sed vir doctiss. aliqua affectione longè deceptus est, perniciosamque opin. inducebat: licet enim nouo iure excussio illa debitoris necessaria sit, in potestate tamen credi-

Pin. de Bon. Mat.

creditoris est, qui agere poterit quādo voluerit: iuxta. l. purē. §. fin. ff. de dol. excep. & consequenter non censetur impeditus qui potest tollere impedimentū: iuxta text. in. l. qui potest facere. 135. ff. de reg. iur. & ibi gl. & Deci. tex. & Pano. in. c. si. de electio. bonus text. in. l. quibus diebus. ff. de conditio. & demonstratio. ibi, [nec per te ster quominus agēdo eū sub moueas,] & ibi norant Albe. Bal. colligentes, non excusari impedimentum, qui ad eūdo iudicem, potuit impedimentum remouere: & illum tex. extollit Rube. in. l. non solum. §. morte, numer. 30. de noui operis nuncia. tradit multa Felin. in dict. c. ex transmissa, colum. prima, norat. Alexand. consil. 72. numero. 13. libro tertio, & in simili norat Paul. in. l. secunda. ff. de iudic. & ibi Iacobi. nume. 8. Et in-
aut
de infertur in praxi, non excusari litigantem cuius testes noluerunt testificari, nisi adierit iudicem, vt eos compellat: quod vtile est ad leg. Regiam, lib. 3. tit. 42. §. fin. & eod. lib. tit. 47. in princip. ibi, [por naon querere teste munhar.] Sic in proposito negligentia creditoris non agentis contra debitorem non potest impedire prescriptionem actionis hypothecarie tertio possessori rei obligatę: quo fundamento & alijs, opin. Alex. falsam dicit Balb. 4. par. 4. par. 3. q. principa. vbi multa apud adducit: & cum eo Neguz. de pig. 6. par. 2. memb. nu. 3. Deci. in. l. 1. C. qui admit. & in cap. cum inter. nu. 23. de except. & Paris. in. d. c. ex transmissa, ad fin. & Socin. nep. consil. 17. libr. 2. & Moli. ad Alex. in. d. consil. & ita secundum hanc vetriorem opin. contra Alex. iudicatum vidi. Satisque probatur apud Lusitanos lege Regia, libr. 3. titu. 33. §. 2. ibi, [contados do primero dia que a couisa, for a poder do possuidor cō titulo,

e boafec.] Ex quo cauebis ab Affli. de cil. 129. num. 7. vbi incautē sequitur d. consil. Alex. Cauebis etiam à Chass. in consuetu. Burgu. rubri. 11. §. 2. nu. 36. vsque ad nume. 42. vbi in effectu probabat opi. Alex. eodem erroneo fundamento imaginarij impedimenti quod retorquetur vt supra: & ita gloss. recepta in dict. capitu. quia diuersitatem verb. suspensionis, ibi, [intellige eum non est negligens in petenda absolutione,] & ita contra Alex. resoluit Aymon consil. 263. col. fin. in princip. vbi refert eūdem Alex. sibi contrarium.

49 Ex eisdē infertur ad. q. vtilissimā an in bonis maioratus perpetuo familiarē relictis, prescriptio alicuius rei ipsius maioratus perfecta contra possessorē, noceat successorī. (Superius enim nume. 22. cum. Paul. & multis vidimus talem alienari prohibitam, posse vsucapi longissimo tempore, contra possessorem maioratus.) Sed q. est an ea prescriptio effectum habeat contra successorem. Ex ijs autē quę scripta inuenio recepta videtur opi. quod prescriptio perfecta contra possessorē non noceat successorī maioratus vel bonorum in quibus simile vinculum apponitur, & Docto. statim citandi id maximē probāt ex regu. huius tex. & d. l. 1. de anna. excep. impedito agere prescriptionem nō currere: successor autem vel quia nō natus, vel quia præceditur à præsentē possessore, non potuit agere contra tertium, ad quē peruenit res maioratus; & consequenter ob impedimentum iuris & facti, arguunt Doctor. prescriptionem contra eum nō currere: & ita in specie asserit doctus Hispan. Xuar. allega. 3. vbi in principi. dicit id vidisse responsum in quodam consil. Paul. Castr. quod etiam tradit Curt. iun. neminem citans, consil.

conf. 181. nu. 5. & in fine conf. idem probat Deci. confil. 445. nu. 47. & cū Dec. Rub. conf. 84. nu. 6. & Grat. conf. 21. nu. 37. & conf. 101. nu. 42. lib. 2. & ita Lofred. Neapolita. conf. 10. nu. 22. & Soci. nep. conf. 126. nu. 27. libr. 1. Parif. conf. 23. nu. 199. libr. 1. idem Parifien. in cap. cū non liceat, nu. 18. in fi. de præfcrip. citans Anani. conf. 46. quod etiā vult Iacobi. à S. Georg. neminem citans, in. l. fin. ad fi. C. qui admittit idem vult Crot. in repet. §. diui. nume. 146. & ibi Rip. num. 116. & Loaz. nu. 191. Claudi. & Alcia. ibi, ad fin. Balb. 4. par. 4. par. q. 12. in fi. num. 20. & vltra eos Bal. conf. 215. lib. 2. & in feudalib. id voluit Ifern. (quē plures ex sup. citatis non allegant) & cū eo Matth. Afflict. in. c. 1. §. quid ergo, nume. 20. de inueft. de re alie. Ex quibus patet hanc eſſe communem ſententiam contra quā eius imemor, loqui videtur Cur. Seni. con. penul. col. 4. verſ. quia ad iſta. Ex quo etiam cum iudicio legendus eſt Soci. conf. 47. nume. 16. lib. 4. dum in bonis maioratus expreſſim concludit, longiſſimi temporis præſcriptionem locū habere, ſecurūque præſcribentem efficere, id enim ſecundum communem opin. reſtringitur ad præſentē poſſeſſorem maioratus, nec extenditur cōtrā ſucceſſorem, cui ea præſcriptio nō nocebit: & ita attentē legendus erit Tiraq. de primoge. q. 30. qui huius receptæ opinio. meminiffe debuit.

50. In quo articulo aliud etiam eſt memoratu dignū, quod ea communis opinio fauens ſucceſſori maioratus procedit etiam ſi ipſe ſucceſſor hēres ſit eius contra quem præſcriptio cōpleta fuit: quia tunc ceſſat ratio. l. ex qua perſona. ff. de regulis iuris. & l. cum à matre. C. de rei vendic. vt probauimus ſupra in tertia parte. l. præced.

fol. 145. colum. tertia, verſ. ſeu. limita. quinto. iſe enim contra quem vſucapitur, ſolum negligit, non verò contrahit, nec aliquid fecit quod hæredem obliget. Et in terminis ita notat Rip. in dicto. §. diui. nume. 116. & ibi Alcia. ad finem. Deci. & Rube. in cōſilijs ſupra allegatis: colligitur ex Fulgoſio & Iaſon. in. l. quoties. C. de fideicommiſſ. notat. Parif. dict. confil. 23. nu. 201. & 203. libr. 1. in quo labitur Crot. in. d. §. diui. nu. 146. verſ. primū caſus.

51. Qua in re vltra ſup. citatos, eſt mirabile conf. Paul. 44. col. fin. lib. 2. vbi in feudalib. & ſimilib. inquit deterioris eſſe conditionis filios eius qui expreſſim alienauit, vel tacitè: & ponit exemplum in eo qui patitur contra ſe vſucapi: filios enim (non alios ſucceſſores) perpetuò remouendos putat, ex alienatione vel præſcriptione. Sed ne Paul. authoritas obſtet attendendū eſt ipſum loqui quādo feudū erat eius qualitatis vt poſſeſſor renūciare vel diſponere eſſet in præiudiciū liberorū, quod regulariter non poteſt ad maioratum applicari, cum in eo nullus poſſeſſor aliquid diſponere poſſit contra ſucceſſorem, qui non ab eo ſed à primo inſtituente capit: iuxta. l. vnum ex familia. §. primo ff. de leg. 2. cum alijs, vt plenè deduximus ſupra ad fin. 3. part. l. præceden. & ex ibi dictis cauendū videtur à Pau. in. d. conf.

52. Ex qua reſolutione colligitur in propoſito, differentia inter præſcriptionem & rem iudicatā: hæc enim etiam in feudalibus & maioratu, perpetuò excludit condemnatū & eius ſucceſſores, vt plenè & vtiliter probauimus ſupra in. 3. part. l. præceden. nu. 49. Hinc etiam colligitur ex mente omnium quos ſup. citamus circa præſcript. eos velle vt præſcript. regulatur

Pin. de Bon. Mat.

tur secundum iura & regulas, quæ lo-
quuntur de alienatione, vt sic accedat
naturæ actus volutarij, qui successoribus
in his negotijs non nocet: vt latè
deduxi: sup. in. d. 3. par. & docet Pau.
in. l. factum. §. si heres, nu. 2. in. fi. ver-
cùm non fiant. ff. ad Trebellia. & ita
plures ex supra citatis in hoc articu-
l. præscriptionis arguunt ex. l. aliena-
tionis verbum. ff. de verbo. signi.

53 Sed ea ratio multorum vera non
est, neque enim. d. l. alienationis ver-
bum, rectè adducitur, vt sup. latè pro-
bauimus, numero. 30. Et manifestè eà ar-
gumentatio non habet locum quan-
do præscribitur, cōtra ignorantem,
vt frequentius contingit: tūc enim
non potest argui quod cōsentire vel
alienare videatur. Nec etiam in hoc
articulo præscriptionis, tutum est a-
liud fundamentum quo vtūtur plu-
res ex sup. citatis, arguētes quod pro-
hibita alienari (vt bona maioratus) v-
suciari nequeant. Contrarium enim
regulariter verius est, imo prohibitio
nem alienandi non tollere vsucapio-
nē: vt plenè cum Barto. probauimus
suprà numero. 25. Et ita patet in hac.
q. præscriptionis, à Doct. in fauorem
successoris nihil firmum adduci, præ-
ter regulam huius tex. & d. l. 1. in fin.
de annal. exceptio. vt non valenti a-
gere non currat præscriptio, quæ etiā
currere non solet ante actionem na-
tam, secundum Bal. l. in rebus, col. 2.
nume. 3. C. de iur. doti. Bart. & Paul.
in. l. pignori. ff. de vsucap. gloss. in. l.
sicut. verb. seruanda. C. de præscrip.
30. annor. Balb. 1. part. 6. part. nume-
ro. 16.

54 Cum autem bona maioratus & si-
milis perpetuò familiæ relinquantur,
iam patet etiam nascituros posteros-
que in omne tempus vocari: vt ratio
& vsus indicat, facitque tex. in. l. pro-
nunciatio. 95. §. familiæ. ff. de verb. si-

gni. ibi, [nepotes & neptes, & deinceps:] & ibi, [omnes qui ex eadē do-
mo & gēte proditi sunt:] & ibi, [quā
si à fonte quodam memoriæ.] notat
Bar. in. l. si cognatis in. fi. ff. de rebus
dub. Quæ verissima consideratione
attenta necessariò sequit̃, in ijs rebus
etiam ex consensu tacito vel expres-
so viuorū seu præsentium rem in per-
petuum firmiterque alienari nō pos-
se: restant enim nascituri quib. præ-
sentes nocere nequeunt iuxta suprà
dicta: & leg. tertia. de interd. & releg.
& consequenter nūquam erit verū
dicere in alienatione vel vsucapione
harum rerum consentire omnes de
familia, vel omnes quorum interest,
cum res vltra viuentes ad futuros ex-
tendatur: quod non perceperūt plu-
res grauissimi viri ex sup. citatis: nec
Bart. ipse in dict. paragrapho diuini, nu-
mero. 22. quæstione penulti. & ibi A-
lex. & alij, tradentes in hac re firmari
alienationem consensu aliorum de
familia. Et ita limitandum est quod
aliquādo legitur de vltimo familie:
id enim procedit quando intra cer-
tas personas vel certas generationes
dispositio terminatur, nō vbi in per-
petuum confertur: quod memorabi-
le est ad text. in. l. qui solidum. 80. §.
prædium. ff. de lega. 2. cum ijs quæ ibi
notantur: & per Iaso. in dict. §. diuini,
2. lectu. numero. 82. Paul. consilio. 1.
lib. 1. Ias. cons. 4. lib. 1. & cōf. 164. col.
3. lib. 4.

55 Patet igitur ex sup. adductis com-
munē videri opin. quod præscriptio
longissima in re maioratus vel feudi,
noceat tantum præsentī possessori
ipsius feudi vel maioratus, non verò
posteris vel successoribus: vt permul-
tos suprà citatos, maximè Ifern. & Af-
flict. num. 20. in cap. primo paragra-
pho, quid ergo, de inuestitu. de re a-
alien. Dec. dict. cons. 445. nume. 47.

Parif.

Parif. d. conf. 23. nu. 199. & num. 203. lib. 1. Balb. d. 4. par. 4. par. in fin. q. 12. principa. nume. 20. Cuius opinionis aliqua fundamenta adducuntur, quæ nihil faciunt, eaque suprà reieciimus: nec alio fulcit ea opinio, nisi ex hac regu. nec ei qui agere nequit currat præscriptio maxime ante actionem natam. Sed cōtra tot grauissimos patres suprà citatos, videtur tentandum, quod habens titulum & bonam fidē in re maioratus, præscribentēque contra præsentem possessorem maioratus, securus maneat etiam quoad successorem eius contra quem præscripsit. Quod. 1. iuuatur ex ratione legis inducentis vsucapionem, quæ nō minus militat hoc casu quàm in alijs, ne dominia rerum sint incerta: ne etiam lites suscitentur dict. l. fin. ff. de vsucap. & denique ratio publ. util. d. l. 1. ff. eod. titu. quæ singulorum utilitati præfertur, vt suprà deduxi. Maxime. 2. cum in his subiectis restitutioni secundum communem opin. requiratur longissima præscriptio, nec breuior sufficiat, vt diximus sup. nu. 22. & sequen. post tempus autem longissimum execratur lex inquietare possessorem. dict. authen. hæc constitutio innouat collationem octauam. Facit. 4. nam Docto. in proposito arguunt à multis quæ contra eos retorquentur: quod ostendo, quia adducunt pro regul. quod prohibita alie. alienari, prohibentur vsucapi. Sed nos suprà nume. 25. contrarium verius probauimus: idq. nu. 26. ostendimus specificè in re subiecta restitutioni: per text. in l. Stich. ff. de usufruct. legato. Iuuatur. 4. quia siue dicas maioratum fuisse cōstitutum in contractu, siue testamento, non est potestas in testatore nec in cōtrahēte ad tollendam vsucapionem tertio habenti titulum & bonam fidem. vt

suprà probauit. Facit. 5. nam effectus & natura vsucapionis est reddere præscribentem tutum in futurum. l. 1. ff. de vsucap. Ergo non tantum cōtra præsentem possessorem maioratus, sed etiam contra successores. Iuuatur. 6. quia ex communi opin. hoc casu resultat absurdum. cum Docto. concedunt, vt præscriptio effectum habeat contra præsentem possessorem, non contra successores: esset enim diuidere effectum præscriptionis, contra l. cum qui ædes. ff. de vsucap. Facit. 7. nam concessa vsucapione contra possessorem maioratus, cōceditur, præscribentem effici dominum rei: at dominium semel iure quæsitum: non potest sine facto partis of ferri: vulgar. l. id quod nostrum. ff. de acquir. possel. Nec videretur decisio iurisprudentiæ consentanea præscribenti cōcedere dominium statim ei auferendum, contra l. fin. §. fin. infr. titu. 1. Probatur. 8. hæc opin. in feudilibus, autoritate glo. in c. 1. §. præterea, de capit. Corra. dum enim glo. asserit in rebus feudi, dari præscriptionem. 30. vel. 40. anno. planè sentit effectum præscriptionis fore perpetuum, non tantum contra præsentem possessorem: quod Ifern. Afflic. & alij nō aduerterunt. Nec docto. sibi ipsis cōstare videntur, dum eam gloss. sequuntur: id enim non aliud est nisi fateri præscribentem, securum manere etiam in successores eius cōtra quem præscriptio completa fuit: & regulariter opin. dict. gloss. receptior est, vt dixi suprà numero. 19. & eam securè sequitur Brun. conf. feuda. 67. numero. 9. idem colligitur ex Balb. 4. par. 4. par. q. 12. principa. & ita Curt. sen. consil. 82. col. prima. & sequent. vbi columnatertia, versic. quia, dicit hanc opinionem cōmunem: & ita Chass. conf.

V

conf.

consil. 4. numero. 9. colligitur ex Pa-
norm. in. capit. ad audientiam, & ibi
Felin. numero. 18. de præscrip. tradit
vt receptum Molin. in cōsuetud. Pa-
ris. §. 7. nu. 8. folio. 109. Nec his aduer-
satur quod interdū notant aliqui exi-
gentes in feudis præscriptionem ec-
clesiasticam, quia loquuntur secundam
legem particularem regni Neapolit.
quando agitur de præscribendo cō-
tra Regem inter priuatos enim ordi-
nariam vel longissimam præscriptio-
nem admittunt: vt per Afflict. decis.
254. latius per eum in consti. Neap.
lib. 3. rub. 3. c. consuetudinem, folio
mihl. 308. Sic igitur in feudalib⁹ pos-
set contendere contra quā plures, hanc
opinionem videri receptiorē ex glo.
d. §. præterea, quæ tam loquitur cō-
tra successores quā contra præsen-
tem possessorem: quod aperte tradit
Curt. sen. dict. consi. penul. col. 3. vbi
id minus dubitabile censet in præscri-
ptione. 40. anno. per. l. omnes. C. de
præscrip. 30. anno. Retenta autē hac
opin. cōtra tot patres, reiecto quē ar-
gumēto à feudalibus, respōdendum
restat ad principale fundamētum cō-
munis opin. ex reg. huius text. & d. l.
1. de anna. excep. ne impedito agere
& ante actionem ei natā currat præ-
scriptio. Responderi autem posse vi-
detur quod text. hic, & d. l. prima, lo-
quuntur quando in initio ipsius præ-
scriptionis datur tale obstaculū, put
hic in filio rei domino agere non va-
lente: vel in muliere cōstante matri-
monio. leg. in rebus. §. omnes. C. de
iur. dot. & alijs similibus. & vbi lex re-
sistit initio, magis impeditur effectus
l. 1. & ibi Bart. numero. 11. ff. de reg.
Cato. At in feudalibus vel rebus ma-
ioratus præsens possessor cēsetur do-
minus: vt probaui in secunda. part. l.
præceden. numero. 5. & conferendo
ius suum ad spem successorum, lon-

gè plus habet præsens possessor q̄ qm
libet futurus successor, vt constat ad
sensum. Atque ita nihil est quod ob-
stet initio præscriptionis, cuius finis
à lege inducit firmū perpetuūque ef-
fectū, vt præscribens securus redda-
tur contra præsentem possessorem:
& inde contra successores, in conse-
quentiam, ex natura vsucapionis &
ratione legis, secundum suprà dedu-
cta. Nec nouum est, vt quod separa-
tim & principaliter fieri nequit, fiat
in cōsequentiam, iuxta textum in. l.
quædam. 62. ff. de acquir. rer. dom. l.
1. ff. de author. tuto. ex ijs cogitabā
sustineri posse nouam hanc opinionē,
quæ doctis fortasse non displicebit.
Diximus suprà ad limitationem &
materiam huius text. ex communi
sententia, standam esse iuri canonico
in materia præscriptionis, vt nul-
lo tempore vsucapi possit. cum mala
fide: per. cap. vigilanti, & capi. fin. de
præscrip. & ibi Doctor. & vbiq̄ue: &
Alexand. vbi vide Molin. consil. 99. li-
bro. 4. Et ita hodie cessaret etiam ius il-
lud excipiendi qd̄ resultabat ex præ-
scriptione cum mala fide, secundum
leges Imperatorum. l. si quis emptio-
nis. §. primo. C. de præscrip. 30. an-
nor. quod iure cōsulti nō admittebāt
exigentes veram bonā fidem. l. nū-
quam. 3. ff. de vsucapionibus. Sic ho-
die nō vsucapiet hæres sciens rē alie-
nam, licet defunctus inceperit cum
bona fide: abrogata regula leg. secun-
dæ, paragrapho, si defunctus. ff. de v-
sucap. pro empt. Sic etiam cessabit
quod iure ciuili statutum erat, non
nocere malam fidem superuenien-
tem, si præscriptio inceperit cum bona
fide. leg. vnica. C. de vsucapione trās-
forma. nam scientia rei alienæ quo-
cunque tempore ante completam
præscriptionem, eam impedit. dict.
capit. fin. & ibi communiter Docto.

Paul.

Pau. in l. nullo. C. de rei vëdic. Balb. 2. par. 3. par. quæstione septima & octaua. Sic etiam cessabit quod plures notabant, iure ciuili posse incipere
 * vsucapionem cum mala fide, quâdo causa vel titulus erat cum autoritate rei iudicatę vel decreti. per textũ quem Balb. ibi extollit in l. & generaliter. ff. de noxa. Pau. in l. prima. numero. 5. C. de acquir. possessi. Id autẽ cessare attento iure canonico, necessariõ consequitur vltra Docto. ex aurea doctrina text. in l. obligationes quæ. 26. ff. de action. & obligat.

- 57 In hoc articulo præscriptionis quę aliquando cum mala fide ab Imperatoribus permittebatur, iterum agendum est de intellectu. §. habeat, & torius constitutionis in authen. vt eccles. Roma. colum. 3. Non dubito enim scriptores vtriusque iuris sæpe lapsos fuisse circa eam cõstitut. aliafque Iustiniani in eo proposito. Diximus suprà numero. 40. in d. auth. iniquum præsidium appellari præscriptionem malę fidei: probauimus tamen principalem decisionem illius authen. loqui etiam in præscribẽte cũ bona fide, & ratio. d. auth. licet solũ tendat contra malę fidei possessore, indicat decisionem principalẽ procedere in omni possessore: id quereceptius esse colligitur ex suprà adductis. d. numero. 40. cum id exprimãt plures ibi relati, nec negant alij qui rationem illius text. intelligunt in solo possessore malę fidei, quod multi non percipiũt. Nonnullis autem videri posset. d. authen. vt ecclesia Romana, loqui in solo possessore malę fidei ex verbis. d. §. habeat: quasi satis esset, cum ab alijs Imperatoribus præscriptio longissima admitteretur generaliter. etiam cum mala fide, Iustinia. id ibi tribuere ecclesię, vt nemo cum mala fide aduersus ecclesiã præscri-

beret, nisi per. c. Sed mihi placet receprior interpretatio, vt decisio. dict. auth. fauens ecclesię procederet etiam in præscriptione bonę fidei, in qua propriẽ cõgruit fauor ille: quod maximẽ suadetur ex simili decisione l. fin. C. de sacros. eccles. vbi etiam Iustinian. in eodem fauore ecclesię in distinctẽ loquitur in omni possessore: facit vulgar. regu. l. de pretio. ff. de publica. Maior difficultas est circa d. authen. communiter enim intelligitur specialiter in ecclesia Romana, non in alijs ecclesijs: & ita vbique citatur in lecturis, tractatibus, & consilijs, qđ facillẽ innumeris allegationibus ostendere possem, quas consulto omitto. Vnde etiam crediderũt plures quod eum idem Iustinian. in authentic. hæc cõstitutio, colum. 8. (seipsum expressim corrigendo) generaliter contra ecclesiã admittat præscriptionem. 40. annorum, abrogato priuilegio præscriptionis cõtenarię, hæc nouior decisio non procedat in ecclesia Romana, seu in his quę particulariter ad eius patrimonium spectant: quasi lex noua generaliter loquens, nõ trahatur ad casum anteriore lege specialiter prouisum: iuxta doctrinã glo. in l. sciendum. ff. qui satisf. da. cog. & in auth. offeratur. C. de lit. contest. & ita in terminis huius articuli tradit glo. in rub. d. auth. hæc cõstit. col. 8. Inde effectum est vt Insuperius ordinator authenticorum quælib. C. adiectæ leguntur, hoc ita intelligens post. d. l. fin. C. de sacros. eccle. adiecerit authen. quas actiones, per verba quę in alijs ecclesijs generaliter admittũt præscriptionem, 40. annor. in ecclesia autem Romana solã cõtenariã. Inde etiam manauit vt posteriori iure pontificio, eandem reſenta opinione, expressim (quasi sine dubio) referatur, cõtra ecclesiã Ro-

Pin. de Bon. Mat.

manam non sufficere præscriptionē nisi centenariam: contra alios verò sufficere quadragenariam, vt in. c. ad audientiam & ibi omnes, & in. c. de quarta, de præscrip. vt iam attento in re cano. hoc in dubium trahi nō possit. Ego autem cōtra omnes non dubito verius esse, Iustinian. semper in hoc equiparasse omnes ecclesias. nec aliquid speciale tribuisse ecclesiæ Romanæ: & sic intelligo contra. glos. & omnes vtriusque iuris scriben. quod in. d. authen. vt ecclesia Roma. priuilegium illud centenariæ præscriptionis non indulgebatur specialiter ecclesiæ Romanæ, sed omnibus ecclesijs. Glos. autem & omnes decepti videntur ex sono verborum. d. rub. loquentis de eccles. Romana, omisissimæ argumentis hoc ostenditur ex verbis Iusti. in. d. auth. §. quod igitur, quæ ita habent, [quod igitur nostra æternitas ad omnipotentis Dei honorem, venerandę sedis summi Apostoli Petri dedicauit: hoc habeant omnes terræ, omnes insulæ totius Occidentis: hoc etiā pater ex prin. auth. ibi, [in totas catholicas ecclesias.] & ibi, [et sit totius Occidentis, nec non Orientis lex propria ad honorem Dei conseruata: & ibi, [nos sacrosanctas ecclesias:] & in. d. §. habeat, ibi, [hanc legem Catholicis totius Occidentis ecclesijs profuturam, & in Orientales partes propagandam, in quas aliquid sacrosanctæ nostrę ecclesię possidet.] Quibus verbis manifestè ostenditur ibi nihil specialiter cōcedi soli ecclesiæ Romanæ, vt scioli non obijciant alia verba eiusdem autheti. inferius quæ de Romana ecclesia loquuntur. Hoc etiam satis patet ex eodem Iustini. in. d. l. fin. C. de sacros. eccle. vbi idem priuilegium cētenariæ præscriptionis, ecclesijs concedat generaliter, nō autem specialiter ecclesiæ Ro-

manæ: vt patet ex litera. d. l. per quā ita necessariò intelligitur constituit. d. authen. vt eccle. Roma. quod mirum est scribentes nō aduertisse. Eadē veritate retenta, post. d. l. fi. & post. d. auth. vt eccles. Roma. idem Iustin. in. d. auth. hæc consti. col. 8. seipsum expressè corrigens, inquit, quod post concessum ecclesijs illud priuilegiū cētenariæ præscriptionis, experimen- to cognouit esse illud Reipubl. perniciosum, multasq; inde lites suscitari, maximasque difficultates. Vnde cōcludit abrogatis legibus suis, hodie generaliter cōtra omnem ecclesiam sufficere præscriptionem. 40. anno. Quæ veritas necessariò etiam cōuincitur ex alia posteriore constit. eiusdē Iusti. in. auth. de ecclesia. tit. coll. 9. vbi in. §. pro temporalibus, succurè & indistinctè habet, sufficere contra omnem ecclesiam præscript. 40. an. Nec respōdeat quis eam nouiorem sanctionem non trahendā ad casum quem vocant specialem eccles. Roman. id enim non patiuntur repetita & vniuersalia verba tex. ibidē: sed ne tergiversationi locus sit, hoc ostēditur ex. d. auth. post prin. vers. [ideo quæ,] vbi loquitur de Papa, & ecclesia Roma. in specie. Hoc autē postēti- us bene sensit Accurs. in. d. auth. quæ actiones, in vlti. schol. vbi cōcludit quod per. d. Authen. hæc cōstit. non distinguitur Romana ecclesia ab alijs: & sic quod secundum Iusti. in. posteriore constit. etiam cōtra ecclesiam Romanam admittatur præscriptio quadragenaria: qđ probauit Petr. & bene sequitur Sal. ibi. nu. 1. contra alios: imò cōtra omnes secundum Bar. ibi. nu. 2. in quo varia uit gl. contrariū enim scribit in Rub. d. auth. hæc constit. nullibi autē glos. nec alius aduertit quod proximè diximus ad. d. auth. vt eccl. Roma. semperque

perque putabat glos. & omnes in. d. autheti. solum agi de ecclesia Romana, non de alijs: & inde dubitabant an generalis decisio. d. authent. hæc constitutu. colla. 8. traheretur ad casum specialem ecclesie Romana. in quo bene scribit glos. in. d. auth. quas actiones, quod. d. authen. hæc constitut. eundem casum comprehendebat: cū Iustin. ibi dicat se corrigere constitutionem, quā nuper promulgauerat: quæ verba planè referuntur ad. d. authen. vt eccles. Roma. nec est alia ad quam aptè referri possint: & ita manifestè ostenditur, quod. d. auth. vt ecclesia Roma. loquebatur etiam in alijs ecclesijs. Et quocūque modo loqueretur, patet eam expressim abrogari per posteriorem constitutionem. d. authen. hæc constitutio, quæ eam refert, & corrigit, vt in manifestis, non sit opus coniecturis. Ex quibus verissime (ni fallor) probatis, infertur, vt seruata debita reuerentia summis Pontificibus, sacrosancto que iuri canonico, dicendum sit de iure civili ex nouioribus etiam constitutioni. Iustinia. nihil speciale in hac re tribui ecclesie Romana. imò omnes ecclesias in id æquiparari, & ita non solum. d. auth. hæc constitutu. sed etiam. d. authen. vt eccles. Roma. pariter loqui in ecclesia Romana & alijs, vt sic privilegium Romanæ ecclesie à summis pontificibus primò indictū dicatur: contra omnes in ca. ad audientiam, de præscriptio. contra Bar. Bal. Albe. & omnes in. d. authen. quas actiones. Infertur. 2. quod. d. auth. vt eccles. Roma. suo tempore pariter loquebatur in omnibus ecclesijs, non specialiter in rebus immediate ecclesie Romana: contra. gl. & omnes in. d. auth. quas actiones, contra Bal. in. l. sicut. nu. 18. de præscript. 30. an. contra Imo. in. l. sequitur. §. si viam, nu. 19. ff. de vsuca. contra la-

cobi. à S. Georg. in rub. ff. de rei vendi. nu. 30. contra omnes vbique securrelatos à Balb. de præscript. 1. par. 5. par. in prin. à. nu. 1. vsq. ad nu. 27. contra Ferre. in. l. 3. nu. 7. ff. de vsuca. contra Boër. decis. 39. nu. 7. & contra omnes vtriusque iuris interpretes in varijs locis. Infertur. 3. privilegium illud particulare Roma. ecclesie. probandum fore tantum autoritate iuris canonici: ex. d. c. ad audientiam, cum similibus: & ita intelligendum quod Barr. præsupponit in. l. cum sponsus. §. in vectigalibus. ff. de publi. in re actio. & alij quos citat Carol. Ruyn. consi. 195. nu. 2. lib. 2. Infertur quartò, hinc constare cur Iustini. in. l. sin. C. de sacerot. eccle. in eo privilegio nihil speciale tribuat ecclesie Roma. sed indistinctè loquatur de omnibus ecclesijs, prout in. d. auth. vt eccle. Roma. id autem corrigi posteriori constitutu. d. auth. hæc constitutu. à qua bene sumpta fuit prima pars. d. authent. quas actiones. Infertur. 5. quod. d. l. si. quo ad præscriptionem centenariam de qua ibi, procedebat non solum in relictis, donatione & emptione, de quibus loquitur: sed etiam in omni actione ex quacunque alia causa. Idque necessariò ostenditur ex eodem Iustinia. in. d. authen. vt eccles. Roma. contra plures ibidem: quod inuoluit. gl. ibi, in verb. centum: Bal. & Iac. & alij: quorū aliqui tres casus, alij quatuor, alij plures ea lege contineri dicebāt. Infertur. 6. rectè dixisse glo. in. d. authen. quas actiones: & Salic. ibidem, quod Irnerius errore lapsus, adiecit vltimam partē text. ibi, contra originale. d. authent. hæc constitutu. in cuius rub. gl. sibi contraria, cum alijs errauit: quæ omnia inter doctos vt non vulgaria forsan commendabuntur. non enim alibi de intellectu eorū iurium tā exactè tractatur. Inde etiā colligi-

Pin. de Bon. Mat.

* tur manifesta cōfessione Iustinia. in. d. authen. hæc consti. ipsum aliquando leges suas alijs posterioribus abrogasse, vt comprobatur: quod scribentes notant in. l. omnimodò. C. de inoffi. testam. por Iustinia, ibi sufficere pro forma testamenti, aliquid relinquere filio, etiam titulo particulari, non institutionis: postea verò nouiori sanctione contrarium decisum ab eodē Iustinia. in auth. vt cū de appellat. cognō. §. aliud quoque capitulum: vbi institutio vel solennis exheredatio requiritur. Sic Iustin. in multis legib. C. præsūponit impuberē etiam infantem & posthumū posse exheredari: querelamq; necessariam esse, vt in. l. si quis in suo. §. legis. C. de inoffi. testamē. in. l. cum quidam. C. de lega. in. l. maximum vitiū, ad fi. C. de liber. præter. Hodie autem ex causis necessarijs ad exheredandum expressis ab eodē Iustin. in. d. auth. colligitur posthumū & infantem exheredari non posse, nec impuberem regulariter: secundum glo. & cōmunē opinio. in. d. locis, quicquid aliqui contradicant: vt plenius alibi tracto.

58 Quibus explicitis restat vtilissimus difficillimusque articulus, an in casu huius tex. & alijs, post completam longissimam præscriptionem, is contra quē vsucapitur, possit ex causa iustæ ignorantiæ aduersus præscriptionem restitui: quē articulū dicit notab. & difficilem Aret. cons. 104. & Soci. in. l. cum filius. §. in hac. num. 8. ff. de verbo. oblig. & difficiliorem quā vnquam viderit Boër. deci. 39. Quia in re aliquid est diuersum in ecclesia & minore à maioribus & priuatis, vt in ferijs: plures etiā in hoc separant præscriptionē. 40. anno. à præscriptione 30. in quo mirē variant scribē. vt statim. Magis communiter autem resolvere videntur in præscriptione cen-

tenaria, nullam restitutionem admitti ex iustā ignorantia. Quoad præscriptionem triginta ann. nonnulli Bart. alij glo. tribuūt opinionem affirmatiuam, vt ex causa iustæ ignorantia, omnibus detur restitutio contra eā præscriptionem: citatur Bar. qui id aperte scribit in. l. 1. §. si quis propter. ff. de itin. actu. priua. per tex. ibi, quē Bart. & plures notant: & in specie Afflict. deci. 329. nu. 6. & Couar. c. possessor. 3. part. §. 3. col. 2. Citatur etiam ab Alex. Panor. & alijs, ad idem glo. in. l. si partem. ff. quemad. serui. amit. & gl. l. 1. C. de patr. potest. & glo. l. 2. in fi. C. de iur. emph. sed hæc aliud vult, vt in fra. nec glo. d. l. 1. satis probat: glo. autem. d. l. si partem, verb. non vrendo, melius id probat expendendo, quod æquiparet causam iustæ ignorantia, de qua ibi, causæ iustissimū impedi- menti, de qua in. l. & Attilicinus. ff. de serui. rusti. præd. vbi in fi. ea restitutio conceditur. Est tamen aduertēdum, glo. in. d. l. si partem (licet restitutio- nem concedat) nō loqui in præscriptione longissima, quæ tempore illius. l. cognita non erat: secundum communē sententiam, vt suprà diximus nu. 3. Vt autē prius confitet quid in his receptius sit, non dubitatur cōmunem esse opin. Bar. in. l. 1. §. si quis. ff. de itin. actu. priua. vt ex causa ignorantia detur restitutio aduersus præscriptionem decē vel viginti vel triginta annorum, & ibi est ampla additio Alexandri plures referētis: probat idem Alexander in. l. cū filius. §. in hac, numero quarto. ff. de verborum obligationibus, vbi refert glo. in dict. locis: & prius id fecit Roman. dicens opinio. Bart. cōmunem esse, cons. 149. in fin. Eandem opin sequitur & extollit Panormita: in capit. vigilanti, numero. 3. de præscript. vbi Felin. numero. 1. eam dicit cōmu- nem

nem:& ibi Paris.numc.3.& Iaf.in. §. rursus,num.59.Institu.de actio. Ean demque dicit communem Dec.conf. 36.nu.9. Couar.in.d. §.3.num.1.larif- fimè Balb.de præscri.4.par.4.par.vbi citat plura confi. Alex.pluresque au- thoritates:& ita Boër.larifsimè.d.de cif.39.& ita Pau.in.l.fi.numc.5.C.de log.temp. præscript. idem Paul.in.l. vnus ex socijs.ff.de serui. rusti.præd. Alex.& Molin. confil.71.lib.1. Grat. vbi dicit communem, confil.91.nu- me.55.lib.1. Alcia.lib.de verbo.signi- fi.Et quam plures citat Tiraq. de re- trac.ligna. §.35.glo.4.num.35.& 36. Et opinionem Bar.ex ordinarijs am- plè & ingeniose defendit Soci. in. d. §.in hac.nu.8.col.4.cū tribus sequen- & ita Soci.nep.confil.128.ex numer. 147.lib.1.eandemque opin.dicit cō- munem Afflic.lib.tertio feudo.tir.fi de feudo.fue. controuer.int.dom.& agna.2.notab. numc.12.& 4.notab. num.4.& ita cum Bar.iudicatum tra- dit Afflic.decifio.329. Contrarium, verò renuerunt nonnulli magni no- minis:imò quòd præscriptio firmum effectum inducat contra ignorantē, adeò vt ex causa ignorantia, non de- tur restitutio: ita Bal. in.l.prima, nu. 24. G. qui admit. Ancha. confil. 170. num.3. Cuma.& Ange.quos referūt Alex.Soci.Felin. vbi sup. & ita cōtra Bar.Cur.sen.conf.82.col.2. ad fin.Et hanc opin.magis probat Areti.conf. 104. Qua in re Ioan. Inci. in. l. 4. §. si conditioni numc.126. ff. ad Syllani. inaduerterter intelligebat Bart. in lōga præscriptione, nō triginta anno. contra expressa verba Bart. cuius o- pin. authorum numero longè supe- rior est, vt constat ex suprà dictis, li- cēt dubitauerit Iacob. à S. Geor. in. l. fina. colum pen. C. de tempo. in in- tegr. restit.pet. Maior varietas est in- ter scribentes circa præscriptionem

quadraginta annorum, an aduersus eā detur restitutio ex. d. causa igno- rantia. in quo articulo alij alijs, plu- resq; sibijs aduersantur, vt diffici- lè discernatur quæ sit receptior opi- Bar. autem in. d. loco solū loquitur de præscriptione.30. annor. Alexan. variavit. vt punit Felin.in.d.c.vigi- lanti,num.2.in.1.limi. & Bal. in. d.4. par.4par. numc.3.& 4. variarunt e- tiam Dec.Soci.Gozad.Rube. vt tra- dit Aymon.Crauet.de antiq.4.par. numc.187.idem confil.201.num.34. Ob quam varietatem inquit Couar- ru.vbi sup. vix dignosci quid in hoc receptius sit:& ita ex conflictu opi- nionum fluctuat Bertran. confil. 15. nu.43.& sequen.in nouo volu. Alex. etiam in dict. §. in hac, numer.4. & So- ci. ibi. ad fi. in hoc articulo magis du- bitant quàm aliquid firment. Vnde quo ad discernendum quæ sit in hoc receptior opin. separanda est præscri- ptio.40. annor. à præscriptione.30. Et ita patet nō rectè eas æquasse Tiraq. vbi supr. neque plures ex ijs quos ci- tat ad concedendam restitutionem, id dicūt in præscriptione quadragin- ta anno. Cum autem Alexā. & Soci. in lectu. dubitent, consulēdo autem variēt, parum in hoc facit eorum au- thoritas. Nec satis firmat Felin. in di- cto capitulo vigilanti. Panorm. tamē ibi, numero. 3. apertè vult etiam in præscriptione.40. annor. procedere opinionem Bar. & restitutionem ex ignorantia dari:& ibi Paris. nu.5. di- cit hanc esse magis communem opi- nionem. Idem asserit Boër. d. decis. 39. numero.6. & Soci. confil. 80. col. fi. lib.3. & eandem opinionem magis probat Crauet. dict. lib. de antiq. vbi suprà, maxime ex numero. 188. dict. 4.par. Et ita concludit. Balb. dict. 4. par.4.par. quæstio.29. numer.7. cum Imol. in capit. fin. de præscripe. & ita

Affict. decisio. 37. colum. 2. & decis.
329. quibus in locis omnino in pro-
posito æquiparat has præscriptiones,
& dicit ita fuisse iudicatum. Et ita
Ruyn. consil. 26. ad fin. lib. 1. & Lof-
fred. Neap. consifeuda. 16 ad fin. &
Sylvan. consil. 4. ad fin. & Rebuf. in
constit. Galli. tom. 2. titul. de restit.
art. 1. numero. 26. pag. 119. Horum
autem præcipua ratio est in æquipa-
randa utraque lōgissima præscriptio
ne: quia militat eadem ratio, nec est
aliqua. l. quæ apertè tunc restitutio-
nem neget. Contrarium verò non se-
mel tenuit Alex. sibi cōtrarius, ut sup.
imò quod opinio Bart. non extenda-
tur ad præscriptionem. 40. annor. &
ita Soci. sibi contrarius consil. 30. in fi.
lib. 3. & consil. 194. numer. 6. lib. 2. ita
etiam resoluit Dec. consil. 29. Curt. se-
ni. consil. pen. libr. 3. Soci. nep. consil.
149. & latius consil. 145. numero. 77.
lib. 1. ubi diligenter tractat. & dicit
hanc esse communem sententiam:
idem consil. 115. numero. 43. libr. 2. &
Ioan. Dilec. de arte testand. tit. de æ-
quit. hæred. cautel. 8. Couarru. in d.
cap. possessor. 3. par. §. 3. Gome. in §.
rursus. col. 4. ad fin. Instit. de actio.
Dec. in l. 2. C. qui admit. Galii. in l.
2. §. & harum, nume. 39. & ibi Alcia.
num. 72. ff. de verb. oblig. Anto. Ru-
be. consil. 97. Zoan. de reb. quotidiana.
capit. 54. nu. 1. & ita Barb. & Gozadi.
& Iaf. in consil. relatis à Tiraq. d. §.
35. glos. 4. numero. 37. Et sic vides mi-
seriam iurisprudential, ex tanta scri-
bentium varietate, nō parum Reip.
perniciosa: horum autem præcipuū
fundamētum est ex verbis. l. omnes.
C. de præscript. 30. anno. quæ gemi-
nate inquit plenissimam securitatē
parati ex præscrip. 40. annor. plenif-
sima autem securitas excludere vide-
tur restitutionē integrū, per ea quæ
curant. Quam considerationē inquit

Curt. seni. d. consil. pen. col. 3. cū ma-
gna letitia vidisse, in cōf. Alex. quē au-
reum doctorem appellat: immemor
quā variè in hoc loquutus fuerit
idē Alex. nec memoro illud funda-
mētū quod magnificat, fuisse Bal. in
l. fi. nu. 5. ad fi. C. tex. quib. caus. ma-
ior. quem refert Areti. ubi hanc par-
tem magis probare videtur cōf. 104.
nu. 3. & sequen.

59 Hæc de numero authorum non
sine improbo labore: de iudicio autē
& electione, verius puto, ut contra
præscriptionem. 40. anno. nō admit-
tatur talis restitutio, ne offendatur
verba generalia & geminata amplif-
simæ securitatis. d. l. omnes: maximè
cum ea præscriptio non incipiat cō-
tra aliquem, nisi post pubertatem, ut
in l. sicut. C. de præscript. 30. anno. &
in nostro text. in fin. Et sic longior se-
pe manet quā eius verba sonēt. vn.
de post tantū tempus, perniciosum
esset lites suscitare, vetustissimosque
possessores in quietare: contra text.
in d. auth. hæc constitut. collat. 8. Id-
que mihi maximè comprobari vide-
tur ex decisione iuris inducentis ef-
ficacem præscriptionē ex lapsu. 40.
annorū cōtra ecclesiam. c. de quarta
& c. illud de præscrip. & auth. de ec-
clesiastic. titul. §. pro temporalibus,
collat. 9. Sed contra Bar. & communē
opi. etiā in præscriptione. 30. annorū,
& in longa præscriptione, veriorē
puto opinionem Bald. & paycorum,
quos suprà retuli, ut restitutio nō de-
tur contra præscriptionem, quod et-
iam probat gloss. ca. auditis. ver. ec-
clesi. de in integ. rest. ad fi. ibi, [verius
videtur, quod cōtra præscrip. non de-
tur restitutio, ne frustra, lura loquen-
tia de præscriptione, sint statuta:] &
hanc partem magis probare videtur
Couarru. ad finē dict. c. possessor. Pro
qua opinione virgēt multa quæ ad-
ducit

ducit Ancha. dict. consil. quibus non
satisfacit Soci. in dict. paragrapho in
hac, nec Feli. in dicto. c. vigilant: nec
alij sequentes opinionem Bart. Vere
enim nimis vrget decisio & ratio. l.
final. C. de præscrip. long. tempo. vbi
aperte ea præscriptio tam datur con-
tra ignorantem quam contra scien-
tem: & tex. in authen. malæ fidei. C.
de præscrip. long. temp. quod om-
nes agnoscunt. sed cauillando respō-
dent, nō ideo negari restitutionem:
quod infr. reiiciam. Obstat magis ra-
tio eiusdem leg. quæ stare non vide-
retur si restitutio admittat, ibi, [nul-
la scientia vel ignorantia expectan-
da, ne altera dubitationis inextrica-
bilis oriatur occasio.] Vrget. 2. ratio
iuris inducentis vsucapionem ad bo-
num publicum, quod præferri debet
utilitati & causæ singulorum: vt sic
effectus vsucapionis nō rescindatur
ex ignorantia partis: iuxta ea quæ su-
prā deduximus nu. 39. & seq. 3. facit
quod verè inquit Ancha. d. consil. si
restitutio tūc cōcedatur, inania fere
reddi omnia iura quæ effectū vsuca-
pionis & præscriptionis tradunt. con-
tra reg. l. 2. C. cōmu. de lega. 4. vrget
quod vidimus in iure nostro, restitu-
tionem dari absenti vel iustè impedi-
to, & de ijs causis varia exempla tra-
di: nunquam verò de ignorante mē-
tionem fieri: vt patet ex. l. 1. cū sequē-
tib. ff. ex quibus caus. maior. 5. fortis-
simè vrget ponderatio. l. vnic. C. de
vsucap. trāsfor. quā refert Soci. cauil-
losè respondens in. d. §. in hac col. 5.
& eam tradit Paris. in dict. cap. vigi-
lanti: verba enim dict. l. in vsucapio-
ne iura completa, nullum recursum
admittunt, vt patet ibi, [nullus ad
eas reseruabatur regressus:] & ibi,
[nesciētibus dominis:] 6. iunatur hæc
pars ex qualitate & natura rei: ius e-
nim pro cōstanti habet eum contra

quem vsucapitur, ignorare: & tamē
vsucapionem admittit ob rationes
de quib. sup. Quæ euincunt ne cōtra
tam solennē iuris decisionem restitu-
tio detur: idq; satis probatur in casu
huius tex. vbi pater omnia facit filio
ignorante & tamen præscriptio eum
suis requisitis admittitur. 7. pro hac
parte posset nouè induci quod pro-
batur de iure canonico, in. d. c. vigilā-
ti, in fi. & alijs locis: vbi scribentes fa-
tentur præscriptionem induci cōtra
ignorantem: sed respōdent quod da-
bitur restitutio sicut impedito. Quæ
cauillatio nō potest stare si teneatur
opinio eorum qui scribunt iure ca-
nonico potius non currere tempus
impedito, etiam impedimento facti:
nec esse necessariam restitutionem,
vt sup. nu. 47. Ita enim eodem iure ca-
nonico ignoranti non curret præ-
scriptio, nec oporteret spectare resti-
tutionem. 8. contra communem vr-
get ratio vt vitentur multa absurda
quæ resulerent ex tali restitutione
contra præscriptionem, maximè lon-
gissimam. facillimè enim deducere-
tur causa ignorantie, quæ etiam iure
præsumitur, secundum communem
allegationem. l. verius. ff. de probat.
Nec erat vero simile quem pati rem
sua vsucapi, si id sciret: quotidie igi-
tur rescinderetur vsucapio & præscri-
ptio: frustratoriaq; rederetur omnia
iura tā serio tractatoriam effectū vsu-
capio, in infinitumq; procederet illa
causa ignorantie. Quæ absurda sequū-
tur necessariò ex cōmuni opin. vt ne-
gare non possunt eā tenentes, Boer.
d. deci. Aym. d. 4. part. de antiqui. nu.
196. & seq. Grat. d. consil. 125. ad fi. lib.
1. & consil. 91. nu. 54. eod. volu. & Zo-
ne. d. cap. 54. in fi. 9. Probatur hæc o-
pinio. arguendo à repugnantia om-
nium Docto. in proposito: ipsi enim
dicunt ignorantem restitui aduer-

sus ordinariam & longissimam præscriptionem, darique quadriennium ad petendam restitutionem: illud autem quadriennium nunquā incipere contra ignorātes, sed demum à tempore scientiæ: vt notat Bald. in. l. falsam. C. si ex fals. instrum. & est recepta opi. ex Panor. in. c. 1. in fi. & ibi Feli. nu. 9. de præscrip. extollit Alex. conf. 69. num. 6. libr. 3. & in conf. 81. in fin. lib. 5. Balb. d. 4. par. 4. par. q. 29. ad fin. Dec. conf. 36. nu. 9. Areti. conf. 15. ad fi. Soci. nep. conf. 128. nu. 168. lib. 1. Iacobi. à S. Georg. in. l. fin. num. 7. C. de temp. in integ. restit. Hyppo. singul. 572. Ias. in. §. rursus, num. 74. Institu. de actio. Rube. conf. 98. nu. 3. & alibi sæpe scribentes, vt tradit Tirraq. dist. §. 35. glo. 4. num. 43. & Co. uarru. vbi supr. secundum quod nec lapsus centum annorum, nec immemoriale tempus sufficeret contra ea quæ dicunt iisdem Docto. non aduercentes quā subijpsis repugnent. 10. impugnatur communis opi. quia secundum prædicta ex causa ignorantie, ita post longissimum tempus restitueretur quilibet priuatus, sicut ecclesia, in qua & in minore Doct. ipsi in aduertenter dicunt esse speciale, vt ultra longissimum tempus præscriptionis detur restitutio: vt per glo. in authen. quas actiones, verb. excluduntur & ibi Ias. nu. 33. eam dicit communem opinionem, & Dec. d. conf. 29. & conf. 375. ad fin. Soci. nep. conf. 56. colum. fin. lib. 2. Roma. conf. 123. nu. 4. Dec. conf. 36. num. 9. Afflic. in constitutu. Neap. lib. 3. rubr. 31. in fin. & saltem ex causa ignorantie parius esset priuati & ecclesiæ: vt colligitur ex Areti. conf. 15. ad fin. Tandem hæc opinio contra Barto. & communem magis fundatur, reiiciendo responsionem qua vtuntur Barto. Alexan. Socin. & omnes ad iura clarissima;

quæ habent, præscriptionem perfici contra ignorantem maximè dict. l. fi. C. de præscrip. long. temp. Ipsi enim respondent ex verbis præcis & generalibus, nō excludi restitutionem tãquam remedium extraordinariū, per gl. postquam liti, verb. nulla. C. de pact. Qui respondendi modus nō solum cauillosus est. legemque verbis non rebus impositam redderet, sed etiam manifestè corrumpit ex verb. d. l. omnes. C. de præscrip. 30. anno. Magis quæ reiicitur attentio quod doctrina gloss. in. d. l. postquam liti. & alia quæ de restitutione adduci possent, procedunt quādo lex loquitur generaliter de aliquo actu, contra quem neminem admittit: tūc enim ea generalitas non excludit restitutionem minoris, vel aliam in iure expressam, quia. l. tunc manet utilis & efficax regulariter in omnibus alijs: nec iuris ratio patitur vt verba generalia excludant beneficium alibi in iure specialiter concessum: iuxta gl. celebrem in. l. tertia. C. de silentiar. At in dicta. l. fin. & in nostra materia in distindē approbatur præscriptio contra omnes, etiam ignorantes, & contra ecclesiā, & contra eos qui minores fuerūt; & qui olim agere non poterant: cum moderamine tamen vt præscriptio non incipiat nisi post pubertatem, & postquam agere potestis contra quem vsucapitur: vt in nostro text. & in alijs de quib. suprā. Post quæ omnia si adhuc ex cauillationibus scribentiū daretur restitutio qua rescinderetur præscriptio, inania redderentur ipsa iura, quatenus de præscriptione contra ignorantes loquuntur. non enim omisum censi potest id quod specificè exprimitur: & ita retorquetur argumentatio ex gloss. d. l. postquam liti. Nec obstat text. in dict. paragra. si quis propter

l. i. ff. de itin. actu. priua. & alia iura quæ pro communi opinione adducuntur. non enim loquuntur de ignorante, sed de impedito iusto impedimento, ut fatetur Soci. in d. §. in hac. nume. 8. ad fin. cui addo quod tex. in d. §. loquitur tantum de eo qui vniuerso iure suo non utitur propter inuitabile impedimentum, vereque non loquitur in prescriptione: nec est par ratio tam brevis temporis ad longum vel longissimum. In tempore namque vnius anni, vel alio ita breui, cessant absurda & incommoda, quæ resisterent si longi temporis usucapio rescinderetur. Ideoque apud scribent. receptum videtur ut tam modicum tempus ignoranti non currat: quod ex multis tradit Tiraq. d. §. 35. glof. 4. nume. 22. Ex his (quorum plura nostra sunt) probabilior & Reipublic. utilior videtur opinio contra Bartolum & communem, ut ex causa ignorantie non detur restitutio aduersus prescriptionem iure completam, ne aliter inextricabilis confusio odiosaque litium occasio resulteret, contra dict. l. fin. C. de long. temp. prescrip. & l. fin. ff. de usucap. pro suo: contra tex. notabi. in authen. hæc constitut. col. 8. contra rationem. l. 6. ff. de except. rei iudic.

60 Retenta autem opinione Bart. & communi, ut contra prescriptionem detur restitutio ex causa ignorantie, restringenda est aliquibus modis, per Feli. in d. c. vigilantem, & Bald. in d. q. 29. maxime cum Imo. quem referunt, quod ignorantia tunc debet esse iusta & probabilis: & ita Alex. ad Bart. in d. §. si quis propter: Alex. & Socin. in d. §. in hac: Paris. in d. c. vigilantem. nume. 6. Boer. d. deci. 39. ad fin. & ferè omnes in locis sup. citatis: Rom. & alij quos citat Deci. conf. 266. in fin. & in l. 2. C. qui admit. Principiumque

iustæ ignorantie exemplum traditur in hærede, vel alio successore, si in hereditate documenta iuris sui non extant: vulg. l. qui in alterius. ff. de reg. iur. ut per Alex. & Soci. in d. §. in hac: & Afflict. decif. 37. nume. 2. Grat. cōfil. 125. nume. 5. lib. 1. alias non excusaret ignorantia, si adhibita diligentia posset rei notitia haberi, secundum Doctorem. ubi supra Areti. consilio. 15. ad fin. plenè Tiraq. de. §. 35. glof. 4. nume. 33. facit text. in l. quibus diebus. ff. de conditio. & demonstra. Ex quo inferitur, quod cum ignorantia hoc casu debeat esse iusta & probabilis, non sufficiat dubitatio: licet alibi dubius & ignorans æquiparentur. l. fi. C. de condit. indeb. l. fi. §. 1. & ibi Bar. C. de furt. bonus text. in l. scriptus. ff. de Carbon. edic. Inferitur etiā ex supra dictis, contra ferè omnes supra citatos, quoad causam ignorantie non esse speciale ius in eo qui minor fuit, cum prescriptio longi vel longissimi temporis non perficiatur nisi multo postquam is effectus est maior. Inferitur etiam, communem opinionem tutius procedere, quando in usucapione contra ignorantem ageretur de actione personali: puta alicuius legati vel debiti, cuius notitiam non habuit is cui solvendum erat, quia tunc usucapiens verè non habet causam seu titulum usucapiendi, nec militat tunc ratio tuendi antiquum possessorem. l. litibus. C. de agric. & censit. Multò tutius procedet communis opinio, quando solvere debens, non haberet iustam ignorandi rationem: puta si hæres habens penes se testamentum: non præstiterit in eo relicta: tunc enim iniquè se prescriptione tuetur, neque cōdemnationem vitaret ob præsumptam malam fidem: ex Pa. normit. conf. 19. ad fin. libr. 2. facit. l. qui cum tutoribus. §. qui per fallaciā. ff. de

Pin. de bon. mater.

* ff. de transactio. Tiraq. §. 35. gloss. 4. numero. 29. Ex quo nouè & eleganter sustinebitur. gloss. penul. in. d. l. si partē. ff. quemad. serui. amit. dum intelligit rex. ibi qui loquitur in relicto ab hærede præstando, quod legatarius ignorabat: unde nimirū si in ea specie ius legatarij saltem restitutione seruetur, quod Docto. non aduertunt. Tandē ex supra dictis infero ne minē ex scribē. rectē accipisse gl. quā pro communi opin. citant (vt supra)

* in. l. secunda, in fin. C. de iure emphyteo. dum excusat hæredem emphyteote, qui iustē ignorans qualitatē rei, non soluit debitam pensionem: id enim propriē non est restituere cōtra præscriptionem. Nec tūc militat præcipua ratio nō inquietandi verutos possēssores, cū idē heres possideat: nec offenditur ratio. l. prima. ff. de vsucap. & l. fina. ff. de vsucap. pro suo: satisque est vt hæres emphyteo- tæ postquā nouerit rei qualitatē, præteritas pensiones soluat: in quo glo. est communiter approbata, secū dum Iac. ibi, nume. 184. & in dicta. l. cum filius. §. in hac, nume. 7. ff. de verborum obligatio. & ibi Alexand. & Areti. consilio. 104. colum. prima. Et de his hætenus ad decisionē huius authen.

S Y M M A R I U M.

- 1 Ex hac. l. 2. colligitur ampliatio ad. l. 1. supr. eodem.
- 2 Ex eadem. l. declaratur prohibitio alienationis, ut hypothecam comprehendat.
- 3 Expenditur litera ad aliud, quod tractatur in. l. 1.
- 4 Ex litera agente de successione ex testamento & abintestato aliqua inferuntur.
- 5 Agitur de intellectu. l. 3. §. de illo. ff. pro socio & l. lege obuenire. ff. de uerborum significatio.
- 6 Reijciuntur scriptæ interpretationes ad ea in

ra. probaturq; cōtra Alci. Bud. & plures, nō esse differentiam inter iustam & legitimam hereditatem, usque ad nu. 8.

- 9 Inferitur ad utilem. q. de emphyteo. accepta pro se & suis hæredibus, uel pro se & legitimis & nu. 10. & adducuntur alia utilia in simili, usq; ad nu. 12.

Hæ C. l. 2. ampliatur de decisione. l. 1. vt ibi dixi, in. 1. par. nu. 68. probat enim, quod ibi statuēbatur in bonis à matre venientibus, locum habere in bonis venientibus ab auo vel auia, proauo vel proauia, linea materna: vt in eis pater solū vsum fructum habeat, alienare autem nequeat. Quæ extensio tempore huius. l. necessaria erat: secundū Bald. & alios hic, quod latius probaui in. d. loco: vbi etiam ex hac. l. alia deduxi pro recepta sententia contra aliquos.

2 Ex litera huius. l. ibi, [alteri obligare,] colligo, hic expressim probari qd trado, in. 3. part. l. primæ, nu. 18. dum iura prohibēt, ne pater alienet aduentitia filiorum, verbo alienationis, cōprehendi pignus & hypothecam: vt sic in proposito cessent, quæ antiqui & nouiores controuertunt ex. l. in quorum. ff. de pigno: cum. l. fin. C. de rebus alien.

3 Colligo etiā ex litera huius. l. ibi, [donatione, vel alio titulo largitionis,] hic apertè probari, quod contra aliquos annotaui in. 3. par. l. 1. fo. 128. vers. infertur. 29. verē & propriē liberalem donationem appellari, quæ liberis seu descendentibus fit, nec minus donationē appellari eō q. successio bonorū necessariō eis à lege post mortem donātis deferatur: quod ibi eleganter tractatur.

- 4 Haber etiā hac. l. nō esse in proposito differentiam inter successionem ex testa-

ex testamento, vel ab intestato. Ex quo ornatus & utilitatis gratia infero ad intellectum & conciliationem tex. in l. obuenire. 120. ff. de verbo. significum. l. 3. §. de illo. ff. pro socio: in quibus conciliandis torquentur scriben. Vlpianus enim inquit, [lege obuenire hereditatem non improprie quis dixerit etiam eam, quæ ex testamento defertur: quia lege. 12. tab. testamentaria hereditates confirmantur.] Paulus autem in dict. §. de illo. speciem proponit, in hæc verba: [de illo queritur: si ita societas coita sit, ut si qua iusta hereditas alter vtri obuenit, communis sit quæ sit iusta hereditas, verum quæ iure legitimo obuenit, an etiam quæ ex testamento? Et probabilius est ad legitimam hereditatem tantum hoc pertinere.] glo. autem. in. d. l. lege obuenire: scribit, ibi regulam: in dict. §. particularem casum tradi: quæ interpretatio nullius momenti, est quum difficultatem non tollat, nec exprimat cur decisio. d. §. deuiare videatur à regula dictæ l. 1a. verò Decis. Curt. & notissimè Cagnol. nimis circa ea iura laborant in. l. vnica. C. quando non peten. par. de quo etiam agunt Alci. & Bellon, alijque statim citandi.

§ Alber. autem in dict. l. lege obuenire, distinguit inter dispositionem legis, & hominis, ut in priori procedat regu. d. l. & legitima vel iusta hereditas dicatur etiam ex testamento in secunda strictius intelligatur de ea, quæ tantum ab intestato defertur: & ita procedat decisio. ad. §. quod sequitur Ias. in. d. l. vnica. nume. 8. Sed Dec. ibi in vtraque lectu. acriter hoc

& quasi per extensionem, Paul. autem in dict. §. loquatur magis secundum propriam & strictam significationem, ut per Deci. Curt. in dict. l. vnica, & ibi hoc dicit receptius Hieron. Cagnol. & Bellon. lib. tertio, supputa. capit. 7. quod tradunt Bart. & Fulgo. in. d. §. de illo: & ante eos omnes notauit glof. (quàm omittunt) in. l. legitimam. 8. ff. de petitio. heredit. ex quo posset magis impugnari differentia Alber. & Ias. inter dispositionem legis & hominis. verba enim legis magis accipienda viderentur secundum propriam significationem, verba autem hominis facilius trahuntur ad abusiuam significationem. l. non aliter. §. 1. ff. de legatis tertio. Ego puto verum quod glo. Bar. & communis traditio habet, ut in. d. §. de illo, decisio consonet proprie significationi: nec tam proprie iustam vel legitimam hereditatem appellari ex testamento: nec obstat quod aliqui obijciunt ex verbis Vlpia. in dict. Libi, [non improprie:] cui obiectioni satisfaciunt Deci. Curt. Cagno. vltra quos obseruari potest ex multis legibus illius tit. de verbo. signif. ibi non semper tradi propriam strictamque significationem, quod in specie probaui in authent. præceden. ad. l. alienationis verbum fideodem. Sed illa communis resolutio (verum continens) non tollit difficultatem, nec apparet cur Vlpian. & Pau. in eadem questione verborum diuersimode respondeant: adhuc enim manet hæsitatio cur alter iuxta latorem significationem, alter iuxta magis propriam respondeat.

6 Vnde Alci. in. d. l. & d. c. putat longe aliter ea iura intelligenda, & scribentes ex imperitia lingue latine non percepisse sensum iureconsultorum in dictis locis, resoluit igitur, differentiam esse inter iustam, & legitimam hereditatem.

Pin. de Bon. Mat.

reditatem: & Paulus in dicto. §. tantū agere de iusta, Vlpia. autem in dicta l. agere de legitima: cōrenditque verbum, iustam habere emphasim, tantumque referri ad id quod ex omni parte iustum sit: legitimū verò dici quod etiam nō omninō iustum est: quod etiā voluit Guiliel. Bud. & Costal. in Annota. dicto. §. & neminem citans Ripa, in l. ex facto. §. fin. num. 10. ff. ad Trebelli. sequitur Covarru. in rubric. de testament. folio. 2. num. 5. Sed eam verborum differentiam, vel potius cauillationem p̄torfus falsam & reiiciendam probaui olim in hac insigni Academia Conimbricensi, idque inter mille positiones (quas publicè sustinui) typis excussū edi dianno. 1545. posteaque eādem differentiam bene improbatam legi apud Bellon. in dict. capit. & Cagnol. in dicta. l. vna. Ad decisionem enim casus occurrentis ineptum erat adhaerere tam captiose differentia, cū magis attendi debeat qualitas negotij, mens loquentium, & vsus loquendi secundum regulas iuris. Nec erat iuridicum dicere, quod hereditas ex testamento non possit appellari iusta, vt ab Vlpiano appellatur legitima, repugnat enim manifestē. l. prima. C. de sacros. eccles. imō successio ex testamento saepius ex iudicio & meritis est magis, quā delata ab intestato solo respectu sanguinis, quod aptē comprobatur ex elegantissimis verbis Valer. Maxi. in procem. lib. 4. cap. 7. [Cōtemplemur,] inquit, [amicitiæ vinculum potens & prauālidū nec vlla ex parte sanguinis viribus inferius: hoc etiam certius & exploratius, quia illud nascendi fors fortuitarum opus, hoc vniuscuiusque solido iudicio incoacta voluntas cōtrahit.] Cōtra Alci. Bud. & alios, multa iura expendi possunt, circa verbū, [iusta,]

ne illam emphasim habeat quā ipsi fingunt: idemque omninō importet quod verbū legitima. Id autem probatur ex Vlpia. in l. cum filio. 48. in fi. ff. de lega. 3. vbi iusta ætas appellatur ea quæ p̄ssim in iure legitima dicitur. Sic iusta possessio apud Iabolenū pro ciuili ponitur. l. quod seruus. 24. ff. de acquir. poss. Sic iustus filius apud Caium pro legitimo seu adoptiuo. l. secunda. ff. de adopti. & pro legitimo. l. cum quis. C. de natur. liber. Sic apud Iulianum iuxta interpretationem pro legitima, non omninō perpetua. vi in l. iusta. 201. ff. de verbo. signi. Sed fortius apud Vlpian. iusta vxor dicitur, quæ solo rescripto principis vxor sit, refragante lege, & disfluente honestate: vt patet ex l. si senatori. 31. ff. de rit. nup. Sic in iure nostro iustū appellatur, quod extrinsecus formam solennem habet, licet, ob iniquitatem rescindi possit. l. si ciues. C. de appella. Et ita necessariō accipitur apud I. C. in l. prima. ff. de testamen. & in l. iustē possidet. ff. de acquir. posses. de quo verbo alia tradit Mantua enchirid. capit. 249. Sed interpretatio Alcia. Bud. & aliorum manifestē confunditur ex eodē §. de illo: cuius verba si aduertissent, nūquam eam interpretationem scriptam reliquissent: ex verbis enim illius text. supr. relatis constat, quæstionem vel casum proponi per verbū, [iusta,] & dubitari quæ tunc dicatur iusta hereditas: Iure cons. verò respōdere ea verba excludere successionē ex testamento, ad solamque legitimam hereditatē pertinere. Et sic patet ibidem omninō equari iustam & legitimam hereditatē, & manifestē significari, idē respondendū si conuētio ibi fuisset de legitima hereditatē cōmunicanda: quod sentit decif. cōsilio. 258. nume. 8. colligitur ex Barq. & alijs

& alijs in l. 3. ff. de legat. i. sentit Iacob. à S. Georg. in l. si arrogator. num. 1. ff. de adoptio. Et ita reijcitur interpretatio Alci. Bub. Ripæ. Costal. quæ etiam probabat Hubertini in l. final. num. 152. C. de edict. diu. Adri. toll. Nec teneri potest alia interpretatio Hubertini. Zuchar. in dict. l. fin. C. de edict. diu. Adri. tol. num. 150. dum intelligebat. d. §. de illo, specialiter procedere in contractibus, quod ridiculum videtur, cum in cõuentignibus frequentius eadem interpretatio sumatur, quæ sumitur in alijs dispositionibus. Nec erat diuinandũ, quod traditio Vlpiani in. d. l. lege obuenire, scripta fuerit non pro contractibus, sed pro alijs dispositionibus: quod magis suadetur & cõuincitur ex statim dicendis.

- 7 Reiectis igitur scriptis hucusque interpretationibus, verius intelligendum videtur, nullam esse contrarietatem in illis iurib. Vlpianumque in dict. l. tantum loqui de latiori significatione verbi, quasi inter peritos ita possint accipi verba illa, [iusta vel legitima hæreditas,] non vero ut inde inferatur ad decisionem causarũ de qua re agit Paul. in dicto. §. Sic enim videmus apud Vlpia. nomẽ filiarum sine dubio in posthumas cadere, ut in. l. nomen filiarum. i. 64. ff. de verb. signif. Hoc autem quoad vim verbi, cæterum in decisione casus occurrẽtis, in relicto filiabus regulariter non comprehendit posthumas, tradit idem Vlpia. in l. qui filiabus, secundum cõmunem intellectu, ff. de lega. i. Quo genericè præmissio, magis in specio ad ea iura dicendum est, verum esse quod magis cõmuniter tradunt glo. & Docto. vbi supra ex stricta & magis propria significatione, legitimã vel iustam hæreditatẽ intelligi, quæ à sola lege ab intestato defertur: la-

tiori autẽ significatione, & quasi extensiuè legitimam hæreditatem dici ex testamẽto, ut benè probat Dec. Cur. & Bellon. vbi supra maxime ex ratione Vlpia. in dicta. l. arguentis à confirmatione legis. Quo significat successorem testamentariã non immediate nec omnino propriã a lege descendere, sed tantum ab ea confirmatã fuisse iuxta. l. verbis. 120. ff. de verb. signif. de qua agunt repeten. in rub. ff. de leg. 1. Possitque ea confirmatio legis nouè expẽdi, ad id quod tradit glo. in l. illa institutio. 32. ff. de hære. instit. ut scilicet necessaria fuerit confirmatio successoris testamentariæ: quia de rigore, dispositio testatoris irrita videbatur, cum de bonis disponat, conferendo voluntatẽ ad tempus inhabile, nempe post mortem, quo iam nullum ius in bonis habere potest: tradit Ias. & Dec. in rub. C. qui testa. fac. poss. quod authoritate Ezechiel. (quem male citat) probabat Loric. de adiectione. axiom. 7. de quo aliter Vigl. in. §. sed prædicta, nu. 12. Instit. de testament. Ad Paulum in dict. §. de illo, verus sensus colligitur, eo quod ex verbis conuentio nis aperte significabatur, contrahentes noluisse, ut omnis hæreditas cõmunis esset. Si enim id voluissẽt, cõuenissent per verba vniuersalia, [omnis vel quæcunque hæreditas,] vel saltem per indefinita, [ut hæreditas alterutri obueniens cõmunicetur.] Contrahendo autem per verba illa qualificata, [iusta vel legitima hæreditas,] planè significabant, nõ omnẽ hæreditatem comunicandam, sed eam tantum cui qualitas illa iuste vel legitimæ hæreditatis cõgrueret: iuxta reg. vulg. l. cum Prætor. ff. de iudic. c. non ne, de præsump. Ideo in. d. §. I. C. memor eiusdẽ traditionis, quæ habetur in. d. l. leg. obuenire inde sumit

Pin. de Bon. Mat.

mit rationem dubitandi, qua non obstante responderet in ea specie, conuentionem intelligi tantum de hereditate legitima seu ab intestato. Quia licet ex vi verborum posset comprehendere hereditas ex testamento, praeualere in contrarium debet vero similis mens contrahentium collecta ex qualitate conuentionis, vt proximè colligendum ostendimus. Quod etià comprobatur, quia cum ex conuentione constabat, contrahentes à communicatione aliquam hereditatem excludere voluisse, necessarium fuit ex propriori significatione verborum excludere hereditatem testamentariam, quæ non tam propriè ne immediate à lege est. Nec solum ex hoc iustificatur decisio dict. §. sed etiam ex frequentissimo iuris vsu, quo sæpissimè videmus legitimam hereditatē accipi tantum pro ea quæ defertur ab intestato, & vbiq; poni vt diuersam à successione ex testamento: vt tradit Castr. in l. si ita quis. §. ea lege. ad. fin. ff. de verb. oblig. paterq; ex innumeris iuris locis. ff. & C. de suis & legit. hered. ff. & C. de testament. & legit. tutel. ex l. illud. 76. ff. de acquir. hered. ex leg. si quis ita hæres instituat, si legitimus, 82. ff. de hered. instit. ex l. qui fundū. 86. §. qui filios. ff. ad leg. Falcid. ex l. mater. decedēs. ff. de inoffic. testam. ex l. in arenā. C. de inoff. testamen. Idemq; colligitur ex Cornel. Tacit. lib. 18. pag. m. l. 479. vbi successionem ex testa. vt diuersam ponit à legitima successione. Prudentissimè igitur l. C. in. d. §. de illo, ad quæstionem respondet ex magis propria signific. verborum, ex vero simili mente contrahentium, ex vsu iuris, quo inualuit ea verba tantū accipi pro hereditate ab intestato. Inde enim aptissimè colligitur mens loquentium, iuxta tex. notab. in l. in

conuentionibus. 219. ff. de verb. signi. & vulgarem. regu. l. librorū. l. §. quod tamen Cassius. ff. de lega. 3. Multa enim ex vi verborum possunt comprehendere, quæ excluduntur ob defectū intentionis: vt probat tex. & ibi Bar. in l. Quintus. 29. §. 1. ff. de aur. & argen. legat. l. si quis ita. 16. §. si quis cum, ff. de testam. tutel. ibi; [quia de ipso non sensisset:] & ibi; [licet nomen filiorum ipsum non admittat.] Hæc sunt quæ magis probanda existimaui ad cauius.

8 Est autem notabilis decisio dict. §. de illo, secundum Bald. ibi; melior de iure secundum Ias. in dict. l. vnic. nu. 4. C. quando non peten. pater & Benedict. in. ca. Raynucius, verb. & vxorem nomine, nume. 74. plures enim contrarium eo casu responderēt. Et fortasse si talis conuentio hodie vulgari sermone fieret, contrarium iudicaretur ex vsu loquendi, qui praeualeret, vt supra constat enim inter homines legitimā vel iustam hereditatē nō distingui ex causa testati vel intestati, sed accipi pro ea quæ absq; fraude defertur, quod vulgò, de bono titulo, appellatur. Vnde secūdū loquēdi vsū, quē iura obseruari iubēt, videretur absq; offensione Iurecōsulci in dicto. §. de illo, iudicandum, vt in tali specie hodie cōprehēdatur quæcunque hereditas etiam ex testamēto sine fraude obuēns. Decisio autē. d. §. de illo, eleganter intelligitur ex Bart. in l. tertia numero. 3. ff. de lega. 1. vt legitima vel iusta hereditas in ea cōuentione, intelligatur etiam testamentaria, quando in testamento vocantur qui ab intestato successuri erant: quæ sentētia receptior est secundum Alex. & Ias. ibi; quicquid refragentur Aret. & alij: & cum Bar. Dec. & Curt. in. d. l. vnic. Et pro. Bar. vrget glo. in l. pater. 36. §. Iulius. ff. de lega.

prima lectu. numero. 102. ff. de lega. 1. Soler aliud colligi ex d. §. de illo, ad limitandam regul. prohibentem pactum de hereditate viuentis: vt per Deci. & Purpur. latius Cagno. in. l. fi. ex nu. 53. C. de pact.

- 9 Exprædictis autem inferunt Iaf. Deci. Curt. in. d. l. vnic. C. quan. non peten. par. & nouiores. vbi sup. ad. q. emphyteosis cōcessi alicui pro se & legitimis hæredibus. Cōsuluit enim Alex. Imol. tunc venire proximiores quibus successio defertur ab intestato, quasi nullo modo admittatur extranei ex testamēto: vt per eum cōsi. 56. nu. 4. lib. 2. vbi principaliter citat dict. §. de illo. Et cum Alex. est Iaf. in. d. l. vnic. num. 5. & ibidem Curt. qui, nu. 11. ad fin. eam dicit communem sententiam: sequitur Benedict. dict. ver. & uxorem, num. 75. & Dec. cōsi. 32. nu. 2. & consulendo Soci. quem refert Ripa. in. l. ex facto. §. fin. nu. 10. ff. ad Trebel. vbi ipse dubitat. Cōtrarium autem probat Alciat. in. d. l. lege obuenire. ff. de verb. sign. & d. li. paradox. c. 7. neminem citans & cū eo Costal. in annotat. ad pādec. pag. 305. idē scripsit Dec. in. d. l. vnic. in vtraque lectu. Et sic variant prædicti patres, alij admittētes tantum veniētes ab intestato, alij quoscunque. in stitutos: Cagnol. autem in. d. l. vnic. col. 3. durius scribit eo casu non veni re extraneos institutos, quia legitimi non sunt, nec eis verba concessiōis congruunt, nec etiam venire proximiores consanguineos: quia licet legitimi dicantur ex qualitate verborum, hæredes tamen non sunt, cū alij ex testamento vocantur, iuxta reg. l. quādiu. a. 1. ff. de acquir. hered. quod scripsisse videt Cagnol. ex eo quod alibi tradunt scriben. in concessiōe sub illis verbis exigi, vt descendentes vel legitimi debeant simul hære-

des esse, nec aliter ad emphyteosim vel feudū ita concessum admittatur secundum Bar. in. l. 3. §. si liberi. ff. de oper. libert. Paul. & alios, in leg. apud Iulianum. §. si quis alicui. ff. de leg. 1. dixilatē suprà in tertia parte. l. 1. ex numer. 85. cum multis sequen. Quo etiam argum. Dec. recedit ab opinio ne Alex. agnoscens non posse admit ti proximiores qui ab intestato suc cederet, cum facto testamento alius hæres sit: Dec. tamen in ea specie excludens legitimum. admittit institu tum, cōtra Alex. Cagno. autē utrūq; excludit, contra omnes.

- 10 Ego autem puto huic argumenta tioni Dec. & Cagno. benè satis face re Curt. in dict. l. vnic. nu. 11. *Quan-* * do enim ex qualitate cōcessiōis in feudo vel emphyteosi requiritur, vel legitimus successor sit heres, intelli gi tur, ne si instituat, repudiare possit hæreditatem, & feudum vel emphy teosim accipere. Si autem alius insti tuitur, tūc quia per eum non stat, nō excluditur à feudo vel emphyteosi, secundum Bal. & Afflict. in capitulo primo an agna. vel fil. Bal. in. l. tertia. colūna secunda. C. de fideicommiss. Dec. cōsi. 208. in fi. Syluan. cōsi. 52. numero. 13. Iacob. de feud. verb. [ita quod ipsi,] numer. 5. Anton. Capyt. decif. 64. numer. 7. & decif. 99. nume. 2. quæ opinio utilis est, & æquitatem habet vt nullo pacto teneatur, quod dure scribebat Cagno. excludēs legi timos & institutos. Sed in ea quæstio ne opinio Dec. in d. l. vnic. & Alciat. in dictis locis, videt regulariter probabilior, vt in emphyteosi ita concessa, legitimi hæredes intelligantur ex testamento, cum affectio ex persona accipientis, non concedentis tunc inspiciatur. Vrget etiā, nam cum in ea specie non agatur de conseruan da familia, satis est de ijs hæredibus

X intel

intelligere, quos primus acquirens vel successor sibi heredes elegerit. Namque & iuris regul. qua omnis contra hens heredibus suis consule- re cōfetur: lege si pactum, in finali. ff. de probationibus præcipuè viget in heredibus ex testamento, secundum scriben. vbiq: quorum aliquot in specie citamus numero sequenti. Lu- uaretur nimis hæc opinio ex vsu lo- quēdi: maximè in sermone vulgari, ex quo colligitur intētio agentis & decisio iuris, vt suprà expendi nume- rō octauo, & inf. in nu. 12. Diuersum autem dicendum erit vbi concedēs speciali affectione familiæ accipien- tis consulere voluit, vel vbi testator de cōseruanda familia cogitauit: tūc enim vigeat opinio Alexand. vt cō- sanguinei proximiores, non alij insti- tuti admittantur: quod fatetur Alciat. in. d. l. leg. obuenire.

- 11 Hodie autem apud Lusitanos le- ge Regia libro quarto titulo sexage- simo secundo in principio & in para- grapho secundo pulchrè deciditur, in emphyteosi concessa alicui pro se & eo quē nominauerit, nulla sequu- ta nominatione, venire indistinctè institutus heres, etiā extraneus, quasi ex generali nomine heredū, specia- liter ad emphyteosim nominati cen- seantur. Ab intestato autem non in- distinctè omnes tunc ibi admittantur sed tantum descendentes vel ascen- dentes: quibus deficientibus, emphy- teosis ad dominū reuerteretur: quod aliquantulū deniat à communi tradi- tione scribētum, qui indistinctè ad- mittunt omnem heredem ex testa- mento vel ab intestato: Docto. per. l. §4. C. de contrah. stipu. Alex. consil. 232. nume. 3. lib. 6. l. inf. in. l. stipulatio ista. §. si quis ita, numer. 2. ff. de verbo. oblig. Socin. in. l. 1. §. per procurato- rem, numero. 5. ff. de acqui. posse.

Deci. consil. 543. numero. 3. Hyppol. Singul. 580. post Bal. in. l. 1. in. fin. ff. de pact.

- 12 Pro opinione etiam Deci. dum in. d. q. magis admittit heredes ex testa- mento, facit de iure communi, quod tradūt plures in simili specie emphy- teosis concessæ alicui pro se & suis he- redibus: veniunt enim quocunque ex testamento vocati, vel ab intestato proximiores. Nec ea verba, [suis hæ- redibus:] referuntur ad qualificados il- los heredes suos de quibus in leg. in suis. ff. de liber. & posthu. & §. sui, In- stitut. de hæred. quali. & differ. vt tra- dit Alexand. in. l. quod. dicitur, num. 26. ff. de ver oblig. Alexand. consil. 26. libro quinto. Dec. in capit. in præ- sentia, numero. 48. de probat. Id autē principaliter fundatur ex communi vsu loquendi, quo sui heredes intel- liguntur pro quibuscūq; ex testamē- to vel ab intestato in bona succeden- tibus, non spectata qualitate illa suita- tis: vt bene tradit Guido Papa. quæ- stione. 548. & dixi suprà in tertia par- te. l. prim. numer. 89. Non ergo tunc intelligitur de solis cōsanguineis seu heredibus iure sanguinis. Vt caueas ab Æmil. Ferrer. consil. 3. numero. 1. versic. sed si de successione. Hoc au- tem probatur. d. lege. Regia, libr. 4. titul. secundo, §. fin. iuncta alia lege (ad quam se refert) eodem libr. titul. 77. §. penul. vbi in emphyteosi pro se & suis heredibus, veniunt qui cum effectu heredes sunt, ex testamento vel ab intestato. Dum autem leges il- læ loquuntur de cōcessione emphy- teosis pro se & heredibus, & succes- soribus, memorandum est quod scri- bit Ioan. Imol. in dicta. leg. quod di- citur, columna. 10. numero. 14. ff. de verb. oblig. Non obstante ea gemi- natione verborum non comprehen- di particulares successores, sed tantū vnuer

vnuerſales, ſue iure ciuili ſue p̄teto-
rio ſuccedentes: & in Alex. in l. qua-
dam. §. nihil, & ibi Iaſ. nume. 4. ff. de
cedend. Deci. conf. 208. nume. 7. Rip.
lib. 2. reſponſ. cap. 26. num. 17. Curt.
ſen. conſilio. 82. ſeu conſ. penult. col.
4. Quod plures intelligunt, niſi adda-
tur ſignum vnuerſale [quibuſcun-
que] vt tūc veniant particulares ſuc-
ceſſores: Alexand. in d. l. quod dici-
tur, nume. 26. Iaſ. in d. §. nihil, nume.
4. Alexand. in l. ſtipulatio iſta. §. ſicut
autem, nume. 6. ff. de verbo. obliga.
Iaſ. in l. 2. num. 198. C. de iur. emphy.
* Sed ſi opinio Imo. vera eſt, hæc limi-
tatio dubio non caret: nec enim di-
ctio vnuerſalis ita immutat rei natu-
ram, vt tradit Iacobi. à S. Geor. de ſeu-
dis, verbo, & [quibuſcunque hæredi-
bus:] latè Tirac. de retract. lign. §. 1.
gloſ. 7. nume. 27. Et pro hac parte vr-
get text. ad quem nō aduertit Alex.
in d. §. ſicut autem. l. ſtipulatio iſta:
vbi verbū, [quicuſque ſucceſſores:]
non cōprehendit particulares, ſecun-
dum glo. & omnes ibi, ex iuris p̄nci-
pijs: conducūt nimis quæ ſcripſi ſu-
pra in rub. ad ſi. 1. par.
13 Dixi proximè non carere ſcrupu-
lo limitationem Alex. & aliorum, ſi
* opinio Ioan. Imo. vera eſt. Ego enim
eam veram non puto. Sed magis cre-
derem, in conſeſſione facta alicui &
hæredibus & ſucceſſoribus, regulari-
ter (niſi aliud impediāt) non excludi
particulares ſucceſſores, id autem ſa-
tis probat text. ad quem aduertit non
ſolè in al. in conventionibus. 219. ff.
de verbo. ſignifi. id iuuat ut etiā quia
tūc non agitur de conſeruanda fa-
milia cōcedentis vel accipientis, nec
vertitur vllum in commodum domi-
ni, cui à quocunq; ſucceſſore pen-
ſio ſolvenda eſt, nec ei adimitur ali-
quid ex ijs quæ ſibi competunt ex l.
ſi. C. de iur. emphyt. nec obſtanti iura

quæ in contrariū adduci ſolent, quia
loquuntur, vbi qualitas rei aliud ſua-
det: vel vbi agitur de cōueniēdo ſuc-
ceſſore: actio enim non datur contra
particularem, ſecundū iuris regulas:
ſed de his alibi latius.

SVM MARIA. L. 3.

- 1 Diuiditur & colligitur principalis conſuſio
huius. l. & nu. 2.
- 3 Aſſignatur ratio ſpecialitatis ad deciſionē hu-
ius. l.
- 4 Oſtenditur, lapſos fuiſſe aliquos in allegatio-
ne huius. l. & nu. 5.
- 6 Colligitur altera conſuſio memorabilior ex
hac lege. & nu. 7.
- 8 Agitur de glo. l. 3. C. de uſufruct.
- 9 Suſtinetur glo. hic contra plures.
- 10 Colligitur alia conſuſio, & inferuntur alia
qua memoratu digna. & nu. 11.
- 12 Aſſeritur uſus contrarius principali deciſio-
ni huius. l.
- 13 Traditur aliud ad literam huius. l.
- 14 Explicatur aliud contra Cyn. & Pot. & So-
ci. nep.
- 15 Aſſeritur aliud non negligendum, ut deciſio
huius. l. nō cenſetur correctæ nouiori iure.
- 16 Tangitur & omittitur illatio ſcriben. ad q.
celebrem.
- 17 Inferitur ad l. filius. ff. de ſub. & legiti. hered.
contra Alci. & num. 18.
- 19 Inferitur ex uerbis huius. l. ad articulum nota-
bilem & quoridānum, & explicantur alia
in qua utilia.
- 20 Limitatur quod lex hæc dicit, & agitur de l.
ſi. C. de natur. liber. & nu. 21. & 22.
- 23 Traditur ſauor filiorum p̄mi gradus.
- 24 Inferitur ex uerbis huius. l. ad caſum memora-
bilem: & explicantur aliqua utilia ex ſcribe-
ri. ad l. 1. C. de condi. in ſer. & l. cum acutiſſi-
mi. C. de fideicom. & nu. 25. & 26.
- 27 Probat ut noua opinio contra ſcrib. in re ma-
gni ponderis.
- 28 Traditur alia illatio ſcriben. ex uerbis hu-
ius. l.
- 29 Inferitur ad l. 1. uerſ. ult. ff. de iure immuni-
& traduntur aliqua utilia uſque ad nume-
ro 34.

Lex tertia.

Ex hæc Theod. & Valenti. longam li-
teram habet, secū-
dum Fulgo. & vno
verbo dici potuit
quod multis eius li-
neis continetur, vt aduertit glo. hic,
verb. in nepotibus, Principalis autē
decisi huius. l. sing. est secundum Cy.
Bart. Bald. Paul. Ful. Cor. hic habet e-
nim casum nouum in quo patri &
auo acquiritur per filios vel nepotes
emancipatos: & ita hūc tex. extollit.
Reuen. in alphab. iuris fol. 14. litera
b. & dicit singul. Ange. in authen. ita
que sup. tit. 1. posset autē. l. hęc in plu-
res partes diuidi iuxta lōgitudinem
literæ, sed iudicio meo attenta eius
substantia, commoda diuisio erit in
duas partes: vt post primam. altera in-
cipiat in ver. [quod si nepotes:] vbi
ponitur mirabilis decisio, cui magis
refragari videtur iuris regulæ: mirū-
que est. scrib. ferē nunquā aduertisse
ad decisionem. d. verū. vt infr.

2 Singularē hanc. l. appellant scri-
ben. eo quod in eius decisione citra
ius patrie potestatis liberi aliquid ac-
quirunt patri vel auo: cum ex iuris re-
gulis contrarium asseuerandem fo-
ret. l. i. ff. si quis a pat. fuer. manumif.
Casus autē seu species huius. l. est:
quando decedit vxor marito super-
stite: tunc enim si etiā supersint filij
vel nepotes emancipati a patre vel
auo in vitā vxoris, matris vel auæ co-
rum, statuit hęc. l. vt patri vel auo ac-
quiratur pro virili portione vsufru-
ctus. Nō habebit igitur portione pro-
prietatis, sed repræsentabit personā
descendētis, vt cum liberis iudicetur
quasi vnus ex illis ad virilē portione
in vsufuctu

3 Id autē speciale est secundum gl.
verb. præscripta, secundum Fabr. &
omnes hic, eo quod in hac specie agi

tur de bonis vxoris ipsius patris vel
aui, cui ea virilis portio vsufuctus
acquiritur, quod probat text. ibi, [po-
tea mater:] & ibi, [in vero mulier,]
& ibi, [maritus defunctæ,] & magis
ibi, [vt maritus qui vxore mortua.]
Quæ specialitas rationem habet se-
cundum glo. d. verb. præscripta: &
Bal. nu. 4. Paul. nu. 1. quia in illis bo-
nis pater vel auus maritusque defun-
ctæ, constāte matrimonio dominus
cēlebratur, iuxta. l. doce ancillam. C.
de rei vendic. Facit etiā iuris ratio
quæ respectum habet ad honorem
matrimonij bene transacti. l. vnum
ex familia. §. ff. de lega. 2. not. Bald.
in. c. iurauit ad si. do probat.

4 Errant igitur qui hanc. l. citant ge-
neraliter ad omnia aduentitia, cum
specialiter procedat in bonis quæ vir
aliquando vt dominus possidebat
ratione matrimonij. Vnde cauēdum
erit a Roma. generaliter hanc. l. intel-
ligente, & eam vt singul. epimendā
te, notab. §. 47. Hinc etiam patet lon-
gē differre decisionem huius. l. a no-
uiori decisione §. cum autē. d. cum
oportet, infr. tit. 1. quāuis glo. hic
verb. præmium & Alber. ibi, hos ca-
sus equare videantur. Differentia au-
tem est, quia ibi generaliter agitur
de omnibus aduentitijs, hic de vni-
cā tantum specie proximē dicta. Ibi
etiā agitur de aduentitijs acquisitis
antē emancipationem filij vel nepo-
tis, in quibus ibi reservatur medietas
vsufuctus patenti emancipati: hic
verō agitur de aduentitijs maternis
delatis post emancipationē: ibi etiā
semper medietas obseruatur, hic vi-
rilis portio pro nume. liberorū, inter
quos parens ipse quoad eum effectū,
connumeratur.

5 Ex prædicta declaratione ad ratio-
nem huius. l. consequitur. eius deci-
sionem nō fundari principaliter ex
bene-

beneficio emancipationis à parente in liberos collatos, sed magis in solatiū amissæ vxoris, & ne omnino priueretur his bonis, quæ modo vt dominus possidebat: idque significat text. postprin. ibi, [quoniam omni cōmodo destituitur.] quod euidenter ostēditur ex eadem. l. versū. [quod si nepotes.] vbi idem disponit de nepotibus quos auus non emancipauit nec habuit vnquā sub potestate, vt statim explicabo. Et consequenter lapsi videntur ferè omnes scribentes hic & alibi summantes, intelligentes & allegantes hāc. l. quasi solum loquatur de remunerando parente, ob beneficiū emancipationis, totamque vim ipsi emancipationis tribuentes: Cum ex litera constet, idem tribui auo, ex nepotibus quos nunquam habuit in potestate.

6 Mirabilis vt dixi, magisque notanda est decisio huius. l. in. dict. versū. [quod si nepotes.] vbi prima decisio de liberis emancipatis, & sic in quos parens beneficiū cōtulit. ampliatur ad nepotes ex filio emancipato post emancipationem natos, & sic qui nūquam fuerunt sub potestate aui: & consequenter beneficium emancipationis ab eo consequi non poterant. Sed quod longè maius est, idem disponit text. in eo versū. in nepotibus ex filia qui nec fuerunt, nec ex titisse potuerunt sub potestate aui, vtpote qui familiam patris nō matris sequantur, secūdm iuris principia: quod rarissimè notat. Aduertit tamē Corn. meritoque in hoc dicit text. esse mirabilem.

7 Infertur igitur, vt dixi. contra ferè omnes, hic, parētem hoc casu admitti cum liberis, etiam in quos nullum beneficium contulit, nō tantum cū his quos emancipauit: in quo etiam contra hāc. l. in. d. versū. loquūtur scri

ben. in. l. i. sup. vnde vir. & vxor.

8 Ex eodem versū. dum loquitur de nepotibus ex filia, cauendum est à glo. in. l. 3. sup. de vsufructu. quæ ex hac. l. in. d. versū. limitat text. ibi, quatenus habet, per mortem proprietarij non finiri vsufructum: & secūdm terminos illius. l. quam glo. ex hoc versū. vult. limitare, sentit apertè diuersum intellectum, videlicet quod in hoc versū. agitur de patre qui habebat vsufructum, in bonis filij emancipati, vt moriēte cū liberis filio proprietario pater amittat vsufructū, succedatque in virilem eiusdē vsufructus, cum nepotibus ex filio. Sed talis interpretatio à nemine ibi specificè probat nec reiecta, teneri non potest, quia text. in hoc versū. nō tantum de filio emancipato, sed etiam de filia loquitur: nec agit de vsufructu quē pater habebat viuo filio, sed de acquirenda virili portione nouē cū nepotibus. Et deniq; falsum esset dicere, quod pater morte filij aliquid amittat de vsufructu quem habebat eo viuēte, etiam si filius cum liberis decedat: vt diximus in ampliacion. l. i. in. 1. par. per iura clara in. l. sancimus, sup. tit. i. & in. l. si. §. fin. verò. supra ad Tertulia.

9 Infertur etiam ex eodem versū. resolutio ad vnū quod variè tradunt scriben. hic nam Bal. & Salic. hic nu. 3. Corn. numer. 1. Salic. in. l. i. C. vnde vir. & vxor. dicūt quod in casu huius. l. vir. nō succedit vxori, sed per liberos acquirit illam virilem portionē vsufructus: contenditque Corn. nō posse in hac specie appellari successionem viri: contrariū verò colligit, glo. hic, verb. prescripta, in fin. ibi, [nota casum in quo vir succedit vxori in aliquo.] Ita etiam Fab. hic Cy. Paul. Fulg. ante. nu. 1. Ange. in auth. itaq; col. 1. sup. tit. i. glo. l. i. C. vnde vir. &

X 3 vxor,

Pin. de bon. mater.

vxor, & ibi scribē. Dyn. in tracta. succēssio ab intest. nu. 25. Pro Bal. Salic. Cor. posset expendi continuatio huius. l. ad præceden. quæ loquuntur de acquisitione per liberos, nō de immediata succēssione parentis. Pro ijs etiam posset argui, quōd si vir ipse succederet, non videretur succēssio restringenda ad portionem vsusfructus, sed consequeretur portionem hæreditatis cum pleno iure sue portionis, cum hæres dominus sit. l. cum heredes. ff. de acquir. pos. §. si. Instit. de hæred. quali. & differ. Sed verior videtur sententia gloss. quæ etiam receptior est. vt constat ex suprà dictis quod probatur ex. d. ver. [quod si nepotes,] ibi enim datur ea portio auo paterno cum nepotibus ex filio emancipato, natis post emancipationem: & sic quos auus non habuit in potestate nec in eos beneficium cōtulit. Datur etiam eadem portio auo materno cū nepotibus quos nec habuit nec habere potuit sub potestate, & ita pater auum hæredem, maritumque defunctæ succedere ex beneficio legis, non autem per nepotes id acquirere, cum eos nunquā habuerit in potestate, de ficiatque illud necessarium potestatis fundamentum, quo parēti per liberos acquiri solet. Quæ succēssio vt nimis exorbitans: ideō modificatur vt tātum sit in portione vsusfructus, ad vitam aui, mariti que defunctæ, in quoddā solatium, vt suprà: Facit illud quod dicit text. in princip. Instit. de Senatusconsult. Tertul.

¹⁰ Ex quo vers. ita explicato cum gl. resultat mirabilis casus, in quo vir in aliquo vxori succedit, stantibus liberis eiusdem cui succeditur: ad limitationē. §. cū filius, Institutio de heredita. quæ ab intesta. defer. & in auth. de heredita. ab intesta. veniēs. §. pri-

mo. Inde resultat memorabilis declaratio, ad antiquum & nouum ius. ff. & C. vnd. vir. & vxor. vt hoc casu in. d. portionē vsusfructus succedat vir etiam stantibus liberis, nō distinguendo an sit pauper, cum regulariter non admittatur coniux, stante vllō consanguineo. Hinc etiam limitatur generaliter regula. l. affinitatis, suprà, titu. 1. Hinc resultat quod vir succedit vxori in hanc portionem stantibus liberis necessarijs hæredibus defunctæ: qui non succederet ea defunctæ sine liberis, manētibus alijs coniunctis. Nec enim. l. hæc tam exorbitans extendi potest vltra casum suum, secundum receptas sentētiās: & ita consequitur mirabiliter magis excludi virum à trāsuersalibus, remotioribusque defunctæ, quam ab eius liberis necessarijsque hæredibus, cōtra regulam si vinco vincentem te, à fortiori & c.

¹¹ Hinc resultat casus in quo vir vxori succedit de iure ciuili, nepe ex decisione huius. l. cū regulariter ea succēssio sit prætoria, exigatque bonorum possessio secundū scrib. in. l. certum. C. vnde legit. Mathes. de succēss. ab intest. 4. art. prin. & Hubal. in eod. tract. 4. par. in princ. Quæ omnia necessario deducuntur ex. d. vers. secundum literam quæ inuenitur in omnibus liberis. Licet his autem refragari videatur iuris reg. satis est ita legem scriptā fuisse iuxta. l. prospexit. ff. qui & à quibus.

¹² Illud asserere audeo, vsu & praxi hanc mirabilem decisionē non seruari: sed potius contrariū: nec enim in aliquam portionē admittitur auus maternus cū nepotibus in succēssione auiæ eorum, vxorisque ipsius aui: & eadem ratione nō admittitur eo de casu auus cum nepotibus ex filio emancipato. Qui vsus magis consonat regulis iuris:

lis iuris: maritus enim extraneus est, nepotes autē legitimi necessarii que hæredes, per sup. dicta & auth. in successione. C. de suis & legitimis hære. maximē cum viridius non haberet uxore defuncta sine liberis, manentibus alijs consanguineis, vt supra deduxi.

13 Ex sup. dictis colligi videtur, quod decisio huius. l. cōgruentius staret sub tit. vnde vir & vxor vel in proximioribus de materia succedendi. Similiter ex litera & suprà dictis colligitur hāc. l. procedere ex testamēto: & ab intestato: nec enim. l. distinguit. eius que beneficiū parem rationē habet in vtrāq; successione, nec aliquis potest legis beneficiū auferre. l. 4. §. si quis cōdamnatus. ff. de re iudic. Bal. in auth. hoc locum, nu. 1. C. si secūdnup. mul.

14 Iuxta prædictā explicationem huius. l. colligo in eius casu seu specie, posse rectius verificari quod generaliter post Petr. tradit Cin. in. l. ea. leg. col. 3. vers. [& idē.] C. de condi. ob caus. dicens quod vltusfructus qui patri per filiumfam. acquiritur, est irregularis: id enim regulariter non recte dictū videretur, cū ea acquisitio sit ex iuris regula, & vi patrie potestatis. In casu autē huius. l. cōgruentius appellabitur irregularis vltusfr. cū acquiratur cōtra iuris regulas, vt suprà licet dictū Cyn. indistinctē sequatur Soci. nep. cōf. 124. nu. 4. lib. 2.

15 Cum autem constet ex sup. deductis, decisionem huius. l. continere casum specialem, consequitur eam stare hodie, nec correctam esse legibus, posterioribus, generaliter descendētib; vt soli descendentes ascendētib; succedant. Idem enim iure antiquo constitutum erat. C. & ff. de suis & legitimis hæredibus. l. nam & si parentibus. ff. de inoff. testa. Et ta-

mēn, l. hæc, non obstante regula, specialiter hoc casu cum liberis admittit auxm eorum, maritum que defuncti in portionem vltusfructus: vt sic decisio hæc tam specialis, nō censeatur correctā. Facit quod sepe dicunt scriben. cum glo. l. sciendum. ff. qui satisf. da. cog. & glof. authen. offeratur, C. de lit. contesta. & ita sentit Fulg. hic. nu. 5. & Cor. qui verē dicūt hanc decisionē alibi nō repetiri: potuissent que addere rarissimē haberi memoriā huius. l. in prædicto articulo successione: hæc quod literā. l. que nulli huiusque ita explicata fuit.

16 Ex alijs verbis huius libi, [deterior esse nepotibus filij non linantur inferunt scriben. hic. ad celebratissimam difficillimamque maioratus quæstionem, quæ vulgō de filio & nepote appellatur: de qua re extrant integri tractatus, iustaque volumina, quibus aliqua non contemnēda addere potuissim ex multis quæ in scholis prælegi, & in foro in magnis causis tractauit: sed quia ea tractatio pro rei dignitate plures chartas exigebat, opus verō hoc in maius volumen accreuit quā putā consultius duxi eam quæstionē ad alium locum referuare. Illud tamē noto, quod verba huius. l. non tam filij nepoti præferunt quam ei nepotem præferendū negant, & sic decisio magis neutralis est quā alteri patri fauens, contra plures in eadem quæstione.

17 Ex prædictis verbis huius text. dū probat, neminem debere filijs portionem esse, infertur ad verba Modestini, in. l. filius. 12. ff. de suis & legitimis hæred. cuius litera communiter ita habet, [filij patri agnatus proximus est:] & ita legit affirmatiuē in libris emendatis ad exemplar Florentinū, vt cāueas a nonnullis, quib; erroneē, habetur negatiuē. l. agnatus nō pro-

18 ximus est.] Circa quam legē lapsus
videretur doctissimus Alciar. libr. 3. pa
rerg. capit. 25. qui legit [agnatus pro
ximus non est:] vbi tamen rectē im
probat literam precedentem, [agna
tus non proximus:] putans ita com
muniter literam haberi, cum tamen
frequentior sit prima, quam veram
dicimus. Contēdit igitur Alcia. cum
sua litera negatiua, filium patri vel re
spectu patris agnatum non dici: in id
que adducit à remotis argumentum
quoddam ex Plinio: adducit etiā ar
gumentum ex l. scripto. ff. vnde lib.
vbi. l. C. aliud longē diuersum con
tinet, vt periti faciliē agnoscēt: & scri
bo in commenta. C. de inoffi. testa.
Sed ex Iureconsultis prorsus relij
cienda est interpretatio Alcia. 1. ex
tex. quem ibi adducit in fin. vbi pro
ximiores ex agnatis sui dicuntur. Id
enim nihil aliud est quam filium pa
tri agnatum dicere, cum filius ipse
maximē suus sit, iuxta. l. posthumorū
ff. de iniur. rup. 2. cōtra Alcia. vt filius
patri agnatus dicatur, probat text. in
l. 1. §. sed videndum. ff. de successio. e.
dict. quem notat Dec. in. l. qui se pa
tris, nu. 23. C. vnde lib. est etiam tex.
in. l. Iureconsultus. §. 1. ff. de gradib.
& mihi videtur text. apertiss. in. l. pro
nunciatio. 195. vers. 2. ff. de verb. si
gni. vbi refert verba. l. 12. tab. [agna
tus proximus familiam habeto.] que
verba magis filio congruunt. Nec e
rat cur filius agnationis caput, agna
tus non diceretur, qui etiam proxi
mus cognatus dicitur. l. filiusfam. ff.
vnde libe. Nec verum est quod Al
cia. scripsit. glos. & Doct. legisse nega
tiuē: nam contrarium constat ex glo.
in. §. fin. Instit. de legit. agna. succes.
vbi illum text. citat secundū literā af
firmatiuam, vt filius agnatus proxi
mior dicatur: & apertē glo. in. d. l. Iu
reconf. §. 1. ver. sui: gl. etiam in. l. 2. §. si

quis ex liberis, verb. agnoscitur. ff. ad
Tertu. Et secundum eandē literam af
firmatiuā verē illā. l. citat And. Ifern.
in. c. 1. an agna. vel fil. nu. 4. & Matth.
Afflic. in. c. 1. §. preterea ducatus, nu.
45. de prohibi. feud. alien. lib. 3. feud.
fol. 145. col. 2. in prin. & in cōsti. Neā
pol. libr. 3. rub. 5. nu. 21. & nemine ci
tato sine dubio asserit filium patri a
gnatum dici: Soci. nep. cons. 4. nume
ro. 10. libr. 2. quod olim publicē do
ctui. ann. M. 544. & ita contra Alcia.
postea vidi Aldobrandi. in. §. sunt au
tem Instit. de legit. agnat. tutel. Sic
etiam ex Cicer. pro Cecin. filium a
gnatum patri dici, tradit Duare. lib.
1. disputa. cap. 41. Et ita securē ex Bal.
& alijs, filium patri proximiorē a
gnatum esse tradit Boer. decisio. 138.
ad fin.

19 Ex eisdem verbis huius. l. infer
Pau. Castren. in. l. Gallus. §. nunc de
lege, col. fin. nu. 6. ad articulum quo
tidianum circa bona maioratus vel
emphyteosis, vel feudi, in quib⁹ sepe
excluditur fœmina, vel saltem maf
culi eis præferuntur: vt ex verbis hu
ius. l. cōfirmetur traditio multorum
qui scribunt in his successiōibus ex
clufa fœmina nō esse admittendū
filium, vel alium ex ea descenden
tem: & ex eisdem verbis huius. l. idē
notat Alcia. neminem citans. in. l. li
berorum. 220. ff. de verb. sign. nume.
11. quod alijs fundamentis probat
Bar. in. d. l. liberorum, col. pen. num.
14. & 16. & in. l. 2. §. videndum, in. fi.
ff. ad Tertul. Idque receptius asserit
Brun. in tracta. de statut. exclud. fœ
mi. 6. art. nume. 89. & 12. arti. numer.
235. Natam in eod. tract. q. 2. princi.
num. 38. & Campeg. de dot. 5. par. q.
41. Ias. in. l. 2. nume. 191. C. de iure em
phyt. Corn. in. l. 1. col. 3. vers. [prout.]
C. de cond. infer. Dec. cōf. 85. in fi. &
consil. 399. & numer. 8. & consil. 488.
nu. 2.

nu. 2. & conf. 589. nu. 6. Curt. iun. cōf. 5. Citier. de primog. lib. 1. q. 23. Laurus de Pala. in tract. eiusdem statuti. nume. 134. Moder. in cōf. seu. cōf. 9. Chas. in consuet. Burg. rub. 3. §. 5. nu. 71. fol. mihi. 113. col. 4. & Moll. in consuet. Paris. §. 16. numer. 1. fol. 192. vbi asserit omnes tenere descendentes ex fœmina, excludi ab eō gradu & iure, à quo fœmina ipsa excluditur. Quod etiam copiosa allegatio-
ne probat Tiraq. de primog. q. 12. idem vult. Anto. Butri. cōf. 46. Hjerony. Grat. cōf. 4. lib. 2. Pala. seu Ioan. Lup. in rubric. §. 23. nume. 14. Paul. in l. qui exceptionem. ff. de cōdic. indeb. Alexan. in l. sed si hac. §. li-beros, nume. 8. ff. de in ius vocan. vbi expressim arguit ex verbis huius. l. Anto. Rube. cōf. 16. nume. 13. Roma. cōf. 40. num. 4. Gozadi. cōf. 89. & ita Bal. in l. quories, col. 1. C. de suis & legit. hered. vbi inquit, in tali descendente ex fœmina, deficere principium generationis, & medium fœminæ esse in habile: idē Bal. in auth. si quas ruinas, prope fin. C. de sacros. eccl. & nouissimē Hispa. Gome. l. 40. Tauri. num. 41. Quæ resolutio licet receptissima sit, aliquas patitur difficultates vt latē tractat Brun. doctē vero Molin. omnino vidēdus, vbi supra. tutius vero procedit quando agitur de conseruāda familia, non enim conseruaretur in descendentes ex fœmina, qui patris familiam sequuntur, nō eam à qua mater orta est. Sed Paul. Alcia. & alij, nō videntur rectē induxisse hanc. l. quē loquitur de materia indifferēti, in qua est libera successio filijs & nepotibus. In statuto autem vel alia dispositione excludente fœminas, posset responderi pro descendentes ex fœminis, inhabilitatem earum non debere descendentes masculos excludere si alia ratio

eis non noceat.

20. Sic enim qui legitimā prolem nō habet, liberē relinquere potest nepoti ex filio naturali, cū eidem filio nō ita donare nec relinquere possit, vt ex tex. in l. fin. C. de natur. libe. Vnde aptē limitatur hęc. l. & datur casus in quo nepos est melioris conditionis q̄ filius: & limitantur multa ex ijs quæ dicunt scribi. in locis sup. citatis. Ea autē notab. decisio. d. l. si. ampliatur ex glo. ibi. recepta, ad nepotē ex filio spurio; vt auus carens legitimis liberis, possit eidem donare vel relinquere, si eum aliud non impediatur nisi incapacitas patris, quæ eis non nocet: quam sententiam probat notanter Bar. in l. Gallus. §. quid si is. ff. de libe. & posth. & est recepta ex nouioribus ibi, vt per Ias. in l. lectu. nu. 19. & nu. 24. & in 2. lectu. nu. 10. dicit communem idem Ias. in l. hereditas, nu. 8. C. de his quib. vt indign. Alex. & Moll. vidēdus cōf. 74. lib. 3. & plures quos citat Couarru. desponsal. 2. pra. cap. 8. §. 5. nu. 13. & Roderi. Xuar. lib. 2. ad leges regni. fol. 94. Ex quib⁹ patet regulam hoc casu esse affirmatiuam in fauorem nepotis, per dict. l. fin. gloss. & communem sententiam & ita cauendum erit à Chas. in consuet. Burg. rub. 3. §. 5. numero. 90. vbi inaduerterter contrariā regulā scribit, per eandem. l. glo. & Doctō. Hæc autē decisio & ampliatio cōfirmatur ex alia recepta amplia. ad l. si is qui ex bonis. ff. de vul. & pu. vbi l. C. notabiliter habet, posse patrē impuberi filio pupillariter substituere ad omnia bona filij eū cui ex bonis proprijs nō posset ultra certā quantitatem relinquere: quod Bar. & omnes ibi explicāt in filio naturali, ampliātq; in filio spurio, cui pater nihil omnino relinquere posset, quod receptū est, vt per Alex. & Ias. ibi, nume. 3. ex glo.

X 5 in au.

in authēt. quib. mod. natural. eff. sui:
ad fin. §. vlti. verb. participium in fin.
Et est recepta sententia secundum
Rip. in l. Lucius. num. 5. ff. de vulg. &
Bened. in. c. Raynuc. verb. & vlt. c.
nu. 690. tradit etiam Hispan. Duer. has
regul. 366. tit. 12. & in. 2. limit. eiusdē
regul. vbi plures citat. *rogan. sup.*
2. 2. Qual in eo cauendum est a multis
ex sup. citatis & alijs; qui in. q. d. fin.
& glossibz, circa auium reliquētem
nepoti ex filio naturali vel spurio,
exigere videntur, vt nepos tunc sit
legitimus, quasi non posset auius ali-
ter ei relinquere, quod erroneum
est: nepos enim censetur iure extra-
nei; vt ita relinqui possit sicut extra-
neo eiusdem qualitaris. Imo facilius
tunc poterit auius donare vel relin-
quere nepoti illegitimo ex filio spur-
rio, quam nepoti illegitimo ex tali fi-
lio: cum enim legitimus est, erit sub
potestate patris, & ei videretur ac-
quirere rem vel vsum fructum, quod
esset in fraudem legis prohibētis ne
pater filio spurio donec. At de nepo-
te nō legitimo securi sumus nequid
patri acquirat deficiente patria po-
testate, quæ non datur nisi in pro-
creatis ex legitimis nuptijs: vt in ea
re melius sensit Bartol. in dist. 1. Gal-
lus. §. quid si is. Facit text. in l. quæri-
tur. ff. de bon. liber. vbi si pater exclu-
ditur ob sui culpam à bonis vel suc-
cessionē alicuius, non potest per obli-
quum admitti ex persona filij: ideoq;
Bartol. vbi sup. & scriben. magis cō-
muniter resoluunt, hoc casu non ac-
quiri vsum fructum patri: tradit Hi-
spa. Xuar. in. d. loco. & scribo in au-
then. sequen. infr. tit. 1.

23 Ex prædictis verbis huius. l. infer-
tur ad alios casus, in quibus filius pri-
mi gradus aliquid habet speciale, qd
negatur nepotibus: vt in l. i. iubemus.
C. ad senat. consul. Trebel. & in alijs,

per Alcia. in. l. filij. 84. & in. l. libero-
rum. 220. ff. de verbo. signi. & apud
Lufitanos est casus in lege regia lib.
4. titul. 62. §. 4. vbi in emphyteosi fi-
lius vel filia præfertur omni nepoti.
etiam nato ex filio primogenito: in
quo variabant Docto. vt per Tiraq.
de primoge. q. 40. numero. 19. & nu-
mero. 185. Couarr. in quæstio. præ-
dict. q. vlti. ad fin. sed hic multa omit-
to. quæ facile adduci possent ex va-
rijs locis. cum adductis sup. ad finem
l. par. l. i. nu. 69. & sequent.

240 Ex eisdem verbis huius. l. inferre-
bat Fulg. in l. i. ad fin. supra de condi-
tio. infert. egregiam limitationē ad
tex. ibi, cuius decisione habetur, fidei
commisſum ab inſtituto relictu ſub
conditione, ſi ſine liberis deceſſerit,
deſicere, ſi inſtitutus decedat ſuper-
ſtite nepote etiam ex filia: idem quo
receptius eſt ex ſcriben. ibi. ſi condi-
tio fuiſſet per verbu, ſine filijs. Id au-
tem argute limitat Fulgo. per hāc. l.
niſi teſtator habens filiam, & filios, al-
teru ex maſculis alteri reſtituere ro-
get, ſub ea conditione, ſi ſine liberis
deceſſerit: inquit enim Fulgo. quod
tunc ea conditio intelligitur de libe-
ris maſculis tantum: vt tunc filia vel
nepos ex ea, vel neptis ex filio, non fa-
ciat deſicere conditionem, ſed ſubſti-
tutus admittatur: quaſi teſtator ſen-
ſerit de coſervanda agnatione. Maxi-
mē ne neptis ſit melioris cōditionis
q̄ filia: quā teſtator habens, eam non
ſubſtituit, praeferens in ſubſtitutio-
ne maſculum: & ita generalius Paul.
ibi, ad fin. expreſſim inducens verba
huius. l. & ita Cor. ibi, ad fi. ſic etiam
per verba huius. l. id reſert Soci. in l.
cum auus nu. 80. ff. de condi. & de-
monſt. Dec. conſ. 15. numer. 5. & in
conſ. 480. num. 2. ibi etiam ſpecificē
inducit verba huius. l. & conſil. 515.
& conſil. 545. & conſilio. 568. Idque
pro-

procedit vbiūque substitutus filio, esset aliquis agnatus, in cuius persona posset dari cōseruatio agnationis: vt consuluit Pau. quē sequitur Deci. vbi sup. & in consi. cccclxx. Idq; vt receptum tradit Couerr. in. c. Raynaldus. in princ. numero. 2. de testamē. & Grat. citans plures, in consi. 54. nu. 15. lib. 2. Et notabiliter tradit Goza. consilio. 89. vbi numero. 5. expressim etiam inducit prædicta verba huius. l. Et eandem opin. Fulgo. & Paul. probare videtur Cæpol. consil. ciuil. 49. numero. 7. & apertē Ias. consil. 1. volum. 2. & consi. sequē. vbi plenissimē id defendere conatur.

- 25 Et memorandum est quod Pal. in. d. l. 1. illud exēplificat, cum substituitur pia causa: & ita Ias. in. d. consil. & Curt. iun. consi. 35. num. 6. & sic non tantū vbi agitur de cōseruanda agnatione: imō Pau. & plures dū arguunt ex verbis huius. l. non obscure significant, quemcūq; substitutum tunc præferri filia vel nepti instituti, etiā si in substituto cesset ratio agnationis, quasi sufficiat ad colligendā mentem testatoris, ipsum cum haberet filiam, ei prætulisse alium in substitutione, vt eundem præferre etiam videatur nepti ex filio grauato, ne magis dilexisse videatur neptem quā filia: & ita Deci. in. l. fœminæ. nu. 98. ff. de regu. iur. & Soci. nep. cōsi. 1. nu. 14. lib. 1. quæ ratio generalis est, & non parum vrget contra D. Couarr. in. d. loco. Cuius tamen declaratio æquior est, & apertē eā probat Fulg. & Corn. in. d. l. 1. & magis communiter alij sup. citati, dum intelligunt eā opini. quando substituitur filius vel agnatus in quo militer cōseruatio familia: & ideo cauendū est à Curt. iun. consi. 35. qui durē generalius excluderat filiam, vel neptem filij instituti grauati sub eā conditione, præfe-

rens semper substitutū etiam extraneū, eo solo respectu, quod testator habens filia, eam nō substituit: quod cōtrouersum esse tradit Gozad. vbi supra, numero. 9. dicens opin. Pau. & Fulgo. receptissimā, vbi substitutus talis est in quo agnatio cōseruetur. Et ita apertē distinguit Deci. d. consi. 370. colum. 2. quem sequitur Couarru. vbi sup. & Grat. consi. 68. nume. 12. lib. 1.

- 26 Ex quo mihi suspecta est ampliatio illa Paul. & Ias. ad causam piam, quia licet causa pia fauore digna sit, iniquum forsan esset excludere tūc legitimam sobolem testatoris, licet fœmineā. Sic enim in casu simillimo l. cū auus, & l. cum acutissimi, in conditione illa subaudita, si filius grauatus sine liberis decesserit, receptū est ea iura procedere etiam si causa pia substituta sit: & sic liberi ipsius filij grauati, excludunt causam piā substitutā, vt vult Bal. & Pau. in. d. l. cū acutissimi: probat Alex. in. l. ex facto. §. si quis rogatus col. 4. in prin. ff. ad Trebel. Soci. in. d. l. cū auus, n. 42. Bened. in. c. Raynu. verb. si absq; liberis, nu. 1. nu. 23. & seq. Et hanc dicit cōmunem opi. Deci. cōsi. 391. in fi. & Soci. nep. consi. 125. nu. 28. lib. 1. & Carol. Ruyn. dicēs communē opi. pro liberis cōtra piam causam, consi. 182. nu. 8. lib. 2. Quā sententiam tenuerunt alij quos hī citant, & plures alij quos refer Tiraq. in. l. si vnquā, verb. libertis, nu. 64. Vnde cū hæc sit verior & receptior sententia cauendum est à Ias. in. l. generaliter. §. cū autem. 2. amplia. col. 2. C. de institut. & substitutio. magisq; cauendum est ab eodem Ias. consi. 140. col. fin. lib. 2. cauēdum etiam à Ruyn. sibi contrario, cōsi. 3. nume. 23. eodem libr. 2. licet in hoc dubiret Hispan. Xuar. in. l. quoniā in prioribus. in. 1. limita. fol. 59. & va-

Pin. de Bon. Mat.

& variant alij citati à Tiraq. vbi sup. nu. 69. Certum autem est, quòd illa iura admittunt filiam vel neprem filij grauati, vt in. d. l. cùm acutissimi, & ibi omnes.

- 27 Imo si mea valeret sententia regulariter opi. Fulgo. Paul. & aliorum de quibus supra penitus reijceretur: fragile enim est eorum præcipuum fundamētum ex verbis huius. l. quòd testator grauans filium sub cōditione, si sine liberis decedat, videatur intelligere de solis filijs masculis, & excludere fœminas fauore substituti, eo respectu, quòd cum filiā haberet eam nō substituit. Cum enim verba testatoris concludenter talem voluntatē non inducant, iniquum esset eius legitimam sobolem licet fœminā, excludere: contra. d. l. cùm acutissimi. contra verba testatoris, iuncta dict. l. 1. C. de cōdi. infert. & regu. l. si ita scriptum. 46. ff. de lega. secūdo, & l. quisquis. 1. 16. ff. de verb. signifi. Maximè quando non agitur de maioratu vel bonis simili vinculo in perpetuū affectis, in quibus posset considerari cōseruatio sanguinis & honoris familiaris: in alij autem simpliciter relictis absque vinculo, non cadit ratio cōseruandæ familiaris. Et consequenter tutius videtur contra omnes sup. citatos, testatoris neptem, vel nepotē ex filia: excludi nō debere. Nec in ea specie est ratio quæ tam vigeat, vt periculose diuinando recedatur à decisione. d. l. 1. & d. l. cùm acutissimi: nec iuris prudentia patitur, vt facile à regula recedatur. l. diuus, ibi, [nihil facile mutandum.] ff. de in integ. restit. cum alijs per Dec. in. l. 1. ff. de regul. iur. Facit pro hac sententia, quod inquit Imperator in probando differētiam inter masculos & fœminam, in l. maximum vitium. C. de liber. præter. facit etiā quod in iure habetur,

non sufficere coniecturam cū verba testatoris maximè non iuuant. l. qui dam. 46. & ibi Bald. ff. de hared. insti. tuen. Bal. in. l. vnic. num. 10. C. de his qui ant. aper. tab. extollit las. in. l. 3. in 1. limita. C. de liber. præter. idē conf. 23. lib. 3. notat Dec. con. 465. nu. 8. & conf. 635. & plures per Tiraq. in dict. l. si vnquam, verb. libertis, nume. 18. Nec tanta vis erat ex illa argumentatione, ne videatur plus diligere neptem quàm filiam. Quis enim nouit mentem defuncti, cū variè sint hominum volūtates? l. quia poterat. ff. ad Trebel. poruit forsā testator putare satis esse filia id quod ei relinquēbat, vel eā superstite non futurā filio cui aliū substitutū dedit: vel forsā filiā non tam diligebat. l. nō tam benemeritā putabat. Poruit etiā magis velle consulere liberis filij grauati, vt sæpe contingit: ideoq; verius & æquius puto contra omnes supra citatos, vt neptis ex filio vel alius legitimus descendens eo casu faciat deficere cōditionem: nec vllō modo excludatur ab eo cui bona erant restitueda. Cui opinioni nihil obstat hæc lex, quæ ad aliud lōgē diuersum obiter dixit ne potes non debere melioris esse conditionis quàm filios, non vt inde arguatur contra æquitatem & iuris rationes.

- 28 Ex eisdem verbis huius. l. aliud simile præcedenti cōsuluit eleganter Cuman. quē refert & sequitur las. in l. tres fratres. nu. 8. & 15. ff. de pact. id quæ sequor, licet in præcedenti articulo contra scrib. tenuerim: ibi enim iuris rationibus & euidēti æquitate nostra fundat opinio. At pro Cuman. in specie qua consuluit, magna est æquitas, & sic eius opinio separanda est à traditione Paul. & Fulgos. & aliorum, quam proximè improbaui-
mus, licet vtrumque casum incautē coniu-

coniungat Deci. conf. 270. numero quinto. Ex eisdē verbis inferunt plures ex supra relatis. nume. 19. quod vbi excluditur filia dotata, excludantur etiam descendentes ex ea, idque ut ratum tradit Rube. conf. 16. num. 13. vbi vtitur d. argumēratione. Sed aduertendum est quod scriben. in eo articulo loquuntur tantum de descēribus ab ipsa filia exclusa: at hæc. l. loquitur in distincōe de nepotibus respectu filiorum, siue ab eis descendat siue non.

29. Ex prædictis inferitur ad illud quod scripsit Pau. in. l. maritus. C. de procurato. vbi tradit concessa emphyteosi alicui & liberis seu descendētibz per lineam masculinam, nō comprehendī filiam accipientis: quasi cōtrahentes id senserint, ut exclusis ramis lineæ fæminæ, excludatur caput eiusdem lineæ, fæmina enim appellatur caput, & finis suæ familiæ. l. pronuntiatio. 195. in ff. de verborum significatio. Eamque opinio. sequitur Alexand. in. l. Gallus. §. nunc de lege, num. 3. & ibi Soci. numero. 4. ff. de libe. & posthu. Alexand. conf. 43. libro tertio idem Alexand. conf. 53. nume. 6. lib. 6. & Curt. iun. in. l. prima, nume. 21. C. vnde vir. & vxor. idem in. l. qui se patris, nume. 77. C. vnde libe. idem in tract. feud. 3. par. numero. 28. Cur. Seni. conf. 46. nume. 12. Aymon. consil. 250. numero. 3. Socin. nep. conf. 1. nume. 117. libr. 1. & latius conf. 186. numero. 14. libr. 2. & Crot. dicēsit ita communiter teneri, in repeti. §. diui. nume. 10. in fin. & ibi Loaz. numero 67. & Paris. conf. 22. numero. 44. libr. 3. vbi eam dicit commu. opi. Sed cōtra Pau. non ineptē arguit las. ex verbis huius. l. in. d. l. Gallus. §. nunc de. l. in. l. lectu. nu. 14. aduertens quod secundum opinionem Paul. neptis ex filio esset melioris cōditionis quam

filia contra verba huius. l. ita etiam las. in. d. l. maritus: idem in. l. 2. q. 21. nu. 206. C. de iur. emphyt. & hoc magis probare videtur Socin. nep. conf. 30. nu. 49. libr. 1. ita etiam Emil. Ferret. in. l. vna, nu. 12. C. de mada. princip. hoc etiam verius asserit Moli. ad Alexand. d. conf. 53. libr. 6. Et hæc opin. cōtra Pau. verior & æquior videtur saltim quādo non supersunt filij masculi: ex ijs quæ not. Alex. in. l. sed si hac. §. liberos, num. 5. vers. fortasse tamen. ff. de in ius vocan. faciunt etiā quæ ex verbis huius. l. in multis articulis tradit scrib. sup. citati, ostendēdo, melioris esse cōditionis liberos primi gradus: & contra Pau. aduerto non valere consequentiā, ut exclusis descendētibz ex filia, eadē filia excludatur. Contrariū enim colligitur ex sup. adductis, magisq; ex. l. 1. ff. de iur. immun. de qua statim num. seq. Aptior autem est argumentatio, ut exclusa filia excludantur descendentes ex ea, non cōuerso.

30. Ex quibus etiam inferitur villicer ad intellectum & materiam. l. 1. ff. de iur. immuni. vbi Vlpia. in hæc verba habet, [personis datæ immunitates, hæredibus non relinquuntur, sed & generis posterisq; datæ custoditæq; ad eos quæ ex fæminis nati sunt, non pertinent.] Quæ text. ad contrariū eius quod litæra habet citat Anton. Rube. conf. 16. nume. 12, Decisio autem. d. l. notabilis est, quia verba privilegij eo casu secundum propriam significationem continebant descēdentes ex fæminis, ut patet ex iuribus & scrib. infr. & probat Dec. in. l. fæminæ, ex nu. 71. ff. de reg. iur. & late per eū conf. 223. & multis id probat Tiraq. de retrac. ligna. §. 1. glos. 9. nu. 39. idem circa illam. l. tradit Alexand. cōf. 140. libr. 2. Catell. Cor. in memorabi. verb. immunitates, eandem l. addu-

V. aum. num. seq.

adducit Iaf. dicens articulum diffi-
cilem in l. Gallus. secunda lectu. nu.
33. Ante alia verò colligimus (quod
proximus est precedentibus) ex ver-
bis illius. l. excludi tantum descende-
tes ex feminis, non ergo filias ipsas:
iuxta vulgare regulam cap. nonē, de
presumptio. & ita videtur inducere
Alexand. in l. cum quædam puella,
num. 14. ff. de iurisdic. omnium iu-
dicum, & cum eo Felin. c. super eo.
num. 2. de testib. Ultra quos induco
tex. in l. filij. 22. §. Senatores. ff. ad mu-
nicip. ibi. [Senatores & eorum filij
filiaque:] & ibi. [item nepos & pro-
nepotes ex filio.] Et sic tex. non tan-
tum filium sed & filia admittit, eius;
cui honor vel privilegium concedi-
tur: descendentes autem tantum ex
filio, non ex filia. Hinc autem cauebis
à gloss. in l. 4. ff. de iur. immunit. quæ
nimis generaliter citat. d. l. ad exclu-
sionem feminarum: cum verius sit
ibi filias non excludi, licet descenden-
tes ab eis excludantur: quod vrgen-
ter comprobatur ex gloss. recepta in
d. l. Gallus. §. nunc de lege, ubi latè scri-
bent. Paris. conf. 23. num. 45. libr. 1.
Dec. conf. 208. facit quod notanter
tradit Ioan. Lup. in rep. rubri. §. 69.
num. 24.

31 Circa text. notab. in dict. l. 1. ff. de
iur. immunit. multa hic memoranda
adducere volui, quia plura ex ijs præ-
cedentibus, nostra. l. dissimilia non
sunt. In primis autem pro intellectu
illius. (cuius verba. nu. præced. retuli-
mus) advertendū est, quod eadē deci-
sio, locū habebit, siue illa verba, [po-
steris & generi,] & similia ponantur
copulatiue in concessione, siue cor-
si quodlibet separatim, ex mente scri-
ben. ubi supra & infra. Eadem enim
ratio est in singulis, sub simplicibus
autem mixta continentur secundum
iuris reg. Nec mutatur rerum substan-

-nbba

tiam verborum multiplicatio. l. pedi-
culis. §. Labeo. ff. de aur. & argen. le-
ga. Cum autem. d. l. loquatur de pri-
uilegio, etiam per verbū [generi,] pa-
tet non procedere specialiter in verbo
[posteris,] & ita benè cōsentit scri-
ben. cōmuniter: & par ratio, parque
effectus est in verbis similibus, ut per
Dec. conf. 253. num. 4. & in simill.
idem tradit Afflict. in prælud. feudo
numero. 122. cum sequen. Curt. iun.
conf. 5. numer. 40. latius proba-
tur. ex citatis à Tiraq. de retra. ligna.
paragrapho primo. gloss. 9. numero.
196. & 198. & 202. & in specie ad il-
lam. l. numero. 239. Et ita cauendum
ab Alberic. in dict. l. prima. qui cum
Petr. malè intelligebat eam. l. proce-
dere specialiter in verbo posteris.
Cauendum magis ab Alexād. dicto
conf. 160. numero. 4. libro secundo,
qui idem cum Petr. assererebat: & ita
cōtra Alexandrum melius aduertit
Dec. in dicta. l. feminæ, numero. 69.
vers. 3. & sequen. Cauendum etiam
à Boer. in hoc errante, decis. vlti. colū-
na prima. labitur etiam in eadem re
Alberic. in l. non solum. ff. de in in-
tegr. restit. contra quos etiā stat Bar.
improbās Petr. in l. quia tales, ad finē
nu. 5. ff. solu. mati. xv. 2. 2. 2. 2.

32 Cum igitur ex supra dictis cōstet
descendentes ex feminis non impro-
piè inter liberos & posteros contri-
neri, non caret difficultate decisio. d.
l. dum excludit descendentes ex fe-
minis. Ideo Dec. in d. l. feminæ. ex
num. 65. refert aliquos intellectus
qui ad eam. l. assignantur, sed nullum
approbare videtur, cum tandem nu-
mero. 71. concludat, ideo ibi exclu-
di descendentes ex feminæ, quia lex
ita expressit: nec latius explicat idem
Dec. d. conf. 223. Sed illud quæri-
mus, cur lex ita ibi expressit: Vnde re-
ceptor intellectus est, ut decis. illius. l.

ex ra-

* ex ratione particulari specialiter procedat in priuilegio immunitatis, quod censetur contrarium communi utilitati, cum excuset priuilegiatum à muneribus publicis: ita intellexit glo. in l. si ita scriptum. 46. verb. vocabulo, in fin. ff. de lega. 2. & ibi Imol. & alij: Alberi. in dict. l. prima. Bart. in libero rum, nume. 7. ff. de verbo. signi. Paul. in l. maritum, Alex. in l. quia tale. ff. solu. matri. Dec. in c. nouit, nume. 3. de iudi. idem Dec. con. 32. num. 5. & con. 468. nu. 31. Rip. lib. 2. respōsor. cap. 26. num. 19. plures per Tirag. d. §. 1. gloss. 9. nu. 240. Cur. sen. con. 73. nu. 4. Syluan. cōfi. 4. nu. 15. Couarru. in c. Raynaldus, in fine princ. Afflic. in c. 1. nu. 131. de succes. seu. Curr. de feu. 3. par. n. 29. Anto. Rube. in l. Gallus, quidam recte, num. 113. ratio autem odij in eo priuilegio, colligitur ex mente scribent. ex eo, quod tunc videntur grauari alij conciuēs vel in colā, qui ad munera publica compelluntur: omnis enim inaequalitas inducit odium & discordiam. Sed non recedendo à communi intellectu, addendum ei videtur, descēdentes ex fœminis ibi excludi, non solum quia priuilegium videbatur contra publicam utilitatem, sed etiā quia agebatur de re honorifica. Honor autem non conseruatur nec versari cēsetur nisi in posteris per lineam masculinam, in qua representatur nomen & familia illius cui honor conceditur, non in descendētibz ex fœminis: l. familia. 196. ff. de verb. signi. l. liberos. ff. de senat. notat in terminis Pau. in l. 1. nu. 4. C. de condi. inser. Et ita intelligēdus est text. in l. vocatio. 13. ff. de mun. & honorib. vbi l. C. in vocatione & immunitate alicui & liberis posteris concessa, liberos tantum admittit qui eius familie sint: & ita satis excludit liberos diuersae fa-

miliae, quales sunt ex fœminis descēdentes. Et sic dict. l. vacatio, procedit ex qualitate rei seu honoris congruētis tantum familiae, non ex qualitate verbi [posteris] vt malè scripsit Alexan. dict. consil. 160. nume. 4. libro secundo. quem alio fandamēto reprehendit Dec. in dict. l. fœminae, num. 69. Hoc autem addēdum putari cōmuni intellectu, dict. l. prima. quia priuilegium immunitatis non semper est contra utilitatem publicam, vt patebit infra. per l. vnicam. C. de impon. lucrati. de praescrip. & l. 1. in principio. ff. de vacat. mune. ibi, [sua equitate nititur.] Ex quo patet secūdum hanc communem interpretationem, dict. l. non procedere in beneficijz quae diuerso iure cēsentur à priuilegijs: vt notat Imol. & Pau. vbi suprā Dec. & alij in dictis locis: Alex. d. con. 160. lib. 2. facit doctrina Bart. in l. prima. nume. 13. C. de iur. & fac. igno. Infertur. 2. non esse commune intellectum vt text. ille procedat in omni priuilegio, sed in eo tantum, quod Reipubl. incommodum affert quod nō satis aduertisse Decium cōperies, si eum attentē legas in dict. l. fœminae, num. 65. & sequen. & num. 68. Infertur. 3. in alio priuilegio non damno Reipub. per eadem verba comprehendit etiam descēdentes ex fœminis. vt colligitur ex scriben. citatis ad communem intellectum: & in specie Catell. Cot. in dict. verb. immunitates in. 1. limi. & Couar. vbi sup. expressim Rip. d. loco Syluan. & Cur. seni. in. d. consilijz: & ita nemine citato tradit Crot. in repet. §. diui, nume. 12. Infertur quarto decisiōe illius tex. non cōsistere in verbo [posteris], sed ex qualitate priuilegij, cōtra Petr. & Alberic. vbi suprā num. praecedē. contra Alexand. dict. consil. quem pro communi intellectu ad illum

Pin. de Bon. Mat.

illum textū non bene citant Decius & plures sup. allegati: & Catel. Cor. dicto loco: & Tiraq. dicto nu. 240. Infertur quinto iam attēto communi intellectu, nō ob stare textum illum opinioni Specu. quam probat Paul. in. l. 1. nu. 4. C. de condi. insert. ut in emphyteosi concessa alicui & descendētibz vel posteris, veniant etiam descendētes ex fœminis: probat Decius in. d. c. nouit, nu. 3. de iudic. & Molin. ad eum, litera. Et idem Molin. in consuetu. Paris. §. 12. nu. 3. Couarru. in dist. cap. Raynaldus nu. 3. licet cōtradican plures, ut per eos & alios quos citāt. Infertur sexto ad tex. (qui præcedētia comprobat) in. l. 2. §. prætor ait. ff. qui satisda. cog. ibi, [liberos & ex fœmineo sexu descendentes:] loquitur enim de iuris beneficio, omnibus communi, nō de privilegio afferente odium vel inæqualitatem, ut patet ex qualitate rei de qua ibi, & ex verbis text. ibi, [hoc beneficium.] Infertur septimō ex dicto communi intellectu, notabilis limitatio ad multa iura, quæ habēt regulariter in qua cunq; materia admittendū esse omne quod ex verbis concipi possit. l. Gallus. §. 1. in fine legis cum. l. 26. ff. de testamentis. l. 1. vers. prætor enim ff. de alex. luf. Qua regula non obstāte, contrarium in ea specie decidit dicta lex prima speciali ratione, quæ in iure totū facit: & ita cessant quæ contra communem intellectum pungit Dec. in. d. l. fœminæ, nu. 97. Ea enim tantum respiciunt argumentationē à proprietate verborum. Infertur. 8. ex Imol. apertē in. d. l. si ita scriptum, cum gloss. ibi & ex alijs suprà citatis ad cōmunem intellectum, ab eis omnibus constitui differentiā inter privilegium & beneficium, non autem inter verba quibus beneficiū conceditur: ut caueas à Cor. in di. verb. im

munitates, in. 3. limit. vbi Imol. Alex. & Dec. malē citat, deteriusque reprehēdit. Infertur. 9. decisiōne. d. l. 1. nō minus procedere quando concessio esset per verba, [& hæredibus,] vel [legitimis hæredibus,] adhuc enim vigērationes quæ ad cōmunem intellectum assignantur, & alia quā ad didimus: nam cum ea verba [hæredibus,] tunc ponantur in materia quæ de se non est transitoria ad hæredes: per eandem. l. ibi, [hæredibus non relinquantur,] & regul. l. quia tale. ff. solu. matri. necessario cōsequitur ut intelligantur pro liberis seu posteris: se eundem receptam doctrinam Bart. in. l. Gallus. §. etiam si parente: quod referendum putavi, ut caueas à Dec. malē contradicente conf. 32. ad finē * contra quem in terminis est Bart. (si rectē intelligatur) in. d. l. quia tale, ad fi. nu. 5. ibi, [mihi nō placēt:] dum reprobatur declarationē Petr. & hoc verius tradit idem Dec. in. d. conf. 223. ad fin. nu. 6. vers. non obstat. Infertur 10. eādem. l. 1. attenta ratione suæ decisiōis æque procedere in privilegio concessio per verbum [liberis,] reiecta inepta differentia verborum, quā ad eam. l. sentire videretur Crot. in. d. §. diui, nu. 10. & ibi Loaz. nu. 67. quam etiam (nemine citato) nouissimē tradebat Iacob. Curt. Burgen. libro. 1. coniectura, cap. 45. cōtra quos est ratio illius. l. & mens omniū scrib. in locis suprà citatis: & apertē Pau. in. l. 1. nu. 4. C. de condi. insert. dum æquiparant verbum [liberis,] & verbum [posteris,] & alia similia verba. ut suprà. Et magis in specie est tex. in. l. vacatio. 13. ff. de muner. & honor. de qua sup. Nec obstat text. in. l. si. ff. de pollicit. vbi inter liberos nepos ex filia continetur: id enim nemo negat, vulgatissimumq; est per. l. liberorū. ff. de verb. signi. & l. 1. C. de condi. inser.

fer. Quo tamen non obstante ex vi rationis bene tradunt Paul. & communiter scribēt. contrariū decidi in specie. d. l. 1. ff. de iur. immunit.

- 33 Sic. etiam non obstat differētia inter verbum [filijs,] & verbum [liberis,] quā in diuerso casu tradit Alex. in. l. sed si hac. §. liberos. num. 2. ff. de in ius voca. vbi sequit' celebrē opin. Archid. in emphyteosi pro se & filijs, nō venire filias: quam magis cōmunem dicit idem Alex. in. l. quod dicitur. nu. 24. ff. de verb. oblig. Ias. in l. 2. nu. 193. C. de iur. emphyte. Ias. in l. si quis id quod. num. 23. ff. de iurisd. omni. iud. & cōmunem dicit Loaz. in dict. §. diuī. nu. 68. ff. de legat. 1. & plures citati à Tiraq. de retrac. ligna.
- * §. 1. glo. 9. nu. 181. Zoane. de reb. quoridi. ca. 3. Sed ea opin. iuri. rationi & æquitati omnino contraria videtur, ideoque rectius tūc filia admittetur: vt melius voluit Salic. in. d. l. 2. C. de iur. emphyt. quem ibi refert Ias. nu. 194. probatque vrgētissimē Molin. in consuetud. Paris. §. 12. nu. 4. idem ad Deci. in. ca. in præsencia. num. 46. litera. Et de proba. idem ad Alex. cōf. 61. libr. 1. & hoc verius putat Tiraq. vbi sup. nu. 206. Deci. in. l. fœminæ. n. 180. ver. [postremo.] ff. de reg. iur. Alcía. in. l. 1. ff. de verbo. signifi. Et bene probat D. Couarru. lib. 2. resol. c. 18. col. 1. & Soci. nep. cōf. 104. nu. 7. lib. 2. Pro quibus contra fundamentum Archid. & Alexand. dum nimis restrictē accipiebant verba contractus: est mihi tex. in. l. in conuēctionibus. 229. ff. de verb. signifi. & ita contra opinionē Archid. observare videtur vsus generalis eo casu filias admittens, saltem in defectum masculorū. Et ita apud Lusitanos probat lex regia lib. 4. tit. 63. §. [essendo:] Durā vero opinionē Archid. notāter limitabat Gozad. cōf. 20. ex nu. 7. Soci. nep.

d. cōf. Chas. in consuetu. Burg. rub. 4. §. 2. fol. 134. col. 1. Infertur. 11. ex cōmuni intellectu & ratione. d. l. 1. ratio & intellectus ad. l. vnic. C. de impon. lucra. descript. vbi priuilegiū immunitatis extēditur ad omnes descēdētes etiam ex fœminis: circa quem tex. laborat Dec. in. d. l. fœminæ. nu. 69. Sed ex sup. dictis ratio constabit, quia ibi agitur de immunitate omnibus concessa in ijs quæ capiūt ex donatione vel successione parētum, vt tunc cesset dura exactio, quæ alijs acquisitionibus imponebatur: & sic nō erat ibi priuilegium cōtra publicam vtilitatē, nec agebatur de re quæ magis cōgrueret sexui masculino quā femineo. Vnde nimirum si in materia indifferenti, vterque sexus æquetur, secundum doctrinam Panormi. in. c. dilecti. nu. 11. de arbitr. & ita eleganter intelligitur. d. l. vnic. de qua etiam sup. l. prima. fol. 124. vers. inferitur vicesimonono.

- 34 Infertur duodecimo ex dict. l. prima. dum fœminas non excludit, sed descendentes ex fœminis, (vt suprà expendimus) resultat maximum argu. pro veriori sententia, contra Bar. in. l. quoties. C. de priuileg. Scholar. vbi scripsit priuilegium cōcessum alicui, & descendētibz, etiam fœminis, non dari fœminis nuptis, quia per matrimonium transeunt in alienam familiam: & ita Angel. & Plate. ibi. Roma. & Ias. in. l. cum quædam puella. ff. de iurisd. omnium iudic. Ias. in. l. 1. in fin. ff. de constit. princ. Hyppo. de fideiuss. nu. 113. & in. l. vnic. num. 220. C. de rapt. virgi. Natam, & Laurent. quos refert Thom. Ferr. caute. 29. ad fi. & ita Campe. de dote. 5. par. q. 71. nu. 1. Gozad. cōf. 24. nu. 15. Martin. Laudē. de priuileg. art. 82. Curt. de feud. 3. par. nu. 31. & cōf. 5. nu. 40. Rip. & alij in locis citatis à Tiraq. in.

Pin. de bon. mater.

1. l. connub. nu. 34. & Sylvan. consil. 1. num. 40. idemque non citato Barto. probat Curt. seni. consil. 40. num. 16. Vnde hæc opinio. ex num. scrib. crebrior videtur, ut ait Soci. nep. consil. 168. nu. 57. lib. 2. Sed fundamentum eorum omnium falsum est ut melius probant alij statim citandi: & ideo priuilegium in ea forma expressim etiam fœminis concessum, nō debet negari nuptis: ut verius probat Alex. in d. l. cum quædam. numero. 14. & ibi Deci. num. 6. idem Dec. in d. l. fœminæ. numer. 92. & consil. 223. col. 2. idem Deci. notabiliter in l. 1. nu. 17. C. Vnde vir. & vxor. vbi ad idem adducit Corn. idem Deci. in c. nouit. col. 3. numero. 4. de iudi. & ita consuluit Maria. Soci. de quo infra refert Felin. in d. cap. nouit. nume. 2. idem Felin. capit. super. eo, in. 2. col. 1. de testib. & Chaf. in consue. Burg. rubr. 4. §. 1. numero. 4. plures refert Tiraq. in l. 1. connub. nume. 37. Cott. in memorab. & nouissimè Cagnol. in d. l. cum quædam Quorum opinionem veriorē esse non dubito sed cōtraria, numero præualere videtur: licet Dec. in d. consil. & Cagno. hanc magis communem dicant. Pro his autē vrgent quæ ipsi adducunt, vrget forma priuilegij dum ex pressim fœminis & descendētib. ab eis conceditur, iuncta regu. l. 1. ff. ad municip. & c. si Papa, de priuileg. in. 6. Vrget magis. d. l. 1. ff. de iur. immunit. dum excludendo descendentes à fœminis, eas admittit indistinctè, & sic etiam si nuptæ sint quod iuuatur ex l. cum te. C. de nupti. Vrget magis text. in l. voluntas. 4. C. de fideicommi. vbi filia. & soror indistinctè dicuntur de familia, ut per Rip. in §. diui. nu. 2. ff. de leg. 1. Deci. consil. 287. nu. 12. post. Socin. cōl. 227. nume. 4. lib. 2. Sed de his satis.

LEX QVARTA ET vlti. C. de bonis maternis.

SYMMARIA.

- 1 Colligitur principalis conclusio ex litera buius.
- 2 Tractatur illatio Bal. & probatur cōtra eum & plures lucrum à lege delatum cōiungi, seruandum esse liberis prioris matrimonij.
- 3 In ea re explicatur. l. 1. 4. Tauri, contra plures eius commentatores.
- 4 Colligitur cum scriben. alia conclusio, in uindictate representari matrimonium præcedens.
- 5 Tractatur illatio scriben. an uidua alenda sit ab heredibus uiri: & probatur aliqua utilia contra receptas traditiones, usque ad numero. 8.
- 9 Tractatur opinio Pau. Castr. circa uiduas, an ex supro dotem amittant: probaturque opin. negatiua indistinctè contra quā plures, usque ad nume. 11.
- 12 Inferitur ad effectum memoriamque, pristinae dignitatis & adducuntur aliqua non neglegenda, & nu. 13.
- 14 Impugnatur opin. Bald. & multorum, de eo qui ex culpa ab officio priuatus illud exercet.
- 15 Probatur conclusio quam Fulg. alibi colligit ex hac. l. ut pater per sequentes nuptias non amittat tutelam liberorum, contra Ange. & aliquos, & rejicitur argumen. de matre ad patrem nu. 16.
- 17 Inferitur ad traditionē Paul. Castr. probaturque iure nouo in masculis uiduis non rejici conditionem impediētem nuptias.
- 18 Inferitur ad l. his solis. C. de reuoc. donat. & tractantur aliqua de parentibus inhonestè uiuentibus & nume. 19.
- 20 Inferitur ad l. & mulieri. ff. de curat. furio. plenèque tractatur de eius intellectu, adducunturque aliqua utilia, usque ad nu. 24.

Pater. l. ampliat effectum acquisitionis paternæ, ut scilicet pater non amittat vsum fructum per transitum ad secundas nuptias, & hoc est quod principaliter statuit hæc. l. Leonis, quam

quam approbat Iustinian. in authen. ti. de nuptijs. §. quoniam omnino dicit autē Imperator. hic, se hoc exprefisse, vt omnis ambiguitas cessaret, significans boni & prudētis esse principis, ea decidere quæ inter subditos lites afferre possunt: vt etiam inquit Imperat. in. l. si quis filium. C. de inoff. testamen. & in. l. optimam. C. de contrah. stipul.

- 2 Ex hac autem principali decisio-
ne tex. infert Bal. hic, quod si ex statu-
to vel consuetudine maritus mortua
uxore lucretur partem dotis, id lucrū
non amittat, transeundo ad secun-
das nuptias: quod extollit Cor. hic,
& Hispan. Segu. in tracta. de lucr. cō-
stan. matri. Hispani etiam Castil. An-
ton. & Fernan. Gom. in. l. 14. Tauri.
& Hispa. Montalius libr. 3. foro leg.
l. 13. ad fin. & alij vt infra. Qui omnes
& plures statim citādi, communiter
intelligunt voluisse Bald. quod tunc
non tenetur pater tale lucrum reser-
uare liberis prioris matrimonij, quia
à lege nō à coniuge illud habet. Sed
Pau. hic intelligit Bal. vt tunc locum
habeant iura quæ statuunt vt paren-
tes lucra reseruent liberis prioris ma-
trimonij, & ita Crē. notab. vlti. Quic-
quid autem senserit Bal. hic, illud ve-
rius & receptius dicas in ea specie, lu-
crum bonorum seruandum esse libe-
ris illius matrimonij, cuius occasione
coniux lucrum illud habuit etiam
per legem vel consuetudinem, vt a-
pertē notat idem Bald. in authen. ex
testamento, col. 3. nu. 9. C. de secūd.
nup. sequens Doctorem quendam,
cuius nomē se ignorare dicit: & hoc
sequuntur Salic. Roma. Soci. Paul. &
plures, vt tradit Ioan. à Garro. id rece-
prius asserens in. d. authen. nu. 83. &
sequen. dicit etiam cōmunem Rip.
in. l. fœminæ. nu. 59. q. 22. & nu. 63. q.
23. C. de secund. nup. probat Dec. in.

l. i. eodem tit. & Ioan. Nicol. Arela.
in. l. generaliter, nu. 49. cum sequen.
Eodem vbi etiam dicit comunē
contra Bal. hic: & hoc magis probat
Bertran. in. l. hac edictali, nu. 41. eodē
tit. Couar. despoſa. 2. par. c. 3. §. 9. nu.
7. & 8. & Alcía. lib. 1. de verbo. signi.
& Chaf. in consuet. Burg. rubr. 6. §. 1.
nu. 3. fol. 211. quod inuoluebat Pala.
Ruu. in rub. §. 1. nu. 35.

- 3 Qua in re memoratu dignum est
contra ferē omnes commentatores.
d. l. Tauri, sup. citatos, opinionē Bald. *
hic, non approbari hodie per eam. l.
in regno Castellæ, & consequenter
vigere pro liberis comunē opinio-
nem, vt parens teneatur eis reserua-
re lucrum à lege vel consuetudine ei
delatum in terminis, de quibus sup.
Ea autē l. Tauri, non loquitur in lu-
cro alteri coniugi tantum delato, sed
de communicatione acquisitorum
cōstāte matrimonio, in quo par ferē
ratio est pro vtroque coniuge: nec tunc
propriē agitur de lucro, vt probaui
sup. in. l. par. l. i. nu. 37. quod bene sen-
tit Couarru. vbi sup. optimeq; colli-
gitur ex Rip. in. d. l. fœminæ. d. q. 22.
& 23. & ita componendū est, quod
inuoluit Pala. in. d. §. 1. nu. 35. & in cō-
menta. d. l. 14. Tauri.

- 4 Colligit Cyn. Bar. Alber. & omnes
hic, ex verbis huius. l. ibi, [sive in prio-
ri matrimonio permanere voluerit,
sive nouercā filijs super induxerit:]
virū vel mulierem, dum ad secundas
nuptias nō transit, cēseri sub prece-
denti matrimonio esse: & ad hoc. l.
hec sepiſimē allegatur. vt per Tiraq.
de nobil. c. 18. nu. 9. Pau. in. l. cū quæ-
dam puella, nu. 4. & ibi Alex. Iaf. De-
ci. ff. de iurisd. omnium iudicum. Vn-
de inferūt omnes, viduam potiri pri-
uilegio honoris & foti, quod habe-
bat viuente viro, per. l. fœminæ in fi.
ff. de senato. melius probat. l. filij. 22.
ff. de senato.

Y 2 verū.

Contra Docto. etiam vt regulariter
hæredes viri non teneantur alere vi-
duam, vrget doctrina Vlpia, in l. 3. §.
affinitates, ff. de postul. & ita vsu ob-
seruatur.

- 9 Ex eisdem verbis huius, l. durius
inferunt alij, inter quos additio Bart.
hie, ad celebrem opinio. Paul. in l. so-
rorem, C. de his quib. vt indig. & in
l. fidei commissum ad finem, C. de fi-
dei comis. vbi argumen. gloss. scriptur,
viduam amittere dotem ex stupro: si
ent amitteret ex adulterio constan-
te matrimonio quasi tanta sit offen-
sio in virum defunctum: quod sequi-
tur quam plures: & ita Belenzin. ad
Panormita. in capitu. plerunque, &
ibi Præposi. de dona. inter virum &
uxorem, Felin. in c. pastoralis, colū. 3.
versicul. mulier, de iudic. & eisdem
verbis Ias. in l. 2. nume. 6. ff. soluto ma-
trimo. & Gerard. notab. 48. Hyppo.
in l. vnic. num. 58. C. de rap. virg. &
singul. 234. & 417. & consil. 13. Crot.
in §. Cato. prim. lectur. nume. 139. ff.
de verborum obligationibus, & Pa-
la. Ruu. seu Ioan. Lup. in repeti. rubr.
§. 67. nume. 6. arguens ex hac. l. & in
§. fin. eiusdem rub. num. 6. Idemque
tradit Neuizan. in sylu. nup. lib. 2. tit.
seni non est nubendum, citans Ma-
rian. Soci. Ange. Areti. & alios sequen-
tes opi. Pauli: quam etiam sequitur
Tiraq. de nobili. cap. 18. num. 9. & ita
Montal. foro. leg. tit. 2. ad. fin. & cum
Paul. Bernar. à Luco, in repet. Pala.
verb. dos: & Anto. Gome. l. 4. Tauri.
in fin. & opinionem Paul. dicit com-
munem Bell. in rub. C. de edend. nu.
83. decet etiam comune Boër. decisi.
338. Sed contrarium melius proba-
runt nō pauci, imō quod vidua nun-
quā ex stupro dotem amittat: Alexā.
in d. l. sororem: Ias. in d. l. fidei comis-
sum: Dec. in c. pastoralis, col. fi. de iu-
dic. & in l. cum quedam puella, num.

23. ff. de iurisd. omni. iud. & Molin.
in cōsuet. Paris. §. 30. nu. 142. Mainet.
& alij quos citat & sequitur Conar-
ru. de sponsal. 2. par. c. 7. §. 6. num. 101.
Petr. Duaren. reg. 11. & Rip. in l. 2.
nu. 8. ff. solu. matri. & Boër. d. decisi. &
Chaf. in cōsue. Burg. rub. 4. §. 5. nu. 24
& Hispa. Anto. Gome. sibi cōtrarius,
l. 80. Tauri. nu. 70. notanter Aymon.
Grauet. consil. 205. & hoc regulariter
sequitur Ioan. Garro. in auth. eiusdē,
C. de secund. nupr. Et Duaren. in d.
l. 2. vers. secundus casus, ff. solu. matri.
quod etiam regulariter verius putat
Alci. reg. 2. præsumpt. 9. nu. 5. & ita iu-
dicatum fuisse tradit Chaf. & Boër.
vbi supr. de qua re dubius est Catel.
Cot. in memora. verb. mulier.

- 10 Hæc sententia contra Pau. vr gen-
tissimè probatur ex tex. quē adducit
Rip. in auth. de restit. & ea quæ par.
§. fin. vbi vidua ex stupro intra annū
punitur tantum in admittēdo lucro,
quod habitura erat ex bonis viri: er-
go non admittet dotem propriam,
iuxta differentiam illam inris de qua
in l. fin. C. de codicil. 2. contra Paul.
vrget reg. gloss. c. fin. de iure patro. nō
esse nostrum legales pœnas extende-
re: nullam autem l. talem pœnam cō-
tra viduas statuit, facit tex. notab. in
lat. si quis. vers. diuus. ff. de relig. &
sumpt. fun. ibi, [non rectè facere, pœ-
nam tamen in eam statutam non es-
se.] 3. vrget. text. in l. si vxor. 13. vers.
quauis. ff. ad leg. Iul. de adult. ibi, [si
vidua esset, impunè in eam stuprum
committeretur.] Et tex. in sequenti.
§. diuus eiusdē. l. ibi, matrimoniū nec
spem matrimoniij violare permitti-
tur.] Pœna igitur tūc nō infertur ob
matrimonium finitum: & ita praxis
obleruat.

- 11 Ex rationibus autē proximè addu-
ctis contra Pau. & ex litera tex. in d.
auth. de restit. videtur indistinctè re-

Y 3 nenda

nenda opinio Alex. reiecta distinctio
ne quam sensit Alci. d. loco. & proba
nit Conarr. bi supr. nu. 1. p. & prius
Ioan. Garro. in auth. eidem p. enis. nu.
21. C. de secund. nup. saluantes opi
nionem Pau. in vidua peccato infra
annum: & ita indistincte cōtra Paul.
cōcludit Anto. Gome. in d. l. 30. nu.
76. ad fi. & Duen. vbi supr. prius. Ioan.
Crot. in ths. Caro. in. 2. lectu. nu. 78.
Nec aliquid obstat incepta argumen
tatio multorum à verbis huius. l. & simi
lium, que in viduitate censent repte
sentari præcedens matrimonium: lo
quuntur enim in fauorem coniugis,
nō pœnalibus: quod fatentur Doct.
ipsi, vt per Felin. in. d. c. ex parte col. 1.
in. 3. limit. de foro compet. non aduer
tentes quā in hoc sibi ipsis repugnēt.
Qua in re aduerto scrib. ferē omnes
in locis sup. citatis, nō recte in vidua
equasse. q. illam amittendē dotis ob
stuprum, & q. auferendi relictum à
viro, cū sit dispar ratio, ex sup. d. Nec
etiā ex opinione Alex. apte excusa
bitur vasallus peccans cū vidua de
functi domini, quia tūc alia est ratio
cōtra vasallum: de quo vltra alios vi
dendus est Ioan. Garro. in. l. 1. nu. 68.
& 76. C. de secund. nup.
12. Ex eadem representatione matri
monij, inferitur ad. l. fin. ff. de decur.
ibi, [in memoriā prioris dignitatis:]
vbi qui dignitatem habuit ob eius
memoriam non torquetur: facit tex.
in. l. nō parum. C. de assensu. ibi, [post
de positū.] de quo videndus est Cin.
in. capi. decet, de reg. iur. in. 6. tradit
Dec. in. l. in omnibus causis id obser
uatur, nu. 18. ff. de reg. iur. Felin. in. c.
que in ecclesiarij, nu. 81. de constit.
Hypol. singul. 107. latius & melius
Tiraq. de caus. limit. 15. Effectū autē
pristinæ dignitatis, ampliat notab.
Guid. decil. 377. ad eum qui iussu re
gis dignitate priuatur: per tex. quē ci

tar in. l. eam legem. C. de excus. mu
ner. ibi, [quādiā vixerint.] intelligen
do tamē eum addit. ibi, nisi priuatur
ob lordes, per ea quē allegat probat
tex. in. l. si. ff. de pœnis: & l. 1. C. vbi se
nato. vel clariss. & ita sentit Felin. vbi
sup. Eundem effectū dignitatis pristi
næ ampliat Boer. decisi. 24. sedol. pen
citans aliquos, vt procedat etiā in cō
siliatio vel simili, qui volūtariē digni
tatē dimittit: & ita eleganter intelli
git Bar. (quem non citat) in. l. 1. C.
d. auoc. diuersiud. vbi tex. id bene in
uat. ibi, [tempore quietis fructū præ
teritorum laborum consequantur.]
13. Sec. d. l. fin. & effectū pristinae
dignitatis, limita vt sup. (quando di
gnitas auferitur ob demerita.) Limi
ta. 2. per Plate. in. l. 1. nu. 3. C. de pra
posit. sac. cubi. Limita. 3. per eundē
Plate. in. l. vniuersi. per tex. ibi. C. de
legatio. quē dicit singul. ad Plate. in
d. l. eam le. ad fi. C. de excusa. muner.
cuius traditio tuta nō videtur, dū li
mitat sup. d. ne pcedant in officijs vel
dignitatibus obtentis per suffragia:
nam & in his terminis procedere vi
detur. d. l. fin. ff. de de cur. nec definit
honorificum inter homines haberi
quod suffragijs seu votis cōceditur:
imo nec quod precibus & ambitu.
Ex prædictis inferendum videtur cō
tra Paul. in. l. nec patronis. numero. 2.
C. de oper. libert. dum scribit, Nota
rium vel scribam effectum Rectore,
posse compelli finita dignitate. ad o
peras quas antea locauerat: quod du
rum esset, & cōtra mentem. d. l. fin.
cum suprā adduct. vt etiam caueas
ab Hypol. in. l. vnic. nu. 23. vers. &
faciunt. C. de rap. virg.
14. Ex eisdem inferitur ad Bald. in. l.
data opera, numer. 74. C. qui accusa
non poss. vbi scribit eum qui nun
quā fuit Tabellio, puniri pœna mor
tis, si vt Tabellio scribat: si autem ali
quando

quādo Tabellio fuit, licet ipse pri-
uatus sit, talis punitur, quia iuratur
primordie gentis: & est Bal. l. typi-
po. l. ang. §. 1. & in d. ejusd. m. §. 1. de
fear. vbi alios etiam: & Felinus d. 2. que-
ritur ecclesiarius, in §. 1. l. 1. de d. m.
§. 1. h. n. r. quod fuit de obp. n. Nico-
m. in c. q. l. omnia coner. fol. 4. n. u.
174. de probat. solent q. in d. adduci
verba Papiniani in l. c. filius. 78. §. ha-
res. ff. de leg. 2. l. 1. §. nec in totum fal-
sum videtur, quod in iur. primor-
dio veritatis. Sed contra ius olim le-
gendo debet, gaudeat q. d. n. u. vide-
re apud Titum in d. 1. de c. h. l. i. m. i.
§. 1. ad fin. adque contra predictos si-
ne dubio seruari debet in praxi, quia
* nō minor ratio est contra eum qui ob-
delictum priuatus fuit, in eo tunc se
maturē attēdat, facilius enim deci-
piat, magis nocet is qui aliquādo
officiū habuit. Argumētatio autem
ex d. l. h. ab effectu pristinae dignita-
tis, retorqueretur ex sup. dict. cū non
pcedat in priuato ob demerita. Nec
obstant verba d. §. heres, ibi enim du-
rabat debitū, licet causa esset mutata
* secus si omnino esset extinctū: secun-
dum glo. & scribi ibi, & ita tex. ille re-
torqueretur, facit quod cōmuniter tra-
ditur contra allegantes legem corre-
ctam, per tex. in l. h. ff. ad l. Corn. de
fals. facilius autē posset sustineri opi-
Bal. in suspensio non in priuato, quia
tūc officiū adhuc durat & ita in hijs
terminis melius induceretur verba
l. C. in d. §. heres: & qd tradit Rip. in
l. 4. §. condēnatū, nu. 25. ff. de re iudi-
15 Ex principalī decisione huius l. col-
ligit Fulg. in l. habemus, num. 6. C. ad
Trebel. & ita Corn. nu. 4. patrem nō
admittere tutellam filiorū, licet trā-
seat ad secundas nuptias: & ita Ioan.
Imol. in l. ex facto, nu. 16. ff. de vulga.
& pup. & Hispan. Anto. Gome. l. 40.
Tauri, nu. 15. Sed hęc l. non probat

necessario, cum loquatur de usufru-
ctu & legitime ad administrationem, quae
non parum differt à tutella, vt tradi-
mus in 2. part. l. 1. sup. eod. Licet autē
filius patrem habentibus nō detur
tutor regulariter, datur aliquando si
pater eos mancipet. l. si in fanti. C. de
iur. delib. & ibi Bart. & alij. l. pupillo-
rum §. si pater. ff. de reb. eor. & in l. si
delegi. paren. tutē. Quae opinio Ful-
g. in l. inel. & Corn. omnino tenenda
videtur contra Ange. in authen. de *
non eligē, secus id. nuben. §. quia ve-
ro num. 16. vbi scribit patrem mane-
re legitimū administratōrē, quod
debuit probare ex hac l. iuncta reg.
glo. scriben. in authen. excipitur in-
fra tit. sequen. subdit tamē Ange. di-
uersum fore circa tutelam vel eorū, à
quā tunc patrem remouendū putat,
sicut matrem: quod nō citato Ange.
scribit. Chas. in consuet. Burg. rub. 6.
§. 9. num. 2. in fin. & num. 7. & 8. fol.
224. male citans Paul. & reliquos, qui
nēp. de patre, sed de matre loquun-
tur. Er ita cavendum est à Rip. in l. si.
l. 26. C. de reuoc. donat. vbi Ange. ci-
tat & sequitur generaliter: nec mi-
nus cavendum erit ab Ang. in auth.
de hup. §. si vero expectet. nu. 28.
16 Nec valet argumētatio à legib. lo-
quentibus de matre secundo nuben-
te, quia amor paternus maiori firmi-
tate & iudicio roboratur: non ita in
feminiis quae saepe nouis viris non so-
lū res filiorum, sed etiam vitam ad-
dicunt: vt inquit tex. in l. lex quae tu-
tores. C. de admin. tutor. Sic in fe-
mina minus honesta est pluralitas
nuptiarum secundum hominum opi-
nionem vt ex Valer. Max. bene tra-
dunt Bal. & Soci. in l. hęc cōditio. ff.
de condi. & demonst. Maior etiā ho-
nestas in feminiis requiritur, maiorq;
in illis est quaelibet macula in pūdi-
cia, secundum gloss. leg. palam. ff.

Pin. de Bon. Mat.

de rito nupt. quam extollit Dec. in l. fœminæ nu. 63. ff. de reg. iur. glo. etiā in c. debitū. de biga. quas debuit adducere Hippol. singul. 688. eas vero ornat. Tiraq. in lib. de legib. conub. in. r. l. numero. 45. de quo alibi latius scribo.

17 Ex qua differentia masculorum & fœminarum, infertur ad traditionē Paul. in l. fin. nu. 5. C. de indict. vidu. tollen. vbi scribit etiam hodie in ma sculo reiiciendam fore cōditionem impediētē secundas nuptias: quod videtur sentire Sali. in authen. cui te lictum, col. 2. eod. tit. Sed cōtrarium probare videtur tex. in d. auth. & ibi glo. & Ias. ad fin. Idque receptius dicit Ioa. à Garro. in rubr. C. de secund. nupt. nu. 21. Et pro hac parte contra Paul. videtur tex. in auth. de nup. §. si vero vsus, vers. sed & si aliquis extraneus, iuncto. §. præceden. vers. unde sancimus: & ita cessat dubitatio Pau. à mōte pico. in repe. §. Titia cū nube ret. nu. 166. ff. de lega. 2. quod aliquādo in praxi vidi controuersum.

18 Ex eadem differentia infertur ad l. his solis. C. de reuoc. dona. ex qua colligūt communiter scrib. pœnam impositā mulieri secundo nubēti, locum habere in vidua in honesta: extollit Ange. Are. in §. si. in fi. Instit. de legit. patro. tute. Ripa. in l. fœmina. nu. 31. C. de secund. nupt. Pala. in rub. §. 67. nu. 3. & n. 14. Hyppo. in l. vnic. nu. 54. & 56. C. de rap. virg. Arelatā. in l. generaliter, nu. 20. C. de secund. nup. Id autem bene probat ea. l. qua non adducta idem not. Panorm. in. c. vxoratus, nu. 2. de conuers. coniug. Ex quo inferunt cōmuniter scriben. quod fœmina inhonestē viuens teneatur seruare liberis vt teneatur secundo nubēs: licet cōtra cōmunem in hoc teneatur Anton. Gome. d. l. 14. Taur. nu. 16. Inferūt etiam magis cō

muniter, quod mater impudicē viuens, ita priuabitur tutela & cura liberorum, vt alij nubens: glo. authen. matri & auic. & glo. authen. sacramentum. C. quā. mult. tute. offic. probat. l. si. ibi. [pudicitia.] C. eod. cuius verba expēdit Hiero. Grat. cōf. 115. nu. 6. lib. sed prius Pau. Castr. in l. omnem, num. 2. C. ad Tertu. licet aliqui contradicant. vt per Ioan. Garro. in auth. eisdē, n. 22. & 23. de secund. nup.

19 Ex eadem differentia inter patrē & matrem, in ijs quæ spectant ad continentiam, infertur cauendum esse à Rip. in d. l. si. q. 26. C. de reuoc. donadum indistinctē vtrumque patētē æquiparari: id enim nō procedit quoad quæstionē morum vel pudicitie, nec quoad tutelam & curam vt sup. Et ita cauendum est à Ioan. Nicol. in l. generaliter, nu. 22. cum sequen. C. de secund. nupt. Cauēdum etiam est ab Hispan. Gifontano. l. 15. Tauri, ad fi. Contra quos vel cōtra id quod so nant eorum verba puto verius, leges loquentes de patre transeunte ad secundas nuptias nō habere locum in patre libidinoso vel habente concubinam, ea enim extensio solum reperitur in matre, per d. l. his solis: & in matre tantum loquitur Roma. conf. 182. nu. 1. & nu. 3. & Soci. conf. 114. num. 7. libr. 4. quos malè allegat Rip. d. loco: sic etiam Dec. conf. 87. num. 2. qui tandem loquuntur quoad reservationem faciendam liberis prioris matrimonij secutis alijs nuptijs, secundum terminos, d. l. generaliter: & glo. l. fœminæ. §. illud. C. de secund. nupt. & ita l. regia. lib. 4. titu. 75. Nec obstat argumen. quod adduci posset ex illo vulgari, ne plus habeat luxuria quam matrimonium. §. fin. in authent. de restitut. Respondeo enim esse rationem differentie quæ vrget vt magis suspectus fiat pater liberis

ris prioris matrimonij per nouas nuptias, quam si concubinā habeat, vel inhonestè uiuat: nam in priori casu timetur nimia dilectio ad secundam vxorē & liberos ex ea, quod cessat in patre in continente: ita enim videmus improbari donationem inter legitimos cōiuges, valere autem inter cōcubinarios vel alios ex illicita affectione. l. 3. vers. diuus. ff. de dona. int. vir. & vxor. l. donationes. 32. ff. de donatio. sic nō valet donatio à patre in filium ex iustis nuptijs: valet autem in non legitimum, quatenus capere potest, secundum iuris sanctiones, & receptam sententiam.

- 20 Ex prædicta differentia maris & fœminæ, inferitur ad intellectum & materiā text. in l. & mulieri. ff. de curato. furio. in qua l. C. Paul. habet in hæc verba, [Et mulieri quæ luxuriosè uiuit, bonis interdici potest,] gloss. ibi in prima expositione intelligit de fœmina libidinosa, vt ei curator dari possit: & ita Cuma. ibi Panor. Barb. Feli. Deci. in cap. pastoralis, de iudi. Rip. in l. is cui bonis, nu. 16. ff. de verborum obligationibus. Ex qua interpretatione inferūt plures notabilem cautelam, vt legitimi hæredes faciāt curatorē dari & bonis interdici meretrici, ne testari possit, iuxta regul. l. is cui lege. ff. de testam. Aliās enim meretrix & libidinosa fœmina testari potest, cum id nullo iure prohibeatur. vt notat Bal. in l. 1. C. de condict. ob turp. caus. l. as. in l. miles, nume. 17. ff. de re iudic. Dec. in l. 1. nu. 6. C. de secund. nup. Alben. in l. si queramus. ff. de testamen. idem Alberi. in l. qui vas. §. fin. ff. de furt. Quam cautelam ad negandam facultatem testandi fœminæ luxuriosæ, ex d. l. scribit Bal. in a. c. cum decorem, de ætat. & qualit. l. aso. in l. 4. §. sed quod meretrici, nu. 2. ff. de condict. ob turp. caus. Ferre.

& caute. 6. Dilect. de arte testan. tit. 1. caute. 12. Segur. in l. Imperator. ff. ad Trebel. Addi. ad Bal. in l. ea lege, numero. 20. C. de condict. ob caus.

- 21 Sed antequam veniam ad articulum, ob quem eam. l. adduxi, admoneo lectores (si qui forsan hæc nostra legerint) eam cautelam omninō reijciendam fore, nec testandi facultas iure permissa ijs cauillis adimi debet: maximè cum testātes multas sæpe disponant quæ conducunt ad salutem animarū. Nec verum est quod glo. Cuma. & Felin. vbi supra dicūt. fœminam impudicam censeri prodigam bonorum: id enim possibile est, non necessarium, ideò non sufficit, iuxta regul. l. nec tales. C. de probat. imò sæpe meretrices auaræ sunt, iuxta illud sacræ pagi. Ezechiel. cap. 16. [meretricibus dātur mercedes.] Cōtra iniquā illam cautelam facit etiā, quod iure videmus meretrices dissimulari, vt maiora mala vitentur. c. inter opera, de sponsa. Vnde tutius est contra Doctor. non posse meretrici curatorē dari, & consequenter nō ei negandam facultatem testandi: quod magis asseritur ex veriori sensu illius. l.

- 22 Reiecta enim præcedenti expositione intelligi debet ea. l. de fœmina prodiga quæ luxuriosè viuere dicitur, cum immodicè expendit, nec sumptibus parcit, iuxta gloss. in 2. ex possi. vbi ad eam citat aliqua iura: & iuxta Aretin. in dict. l. is cui bonis, ad fin. vbi id subtiliter colligit ex litera dict. l. Idque magis comprobatur. D. Anto. Augusti. libro. 4. emendat capit. 1. 1. & secuti sunt aliqui, vt per Rip. in dict. l. is cui bonis, num. 17. & Iodoc. de patroc. pupil. Cicero. 1. offic. parsimoniam luxuriæ opponit: & in eo sensu sæpe vititur. Quint. Cur. traditque Spiegel. in lexico. iur. verb.

Pin. de Bon. Mat.

verb. [luxuria.] Qua in re circa vi-
duas prodigas vel immodicè expen-
dentes est apud Lusitanos prudētis-
sima constitutio lib. 4. titu. 10.

23 Ex quo inferitur miserè lapsum fuis-
se Hispana. Segur. in. l. Imperator, ad fi.
ff. ad Trebel. qui ex. d. l. scripsit, viro
incontinenti & libidinoso curatorē
dandum: arguens ex dictione. [&]
quasi l. C. implicare velit, vt non so-
lum masculo luxurioso, sed etiam fœ-
minæ curator detur. Sed ex præcedē-
ti declaratione patet. in. d. l. non agi
de fœmina impudica, & sic non po-
test ad masculū colligi, quod Segura
putabat, qui tamē se excusare posset
authoritate Bal. in. l. ea. l. nu. 20. C. de
condi. ob caus. Ripa. in. d. l. is cui bo-
nis, nu. 18. maximè quod etiā si alibi
loqueretur de fœmina libidinosa, nō
valeret argu. ad masculum, ex sup. de
ductis.

24 Ideoque viro incontinenti & Ve-
nerico (nī prodigus sit,) curator nō da-
bitur, quod non solum verius, sed &
receptius est ex Specul. tit. de actio. §.
1. nu. 12. quē malè citabat Segur. vbi
sup. & ita melius Alberi. & Cuma. in
d. l. is cui bonis, ad fi. Felin. & Dec. in
d. c. pastoralis, Pala. in. c. per vestras. §.
70. nu. 23. fol. mihi. 152. secūdū Lug-
dunensem impressionē: & ita Boër.
conf. 1. post consuet. Anto. Gome. l.
14. Tauri, nu. 14. Fernan. Arias. l. 13.
col. 1. Ex quo etiam cauendum est à
glo. in. si quis cum sciret. ff. de vñca.
pro emp. & à glo. in. l. 1. verb. furiosis.
C. de cura. furio. Nec erat omninò
ociosa dictio, & in. d. l. quia in fœmi-
na prodigaliter viuēte dubitari pote-
rat an ei curator daretur, quasi in ca-

suomisso, & non sperato ob præsum-
ptam auaritiam fœminarū. l. 4. ff. ad
Velleian.

25 Et ex ijs cessat labor scrib. an. d. l.
procedat in fœmina nupta: quod re-
tento etiam cōmuni intellectu ad eā
l. benè negabat Ioan. Andr. quem se-
quitur Segur. vbi sup. idq; verius est,
licet cōtra dicant. Barb. Felin. Dec. in
d. c. pastoralis: Rip. in. d. l. is cui bonis,
nu. 20. Pala. in. c. per vestras. d. §. 70.
Boër. d. conf. quorum opinio multa
afferret incommoda, essetque cōtra
honestatē in Repub. Nec enim ma-
trimonia inquietari debent, vt in. l.
1. ad fi. ff. de libe. exhib. soliusque ma-
riti est, vxoris mores castigare. l. rei
iudicatæ. 16. ff. solu. matri. l. quanuis.
C. ad leg. Iul. de adult. quod magis
suadetur ex legib. Lusitanæ, totius-
que Hispaniæ: idque obseruat vsus.
Faciunt tradita à las. in. l. plerique ad
fi. ff. de in ius vocan. Hyppol. singul.
279. His denique huic legi & libro
finem imponimus: lectores autem
admonitos atque rogatos velim, vt
in his nostri: prius sum maria (quæ le-
gibus & earum partibus præmittun-
tur) attentè legant ac expendant, cō-
perient enim, ex ijs quæ ad rem per-
tinebant, non solum nihil omis-
suisse, sed etiam tot tātāque à nobis
addita, excogitata, atque adeò discul-
sa, vt à nemine alio hactenus ad præ-
sentem titulum scriptum aliquid vi-
deri possit. Quæ vero inciderunt, ple-
nius etiam tractauimus, vt maior in-
de vtilitas iuris studiosis resuleret:
vtque ex appōita varietate, docti cō-
ijciant quid in iure præstare possi-
mus.

F I N I S.

S A L M A N T I C A E
Excudebat Ioannes Baptista à Terranoua
M, D. L X V I I I.

